TÜBA
TÜRK-İSLÂM BİLİM KÜLTÜR MİRASI DİZİSİ: 37

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
Himayelerinde

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Kataloğu

HAZIRLAYANLAR:
FEHMİ YILMAZ - AHMET CİHAN - ÖZLEM DENİZ YILMAZ

Kırım Hanlığı
Kadı Sicilleri Kataloğu

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Kırım Hanlığı
Kadı Sicilleri Kataloğu

Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Dizisi: 37

Hazırlayanlar
Fehmi Yılmaz (Prof. Dr.)
Ahmet Cihan (Prof. Dr.)
Özlem Deniz Yılmaz (Prof. Dr.)

Editör
Erol Özvar (Prof. Dr.)

ISBN: 978-605-2249-67-3
Ankara, 2021

Yayın Sürecinde Emeği Geçenler
Abdullah Yıldırım (Dr.)

Tasarım ve Uygulama
Murat Acar

TÜBA Başkanı
Muzaffer Şeker (Prof. Dr.)

Proje Yayın Kurulu
Atilla Bir (Prof. Dr.)
Erhan Afyoncu (Prof. Dr.)
Hüseyin Sarıoğlu (Prof. Dr.)
M. Fatih Andı (Prof. Dr., Proje Yürütücüsü)
Muhittin Macit (Prof. Dr.)
Mustafa Çiçekler (Prof. Dr., Proje Yürütücüsü)
Mustafa Kaçar (Prof. Dr.)

Proje Yayın Koordinatörleri ve Danışmanları
Turgay Anar (Doç. Dr.)

Proje İdari İşler Sorumlusu
Duygu Erol

Kapak Görseli:
Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
Topkapı Sarayı Yazma ve Matbu Eserler Koleksiyonu Arşivi,
TSMK. A.3623 (Karadeniz Sahilleri Haritası)

Baskı
Ankara Basım Yayın
Başak Mah. 1704 Sok. No: 2/9
Mamak / Ankara

© Türkiye Bilimler Akademisi 2021
Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Yayıncının izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Kullanılan görsellerin yayın izinleri ile ilgili
maddi-manevi sorumluluklar eseri hazırlayanlara aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
Vedat Dalokay Cad. No: 112 Çankaya 06670 ANKARA
bilimklasikleri@tuba.gov.tr
0 312 442 29 03
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
Himayelerinde

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Kataloğu

Hazırlayanlar
Fehmi Yılmaz
Ahmet Cihan
Özlem Deniz Yılmaz

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Büyük gelecekler, büyük geçmişlerin bilgi ve birikimi üzerine inşa edilir.

Türkiye, ihtişamlı bir medeniyetin ve zengin bir tarihin meydana getirmiş olduğu büyük bir birikimin varisidir. Kökleri bilime, bilgiye, hikmete ve irfana dayanan bu birikim, ülkemizin geleceğinin inşası gayretlerinde de en önemli referansımız olmalıdır. Bu büyük birikimden yararlanmadığımız takdirde, geçmişimizi "müzelik bir emtia"ya dönüştürürüz, sağlıklı bir gelecek inşa edemeyiz.

Zira tarih, sadece geçmişte olup biten değil, aynı zamanda bugüne kalan, yarına da aktarılacak olandır. Milletler tarihte yalnızca geçmişlerini değil, geleceklerini de ararlar. Geçmişiyle barışamayan, tarihini yorumlayamayan, ecdadına yabancılaşan milletler, sağlıklı bir gelecek inşa edemezler.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

Çağımıza ve geleceğe yapacağımız etki bakımından, sahip olduğumuz zengin mirası yeniden ve daha güçlü biçimde harekete geçirmemiz gerekiyor. Türkiye Bilimler Akademisi tarafından yürütülen "Türk-İslâm Bilim ve Kültür Mirası Projesi"ni, işte bu amaca yönelik bir çalışma olarak değerlendiriyorum.

Proje kapsamında, sosyal bilimler, İslâmî ilimler, Türkiyat, sağlık ve tabiat bilimleri ve teknik bilimler alanlarında hazırlanan eserlerin, bilim ve kültür hayatımıza kazandırılmasını takdirle karşılıyorum.

Bu vesileyle, eserlerin müelliflerini rahmet ve şükrânla yâd ediyor, projenin hayata geçirilmesinde görev alan bilim adamlarımız ile TÜBA mensuplarını kutluyorum.

Recep Tayyip Erdoğan
T.C. Cumhurbaşkanı

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Takdim

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Sürdürülebilir kalkınma; "güçlü makroekonomik politikalar" ile "rekabeti odağına alan yapısal reformların" bir arada uygulanması ile mümkündür. Rekabette söz sahibi olabilmek ise; bilimsel ve teknolojik gelişmelerden en iyi şekilde faydalanmak, bu gelişmeleri içselleştirmek ve bir sonraki adımı da tasarlamakla mümkün oluyor. Bunu başarabilen ülkeler gelişmişlik konusunda rakiplerini geride bırakıyor ve küresel ekonomide daha fazla söz sahibi olmaya başlıyor.

Bilimsel ve teknolojik gelişme "yeni", "daha iyi" ve "keşfedilmemiş" olanı arama çabasıdır. Fakat bu çaba, geçmişten asla kopuk değildir. Geçmiş mirasın çok daha iyi anlaşılması, geleceğin daha sağlam inşası için bir zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor. Türkiye tam da bu noktada, bulunduğu coğrafya ve sahip olduğu eşsiz tarihi ve kültürel birikimiyle ciddi bir karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Türk-İslâm medeniyetinin kadim bir üyesi olarak; insanlığın bilimsel, teknik ve kültürel gelişimine çok somut katkıları olan bir medeniyetin mirasçısıyız.

Türk-İslâm medeniyetine ait eserlerin gün ışığına çıkarılması; yeni kuşakların geçmişten feyz alarak daha güçlü bir motivasyonla yola devam etmesine katkı sağlayacaktır. Bu eserler ayrıca, bilim, Ar-Ge ve yenilikçilik konusundaki politikalarımız için de girdi sunarak, farklı bakış açılarından faydalanma imkanı verecektir. Bu kapsamda, Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde, Türkiye

Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından yürütülen "Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projesi"ni çok değerli ve benzersiz bir adım olarak görüyorum. Proje; matematik, astronomi, tarih, coğrafya, edebiyat ve felsefe gibi alanlarda saygıdeğer İslâm âlimleri tarafından hazırlanan eserleri bilim dünyasına kazandırmayı amaçlıyor.

Yüksek himayeleri için Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımızı arz ediyorum. Başta TÜBA çalışanları olmak üzere, bu çok kıymetli proje için emeği geçen herkesi içtenlikle tebrik ediyorum. Eserlerin yazarlarını rahmet ve hayırla yâd ediyor, Projenin Milletimizin bilimsel ve topyekün kalkınması için yararlı olmasını diliyorum.

Mustafa Varank
T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanı

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Sunuş

Ülkelerin bilimsel ilerlemesi ve yenilikçilik performansı, topyekûn kalkınma ile uluslararası rekabette üstünlük sağlama bakımından stratejik öneme sahiptir. Toplumların geleceğinin güvenle inşası ve refahın toplumun tüm katmanlarına yayılması bilimin, bilimsel düşünce ve yaklaşımların önemsenmesi ve yaygınlaştırılması, gençlerin bilim ve araştırma alanına yönlendirilmesi, bilimsel çalışma ve başarıların teşvik edilmesi ile mümkündür. Bu konular, dünyadaki bilim akademilerinde olduğu gibi milli akademimiz Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA) amaç ve görevleri arasında yer almaktadır. Belirlenen hedeflere ulaşmak için sahip olduğumuz medeniyet birikimini iyi anlamak zorundayız.

Millet olarak, önemli bir bölümü gün ışığına çıkarılmayı ve değerlendirilmeyi bekleyen zengin bir bilim ve kültür mirasına sahip bulunuyoruz. Bu mirasın daha görünür ve yararlanılır kılınması, bugünkü ve gelecekteki bilimsel performansımız ve ulusal hedeflerimize ulaşmamız açısından büyük önem taşımaktadır. Tarihsel birikim ve mirasın ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi, diğer yararları yanında, bilimsel ilerleme ve yenilikçi çalışmalar için gerekli cesaret, özgüven ve motivasyona yapacağı katkı bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Ülkelerin ekonomik gelişmişlik ve kalkınma yarışında son iki yüzyıldır devam eden göreli konumumuz ile geleceğe yönelik yüksek amaçlarımız dikkate alındığında, bireysel ve toplumsal düzeyde sağlıklı bir benlik/kimlik ve özgüven inşası ile güçlü bir ekosistem ve kültürün oluşturulmasına gerek olduğu ve bu konuda her Türk kurumunun katkı ve destek sağlamasının ulusal bir görev olduğu açıktır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

TÜBA Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projesi, ülkemizin millî bilimler akademisi olma sorumluluğu ile Kalkınma Bakanlığı'nın mali desteğiyle 2014 yılında başlatılmıştır. Proje kapsamında Türk-İslâm medeniyeti havzasında, fen, mühendislik, Türkiyat, sosyal bilimler, dinî ilimler gibi alanlarda eski-farklı Türk lehçeleri ile diğer dillerde üretilmiş, uzman bilim insanlarımızca seçilen 100 eserin, imkân ve ihtiyaca göre transliterasyonu, tıpkıbasımı ve/veya tercümesi yapılarak yayımlanması yoluyla bilim ve kültür âleminin ve gelecek kuşakların istifadesine sunulması hedefi doğrultusunda yayınlarımız devam etmektedir.

TÜBA Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projemiz, çok sayıda paydaşın doğrudan ve dolaylı katkı ve desteklerinin eseridir. Projemizin başlangıçtan beri Sayın Cumhurbaşkanımızca desteklenmesi ve 2018 yılı başından itibaren resmen Cumhurbaşkanlığı himayelerine alınmış olması, Akademimiz açısından büyük bir onur ve teşvik kaynağı olmuştur. Bilime ve projemize verdikleri çok değerli destek ve yüksek himayeleri için Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a kalbî şükranlarımızı arz ediyorum.

Bugüne kıyasla oldukça kısıtlı koşullarda bilimsel mirasımızı oluşturan eserleri kaleme alan bilim ve kültür tarihimizin kahramanlarını rahmet ve şükranla yad ediyorum. Bu eserlerin çoğaltılması, saklanması ve bugüne ulaşmasında rol alan isimsiz kahramanları da saygıyla anıyorum.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Eserlerin transliterasyonu, tıpkıbasımı ve/veya tercümesi ve tahlilini yaparak günümüzün ve geleceğin okuyucu ve araştırmacılarına ulaşmasını sağlayan bilim insanlarımıza müteşekkiriz. Yayına hazırlık ve basım sürecinde rol alan Akademi üyelerimiz, bilim insanlarımız ve çalışanlarımız ile projeye katkı sağlayan tüm paydaşlarımıza da teşekkür ediyorum. Ayrıca, Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Projesi'nin hayata geçirilmesinde katkılarından ötürü Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'a minnettarız.

TÜBA Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projesi kapsamında yayımlanan eserlerin milletimizin bilimsel ilerlemesi ve topyekûn kalkınması ile medeniyet ihyası/inşası süreci bakımından yararlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Muzaffer Şeker
TÜBA Başkanı

İçindekiler

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Takdimler ve Sunuş

Önsöz 17

Teşekkür 23

Kısaltmalar 27

Giriş 29

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Üzerine

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Araştırmalarının Kısa Tarihçesi 29

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Araştırmaları: Sorunlar ve Çözüm Önerileri 34

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Üzerine Yazılan Rusça Kütüphane Kayıtları 47

Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin İçerdiği Konular 48

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri, Kazaskerler ve Kadılar Listesi 52

I. BÖLÜM

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri 63

II. BÖLÜM

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Kayıt Örnekleri 223

Kaynakça 311

Ekler 321

TABLO VE HARİTA LİSTESİ

Tablo 1. Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin Kazalara Göre Sayıları 39

Tablo 2. Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin Mahkemelere Göre Sayıları 39

Harita 1. Kırım Yarımadası ve Başlıca Yerleşim Yerleri 51

Tablo 3. Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri 52

Tablo 4. Kırım Hanlığı Kazaskerleri 57

Tablo 5. Bahçesaray Kadıları 59

Tablo 6. Karasu Kazası Kadıları 61

Tablo 7. Gözleve (Kezlev) Kazası Kadıları 61

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

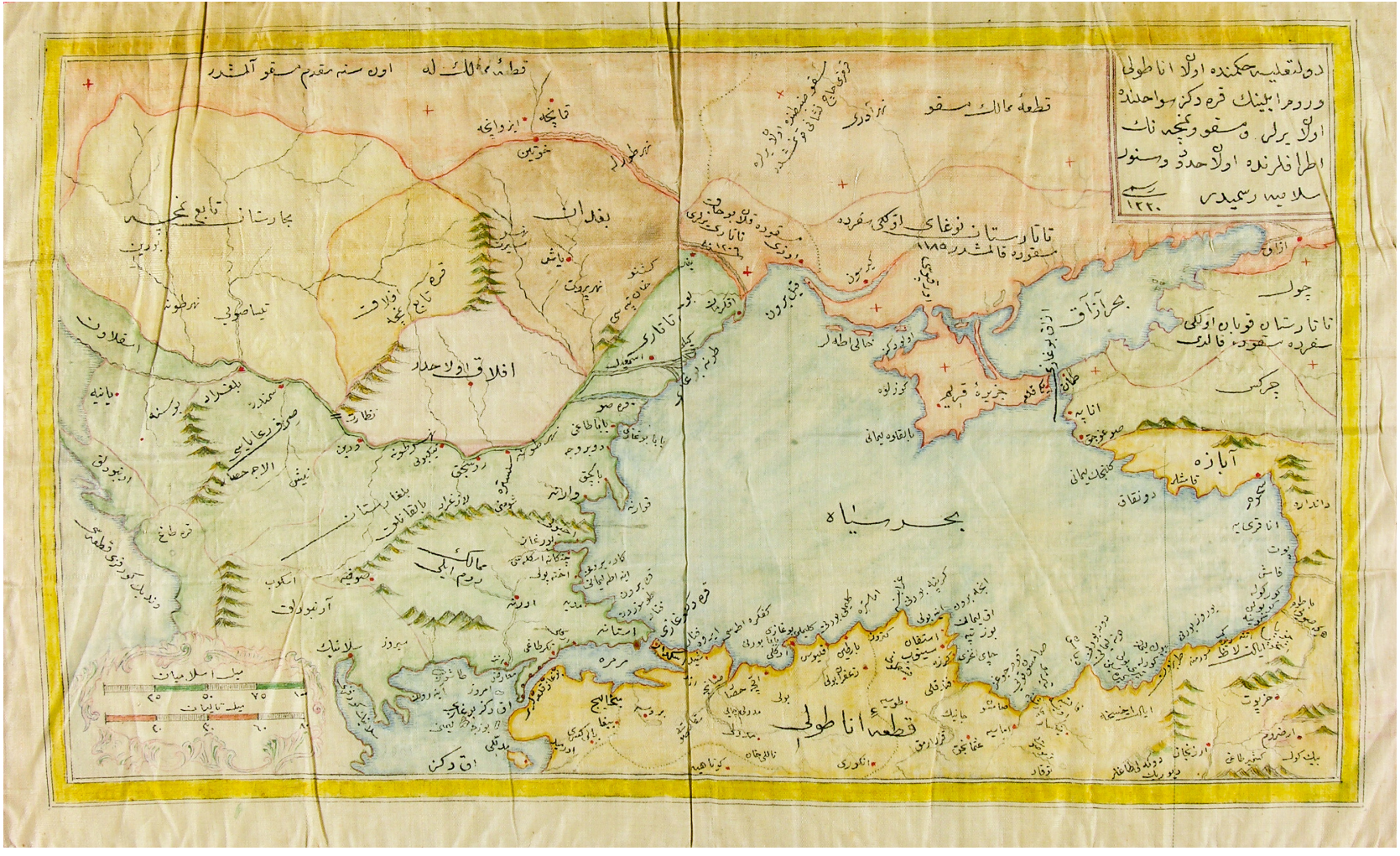

Karadeniz Sahilleri Haritası

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Kırım denildiğinde hüzünlü bir iç çeken
Kırım tarihine büyük hizmetleri geçen
Merhum Halil İnalcık Hocamın
Aziz hatırasına...

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Önsöz

Bu çalışma, St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü [Otdel Rukopisey Rossiyskoy Natsional'noy Biblioteki (ORRNB)] Fond 917'de "Kazıaskerskie knigi Krımskogo hanstva" (Kırım Hanlığı Kadıasker Defterleri) adıyla kayıtlı 121 cilt kadı sicili ile Yalta Tarih ve Edebiyat Müzesi'nde [Yaltinskiy İstoriko-Literaturnıy Muzey (YİLM), No: 315] bulunan Karasu kazası kadılığına ait bir cilt sicilden oluşan toplam 122 cilt sicil koleksiyonunu tanıtmak amacıyla hazırladığımız bir katalogdur. Ayrıca bu katalog, St. Petersburg Rusya Bilimler Akademisi Doğu El Yazmaları Enstitüsü Belgeler Fonu T500'de [İnstitut Vostoçnıh Rukopisey Rossiyskoy Akademii Nauk (İVRRAN), Dokumentalnıy Fond T500] kayıtlı V. D. Smirnov Koleksiyonu içinde yer alan sicil parçalarını da içermektedir.

Elinizdeki çalışmanın başlangıcı, 2001 yılına dayanmaktadır. Çalışmaya 2001 yılında St. Petersburg Devlet Üniversitesi Doğu (Şarkiyat) Fakültesi'nde ders veren Türkiye ve Ortadoğu uzmanı Prof. Dr. Aleksandr Kolesnikov ile başlattığımız, fakat kendisinin başka bir ülkede görevlendirilmesiyle aslında başlamadan sona eren "St. Petersburg'da Bulunan Osmanlı Tarihi Üzerine Yazılı ve Görsel Malzemelerin Tespit ve Kataloglanması" projesi çerçevesinde başladık.

Koleksiyonla ilk defa St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü Türkçe Yazmalar kısmı başkanı Uzman Olga

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Vasilyeva'nın göstermesiyle 2001 yılının Kasım ayında karşılaştım. Bu karşılaşma çok heyecan verici idi: Siciller, bana 1993-1996 arasında, Bilkent Üniversitesi'nde Yüksek Lisans eğitimi aldığım yıllarda hocamız rahmetli Halil İnalcık'ın Kırım tarihiyle ilgili arşiv belgelerinin yok olmasından üzüntüyle bahsettiği, daha sonra yine aynı üniversitede görev yapan Hakan Kırımlı'nın kendisine Kırım Kadı Sicillerinin mikrofilm kopyalarının Akmescit'te (Simferopol) İsmail Bey Gaspıralı Kütüphanesi'nde bulunduğunu haber vermesi üzerine 1994 yılında Kırım'a gidip orada bir hafta çalıştığı ve döndüğünde kopyaların okunması zor pozitif fotoğraflarını gösterdiği günleri hatırlattı. Diğer heyecan verici durum ise Halil İnalcık'ın "Kırım Kadı Sicilleri Bulundu" başlıklı makalesi'nde (İnalcık 1996) sicillerin 61 defterden oluştuğunu belirtmesi ile ilgiliydi. Halbuki önüme konulan siciller 121 adet idi ve asıllarıydı. Sicillerin arka kapağı içine kütüphaneciler tarafından konulan araştırmacı takip karteksinde Aleksandr Yefimov isimli bir araştırmacının 1987 tarihli imzası bulunmaktaydı. Bu kişiyi yetkililerden soruşturduğumda onun siciller üzerinde çalışmayıp sadece kontrol yapan Kievli bir kütüphaneci olduğunu öğrendim. Dolayısıyla 1930'lardan beri kapağı açılmamış olan bu koleksiyon üzerinde çalışmak bizlere nasip oluyordu. Bu karşılaşma sonrasında yaklaşık bir yıl boyunca her gün birkaç saat kütüphanede bu koleksiyon üzerine çalıştım, neleri ihtiva ettiğini anlamaya ve önemli verileri kaydetmeye başladım. Bir yandan da bu koleksiyonun ilim alemine tanıtılması gerektiğini de düşünüyordum. O zaman bir doktora öğrencisi olarak bunun nasıl yapılması gerektiği konusunda bilgi ve tecrübem azdı. Bu nedenle Osmanlı ilmiye sınıfı uzmanlarından Ahmet Cihan'a bunu birlikte yapmayı teklif ettim. Kendisi kabul edip 2003 yılının Haziran ayında St. Petersburg'a geldi. Bir ay zarfında kütüphanenin açılışından kapanışına kadar yoğun bir çalışma temposuyla sicillerin tamamını tek tek gözden geçirip yayın için gerekli verileri topladık. Bu veriler; sicilin numarası, yılı, ebatı, varak sayısı, fizikî durumu, hangi kadı dönemine ait olduğu ile ilk ve son sicil kaydının transkripsiyonundan ibaretti. Ayrıca önemli ve farklı kayıt örneklerini de aldık.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Bu çalışmanın ilk ürünü, 2004 yılında ortaya çıktı. Tuttuğumuz notlar ve edindiğimiz bilgiler, Ahmet Cihan tarafından kaleme alınarak koleksiyona ait ilk 50 sicilin tanıtımı, iki yazarlı makale olarak "Kırım Kadı Sicilleri" adıyla yayınlandı (Cihan - Yılmaz 2004). Makale, ilim çevresinde büyük bir ilgiyle karşılandı. Ancak tarafımıza bu verilerin makale olarak değil de bir katalog kitap halinde yayınlanması gerektiği eleştirisi yapıldı. Dolayısıyla müteakip 71 sicili içeren ikinci makalemizi yayınlamaktan vazgeçtik ve bu isabetli de oldu. Çünkü 2006 yılında Kırım'ın Akmescit şehrindeki İsmail Bey Gaspıralı Kütüphanesi'nde bulunan 61 sicilin kopyalarını elde edip bunlar üzerinde uzun süre çalışmamız, yine bu kopyalar üzerinden yerli ve yabancı araştırmacıların yazdığı makale, tez ve monografileri incelememiz, söz konusu koleksiyon hakkında bilgimizin artmasını, dolayısıyla hazırlayacağımız kataloğun bizce daha eksiksiz ve yanlışsız olmasını ve de ortaya çıkan sorunlara çözüm önerileri getirmemizi sağladı. Bu arada yukarıda bahsettiğimiz Yalta Tarih ve Edebiyat Müzesi'nde bulunan Karasu kadılığına ait sicili de tesadüfen elde etmemiz, büyük bir şans oldu. Yalta'daki sicilin fotokopisi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi'ne (İSAM) 2007 yılında bağışlanan İsmail Otar Koleksiyonu içinden çıktı. Bu kopyanın İsmail Otar tarafından nasıl elde edildiği konusunda bilgimiz bulunmamaktadır. Bizi böyle bir kopyanın varlığından 2008 yılı Baharında İSAM Kütüphanesi Müdürü Birol Ülker haberdar etti. Ancak biz bunu o yıllarda elimizde bulunan kopyalardan biri sanıp incelemedik. 2016 yılında sicillerin tam tarihlerini ve hangi kazalara ait olduklarını tespit edip bir liste oluşturduktan sonra İSAM'daki bu sicili de incelemeye karar verdik ve sonuçta onun elimizde bulunmayan Yalta'daki sicilin kopyası olduğunu anladık. Böylece kataloğumuza bir Kırım sicili daha "Kırım Hanlığı Kadı Sicili No: 122 (YİLM, No: 315)" adıyla eklenmiş oldu. 2019'un Mart ayında ise bizce önemli bir gelişme daha yaşandı. Amerika Birleşik Devletleri'nde Kırım Hanlığı üzerine doktora yapan ve çalışmak için İstanbul'a gelen Dilâra Agişeva ile buluştuğumda St. Petersburg'da Rusya Bilimler Akademisi Doğu El Yazmaları Enstitüsü'nde araştırma yaptığını, buradaki Belgeler

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Fonu'nda T500 numara ile kayıtlı V. D. Smirnov Koleksiyonunu incelediğini ve içinde Kırım sicillerine ait parçaların olduğunu söyledi. Bu haber, gerçekten anlatılması imkansız özel bir an ve sevinçti benim için. Dilâra Agişeva, bu bilgiyi vermekle kalmayıp elde ettiği verileri de bizlerle paylaştı. Dolayısıyla yayınlanmaya hazır dediğimiz bu kataloğa son anda Smirnov Koleksiyonunda olanları da "Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Parçaları (İVRRAN, Dokumentalnıy Fond T500)" adıyla eklemiş olduk.

Çalışmalarımız sırasında koleksiyonun Kırım'dan St. Petersburg'a götürülmesi öncesi ve sonrasında siciller üzerine yazılan Rusça kütüphane kayıt bilgilerinin de önemli olduğunu fark ettik. Bu kayıtların, Rusların bu koleksiyonu nasıl değerlendirdiklerini ve koleksiyonun St. Petersburg'daki serüvenini daha iyi anlamamızı sağlayacağını düşündük. Bu nedenle çalışmamıza Özlem Deniz Yılmaz'ı davet ettik. Kendisi siciller üzerindeki Rusça kayıtları okudu, ayrıca Kırım tarihi ile ilgili literatür çalışmasında ulaştığımız ve kaynakça kısmında da gösterilen, başta *İzvestiya Tavriçeskoy Uçyonnoy Arhivnoy Kommissii* (*İTUAK*) dergisindekiler olmak üzere Rusça kitap ve makalelerdeki ilgili kısımları Türkçeye tercüme etti.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
Turkish Academy of Sciences

Nihayetinde çalışmamız olgunlaşınca 2017 yılı başında basılması için Türkiye Bilimler Akademisi'ne teklifte bulunduk ve kabul edildi. Ayrıca kurum yayın kurulunun isteği üzerine sicillerde bulunan kayıt örneklerini kataloğa "Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Kayıt Örnekleri" adıyla ikinci bölüm olarak ekledik.

Bu katalog, giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin hikayesi anlatılmış, koleksiyonda sicil olmayan defterler belirtilmiş, koleksiyonun adı, künyesi ve sicillerin ait oldukları mahkemeler, kazasker ve Bahçesaray kadısı ile naiblerinin görev alanları, koleksiyonun tarih aralığı ve sayıca miktarı, sicillerin tarihinin tespiti ve kapsadığı yıllar, sicillerin fizikî özellikleri olarak cilt kapakları, varak sayıları ve numaraları ile ebatları hakkındaki tespitler, kapsamlı şekilde anlatılmış ve bazı genellemeler yapılarak mevcut sorunlar ortaya konup bunlara çözüm önerileri sunulmuştur. Ayrıca sicillerdeki kayıtların hangi konuları kapsadığı da belirtilmiştir.

Birinci Bölümde Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Bu çalışmada mahkeme kayıtlarının tutulduğu her bir cilt için *sicil*, bunlar dışındakiler için *defter* terimi kullanılmıştır. Sicillere kaydedilen *hüccet*, *ilam*, *sebeb-i tahrîr*, *ferman*, *yarlık*, *tereke/muhallefat* vb. diplomatika açısından belge suretlerine *kayıt* denmiştir. Bu bölümde her bir sicil, bir iki sayfada anlatılmıştır. Her sicile ait künye/referans bilgileri, "Kırım Hanlığı Kadı Sicili No: 1 (ORRNB, Fond 917, No: 1)" şeklinde verilmiştir. Ardından okuyucu ve araştırmacılara kolaylık sağlamak amacıyla sicilin ait olduğu kaza, sırasıyla Hicrî ve Miladî tarihi, cilt kapağının özelliği ve varak sayısı belirtilmiştir. Altında ise sicil hakkında daha geniş betimleme yapılmıştır. Bu kısımda sicilin cilt kapağının özelliği, varak sayısı ve ebatı, kapak içlerine yapıştırılmış sayfa olup olmadığı, varsa üzerinde ne yazıldığı ile sicilin ilk ve son varağında bulunan kayıtlar tarihleriyle birlikte verilmiş, gerektiğinde sicilin diğer varaklarında bulunan kayıtların tarihi de belirtilerek kapsadığı zaman aralığı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca kayıtların tutuluş düzeni, kronolojik olup olmadığı ve muhallefat kayıtlarının bulunup bulunmadığı belirtilmiştir. Ardından sicilin ait olduğu kaza ve mahkeme bilgileri sicillerde yazıldığı şekilde, ancak çift tırnak (" ") işareti içinde italik olarak aktarılmış, yeterli bilgi bulunmayanlar için tahminlerde bulunulmuştur. Kırım'daki kopyalar ile St. Petersburg'dakiler arasındaki farklılıkları göstermek amacıyla ilgili sicilin başına yıldız (*) işareti konularak dikkat çekilmiş ve dipnotta gerekli açıklama yapılmıştır. Bu bilgiler verildikten sonra sicilin ilk ve son kayıtlarının transkripsiyonu yapılmıştır. Yine bu bölüme okuyucu ve araştırmacılara kılavuz olması amacıyla sicillerden elde ettiğimiz verilerden hareketle oluşturduğumuz ve ileride yapılacak çalışmalarla düzeltilecek, olgunlaştırılıp tamamlanacak olan Kırım Hanlığı'nda görev yapmış kazaskerler ile Bahçesaray, Gözleve (Kezlev) ve Karasu kadılarının listesi eklenmiştir.

"Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Kayıt Örnekleri" başlıklı İkinci Bölümde sicillerde bulunan, Kırım'ın hukukî, siyasî, sosyal, iktisadî vb. konularını içeren kayıt örneklerinin transkripsiyonu yer almaktadır. Örneklerin bir kısmı, Sema Aktaş Sarı tarafın-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

dan hazırlanan *3A-3B Numaralı 1648-1679 Tarihli Kırım Kadıasker Defterlerine Göre Kırım'da İktisadi ve Sosyal Hayat* ile Metin Bilal tarafından hazırlanan *45 Nolu Kırım Kadı Sicili'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi* adlı Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezlerinden alınmıştır. Bunların dışında tarafımızdan da bu bölüme koleksiyondaki diğer sicillerden örnekler eklenmiştir.

Birinci ve İkinci Bölümde örnek olarak verilen kayıtların transkripsiyonunda Türkiye'de tarih çalışmalarında uygulanan yerli fonetik alfabesi kurallarına uyulmuş; kelimelerdeki sesli ve sessiz harflerin doğrudan Latin harflerine aktarısı; Arap yazısındaki kaf, tı, sad, dad, gayn sessiz harflerinden sonra gelen sesli harfler ā, ī, ū olarak üzeri düz çizgili, diğer sessiz harflerden sonrakiler ise â, î, û biçiminde şapkalı olarak yazılmıştır.

Son olarak bu kataloğun ortaya çıktığı 18 yıllık süreçte okuduğumuz, incelediğimiz Kırım Hanlığı ve sicilleriyle alakalı Türkçe olanlar yanında, Batı dillerinde, özellikle Rusça yazılmış referans ve bilimsel çalışmalar "Kaynakça"da verilmiştir. Çalışmanın "Ekler" kısmına ise Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin nasıl bir kaynak olduğunun görülebilmesi amacıyla kayıt örneklerinin tıpkıbasımı konulmuştur.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Fehmi Yılmaz
İstanbul 2021

Teşekkür

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında teşekkürü borç bildiklerimizi iki kısma ayırmak gerekir. Bunlardan ilki, St. Petersburg'daki değerli akademisyen, uzman ve dostlarımızdır. Eğer Prof. Dr. Aleksandr Kolesnikov olmasaydı bu koleksiyondan haberimiz olmayacaktı. Bu nedenle kendisine ne kadar teşekkür etsek azdır. Yine St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi yetkililerine çalışmalarımıza izin verdiği için teşekkür ederiz. Kütüphanenin Türkçe El Yazmaları kısmı Başkanı Olga Vasilyeva'nın hakkını hiçbir zaman ödeyemeyiz. Çünkü sicilleri önümüze koyan ve çalışmalarımızda bize büyük kolaylıklar gösteren odur, minnettarlığımız kelimelerle ifade edilemez. Ayrıca her zaman güler yüzle bizleri karşılayan El Yazmaları Bölümü çalışanlarını, profesyonel kütüphaneciliğin nasıl olması gerektiğini gösteren memurları da anmadan geçemeyiz, kendilerine teşekkür ederiz.

Sicillerden öğrendiklerimizi sabahın erken saatlerinde parkta yaptığımız yürüyüşler sırasında dikkatle dinleyen, soru ve yorumlarıyla bizleri yönlendiren, her türlü desteğini esirgemeyen dostumuz, hocamız St. Petersburg Devlet Üniversitesi Doğu Fakültesi Türkoloji Bölümü eski başkanı Prof. Dr. Viktor G. Guzev'e saygı, minnet ve teşekkürlerimizi belirtmek isteriz. Yine aynı bölümde çalışan Türkolog arkadaşlarımıza, özellikle Türkoloji Bölümü başkanı Doç. Dr. Nikolay Telitsin'e teşekkür ederiz. Söz konusu yıllarda St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü'nde araştırmalarını yapmakta olan arkadaşlarımız Hayri

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Çapraz ve Seyit Sertçelik'e manevi desteklerinden dolayı teşekkür etmek isteriz. Akademik çevreden olmamakla birlikte yaptığımız çalışmanın önemini fark ederek yardımlarını esirgemeyen Azeri dostumuz İdris Bayramov'u hiçbir zaman unutamayız. Ayrıca Kırım tarihi uzmanlarından koleksiyon üzerinde önemli çalışmaları bulunan meslektaşımız Natalia Królikowska-Jedlińska, bazı sorularımız karşısında hiç tereddüt etmeden bilgi ve belgelerini bizimle paylaştı. Kendisine teşekkür ederiz.

Teşekkürün ikinci kısmı ise Türkiye'deki uzman ve akademisyenleredir. Başlangıçtan beri her türlü desteğini esirgemeyip önemli eleştiri ve tavsiyelerde bulunan, bu çalışmanın bir an önce bitmesi için bizi teşvik eden hocamız İsmail Erünsal'a teşekkür ederiz. İSAM Kütüphane Müdürü Birol Ülker'in haber vermesiyle Yalta'da bulunan sicili kataloğumuza ekledik. Kendisine teşekkür ederiz. Kenan Yıldız'ın yardımları olmasaydı bazı sicillerin bilgileri eksik kalacaktı. Kendisine ne kadar teşekkür etsek azdır. Osmanlı sicilleri üzerine önemli çalışmaları bulunan meslektaşlarım Bilgin Aydın ve Ekrem Tak bu çalışmada yardımlarını esirgemediler, kataloğun nasıl hazırlanması gerektiği konusunda önemli tavsiyelerde bulundular. Kendilerine teşekkür ederiz. Bu çalışmanın kitap haline gelmesinde en önemli katkıları sağlayanlardan biri de ağabeyimiz, hocamız Mustafa Çiçekler'dir. Kendisinin tavsiyesi sayesinde sicil örnekleri, kitaba ikinci bölüm olarak dahil edilmiştir. Mustafa Çiçekler hocamız, eski metin ve vesikalarda okunmasında zorluk çekilen ya da anlaşılmayan kelime ve cümlelerin çözümlenmesinde başvurulan kişilerden biridir. Çalışmamız sırasında bu vasfını çok daha iyi anladık. Kendisine daimi ve samimi desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimizi sunarız. Kitaba aldığımız Arapça ve Farsça kayıtların kontrol ve düzeltmesini yapan Habibullah Habib'e ve Abdullah Yıldırım'a çok teşekkür ederiz. Bizleri Smirnov Koleksiyonunda bulunan sicil parçalarından haberdar edip elindeki bilgileri karşılıksız paylaşan Dilâra Agişeva'ya teşekkür ederiz. Çalışmada yer alan önemli kazaların gösterilebilmesi için çizilecek harita konusunda yardımlarını esirgemeyen Kemalettin Köroğlu'na teşekkür ederiz. Kendisini Kırım tarihine adayan ve yaptıkları bilimsel araş-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

tırma ve eserlerle Kırım meselesinin unutulmadan gündemde kalmasını da sağlamaya çalışan "Kırım Hanlığı Tarihi Araştırma Grubu"muzdaki birbirinden değerli meslektaşlarımız Hakan Kırımlı, Yücel Öztürk, Kemal Gurulkan, Nuri Kavak, Alper Başer, Ahmet Türk, Nicole Kançal-Ferrari, Serkan Acar, Sait Ocaklı, Yavuz Söylemez ve Emel Kılıç'a teşekkür ederiz. Bu gruptan Kemal Gurulkan ve Hakan Kırımlı'ya ayrıca teşekkür etmek gerekir. Kemal Gurulkan bu çalışmayı baştan sona okudu ve yılların vermiş olduğu arşivcilik tecrübesiyle çeşitli önerilerde bulundu, bilgi ve tecrübelerini bizlerle paylaştı. Kendisine teşekkürü borç biliriz. Hakan Kırımlı hocamız ise bu çalışmaya baştan beri destek verdi ve Kırım tarihi hakkında karşılaştığımız problemleri çözmede başvuru merciimiz oldu. Elindeki bilgileri memnuniyet ve mütevazılıkla paylaştığı gibi bu çalışmanın son okumasını da yaparak başta kişi ve yer adları olmak üzere gözden kaçırdığımız yanlışları düzeltip eksikleri tamamlayarak çok önemli katkılar sundu. Destekleri için kendisine sonsuz teşekkürlerimizi sunarız. Uzun soluklu bir uğraşı sonunda ortaya çıkan bu çalışmanın basımını üstlenen Türkiye Bilimler Akademisi kurumuna ve çalışanlarına teşekkür ederiz. Bu çalışmanın her aşamasından haberdar olan, ortaya çıkan bu eseri baştan sona okuyup önemli tavsiyelerde bulunan Erol Özvar'a teşekkür ederiz. Son olarak bizleri daima destekleyen, karşılaştığımız problemlerin halledilmesinde bilgi ve tecrübesini hiçbir zaman esirgemeyen, sorduğu sorularla bu çalışmanın daha olgun hale gelmesini sağlayan, üzerimizde otuz yıllık emeği bulunan hocamız Mehmet Genç'e en derin şükranlarımızı arz ederiz.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Kısaltmalar

age.	adı geçen eser
agm.	adı geçen makale
B	Receb
b.	bin
bk.	bakınız
C	Cemâziyelâhir
C.	Cilt
Ca	Cemâziyelevvel
çev.	çeviren
ed.	editör
H	Hicrî
haz.	hazırlayan
İSAM	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi
İTUAK	İzvestiya Tavriçeskoy Uçyonnoy Arhivnoy Kommissii
İVRRAN	İnstitut Vostoçnıh Rukopisey Rossiyskoy Akademii Nauk
KD	Kadı Defteri
KKD	Kırım Kadı Defterleri
KKS	Kırım Kadı Sicilleri
L	Şevval
M	Muharrem

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

N	Ramazan
R	Rebîülâhir
Ra	Rebîülevvel
ORRNB	Otdel Rukopisey Rossiyskoy Natsional'noy Biblioteki
S	Safer
S.	sayı
s.	sayfa
Ş	Şâban
T	Tyurkskiy yazık
T.	Tom
t.y.	Tarih yok
TUAK	Tavriçeskaya Uçyonnaya Arhivnaya Kommissiya
v.	vek
vb.	ve başkası, ve benzeri
vd.	ve diğerleri, ve devamı
vs.	ve sair
Yay.	Yayınlayan
YİLM	Yaltinskiy İstoriko-Literaturnıy Muzey
Z	Zilhicce
Za	Zilkade
ZOOID	Zapiski Odesskogo Obşçestva İstorii i Drevnostey

FÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Giriş

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLLERİ ÜZERİNE

TÜBA

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Araştırmalarının Kısa Tarihçesi

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri, genelde Karadeniz bölgesinin, özelde Kırım Hanlığı'nın hukukî, siyasî, sosyal ve iktisadî tarihi için en önemli kaynaklardan biridir. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasıyla erişilebilir hale gelen bu kaynak sayesinde Rus ve Batı literatüründe neredeyse yok sayılan Kırım Hanlığı üzerine hem Türkiye hem de Batıda yeni çalışmalar yapılmaya başlandı.

Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

Bu koleksiyonla ilgili ilk çalışmalar; Rusya'da, Çarlık döneminde 19. yüzyılın son çeyreğinde başlamıştır. Kırım'ın 1783'te ilhak edilmesinden yaklaşık bir asır sonra "Tavriçeskaya Uçyonnaya Arhivnaya Kommissiya (TUAK)" [Tavrida (Kırım) İlmî Arşiv Komisyonu] adlı bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyonun kurulma sebebi, aşağıda ilgili bölümde de anlatıldığı üzere, 1853-1856 yılları arasındaki Osmanlı-Rus savaşı sonrasında Kırım'ın idarî yapısında gerçekleştirilmeye çalışılan yeni düzenlemeler çerçevesinde toprak tasarrufu ve mülkiyet hakları konusunda ortaya çıkan sorunları halletmektir. Söz konusu komisyon tarafından yapılan araştırmaların sonuçları, *İzvestiya Tavriçeskoy Uçyonnoy Arhivnoy Kommissii* (*İTUAK*) (Tavrida İlmî Arşiv Komisyonu Haberleri) isimli dergide 1887'de yayınlanmaya başlamıştır. *İTUAK* 1'de yayınlanan "Soobşçeniye çlena komissii Fyodora Laşkova o peresmotre Çernemorskoga tarifa 1782 goda" (1782 yılı Çernemor tarifesinin yeniden incelenmesi üzerine komisyon üyesi Fyodor Laşkov'un bildirisi) adlı makalede Hanlık sicilleri hakkında ilk defa bilgi verilmiş ve bunların, 1736 yılında Çarlığın Bahçesaray'ı işgal etmesi sıra-

sında yanan Hanlık Arşivi'ndeki belgelerden geriye kalan yarlıklar ve 122 adet kazasker defteri olduğu belirtilmiştir (Turan 2003; *İTUAK* 1, 1887). Aynı yıl söz konusu sicillerin ortaya çıkarılmasında önemli bir rol üstlenen V. D. Smirnov, sicillerin pek çok konuda veriye sahip olduğunu gösteren, içerik yönünden zengin bir çalışma yayınlamıştır (Turan 2003; Smirnov 1887). Smirnov'dan sonra Murad Bey Biyarslan, 1889 ve 1890 yılında *İTUAK*'ta yayınladığı iki çalışma ile konuya farklı bir boyut kazandırmış, sicillerden seçtiği 7 *muhallefat*, 3 *hüccet* ve *yarlık*lardan oluşan toplamı 20'yi geçmeyen belgeyi Rusçaya çevirerek yayınlamıştır (Turan 2003; Biyarslan 1889, 1890). Sicillere dair çalışmaların yayınlanmaya başladığı bu yıllarda, 1890'da Kırım Arşivi'ndeki bu koleksiyonun topluca St. Petersburg'a gönderilme kararı alınmıştır (Turan 2003). Fakat bu karar, 1905 yılına kadar uygulamaya geçirilememiştir. 1890'lı yıllarda sicillere dayalı çalışmaların önemli sonuçları ortaya çıkmaya başlamış, TUAK'ın kuruluşundan itibaren V. D. Smirnov ile birlikte çalışan F. F. Laşkov, 1897'de *Sbornik Dokumentov po istorii Krımsko-Tatarskogo Zemlevladeniya* (Kırım-Tatar Toprak Mülkiyeti Tarihi Üzerine Belgeler Koleksiyonu) adlı Kırım Tatarlarında toprak tasarrufunun tarihi gelişimini konu edinen eserini yayınlamıştır (Laşkov 1897; Turan 2003). Laşkov, eserinde toprak tasarrufuyla ilgili han *yarlık*ları ile 20 *hüccet*, 37 *i'lâm* ve 13 *tereke*ye yer vermiştir. Siciller, bu çalışmaların yapıldığı bir dönemde, 1905'te topluca St. Petersburg'a gönderilmiştir (Vasilyeva 1993).

Koleksiyonun St. Petersburg'a götürülmesinin ardından çalışmalar bir süreliğine yavaşlamış olsa da St. Petersburg'da yaşayan ve kendisi de bir Kırım Tatarı olan dönemin şair ve âlimlerinden Bekir Çobanzade tarafından söz konusu kaynaklar üzerine çalışmalar devam ettirilmiştir. Çobanzade, siciller üzerinde yaptığı çalışmalarını *Oquv İşleri* adlı derginin Ağustos 1925'teki 4. ve 5. sayılarında "Oquv İşlerinde Ameliyat ve Nazariyat: Leningrad'da Kırım Hatıraları" başlığı altında yayınlamıştır (Çobanzade 1925). Çobanzade, çalışmasında TUAK tarafından 1 numaralı sicilin kapağı üzerine Rusça yazılan "Kırım Hanları zamanına ait toprak tasarrufu hakkı belgeleri olarak eski Tatar kadıasker defterleri ve onların Arapçaya çevirisi" ibaresini ele alarak yapılan yanlış değerlendirmeleri düzeltmiş, sicillerin tamamının Osmanlı Türkçesi ile kaleme alındığını, bunların hukukî, siyasî, sosyal ve iktisadî hayatla ilgili çok önemli veriler içeren belgeler bütünü olduğuna vurgu yapıp (İnalcık 1996; Çobanzade 1925), bunlara ait belge örneklerini yayınlamıştır (Çobanzade 1925; Turan 2003). Yine bu yıllarda, 1927'de V. A. Gordlevskiy, yayınladığı makalesinde Yalta Müzesi'ndeki el yazmaları arasında bir sicilin bulunduğunu belirtmiştir

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

(Gordlevskiy 1927). Verilen bilgiye göre bu sicil Üsküt nahiyesinde bulunmuştur (Gordlevskiy 1927; Turan 2003). Gordlevskiy'in bu makalesi, diğer seçme yazılarıyla birlikte 1968'de yeniden basılmış ve böylece uzun süre üzeri örtülü kalmış olan siciller konusu tekrar gündeme gelmiştir (Gordlevskiy 1968; Turan 2003). Gordlevskiy'in vermiş olduğu bu bilgi, Ahmet Nezihi Turan tarafından da 2002 yılında yerinde yapılan incelemeler sonucu doğrulanmış, söz konusu sicilin bugün Yalta'da, Tarih ve Edebiyat Müzesi'nde bulunduğu ve 1752-1753 yıllarını ihtiva eden Karasu kadılığına ait 47 varaklık bir sicil olduğu tespit edilmiştir (Turan 2003). Bu sicilin, önsözde belirtildiği gibi, İSAM Kütüphanesi'nde fotokopisi bulunmaktadır. TUAK'ın çalışmaları devam ederken, mevcut koleksiyondakilerin dışında yeni siciller ortaya çıkmıştır. TUAK'ta çalışan Ablâkim Efendi, 20 Haziran 1898 tarihinde Bahçesaray'da yaşayan Kaçı (Efendiköy) Şeyhi Şeyh Selâmi Efendi'nin elinde 1097-1111 tarihli Mangup kadılığına ait bir sicilin bulunduğunu bildirmekte ve defterle ilgili bilgiler vermektedir (Turan 2003; *İTUAK* 29, 1899). Bu defterin Mangup kazasına ait olması ise çok önemlidir. Çünkü bu kaza, Hanlık bölgesinde olmayıp, Kırım Yarımadası'ndaki Osmanlı idarî yapısı içinde bulunan Kefe eyaletine bağlıdır (İnalcık 1977; Kızılov 2006). Elimizde şimdilik Ablâkim Efendi'nin belirttiği Mangup dışında Kefe ve kazalarının sicilleri hakkında hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Dolayısıyla *İTUAK* 29'da Mangup'a ait olduğu belirtilen sicil bilgileri, bu bakımdan oldukça önemlidir. Mangup'a ait bu sicil, yaptığımız incelemeye göre, St. Petersburg'taki koleksiyon içinde bulunmamaktadır. Bunlardan başka Hüseyin Badaninskiy tarafından 1928 yılında hazırlanan Hansaray Arşivi Kataloğu'nda iki sicil daha kayıtlıdır: İlki, 507 numaralı 1193-1194/1779-1780 tarihli; ikincisi ise 508 numaralı 1022-1047/1613-1638 tarihli sicildir (Turan 2003; Badaninskiy 1928). Bu iki sicilin, günümüz Hansaray Arşivi'nde mevcut olmadığını Turan makalesinde belirtmektedir (Turan 2003). Fakat bunların Hansaray Arşivi'nde bulunmadığı konusunda bizce ihtiyatlı olunması gerekmektedir. Eğer Hansaray Arşivi'nde değilseler, bunların da St. Petersburg'a gönderildiği akla gelmektedir. Ancak araştırmalarımıza göre bu iki sicil, St. Petersburg'daki koleksiyon içinde bulunmamaktadır. Hazırladığımız kronolojik listeye göre bu iki sicil, koleksiyonun Bahçesaray'a ait eksik yıllarına tekabül etmektedir. Bunlardan 508 numaralı 1022-1047 tarihli sicil, koleksiyondaki 1 numaralı sicilin devamı; 507 numaralı 1193-1194 tarihli olan ise koleksiyondaki 108 numaralı sicil ile 112 numaralı sicil arasındaki yıllara ait olmalıdır. Başka bir deyişle, ikisi de Bahçesaray'a ait olmalıdır. Bu iki sicil, Hansaray veya St. Petersburg'daki

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

koleksiyonun içinde değilse, onların, St. Petersburg Kunstkamera Müzesi'nde bulunan Kırım malzemeleri arasında bulunma ihtimali vardır.

Koleksiyonla ilgili bilgi veren bir diğer çalışma, 1993 yılında *Vostoçnıy Sbornik* dergisinde yayınlanan, Olga V. Vasilyeva tarafından kaleme alınan "Krımsko-Tatarskie rukopisnıe materialı v otdele rukopisey" (El Yazmaları Bölümünde Kırım-Tatar El Yazması Malzemeler) başlıklı makaledir (Vasilyeva 1993). Halen St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü'nün başkanlığını yürüten yazar, koleksiyonun serüveni hakkında çok önemli bilgiler vermektedir. Vasilyeva, koleksiyonun Kırım Hanlığı son hazinedarı Mehmed Ağa tarafından muhafaza edilip yine onun tarafından Rus yönetimine teslim edildiğini, üzerinde uzun süre hiçbir çalışmanın yapılmadığını, Tavriçesk (Kırım) Bölgesi İdaresi Arşivi'ne devredildiğini, 19. yüzyıl sonlarında, özellikle Murad Biyarslan ve F. F. Laşkov tarafından yapılan belge yayınlarıyla birlikte 122 sicilden oluşan koleksiyonda 100 sicilin kazasker, geri kalan 22 sicilin ise Bahçesaray ve Gözleve (Kezlev) kadılıklarına ait 1608-1786 yılları arasını kapsayan, çoğunluğunun sivil ve yargı işleri ile ilgili mahkeme kararları, vasiyetnâme, nüfus sayımı, finans, bayındırlık ve vakıflara ait toplumsal müessese kayıtlarından oluştuğunun anlaşıldığını, 1905 yılında ise Akmescit Valilik Arşivi tarafından St. Petersburg'daki Publiçnaya Biblioteka'ya (Halk Kütüphanesi) gönderildiğini belirtmektedir (Vasilyeva 1993). Halbuki Çobanzade, sicillerin Kırım Hanlığı'na ait eserlerle birlikte St. Petersburg'da Etnoğrafya Müzesi Türk-Tatar Bölümü'nde bulunduğunu bildirmektedir (İnalcık 1996).

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Türkiye'de siciller hakkında ilk bilgi, ailesi de Kırım kökenli olan ve Kırım Hanlığı üzerine birçok çalışması bulunan rahmetli Halil İnalcık tarafından verilmiş, 1977 yılında *İslam Ansiklopedisi*'ne yazdığı "Kırım" maddesinde Kırım Hanlığı Sicillerinin St. Petersburg'da bulunduğunu belirtmiştir (İnalcık 1977). Bu koleksiyonun ilk tanıtımı da yine İnalcık hocaya nasip olmuştur. Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri mikrofilm kopyalarının Kırım'da Akmescit şehrindeki İsmail Bey Gaspıralı Kütüphanesi'nde bulunduğu 1995 yılında ortaya çıkınca, kendisi Akmescit'e giderek 61 sicilin mikrofilmleri üzerinde bir hafta çalışma yaparak Türkiye'ye dönmüş ve 1996 yılında "Kırım Kadı Sicilleri Bulundu" başlığı adı altında *Belleten* dergisinde bir tanıtım makalesi yayınlamıştır (İnalcık 1996). Kırım Hanlığı Sicillerinin tamamının konu edilmediği bu makalede 1, 24, 25, 28 ve 72 numaralı sicillerden çeşitli konulara ait *ferman*, *yarlık*, *hüccet*, *tereke* ve *narh* gibi toplam 29 kayıttan hareketle genel bir değerlendirme yapılmıştır. Makalede İnalcık, mikrofilm kopyalarının tarihçesini de ayrıntılarıyla anlatmıştır: İsmail

Bey Gaspıralı Kütüphanesi'nde görevli olan Naciye Tairova'nın, Kırım Devlet Arşivi Müdürü Antonina Stepanova'dan aktardığına göre, mikrofilm kopyalar, II. Dünya Savaşı öncesi Yalta Şark Müzesi'ndeki Kırım İlmî Araştırma Enstitüsü'nde muhafaza edilmiş. Mayıs 1944'te Kırım Tatarlarının sürgün edilmesiyle birlikte, Tatarlara ait her çeşit kültür mirasının yok edilmesi için gizli bir emir gönderilmiş Moskova'dan. Bu nedenle Yalta'daki Şark Müzesi kapatılmış ve diğer eserlerle birlikte sicillerin mikrofilm kopyaları, Akmescit'teki Kırım Devlet Arşivi'ne getirilmiş ve 1992 yılına kadar kutular içinde saklanmış. 1992 tarihinde kopyaların kaloriferci tarafından ocağa atılıp yakıldığını gören A. Stepanova, yakılmayanların Kırım Müzesi'ne verilmesini sağlamış. Fakat müze idaresi, belgelerin kopyaları yerine orijinallerinin bulunması gerektiği prensibine sahip olduğu için, bunlar müze müdürü Enver Abdullayev tarafından yeni açılan İsmail Bey Gaspıralı Kütüphanesi'ne devredilmiş. Makalede kopyaların devrini gösteren resmî belgede 72 sicilden söz edilmesine rağmen kütüphanede sadece 61 sicil kopyasının bulunduğu; 5, 7, 12, 39, 41, 42, 43, 50, 63, 69 ve 70 numaralı sicillerin kopyalarının olmadığı belirtilmektedir (İnalcık 1996).

Kırım Kadı Sicilleri üzerine ikinci çalışma ise Ahmet Nezihi Turan'a aittir. "Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Hakkında Notlar" adıyla *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*'nde yayınladığı makalesinde Turan, İsmail Bey Gaspıralı Kütüphanesi'nde bulunan kopyalar üzerinden 61 sicil hakkında genel bilgiler vermiş, konuya ilişkin Çarlık Rusyası ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin ilk dönemlerinde yapılan çalışmaları kronolojik sırayla değerlendirip, orijinal ve kopyaları hakkında ek bilgiler sunmuştur. Ayrıntılı analizin yer almadığı bu çalışmada sicillerin hangi yılları kapsadığı, kimler tarafından tutulduğu ve hangi yerleşim birimlerine ait olduğu konusunda sınırlı saptamalar yapılarak bir listesi verilmiştir (Turan 2003).

Bu koleksiyon üzerine yapılan üçüncü çalışma, daha önce ifade edildiği gibi, tarafımızdan 2004 yılında "Kırım Kadı Sicilleri" başlığıyla *İslam Araştırmaları Dergisi*'nde yayınlanmıştır (Cihan - Yılmaz 2004). Bu, St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü'nde bulunan toplam 121 sicilin asılları üzerinde yapılan çalışmanın sonucudur. Bu makalede ilk 50 sicilin tanıtımı İnalcık ve Turan'ın çalışmalarına göre daha ayrıntılı yapılmış ve koleksiyonun 121 sicilden oluştuğu ilk defa ilim çevresine duyurulmuştur.

Koleksiyon hakkında dördüncü çalışma Nuri Kavak'a aittir. Kavak, 2008 yılında *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*'nde yayınladığı "Kı-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

rım Hanlığı Şeriyye Sicilleri ve Muhtevası Üzerine" adlı makalesinde sicillerin ihtiva ettiği konular hakkında bilgiler vermiş ve 61 sicilin bir listesini sunmuştur.

Koleksiyon hakkındaki son çalışma ise Oleg Rustemov tarafından hazırlanıp 2017 yılında yayınlanan *Kadiaskerskie knigi Krymskogo khanstva: issledovaniya, teksty i perevody* (Kırım Hanlığı Kadıasker kitapları: çalışmalar, metinler ve çeviriler) adlı Kırım Tatarcası ve Rusça yazılmış 280 sayfalık kitaptır. Kitap, Kırım'da bulunan 61 sicilin içinden çeşitli konulara ait kayıt örneklerinin transkripsiyonu ile Rusçaya tercümesini, seçilmiş örnek kayıtların tıpkıbasımını, ayrıca sicillerde geçen terim ve açıklamaları içeren listeyi ihtiva etmektedir (Rustemov 2017).

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Araştırmaları: Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Kadı sicillerine dayalı Kırım Hanlığı çalışmaları, halen Akmescit'te İsmail Bey Gaspıralı Kütüphanesi'nde bulunan mikrofilm kopyalar üzerinden yapılmaktadır. Nedeni ise bu kopyaların 2000 yılı başlarından itibaren dijital olarak bazı kütüphanelerde bulunması ve pek çok kişinin eline ulaşmasıdır. Ancak sicillerin asılları, 122 cilt olup bunların 121 cildi St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi'nde, bir cildi Yalta Tarih ve Edebiyat Müzesi'nde, 400 sayfa civarında sicil parçası ise St. Petersburg Rusya Bilimler Akademisi Doğu El Yazmaları Enstitüsü'nde bulunmaktadır. Araştırmaların, Kırım'da bırakılan mikrofilm kopyalardan günümüze ulaşabilmiş 61 ciltten hareketle yapılması, bazı temel sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Ayrıca koleksiyonun St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi'nde belirli bir numara ve isim altında, belirli bir fonda kayıtlı bulunmasına rağmen, siciller üzerine düşülen künye kayıtlarının 19. yüzyıl sonları ile 20. yüzyıl başlarına ait o zamanki şart ve bilgiler dahilinde yapılması da başka sorunların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla Kırım'daki kopyalar kullanılmayıp St. Petersburg'daki siciller üzerinden çalışmalar yapılsa bile, mevcut sorunları çözebilmek, ancak ayrıntılı bir kataloğun hazırlanmasıyla mümkün olacaktır.

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri ile ilgili belirtilen sebeplere bağlı olarak ortaya çıkan sorunlar, ana hatlarıyla şunlardır:

Koleksiyondaki sicillerin tamamının kadı sicili olup olmadığı, koleksiyonun adı ve künyesi, ait oldukları mahkemeler, naiblere ait siciller, Kırım'daki mikrofilm

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

kopyalar ile St. Petersburg'daki sicillerin numaraları arasında farklılıkların bulunup bulunmadığı, sicillerin tarih aralıkları ve sayıca miktarı ile sayfa numaralandırması. Aşağıda bu sorunların çözülmesi konusunda görüşler ileri sunulmakta ve çözüm önerilerinde bulunulmaktadır.

Koleksiyonda Yer Alan, Kırım Hanlığı Kadı Sicili Olmayan Defterler

Koleksiyonun tamamı Kırım Hanlığı'na ait olup 107, 119, 120 ve 121 numaralı defterler hariç, diğerleri kazasker ve kadı mahkemelerine ait sicillerdir. Kadı sicili olmayanlardan 107 numaralı defter, 1778 yılı ve sonrasında Hanlığın malî konularda yaptığı düzenlemeleri ve yeni gümrük tarifelerini içeren Kırım Hanlığı Ahkam Defteridir. 119 ve 120 numaralı defterler, 1778 yılında Kırım Yarımadası'ndan Azak bölgesindeki Rus şehirlerine Potyomkin tarafından göç ettirilen Rum ve Ermenilerin gayrimenkullerinin ayrıntılı şekilde kaydedildiği Emlak Tahrir Defteridir. Koleksiyondaki 121 numaralı defter ise zaman itibariyle Rus çarlık kanunlarının geçerli olup, kadı mahkemelerinin herhangi bir fonksiyonunun kalmadığı Hicrî 1216-1230 (1801-1815) yıllarına ait, kim tarafından ne amaçla tutulduğu belli olmayan, fizikî ve form özellikleri diğer sicillere benzemeyen, farklı cins ve boyutlardaki kağıtlara muhtemelen ilmiye mensubu kişi veya kişiler tarafından yazılan kayıtların bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş bir fasiküllük/formalık defterdir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Koleksiyonun Adı, Künyesi ve Sicillerin Ait Oldukları Mahkemeler

Koleksiyon, St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü'nde 917 numaralı fonda "Kazıaskerskie knigi Krımskogo hanstva" (Kırım Hanlığı Kadıasker Defterleri) adıyla kayıtlıdır. Fakat bu adlandırma hatalıdır. Çünkü Hanlığın merkez teşkilatında kazasker, yargı sisteminin başı olup hanlıktaki kadılar ve naibler ona bağlıydı. Bu nedenle Hanlıkta kazaskerin arzı ve Hanın yarlığıyla göreve atanan kadılar ile kazasker ve Bahçesaray kadısının yardımcıları olan naiblere ait siciller de vardı. Yani Kırım Hanlığı'nda sadece kazasker ve Bahçesaray kadısının değil, onların naibleri ile "kadısı olan kazalara" ait siciller de mevcuttu. Zaten koleksiyon dikkatlice incelendiğinde kazasker mahkemesi dışında Bahçesaray kadılığı ve bunların naibleri başta olmak Gözleve ve Karasu kazaları kadılıklarına ait sicillerin de olduğu açıkça görülmektedir. Bunların haricindeki diğer kazalara ait sicillerin olup olmadığı şimdilik belli

değildir. Hatta Bahçesaray, Gözleve ve Karasu dışındaki kazalarda kadılık olup olmadığı da tartışılabilir. Evliya Çelebi'nin, "*Bi'n-nefs cezîre-i Kırım cümle dâire-madâr yedi yüz yetmiş altı mîl yerdir. Bu cirmde olan bir cezîrede cümle yigirmi dör*[d] *kādılık yer. Cümle kādıların azl* [ü] *nasbları cümle Hân elindedir. İllâ dördü Kefe eyâletinde olmak ile Âl-i Osmân'ın elinde dörd kazā yerdir*" (Evliya Çelebi 2003) cümlesinden Kırım Yarımadası'nda 24 kadılığın olduğu, bunlardan dördünün Osmanlı'ya bağlı Kefe eyaletinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Johann Thunmann, Hanlık idarî bölgesinde 1740'larda 48 kaza olduğunu belirtmektedir (Thunmann 1991). Thunmann, çalışmasında Osmanlı'nın Kefe sancağına/eyaletine ait olan kazaları da Hanlık içerisinde göstermektedir. İnalcık da *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki "Kırım" maddesinde muhtemelen Thunmann'a dayanarak aynı sayıyı vermektedir (İnalcık 1977). Kırım Hanlığı hakkında son ve önemli çalışmalardan birini yapan Natalia Królikowska-Jedlińska ise Hanlığa ait 32 kaza olduğunu, bunlara kadı tayini yapılıp yapılmadığının belli olmadığını belirtmektedir (Królikowska-Jedlińska 2019). Mikhail Kızılov ise Kırım'ın idarî yapısı hakkında 2016 yılında yayınladığı makalesinde kaza veya kadılık sayısı hakkında herhangi bir yorum yapmayıp, Evliya Çelebi ve Thunmann'ın verdiği rakamları zikretmektedir (Kızılov 2016). Bizce bilinenin aksine Kırım Hanlığı'nda 20 kadılık bulunmaktadır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Yukarıda yazarlarca belirtilen verilerden hareketle insanın aklına şu tür sorular geliyor: Eğer Hanlık bölgesinde 30-40 arasında kaza var idiyse Bahçesaray, Gözleve ve Karasu dışındakilerin sicili koleksiyonda neden yoktur? Bu 30-40 kaza, gerçekten kaza statüsünde olan idarî birimler midir? Yoksa kaza statüsünde olup da yargı işi, merkezden tayin edilen kazasker ve Bahçesaray kadısı naibleri tarafından mı yürütülüyordu? Bu kazaların kendi adlarına sicil bulunmamasının nedeni bu mudur? Ya da boy/kabile aristokrasisinin hakim olduğu bir coğrafyada, her boyun kendi bölgelerinde Hanlık merkezinden bağımsız bir hakimiyete sahip olmalarından kaynaklanan bir durum mudur? Son soruya cevap vermek, diğerlerine göre daha kolay gibi gözükmektedir. Çünkü Kırım'ın sosyal yapısı içinde en büyük boy Şirinler'dir ve hakimiyet merkezleri Karasu'dur. Koleksiyonda Karasu defterleri olduğuna göre, boy aristokrasisinin hakimiyetinden kaynaklanan bir durum olmadığı kesin gözükmektedir. Birinci soruya cevap olarak şunlar söylenebilir. Thunmann'ın 1740 yılı için vermiş olduğu kaza isimleri şunlardır: Akmescit, Argın, Bahçesaray, Balaklava, Beşpare, Boçalı, Boynak, Buralçı, Çeterlik, Çongar, Çöyüncü, Dair, Dip Kerş, Dip Tarhan, Engikale, Eski Kırım, Gözleve, İçeli, Kaçı, Karagöz,

Karakurt, Karaul, Karasu, Kerş Beşparmak, Kefe, Kutaş, Küçük Karasu, Mangıt, Mangup, Nuesif, Or Kapısı (Perekop), Orta Kerş, Rıbat (Arabat), Sakal, Salgır, Samarcık, Seydiler, Seyid Ali, Sudak, Şeyh Ali, Şirin, Taklı, Taketli, Tamak, Taşeli, Ulan, Yamurcu ve Zaviye. Thunmann, bizce Kefe eyaletine bağlı kazaları da Hanlık içinde göstermek gibi önemli bir hata yapmıştır. Ayrıca Thunmann'ın kaza olarak belirttiği yerlerin büyük bir kısmı hem kazasker ve Bahçesaray kadılığı hem de naiblerin sicillerinde açıkça karye/köy veya kasaba olarak geçmektedir. Ayrıca kaza olarak bilinenlerin bile, bizim incelemelerimize göre, Bahçesaray sicilleri, özellikle naiblere ait sicillerin içinde oldukları görülmektedir. Örneğin Diptarhan'ın kaza olmasına rağmen Bahçesaray ve naib sicillerinde bir hayli kaydı bulunmaktadır. Hatta 15 numaralı sicilin 3a-9b varakları arasında Bahçesaray, Manguş ve bazı köylere ait 1086 tarihli, varak 10a'dan itibaren 1083-1084 ve 1086-1087 tarihli Diptarhan'a ait kayıtlar bulunmaktadır. Eğer Diptarhan'da kadı varsa, bu kazaya ait kayıtlar, niçin Bahçesaray'ınkilerle birliktedir sorusu akla gelmektedir. Ayrıca kadı değişikliklerindeki devir teslimde belirtilen ortalama 25 civarında, hatta bazen 45'i bulabilen sicil sayısı da oldukça düşündürücüdür. Bu kadar sayıda sicilin sadece Bahçesaray ve çevresine ait olarak bir kadının veya kazaskerin görev yaptığı bir iki yıl içinde üretilebilmesi mümkün gözükmemektedir. Sonuç olarak bizce Hanlık bölgesinde üç büyük kaza vardır. Bunlar; Bahçesaray, Gözleve ve Karasu'dur. Bunların dışındaki kaza veya kasaba olarak tanımlanan 30-40 civarındaki idarî birimde büyük ihtimalle kadı bulunmayıp, davalar merkezden görevlendirilen kazasker ve Bahçesaray kadısına bağlı naib/naibler tarafından yürütülmekte, bunların görevleri kazasker veya kadının görev süreleriyle sona erdiğinde ise ürettikleri siciller merkeze, yani Bahçesaray'a getirilmekteydi. Bahçesaray, Karasu ve Gözleve dışında başka bir kaza adıyla zikredilen sicil olmamasının ve devir teslimde sicil sayısının çokluğunun nedeni bu olmalıdır. Ayrıca Gözleve ve Karasu kadılıkları naibi veya naiblerinin benzeri bir yetki ve faaliyete sahip olup olmadığı şimdilik belli değildir.

Bu çalışmada sicillerin ait oldukları mahkemeyi tespit etmek için birkaç metot kullanılmıştır. Bunlardan ilki, sicil kapaklarının ön yüzüne mürekkeple veya bıçakla kazınarak yazılan "*Sakk-ı Seyyid Ebüssuûd Efendi 1138*" (Sicil 54), "*Sakk-ı Abdülgaffar bin Hasan*" (Sicil 57), "*Latif Efendi kāduasker-i sâbık*" (Sicil 54), "*Sakk-ı Fethullah el-kādı bi'l-cündi'l-hânî afa anhu*" (Sicil 58), "*Sakk-ı Sâlis Kūl Mehmed Efendi fi asr-ı Arslan Giray*" (Sicil 71), "*Sakk-ı Abdülbaki sene 1189, 1190-1191*" (Sicil 103) şeklindeki kayıtlardır. Ancak bunların pek azında kadı veya kazasker oldukları belirtilmiştir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Mahkemeyi tespitte ikinci metot, kadı veya kazaskerin göreve başladıkları ya da görevi son bulduğunda varak başına yazdıkları, İnalcık'ın "mukaddime", bizim ise "kadı imzası" olarak adlandırdığımız kayıtlardır. Bu kayıtların karakteristik özelliği şöyledir: "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk*" ibaresiyle başlayıp dua ve elkablar ile devam etmesi, kadı adının ardından "*el-kādı be-Bahçesaray*", "*el-kādı be-mahmiyye-i Bahçesaray*" ifadeleriyle makamının belirtilmesidir. Kazasker kaydının kadı kaydından farkı ise makam belirtilirken "*el-kādı bi'l-kādıaskeri'l-Hânî*" ve "*el-kādı bi'l-askeri'l-cündi'l-Hânî*" ibaresi ile elkab ve sıfatların kullanılmasıdır. Böylece bu kayıtlardan hareketle sicillerin kazasker ya da kadılara ait olup olmadığını tespit etmek mümkün olmuştur. Bu kayıtlar, kadıların sadece göreve başlama ve ayrılma sırasında değil, Han değişikliklerinde de tutulmuştur. Üstelik bunu sadece kazasker ve Bahçesaray kadıları değil, Karasu ve Gözleve kadıları da belirtmişlerdir. Bu durum çok az olmakla birlikte "*Mahkeme-i müte'allika nâhiyesi sicillâtıdır selefimiz Mustafa Efendi ve hakīrin vakitlerinde tedvîn olınmışdır*" (Sicil 24), "*Abdülhalim Efendi niyâbetden azl olınub İsmail Efendi nasb olundıkdan sonra tahrîr olınmış sicillin ibtidâsıdır*" (Sicil 33) şeklinde naib sicilleri için de geçerlidir.

Mahkemeyi tespitte üçüncü metot, *şuhûdü'l-hâl* kısmındaki isimlerden faydalanmak olmuştur: Şahitlerden birinin Bahçesaray kadısı olması, sicilin kazasker mahkemesine ait olduğunun anlaşılmasını sağlamıştır.

Mahkemeyi tespitte kullanılan dördüncü metot; yer, mahalle ve mimarî yapı isimleridir. Bazı sicillerin cilt kapaklarının olmaması, bazı varakların kopup kaybolmuş olması veya yazılmaması sebebiyle kadı imzası kısmı bulunmamaktadır. Fakat kayıtlardaki mahalle, cami, mescit ve vakıf isimlerinden hareketle hangi kazaya ait olduğu belirlenebilmiştir.

Mahkemeyi tespitte kullanılan beşinci metot ise bazı sicillerde kadı imzası kayıtlarının bulunmayışı, kayıtların şekil ve tanzim yönünden daha kısa ve düzensiz, yazı karakterinin bazen okunamayacak derecede kötü, sicilin kapsadığı zaman aralığının kadı ve kazasker sicillerine göre daha uzun (2-4 yıllık) oluşudur. Ayrıntılı incelendiğinde bu özellikleri gösteren sicillerin kazasker veya Bahçesaray kadılarının naiblerine ait olduğu anlaşılmıştır.

Bu metotlardan hareketle koleksiyonda yer alan 97 sicil Bahçesaray, 12 sicil Gözleve, 9 sicil ise Karasu kazası kadı mahkemesine aittir. 107, 119, 120 ve 121 numaralı dört defter ise mahkemelere ait sicil değildir. Özetle kadı mahkemelerine ait toplam 118 sicil bulunmaktadır. Aşağıda Tablo 1-2'de görüleceği gibi, 72 sicil kadı, 46 sicil kazasker mahkemesine aittir. Bahçesaray'a

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ait olan 97 sicilden 40'ı kazasker, 6'sı kazasker naibi, 43'ü kadı, 8'i ise kadı naibine aittir.

Tablo 1. Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin Kazalara Göre Sayıları

Bahçesaray	Gözleve	Karasu	Sicil Olmayanlar	Toplam
97	12	9	4	122

Tablo 2. Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin Mahkemelere Göre Sayıları

Kaza	**Kazasker**		**Kadı**		**Toplam**
	Kazasker	Kazasker Naibi	Kadı	Kadı Naibi	
Bahçesaray	40	6	43	8	97
Gözleve	-	-	12	-	12
Karasu	-	-	9	-	9

Kazaskerlere ait olan sicillerden 991-1196/1583-1782 tarihleri arasında görev yapan kazaskerlerin isimleri tepit edilmiştir. Tablo 4'te görüldüğü üzere Kırım Hanlığı'nın kazaskerlik makamında 36 kişi görev yapmıştır. Bunlardan sekizi 2 kez, biri 3 kez, biri de 4 kez farklı tarihlerde kazaskerlik görevinde bulunmuştur. Kazaskerlerin görev sürelerinin kadılara göre daha uzun olduğu görülmektedir. Han değişikliklerinde genellikle kazaskerler de değişmektedir. Ayrıca kazaskerlerin belirli dönemlerde belirli ailelerden geldiği anlaşılmaktadır. 1070-1201/1659-1786 tarihleri arasında 45 Bahçesaray kadısının ismi tespit edilmiş olup bunlar Tablo 5'te verilmiştir. Bu kadılardan altısı, farklı yıllarda 2 kez kadılık makamında bulunmuştur. Tablo 6'da görüldüğü gibi Karasu kazasına ait 1094-1189/1682-1776 yıllarını kapsayan sadece dokuz sicil günümüze ulaşabildiğinden 16 kadı ismi tespit edilebilmiştir. Gözleve'de de durum aynı olup, Tablo 7'de görüldüğü gibi, 1016-1200/1608-1786 tarihleri arasında pek çok yıla ait sicilin bulunmayışı sebebiyle sadece 12 kadı ismi belirlenebilmiştir.

Özetle bu sicillerin sadece kazasker mahkemesine ait olmayıp, Bahçesaray kadısı başta olmak üzere, Gözleve ve Karasu kazaları kadılarının yanı sıra bir kısmının da kazasker ve Bahçesaray kadısı naiblerine ait olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla koleksiyonu/sicilleri sadece "Kazıaskerskie knigi Krımskogo hanstva" (Kırım Hanlığı Kadıasker Defterleri) olarak isimlendirmek doğru değildir. Bu şekilde adlandırılmasının sebebi ise 19. yüzyıl sonları ile 20. yüzyıl

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

başlarında Rusların Kırım Hanlığı yargı sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları ve bazı sicillere bakarak bir genelleme yapmış bulunmalarıdır. Bizce koleksiyonun adı "Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri" olmalıdır.

Sicillerin künyesinin ne şekilde verilmesi gerektiği de önemli bir konudur. Şimdiye kadar yapılan çalışmalar, Kırım'da bırakılan mikrofilm kopyalar üzerinden yapıldığı için sicillerin künyesi, hem dipnotlar hem de kaynakçalarda "Kırım Kadı Sicilleri (KKS)", "Kırım Kadı Defterleri (KKD)" veya "Kadı Defterleri (KD)" olarak verilmiştir. Sicillerin asıllarının St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi'nde bulunması sebebiyle bizce künyesi, "Otdel Rukopisey Rossiyskoy Natsional'noy Biblioteki (ORRNB), Fond 917, No: 1-121"; Yalta'da bulunan sicilin künyesi, "Yaltinskiy İstoriko-Literaturnıy Muzey (YİLM) No: 315", St. Petersburg Rusya Bilimler Akademisi Doğu El Yazmaları Enstitüsü'nde V. D. Smirnov Koleksiyonunda bulunan sicil parçalarının künyesi ise "İnstitut Vostoçnıh Rukopisey Rossiyskoy Akademii Nauk (İVRRAN), Dokumentalnıy Fond T500" şeklinde verilmelidir.

Kazasker ve Bahçesaray Kadısı ile Naiblerinin Görev Alanları

Sicillerle ilgili önemli diğer bir sorun ise kazasker ve Bahçesaray kadısı ile naib/naiblerinin görev alanlarının neyi ve nereleri kapsadığıdır. Kazasker ile Bahçesaray kadısının yetki alanları açısından fark olup olmadığı konusunda bilgimiz henüz yetersizdir. Şimdilik bildiğimiz, Bahçesaray kadısından farklı olarak kazaskerin, Han ve ailesi ile Hanlığı ilgilendiren davalara baktığı ve kayıtlarını tuttuğudur. Aynı belirsizlik, bu iki mahkemenin davalara bakmada coğrafi bir paylaşıma gidip gitmedikleri hususunda da vardır. Ayrıca her iki mahkeme naiblerinin genel olarak görev alanları Bahçesaray dışı olmakla birlikte bunların sicillerinde Bahçesaray'a ait kayıtların da bulunması, üzerinde düşünülmesi gereken konulardan biridir. Bir diğer mesele ise mahkemelerin naib sayısıdır. Özellikle kazasker ve Bahçesaray kadılığının kaç naibi vardı? Bu konuda da kesin bir şey söylemek mümkün olmamakla birlikte, yukarıda belirtildiği gibi, halef-selef kadılar arasında yapılan devir teslim işlemlerindeki sicil sayılarının fazlalığı, sicillerin, naiblerin sayılarıyla bağlantılı olduğunu ve naiblerin geniş bir coğrafyada görev yaptıklarını düşündürmektedir. Başka bir deyişle geniş bir coğrafyada görev yapan onlarca naip olmalıdır. Yapılacak yeni çalışmalar bu problemlerin çözümüne yardımcı olacaktır.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

Koleksiyonun Zaman Aralığı ve Miktarı

Koleksiyon, Hicrî 1017-1230 (1608-1815) tarihleri arasını kapsamaktadır. Kırım'ın 1783 yılında Ruslar tarafından işgal ve ilhakından sonra kadılıklar, üç yıla yakın bir süre daha görev ve faaliyetlerini devam ettirmiş, 1786 yılı Şubat ayı başında ise görev ve faaliyetleri son bulmuştur. Bu durum, 117 numaralı Gözleve kadılığı sicilinde "*İşbu 1200 senesi mâh-ı Şubatı ibtidâsından memleketde kānûn ve nizâm-ı Rusya küşâd olub şeri'at gayrıya tevcîh olınmışdır*" kaydıyla belirtilmiştir. Burada üzerinde durulması gereken önemli bir husus, koleksiyonda 1786 yılı sonrasına ait bir defterin bulunmasıdır. Koleksiyondaki 121 numaralı bu defter, Hicrî 1216-1230 (1801-1815) yıllarını kapsamaktadır. Yukarıda da bahsedildiği gibi aslında bu bir sicil değildir. Çeşitli konularda bilgilerin Arap yazısıyla kaydedildiği, farklı boyutlardaki kağıtların birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir fasiküllük/formalık defterdir. St. Petersburg'daki koleksiyonda olmayıp, bizim kataloğa ilave ettiğimiz Yalta Tarih ve Edebiyat Müzesi'ndeki (YİLM) Karasu kazası kadılığına ait bir sicil ise Hicrî 1166-1167 (1753-1754) tarihlerini kapsamaktadır.

Böylece koleksiyonda 34 sicil 17. yüzyıla, 87 sicil 18. yüzyıla, bir defter ise 19. yüzyıla aittir. Bu zaman kesitini ellişer yıllık dönemlere ayırdığımızda 1600-1650 arasında sadece 3 sicil vardır. 1651-1700 arasında 31 sicil, 1701-1750 arasında 36 sicil, 1751-1786 arasında 51 sicil, 1801-1815 tarihleri arasında ise bir defter bulunmaktadır. Burada tartışılması gereken asıl konu, sicillerin sayısının ne kadar olması gerektiğidir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Elde edilen verilerden hareketle sicillerin sayısı konusunda bazı tahminlerde bulunmak ve genelleme yapmak mümkündür. Koleksiyon, 121 numaralı defter istisna tutulursa, 1608-1786 yılları arasını kapsamaktadır. Demek ki sicillerin en eskisi, 1608 yılına aittir. Burada sorulması gereken sorulardan biri, sicillerin ne zaman tutulmaya başlandığıdır. Bu soruya kesin cevap vermek mevcut bilgilerimize göre şimdilik mümkün gözükmese de, sicillerdeki çeşitli veriler, en azından bazı tahminlerin yürütülmesini sağlayacak niteliktedir. Sorunlardan birincisi, Kırım Hanlığı'nın idarî teşkilatlanma süreci içinde yargı sisteminin ne zaman faaliyete geçtiğidir. Bu tespit edilebilirse sicillerin ne zaman tutulmaya başlandığı konusunda daha isabetli sonuçlara varılabilir. Eğer eldeki ilk sicil 1608 tarihli ise ve fizikî özellikleri, kayıtların tutuluş şekli, içeriği ile kullanılan dil, üslup ve terimler bakımından daha sonraki yıllara ait sicillerden farkı yoksa, bu durum, sicillerin 1608 tarihinden önce tutulmaya başlandığının bir

göstergesi olarak yorumlanabilir. Koleksiyondaki 2 numaralı Gözleve kadılığına ait sicildeki bazı bilgiler, bu tahmini destekler niteliktedir. 2 numaralı sicilin 1635-1648 yılları arasında Gözleve'de bulunan para vakıflarına ait olmasına rağmen, 1539 ve 1552 tarihli kayıtları da ihtiva etmesi ve bu kayıtlar arasında Şeyhülislam Ebüssuûd Efendi'nin para vakıfları hakkında verdiği fetva suretinin de olması, söz konusu sicillerin, ciltli olmasa da, en geç 1530-1550 tarihleri arasında tutulmaya başlandığını gösterebilir. Bu durumda Kırım Hanlığı'nda mahkeme sicillerinin en geç 16. yüzyılın ortasında varlığından söz edilebilir.

Koleksiyondaki siciller, yukarıda da belirtildiği gibi, Bahçesaray, Karasu ve Gözleve kazalarına aittir. Fakat Kırım Hanlığı'nın kazaları bunlardan ibaret değildir. Halil İnalcık'ın, daha önce zikredildiği üzere, *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki "Kırım" maddesinde 18. yüzyılın ortalarında Kırım Hanlığı'nın kaza sayısı, 48 olarak verilmektedir (İnalcık 1977; Thunmann 1991). Dolayısıyla Bahçesaray, Karasu ve Gözleve dışındaki kazalara ait sicillerin olup olmadığına, varsa sayılarının ne kadar olduğu sorularına cevap bulmak, sicillerin sayıca olması gereken miktarını tahminde önemli bir hareket noktası olacaktır. Ancak mevcut bilgi ve belgelerle bunu cevaplamak şimdilik mümkün gözükmemektedir.

Elimizdeki verilerden hareketle Kırım Hanlığı'nda sadece kazasker, Bahçesaray kadılığı ile Karasu ve Gözleve kazaları kadılıklarının sicilleri olduğu ve bunlara ait her bir sicilin iki yıllık bir süreyi kapsadığı kabul edilirse, sicillerin en az kaç tane olması gerektiği konusunda bir tahmin yürütülebilir. Bu hesaba göre 1550-1786 tarihleri arası 236 yıllık sürede bu dört mahkemeye ait toplam 472 sicilin olması gerekirdi. Bunlara kazasker ve Bahçesaray kadıları naiblerinin sicilleri ilave edilir ve bu sicillerin de dört yıllık olduğu kabul edilirse 118 sicil daha olması gerektiği ortaya çıkar. Başka bir deyişle belirtilen tarihler arasında kadılıklara ait sicillerin sayısı, en az 590 cilt olmalıdır. Diğer taraftan yine elimizdeki verilere göre her kadı ve kazasker değişiminde selef-halef arasındaki devir teslim işlemlerinde devredilen sicillerin sayısının 20-30 cilt arasında olduğu görülmektedir. Eğer her bir kadı ve kazaskere ait ortalama iki yıllık görev süresinde 25 cilt sicil üretildiği kabul edilirse 236 yıllık süreçte 2.950 sicilin ortaya çıkması gerekir. Bunlara Karasu ve Gözleve sicilleri de eklenirse toplam sicil sayısının 3.186 olması gerektiği görülür. Bu hesaplamalardan hareketle bir çıkarımda bulunulursa Hanlığın sadece dört mahkemesi yaklaşık 250 yıllık süreçte ortalama 3.000-3.500 ciltlik sicil üretmiş olmalıdır. Bütün ihtimalleri ve varsayımları bir kenara bırakarak kabaca dört mahkemenin her yıl bir sicil ürettiğini ve bunu ortalama 300 yıl boyunca gerçekleştiğini düşünsek karşımı-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

za çıkacak sayı 1.200'dür. Özetle Kırım Hanlığı'ndan günümüze en az 1.000 ciltlik sicilin ulaşması gerekirdi.

Sicillerin Tarihi ve Kapsadığı Yıllar

Koleksiyon, Kırım'dan St. Petersburg'a götürüldükten sonra, bulunduğu kurumda/kütüphanede kronolojik olarak düzenlenmiş ve her birinin üzerine numara verilerek kapsadığı yıllar yazılmıştır. Görüldüğü kadarıyla tarihlendirmede ilk varak veya cildin ön kapak iç yüzündeki sayfa ile son varak ya da cildin arka kapağı içine yapışık sayfada bulunan kayıtların tarihleri temel alınmıştır. Bu çalışmada ise her bir sicilin kapsadığı tarih, varakların tamamı ayrıntılı şekilde kontrol edilerek belirlenmiştir. Sonuçta sicillere St. Petersburg'da verilen tarihlerin bir kısmınının yanlış olduğu saptanmıştır. Bunun birkaç sebebinin olduğu anlaşılmaktadır. Birincisi, sadece cilt kapaklarının ön ve arka iç yüzlerine yapıştırılan sayfadaki kayıt tarihlerinin temel alınmasıdır. İncelememiz sonucunda kapak içlerindeki tarihlerin bazen sicildeki tarihlerle uyuşmadığı, daha önceki ya da sonraki yıllara ait kısa kayıtlar olduğu görülmüştür. İkinci sebep, ilk varak ve son varak tarihlerinin temel alınmasıdır. Buradaki problemin sebebi ise özellikle bazı sicillerdeki tarihlerin hem ay hem de yıl olarak ardışık olmamasıdır. Örneğin bir sicilde varak 1a'daki ilk kayıt, Muharrem 1156; son varaktaki kayıt, Ramazan 1156 tarihini gösterebilir. Halbuki sicildeki kayıtlar baştan itibaren incelendiğinde sicilin 1157 yılını da kapsadığı, ancak son birkaç varaktaki kayıtların 1156 yılına ait olması nedeniyle bu şekilde tarihlendirildiği görülür. Tarihlendirmede yapılan yanlışın üçüncü sebebi ise *seb'a* (7), *tis'a* (9) ve *seneteyn* (iki sene) kelimelerinin karıştırılıp yanlış okunmasıdır.

İncelemelerimiz sonucunda koleksiyondaki sicillerin ihtiva ettiği zaman aralığının 1 ilâ 25 yıl arasında değiştiği görülmekle birlikte 7 sicilin bir yıldan az bir zamanı, 48 sicilin 1 yılı, 7 sicilin 1,5 yılı, 28 sicilin 2 yılı, 1 sicilin 2,5 yılı, 15 sicilin 3 yılı, 1 sicilin 3,5 yılı, 6 sicilin 4 yılı, 3 sicilin 5 yılı, 3 sicilin 6 yılı, 2 sicilin 14 yılı, 1 sicilin 25 yılı kapsadığı ortaya çıkmaktadır. Genel olarak bakıldığında 99 sicil, 1-3 yıl aralığını içermektedir. Bahçesaray kadısı ve kazasker sicilleri genel olarak 1-2 yıl aralığını kapsamaktadır. Naib sicillerinde ise zaman aralığı daha uzundur. Koleksiyondaki 2 numaralı sicilin 1045-1058 (1635-1648) yılları arası 14 yıllık bir süreyi kapsamasına rağmen yine bu sicilde 959 (1552) tarihli Şeyhülislam Ebüssuûd Efendi'nin para vakıfları hakkında verdiği fetva sureti kaydı ile 1030 (1620) tarihli bir kayıt da bulunmaktadır. Birkaç sicil ise tarih

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

bakımından ardışık olmayan farklı yıllara aittir. Ayrıca iki farklı dönemde görev yapmış bir kadıya ait kayıtların tek bir sicil içinde toplandığı da görülmektedir.

Sicillerin Fizikî Özellikleri

Koleksiyonda bulunan 93 sicil, meşin ciltli; 3 sicil, karton ciltli; 26 sicil ise ciltsizdir. Sicillerden 89'unun cilt kapaklarının ön ve arka iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Siciller, toplam 10.222 varaktan oluşmaktadır. Bu rakama kapak iç yüzlerine yapıştırılan sayfalar eklendiğinde 10.408 varak etmektedir. Kapak iç yüzlerine yapışık sayfalarda çoğunlukla kısa kayıtlar ve hesap dökümleri bulunmaktadır. Sicillerin bazılarında boş sayfalar da vardır. Bilindiği gibi İslam ve Osmanlı dünyasında sicillerin nasıl oluştuğu konusunda genel görüş, kayıtların önce fasiküllere yazıldığı, ardından ciltlenerek sicil/defter haline getirildiğidir (Wael Hallaq 1998; Tomoki Okawara 2015; Jürgen Paul 2018; Christian Müller 2018). Ancak Kırım Hanlığı sicillerinin özellikleri ve içindeki veriler, fasiküllerin kayıtlar tutulmadan önce ciltlendiğini göstermektedir. Bunu kanıtlayan en önemli bilgi, kadıların görev devir teslimi sürecinde teslim edilen veya teslim alınan sicilleri "*İşbu 1089 târihinin mâh-ı Saferü'l-hayrın on yedinci güni yirmi iki cild sukûk Abdülkerim Efendi yedine teslîm olunduğı kayd olundı. Hurrire fi't-târihi'l-mezbûr İbrahim*" ve "*İşbu 1089 tarihinde mâh-ı Saferü'li'l-muzafferin on yedinci güni Aldülkerim yedine teslîm olunan yirmi iki cild sukûk mâh-ı Rebîülevvelinin gurresinde bize teslîm olundı kayd-şüd. Hurrire fi't-târihi'l-mezbûr Hasan el-kādı bi'l-cündi'l-hânî*" (Sicil 22), "*Fazîletli hâlâ bi'l-fi'il kādıasker Mehmed Kul Efendi hazretleri tarafından gelen muhzırbaşı Mehmed yedine yalnız kırk dört aded sicil teslîm olunmuşdır fi evâil-i Zilhicce sene 1152*" (Sicil 61), "*kırk beş adet sakk muhzır Mehmed Akay yedine teslîm olınmuşdır*" (Sicil 71), "*Oldur ki hâliyâ bi'l-fi'il mahmiyye-i Bahçesaray kādısı olan halîfemiz Abdullah tarafından gelen Aliye mahkemede olan sukûkdan 26 adet mücelled ve 11 aded evrâk-ı sicil teslîm olınmuşdır bu mahalle kayd şüd fi gurre-i Şâban sene 1166*" (Sicil 75), "*Hâlâ bi'l-fi'il mahmiyye-i Bahçesaray kādısı nâibi Salih Efendi hazretlerine 42 cilt sakk teslîm olınmuşdır 9 Safer 1181*" (Sicil 87), "*Hâlâ bi'l-fi'il fazîletli Bahçesaray kādısı Abdurrahim Efendi bin Abdurrahman Efendi hazretlerinin nâibi Ali Efendiye 39 cilt sakk-ı mahfûz et-teslîm olunduğı bu mahalle kayd şüd fi gurre-i M 1180*" (Sicil 87), "*Oldur ki bundan akdem Bahçesaray kādısı fazîletli Salih Efendi tarafından 1182 senesi hilâlinde vâkī' mâh-ı Muharremin gurresinde teslîm olunan sukûk 36 cilddir gaflet olınmaya. Salih nâib bin Mehmed Molla. Bâkī 7 kıta perişân olmak üzere teslîm olınmuşdır*" (Sicil 93) şeklinde kaydetmeleridir. Burada *cild* ve *mücelled* kelimelerinin kullanılması,

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

fasikül (*cüz*) kelimesinin bulunmaması kayıtların ciltlenmiş fasiküllere kaydedildiğini göstermez/göstermeyebilir, belki her kadılık fasiküllere yazılmış kayıtları sonradan ciltli hale getirerek görev değişikliği sırasında yeni kadıya teslim etmiş olabilir varsayımını veya düşüncesini akla getirebilir. Fakat sicillerdeki bazı bilgiler bunu da çürütecek mahiyettedir. Bunlardan ilki, mevcut kadı değiştiği zaman, görevinin son bulduğu tarihteki son kayıt altına aynı kalem ve aynı katibin elinden çıkmış yazı ile mevcut kadının görevinin son bulduğu, şu kadar varak sonra yeni kadının zamanının ve kayıtlarının başladığının "*Bismillâhirrahmânirrâhim ve bihi nastain. Fazîletlü Ebussud Efendinin sicil-i sânîsidir ki on varak mürûrunda hükûmeti tâm olub ba'de fazîletlü Seyyid Abdurrahman Efendi bede' eylemişdir*" (Sicil 38), "*İşbu mahalle gelince olan vakāyi' fazîletli Abdüsselam Efendinin vaktine müsādife eylemişdir. Bundan sonra fazîletli Abdullah Efendinin nasbı güninden bede' olınub on sekiz varakaya varınca müşârûn-ileyh Abdullah Efendi hazretlerinin zemânı olmaludır gaflet olınmaya*" (Sicil 44), "*Bundan sonra olan vakāyi' sa'âdetli fazîletli Ebussud Efendi hazretlerinin defteridir hazret-i barî mübârek ... idüb hüsn-i ihtikâmız ... eyleye Amin. Hurrire el-fakīr es-Seyyid Osman el mevlâ. Rebîülevvel sene 1129*" (Sicil 48) şeklinde belirtilmesidir. Bu verilerden hareketle eğer kayıtlar, önce fasiküllere yazılsa idi, yeni kadının kayıtlarının kaç varak sonra başlayacağı bilinemezdi/yazılamazdı. İkinci önemli veri, bazı sicillerde kayıt yapılmayan boş varakların bulunmasıdır. Eğer kayıtlar, önce fasiküllere yazılmış olsaydı sicile boş varaklar dahil edilmezdi. Zira bazı sicillerin yarısından itibaren boş olduğu görülmektedir. Üçüncü delil, sicil kapaklarının iç yüzlerine yapıştırılan sayfalardır. Kapakların iç yüzüne yapıştırılmış sayfalarda da genellikle kısa kayıt ve hesap müsveddeleri ile çeşitli notlar, karalamalar bulunmaktadır. Eğer fasiküller sonradan ciltlenmiş olsaydı, ciltlendikten sonra rafa veya arşive kaldırılmış olurdu. İşi bitmiş ve arşive kaldırılmış sicilin kapak içlerindeki yapışık sayfaya sonradan birinin kayıtlar yapması mümkün gözükmemektedir. Bu da bize sicillerin kayıtlardan önce ciltlendiğini göstermektedir. Dördüncü kanıt, koleksiyonda bazı kadı ve kazaskerlere ait birden fazla sicilin bulunmasıdır. Bunlar kapağın üzerine "*Şevketli Kaplan Giray Hân hazretlerinin kādıaskeri sa'âdetli Şeyh Abdullah Efendinin ikinci sakkadır ki beyân olunur fî gurre-i Muharrem sene 1128*" (Sicil 48), "*es-Sakı's-sânî lî-Seyyid Ebüssuûd Efendi sene 1139*" (Sicil 55), "*Sakk-ı sâlis-i Fethullah Efendi fî saltanat-ı Fetih Giray Hân sene 1149*" (Sicil 59), "*Sakk-ı Sâlis Kul Mehmed Efendi fî asr-ı Arslan Giray*" (Sicil 71) şeklinde kazınarak yazılmıştır. Eğer kayıtlar fasiküllere kaydedilmiş olsaydı üç ciltlik fasiküller iki ciltte veya iki ciltlik fasiküller bir ciltte birleştirilebilirdi. Ayrıca 92. sicildeki "*Sakk-ı Salih Efendi bin Mustafa Efendi*

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

sene 1182" ve altında yer alan "*Sakk-ı Salih Efendi bin Mustafa Efendi sene 1188*" kaydı, söz konusu kadının farklı dönemlerde görev yapmasına rağmen bu iki döneme ait kayıtlarının aynı sicile kaydedilmesi de diğer bir önemli delildir. Eğer kadının ilk görev yaptığı yıllara ait kayıtlar fasikülde olsaydı, ya ciltlenir ya da "*Sakk-ı el-Hâc Abdülgaffar Efendi sene 1179*" kaydı altında "*Sakk-ı Abdurrahim Efendi ibn-i Hafız Abdurrahman sene 1180*" (Sicil 87); "*Sakk-ı müderris Halil Efendi sene 1180, nısf Sakk-ı müderris Çelebi Efendi nısf Hızır Efendi*" (Sicil 88); "*Sakk-ı es-Seyyid Mehmed bin Seyyid Hamid sene 1182*" kaydı altında "*Sakk-ı Mustafa Efendi bin Fethullah Efendi sene 1183*" (Sicil 93); "*Sakk-ı Halid Efendi sene 1183*" kaydı altında "*Sakk-ı Abdurrahman*" (Sicil 95); "*Sakk-ı Abdurrahman Efendi sene 1185*" kaydı altında "*Nısf-ı Sakk-ı Şemseddin Efendi sene 1185*" (Sicil 96); "*Sakk-ı Şemseddin Efendi 1185*" kaydı altında "*Nısf-ı Sakk-ı el-Hâc Abdurrahman Efendi*" (Sicil 97) şeklinde bir ibare yazılarak kendisinden sonra gelen kadının fasikülleriyle birleştirilirdi. Bunların hiçbiri yapılmadığına göre ciltli haldeki sicilin boş kısımlarına kendisinden sonra herhangi bir kayıt yapılmamış, yerine gelen kadı başka bir deftere kendi kayıtlarını tutmaya başlamış olmalıdır. Daha sonra tekrar göreve gelen kadı bıraktığı sicildeki boş kalan varaklara kaldığı yerden itibaren kayıt tutmaya devam etmiş gözükmektedir. Sonuç olarak yukarıda verilen örnekler, Kırım Hanlığı'nda, kadılıklarda fasiküllerin önceden ciltlenerek defter haline getirildiğinin ve sonrasında müsveddelerin ciltlenmiş defterlere/sicillere kaydedildiğinin delili olarak yorumlanabilir. Ayrıca yukarıda verdiğimiz kayıtlardaki "*evrâk-ı sicil*" ve "*perîşân*" olarak tabir edilen evrak, henüz sicile kaydedilmemiş müsveddeler olmalıdır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Koleksiyonda bulunan malzemenin varak sayılarına bakıldığında 18 ilâ 254 arasında değiştiği görülmektedir. Koleksiyondaki 118 sicilin varak sayısının genel ortalaması 80'dir. Bu ortalamaya göre 51 sicil 80 varak altında, 67 sicil 80 varak üzerindedir. Genel olarak 67 sicil 60 ilâ 100 varak arasındadır. Siciller genel olarak 15x42 cm ebatındadır. Birkaç sicil ise daha küçük ebattadır.

Bu koleksiyonla ilgili önemli bir sorun da hem mikrofilm kopyalarda hem de sicillerin asıllarında varakların, sağdan sola doğru 1a-b, 2a-b, 3a-b şeklinde varak usulü yerine, soldan sağa doğru 1, 2, 3, 4, 5, 6 biçiminde sayfa usulüne göre numaralandırılmış olmasıdır. Siciller üzerine şimdiye kadar yapılan çalışmalarda Rusların verdiği sayfa usulü numaralandırma kullanılmıştır. Halbuki varak usulü kullanılmalıdır. Bu çalışmada ise varak usulü tercih edilmiştir.

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Üzerine Yazılan Rusça Kütüphane Kayıtları

Sicil kapaklarının dış ve iç yüzleri ile ilk ve son varakları üzerinde Kiril alfabesiyle yazılı Rusça kayıtlar bulunmaktadır. 1, 25 ve 52 numaralı sicillerin arka kapak dış yüzlerine yapıştırılmış kalın kağıt üzerindeki Rusça kayıtlar, Rusların bu kaynakları ne amaçla kullandıkları/kullanmak istedikleri veya nasıl anladıkları konusunda önemli ipuçları vermektedir. 1 numaralı sicilin arka kapağı ön yüzündeki kayıtta "*Drevniya tatarskiya Kaziaskerskiya knigi, bwşiya vo vremena Krımskih' Hanov', kak' dokumentı na pravo vladi'niya zemlyami i perehoda ih',- na Arabskom' yazıki'. Po is'çisleniyu ot' Egir: c' 1017 po 1095 god'. C' N1 po N25.*" (Kırım Hanları zamanına ait toprak tasarrufu hakkı belgeleri olarak eski Tatar Kadıasker defterleri ve onların Arapçaya çevirisi. Hicrî takvime göre: 1017'den 1095 yılına kadar. No 1'den No 25'e kadar) kaydı bulunmaktadır. 25 numaralı sicilde aynı metin yazılı olup 1 numaralı sicilden farkı, Hicrî 1095-1136 yıllarının, sicil olarak da 25-50 numaralarının yazılı olmasıdır. 52 numaralı sicil üzerinde de aynı metin yazılı olup Hicrî 1136-1166 yılları, sicil olarak da 50-72 numaraları yazılıdır. Bu kayıtlardan hareketle söz konusu siciller, Kırım Savaşı (1853-1856) sonrasında başlatılan Kırım'daki yeni idarî yapılanma reformu sırasında ortaya çıkan toprak tasarrufu ve mülkiyeti meselelerini çözmede kullanılabilecek bilgileri içeren kazasker mahkemesinin Arapçaya çevrilmiş kaynakları olarak değerlendirilmiştir. Yukarıda belirtildiği gibi, siciller üzerine Rusların düştüğü bu kayıtları Bekir Çobanzade eleştirmiştir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Sicillerin ön ve arka kapak iç yüzleri veya ilk ve son varaklarının üst kısımlarına kalın uçlu bir kalemle yazılmış Rusça el yazısı kayıtlar bulunmaktadır. Bunlar sicilin numarası, sayfa sayısı ve ihtiva ettiği yıllarla ilgili bilgileri içermektedir. Ayrıca kapak iç kısmına veya varağın boş olan üst kısmına üzerinde *Zala* (salon), *Şkaf* (dolap), *Polka* (raf), *No* (numara) yazılı matbu etiket yapıştırılmıştır. Etiketlerin üzerinde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Bunlardan başka yine sicillerin genellikle kapak içlerine yapışık sayfaların alt veya boş olan kısmına ince uçlu kalemle yazılmış, okunması oldukça güç, sicillerin ihtiva ettiği yılları ve varak sayısı ile kaydı yapan kütüphanecinin adı ve imzasını içeren bir iki satırlık Rusça kayıtlar bulunmaktadır. Örnek:

"*V etoy rukopisi vosem'desyat odin (I+79+I) list, iz kotorıh pervyy i posledniy prikleyenı na pereplyot. 11 iyune 1909 g. Bibl. M. Mayhrovskaya.* [İmza]" (Bu el yazmasında ilk ve sonuncu cilde yapıştırılmış seksen bir (I+79+I) varak vardır. 11 Haziran

1909 yılı. Kütüphaneci M. Mayhrovskaya. [İmza]) (ORRNB, Fond 917, No: 4, arka kapak iç yüzü).

"*V etoy rukopisi odin + sem'desyat tri + odin (I+73+I) listov. Listı I+I prikleyenı na krışka pereplyota. Bibl. İ. Bıçkov*. [İmza]" (Bu el yazmasında bir + yetmiş üç + bir (I+73+I) varak vardır. I+I yaprakları cildin kapağına yapıştırılmıştır. Kütüphaneci İ. Bıçkov. [İmza]) (ORRNB, Fond 917, No: 13, arka kapak iç yüzü).

"*V etoy rukopisi sto pyatnadtsat' listov. Bibliotekar İ. Geyneman* [*Heinemann*]. [İmza]" (Bu el yazmasında yüz on beş varak vardır. Kütüphaneci İ. Geyneman [Heinemann]. [İmza]) (ORRNB, Fond 917, No: 13, v. 115b).

Bu kayıtlardan da koleksiyonun, o zamanki adıyla İmparatorluk Halk Kütüphanesi, günümüzdeki ismiyle St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi'nde bulunduğu ve 1909 yılında Maria Yakovlevna Mayhrovskaya, İvan Afanasyeviç Bıçkov ile İvan İvanoviç Geyneman adlı üç kütüphaneci tarafından elden geçirilip tasnif edildiği anlaşılmaktadır. Fakat İ. İ. Geyneman'a ait olan yazı, 1918'de yapılan yazım reformu sonrası kurallara göre yazılmıştır. Bu nedenle 1918 yılı sonrasında da sicillerin elden geçirildiği söylenebilir.

Sicillere verilen numaralardan, koleksiyonun en az üç kez tasnif edildiği görülmektedir. İlk tasnif, TUAK tarafından yapılmış olmalıdır. İkinci tasnifin nerede ve niçin yapıldığını şimdilik söylemek imkansızdır. Ancak son tasnifin St. Petersburg'da, halen bulunduğu Millî Kütüphanede yapıldığı yukarıdaki kayıtlardan anlaşılmaktadır. Yapılan tasniflerde ön kapak dış yüzünde veya ilk varakta bulunan sicil numarasının üzerine genellikle daha kalın kalemle bir öncekini kapatacak şekilde yeni numara yazılmış, fakat son varaklarda bu yapılmayarak sayfanın boş bir yerine daha belirgin bir şekilde yenisi yazılmış ve eski numara olduğu gibi bırakılmıştır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin İçerdiği Konular

Tarih literatüründe "krizler yüzyılı" ve "erken modern dönem" olarak adlandırılan 17-18. yüzyıllarda Kırım Hanlığı kadılarının işlemlerinin bütününü yansıtan sicillerin, Hanlığın Osmanlı İmparatorluğu'na benzer şekilde idarî, askerî ve sosyo-ekonomik yönden örgütlenip teşkilatlanmış olduğunu ortaya koyduğu, toplumun yapısını ayrıntılarıyla gözler önüne serdiği, belki de konu çeşitliliği açısından Osmanlı sicillerinden daha zengin ve çeşitli kayıtlar içerdiği söylenebilir. Sicillerdeki kayıtların, kadıların yetki açısından tescil ve beledî

görevlerini içeren *hüccet*ler ve *sebeb-i tahrîr* kayıtları ile Hana ait *yârlığ/yarlık* ve İstanbul'dan gönderilen *ferman* suretlerinden oluştuğu görülmektedir. Sicillerde göze çarpan en önemli hususlardan biri, *muhallefât/tereke/metrukât* kayıtlarının neredeyse her sicilin yarısını oluşturmasıdır. Ayrıca sicillerde her yılın yaz ve kış aylarına ait temel tüketim maddelerinin fiyatlarını belirten *narh* kayıtları da bulunmaktadır. Bu itibarla Kırım sicillerinin ihtiva ettiği konular; Hanlığın idarî yapısı, sosyal hayat, iktisadî hayat, mimarî yapılar, taşınmaz mülk çeşitleri ve vakıflar gibi ana başlıklar altında toplanabilir.

Hanlığın İdarî Yapısı Hakkında Kayıtlar

Koleksiyonda Hanlığın idarî yapısı, merkez ve taşra teşkilatlarına ait önemli bilgi ve veriler içeren kayıtlar bulunmaktadır. Bunların en önemlisi, Hanların yarlıklarıdır. Hanlığı ilgilendiren konular hakkında çıkarılan Han yarlıkları, kadı sicillerine de kaydedilmiştir. Yine Hanlık merkezi tarafından çıkarılmış ve çeşitli konuları içeren yarlık mahiyetindeki *sebeb-i tahrîr* kayıtları da azımsanmayacak sayıdadır. Ayrıca merkez ve taşradaki bürokrasi ile idareciler hakkında, başta Hanlar olmak üzere, Han ailesi mensubu Kalgay Sultan, Nureddin Sultan ile boy aristokrasisi, merkez ve taşra teşkilatında görev alan ehl-i örf sınıfına ait memurlar, mirzalar ve Osmanlı Devleti'ne ait yeniçeri askerleri, ilmiye mensubu kadılar, naibler, müftü ve nakibü'l-eşraf grubu ve bunların görevleri hakkında Hanlığın merkez ve taşra teşkilatına ait, başta Bahçesaray olmak üzere, kazalar, kasabalar, nahiyeler ve köylerle ilgili kayıtlar bulunmaktadır.

Sosyal Hayat Hakkında Kayıtlar

Bunlar, Hanlığın nüfus dağılımı, dinî ve sosyal tabakalar ile aile yapısı, nişan ve nikah sözleşmeleri, evlilik, boşanma, mehir, hibe, miras paylaşımı, veraset, vasilik, vekalet, köle ve cariyelerin miras bırakılmaları, kiraya verilmeleri, azatlık sözleşmeleri ile azat edilmelerini gösteren itaknâmeler, hırsızlık, gasp, adam öldürme ve yaralama, diyet, emanet, rehin ve kefalet, ispat, tazminat, sefere çıkma, din değiştirme, tespit ve sınır anlaşmazlıkları, lakaplar, giyim, süs ve ev eşyaları, özel eşyalar, kitap ve silahlar ile toplumun tükettiği diğer maddeler ve çeşitli konularda tescil kayıtlarıdır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

İktisadî Hayat Hakkında Kayıtlar

Bunlar; para, narh, gayrimenkul fiyatları, köle ve cariye sözleşmeleri, fiyatları ile satışları, hayvan fiyatları, kira, emek ve hizmet ücretleri, metroloji, esnaf ve meslekler, sanayi ve ziraî ürünler ve üretimi, ticaret ve ticarete konu olan ortaklıklar, her türlü mal satışları, borç ve borçlanma gibi finansal ilişkiler ile vergi çeşitleri hakkında kayıtlardır.

Mimarî Yapı, Taşınmaz Mülk Çeşitleri ve Vakıflar Hakkında Kayıtlar

Sicillerde başta Bahçesaray olmak üzere Hanlığın diğer yerleşim birimlerindeki cami, mescit, medrese, çarşı, pazar, han, hamam, bedesten ve değirmen gibi kamuya ait yapılarla ev, ahır, dükkan, çeşitli imalathaneler vb. kişiye özel mimarî yapılar ile tarla, bağ bahçe, kışla, orman gibi mülk çeşitlerine ait kayıtlar yer almaktadır. Vakıflara gelince bunlar; vakfiyeler, gayrimenkul ve para vakıfları, bunlara ait dinî ve sosyal mimarî yapılar, vakıf görevlileri ve tayinleri, vakıflara ait muhasebeler, yapılan bağışlar, vakıf akçesi, vakfa borçlanma, vakıf mülklerinin tamiri ve kiralanmasına ilişkin kayıtlardır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Harita 1. Kırım Yarımadası ve Başlıca Yerleşim Yerleri

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri, Kazaskerler ve Kadılar Listesi

Tablo 3. Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri[1]

ORRNB, Fond 917	Kaza Adı	Tarihi (Hicri)	Tarihi (Miladi)	Varak
ORRNB, Fond 917, No: 1	Bahçesaray	1017-1022, 1079	1608-1613, 1668/1669	I+93+I
ORRNB, Fond 917, No: 2	Gözleve	1045-1058	1635-1648	I+68+I
ORRNB, Fond 917, No: 3	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1057-1060	1647-1650	89
ORRNB, Fond 917, No: 4	Bahçesaray	1061-1062	1651-1653	1+79+I
ORRNB, Fond 917, No: 5	Bahçesaray	1063-1065	1653-1655	120
ORRNB, Fond 917, No: 6	Bahçesaray	1065-1066	1655-1656	101
ORRNB, Fond 917, No: 7	Bahçesaray	1066-1067	1655-1657	I+39+I
ORRNB, Fond 917, No: 8	Bahçesaray	1070-1074	1659-1664	I+139+I
ORRNB, Fond 917, No: 9	Bahçesaray	1075-1077	1664-1667	100
ORRNB, Fond 917, No: 10	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1077-1079	1666-1668	I+140+I
ORRNB, Fond 917, No: 11	Bahçesaray	1077-1078	1666-1668	I+84+I
ORRNB, Fond 917, No: 12	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1079-1083	1668-1672	63
ORRNB, Fond 917, No: 13	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1078-1079	1667-1669	I+73+I
ORRNB, Fond 917, No: 14	Bahçesaray	1079-1082	1668-1672	145
ORRNB, Fond 917, No: 15	Bahçesaray ve Diptarhan	1083-1084, 1086-1087	1672-1673, 1675-1676	55+I
ORRNB, Fond 917, No: 16	Bahçesaray	1083-1084	1672-1673	I+95+I
ORRNB, Fond 917, No: 17	Bahçesaray	1084-1085	1673-1674	72+I
ORRNB, Fond 917, No: 18	Bahçesaray	1085-1086	1674-1675	I+86+I
ORRNB, Fond 917, No: 19	Bahçesaray	1082-1083	1671-1672	I+90+I
ORRNB, Fond 917, No: 20	Bahçesaray	1084-1086	1673-1675	98+I
ORRNB, Fond 917, No: 21	Bahçesaray	1086-1087	1675-1676	97
ORRNB, Fond 917, No: 22	Bahçesaray	1087-1089	1676-1679	I+99+I

[1] Bu sicillerin bulunduğu yerler: St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü (Otdel Rukopisey Rossiyskoy Natsionalnoy Biblioteki (ORRNB), Fond 917); Yalta Tarih ve Edebiyat Müzesi (Yaltinskiy İstoriko-Literaturnıy Muzey (YİLM) No: 315); St. Petersburg'da bulunan Rusya Bilimler Akademisi Doğu El Yazmaları Enstitüsü Belgeler Fonu T500 (İnstitut Vostoçnıh Rukopisey Rossiyskoy Akademii Nauk (İVRRAN), Dokumentalnıy Fond T500).

ORRNB, Fond 917	Kaza Adı	Tarihi (Hicri)	Tarihi (Miladi)	Varak
ORRNB, Fond 917, No: 23	Bahçesaray	1089-1095	1678-1684	I+254+I
ORRNB, Fond 917, No: 24	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1088-1090	1676-1679	I+132+I
ORRNB, Fond 917, No: 25	Karasu	1094-1095	1683-1684	I+120+I
ORRNB, Fond 917, No: 26	Bahçesaray	1095-1096	1684-1685	I+94+I
ORRNB, Fond 917, No: 27	Bahçesaray	1096-1099	1685-1688	137
ORRNB, Fond 917, No: 28	Bahçesaray	1099-1101	1688-1690	I+149+I
ORRNB, Fond 917, No: 29	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1100-1104	1688-1693	I+132+I
ORRNB, Fond 917, No: 30	Bahçesaray	1104-1107	1692-1696	I+150+I
ORRNB, Fond 917, No: 31	Gözleve	1107-1108	1695-1697	I+76+I
ORRNB, Fond 917, No: 32	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1108-1109	1696-1697	78
ORRNB, Fond 917, No: 33	Karasu	1109-1111	1697-1699	100
ORRNB, Fond 917, No: 34	Bahçesaray	1110-1112	1698-1701	115
ORRNB, Fond 917, No: 35	Bahçesaray	1112-1114	1700-1702	71
ORRNB, Fond 917, No: 36	Bahçesaray	1113-1115, 1118	1701-1703, 1706	I+96+I
ORRNB, Fond 917, No: 37	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1114-1116	1702-1704	79
ORRNB, Fond 917, No: 38	Bahçesaray	1116-1117	1704-1705	61+I
ORRNB, Fond 917, No: 39	Karasu	1116-1118	1704-1706	I+89+I
ORRNB, Fond 917, No: 40	Bahçesaray	1118-1119	1706-1707	I+57+I
ORRNB, Fond 917, No: 41	Bahçesaray	1119-1120	1707-1708	96
ORRNB, Fond 917, No: 42	Gözleve	1120-1123	1708-1711	I+98
ORRNB, Fond 917, No: 43	Bahçesaray	1121-1124	1719-1712	I+115+I
ORRNB, Fond 917, No: 44	Bahçesaray	1123-1125, 1136-1137	1711-1713, 1723-1724	I+98+I
ORRNB, Fond 917, No: 45	Bahçesaray	1125-1127	1713-1715	I+57+I
ORRNB, Fond 917, No: 46	Bahçesaray	1126-1127	1714-1715	I+130+I
ORRNB, Fond 917, No: 47	Karasu	1128-1130	1716-1718	I+91+I
ORRNB, Fond 917, No: 48	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1112-1113, 1128, 1131, 1137	1700-1701, 1716, 1719, 1724	I+142+I
ORRNB, Fond 917, No: 49	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1132-1135	1720-1723	I+103+I

ORRNB, Fond 917	Kaza Adı	Tarihi (Hicri)	Tarihi (Miladi)	Varak
ORRNB, Fond 917, No: 50	Karasu	1132-1135	1719-1723	I+93+I
ORRNB, Fond 917, No: 51	Bahçesaray	1135-1136	1723-1724	65
ORRNB, Fond 917, No: 52	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1136-1137	1724-1725	I+35+I
ORRNB, Fond 917, No: 53	Bahçesaray	1138-1140	1725-1727	I+92+I
ORRNB, Fond 917, No: 54	Bahçesaray	1138-1139	1725-1726	I+90+I
ORRNB, Fond 917, No: 55	Bahçesaray	1139-1144	1726-1731	I+97+I
ORRNB, Fond 917, No: 56	Bahçesaray	1143-1146	1730-1733	I+96+I
ORRNB, Fond 917, No: 57	Karasu	1144-1146	1731-1733	I+78+I
ORRNB, Fond 917, No: 58	Bahçesaray	1146-1148	1733-1735	I+98+I
ORRNB, Fond 917, No: 59	Bahçesaray	1149-1150	1736-1737	I+42+I
ORRNB, Fond 917, No: 60	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1149-1155	1736-1741	63
ORRNB, Fond 917, No: 61	Bahçesaray	1150-1152	1737-1739	I+94+I
ORRNB, Fond 917, No: 62	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1150-1155	1737-1742	I+83+I
ORRNB, Fond 917, No: 63	Bahçesaray	1152-1158	1739-1745	I+85+I
ORRNB, Fond 917, No: 64	Bahçesaray	1154-1156	1741-1743	I+80+I
ORRNB, Fond 917, No: 65	Karasu	1156-1157	1743-1744	I+40+I
ORRNB, Fond 917, No: 66	Bahçesaray	1157-1158	1744-1745	I+84+I
ORRNB, Fond 917, No: 67	Bahçesaray	1157-1159	1744-1746	I+93+I
ORRNB, Fond 917, No: 68	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1157-1161	1744-1748	75
ORRNB, Fond 917, No: 69	Bahçesaray	1159-1160	1746-1747	91
ORRNB, Fond 917, No: 70	Bahçesaray	1161-1163	1748-1750	I+74+I
ORRNB, Fond 917, No: 71	Bahçesaray	1161-1166	1748-1753	I+96+I
ORRNB, Fond 917, No: 72	Bahçesaray	1163-1164	1750-1751	I+80+I
ORRNB, Fond 917, No: 73	Bahçesaray	1163-1165	1750-1752	I+74+I
ORRNB, Fond 917, No: 74	Gözleve	1164-1165	1751-1752	I+72+I
ORRNB, Fond 917, No: 75	Bahçesaray	1165-1168	1752-1755	I+81+I
ORRNB, Fond 917, No: 76	Bahçesaray	1166-1168	1753-1755	I+64
ORRNB, Fond 917, No: 77	Bahçesaray	1166-1168	1753-1755	I+65+I
ORRNB, Fond 917, No: 78	Bahçesaray	1168-1169	1755-1756	I+78+I
ORRNB, Fond 917, No: 79	Bahçesaray	1169-1170	1756-1757	I+89+I

ORRNB, Fond 917	Kaza Adı	Tarihi (Hicri)	Tarihi (Miladi)	Varak
ORRNB, Fond 917, No: 80	Bahçesaray	1172-1174	1758-1761	75
ORRNB, Fond 917, No: 81	Bahçesaray	1171-1173	1757-1759	116
ORRNB, Fond 917, No: 82	Bahçesaray	1174-1175	1760-1761	I+94+I
ORRNB, Fond 917, No: 83	Bahçesaray	1174-1177	1760-1763	I+156+I
ORRNB, Fond 917, No: 84	Bahçesaray	1175-1176	1761-1762	I+80+I
ORRNB, Fond 917, No: 85	Bahçesaray	1178-1179	1764-1765	I+93+I
ORRNB, Fond 917, No: 86	Bahçesaray	1178-1180	1764-1766	I+120+I
ORRNB, Fond 917, No: 87	Bahçesaray	1179-1181	1765-1767	I+74+I
ORRNB, Fond 917, No: 88	Bahçesaray	1180-1181	1766-1767	I+42+I
ORRNB, Fond 917, No: 89	Bahçesaray	1181-1182	1767-1768	I+48+I
ORRNB, Fond 917, No: 90	Bahçesaray	1181-1183	1767-1769	I+108+I
ORRNB, Fond 917, No: 91	Bahçesaray	1182-1184	1768-1770	I+124+I
ORRNB, Fond 917, No: 92	Bahçesaray	1182, 1188	1768, 1774	I+50+I
ORRNB, Fond 917, No: 93	Bahçesaray	1182-1183	1768-1769	I+67+I
ORRNB, Fond 917, No: 94	Bahçesaray	1183-1184	1769-1770	I+62+I
ORRNB, Fond 917, No: 95	Bahçesaray	1183-1187	1769-1773	I+40+I
ORRNB, Fond 917, No: 96	Bahçesaray	1184-1185	1770-1771	I+94+I
ORRNB, Fond 917, No: 97	Bahçesaray	1185-1186	1771-1772	I+46+I
ORRNB, Fond 917, No: 98	Bahçesaray	1185-1187	1771-1173	I+99+I
ORRNB, Fond 917, No: 99	Bahçesaray	1187-1188	1773-1174	I+58+I
ORRNB, Fond 917, No: 100	Karasu	1187-1189	1773-1775	81
ORRNB, Fond 917, No: 101	Bahçesaray	1188-1191	1774-1777	I+67+I
ORRNB, Fond 917, No: 102	Gözleve	1189-1191	1775-1777	24
ORRNB, Fond 917, No: 103	Bahçesaray	1189-1191	1775-1777	I+144+I
ORRNB, Fond 917, No: 104	Gözleve	1190-1191	1776-1777	54
ORRNB, Fond 917, No: 105	Bahçesaray	1191	1777	I+50+I
ORRNB, Fond 917, No: 106	Gözleve	1191-1193	1777-1779	42
ORRNB, Fond 917, No: 107	Bahçesaray	1191-1195	1777-1781	10
ORRNB, Fond 917, No: 108	Bahçesaray	1192-1193	1778-1779	112+I
ORRNB, Fond 917, No: 109	Gözleve	1192-1193	1778-1779	I+44+I
ORRNB, Fond 917, No: 110	Gözleve	1192-1195	1778-1781	I+108+I
ORRNB, Fond 917, No: 111	Gözleve	1192-1196	1778-1782	18

ORRNB, Fond 917	Kaza Adı	Tarihi (Hicri)	Tarihi (Miladi)	Varak
ORRNB, Fond 917, No: 112	Bahçesaray	1194-1195	1780-1781	I+71+I
ORRNB, Fond 917, No: 113	Gözleve	1195-1196	1781-1782	I+40+I
ORRNB, Fond 917, No: 114	Bahçesaray	1196-1197	1782-1783	I+40+I
ORRNB, Fond 917, No: 115	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1196-1197	1782-1783	I+60+I
ORRNB, Fond 917, No: 116	Bahçesaray	1197-1200	1783-1786	115
ORRNB, Fond 917, No: 117	Gözleve	1199-1200	1785-1786	I+36+I
ORRNB, Fond 917, No: 118	Bahçesaray	1200-1201	1786-1787	I+17+I
ORRNB, Fond 917, No: 119	Bahçesaray ve Nahiyeleri	1192	1778	24
ORRNB, Fond 917, No: 120	Kırım	1192	1778	18
ORRNB, Fond 917, No: 121	Bahçesaray	1216-1230	1801-1815	44
YİLM, No: 315	Karasu	1166-1167	1753-1754	47
İVRRAN, Dokumentalnıy Fond T500	Bahçesaray	1049-1195	1639-1781	390(?)

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Tablo 4. Kırım Hanlığı Kazaskerleri

Görev Yaptığı Tarih	Kazasker Adı
991-?	Abdülgaffar bin Abdurrahman
1010-1019	Mehmed bin Mahmud
1019-1020	el-Hâc Mustafa bin Müftî Abdurrahman
1020-?	Abdullah Efendi
1044-?	Abdürrahman bin Abdülkadir Efendi
?-1057	Davud Efendi
1057-1059	Mustafa Efendi
1060-1061	Abdürrahman Efendi
1061-1063	el-Hâc Mustafa bin Müftî Abdürrahman
1063-1065	Murtaza bin Muzaffer Efendi
1065-1067	el-Hâc Mehmed bin Müftî Abdürrahman
?-1078(?)	Osman bin el-Hâc Mehmed
1079-1081	Murteza Ali Efendi
1081-1089	İbrahim bin Şeyh Süleyman Efendi
1089-1091	Hasan Efendi bin Cafer
1091-1095	Abdülcemil(?) veya Mustafa bin Şeyh Ebubekir(?)
1095	Abdülaziz bin Şeyh Abdullah bin Şeyh İbrahim
1095-1099	Seyyid Arif Efendi bin Seyyid Muharrem
1099-1102	Ahmed Efendi
1102-1103	Abdülcemil Efendi bin Şeyh Fazlullah Efendi
1103	Feyzullah Efendi
1103-1104	Seyyid Osman Efendi(?)
1104-1106	Abdülfettah Efendi
1106(?)-1110	Abdülcemil Efendi
1110-1113	Abdullah bin Şeyh Ahmed
1113-1115(?)	Ahmed Efendi
1115(?)-1116	Ebüsuûd Efendi
1116-1121(?)	Seyyid Abdürrahman Efendi
1121-1125	Kamil Mehmed bin İbrahim
1125-1127	Abdullah bin Şeyh Ahmed
1128-1129	Şeyh Abdullah Efendi
1129-1132	Ebüssuûd Efendi

Görev Yaptığı Tarih	Kazasker Adı
1132	Abdüllatif Efendi bin Ömer
1132-1135	Abdülfettah bin Şeyh Abdullah bin Şeyh Ahmed Efendi
1135-1138	Abdüllatif Efendi
1138-1143	Ebüssuûd Efendi
1143-1148(?)	Fethullah Efendi bin Şeyh Abdurrahman Efendi
1148(?)-1152	Ebüssuûd Efendi
1152-1154	Kul Mehmed Efendi bin Abdullah Efendi
1154-1157	Seyyid Yahya Efendi
1157-1163	Kul Mehmed Efendi bin Abdullah Efendi
1163-1169	Ebüssuûd Efendi
1169-1171	Seyyid Feyzullah Efendi
1171-1182	Ebüssuûd Efendi bin el-Hâc Mehmed Efendi
1182-1183	İbrahim Efendi bin Şeyh Süleyman
1183-1185	Ebüssuûd Efendi bin el-Hâc Mehmed Efendi
1185-1189	Feyzullah Efendi bin Şeyh Kul Mehmed Efendi
1189-1191	Yahya Efendi bin el-Hâc Abdülhalim Efendi
1191-1200	Muslihiddin Efendi bin İbrahim Efendi

TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Tablo 5. Bahçesaray Kadıları

Görev Yaptığı Tarih	Kadı Adı
1070-1074	Murtaza Ali bin Ebüssuûd
1074-1075	Abdüsselam bin Şeyh Abdullah Efendi bin Şeyh İbrahim
1075-1076	Abdülcemil bin Abdürrahim
1076-1078	İbrahim bin Şeyh Süleyman
1078-(?)	Abdurrahman
1082-1084	Ahmed bin Receb
1085-1086	Mustafa el-Mevla
1086-1088(?)	Abdürrahim Efendi bin Mustafa Efendi
1088-1090	Ebüssuûd bin Mahmud
1090-1094	Musli bin Abdülhalim
?-1114	el-Hâc Şahbaz
1114-1116	Ahmed Efendi
1116-1118	Mehmed Efendi
1118-1119	Ahmed bin Ali
1119-1121	Mehmed bin İbrahim(?)
1121-1123	Şeyhî İbrahim
1123-1125	Abdüsselam Efendi
1125-?	Abdullah Efendi
1136-1137	el-Hâc Abdülhalim bin el-Hâc Abdülkerim
1137-1138(?)	Salih bin Şeyh Feyzullah
?-1149	Seyyid Abullah bin Abdurrahman
1149-1150	Arif Mehmed bin Ahmed
1150-1152	Fethullah Efendi
1152-1154	Arif Mehmed bin Ahmed
1154-1157(?)	Osman Efendi
1157-1161	Musa bin Şeyh Abdülveli
1161-1163	Seyyid Mehmed bin Seyyid Osman
1163-1164	Fethullah Efendi
1165-1166	İbrahim Efendi
1166-1168	Abdullah Efendi
1168-1173	Seyyid el-Hâc Abdürrahman
1173-1178	Seyyid Mehmed Efendi bin Osman

Görev Yaptığı Tarih	Kadı Adı
1178-1180	el-Hâc Abdülgaffar bin Hasan bin el-Hâc Mahmud
1180	Abdürrahim Efendi bin Abdürrahman Efendi
1180-1181	Müderris Halil
1181	Müderris Çelebi Efendi
1181	Hızır Efendi
1181-1182	Salih bin Mustafa Efendi
1182-1183	Seyyid Mehmed bin Seyyid Hamid bin Osman
1183	Mustafa Efendi bin Fethullah Efendi
1183-1184	Halid bin Musa
1184-1185	Seyyid Abdurrahman bin Şeyh Halil
1185-1186	Şemseddin Efendi
1186-1187	Seyyid Abdurrahman bin Şeyh Halil
1187-1189	Abdürrezak bin Hüseyin Efendi
1189-1192	Abdülbaki Efendi
1192-1194	Salih Efendi bin Mustafa Efendi
1194-1195	Abdullah Efendi
1195(?)-1199	Mehmed Efendi
1200-1201	Abdürrahim Efendi

TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Tablo 6. Karasu Kazası Kadıları

Görev Yaptığı Tarih	Kadı Adı
1094-1095	İbrahim
1095	Abdülhalim(?)
1095-1096	Abdullah bin Şeyh Ahmed
1096-?	Ahmed
1109-1110	Abdülhalim Efendi (Naib)
1110-1111	İsmail Efendi (Naib)
1116-1118	Şeyhi İbrahim
1128-1130	Abdülhalim bin Ali bin Mehmed
1132-1134(?)	Abdülfettah bin Şeyh Abdullah bin Şeyh Ahmed Efendi
1144(?)-1145	Abdülgaffar bin Hasan
1145-1146	Seyyid Abdulhay(?) bin Seyyid Abdurrahman
?-1156	İbrahim Efendi
1156-1157	Abdullah Efendi bin Osman Efendi
1158-?	Osman
1166-1172	Abdülcelil Efendi bin Seyyid Yahya Efendi
1187-1189	Abdurrahman Efendi bin Mustafa Efendi

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
Turkish Academy of Sciences

Tablo 7. Gözleve (Kezlev) Kazası Kadıları

Görev Yaptığı Tarih	Kadı Adı
?-1016	Mahmud
1044-1049(?)	Ömer bin Danişmend
1049-1057(?)	Mehmed bin Habib
1057- ?	Abdüsselam bin Şeyh Abdullah
1107-1108	Abdullah Efendi
1164-?	Abdurrahman/Abdürrahim(?)
1190-1191	Abdülgaffar Efendi
1191-1192	Mustafa Efendi
1192-1193	Zahid bin Kemal Efendi
1192-1195	Mehmed Efendi (Naib)
1193-1196	Seyyid Abdürrahim
1200	Murtaza Efendi

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

I. BÖLÜM

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri

St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü (Otdel Rukopisey Rossiyskoy Natsional'noy Biblioteki **(ORRNB)**, Fond 917, No: 1-121), **Yalta Tarih ve Edebiyat Müzesi** (Yaltinskiy İstoriko-Literaturnıy Muzey **(YİLM)** No: 315) ve **St. Petersburg Rusya Bilimler Akademisi Doğu El Yazmaları Enstitüsü Belgeler Fonu** T500'de (İnstitut Vostoçnıh Rukopisey Rossiyskoy Akademii Nauk **(İVRRAN)**, Dokumentalnıy Fond T500) Yer Almaktadır.

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 1 (ORRNB, Fond 917, No: 1)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1017-1022, 1079/1608-1613, 1668-1669
CİLT:	Karton
VARAK SAYISI:	I+93+I

Sicil karton ciltlidir, sayfaları yıpranmış durumdadır ve 93 varaktan oluşmaktadır. 15x41 cm ebatındadır. Ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde sekiz kayıt vardır. İlk kayıt 1017, sekizinci kayıt evâsıt-ı Muharrem 1018 tarihlidir. Diğerlerinde tarih yoktur. Arka kapak iç yüzünde altı kayıt vardır. İlk kayıt tarihsiz olup, diğerleri Şevval 1022 tarihlidir. Ayrıca bu sayfada kütüphane katalog bilgisi olarak Rusça kayıtlar bulunmaktadır. Arka kapak dış yüzüne yapıştırılmış karton levhada Rusça şu kayıt vardır: "*Drevniya tatarskiya Kaziaskerskiya knigi, bwşiya vo vremena Krımskih' Hanov', kak' dokumentı na pravo vladi'niya zemlyami i perehoda ih',- na Arabskom' yazıki'. Po is'çisleniyu ot' Egiri: c' 1017 po 1095 god'. C' N1 po N25.*" (Kırım Hanları zamanına ait toprak tasarrufu hakkı belgeleri olarak eski Tatar Kadıasker defterleri ve onların Arapçaya çevirisi. Hicrî takvime göre: 1017'den 1095 yılına kadar. No 1'den No 25'e kadar). Rusça yazılı bu kısımda sicilin tarih aralığı 1017-1095 olarak yazılmıştır. Fakat 1095 tarihi yanlıştır. Çünkü 93b ve öncesi varaklarda 1095 tarihli kayıt bulunmamaktadır. Ayrıca sicillerin kapsadığı yıllar açısından genel özelliğine bakıldığında yetmiş sekiz yıl gibi geniş bir tarih aralığını içermesi de eğer sicil sadece bir konu veya kurumla ilgili değil ise iki numaralı sicilde olduğu gibi, mümkün değildir. Dolayısıyla bu yanlışlığın sebebi, 93b'deki üç kaydın tarihi olan 1022 yılındaki 22'yi ifade eden Arapça *seneteyn*'in *tıs'în* (doksan) ola-

rak okunmasındandır. Bu nedenle sicil 1017-1021 tarihleri ile 1022 yılının ilk 6 ayı ve 1079 yılının birkaç ayına ait kayıtları kapsamaktadır. Ayrıca sicilde 991, 1010, 1011 yıllarına ait birer kayıt bulunmaktadır. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilde kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Sicilin 6a, 21a, 43b, 46a, 68a, 80b'deki imza kayıtlarında 991 tarihinde kazasker Abdülgaffar b. Abdurrahman, 1010-1019 yılları arasında ise kazasker Mehmed b. Mahmud'un 9 yıllık dönemine, 18 Cemâziyelevvel 1019-15 Rebîülevvel 1020 arasında kazasker Mustafa, bu tarihten itibaren kazasker Abdullah dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Bahçesaray sâkinlerinden Fatıma bint-i Hacı Yusuf ile Ömer bin Hacı Tabyar meclis-i şer'e hâzirân olub mezbûr Ömer mezbûre Fatıma'da on bir altûnı olduğu ... tekrâr ikāle ve fesh idüb müşterâmız bozulmuş olub on bir altûn alub bâ'iyâmız ... bey' itdüği dâreyn olduğı ani't-taleb kayd şüd olundı. Fî evâil-i Ra sene seb'a ve aşere ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Hacı Mahmud, Mehmed bin Sultan, Piruz muhzır, dükkancı Yahya.

[Son kayıt] Mezbûr Resul emân-ı katle amel itdüği içün kısas olunmak üzere vâris-i kebîrleri ellerine teslîm olundı. Tahrîren fî'l-hâmis mâh-ı Şevval sene seneteyn ve ışrîn ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Ömer Efendi, Haslı Efendi bin Ali, Abdülkadir Molla bin Yakub, saatçı Mustafa bin Hasan, Abdulcabbar bin Emir Sefer, Mahmud bin Abdullah ve gayrihim.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 2 (ORRNB, Fond 917, No: 2)

KAZA:	Gözleve
TARİHİ:	946, 959, 1030, 1044-1058/1539, 1552, 1621, 1634-1648
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+68+I

Sicil meşin ciltlidir ve 68 varaktan oluşmaktadır. Cilt kapağının ön yüzünde "*Abdüsselam Efendi sene 1057*" kaydı kazınarak yazılmıştır. Ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde altı kayıt vardır. İlk dört kayıt Safer 1046, bir kayıt Rebîülâhir 1046, bir kayıt da Rebîülâhir 1047 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde dört kısa kayıt ile Gözleve mahallelerinden toplanacak tüfek ve sadak miktarını gösteren liste mevcuttur. Sicil, 1044-1058 yıllarını kapsamaktadır. Fakat 1046-1049 ve 1057-1058 yıllarına ait kayıtlar çoğunluktadır. Diğer yıllara ait sayıca daha az kayıt bulunmasının sebebi, sicilin mevcut fizikî durumu göz önüne alındığında, büyük ihtimalle bu yıllara ait sayfaların kopmuş olmasındandır. Sicilde 946, 959 ve 1030 yıllarına ait birer kayıt vardır. Varak 1a'da Muharrem 1045 tarihli altı kayıt mevcuttur. Son varak 68b'de ise 1047 tarihli altı kayıt bulunmaktadır. Fakat önceki sayfalarda 1058 tarihli kayıtlar vardır. Varak 67b-68a'da Kırım müftüsü Abdurrahman Ahmedî Efendi'nin vermiş olduğu tarihsiz dört fetva sureti bulunmaktadır. Bu fetva kayıtları büyük ihtimalle 16. yüzyılın ikinci yarısına, en geç 17. yüzyıl başlarına ait olmalıdır. Varak 66b'de Ebüssuûd'un para vakıfları hakkındaki fetva sureti kaydı vardır. Sicilin hangi kadılar dönemine ait olduğu bellidir. Varak 28b'deki kayıttan 1044 yılında kazaskerin Abdürrahman b. Abdülkadir, Gözleve kadısının ise Ömer b. Danişmend olduğu anlaşılmaktdır. Varak 33a'daki imza kaydına göre 1049 yılında Mehmed b. Habib Gözleve kadısıdır. Varak 47b'deki imza kaydından hareketle 1 Safer 1057 tarihinden itibaren sicil kayıtları muhtemelen Gözleve kadısı olan Abdüsselam b. Şeyh Abdullah dönemine aittir. Bu kadının ismi aynı zamanda ön kapak yüzüne de kazınmıştır. Sicildeki kayıtların tamamına yakını Gözleve para vakıflarına ve finansal ilişkilere aittir. Sicilde kronolojik tarih sırası gözetilmekle birlikte yıllar tam değildir. Sicil, Gözleve kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Memiş oğlu Mehmed evkāfına mütevelli olan Mustafa bin Süleyman bin Abdullah evkāf-ı mezbûreden on beş altûn devr-i şer'î devr idüb 2.070 sîm-i hânî olduğı kayd olundı. Tahrîren fî şehr-i gurre-i Muharrem sene 1045. Şuhûdü'l-hâl: Sarı bin Abdullah ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki Ali bin Abdullah Ramazan bin Koç Ali kıptî muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb Hangeldi kıptî iki altûna kefîldir didikde inkâr itdüği kayd şüd. Tahrîren fî evâil-i Receb 1057.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 3[1] (ORRNB, Fond 917, No: 3)

KAZA:	Bahçesaray ve nahiyeleri
TARİHİ:	1057-1060/1647-1650
CİLT:	Ciltsiz
VARAK SAYISI:	89

Sicilin cilt kapakları yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 89 varaktan oluşmaktadır. İlk ve son sayfanın yarısı yoktur. Varak 1a'da ilk kayıt Şâban 1057 tarihlidir. Diğerlerinde tarih yoktur. Varak 89b'de ise tarihsiz iki kayıt bulunmaktadır. Bu varakta ayrıca Rusça yazılı kütüphane bilgi notları vardır. 89a'daki kayıtlar 1060 tarihlidir. Sicil 1057-1060 tarihleri arasını kapsamaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 17a'da Rebîülâhir 1057 tarihli "*Nâib İzzet Ahmed Efendi*" kaydı vardır. Varak 27a'da Ramazan 1057 tarihli "*Hateme fi hâzihi's-sahîfeti mâ-vaka'a mine'l-vak'ati' fi-asri Mustafa Efendi li-seneti seb'in ve hamsîn ve elf fi-şehri Ramazân*" ve varak 56b'de Muharrem 1060 tarihli "*Vaka'a[t] hâzihi's-sukûk fi zemeni fahri'l-ulemâ Abdurrahman Efendi*" kaydı bulunmaktadır. Sicilde kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicil Bahçesaray ve nahiyelerine ait kayıtları ihtiva etmektedir. Sicil kazasker naibine ait olmalıdır. Çünkü *fahrü'l-ulema* elkabı sadece kazaskerler için kullanılmaktadır. Ayrıca varak 56b ve 57a'daki iki kayıdın şuhûdü'l-hâl kısmında "*Osman Efendi el-kādı belde-i Bahçesaray hâlâ*" bilgisi de bu sicilin Bahçesaray kadı mahkemesine değil, kazasker mahkemesine/naibine ait olduğunu göstermektedir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki mahrûse-i Bahçesarayda fahrü'l-küttâb Receb Efendi Deli Fatıma avret Bahçesarayda olan Çerkes mahallesinde evini bey' idüb vekâletine şâhid Kâzi Bey bin Köpek ve Hacı Mehmed bin Hacı Molla şehâdetleri ile vekâleti kayd şüd. Tahrîren fî evâsıt-ı Şâbanü'l-mu'azzam sene 1057. Şuhûdü'l-hâl: Yusuf Hüseyin, Atalık bin Abdullah.

[Son kayıt] Derûn-ı berât-ı şerîf-i âlîşânda ismi mestûr olub Kefe mukāta'ası mahsūlünden yevmî 13 akçe ulûfeye mutasarrıf olan Receb Efendi meclis-i şer'-i şerîfde mukāta'a-i mezbûrın nâzırı olan fahrü'l-akrân Hüseyin Ağa muvâcehe-

[1] Bu sicilin Bahçesaray'da bırakılan kopyası, iki ayrı cilt halinde 3a ve 3b olarak numaralandırılmıştır. Fakat Petersburg'da sadece 3 numara altında kayıtlıdır. Muhtemelen bu sicil, Petersburg'a götürülmeden önce de iki parça/sicil halinde idi. Petersburg'da tek bir numara altında birleştirilmiş olmalıdır. Dolayısıyla Bahçesaray kopyasında 3a numaralı sicilin 89'uncu varağı, Petersburg'daki sicilin birinci varağıdır. Sicil 3b'deki 1 numaralı varak ise Petersburg'daki sicilin son varağıdır. Bu karışık durum, yukarıda verdiğimiz ilk ve son kayıtlar takip edilerek anlaşılabilir.

sinde ikrâr ve i'tirâf idüb işbu 1058 Şevvalinin yirmi sekizinci güninden 1059 Zilhiccesinin on üçüncü günine gelince bir sene on bir günlik vazîfem olan dört bin sekiz yüz kırk akçe ider mezbûr Hüseyin Ağa yedinden bi't-temâm alub kabz eyledim. Berâtın zahrına hüccet tahrîr olunsın didikde merkūm Receb Efendinin cârî olan ikrârın ol makūle el-mesfûr bi'l-muvâcehe kabûl itmeğin cemi'ü'l-vak'a ketb ve tahrîr olundı. Fî evâil-i Z sene 1060.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 4 (ORRNB, Fond 917, No: 4)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1061-1063/1651-1653
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+79+I

Sicil meşin ciltlidir ve 79 varaktan oluşmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfalar bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde 6 kısa kayıt vardır. Dördüncü kaydın üzeri karalanmış olup son kayıt 1062 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde tarihsiz dört kısa kayıt olup sonuncusu bir yarlığın giriş kısmıdır. Sicil 1061-1063 yılları arasını kapsamaktadır. Fakat sicilin tarihi, ön kapak iç yüzündeki Rusça kütüphane kaydında 1061-1062 olarak kaydedilmiştir. 1062 tarihi yanlış olup 1063 olmalıdır. Varak 1a'da Rebîülâhir 1061 tarihli beş kayıt bulunmaktadır. Varak 79b'de 1062 tarihli beş kayıt vardır. Fakat son varaktan önceki kayıtlar 1063 tarihlidir. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 11b'deki imza kayında Cemâziyelevvel 1061 tarihinden itibaren el-Hâc Mehmed b. el-müftî Abdurrahman ve varak 65b'deki imza kaydında ise Rebîülâhir 1063 tarihinden itibaren Murtaza b. Muzaffer adlı kazasker kayıtları bulunmaktadır. Ayrıca varak 37a'da muhtemelen önceki yıllarda görev yapmış olan Ahmed ve Abdulgaffar b. Abdurrahman isimli iki kazaskerin kayıtları vardır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Nehr-i Almada Koçgı nâm karyede bundan akdem fevt olan İbrahim nâm müteveffânın büyük oğlu Kara Mazı nâm âdem merhûm-ı mezbûrın kızı Hanbikeyi velâyeten karye-i mezbûreden Receb oğlu Mustafaya Allahu te'alanın emri üzre 30 altûn mehr-i mü'eccel ile akd itdüği kayd olundı. Tahrîren fî't-târihü'l-mezbûr ve'ş-şehrü'l-merkūm. Şuhûdü'l-hâl: Süleyman Efendi, Mustafa Ağa, Mehmed Halim, Ahmed Bey, Receb ve gayrihim. Aynı varaktaki ikinci sicil kaydı evâil-i R sene 1061 tarihlidir.

[Son kayıt] Oldur ki fasīlü'l-amme koyun gözlü koz burunlu müslimeti'l-müslime Gevhar nâm câriye mu'teka Receb Efendi el-Hâc orta boylu sarı tenli gök gözlü müslimeti'l-müslime mu'line fî'l-İslâm Gülçiçek nâm câriye müttefika Aişe bint-i Bayram Ali el-Hâc. Şuhûdü'l-hâl: Zülkadir Efendi bin Derviş, Abdul Ağa Efendi bin Hüseyin, Hacı Mevludin Cafer, Mustafa Çelebi ibn-i İslam Efendi, Yusuf ibn-i Hasan Ahmed Ağa ve gayrihim.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 5 (ORRNB, Fond 917, No: 5)

KAZA: Bahçesaray
TARİHİ: 1063-1065/1653-1655
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 120

Sicilin cilt kapağı yoktur, meşin olup sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 120 varaktan oluşmaktadır. 11x31 cm ebatındadır. İlk varağın üst ve alt kısımları yırtıktır. Ayrıca ilk varağın sicilin başlangıç sayfası olup olmadığı süphelidir. Sicil 1063-1065 yılları arasını kapsamaktadır. Sicilin kim tarafından tutulduğu ve hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 120'de tarihsiz ve konusu belirsiz kısa kayıtlar bulunmaktadır. Varak 119'da ise Safer 1065 tarihli el-Hâc Sefer Ali'nin tereke kaydı vardır. Bu nedenle aşağıda son sicil kaydı olarak varak 118'deki bu kayıt verilmiştir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] ... sükkânından Mustafa bin Ömer mahfel-i kazāda [yırtık] ağası Sefer Gazi Ağa hazretlerinden nehc-i şer'î üzere [yırtık] olan Sultaneş bint-i Gülşay muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb didi ki işbu Gulşay-i mezbûre Taşlıdere kısmet-i musakkafâtından Konik Atda vâkī' ma'lûmü'l-hudûd olan elli şeş tahta arz-ı mülkümi elli gurûşa bey' eyledim ve semen-i mezbûr elli gurûşın dahi kabz eyledim didikde ane's-su'âl Gulşay-i mezbûre bâyi'-i mezbûrın cemi'-i kelâmını vicâhen tasdîk idüb mezbûr elli tahta arza elli gurûşa vekâleten iştirâk eyledim ve semen-i mezbûr elli gurûşı dahi bâyi'-i mezbûra teslîm ol dahi kabz eyledi dimek ve sıhhat-i bey' ü şirâya hükm olunduğı kayd olundı. Şuhûdü'l-hâl: Osman Molla bin Bayram Ali Hoca, Emir Ali el-Kefevî, Mahmud bin Süleyman, Başhocası(?) Allahasığın, Bekir Çelebi bin Bünyad, Hacı Bayala el-Cafer ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki kazā-yı Karakurd tevâbi'inde sâkin olub vefât iden Eminenin sadri oğlu Emrullah bin Abdülkadir nâm sagīr kıbel-i şer'den ma'rifet-i Müslimîn ile yevmî 2 cedîd akçe nafaka farz ve takrîr olundı. Tahrîren fî 22 Safer sene 1065. Şuhûdü'l-hâl: Osman Efendi, Dede Efendi, Sefer Ağa bin Silahdâr, Kurt Bey ve muhzırlar.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 6 (ORRNB, Fond 917, No: 6)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1065-1066/1655-1656
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	101

Sicil meşin ciltlidir ve 101 varaktan oluşmaktadır. Sicil 1065-1066 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'da 1067 tarihli bir kayıt, varak 101a'da 1066 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Varak 1a'daki kayıtın 1067 tarihli olmasına rağmen, varak 1b'deki kayıt 1065 tarihlidir. Varak 101b'deki kayıtlar 1066 tarihlidir. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b'de 1065 tarihli kazasker Murtaza b. Muzaffer'in imza kaydı vardır: "*Vaka'a hâzihi's-sukûk ve's-sicillâtü'l-âtiye ve'l-mer'iyyâtü'ş-şer'iyye fi zemâni âlimi'l-âmilîn ve fahri'l-kuzâti'r-rasîhin Murtaza bin Muzaffer el-kādı bi'l-cünd. Tahrîren fi gurreti Receb senete hamsin ve sittîn ba'de'l-elf mine'l-hicre*". Varak 39b'de evâil-i Rebîülevvel 1066 tarihli el-Hâc Mehmed b. el-müftî Abdurrahman'ın imza kaydı bulunmaktadır. Bunlara göre sicil, kazasker Murtaza b. Muzaffer ile el-Hâc Mehmed b. el-müfti Abdurrahman dönemine aittir. Kazasker el-Hâc Mehmed, 4. sicilde Ramazan 1061-1063 tarihleri arasında görev yapan kazasker el-Hâc Mustafa'nın kardeşidir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Bundan akdem mahmiyye-i Bahçesarayda sâkin olub vefât iden Tat Ağası Mehmed Ağazâde Ahmed Ağanın sulb-i sagīri Kutluşah ki atalığı Hasan Atalık Mustafa yedindedir. Ma'rifet-i müslimîn ile sagīr-i mezbûra kendi emvâlinden yevmî üç cedîd akçe nafaka farz takdîr olundı ve mezbûr atalığı vakt-i hâcetde istidâneye izin dahi virildi. Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Halife ibn-i Hüseyin, el-Hâc Abdülbaki Çelebi ibn-i Hızır Çelebi, Danişmend Efendi ibn-i Şükrullah el-muhzır.

[Son kayıt] Oldur ki tüccârdan Ahmed bin Ali Kara Mehmed bin Abdullah mahzarında otuz iki gurûş yirmi akçe vâcibü'l-edâ ve'l-kazā deynim vardır deyü ikrâr ve i'tirâfı kayd şüd. Tahrîren fî evâil-i Ra sene 1066.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 7 (ORRNB, Fond 917, No: 7)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1066-1067/1655-1657
CİLT:	Karton
VARAK SAYISI:	I+39+I

Sicil karton ciltlidir ve 39 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzlerine yapıştırılmış sayfalar bulunmaktadır. Bu sayfalarda çeşitli muhasebe ve farklı konulara ait kısa kayıtlar vardır. Ön kapak iç yüzünde Receb 1066 tarihli kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde ise 1067 tarihli kayıtlar ve hesap dökümleri vardır. Sicil 1066-1067 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ilk kayıt Receb 1066, son varaktaki kayıt ise 1067 tarihlidir. Sicil içinde tereke kayıtları da bulunmaktadır. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicil kazasker el-Hâc Mehmed b. Müftî Abdurrahman dönemine aittir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki İlyas nâm kimesne defter-i kassāba kayd olınub yazılub kassāb olmuşdır. Fî evâil-i Receb-i şerîf sene 1066.

[Son kayıt] [Ali Çelebi Bey ve Molla Ömer'e yapılan ödemeleri gösteren rakamlar.]

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 8 (ORRNB, Fond 917, No: 8)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1070-1074/1659-1664
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+139+I

Sicil meşin ciltlidir ve 139 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzlerine yapıştırılmış sayfalar bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde dört kayıt bulunmaktadır. Üçüncü kayıt 15 Safer 1072 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde Farsça yazılı iki hat ile üç kayıt bulunmaktadır. Varak 139b'de bulunan hat altında ise kadı Murteza Ali'ye ait olduğunu düşündüğümüz bir Farsça beyit bulunmaktadır. Sicil 1070-1074 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'da 1 Ramazan 1070 tarihli ve ikisi tarihsiz olmak üzere üç kayıt bulunmaktadır. Varak 1b'deki tek tereke kaydı ise Ramazan 1070 tarihlidir. Bu varaktaki son kayıt 1 Ramazan 1070 tarihlidir. Son varaktaki kayıtlar ise 1074 tarihlidir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a'daki Ramazan 1070 tarihli imza kaydı Murtaza Ali b. Ebüssuûd'a aittir: "*Vaka'a[t] hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fî zemenî ve ene'l-fakîr ilallâhi teâlâ Murtazâ Ali bin Ebissuûd âfâ anhümâ fi gurreti Ramazân sene 1070*". Varak 126b'deki 1 Cemâziyelâhir 1074 tarihli imza kaydı ise Abdüsselam b. Şeyh Abdullah Efendi b. Şeyh İbrahim Efendi'ye aittir: "*Vaka'a[t] hâzihi's-sukûk fî nevbeti'l-âlimi'l-âmil mevlânâ Abdüsselâm bin eş-Şeyh Abdullah Efendi ibn eş-Şeyh İbrâhîm Efendi el-kâmil fi-gurreti Cemâziyelâhir li-seneti erba'in ve seb'in ve elf 1074*". Sicildeki kayıtların sıralaması kronolojiktir. Sicilin bir kısmında düzensiz şekilde yazılmış tereke kayıtları bulunmaktadır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Ramazan-ı şerîfin on altıncı güni Çarşamba günidir rükûb-ı celbinden ... akçe alınmışdır. Gaflet olınmaya. Fî't-târihi'l-mezbûr. el-Hâc Hasan meclis-i şer'de İsak Avraham Yahudi bir esîr-i mezbûrı İsaka kırk altûna bey' itdim semen taleb iderim ale's-su'âl ve akībü'l-ikrârı taleb kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Muhzır-ı kazā İbrahim Efendi, Gökçe Efendi, Fahrü'l-a'yân Abdülhalim Ağa.

[Son kayıt] Oldur ki karye-i Hacı İbrahimde Boriş bin Yatek mahfel-i kazāda İstefan nâm kazağına altmış altûn tahsīl ederse sülüsü merkūm Borişin sülüsânı kendüsinin olub meblağ-ı merkūmı altmış altûn tamâmına değin tahsīl itmek üzere kitâbete kesb-i kavl ve ikrârları bi't-taleb kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Kırım Adil Efendi, Abdurrahman Çelebi, el-Hâc Abdurresul Çelebi.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 9 (ORRNB, Fond 917, No: 9)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1075-1077/1664-1667
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	100

Sicil meşin ciltlidir ve 100 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka iç kapaklarına yapıştırılan sayfalarda kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1075 ve 1076-1077 yılları arasını kapsamaktadır. 1075 yılının sadece Zilhicce ayına ait kayıtlar bulunmaktadır. Varak 1a'da tarihsiz 8 kısa kayıt bulunmaktadır. Varak 100b'deki kayıt 1 Zilhicce 1075 tarihlidir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a'da Abdülcemil b. Abdurrahim imzalı "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fî zemeni'l-abdi'l-müftekır ile'r-rabbi'l-muktedir Abdülcemil bin Abdurrahîm afâ anhü bi-lutfi'r-rahîm tahrîren fî gurreti Zilhicce el-mübâreke senete hamsin ve seb'în ve elf 1075*", ve varak 60b'de 1 Zilhicce 1076 tarihli İbrahim b. eş-Şeyh Süleyman imza kaydı bulunmaktadır: "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fî nevbeti türâbi akdâmi'l-ulemâ'i'l-fuhûl İbrâhîm ibn eş-Şeyh Süleymân el-kādı bi-Bağçesaray el-mahmiyye humiyet ani'l-beliyye ve afâ anhümâ bi-mennihi ve keremihi*". Varak 100b'de ise 1 Zilhicce 1075 tarihli Abdülcemil b. Abdurrahim imza kaydı bulunmaktadır: "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk ve's-sicillât zemen-i Abdülcemil bin Abdurrahim fî 1 Z sene 1075*". 1 Zilhicce 1075 tarihine kadar Bahçesaray kadısı, Abdülcemil b. Abdurrahim, 1 Zilhicce 1076 tarihinden itibaren İbrahim b. eş-Şeyh Süleyman'dır. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin tamamına yakını Bahçesaray ve nahiyelerindeki gayrimüslimlere ait kayıt ve terekeleri ihtiva etmektedir. Sicilin son varağında çeşitli müsvedde ve hesap kayıtları bulunmaktadır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Abdullah oğlu Yusufun hınâsına vukīyyesi yirmi dört akçeye şerh virildi. Ehl-i vukūf ma'rifetiyle Kaşkaval bey'inin vukīyyesi 12 akçeye şerh virilüb kayd olundı.

[Son kayıt] Hasan nâm kimesnenin Rumili balı vukīyyesi 14 akçe, Bebik nâm zimmînin siyah üzümünün vukīyyesi 6 akçe, mumun vukīyyesi 18 akçeye narh virilüb kayd olundı. Fî yevmü'l-ışrîn min Cemâziyelâhir sene sitte ve seb'in ve elf. Dimitri yedinde olan zeytünin iyi olmak ile vukīyyesi 7 akçe tes'ir olundı. Ehl-i vukūf ma'rifetiyle yeni gelen sefîne reisinin rezâki üzümü renginde üzümü vukīyyesi yedi akçe tes'iri kayd olundı. Mustafa nâm kimesnenin turfanda balığının vukīyyesi 10 akçe narh virilüb kayd şüd. Evâil-i Şevvali'l-mübârek sene 1076. Emir Ahmed'in helvâ-yı cevizine vukīyyesi on dört akçe fınduk beş akçe kara hurma altı akçe narh virilüb kayd şüd. İbrahim nâm tâcirin siyah üzümüne yedi akçe zeytün yağının vukīyyesine yirmi iki akçe narh virilüb kady şüd.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 10 (ORRNB, Fond 917, No: 10)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1077-1079/1666-1668
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+140+I

Sicil meşin ciltlidir ve 140 varaktan oluşmaktadır. 9,5x20 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka iç kapaklarına yapıştırılan sayfalarda kayıt bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde üç kayıt vardır. Buradaki son kayıt 1077 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde dört kayıt vardır. Buradaki üçüncü kayıt 1077 tarihlidir. Sicil 1077-1078 yıllarını ve 1079'un birkaç ayını kapsamaktadır. Varak 1a'da ön kapak iç yüzündeki Abdülkerim'e ait tereke kaydının devamı bulunmaktadır. Bu kayıt muhtemelen 1077 tarihlidir. Varak 140b'de tarihsiz beş kayıt vardır. Varak 139b ve 140a'daki kayıtlar ise 1079 tarihlidir. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait belli değildir. Sicil Bahçesaray nahiyelerine ait kayıtları içermektedir. Sicilde muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicil Bahçesaray kadısı naibine ait olmalıdır.

[İlk kayıt] Muhallefât-ı Abdülkerim Molla Câmî 200 sîm, Muhtasar 1 hasene, Muhiddin 60 sîm, Kifâye 2 gurûş, Tefsîr Sûresi 60 sîm, Şerh-i Akāid 40 sîm, Kâfiye 40 sîm, Sadrü'ş-Şer'î 480 sîm, Me'âl-i Murteza 20 sîm, Tasavvurât 20 sîm, diger Kâfiye 20 sîm, Hıyâli ma' Muhiddin 40 sîm, Şerh-i şer'î 1 hasene 80 sîm, Ta'li-mü'l-Mu'allim ma' Akāid 20 sîm, Hâşiye-i Akāid 60 sîm, 2 cild ? Kādı 20 hasene, Ma'den-i Şerh 15 sîm, diger Kâfiye 20 sîm, Mantık 15 sîm, Mecmû'a-i Fıkıh 80 sîm. Cümle aded 31. Kütüb-i mezbûreden asabesine virilen beyân olunır.

[Son kayıt] Oldur ki Gözleve kazāsı muzāfâtından Sabina bint-i Totar nâm hâtûn bundan akdem zevc-i mutallakı olan Şahin bin Hüseyin nâm kimesne mah-zarında merâm idüb mezbûr zevcin zimmetinde üç altûn zam dahi otuz altûn cem'an otuz üç altûn alacağım var idi. Gözleve kādısı Ebubekir Efendiye murâfa'a olundığımda otuz üç altûnu bana hükm eyledi su'âl olınub alıvirilmesi murâdımdır didikde ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr mûcib-i şer'îsiyle amel olundı kayd şüd sene 1077. Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-âkrân Ahmed Ağa ve Halil Ağa, Mustafa Efendi ve Hamid Efendi, Abdurrahman Efendi ve Yahya Efendi, Hasan bin Ebubekir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 11 (ORRNB, Fond 917, No: 11)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1077-1078/1666-1668
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+84+I

Sicil meşin ciltlidir ve 84 varaktan oluşmaktadır. Cildin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz bir kayıt, arka kapak iç yüzünde ise tarihsiz beş kayıt bulunmaktadır. Sicil 1077-1078 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ilk kayıt Şâban 1077 tarihlidir. Varak 84b'de kişiler üzerindeki borç miktarlarını gösteren tarihsiz kısa kayıtlar vardır. Önceki varaklardaki kayıtlar 1078 tarihlidir. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a'daki Şâban 1077 tarihli imza kaydında Abdurrahman yazılıdır: "*Hâzihi's-sukûk min temmeti's- sukûk el-vâkı' fi zemeni ene el-abdü'l-fakīr Abdurrahmân el-Münbelî bi-kazā-yı Bahçesaray el-mahmiyye sânehâ ani'l-beliyye fi-selhi Şa'bâni'l-mu'azzam senete seb'a ve seb'în ve elf, afâ anhü*". Varak 25a'daki Ramazan 1077 tarihli imza kaydında ise kadı İbrahim b. Şeyh Süleyman ismi yazılıdır. Sicil yaklaşık bir buçuk yıllık kayıtları ihtiva etmektedir. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Muhallefat kaydı yoktur. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki kal'a Yahudilerinden Moşe veled-i Mortegay zimmî meclis-i şer'-i şerîf ve mahfel-i dîn-i münîfde kasaba-i Gözleve sâkinlerinden Yahya bin Şaban ihzâr ve takrîr-i kelâm idüb ikrâr eylediği işbu Yahyaya otuz mu'âmele-i gurûş deynim olub meblağ-ı merkūmı bi't-temâm edâ eyledim su'âl olınub deyn-i merkūmdan halâsım kayd-ı sicil olınmam murâdımdır didikde ani'l-istintâk me'kûl-i merkūm ikrâr ve sonra tasdîk ve tahkîk edecek meblağ-ı merkūmdan halâsı kayd şüd. Fî evâil-i Şâban-ı mu'azzam sene seb'a ve seb'în ve elf min Hicrî. Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Han Çelebi bin el-Hâc Ali, el-Hâc Hasan, Toktamış, Salih Halife.

[Son kayıt] Oldur ki düşenbe güni ahşâm ki Salı şehr-i Zilhiccesinin gurresi olmak üzere Bekir bin Arab Yusufun şehâdeti kayd şüd. Fî gurre-i Zilhicce sene 1077. Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Efendi el-vâiz, el-Hâc Resul, el-Hâc Tahsin, el-Hâc Bekir, el-Hâc Rüstem, Mehmed Çelebi, Abdullah Efendi. Oldur ki duhâncı Kara Mehmed meclis-i şer'e Bahadır Mirza Şahkulu ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Bahadır Mirzadan üç yüz yirmi beş gurûş hakkım vardır bi-hasebü'ş-şer'î su'âl olınub kayd olınması murâdımdır didikde ane'l-istintâk mezbûr Mirza-yı merkūm Mehmed kayd şüd. Fî evâsıt-ı Cemâziyelevvel sene 1077. Şuhûdü'l-hâl: Şaban, Abdullah, Ebubekir Efendi, Hasan, Ahmed Efendi, Mehmed Efendi ve gayrihim".

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 12 (ORRNB, Fond 917, No: 12)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1079-1083/1668-1672
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	63

Sicil meşin ciltlidir, arka kapak yoktur ve 63 varaktan oluşmaktadır. Sicilde ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde çeşitli kayıtlar vardır. Sicil 1079-1083 yılları arasını kapsamaktadır. Sicilin birinci varağında 1074 yılına, ikinci varağında ise 1077 yılına ait kayıtlar vardır. Daha sonraki varakların tamamı 1079-1083 yılları arasındaki tereke kayıtlarıdır. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu belli değildir. Sicil Bahçesaray nahiyelerine ait kayıtları içermektedir. Bu nedenle Bahçesaray kadısı naibine ait olmalıdır.

[İlk kayıt] Oldur ki fevt olan Hüseyin Molla el-merhûmın bâlâda mestûr olan cemi'an muhallefâtı kıymet-i merkūmesiyle iki yüz sekiz altûn kırk akçe Hüseyin Molla el-merhûmın zevcesi Hanife nâm avredinin dört yüz altûn mehr-i mü'eccelesi olub dört yüz altûn mehr-i mü'eccele ve emvâl-i mezkûre kıymet-i merkūmesiyle vekâleten vasī olan babası Molla Şaban yedine teslîm olundı. Tahrîren fî mâh-ı Safer sene 1079.

[Son kayıt] Oldur ki fevt olan Molla İbrahim cemi'an muhallefâtı kıymet-i merkūmesiyle yirmi sekiz altûn yüz akçe olub İbrahim el-merkūmın zevcesi Dane nâm avredinin yüz elli altûn mehri sâbit ve sâir düyûn 23 altûn olub cem'an yüz yetmiş üç altûn olub taksîm-i gûremâdan bir altûn deyni olan kimesneye işbu emvâl-i mezkûreden kıymet-i merkūmesiyle yirmi beş akçe ta'yîn olunduğı bi't-taleb kayd olundı. Tahrîren fî Muharrem sene 1083. Şuhûdü'l-hâl: İskender Efendi, Hangeldi, Kantimur, Hüseyin, Bavbek, Paşa.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 13 (ORRNB, Fond 917, No: 13)

KAZA:	Bahçesaray ve nahiyeleri
TARİHİ:	1078-1079/1667-1669
CİLT:	Karton
VARAK SAYISI:	I+73+I

Sicil karton ciltlidir ve 73 varaktan oluşmaktadır. Sicilde ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde altı kayıt vardır. İlk iki kayıt 1075 tarihli, son kayıt ise 1079 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde dört kayıt vardır. İlk üç kayıt tarihsizdir. Son kayıt Şevval 1079 tarihlidir. Sicil 1078-1079 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'da dört sicil kaydı vardır. İlk kayıt evâhir-i Zilkade 1079 tarihlidir. İki sicil kaydı Zilkade 1079 tarihlidir. Son kayıt ise 1052 tarihlidir. Daha sonraki varaklarda ise 1078 tarihli kayıtlar başlamaktadır. 73b'de bulunan beş kayıt tarihsizdir. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması kronolojik değildir. Sicilde bulunan kayıtların yarıya yakını muhallefat kaydıdır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu belli değildir. Varak 74b "*Vaka'at hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fi zemeni eşrefi's-selâtîn ve ekremi'z-zürriye*" imza kaydı olmasına rağmen, kadı ismi bulunmamaktadır. Bahçesaray ve nahiyelerini ihtiva eden naib sicili olmalıdır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Orakçının sulbî oğlu Küçük Kurman Ali Çora ki merhûm Arslan Atalıkın abd-i memlûki olub taraf-ı şer'den ıtkının sübûtı Sungur ve Balibol şehâdetleriyle kayd şüd. Târih sene 1076. Şuhûdü'l-hâl: Aşcı Mehmed, Çakşır, Borlamış, Baymolla, Şah Mirza, Bölükli, Abd bin Ömer.

[Son kayıt] Oldur ki Ahmed bin Nazır nâm kimesne tarafından Abdişah bin Şah Hüseyin ve İbrahim bin Sefer şehâdetleriyle vekâlet-i sâbite Mehmed bin Akay meclis-i şer'de Davud bin Haşim mahzarında vekâlete yirmi gurûş da'va idüb ba'de'l-inkâr beyyineden acziyle muhlîf olınub bu vechile hükm olunduğı bi't-taleb kayd şüd. Tahrîren fî evâhir-i Şevval sene 1079. Şuhûdü'l-hâl: Şakir Efendi bin Ahmed Efendi, Devlet Gazi Efendi, Abdulfettah Efendi bin Mustafa, Devlet Gazi ve gayrihim.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 14 (ORRNB, Fond 917, No: 14)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1079-1082/1668-1672
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	145

Sicil meşin ciltlidir ve 145 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmamaktadır. Ön kapak iç yüzünde Rusça kütüphane bilgisi bulunmaktadır. Arka kapka iç yüzünde kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1079-1082 yılları arasını kapsamaktadır. Fakat 1082 yılının sadece ilk üç ayını içermektedir. Varak 1a'daki ilk kayıt Zilkade 1079 tarihlidir. Diğer kayıtlar tarihsizdir. Varak 1b'de dört kayıt vardır. Buradaki son sicil kaydı Şevval 1079 tarihlidir. Sicilin son varağında dört kayıtla birlikte çeşitli hesap ve rakamlar bulunmaktadır. Buradaki üçüncü kayıt Zilkade 1080 tarihlidir. Varak 144b'de Zilkade 1081 tarihli on kısa kayıt bulunmaktadır. Sicilde kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Kayıtların çoğunluğu kısadır. *Sebeb-i tahrîr* kayıtları çoğunluktadır. Sicilde tereke kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a'daki 1 Zilhicce 1079 tarihli imza kaydında kazasker Murteza Ali Efendi, varak 105a'daki 1 Şâban 1081 tarihli imza kaydında ise İbrahim b. eş-Şeyh Süleyman yazılıdır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Mangup kasabasında bundan akdem müteveffâ olan Müslime nâm hâtûnun Yahya ve Ahmed ve Zekeriya ve Fatıma nâm züefâ ve perîşân olub kendi mallarından nafaka taleb etmesiyle züefâ-i mezbûrûnın her birine ehl-i hayr ve erbâb-ı tahmîn ma'rifetiyle her birine yevmî birer akçe virilmesine takdîr olınub vasîleri olana izn virildi. Fî gurre-i Zilkade sene 1079.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-ulemâ Fetullah, Fahrü'l-akrân Zeki Şakir Bey, Reis Ali bin Mustafa, Devlet Gazi Yakub, Mehmed Çelebi, Mustafa Çelebi.

[Son kayıt] Mahbûs olan Ali bin el-Hâc Aliye Ali Beşe bin İbrahim Kefîl bi'l-mâl olub on güne dek benim beş gurûşım virmeğe ta'ahhüd idüb dâyin olan diğer Ali kabûle kayd olub hapisden ihrâc olundı. Hurrire fî şehri Ca sene 1080. Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Beşe bin Mehmed, Mustafa Çelebi bin Abdulfettah Efendi.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 15[2] (ORRNB, Fond 917, No: 15)

KAZA:	Bahçesaray ve Diptarhan
TARİHİ:	1083-1084, 1086-1087/1672-1673, 1675-1676
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+55

Sicil meşin ciltlidir, ön kapağı yoktur ve 55 varaktan oluşmaktadır. Arka kapak iç yüzünde yapıştırılmış sayfanın sadece küçük bir parçası bulunmaktadır. Sicilin sonundaki iki varağın yarısı yoktur ve bu nedenle buradaki kayıtın tarihi belli değildir. Sicil 1083-1084, 1086-1087 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki muhallefat olan ilk kayıt Safer 1083 tarihlidir. Varak 1b'deki kayıt da aynı tarihlidir. Varak 55b'de Rebîülevvel, Muharrem ve Safer 1087 tarihli üç kayıt bulunmaktadır. Varak 3a-9b arasında Bahçesaray, Manguş ve bazı köylere ait 1086 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Varak 10a'dan itibaren Diptarhan kazasına ait 1083-1084 ve 1086-1087 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. 1085 yılına ait kayıtların olmamasının sebebi, sicilin fiziki özellikleri de göz önünde bulundurulursa, ilgili varakların kopmuş olmasındandır. Sicildeki kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu belli değildir. Sicil kazasker veya Bahçesaray kadısının naibine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Diptarhan kazāsına tābi' karye-i Canbaba sâkinlerinden Zeyn Appak(?) bint-i Murteza Halife mahfel-i kazā-yı celîlü'l-kadrde hâzıra olub Cumali bin Allahvirdi Hoca nâm kimesne ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i da'va ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüb didi ki kendilerine bir mikdâr esbâbım sirka olunmış idi işbu Cumali el-mezbûrın evinde buldım bi-hasebü'ş-şer'î taleb iderin su'âl olunsın diyicek gıbbe's-su'âl lede'l-istintâk el-müşârun-ileyh Cumali el-mezbûr bi'l-inkâr cevâb viricek Zeyn Appak nâm avretin sıdk-ı da'vasına muvâfık beyyine taleb olundukda Zeyn Appak el-mezbûre beyyineden âcize ve kāsıra olmağın Cumali el-mezbûra yemîn teklîf olundukda Cumali el-mezbûr half bi'l-llâhi'l azîm-le yemîn itdikden sonra Zeyn Appak el-mezbûrenin da'vasının butlanıyla hükm olunıb bâ-taleb kayd olundı. Tahrîren fî mâh-ı Safer sene 1083. Şuhûdü'l-hâl: Çelebi Hızır Çelebi, Paşa, Borça, Canakay, Bolat, Abdülkerim.

[Son kayıt] Oldur ki karye-i Çorabayın Ahmed Sofa bin Abdullah Devlet Geldi nâm küçük çûrâsına hastalığına binâen azad ve ıtak eylediği bi't-taleb kayd olundı. Tahrîren fî mâh-ı Safer sene minhu.

[2] Bu sicil, Kırım'da bulunan kopyalarında 19 numarada kayıtlıdır.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 16[3] (ORRNB, Fond 917, No: 16)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1083-1084/1672-1673
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+95+I

Sicil meşin ciltlidir ve 95 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz dört kayıt bulunmaktadır. İkinci kayıtta sadece "fî evvel-i mâh-ı Şa'bân" yazılıdır. Arka kapak iç yüzünde dört kayıt bulunmaktadır. Bunlardan iki kayıt Şevval 1083 tarihli, diğerleri ise tarihsizdir. Sicil 1083-1084 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'da dört kayıttan ilki evâil-i Şâban 1083 tarihlidir. Varak 2a'daki imza kaydı Receb 1083 tarihlidir. Varak 95b'deki ilk kayıt Zilkade 1083 tarihlidir. Fakat önceki varaklarda 1084 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilde kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 2a başındaki "*Kad vaka'a[t] hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fî zemeni akdâmi'l-ulemâ Ahmed bin Receb el-kādı bi-medîne-i Bahçesaray el-mahmiyye senete selâsin ve semânîn ba'de'l-elf min-şehri Receb*" kayıt sicilin Bahçesaray kadısı Ahmed Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Varak 36a'da bulunan "*Kad vaka'a[t] hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fî zemen-i Abdurrahman bin eş-Şeyh Mehmed bin eş-Şeyh İlyas(?) el-kādı be-medîne-i Bahçesaray, sene selâse ve semânîn ve elf*" imza kaydının üzeri karalanmıştır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKSAM ACADEMY OF SCIENCES

[İlk kayıt] Oldur ki karye-i Şonkarda Bekir bin İsanın mâh-ı Şâ'bân gurresini Salı gecesi görüb şehâdeti kayd şüd. Fî evâil-i mâh-ı Şa'bân sene 1083.

[Son kayıt] Oldur ki tâife-i bakkālân mahkeme-i şerîfe gelüb yağ yirmi üç yirmi dört akçe iken narhı yirmi sekize idi. Hâlâ getirüci elinde yirmi yediye yirmi sekize çıkdı. Yirmi sekize bey' itmek bize gadrdır didikde ehl-i hibre ma'rifetiyle otuz sîm-i cedîd-i hânî vukīyyesin tes'ir olunmuşdır. Tahrîren ihdâ ve ışrîn min şehr-i Zilkade sene 1083. Yine tarih-i mezbûrda ehl-i hibre ma'rifetiyle asel-i Kırım vukīyyesi yirmi dörder akçeye tes'ir olunmuşdır. Asel-i Rum vukīyye on sekiz akçe tes'ir şüd. Fi't-târihü'l-mezbûr ve'l-yevmü'l-mezbûr. 1083 târihinde Zilhiccenin dördüncü güninde doğı balığının vukīyyesi dokuzar akçeye tes'ir olundı.

[3] Bu sicil, Kırım'da bulunan kopyalarında 18 numarada kayıtlıdır.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 17[4] (ORRNB, Fond 917, No: 17)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1084-1085/1673-1674
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+72

Sicil meşin ciltlidir, ön kapağı yoktur ve 72 varaktan oluşmaktadır. Sicil Bahçesaray kopyalarında ise 77 varaktır. Sicilin St. Petersburg'a götürülmesinden sonra beş varağı kaybolduğu anlaşılmaktadır. Muhtemelen ön kapakla birlikte Şabân ayından önceki kayıtları içeren varaklar da kaybolmuştur. Sicilin arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfada dört kayıt bulunmaktadır. İkinci kayıt 1 Şabân 1084 tarihlidir. Sicil 1084-1085 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıt 22 Şâbân 1084 tarihlidir. Varak 77a başındaki kayıt evâsıt-ı Muharrem 1085 tarihlidir. Fakat önceki sayfalarda Muharrem ayı sonrasına ait kayıtlar bulunmaktadır. Varak 31a'daki imza kaydı 1085 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde muhallefat kayıtları da vardır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu, 1084 yılına ait kısmı ön kapak ve sayfalarının eksik olması sebebiyle belli değildir. Fakat varak 31a'daki "*Kad vaka'a[t] hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fi-nevbeti turâbi akdâmi'l-ulemâ Mustafa bin el-Hâc Mehmed el-mevlâ bi-kazā-yı Bahçesaray el-mahmiyye fi seneti hamsin ve semânîn ve elf fi asri Selim Giray Han ibn Bahadır Giray Han ebbedallâhü saltanatahu ilâ âhiri'z-zamân bi-hurmeti sâhibi'ş-şerî'a ve sâhibi'l-Kur'ân.*" Mühür "Mustafa" imza kaydı sicilin 1084-1085 tarihinde Bahçesaray kadısı Mustafa dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI İSLÂM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tdva.gov.tr

[İlk kayıt] Kal'a Yahudiyândan Başa Yahudi veled-i Botoş mahfel-i kazāda Ferah Kirman Beyi Mustafa Beyin kıbelinden bi'l-vekâleten Murteza Mehmed nâm âdem muvâcehesinde mezbûr Mustafa Bey hazretlerine altmış yedi buçık mu'âmele-i gurûş deynim vardır elân zimmetimden vâcibü'l-edâ deyndir lakin mezbûr Bey hazretlerine ba'de'l-yevm iki yüz bir günde meblağ-ı mezbûrı edâ ve kazā idecek oldım eğer yevm-i mezbûrda edâ itmezsem vâdi-i Ba'albekde Taşköpride vâkī' bağ ve bağçem cümle tevâbi' ve levâhıkıyla bey'i vefâ ile bey' itmişimdir yevm-i mezbûrdan bir gün yani iki yüz bir günden bir gün sonraya virmezsem altmış yedi buçık gurûş mukābilinde mezbûr Bey hazretlerinin olacakdır. Tahrîren fî 22 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 1084. Şuhûdü'l-hâl: Ömer Çelebi bin el-Hâc Osman,

[4] Bu sicil Kırım'da bulunan kopyalarında 77 varaktır. Eksik olan 5 varak St. Petersburg Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü'ne ilgili sicile eklenmek üzere tarafımızdan gönderilmiştir.

Bayran Bey, Resul bin Şahbaz ve gayrihim. Ba'de on sekiz akçe dahi virüb cem'an altmış sekiz gurûş sekiz akçe oldı.

[Son kayıt] Oldur ki el-Hâc Abdünnebi çeşme evkāfı beyân olunır. Rahmetli kethüdâ hasene gurûş 11 rehin bir tel altûn bilezik ve bir tek altûn kuşak, Mestci Cafer hasene gurûş 3,5 rehin hudûd-ı ma'lûm evi kurbunda bir kıt'a arzı, Hacı Bayram bin Musli hasene gurûş 2 rehin hudûd-ı ma'lûm bağçe, Mustafa Efendi hasene gurûş 1.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 18[5] (ORRNB, Fond 917, No: 18)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1085-1086/1674-1675
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+86+I

Sicil meşin ciltlidir ve 86 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz iki kayıt ve bir hesap dökümü bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde dört kayıt bulunmakta, ikinci ve üçüncü kayıtlar Şevval 1086 tarihlidir. Burada ilk satırı "*İşitdim rûh-ı kuddisiden sehergâh*" olan beyit bulunmaktadır. Sicil 1085-1086 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı Cemâziyelevvel 1085 tarihlidir. Diğer iki kayıt tarihsizdir. Varak 1b-2a'daki vakfiye kayıtı Cemâziyelâhir 1085 tarihlidir. Sicilde muhallefat kayıtları da vardır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki Cemâziyelevvel 1085 tarihli "*Kad vaka'a[t] hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fî nevbeti ez'afi'l-ibâd Mustafa el-kādı ibn el-Hâc Mehmed el-kādı bi'l-askeri'l-hânî ibn Abdurrahman el-müfti ibn Davud el-kādı bi'l-askeri'l-hânî. Hurrire fi seneti hamsin ve semânîn ve elf fi mâhı Cumâdelûlâ fi asrı hazreti Selim Giray Han ibn Bahadır Giray Han ebbedallâhu saltanatahu ilâ inkırâzi'd-devrân*" ve 38b sonundaki Muharrem 1086 tarihli "*Mine'l-fakîr İbrahim bin eş-Şeyh Süleyman el-kādı bi'l-cündi'l-hânî*", varak 47a'daki "*Kad vaka'a[t] hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fî nevbeti Abdürrahim Efendi ibn Mustafa Efendi el-kādı bi'l-asker el-hânî, senete sitte ve semânin mietin ve elf*", varak 49b'deki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fi zemeni'l-abdi'l-muftekır ile'r-rabbi'l-muktedir Abdurrahim el-kādı be-mahmiyye-i Bahçesaray ibn Mustafa el-kādı bi'l-askeri'l-hânî ibn eş-Şeyh Ebû Bekr ûmilû bi'l-afvi's-sübhânî fi zemeni Selim Giray Hân bin Bahâdır Giray han, senete sitte ve semânin mi'etin ve elf fi mâh-ı Saferi'l-hayr (1086)*" kayıtlar sicilin Cemâziyelevvel 1085 tarihinden itibaren Bahçesaray kadısı Mustafa Efendi ile Safer 1086 tarihinden itibaren Abdurrahim Efendi dönemine ait olduğunu, ayrıca bu dönemde kazaskerin İbrahim b. Şeyh Süleyman olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki tâife-i Yahudiyândan Arbi İlya veledi-i Baruh, mahfel-i kazâda Mayıs bin Berşah Hocayı ihzâr edüb didi ki benim Aleksandra veled-i Nikolasda doksan iki buçuk mu'âmele-i gurûş hakkım vardır taleb ve ahza vekîl

[5] Bu sicil, Kırım'da bulunan kopyalarında 15 numarada kayıtlıdır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

eyledim diyecek ani's-su'âl Mayıs vekâlet-i mezbûreyi kabûl itdüği kayd şüd. Tahrîren fî evâil-i C sene 1085. Şuhûdü'l-hâl: Hızır Efendi el-müderris, Aslan Çelebi bin Ahmed Çelebi, el-Hâc Mustafa Ağa bin el-Hâc Ali ve gayrihim.

[Son kayıt] Mezbûr Recebin akçesinden Kara Mehmede yüz mu'âmele-i gurûş, elli aya devr-i şer'î ile yüz on gurûşa virildi. Fi't-târihi'l-mezbûr 22 M sene sitte ve semânîn ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Hızır Efendi el-müderris, el-Hâc Abdurrahman Mehmed Çelebi, Salih Çelebi, Salih Efendi, Şaban ve Abdulkerim Efendi.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 19[6] (ORRNB, Fond 917, No: 19)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1082-1083/1671-1672
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+90+I

Sicil meşin ciltlidir ve 90 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz kayıtlar ve hesap dökümü bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde 1082 tarihli imza kaydı ile tarihsiz üç kayıt bulunmaktadır. Sicil 1082-1083 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı 1082 tarihlidir. Diğer dört kayıt tarihsizdir. Varak 1b'deki üç kayıt evâsıt-ı Receb 1082 tarihlidir. Varak 90b'deki üç kayıt tarihsizdir. Varak 90a'daki kayıtlar Muharrem 1083 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde Muhallefat kayıtları da vardır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki 1082 tarihli "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fî zemeni türâbi akdâmi'l-ulemâ Ahmed bin Receb el-mübtelâ bi-kazā-yı Bahçesaray el-mahmiyye sânehallâhu an külli'l-beliyye li-seneti isneteyn ve semânîn ve elf (1082) fi-saltanati Selim Giray Han bin Bahadır Giray Han*" ve arka kapak iç yüzünden bulunan 1082 tarihli ve aynı kadıya ait olan imza kayıtlarından sicilin Bahçesaray kadısı Ahmed Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Çelebi bin Mahmud Aişe bint-i Mustafaya otuz üç gurûş dört sîm akçeye duhân bey'i Aişe-i mezbûre ikrârıyla kayd şüd.

[Son kayıt] Oldur ki karye-i Menguşda sâkin Efendike veled-i Hıracın Usub bin Mustafanın zimmetinde olan kırk beş gurûş deyninden yirmi altı gurûş elli akçe edâ idüb on sekiz gurûş otuz akçe mezbûr Usub zimmetinde kaldığı kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Abdürrezzak Efendi bin Aslan Efendi, Çelebi bin Can Mehmed.

[6] Bu sicil, Kırım'da bulunan kopyalarında 16 numarada kayıtlıdır.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 20 (ORRNB, Fond 917, No: 20)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1084-1086/1673-1675
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	98+1

Sicil meşin ciltlidir ve 98 varaktan oluşmaktadır. 15x41 cm ebatındadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Sicilin ön kapak iç kısmında farklı konularda kayıtlar bulunmaktadır ve son kayıt 1086 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1084-1086 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ikinci kayıt 1085 tarihlidir. Sicilin son varağındaki kayıtlar 1086 tarihlidir. Kayıtlar daha çok 1084-1085 tarihlerine aittir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Vaka'at hâzihi's-sukûku'ş-şer'iyye fi nevbeti'l-âlimi'l-âmil el-fâzıl el-kâmil İbrahim el-kādı bi'l-cündi'l-muzaffer el-hânî afâ anhü'l-âfî ve'l-vâfî ve fi saltanati eşca'i'z-zamân esha'd(?)-deverân hazret-i Selîm Girây Hân ibn Bahâdır Hân Girây Han edâmallâhu te'âlâ ömrehu ve devletehu ilâ inkirâzi'd-deverân, âmîn bi hakkı'l-mürselîn sallallâhu aleyhi ve selellem tahrîran fi selhi zilka'de li-seneti erba'atin ve semânîn ve elf (1084)*" imza kaydından sicilin 1084 Zilkade ayının sonundan itibaren kazasker İbrahim tarafından tutulmaya başladığını göztermektedir. Defter kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Dağıstanî Mehmed Efendinin el-Hâc Mehmed el-Miskî zimmetinde olan on dört gurûş-ı esedî ile on yedi akçe deyni kal'a Yahudilerinden İsak veled-i David nâm Yahudiye havâle-i şer'iyye olundukda, mezbûr İsak dahi kabûli kayd şüd. Fî evâhir-i Safer sene 1085. Şuhûdü'l-hâl: Şehtemir min karye-i Koba, Mesud bin kâtib-i tahrîr Hüseyin, Abdülbaki Atalık el-muhzır.

[Son kayıt] Oldur ki merhûm Gözlevî Hacı Hüseyinin sagîre kızı Aişenin vasîsi Mahmud Efendinin hıyâneti zuhûr itmekle vesâyet-i merkūmdan azl olınub, merhûm-ı merkūmın Mollası Abdullah sagîre-i mezbûreye kıbel-i şer'de vasî nasb olınub, ol dahi vesâyeti kabûl ve ta'ahhüt eylediği kayd şüd. Fî gurre-i R sene sitte ve semânîn ve elf.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 21 (ORRNB, Fond 917, No: 21)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1086-1087/1675-1676
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	97

Sicilin cilt kapağı yoktur, kapağın sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır. Sicil 97 varaktan oluşmaktadır. Sicil 1086-1087 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıtlar 1086 tarihlidir. Varak 97b'de çeşitli hesaplar ve tarihsiz kısa müsvedde kayıtlar bulunmaktadır. Varak 97a ve öncekilerde 1087 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde kayıtların yarıya yakını muhallefatlardır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Vaka'at hâzihi's-sicillâtu'ş-şer'iyye ve's-sukûku'l-mer'iyye fî-nevbeti'l-âlimi'l-âmil İbrahim Efendi el-kādı bi'l-cündi'l-muzaffer el-hânî ve fî saltanati ekremi'l-hâkân Selîm Girây Hân ibn Bahâdır Girây Hân ebbedallâhu te'âlâ ömrehu ve devletehu ilâ yevmi'l-haşri ve'l-mîzân li-seneti sittin ve semânîne ve elf (1086) fî Rebîulâhir 13*" imza kaydı sicilin kazasker İbrahim Efendi dönemine ait olduğu göstermektedir. Bir önceki 20 numaralı sicil de aynı kazakere aittir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Taklı nâm karye sâkinelerinden Esef bint-i Hüseyin nâm hâtûn ba'de vefât, ruhu içün 15 altûn tasadduka vasīyet eylediği ve birâderi Mehmedi vasīyet-i merkūme içün vasī-i muhtâr eylediğin Halil el-müezzin bin Kasım Hoca ve Mustafa bin Hasan Sofu şehâdetleriyle sübûtı kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Reis Mehmed Efendi el-imâm, Salih Çelebi, Abdurrahman Çelebi, Ahmed Efendi muhzırzâde. Fî târih-i Şâban sene 1086.

[Son kayıt] Oldur ki Tapancalı Ahmed Ağa mahallesinde vâkī' mescidin imâmı Ömer Hoca merhûm olub zimmetinde olan mescid-i merkūmın otuz sekiz mu'âmele-i gurûş ve 4 akçesi merhûm Ömer Hocanın sulbî oğlu Hüseyin yedinden ahz olunduğı kayd şüd. Fî Ca sene 1086. Şuhûdü'l-hal: el-Hâc Abdurrahman, Halil bin Kasım Efendi, Veli bin Hüseyin Sofu, Mehmed Can bin Cafer, Abdülbaki el-muhzır.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 22 (ORRNB, Fond 917, No: 22)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1087-1089/1676-1678
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	I+99+I

Sicil meşin ciltlidir ve 99 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzünde değişik konulara ait farklı tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Buradaki kayıtlardan biri Receb 1115 tarihlidir. Sicil 1087-1089 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıtlar 1087 tarihlidir. Varak 99b'deki kayıtlar ise 1089 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki Zilhicce 1087 tarihli "*Cerat hâzihi'l-cerîdetü'l-mer'iyyetü fi nevbeti'l-âlimi'l-âmil İbrahim el-kādı bi'l-cündi'l-mücenned el-hânî ve fi-saltanati a'zami'l-hâkān Selim Giray Han ibn Bahadır Giray Han ebbedallâhu teâlâ ömrahu ve devletehu ilâ inkırâzı'd-devrân li-seneti seb'atin ve semânîn ve elf fî Zilhicce mine's-seneti'l-merbûte*" imza kaydı, 20 ve 21 numaralı sicillerdeki kazasker İbrahim Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Varak 68b'deki "*Vaka'at hâzihi's-sukûku'ş-şer'iyye ve's-sicillâtü'l-mer'iyye fi nevbeti el-âlimi'l-âmil el-fâzıl el-kâmil Hasan Efendi ibn eş-Şeyh Ca'fer Efendi el-kādı bi'l-cündi'l-muzaffer el-hânî afâ anhüme'l-Âfî ve fi saltanati's-sultân ibni's-sultân Murad Giray Hân ibn Mübarek Giray Sultân ibn Selamet Giray Hân edâmellâhu te'âlâ ömrahu ve devletehu ve ebbede saltanatehu ve şevketehu ilâ inkırâzi'd-devrân, âmîn bi hakkı seyyidi'l-mürselîn, li-seneti tis'atin ve semânîn ve elf (1086)*" imza kaydı ile aynı varaktaki "*İşbu 1089 târihinin mâh-ı Saferü'l-hayrın on yedinci güni yirmi cild sukûk Abdülkerim Efendi yedine teslîm olunduğı kayd olundı. Hurrire fi't-târihi'l-mezbûr İbrahim*" ve "*İşbu 1089 tarihinde mâh-ı Sarefi'l-muzafferin on yedinci güni Aldülkerim yedine teslîm olunan yirmi iki cild sukûk mâh-ı Rebîülevvelinin gurresinde bize teslîm olundı kayd-şüd. Hurrire fi't-târihi'l-mezbûr Hasan el-kādı bi'l-cündi'l-Hânî*" kayıtlar 17 Safer 1089 tarihinden itibaren sicilin kazasker Hasan Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki işbu 1088 târihinin mâh-ı Saferi gurresinden fazîletlü kādıasker efendi hazretlerinin ekmekçi dükkânı Vatsan nâm zimmîye aylığı 2 altûna bir seneye dek icâr olundı. Fî evâil-i Muharremü'l-harâm sene 1088. Şuhûdü'l-hâl: Çoray Kethüdâ, İsak Yahudi, Müezzinoğlu Alican.

> **[Son kayıt]** Oldur ki Kara Sultan bint-i Kutluşah Bike tarafından Ahmed Can bin İleman Sofu ve İsmail bin Murad Sofu şehâdetleriyle akrânı Abdülkerim bin İbraş

nâm kimesnenin vekâleti sâbite olub mumâ-ileyhânın mükâtibi olan Mustafa Sofu bin Abdullah muvâcehesinde tevâtür-i kelâm idüb müvekkilemin mükâtibi olan merkūm Mustafada yüz yirmi esedî bedel-i kitâbeti olub yüz sekizi ahz ve kabz ve isti'ân eyledi zimmetinde on iki esedi hakkı kaldı su'âl olınub bi-hasebi'ş-şer' tescîl olınsun didikde ba'de't-tasdîk eş-şer' mâ-hüve'l-bâkī kayd şüd. Fî selh-i Ca sene seb'a ve mie ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Can Efendi bin Nimed Çelebi, Ahmed Efendi, Abdülhamid Efendi, Mehmed Çelebi, Haşim Efendi, Hızırullah, Abdüllatif Çelebi.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 23[7] (ORRNB, Fond 917, No: 23)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1089-1095/1678-1684
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+254+I

Sicil meşin ciltlidir ve 254 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde değişik konulara tarihsiz kayıtlar bulunmaktadır. Bunlardan sadece biri 1090 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde ise tarihsiz 12 kayıt bulunmaktadır. Sicilin ilk varaklarının kopup kaybolduğu anlaşılmaktadır. Sicil 1089-1095 yılları arasını kapsamaktadır. Fakat sicil Rusça kaydedilirken tarihi 1087-1095 olarak belirtilmiştir. Burada 1087 tarihi yanlıştır. Bu hatanın temel sebebi ise tasnifi yapan Rus kütüphanecilerin yazılış olarak birbirine çok benzeyen *tis'a* (9) rakamını *seb'a* (7) rakamı ile karıştırarak yanlış okumasındandır. Ayrıca tarih 1087 olsa idi, devam eden sayfalarda 1088 tarihi olması gerekirdi. Halbuki sicilde tarih sıralamasına bakıldığında bu tarihten sonra 1090 tarihi gelmektedir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 96b, 142a ve 240a'da bilgilere göre sicil, kazasker Hasan b. Cafer ve Abdülcemil dönemine aittir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki mahmiyye-i Gözlevede Emin-i sâbık Mustafa Ağa Kazancı Paşa zimmî muvâcehesinde işbu Paşa zimmînin zimmetinde 12 esedî gurûş deyni var deyü tav'an ikrârı bi't-taleb keteb ve kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrûn.

[Son kayıt] Oldur ki Karye-i Hacı İbrahimden Abdigül nâm kimesne karye-i mezbûrdan Abdülmennân nâm kimesne mahvel-i kazâya ihzâr ve takrîr-i güftâr idüb bundan akdem ceddim Kız Ali Atalık fevt oldukda terekesi kısmet olınub ibn-i sagîri Kutlu Mehmede hâkimü'l-vakt beni vasî nasb idüb ve âhar sagîr oğlu Aliye işbu Abdülmennânı vasî nasb eylemişdi. Hâlâ Abdülmennân sugûr-ı merkûmûn mâlından nafaka takdîr idermiş ben nafakasın almak murâdımdır su'âl olınub şer'an câiz olursa Abdülmennânı vesâyetden azl olunması murâdımdır didikde … ve adem-i bedelâtı su'âl olınub zâhir olunmayub, Abdülmennân dahi bilâ nafaka terbiyesini ta'ahhüd ve ilzâm itmekliği vasîyeti üzere ibkâ olduğı kayd şüd. Tahrîren selh-i C sene selâse ve tıs'în ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Şaban, Hasan bin Ahmed Efendi, İbraş Sofi.

[7] Sicil, Kırım kopyalarında 23a ve 23b şeklinde iki ayrı sicil olarak numaralandırılmıştır. Petersburg'da ise sadece 23 numara altında tek bir cilttir. Kırım kopyalarındaki 23b sicilin ilk kısmı, 23a ise sicilin geri kalan kısmıdır.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 24 (ORRNB, Fond 917, No: 24)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1087-1090/1676-1679
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+132+I

Sicil meşin ciltlidir ve 132 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Bunlar üzerinde değişik konulara ait tarihsiz hesaplar ve kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1087-1090 yılları arasını kapsamaktadır. Sicil, St. Petersburg'da kütüphanede Rusça kaydedilirken tarih aralığı 1088-1090 olarak kaydedilmiştir. Ancak sicil 1087 tarihini de kapsamaktadır. Rusça kayıtta eksik olmasının sebebi ilk varaktaki kadı imza kaydının 1088 tarihli oluşudur. Halbuki varak 27b ve 28a'da 1083 tarihli Diptarhan kazasına ait iki kayıt, ardından varak 64'e kadar 1089 ve 1090 tarihli, varak 64a-126b arasında 1087 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Varak 127a'dan itibaren son beş varak da 1090 yılının sadece Rebîülevvel ayı kayıtlarını kapsamaktadır. Sicildeki kayıtlar çoğunlukla 1087-1088 tarihleri arasını kapsamaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a'daki Cemâziyelevvel 1088 tarihli "*Kad vaka'at hâzihi'-s-sukûk ve's-sicillât fi nevbeti türâbi akdâmi'l-ulemâi'l-izâm Ebüssuûd bin Mahmud el-kādı bi-Bahçesaray el-mahrûse fi asrı Selim Giray Hân ibn Bahadır Giray Hân halledallâhu hilâfetehû ilâ inkirâzi'd-devrân, senete semâniyetin ve semânîn ve elf mine'l-hicreti'n-nebeviyye aleyhi efdalu't-tahiyye, tahrîran fi-evâili şehri Cemâdilûlâ [1088]. Tevekkülî alâ hâlikî afâ anhü'l-âfi bi-mennihî ve keremihi'l-vâfi*" imza kaydından sicilin kadı Ebüssuûd dönemine ait olduğunu göstermektedir. Bu ifadenin devamında ise "*Mahkeme-i mutallaka nâhiyesi sicillâtıdır selefimiz Mustafa Efendi ve hakīrin vakitlerinde tedvîn olunmuşdır*" açıklaması yer almaktadır. Bu kayıt, Bahçesaray dışındaki nahiyelerin kayıtlarının ayrı bir sicile kaydedildiğini göstermektedir. Yani kazasker ve Bahçesaray kadı mahkemesi sicillerinin tarihlerine tekabül eden, ancak bunlara göre tarih aralığı daha geniş, üç-dört yılı içeren üçüncü bir sicil, kazasker veya Bahçesaray kadısının naiblerine ait çoğunlukla nahiyelerin kayıtlarını ihtiva eden sicilleridir. Varak 127a'da ise "*Kad vaka'a[t] hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fi nevbeti efkari'l-verâ Musli(?) bin Abdülhalim âfâhümâ. Tahîrran fi gurre-i şehr-i Rebîülevvel li-seneti tis'în ve elf [1090]*" imza kaydından sicil, 1 Rebîülevvel 1090 tarihinden itibaren Bahçesaray kadısı Musli b. Abdülhalim dönemine aittir. Sicil, Bahçesaray kadı mahkemesi nahiyelerine bakan naibe aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Kermencikli Mariyana nâm hâtûndan karz on gurûşı yirmi günde virecek olub ta'ahhüdi kayd şüd. Fî gurre-i Receb. Varak 1a'daki ilk sicil kaydı vekâleti konu edinmekte olup, evâsıt-ı Şâban, sene 1088 tarihlidir.

[Son kayıt] Oldur ki buğdayın beşerîsi 110 akçe olmak üzere unun batmanı ehl-i re'y ma'rifetiyle 30 akçe olub hubz-ı matbûh 200 dirhem narh olunduğı kayd şüd. Fî evâhir-i R sene tis'a ve semânîn ve elf.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 25 (ORRNB, Fond 917, No: 25)

KAZA:	Karasu
TARİHİ:	1094-1095/1683-1684
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+120+I

Sicil meşin ciltlidir ve 120 varaktan oluşmaktadır. 14x41 cm ebatındadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde değişik konulara ait tarihleri farklı kayıtlar bulunmaktadır. Arka kapak ön yüzünde Rusça şu kayıt vardır: "*Drevniya tatarskiya Kaziaskerskiya knigi, bwşiya vo vremena Krımskih' Hanov', kak' dokumentı na pravo vladi'niya zemlyami i perehoda ih',- na Arabskom' yazıki'. Po is'çisleniyu ot' Egirı: c' 1094 po 1136 god'. C' N25 po N50.*" (Kırım Hanları zamanına ait toprak tasarrufu hakkı belgeleri olarak eski Tatar Kadıasker defterleri ve onların Arapçaya çevirisi. Hicrî takvime göre: 1094'ten 1136 yılına kadar. No 25'ten No 50'ye kadar). Sicil 1094-1095 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıtlar 1094 tarihlidir. Varak 120 ve öncesindeki kayıtlar 1095 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallafat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a'daki kayıtta sicilin 1 Ramazan 1094 tarihinden itibaren Karasu kaza kadısı İbrahim dönemine, varak 38a'daki kayıta göre 15 Safer 1095 tarihinden itibaren kadı Abdulhalim(?) dönemine, varak 70a'daki kayıda göre 1095 Cemâziyelâhir ortalarından itibaren kadı Abdullah bin eş-Şeyh Ahmed Efendi dönemine, varak 107b'deki kayıda göre de 1 Muharrem 1096 tarihinden itibaren kadı Ahmed dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Karasu kadılığına aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Timur nâm Acem meclis-i şer'de Konakçı Ali Beşe nâm mahzarından tahrîr ve da'va idüb mezbûra bir donluk çûka bey' itmek içün virmiş idim çûkayı bey' idüb semeni bana virmedi taleb iderim didikde ani's-su'âl mezbûr Ali Beşe ıslâh-ı kelâm idüb çûkā-i merkūmı üç yüz akçeye bey' idüb iki yüz ellisini virdim ellisini dahi bir def'a virdim cem'an üç yüz akçe bi't-temâm def' ve îfâ eyledim didikde ani's-su'âl ve eserü'l-inkâr ve acz-i ityân-ı beyyine istihlâf olundukda Acem-i merkūmın nekūliyle Ali Beşenin halâsı kayd şüd. Fî gurre-i R sene erba'a tıs'în ve elf. Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Hasan, Mustafa, Kethüda Efendi, kâtibü'l-hurûf Abdülbaki, Ahmed el-muhzır, İştemur ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki bin doksan dördüncü senesinde mâh-ı Zilkadenin on sekizinci güni yevm-i Bazar rûz-ı Kasımdan iki gün sonra Karasu içinde bir karış kar yağub ve dağda iki karış üç karış mikdârı kar yağmışdır. Kizb değildir vâkī' beyândır. Sadık Efendi Mahallesinde Nikola Payas İstoval nâm zimmînin mürdü haberi. Fî yevmi'l-aşere min Ca sene 1095.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 26 (ORRNB, Fond 917, No: 26)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1095-1096/1684-1685
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+94+I

Sicil meşin ciltlidir ve 94 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde farklı konulara ait tarihsiz kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1095-1096 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'da sekiz kayıt bulunmaktadır. Bir kayıt 1095 tarihli, diğerleri tarihsizdir. Varak 94b'de tarihsiz sekiz kayıt bulunmaktadır. Fakat önceki varaklardaki kayıtlar 1096 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Kad vaka'a[t]hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fi nevbeti afkari ibâdillâh ve a'vecihim ilâ mağfireti rabbihi'l-kerîm el-birri'r-rahîm Abdulaziz bin eş-Şeyh Abdullah ibn eş-Şeyh İbrahim seterallâhu uyûbehüm yevme tüble's-serâyir ve gafera zünûbehum bi lutfihi ve keremihi'l-vâfi fi devleti eşca'i zemânihî es-sultân ibn es-sultân eş-şecî' el-gâzî el-Hâc Giray Hân ibn Kırım Giray Sultân hafezahullâhu'l-melikü'l-mennân, mâ dâre'l-eflâk ve'z-zamân. Fî evâhiri Rebîülevvel li seneti hamsin ve tis'în ve elf min hicreti men lehü'l-izzü ve'ş-şeref [1095]*" imza kaydı, sicilin evâhir-i Rebîülevvel 1095 tarihinden itibaren kazasker Abdülaziz bin eş-Şeyh Abdullah döneminde tutulmaya başladığını göstermektedir. Varak 37a'da kazasker Abdülaziz'in görevinin Ramazan 1095'de tamamlandığını belirten ve kedi mührünü de içeren kayıt vardır. Varak 37b'deki "*Vaka'at hâzihi's-sukûku'ş-şer'iyye ve's-sicillâtü'l-mer'iyye fi-nevbeti nakîbi'l-eşrâf, iftihâri âli Abdi Menâf es-Seyyid Arif Efendi el-kâmil el-fâzıl el-kādı bi'l-askeri'l-mansûri'l-muzaffer el-hânî ve fi bânî (?) saltanatihi Selim Giray Hân ibn Bahadır Giray Hân edâmallâhu te'âlâ devletehu ve eyyede saltanatahu ilâ yevmi'l-haşri ve'l-mîzân, âmîn yâ Rabbe'l-âlemîn bi-hurmeti'n-nebiyyi'l-ümmiyyi'l-emîn sallallâhü te'âlâ aleyhisselâm bi seneti hamsin ve tis'în ve elf min hicreti men lehü'l-izzü ve nihâyetü'ş-şeref aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tuhaf [1095]*" imza kaydından sicil, 17 Ramazan 1095 tarihinden itibaren kazasker Seyyid Arif Efendi dönemine aittir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI İSLÂM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
TÜRKSOY ACADEMY OF SCIENCES

> **[İlk kayıt]** Mehmed Efendi el-kādı mücbirlik-i sâbık Ali Yahya Efendi bin Ali nâm kimesneler Kutluşah el-imâmdan Ömer nâm kimesne on esedi ahz eyledim deyü ikrârına şehâdeti kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdullah Efendi el-müderris-i Borluca, Mustafa Efendi bin Abdülcemil Efendi, el-Hâc Mustafa Kethüda, Mehmed Muhzır ve gayrihim.

[Son kayıt] Şâhid-i asl Mehmed bin Ali Beki bin Suyuncaklı Ali bin İsmail nâm kimesneyi Hüseyin Bölükbaşı eş-Şehîd Boşguloğlu vekîl idüb Ahmed Ağa bin Abdullahdan beş yüz dört mu'âmele-i gurûş ahz idüb Bölükbaşı el-mezbûra teslîm etmişdir deyü şehâdetden azl idüb Sefer bin Demir Subaşı el-Hâc Mustafa Çelebi bin Esad Efendi ve Mehmed Çelebi el-kâtib ve kethüdâ nâm kimesneleri işhâd idüb ve mezbûrûnun kabûlü kayd şüd. Varak 94a'daki son sicilin tarihi âhir-i Şa'bân 1096'dır.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 27 (ORRNB, Fond 917, No: 27)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1096-1099/1685-1688
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	137

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 137 varaktan oluşmaktadır. Sicilin son kısmında varakların kopmuş ve eksik olduğu görülmektedir. Sicil 1096-1099 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'da selh-i Şabân 1096 tarihli imza kaydı ile tarihsiz altı kayıt bulunmaktadır. Varak 1b'deki kayıtlar 1096 tarihlidir. Varak 137b'de dört kayıt bulunmaktadır. Bunlardan biri 1096, diğer üçü tarihsizdir. Fakat önceki varaklardaki kayıtlar 1099 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûku'ş-şer'iyye ve'l-cerîdetü'l-mer'iyye fi-nevbeti el-âlim el-âmil es-seyyid Arif el-kādı bi'l-askeri'l-mansûr el-muzaffer el-hânî afâ anhü'l-âfî bi-mennihi'l-vâfi ve fi-saltanati a'deli'l-havâkîn ve ekremi's-salâtîn Selim Giray Hân ibn Bahadır Giray Hân -edâmallâhu te'âlâ omrehu ve devletehu ilâ inkırâzi'd-devrân- fi-selhi Şa'bân li-seneti sittin ve tis'în ve elf min hicreti men lehü'l-izzü ve nihâyetü'ş-şeref, aleyhi efdalü't-tahiyye ve ekmelü't-tuhaf [1096]*" imza kaydından sicil, 26 nolu sicilde de kazasker olan Seyyid Arif Efendi dönemine aittir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tura.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Rus(?) mahallesinden Mustafa, Varnautkalı Dursun Çelebi bin İsmailden dört yüz yirmi akçe taleb etdikde ba'de'-s-su'âl mezbûr Dursun Çelebi iki yüz akçenin zimmetini ibrâ etmişdir didikde ba'de'ş-şehâdetden Timur Ali Çelebi def'-i da'va-i şehâdet ve't-tevkīr kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Hızır Efendi el-müderris, Molla bin İslam el-ma'lûm, Seyyid Mehmed Çelebi, kâtibü'l-hurûf Hüseyin.

[Son kayıt] Oldur ki karye-i Toluda sâkin Kutluşah bin Mustafa nâm kimesne mahfel-i kazāda Kapıcılar kethüdâsı abd-i zî mahzarında işbu uzun boylu ak sakallı Rusü'l-asl Petro nâm kazağına Sakav karyesinde Kırman nâm Tatarın abd-i memlüki imiş âbık olub sāhibine reddi için ahzetdim idi işbu abdi bana teslîm eyledim didiğinde ani's-su'âl ve't-tasdîk mâ-vak'a kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Abdülfettah Efendi, Şahbaz Efendi bin Nasuh, Mustafa Dede, Tucman Efendi ve gayrihim.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 28 (ORRNB, Fond 917, No: 28)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1099-1101/1688-1690
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+149+I

Sicil meşin ciltlidir ve 149 varaktan oluşmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde farklı konularda sekiz tarihsiz kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzüne yapışık sayfanın bir kısmı yırtılmıştır ve kalan kısmında "*Borluca'da Abdülfettah gaflet olunmıya*" ve "*44 cild kitâb Abdülaziz Efendimizin ve Hızır Efendinin yedine emânettir*" kayıtları bulunmaktadır. Sicilin son 30 varağı sonradan tamir görmüş olduğundan bu bölümdeki kayıtlar sağlıklı okunamamakta ve eksik olduğu anlaşılmaktadır. Sicil 1099-1101 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki imza kaydı 1 Ca 1099 tarihli, diğerleri tarihsizdir. Varak 1b ve 2a'daki kayıtlar 1099 tarihlidir. Sicilin varak 129b'deki sicil kaydı Şevval 1101 tarihlidir. Fakat varak 144b'deki sicil kaydı ise selh-i Cemâziyelâhir 1102 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*[Kad] Vaka'at hâzihi's-sukûku'l-mer'iyye ve's-sicillâtüş-şer'iyye fi-nevbeti el-âlim el-fâzıl es-Seyyid Arif Efendi el-kādı bi'l-cündi'l-mansûr el-muzaffer el-hânî ve fi-saltanatı ekremi'l-hâkân Selim Giray Hân ibn Bahadır Giray Hân -ebbedallâhu te'âlâ omrehu ve devletehu ilâ inkırâzi'd-devrân- li-seneti tis'in ve tis'în ve elf fi-gurrei Cumâdelûlâ. [1099]*" imza kaydından sicilin kazasker Seyyid Arif Efendi dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Bu kazasker sicil 26 ve 27'deki Seyyid Arif Efendidir. Varak 22a'daki kayıtta 1099 Şabân ayı sonunda Seyyid Arif Efendinin mühürlü bir kaydından görevinin sona erdiği anlaşılmaktadır. Varak 22b'deki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fi-nevbeti türâbi akdâmi'l-ulemâi Ahmed el-kādı bi'l-cündi'l-muzaffer el-hânî bi-taklîdi sultâni's-selâtîn Selim Giray Hân ibn Bahadır Giray Hân ebbedallâhu te'âlâ bi'l-lutfi ve'l-ihsân ve ammerahu ilâ inkırâzi'd-devrân fi-târîhi sene tis'in ve tis'în ve elf min hicreti men lehü'l-izzü ve'ş-şeref. .. allâhu teâlâ an i'vicâcî ve hedâhu bi'l-yakîn [1099]*" imza kaydından kazasker Ahmed döneminin başladığı anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki karye-i Süren sükkânından Ayvaz bin Abdullah mahfel-i kazāda karye-i mezbûrda Aytemur muvâcehesinde üzerine da'va ve takrîr-i kelâm idüb işbu Aytemur nâ-hak yere beni darb idüb börüncek üzerinden cerh eyledi su'âl olınub ihkāk-ı hak murâdımdır didikde ani's-su'âl el-vicâhi ve akībü's-tasdîk et-tezâhür mûcibiyle ba'de hükm mâ-vak'a kayd şüd. Tahrîren

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tubaarsiv.gov.tr

fî evâil-i Ca sene fî't-târihi'l-mezbûr. Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Efendi, Abdülcemil Efendi, Derviş Mehmed Çelebi el-ma'rûf Seyyid Mehmed Çelebi el-Kefevî.

[Son kayıt] Yeltabalıoğlu Abdullah Yazıcı metrûkâtından Münevveşe nâm hâtûnun verese-i mefkūdesi içün mahfûz ve yedinde emânet olan beş bin dört yüz kırk akçe nakden mukaddemâ bin iki yüz akçe mefkūdun veresesine virilmiş bâkī dört bin iki yüz akçe ahz olınub emânet vaz' olunmuşdır üç bin iki yüz akçesi [yırtık] Efendi yedindedir. Şuhûdü'l-hâl: Molla Mustafa el-imâm, Sefer Gazi Kethüdâ, Bekir Çelebi el-müzzin, cem'-i kesîr.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 29 (ORRNB, Fond 917, No: 29)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeler
TARİHİ:	1100-1104/1688-1693
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	132

Sicil meşin ciltlidir ve 132 varaktan oluşmaktadır. Kapaklarının iç yüzleri ebruludur ve Rusça kütüphane katalog bilgisi dışında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1100-1104 yılları arasını kapsamaktadır. Sicil sadece Bahçesaraya ait değildir. Kili, İsmail, Akkirman, Akmescit ve bazı kazalar ile nahiyeleri de içermektedir. Sicilin 1100-1101 tarihleri arasındaki kayıtlar, bu kazalara aittir. Sicilde Kırım haricindeki Osmanlı Devletine bağlı olan Kili, İsmail ve Akkirman kazalarıyla ilgili kayıtların bulunmasının sebebi, II. Viyana kuşatması sonrasında devam eden savaş sebebiyle Han ve Hanlık bürokrasisinin bu bölgede bulunması olmalıdır. Bahçesaray ise 1102-1104 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki tarihsiz altı kayıt bulunmaktadır. Varak 1b'deki kayıtlar 1100 tarihlidir. Varak 132b'deki kayıtlar tarihsizdir, fakat öncesindeki varaklarda bulunan kayıtlar 1104 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 53b'deki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûku'ş-şer'iyye ve's-sicillâtü'l-mer'iyye min hâzihi's-sahîfeti'ş-şerîfe fi-nevbeti el-âlim el-fâzıl Abdülcemil Efendi ibn eş-Şeyh Fazlullah Efendi ve fi-saltanati ekremi'l-hâkān Saadet Giray Han -ebbedallâhü devletehu ilâ inkırâzi'd-devrân- li-seneti isneyn ve mi'e ve elf ve fi-âhiri şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam [1102]*" imza kaydından sicilin 1102 Şâban ayı sonundan itibaren kazasker Abdülcemil dönemine, varak 73b'deki "*Kad vaka'at hâzihi's-sicillâtü'ş-şer'iyye ve's-sukûku'l-mer'iyye fi-nevbeti türâbi akdâmi'l-ulemâi'l-âmilîn Feyzullah Efendi el-kādı bi'l-cündi'l-mücennedi'l-hânî bi-taklîdi a'zami's-selâtîn Safa Giray Hân eyyedallâhu te'âlâ bi'l-lutfi ve'l-ihsân li-seneti selâsin ve mi'e ba'de'l-elf mine'l-hicreti'n-nebeviyye fi-evveli âhiri'r-Rebî'în [1103]*" imza kaydından 1103 senesinde sicilin kazasker Feyzullah Efendi dönemine ve varak 109a'daki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûku'ş-şer'iyye ve's-sicillâtü'l-mer'iyye fi-nevbeti umdeti'l-ulemâi'l-müteşerri'în ve zübdeti'l-fuzalâi'l-müteverri'în Abdülfettah Efendi el-kādı bi'l-cündi'l-muzaffer el-mansûr el-hânî fi-saltanatı mu'izz-i evliyâillâh ve müzill-i a'dâillâh el-Hâc Selim Giray Hân ibn Bahadır Giray Hân ebbedallâhu saltanatahu ilâ inkırâzi'd-devrân tahrîran fi-evâsıtı şehr-i Rebîülâhir el-muntazam fi-silki senete erba'in ve mi'e ve elf min hicreti men lehü'l-izzü ve'ş-şeref aleyhi efdalü't-tahiyyât ve ekmelü't-tuhaf [1104]*" imza kaydından 1104 Rebîülevvel ayı ortasından itibaren sicilin

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tubaweb.gov.tr

kazasker Abdülfettah dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Kili ahâlisinden Fazlı bin İbrahim mahfel-i kazāda Utkay bin Dara mahzarında mumâ-ileyh [yırtık] dokuz gurûş hakkım var didikde ikrâr eylediği kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Abdülmecid Efendi, Abdülibad Efendi bin el-Hâc Abdi, Mehmed Can Çelebi bin Said Çelebi, Abdüsselam Çelebi bin Ahmed ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki Bahadırşah Mirza el-merhûmın evlâdından Kadirşah Mirza nâm kimesne mahfel-i kazāda merhûmın bedel-i hac içün ikrâr olunan mukaddem on üç esedi gurûş benim zimmetimdedir deyü ikrârı bi't-taleb kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Şeyh Murtaza Efendi, Abdullatif Efendi, Ali Müezzin el-mütevelli emîn-i mahkeme, Ahmed Çelebi ve gayrihim. Sicilin varak 131a'daki son sicil kaydı evâsıt-ı C sene 1104 tarihlidir.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 30 (ORRNB, Fond 917, No: 30)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1104-1107/1692-1696
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+150+I

Sicil meşin ciltlidir ve 150 varaktan oluşmaktadır. Sicilin Ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde sekiz kayıt ve hesap dökümleri vardır. Bir kayıt evâsıt-ı Şabân 1104 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde üç kayıt ve hesap dökümleri bulunmaktadır. Son kayıt 10 Zilkade 1106 tarihlidir. Sicil 1104-1107 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı evâil-i Receb 1104 tarihlidir. Diğer kayıt Receb 1104 tarihlidir. Varak 150b'deki ise 4 Şabân 1107 tarihlidir. Varak 150a'daki kayıt evâhir-i Receb 1106 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûku'ş-şer'iyye ve's-sicillâtü'l-mer'iyye fi-zemeni saltanatı mu'izzi evliyâillâh ve müzilli a'dâi'llâh ve hâmiyi bilâdi ehl-i İslâm ve'l-îmân ve muharribi diyâr-ı ehli'l-küfr ve't-tuğyân el-Hâc Selim Giray Hân ibn Bahadır Giray Hân ebbedallâhu saltanatahu ilâ inkırâzi'd-devrân ve fi-nevbeti el-fakīr ilâ rahmeti rabbihi ve'l-ğufrân Abdülfettah el-kādı bi'l-cündi'l-muzaffer el-mansûr el-hânî asamehullâhu te'âlâ ani'z-zelel ve'l-hatal bi'l-lutfi's-sübhânî tahrîren fî evâili şehr-i Recebi'l-muntazam fi silki seneti erba'in ve mi'etin ve elf min hicreti men lehü'l-izzü ve'ş-şeref [1104]*" imza kaydı ve ön ve arka kapak iç yüzündeki 1104 ve Zilkade 1106 tarihli "*Bi'l-fi'il kādıasker Abdülfettah Efendi hazretleri*" kayıtları, sicilin kazasker Abdülfettah dönemine ait olduğunu göstermektedir. Varak 148a'daki Şevval 1103 tarihli kayıt kazaskerin es-Seyyid Osman Efendi olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki Sa'âdetlü, Şevketlü el-Hâc Selim Giray Hân hazretlerinin mahmiyye-i Bahçesarayda vâkī' vakf-ı Kârbânsarâyın mütevellisi olan fahrü'l-emâsil ve'l-âkrân el-Hâc Abdülvehhab Efendiye hitâben mezkûr hânın kasrı mukeddemâ Şahin nâm zimmîye bey' olunmış iken mezkûr zimmînin dutduğı bahâya işbu Hamid Çelebiye virilsin diye fermânlar sādır olmağın mumâ-ileyh el-Hâc Abdülvehhab hazretleri işbu 1104 senesinin Receb-i gurresinden kârbânsarây el-mezbûrın kasrını mezkûr Hamid Çelebiye 26.000 sîm-i cedîd-i hânîye bey' ve teslîm eyleyüb ve mezbûr Hamid Çelebi dahi vech-i muharrer üzere kabûl ve iltizâma kabûl şüd. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr. Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Efendi, Abdülcemil Efendi, Abdülmecid Efendi, Ali Efendi, Bekir Efendi Hoca, Mehmed Çelebi el-muhzır, Derviş el-muhzır ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

[Son kayıt] Bi'l-fi'il kādıasker Abdülfettah hazretlerinin Ali Can Mirza merhûmdan aldığı siyah… beş esedi üç rûb' küsûr kalmağın iki esedî rub' kitâbda mumâ-ileyh efendi ağa kethüdâsı Aliye teslîm idüb andan küsûr üç esedî üç rub' kaldı kayd şüd. Fî 10 Z sene 1106. Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdullah Efendi el-kâtib-i dîvân hazretleri, Hızır Efendi, Abdullatif Ağa, Bekir Efendi el-kādı, Ahmed Efendi, Abdülcemil Efendi.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 31 (ORRNB, Fond 917, No: 31)

KAZA:	Gözleve
TARİHİ:	1107-1108/1695-1697
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+76+I

Sicil meşin ciltlidir ve 76 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak içyüzlerine yapıştırılmış sayfalarda tarihsiz esnaf sayımı ve çeşitli yiyecek içecek maddelerinin fiyatlarına ilişkin kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1107-1108 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a başında yer alan ilk kayıt "2 Ramazan sene seb'a mie ve elf" tarihlidir. Varak 2a'da ise "*Kad vaka'a[t] mine'l-vakāyi' fi mâh-ı Şa'bâni'l-mübârek fi seneti seb'in ve mietin ve elf [1107]*" kaydı bulunmaktadır. Sicilde bazı ayların başında "*Kad vaka'a[t] mine'l- vakāyi' fi mâh-ı Zilkade fi sene seb'a ve mie ve elf*" şeklinde kayıtlar vardır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicil, çoğunluğu Yahudi ve Acem Ermenileriyle ile ilgili kısa kayıtları içermektedir. Gözleve'nin bir iskele şehri olması ve buradaki iktisadî hayatta faal olan grupları göstermesi açısından önemlidir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Sicilin ön kapağı üzerine "*Abdullah Efendi sene 1107-1108*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Kenan nâm kimesne mahfel-i kazāda taze erik narh taleb iderim didikde ani's-su'âl ehl-i hibre ve ashâb-ı re'y ma'rifetiyle vukīyyesi 8 akçe tes'ir olundığı bi't-taleb kayd şüd. Oldur ki Süleyman Reise kestâne narhı bi't-taleb kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Sefer Hoca, Şeyh Efendi, el-Hâc Ali Efendi, Ali Efendi el-kâtib.

[Son kayıt] Oldur ki Seyfullah nâm kimesne dellâl olub Habib Molla beş yüz akçeye dek kefîl olduğı bi't-taleb kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin Efendi, Sadi Efendi. Oldur ki elmanın vukīyyesin üçer sîm-i cedîd-i hânîye bey' olunmasına ruhsat virildiği bi't-taleb kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl Ali en-nâib, İbrahim el-muhtesib, Ali.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 32 (ORRNB, Fond 917, No: 32)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1108-1109/1696-1697
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	78

Sicilin cilt kapağı yoktur ve 78 varaktan oluşmaktadır. Sayfalar yıpranmış durumdadır. Sicil 1108-1109 yılları arasını kapsamaktadır. İlk varaktaki kayıtlar tarihsizdir. Varak 2a başındaki ilk kayıt Zilhicce 1108 tarihlidir. Sicilde 1108 yılına ait olan 23 kayıt sadece Zilhicce ayına, diğerleri 1109 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin fizikî durumuna bakıldığında ilk varakların koptuğu ve bu nedenle 1108 yılının tamamını içine alan bir sicilin parçası olduğu anlaşılmaktadır. Sicilin son varağında ise vefat eden Şehtemir Molla'nın muhallefat kaydı ile tereke dökümü ve çeşitli hesaplar mevcuttur. Bu kayıt evâsıt-ı Cemâziyelevvel 1109 tarihlidir. Sicilde muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu belli değildir. Sicilin Bahçesaray nahiyelerine ait naib sicili olma ihtimali yüksektir.

[İlk kayıt] Oldur ki Süleyman bin Mehmed İldiş nâm kimesne mefkūd olub hîn-i fıkdânda babası muhallefatından sekiz firengi ayarında sikkeyi hüdâvendigâr ile mu'allem zeheb-i hâlis ve bir esedî gurûş kıst isâbet idüb Aişe bint-i Mehmed Şah Sofu yedlerinde metrûk ve mahfûz iken taraf-ı şer'den ahz ve kabz olundığı kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Efendi, Mehmed Efendi, Aldülfettah Efendi el-marûf, Şakir Efendi, Abdi Efendi, Abdülaziz Efendi, Abdullah Efendi.

[Son kayıt] Oldur ki merhûm Şehtemir Mollanın zevce-i metrûkesi Asiye bin Arslan tarafından zevc-i müteveffâ Şehtemir Molla terekesinden hisse-i şer'iyyesini ve terekede olan da'vaya Molla Abdulbaki bin İbrahim ve Hüseyin bin Ömer Hoca şehâdetleriyle el-Hâc Abdullah Efendinin vekâleti sübûtı kayd şüd. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziyelevvel sene 1109.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 33 (ORRNB, Fond 917, No: 33)

KAZA: Karasu
TARİHİ: 1109-1111/1697-1699
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 100

Sicilin cilt kapağı yoktur ve 100 varaktan oluşmaktadır. İlk varakların eksik olduğu anlaşılmaktadır. Sicil 1109-1110, 1111 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'daki yedi kayıt tarihsizdir. Varak 1b'de yedi kayıt 10 Zilhicce 1109 tarihlidir. Sicilin son varağındaki kayıtlar tarihsizdir. Varak 99b'deki kayıt 10 Zilkade 1110 tarihlidir. Varak 12b-21b arasında sadece Safer 1111 tarihli muhallefat kayıtları vardır. Varak 35a-43b arasında 1109 yılının Receb ve Şabân aylarına ait kayıtlar bulunmaktadır. Sicilde 1109 yılının sadece Zilhicce ayına ait kayıtlar vardır. Bu nedenle sicilde 1110 yılına ait kayıtlar çoğunluktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu belli değildir. Ama varak 34b'deki kayıtta sicilin Hacı Gazi Selim Giray Han ibn Bahadır Giray Han döneminde görev yapan Karasu kadısına ait olduğu anlaşılmaktadır. Kadıya ait mühür okunamamaktadır. Varak 62b'de muhtemelen Rebîülevvel veya Rebîülâhir 1110 tarihli "*Abdülhalim Efendi niyâbetden azl olub İsmail Efendi nasb olundukdan sonra tahrîr olunmuş sicillin ibtidâsıdır*" kaydı bulunmaktadır. Bu bilgiye ve kayıtların yazımı ile kısa oluşları göz önüne alındığında, sicilin Karasu kadısı naibine ait olma ihtimalini güçlendirmektedir. Sicil Karasu kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Timur Gazi nâm kimesne Ali Kethüdâ üzerine doksan sekiz akçe da'va edüb, ani's-su'âl ve ani't-tasdîk edâsıyla hüküm şüd. Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Efendi, Abdülfettah, Mutedi Çelebi.

[Son kayıt] Oldur ki mahalle-i Karasu mahallâtından olub, Seyyid Hasan mahallesi sükkânından Feyzullah Çelebi el-Hâc Aşir mahfel-i kazāda Acem mahallesi sükkânından Mustafa bin Şaban Dede muvâcehesinde üzerine da'va idüb işbu Mustafadan aldığım ciri atını Ahmed Çelebi bin Şeyh Abdullah Efendiye otuz gurûşa bey' itdim idi mezbûr Ahmed'den mustehak zuhûr idüb hüküm şer'le.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 34 (ORRNB, Fond 917, No: 34)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1110-1112/1698-1700
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	115

Sicil meşin ciltlidir ve 115 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmamaktadır. Ön kapak dış yüzüne kazılarak "1110-1112" tarihleri kaydedilmiştir. Sicil 1110-1112 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'da tarihsiz hesap kayıtları bulunmaktadır. Varak 6b sonuna kadar olan kayıtlar tarihsizdir. 7a başındaki kayıt selh-i Rebîülâhir 1110 tarihlidir. Varak 115a'daki kayıt ise Muharrem 1112 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûki'ş-şer'iyye ve's-sicillâti'l-mer'iyye fi nevbeti el-âlim el-fâzıl Abdülcemil el-kādı bi'l-askeri'l-mansûri'l-hânî ve fi asrı saltanatı ekremi'l-havâkîn el-'uzâm el-Hâc Selim Giray Hân ibn Bahadır Giray Hân -mettaallâhu'l-müslimîne bi-devâmi devletihi ilâ inkırâzı'd-deverân hüvallâhu'l-müste'ân ve aleyhi't-tüklân*" imza kaydından sicilin kazasker Abdülcemil dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Varak 114b'de "*Sâbık kādıasker Abdülcemil Efendi Salih Efendi yediyle mahkemeye gönderdiği kütüb-i Hânîye*" kaydı bulunmaktadır. Varak 25a'daki "*Vaka'at hâzihi's-sukûk ve's-sicillât fi nevbeti el-âlim el-âmil Abdullah ibn eş-Şeyh Ahmed el-kādı bi'l-cündi'l-mansûr el-hânî ve fi saltanati ekremi's-selâtîn el-i'zâm Devlet Giray Hân ibn el-Hâc Selim Giray Han -ebbedallâhu devletehu ilâ inkırâzi'd-deverân- ve fi şehri Şevvâl li-seneti'l-mezbûre 1110.*" imza kaydından Şevval 1110 tarihinden itibaren sicil kazasker Abdullah b. Şeyh Ahmed dönemine aittir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Kaplanın Lütfullahın üzerinde olan bin elli iki akçesini zî-emânet mahkemede teslîm kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Gazi Efendi el-ma'rûf, Mehmed Can Efendi, el-Hâc Mustafa, el-Hâc Yahya, Salih Çelebi, Derviş el-muhzır.

> **[Son kayıt]** Oldur ki mezbûr Abdülmennanın Alicanin gözüne her nereden olursa deyüp Derviş odabaşı nâm kimesne mahfel-i kazāda işbu Alican bir âhâr yere gitmeyeceğine kefîl bi'n-nefs olduğı kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Abdülfettah Efendi, Mustafa Dede, Kantimur Mirzan bin Hüseyin Gazi Ağa, İbrahim Efendi bin Damad Efendi, Derviş el-muhzır ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 35 (ORRNB, Fond 917, No: 35)

KAZA: Bahçesaray
TARİHİ: 1112-1114/1700-1702
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 71

Sicilin cilt kapağı yoktur ve 71 varaktan oluşmaktadır. 15x43,5 cm ebatındadır. Sicilin fizikî durumu, baş kısmının eksik olduğunu göstermektedir. Sicil 1112-1114 yılları arasını kapsamaktadır. Varak 1a'da beş kayıt bulunmaktadır ve ikinci kayıt Safer 1112 tarihlidir. Varak 71b'de "*İşbu Sakkda ben Molla İlyas ru'yet idüb Bâydâr hizmetine dâir hüccet ve yafta dâir bir şey bulamadım*" tarihsiz kayıt bulunmaktadır. Varak 71a'daki ilk ve son sicil kaydı Ramazan 1114 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da vardır. Sicilin baş kısmı eksik olduğu için 1112 yılında hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir değildir. Fakat varak 70b'deki "*Harrarahu el-fakīrullah sübhâne ve te'âlâ Ahmed el-kādı bi'l-cündi'l-hânî hilâfe [?] afâ anhü*" kayıt, sicilin kazasker Ahmed dönemine ait olduğu göstermektedir. Bunun altındaki kayıt evâsıt-ı Rebîülevvel 1113 tarihlidir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki kazā-yı Bonyakdan karye-i Önketeden Osman bin Ebubekir nâm kimesne meclis-i şer'de yine karye-i mezbûrdan Seyyid Molla bin Bilal Dede mahzarında üzerine takrîr-i da'va idüb işbu Seyyid Molla nâ-hak yerde üzerime bıçak ile saldırdı su'âl olınub ihkāk olunmak murâdımdır diyecek ani's-su'âl ve'l-inkâr ve'l-istizân ve'l-acz ani'l-beyyine ve ve istihlâf ve'l-hulf mâ-ba'd halâsıyla hüküm kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Merdan Efendi, Kethüdâ-i âhûr-ı sâbıka.

[Son kayıt] Oldur ki Kobazı sâkinelerinden Alemcan bint-i Hüseyin tarafından vekâleten Ahmed bin Devlet Gazi Efendi meclis-i şer'de hâzır olub mezbûre Alemcanın zevci Aslan Bey bin Zorbey iki üç seneden berü gâib olub zevcesi içün cins-i nafakadan bir şey terk etmeyüb şimdiki hâlde maîşetden muzâyakası olmak hasabiyle zevc-i gâib üzerine nafaka-i mislini kıbel-i şer'den farz ve takdîr ve hîn-i zaferde zevci üzerine rücû' üzere istidâne ile emr olunmasını taleb ederim didikde mezbûre Alemcan kıbel-i şer'de zevc-i gāibi cins-i nafakadan bir şey terk etmediğine istihlâf olınub hulf itdüği sikānın ihbârıyla sübûtundan sonra zeyl-i kitabda mastûru'l-esâmi ma'rifetiyle mezbûre Alemcana yevmîye nafaka içün üçer sîm-i cedîd-i hânî taraf-ı şer'den farz ve takdîr olınub, vakt-i zuhûratda istidâne ve vakt-i zaferde zevci üzerine rücû' ile emr olınub sūreti bi't-taleb ketb ve imlâ olınub yed-i tâlibe def' olundı. Lede'l-hâce kâşif mâ-cerâ kayd şüd. Hurrire fî'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Şevval sene semân ve mie ve elf.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 36 (ORRNB, Fond 917, No: 36)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1113-1115, 1118/1701-1703, 1706
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+96+I

Sicil meşin ciltlidir ve 96 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde çeşitli sicil ve muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzündeki muhallefat kaydı Rebîülevvel 1113 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde 1113 tarihli Bahçesaray'daki kasapların isimleri ile aynı tarihli on kısa kayıt bulunmaktadır. Sicil 1113-1115 yılları arasını kapsamakla birlikte 1118 yılının Receb, Şabân, Ramazan ve Muharrem aylarına ait muhallefat kayıtları vardır. Varak 1a'da dokuz kayıt 1113 tarihlidir. Varak 96b'deki son kayıt ise evâil-i Zilhicce 1113 tarihlidir. Fakat önceki kayıtlar 1114 ve 1115 tarihlidir. Sicilin son kısımlarında Bahçesaray'daki para vakıfları ve esnaf tahrirleri bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 51a'daki "*Bi'l-fi'il mahmiyye-i Bahçesaray kādısı fazîletli Ahmed Efendi taraflarından gelen el-Hâc Laçin ve mütevelli Ahmed yedlerine 29 cild-i sukûk teslîm olunduğı kayd şüd. Sevvedehu el-fakîrullah sübhânehu ve te'âlâ el-Hâc Şehbâz el-kādı bi'l-medîneti'l-mezbûre sâbıkan*" ve "*Kad vaka'at hâzihi'l-cerîdetü'l-şer'iyye ve's-sukûku'l-mer'iyye fi nevbeti ez'âfi'l-ibâd Ahmed bin Ali el-kādı bi-Bahçesaray el-mahmiyye afâ anhüme'l-Âfi bi-mennihi ve keremihi'l-Vâfi ve fi saltanati eşca'i'z-zemân Devlet Giray Han ibn el-Hâc Selim Giray Han -ebbedallâhu devletehu ilâ inkırâzi'd-deverân, sene 1114*" mühür "*Ahmed*" imza kayıtlarından sicilin Bahçesaray kadısı el-Hâc Şahbaz dönemine ait olduğu ve Safer ayı sonundan itibaren görevini Ahmed Efendiye 29 cild sicil ile birlikte devrettiği anlaşılmaktadır. Varak 80b'deki "*Fazîletli rıf'atlı Bahçesaray kadısı olan Mehmed Efendi hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine 29 cild sukûk teslîm olunduğı kayd-şüd .... Ahmed el-kādı Bahçesaray sâbıkan*" ve "*Sicillât-ı hâzihi fi vakt-i a'daf-ı ibâdullâh-ı İslâm el-kādı ve fi saltanat-ı Gazi Giray Hân ibn el-Hâc Selim Giray Hân*" kayıtlarından mevcut Bahçesaray kadısı Ahmed Efendi'nin görevini Mehmed Efendi'ye 29 cild sicille birlikte devrettiği anlaşılmaktadır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki Ermeniyân mahallesi sükkânından Karaca veled-i Galos mahfel-i kazāda tâife-i kıptîyândan Recep nâm kıptî muvâcehesinde üzerine da'va idüb işbu Recep kıptîye babam bir on gurûşa bey' itmişdi babam mürd oldıkdan sonra yedi gurûş on beş akçeyi aldım üç yüz akçem kaldı alıvirilmek matlûbımdır

didikde ani's-su'âl ve'l-i'tirâf edâsıyla emr olundukda kıptî-i mezbûr istimhâl edecek târih-i kitâbdan üç gün hulûlüne te'cîle Karaca merkūm rızâ virdiği kayd şüd. Fî yevmi's-sâdis aşere min R sene 1113. Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Efendi türbedâr, Zekeriya bin Yahya, Sadullah bin el-Hâc Abdullah ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki eski Kırım sükkânından olub târih-i on ay mukaddem kal'ada Dikici Yako nâm Yahudinin zevcesi iken şeref-i İslâm ile müşerrefe asl-ı Yahudi ismi Sara iken Rahîme tesmîye olunan hâtûnun zevci Yako el-mezbûr zimmetinde mehrinden bâkī beş yüz akçesi mahkemede emânet olub mahmiyye-i Karasu sükkânından Göncü Şaban Sofuyla irsâli kayd şüd. Fî evâil-i Za sene 1113. Şuhûdü'l-hal: Hüseyin efendi, el-Hâc Abdullah, Murtaza Çelebi, Mustafa Çelebi.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 37 (ORRNB, Fond 917, No: 37)

KAZA:	Bahçesaray Nahiyeleri
TARİHİ:	1114-1116/1702-1704
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	79

Sicil meşin ciltlidir ve 79 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmamaktadır. Kayıtların çoğunluğu Bahçesaray'ın nahiyelerine ve bazı kazalara aittir. Varak 1a'da 1115 tarihli üç kayıt vardır. Varak 79b'de beş kayıt vardır ve dördüncü kayıt 1115 tarihlidir. Sicilde varak 1a-46a arası 1115 yılını ve 1116 yılının Muharrem, Safer, Rebîülevvel, Rebîülâhir, Cemâziyelevvel aylarını kapsamaktadır. Varak 53b-56a arasında ise 1114 yılının Zilhicce ayına ait muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Varak 56b'den itibaren 1115 tarihli muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin yarısını muhallefat kayıtları oluşturmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu belli değildir. Fakat varak 4b'de Devlet Giray Han ile ilgili Rebîülâhir 1115 tarihli bir davanın şahitleri, Bahçesaray'ın bir önceki kadısı Ahmed Efendi, naibi Ali Efendi ve kazaskeri Abdülaziz Efendi ile mevcut kadısı Mehmed Efendi'dir. Mevcut kadının şahitler arasında olması, sicilin kazasker mahkemesine ait olduğunu gösterir. Ayrıca varak 79a'daki Şâban 1115 tarihli naib tarafından tutulan kayıt, sicilin kazasker Ebüssuûd dönemine ait olduğunu göstermektedir. Bu sicilin nahiyelere ait olduğunu ve kazasker naibi tarafından tutulduğunu 38 numaralı sicilin başındaki bilgiler de doğrular niteliktedir. Sicil kazasker naibine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Hüseyin Bölükbaşı mahallesinde Mehmed bin Boz Ali meclis-i şer'de tâife-i kıptîyândan Kurt Ali bin Hüseyin nâm Emred kıptî mahzarında üzerine da'va ve takrîr-i kelâm idüb merkūm Kurt Ali dünki gün bıçak ile mu'âyene olunan sol küreğim altından darb idüb cerh eyledi. Su'âl olınub takrîri zabt olunması murâdımdır didikde ani's-su'âl merkūm Kurt Ali cevâbında bana rencîde eyledi üzerime su dökmek kasdında iken ben dahi bıcak ile kendimi def' ederken bıçağım mahall-i merkūma isâbet eyledi cerh-i merkūm benim fi'ilimden olduğı sahîhdir deyü ikrâr ve i'tirâf eylediği mâ-taleb kayd şüd. Evâsıt-ı Ra sene hamse ve aşere ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Efendi, Seyyid Ali Efendi, Ramazan Kapucı, Resul bin Boz Ali.

[Son kayıt] Oldur ki sa'âdetlü efendimiz kādızasker Ebüssuûd Efendi hazretlerinin Kefevî Ruzman oğlu dimekle meşhûr olan [boş] nâm zimmî için hukūk-ı müteferrikadan bi'l-cümle medyûn oldukları yüz altmış üç esedî gurûş deyn

vâcibü'l-edâsının bir(?) zolata olmak üzere meclis-i şer'de zimmî-i merkūm yedine teslîm ve ikbâz idüb teberrü-i zimmet eylediklerinde zimmî-i merkūm dahi meblağ-ı merkūmı ahz ve istifâ-i hak eylemekle mâ-vak'a bi't-taleb kayd şüd. Fî yevmi's-sâlis min Ş sene 1115. Şuhûdü'l-hâl: Yahya Efendi bin Abdülgafur Efendi, Abdurrahim Efendi, Ebu Mesud Efendi, Ali Bey bin Mustafa Ağa, Abdülcelil Çelebi bin Abdullah Efendi, Mustafa Efendi bin Ramazan Seyyid Mehmed Osman el-ma'rûf.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 38 (ORRNB, Fond 917, No: 38)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1116-1117/1704-1705
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	61+1

Sicil meşin ciltlidir ve 61 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerindeki sayfada herhangi bir kayıt bulunmamakta, sadece sicilin tarihini 1116-1118 olarak belirten Rusça kayıt bulunmaktadır. Fakat 1117 yılı yanlışlıkla 1118 olarak yazılmıştır. Sicil 1116-1117 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da kazasker Ebüssuûd Efendi'nin Han kütüphanesinden alıp üzerinde bulunan kitapların listesi ile tarihsiz beş küçük kayıt vardır. Varak 1b'de Hacı Selim Giray Vakfı vakıfnâme sureti vardır. Sicilde tarihi belirtilmiş ilk kayıt, varak 4b'dedir ve evâsıt-ı Cemâziyelevvel 1116 tarihlidir. Varak 61b'deki iki kayıt 1117 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Varak 34a'daki son kayıtta 1117 yılı Bahçesaray müftisi kaydı bulunmaktadır. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki, "*Bismillâhirrahmânirrâhim ve bihi neste'în, Fazîletlü es-seyyid Ebüssuûd Efendinin sicil-i sânîsidir ki on varak mürûrunda hükûmeti tâm olup ba'dehu fazîletli es-Seyyid Abdurrahman Efendi bed' eylemişdir*" ve varak 10b'deki "*Mâ vak'a fî nevbeti el-fakīr ilâ rahmeti rabbihi'l-ganiyyi'l-kadîr es-Seyyid Abdurrahman el-kādı bi'l-cündi'l-mücenned el-mansûr el-hânî afâ anhü bi-mennihi ve keremihi*" kayıtlardan sicilin Şâban 1116 tarihine kadar kazasker Ebüssuûd Efendi dönemine, bu tarihten itibaren de kazasker Abdurrahman Efendi dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI İSLÂM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tubaarsiv.gov.tr

[İlk kayıt] Kādıasker-i sâbık Seyyid Ebüssuûd Efendi yedinde olan kütüb-i Hânîden bu hakīrin yediyle hâliyen kādıasker efendi hazretlerine teslîm olunan kitâblar budur ki Tefsîr-i kebîr ve Ahkâm-ı Sıgār ... 15 kitap ismi. [Devamında ise] Şevketlü Selim Giray Hân Hazretlerinin Silivri Nâibi olan Mustafa Efendi imzâsıyla mümza ve mahtûm olan vakıfnâmesinin sūretidir ki beyân olunur [kaydı bulunmaktadır].

[Son kayıt] Mütevaffâ-yı mezbûrın metrûkâtından olmak üzere sebt ve defter olub ba'de mezbûre Devlet Sultânın mülk-i mahsūsı olduğı mütevaffâ-yı mezbûrın vakt-i sıhhatinde ikrârıyla sübût bulub mezbûre Devlet Sultânın da'va ve talebiyle terekeden ifrâz olunduğı eşyâdır ki beyân olunur 1 çift altûn küpe kıymeti 3.600 akçe, murassa ıstakān(?) kıymet 5.000 akçe, harîr duhan kîsesi adet 9 kıymeti 450, nakışlı makrama adet 90 kıymet 2.700 akçe. Evâhir-i S 1117.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 39 (ORRNB, Fond 917, No: 39)

KAZA: Karasu
TARİHİ: 1116-1118/1704-1706
CİLT: Meşin
VARAK SAYISI: I+89+I

Sicil meşin ciltlidir ve 89 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak içlerine yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1116-1118 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıtların tarihi Zilhicce 1116 tarihlidir. Varak 89b'deki ilk sicil kaydı evâil-i Rebîülâhir 1118 tarihidir. Sicilde 1116 yılına ait sadece Zilhicce ayının kayıtları bulunmaktadır. Bu nedenle kayıtların tamamına yakını 1117-1118 yılları arasını kapsamaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Allâhümme yâ müfettiha'l-ebvâb iftâh lenâ hayre'l-bâb kad zevve hâzihi'l-harîta el-mer'iyye fî zemen-i Gazi Giray Hân ufiye anhüma ve fî nevbet-i Şeyhî İbrahim be-kazā-yı Karasu. Rabbi yessir velâ tü'assir Rabbi temmim bi'l-hayr. Amin*" ve devamındaki *"Hâzihi'l-harîta eş-şer'iyye ve'l-gazâ bi'l-mer'iyye fî gurre-i Zilhicce sene 1116*" kayıtlardan sicilin Karasu kazası kadısı Şeyhî İbrahim dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil Karasu kadılığı mahkesine aittir.

[İlk kayıt] Mahalle-i el-Hâc Aşir sükkânından Kara Ahmed bin Kara Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'a Ramazanı ihzâr ve nafaka ve ta'yîn olunması matlûbımdur didikde Müslümanlar bu fakîr-i mezbûra üçer sîm-i cedîd-i hânî râic-i fî'l-vakt farz ve takdîr olunduğı kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Şeyh Ebubekir Efendi, Devlet Gabir ve Süleyman Ağa.

[Son kayıt] Oldur ki Tokcan kimesne meclis-i şer'e Ali Beşe bin Abdullah nâm kimesneyi ihzâr edüb işbu Ali beni livata eyledi su'âl olunsın didikde ani's-su'âl ve'l-inkâr, ve'l-istişhâd beyyinem vardır ve ityân-ı beyyineye tavakkuf olınub karârı hafv olundığından yedine teslîm kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Abdurrahim Ağa, Molla Eşraf Efendi, Ahmed Çavuş, Mustafa Beşe el-muhtesib ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 40[8] (ORRNB, Fond 917, No: 40)

KAZA: Bahçesaray
TARİHİ: 1118-1119/1706-1707
CİLT: Meşin
VARAK SAYISI: I+57+I

Sicil meşin ciltlidir ve 57 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak içlerinde kayıt bulunmamaktadır. Arka kapak iç yüzünde Rusça kütüphane katalog bilgisi vardır. Sicilin cilt kapağı dış yüzüne, "*Sakk-ı İslâm Efendi Sene 1117*" kaydı kazılmıştır. Sicil 1118-1119 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başında Besmele ve devamında 1116 tarihli "*Rabbi yessir velâ tüassir, rabbi temmim bi'l-hayr*" kaydı bulunmaktadır. Varak 57b'deki ikinci sicil 1118 ve dördüncü sicil 1119 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde muhallefat, narh ve esnaf kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b'deki "*Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde ... be-nevbet-i Ahmed bin Ali el-kādı-i Bahçesaray ve fî saltanat-ı Gazi Giray Hân ibn Selim Giray Hân. Fî hurrire 20 Ca sene semân ve aşere ve elf "Ahmed"* mührü" imza kaydından sicilin Bahçesaray kadısı Ahmed ibn Ali dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Kal'a-i Yahudiyân sükkânından Şoleme veled-i İsak meclis-i şer'de zimmîyândan kuyumcu Yasef veled-i Kirgor mahzarında takrîr-i da'va idüb işbu Yasef zimmî zimmetinde bin dört yüz seksen akçe hakkım olub taleb ve ahz iderim didikde ta'allül ve imtinâ ediyor su'âl olınsun didikde ani's-su'âl ve'l-ikrâr ve'l-emr bi'l-edâ meblağ-ı merkūm Seyf bin Abdullah kefîl bi'l-mâl olub ba'de'r-rızâ ve'l-kabûl târih-i kitâb güninden üç gün Cuma güni dâhil mahkemeden Yasef el-mezbûr meblağ-ı merkūmı edâ ve teslîm edeceği kayd şüd. Hurrire zalik 22 Ca sene 1118. Teslîm 1360 akçe. Şuhûdü'l-hâl: Şakir Efendi el-mar'ûf, Kerim Molla nâib-i nâhiye, Salih Çelebi muhtesib-i sâbık, Kul Ahmed Çelebi, Şeyh Abdülbaki, Cantimur el-muhzır ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki tâife-i Acemden Malkıs veled-i Oyrekos meclis-i şer'de Acem Atacan veled-i Bogos üzerine da'va idüb işbu Atacana üç bin yüz kırk akçe karz virdim taleb iderim diyecek ani's-su'âl ve'l-ikrâr ve'l-emr bi'l-edâ ba'de'l-tefvîz havâleye virilüb ba'de 41 gün te'cîli kayd şüd. Fî 24 Ra sene 1119. Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdullah el-bezzâz, Derviş el-muhzır, Ramazan el-muhzır. Oldur ki Pavalı Yahudi meclis-i şer'de oğlu Ananya Yahudi üzere cihet-i karzdan bin üç yüz yetmiş beş akçe ba'de'd-da'va ve'l-ikrâr Bof veled-i Sandon kefâletiyle altmış bir gün edâya te'cîl kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrûn.

[8] Sicilin Kırım'daki kopyalarında 17-24, 26, 28-48, 54-57 varaklar mevcuttur, diğer varaklar eksiktir.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 41 (ORRNB, Fond 917, No: 41)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1119-1120/1707-1708
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	96

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 96 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ilk varağı büyük ölçüde parçalanmış, sadece küçük bir parçası bulunmaktadır. Bu nedenle varak 1a'daki kayıt okunamamaktadır. Sicil 1119-1120 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1b'deki ilk sicil kaydı Muharrem 1119 tarihlidir. İkinci kayıt okunamamaktadır. Varak 96b'deki kayıt Muharrem 1120 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Mehmed bin İbrahim ale'l-velâyet-i şer'iyye el-müte'allika ve fi vakt-i Giray Hân ibn Selim Giray Hân. Kütibe el-vakāyi' eş-şeri'yye min muttasıf el-Muharrem min sene 1119*" kayıttan sicil, Bahçesaray kadısı Mehmed ibn-i İbrahim dönemine ait olmalıdır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki şehr-i Kaçıdan Hasan nâm kimesne mahfel-i kazada Haratoklu Ömer Bekir nâm kimesneye alâ vechü'l-bey' teslîm eylediği eşyânın inde'ş-şer' muhâsebesi görilüb ba'de'l-hasebü'ş-şer'iyye mezbûr Hasanın merkūm Ömer Bey zimmetinde beş yüz on altı akçe hakkı sâbit ve mukarrer olub edâ ile emr olundığında edâya ta'ahhüdü bi't-taleb kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Abdülvehab Çelebi, Kassāb el-muhzır. Varak 2b'de ilk sicil kaydı "evâhir-i S sene 1119" tarihlidir.

[Son kayıt] Merkūm Haçadurun zimmetinde olan meblağ-ı merkūmın 1120 senesinin şehr-i Ramaza'ı gāyetine değin işlenmiş fâ'izi üç bin yüz akçe zimmî-i merkūmın oğlu Nurbek ve dâmâdı Baya zimmî yedlerinden ahz olınub meblağ-ı merkūmdan bin sekiz yüz akçesi ifrâz olınub 1120 senesinin şehr-i Şâbanının ibtidâsından 21 Muharreminin âhirine dek mezbûr Mustafa ve merkūm Aişenin nafakaları içün hisseleri ve vâlideleri yedlerine inde'ş-şer teslîm şüd. Fî'l-yevmi's-sânî ve işrîn sene 1120. Şuhûdü'l-hâl: Salih Efendi bin Ahmed Efendi, Bulganaklı Zihni Çelebi bin el-Hâc Mehmed, Hasan bin Abdullah ve gayrihim.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 42 (ORRNB, Fond 917, No: 42)

KAZA:	Gözleve
TARİHİ:	1120-1123/1708-1711
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+98

Sicil meşin ciltlidir ve 98 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde tek bir sicil kaydı vardır. Bu kayıt "*Oldur ki 1122 senesinin şehr-i Zilhiccesinin gurresinden altı ay tamâmında elli beş gurûş olmak üzere mütevelli Mehmed dedede elli gurûş alınmışdır bir gurûş evvelden deynimiz vardır be-hâsıl Mehmed Dede el-mezbûra elli altı gurûş deynimiz vardır istifâ şüd. Hurrire Abdüsselam el-kādı*" kadı efendinin Zilhicce 1122 tarihinden itibaren altı aylık bir süre içerisinde Mehmed isimli bir mütevelliye 55 kuruş borçlandığını göstermektedir. Sicil 1120-1123 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1b'deki sicil kaydı Zilhicce 1120 tarihlidir. Varak 98a'daki kayıt Rebîülâhir 1123 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Besmele ve bihi neste'în. Bede't bi'l-hamdillahi te'âlâ ve bi's-salât ala nebiyyihi Muhammed ve âlihi ve ashâbihi ecma'în. Ala tahrîri'l-vakāyi' eş-şer'iyye bi'l-işâreti'l-âlim el-âmil Fazıl Kamil Mehmed bin İbrahim el-kādı bi'l-asker fi vakt-i Giray Han ibn Selim Hân. Hurrire fi gurre-i Muharrem sene 1121*" imza kaydından sicilin 1 Muharrem 1121 tarihinden itibaren kazasker Mehmed dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Fakat sicilin Bahçesaray'a ait olmama ihtimali de vardır. Çünkü ilk sayfa ve son sayfadaki sicil kayıtları Gözleveye aittir ve ayrıca Bahçesaray sicillerinin aksine üç yıllık bir süreyi kapsamaktadır. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki mahmiyye-i Gözlevede Câmi'-i Kebîrin mütevelli-i sâbık Abdullah Çelebi mahfel-i kazāda mütevelli-i cedîd Ömer Efendi mahzarında takrîr-i kelâm edüb câmi'-i mezbûrın metrûkasının vezâiflerinden zâ'id mâl-ı vakıftan yedinde mevcûd olan iki bin üç yüz yetmiş akçeyi mezbûr Ömer Ağanın yedine teslîm murâd itdim deyü meblağ-ı mezbûr inde'ş-şer'e teslîm eylediğimde ol dahi meblağ-ı mezbûrı ahz ve kabz eylediği kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Abdülaziz Efendi, Mehmed Can Efendi el-Hâc Mustafa Çelebi, Akmescidli İbrahim bin Faik, Kefevî Said Efendi, Gözleveli Mehmed birâderi ve gayrihim.

[Son kayıt] Mustafa bin Mehmed Aytemir Ahmed Can mecrûh olub mahfel-i kazāda cârihi Kaplan mezbûr Mustafa iki yüz elli akçe ile da'vadan ibrâ ve isgād olırum ve mezbûr Aytemir dahi üç yüz akçe ile da'vadan ibrâ ve isgād olırum deyü ikrârları kayd şüd olundı. Şuhûdü'l-hâl: Aliş Efendi an Gözleve, Mehmed Efendi bin Mustafa Çelebi, Ali Ağa bin Hafız, Yusuf Çelebi bin Hafız efendi.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 43 (ORRNB, Fond 917, No: 43)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1121-1124/1709-1712
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+115+I

Sicil meşin ciltlidir ve 115 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde çeşitli hesap müsveddeleri ve farklı konularda kısa kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1121-1124 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ilk kayıt 1121 tarihlidir. Varak 115b'deki son kayıt ise Zilhicce 1121 tarihlidir. Fakat diğer varaklarda 1122, 1123, 1124 yıllarına ait kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde eş-şer'iyye ve's-sukûk el-mer'iyye fî nevbet-i Şeyhî İbrahim el-kādı bi-Bahçesaray el-mahmiyye fî saltanat-ı Gazi Devlet Giray Hân ibn Selim Giray Hân sene ihdâ ve işrîn ve mie ve elf*" kayıt, sicilin Bahçesaray kadısı Şeyhî İbrahim dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Karye-i Süyrütaşta Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'e hâzır olub altı aydan beri yedimde bir erkek güğer dana var sāhibi ma'lûm olmadığından tutarım muktezā-yı şer'î ne ise öyle iderüz didikde ani'l-meşvere ma'a ehl-i hibre fî zeyli'l-halîfe bey' olınması enfa' oldığından mezbûr kimesneler takvîliyle yetmiş akçeye mezkûr Ahmed Beyin kendine bey' olundıkda iştirâen kabûl ve semeni yedinde emâneten vaz' olundığı kayd şüd. Fî Ramazan sene 1122. Şuhûdü'l-hâl: Abdülfettah efendi, Fetullah Çelebi ve gayrihim.

[Son kayıt] Karye-i Almaazizin Abdülkerim Sofi bin Gazi Mehmed Abdülveli Dedenin ibn-i sagīri Cemil Alinin sağ ayağının sağ üzerine cerh eylediğinden mahfel-i kazāda ikrârıyla hükûmet-i adliyle nafaka ve ücret talebiyle hükm kayd şüd. Fî selh-i Zilhicce sene 1121. Şuhûdü'l-hâl: Sadi Efendi, İslam Efendi, Abdulhalim el-muhtesib, Şah Mehmed Efendi ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 44 (ORRNB, Fond 917, No: 44)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1123-1125, 1136-1137/1711-1713, 1723-1724
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+98+I

Sicil meşin ciltlidir ve 98 varaktan oluşmaktadır. Ön kapağın yarısı yoktur. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde çeşitli hesap müsveddeleri ve kısa kayıtları bulunmaktadır. Sicil 1123-1125 ve 1136-1137 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a-8a arasında 1136-1137 yıllarının bazı aylarına ait kayıtlar bulunmaktadır. Varak 9a-63b arasındaki kayıtlar 1123-1125 yıllarına aittir. Varak 64a-98b arasında ise 1123-1125 tarihli muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Varak 1a'daki ilk kayıt Ramazan 1137 tarihlidir. Fakat varak 1b ve devamındaki varaklarda yer alan kayıtlar 1136 tarihlidir. Varak 96b'deki son kayıt Zilkade 1124 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Kayıtların yarısına yakını muhallefattır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başıdaki "*Bede't ketbe'l-vakāyi' fî hâzihi'l-evrâk el-Hâc Abdülhalim bin el-Hâc Abdülkerim el-kādı bi'l-hamd fi zemen-i Saâdet Giray Han ibn Selim Giray Hân*" imza kaydından 1136-1137 tarihleri arasında sicilin kadı Abdülhalim b. el-Hâc Abdülkerim dönemine ait olduğunu göstermektedir. Varak 9b başındaki "*Vaka'at hâzihi'l-vakāyi' fi zemen-i Devlet Giray Hân ibn Selim Giray Hân, sene 1123 fi evâsıt-ı R*" imza kaydından Rebîülâhir 1123 tarihinde itibaren sicilin Devlet Giray dönemine ait olduğu belirtilmiş, fakat kadı veya kazasker ismi kaydedilmemiştir. Varak 54a'daki "*İşbu mahalle gelince olan vakāyi' fazîletli Abdüsselam Efendinin vaktine müsâdife eylemişdir. Bundan sonra fazîletli Abdullah Efendinin nasbı güninden bede' olınub on sekiz varakaya varınca müşârûn-ileyh Abdullah Efendi hazretlerinin zemânı olmaludır gaflet olınmaya*" kayıttan sicilin 1123 yılından 1125 yılının Rebîülâhir sonuna kadar kadı Abdüsselam Efendi dönemine, bu tarihten itibaren de Abdullah Efendi dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki karye-i Kobazıda İsmail Ağa zimmetinde Usta el-Hâc Bayramoğlu Mahmudun babasından isâbet eden yüz bir gurûş hakkı olub yirmi biri üzerine karz olmak üzere ibkâ ve seksen gurûşı onu on bire devr-i şer'i olduğı kayd şüd. Fî evâsıt-ı Ramazan sene 1137. Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Bayram Gazi, Molla Salih, el-Hâc İslam Efendi, Ali, Abdülveli, İslam Sofu, Gumlu Gazi Mehmed Molla.

[Son kayıt] Muhallefât-ı el-Hâc Mehmed Efendi mât ve tereke-i Ümmü Gülsün Bike ve zevce-i Alimhân Beğ ve ibneyn-i sagīrîn Mustafa Çelebi ve Ebüssuûd Çelebi ve bint-i sagīre Rukiye el-verâsete-i şer' fî tahrîr-i muhallefât fî evâil-i şehr-i Zilkade sene 1124.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 45 (ORRNB, Fond 917, No: 45)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1125-1127/1713-1715
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+57+I

Sicil meşin ciltlidir ve 57 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapıştırılmış olan sayfalarda çeşitli hesap dökümleri ile bir kayıt bulunmaktadır. Sicil 1125-1127 yıllarını kapsamaktadır. Ön kapak iç kısmı ve varak 1a'daki kayıtlar tarihisizdir. Varak 1b'deki ilk sicil kaydı Ramazan 1125 tarihlidir. Varak 11a'ya kadarki kayıtlar ise 1127 tarihlidir. Daha sonraki varaklarda kayıtların tarihleri düzensiz sıralıdır. Arka kapak iç yüzü ve varak 57b'deki kayıtlar tarihsizdir. Varak 56b'deki kayıt Cemâziyelevvel 1127 tarihlidir. Sicilin yarısından itibaren muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Bismillâh ve bihî nesta'în ve tevekkeltü aleyhi velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-'aliyyi'-'azîm;Bede'tü ketbe'l-vekā'i fi hâzihi'l-evrâk hâmiden lillâhi'l-meliki'l-hallâk ve salâten dâimen alâ seyyidinâ Muhammedin nebiyyihi'l-ahlâk ve alâ âlihî ve ashâbihî zevi'l-kerâmeti'z-zâhirati ale'l-ıtlâk bi-izni men lehu ? el-kazâi'l-istihkâk, hüve'l-âlim el-fâzıl eş-Şeyh Abdullah ibn eş-Şeyh Ahmed el-kādı bi'l-asker el-hânî afâ anhüme'l-Âfî fî zemeni saltanati Kaplan Giray Han bin el-Hâc Selîm Giray Hân -edâmallâhu zemâne saltanatihi mâ tâle vaktü rif'atihi bi-mecîi fe'l-teffetü's-sâkü bi's-sâk- fî evâhiri şehri Şa'bân sene 1125.*"imza kaydından sicilin kazasker Şeyh Ahmed dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki müteveffâ Ali Canın terekesinde Çelebi oğlu Abdullah hissesine ta'yîn olunan ma'rîfet-i şer'le Acem Bayat zimmînin yedinde emânet vaz' olunan nukūddan dört yüz yetmiş gurûşluk cedîd zolatası Ahmed Efendizâde Abdurrahman Çelebiye bi-hasebi'l-iktizâ ikrâz ve teslîm olundukda ol dahi meblağ-ı merkūm dört yüz yetmiş gurûşluk cedîd zolatayı ber-vech-i karz ve kabz eylediği bu mahalle beyân olundı gaflet olınmaya. 20 R sene seb'a ışrîn ve mie ve elf.

[Son kayıt] Oldur ki mâh-ı Receb-i şerîfin gurresinde el-Hâc Seyfullah Akdardan sekiz bin dört yüz akçe karz alub Salih Çelebiden otuzı merhûm … bint-i Bahadır Ağanın bedel-i haccı içün Ali bin … nâm kimesneye teslîm olundığı bu mahalle işâret olundı. Şuhûdü'l-hâl: Halveti Efendi, Seyyid Abdülvehhab Efendi, Ali Molla, Abdülbaki, Halil ve gayrihim.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 46 (ORRNB, Fond 917, No: 46)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1126-1127/1714-1715
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+130+I

Sicil meşin ciltlidir ve 130 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapıştırılmış sayfalarda çeşitli kısa kayıtlar bulunmaktadır. Sicilin baş tarafındaki bazı varakların kopmuş eksik olduğu anlaşılmaktadır. Sicil 1125-1127 yıllarını kapsamaktadır. Ön kapak iç kısmındaki kayıtlar 1127 tarihlidir. Varak 1a'daki kayıtlar ise 1126 tarihlidir. Arka kapak iç kısımdaki kayıtlar da 1126 tarihlidir. Varak 55a'ya kadar kayıtlar tarih sıralıdır. Sonraki muhallefat kayıtları ise tekrar 1126-1127 tarihli olarak sıralanmıştır. Varak 124b-130b arasındaki kayıtlar ise 1126 tarihlidir. Sicilin ilk varakları kopmuş eksik olduğu için hangi kadı döneminde tutulduğu belli değildir. Fakat Ön kapak iç yüzündeki alınan kahve bedelinin kadı efendiden tahsil edildiğini belirten son kayıt, sicilin Bahçesaray kadı mahkemesine ait olduğu göstermektedir.

[İlk kayıt] Mehmed Can Bek tarafından el-Hâc Abdullah kefîl olub kefâleti hesâbıyla beş bin dört yüz akçe Abdülaziz Çelebiye teslîm idüb bâkī iki bin beş yüz akçesin temâmında edâ etmek üzere va'ad olundığı kayd şüd. Fî mâh-ı Cemâziyelâhir sene 1127. Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Can Efendi, el-Hâc Mustafa, Abdurrahman Efendi, Seyyid Abdülgani Efendi, Abdurrahman Molla, Abdülgaffar Molla.

[Son kayıt] Oldur ki Abdulgaffar zevcesi Neslin bint-i Arslanın beş altûn mehr-i mü'eccelini üç ay on gün nafaka-i iddeti içün üç yüz akçe nafaka virüb boşadığı kayd şüd. Fî 14 Cemâziyelâhir sene 1126.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 47 (ORRNB, Fond 917, No: 47)

KAZA:	Karasu
TARİHİ:	1128-1130/1716-1718
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+91+I

Sicil meşin ciltlidir ve 91 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapağına "*Sakk-ı Abdüsselam*" ismi kazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapıştırılmış sayfalarda çeşitli kısa kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1128-1130 yıllarını kapsamaktadır. Ön kapak iç kısmındaki iki kayıt tarihisizdir. Arka kapak iç yüzündeki kayıtlar da tarihsizdir. Varak 1a'daki kayıtlar ise 1128 tarihlidir. Son varaktaki kayıtlar 1130 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin büyük çoğunluğunu muhallefat kayıtları oluşturmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Elhamdülillâhillezî ahkeme ahkâme'ş-şerî'ati'l-garrâ' 'ileyhi yes'adü'l-kelimü't-tayyibü' 'asluhâ sâbitün ve fer'uhâ fi's-semâ'i' ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedin hüve'ş-şefi'ü fi'l-âhirati ve'l-'ûlâ ve alâ âlihî ve sahbihi'l-lezîne lehümü'l-büşrâ bi'd-dereceti'l-'ulyâ. Sümme kad ibtede'tü hâzihi'l-harîtate'l-mer'iyyete li'l-kazâi'ş-şer'iyyeti fi zemeni a'deli'l-havâkîni'l-efhâm ve eşrüfi's-salâtîni'l-a'zam Kaplan giray Hân bin el-Hâc Selîm Girây Hân bin Bahâdır Girây Hân tâle omruhu ilâ inkırâzi'l-asri ve'z-zemân bi-nevbeti efkari ıbâdillâhi'l-mennân Abdülhalîm bin Ali bin Mehmed bi-mâhi Zilka'de bi-seneti semâniyetin ve ışrîn ve mi'etin ve elf min hicreti men lehü'l-ızzü ve'ş-şeref. Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr ve's-se'âde. Sevvedehu el-fakîr ileyhi Sübhânehû teâlâ Abdülhalîm el-kādı bi-mahmiyye-i Karasu, afâ anhu.*" imza kaydından sicilin Karasu kadısı Abdülhalim dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Aynı kaydın iki tarafına düşülen sicillerden sağ taraftakinde Zilhicce 1128 tarihli Devlet Giray Han dönemine ait olduğu, sol taraftakinde ise Rebîülâhir 1129 Saadet Giray Han kaydı bulunmaktadır. Sicil üç ayrı han; Kaplan Giray, Devlet Giray ve Saadet Giray dönemini içeren Karasu kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki 1129 senesi Şa'bân gurresinde 1130 Şa'bânına gelince Moşibaya temâm bir sene olur devr-i şer'i ile üç yüz kırk gurûş olmak üzere virildiği kayd şüd. Karındâşı Yanel kefîl bi'l-mâl olmuşdur. Şuhûdü'l-hâl: Mirza Efendi imâm, Seyyid Hasan Efendi imâm, İbrahim Çelebi, el-Hâc Mustafa, Emir Çelebi el-muhzır.

> **[Son kayıt]** Oldur ki Ali nâm kimesne meclis-i şer'de mahfûz olan bir gök ve bir kırmızı ve iki tosun üzere taraf-ı şer'den ehl-i hibre ma'rîfetiyle yevmî altı akçe farz ve ta'yîn olunduğı kayd şüd. Fî 19 Zilhicce sene 1129. Şuhûdü'l-hâl: Küçük Hasan Ağa el-ma'rûf, Mehmed Efendi, Ahmed Çelebi, Mehmed Çelebi ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 48 (ORRNB, Fond 917, No: 48)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1112-1113, 1128-1131, 1137/1700-1701, 1716-1719, 1724
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+142+I

Sicil meşin ciltlidir ve 142 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz bir kayıt bulunmaktadır. Varak 1a'daki kayıtlardan sadece sonuncusu 1129 tarihildir. Varak 1b'deki kayıt 1 Muharrem 1128 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1112-1113, 1128-1131, 1137 tarihlidir. Ayrıca 1132 tarihli iki kayıt bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. 1112-1113 tarihli kayıtlar varak 117a-130b arasında, 1128-1131 tarihli kayıtlar 1a-116b varakları arasında, 1137 tarihli kayıtlar ise 131a-140b varakları arasındadır. 1128-1131 tarihli kayıtların bir kısmı Bahçesaray'a, diğerleri Bahçesaray'ın nahiyelerine aittir. 1128-1131 tarihleri arasındaki kayıtlar aynı katibe aittir. Ancak yazı karakterinin farklı ve küçük olması sebebiyle son kısmındaki kayıtların başka bir katip tarafından yazılmış olabileceği fikrini kuvvetlendirmektedir. Bu bölümdeki sicillerde genellikle tarih verilmemiştir. Sicilin son kısmında çoğunlukla muhallefat kaydı bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Şevketli Kaplan Giray Hân hazretlerinin kādıaskeri sa'âdetli Şeyh Abdullah Efendinin ikinci sakkıdır ki beyân olunur. Fî gurre-i Muharrem sene 1128*" imza kaydından sicil kazasker Şeyh Abdullah dönemine aittir. Varak 49b'deki "*Sakk-ı memhûrun aşağısından yirmi üç varak adedi tamamına dek olan vekāyi' ve müfredât sa'âdetli Abdullah Efendi'nin güninde olup yirmi üçden sonra sa'âdetli fazîletli Ebüssuûd Efendi hazretlerinin vakitleridir*" ve varak 17b'deki "*bundan sonra olan vakāyi' sa'âdetli fazîletli Ebussuûd Efendi hazretlerinin defteridir. Hazret-i barî mübârek ve meymûn idüp hüsn-i ihtitâm üzeri [?] eyleye, âmîn. Harrarahû el-fakîr es-Seyyid Osmân el-mevlâ ? bi'l-cündi'l-hâkânî. Afâ anhü. Rebîülevvel sene 1129*". Mühür "*Osman*" kayıtlardan sicilin Rebîülevvel 1129 tarihinden itibaren kazasker Ebüssuûd Efendi dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Havva bint-i Mehmed nâm hâtûn Karasuda müteveffâ olan mu'risi Hasan nâm kimesnenin terekesinden hisse-i şer'iyyesi olmak üzere vekîli el-Hâc Abdürrezzak Efendi mübâşeretiyle tahsîl olınub Atalık Ali yediyle irsâl olınan 42 gurûşın mezbûr Alinin masârıfından sonra mezbûre havâle getirüb yedine teslîm ve ikbâz itdüği üç bin dokuz yüz seksen akçenin aynı ile kaydı iltimâs

olundıkda ba‘de bu mahalle ketb ve kayd olundu. Şuhûdü’l-hâl: Vâiz Osman Efendi Kazasker Efendi kethüdâsı Mesud Efendi.

[Son kayıt] Oldur ki Ahmed nâm kimesne karındaşı Fatıma tarafından bi’l-vekâle Nurgazi kimesneyi meclis-i şer‘e ihzâr idüb ve on sekiz gurûş kıymetinde bir sîm kuşak taleb eylediğinde ani’s-su’âl ve akībü’l-inkâr ve eseri’l-istişhâd Osman nâm kimesne mezbûrın da‘vasına muvâfık-ı şehâdetleriyle sübût bulub halâsıyla hükmü kayd şüd. Ba‘de evlâdlarının nafakası içün altı altûn deyn sübûtı kayd şüd. Şuhûdü’l-hâl: Ahmed Efendi el-müderris, el-Hâc Seyyid Ali Efendi, Osman Efendi el-vâiz, el-Hâc Abdullah Efendi ve gayrihim.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 49 (ORRNB, Fond 917, No: 49)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1132-1135/1720-1723
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+103+I

Sicil meşin ciltlidir ve 103 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapıştırılmış sayfalarda çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzündeki kayıtlar tarihsizdir. Arka kapak iç yüzündeki kayıtlar 1132 tarihlidir. Sicil 1132-1135 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da bulunan beş kayıttan ilki olan imza kaydı Muharrem 1132 tarihlidir. Varak 103b'deki beş kayıt ise 1132 tarihlidir. Önceki varaklarda 1132-1135 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilde kayıtlar daha çok 1132-1134 yıllarına aittir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin yarısından itibaren muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Bismillâh ve bihî nesta'în ve tevekkeltü aleyhi velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-'aliyyi'-'azîm; Bede'tü ketbe'l-vakâyi' fî hâzihi'l-evrâk hâmiden lillâhi'l-meliki'l-hallâk ve salâten dâimen alâ seyyidinâ Muhammedin nebiyyihi'l-ahlâk ve alâ âlihî ve ashâbihî zevi'l-kerâmeti'z-zâhireti ale'l-ıtlâk, hüve'l-âlimü'l-fâzıl Abdüllatîf bin Ömer el-kādı bi'l-askeri'l-Hânî afâ anhü fî saltanati Saâdet Girây Hân ibn el-Hâc Selîm Girây edâmallâhu devletehu ve etâle rif'atehu bi-mecî fe'l-teffetü's-sâkü bi's-sâk fî gurreti Muharremü'l-harâm, sene 1132.*" imza kaydı sicilin kazasker Abdüllatif Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Re'is-i Cebeciyân fazîletli efendinin tarîk-i hacdan gelirken vefât iden el-Hâc Seferşah Ağanın alâ tarîkī'l-karz üzerinde olub, Tatar Ağası Pîr Ali yedine teslîm ve irsâl olunan hasene ve el-Hâc Mustafadan ahz olınan elli gurûş cem'an yüz elli gurûş beyân şüd. Fındık altûn 43 aded, Macar altûnı 2 aded.

[Son kayıt] Oldur ki fazîletli ve rif'atli kādıasker Abdüllatif Efendi hazretleri pederlerinin bedel-i haccı içün el-Hâc Abdülcemile 60 zincirli altûn virüb Acem Pehlivan yedinden almak üzere emr eylediklerinde Pehlivan el-merkūmın vaktinde el-Hâc Abdülcemile teslîm itmek üzere mevâ'idesinde bu mahalle işâret olundı. Fî Ra 1132.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 50 (ORRNB, Fond 917, No: 50)

KAZA:	Karasu
TARİHİ:	1132-1135/1720-1723
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+93+I

Sicil meşin ciltlidir ve 93 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapıştırılmış sayfalarda kayıt yoktur. Sicil 1132-1135 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıtlardan biri Receb 1132 tarihli, diğerleri tarihsizdir. Varak 93b'de ise 1132 tarihli kayıtlar vardır. Ancak önceki varaklarda 1133 ve 1134 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Elhamdülillâh ahkâm-ı hükkâm-ı şer'iyye ? sümme kad ibtede't-hâzihi'l-harîta el-mer'iyye li'l-kazā bi'ş-şer'iyye fî zemen-i Saâdet Giray Hân ibn Selim Giray Hân fî nevbet-i efgâru ibâdullâh el-mennân Abdülfettâh ibn Şeyh Abdullah Efendi bin Şeyh Ahmed Efendi sene 1132 min şehr-i Receb*" imza kaydında kaza ismi belirtilmemiştir. Fakat hem imza kaydında kullanılan kelime, sıfat ve tabirlerin Karasu kazasına ait olan 47 numaralı sicildekiyle benzerlik göstermesi hem de aşağıda son kayıttaki bilgilerin Karasu mahallerine ait olması, sicilin Karasu mahkemesine ait olma ihtimalini güçlendirmektedir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Halil nâm kimesne meclis-i şer'de Ahmed nâm kimesneden 12 gurûş hakk da'va idüb ani's-su'âl ve'l-ikrâr ve'l-emr bi'l-edâ bi't-taleb celbi kayd şüd. Fî 9 B 1132.

[Son kayıt] Bâ'is-i tahrîr-i fermân-ı şerîf-i Hânî budur ki, Kānûn-ı kadîm üzere Kırım içinde vâkī' karyelerde beher sene tarafımıza virüligelen ağnâm cem' ve tahsīli için Koyun Emîni hânesinden tokaylar gezüb cem' etdiklerinde bir ferd muhâlefet itmeyüb beher sene viregeldikleri ağnâmı vireler bu bâbda sādır olan emr-i şerîfimle âmil olalar şöyle bileler. Tahrîren fî Şâban sene 1132. Mahalle-i Sadık Efendi Meblağ 80, Mahalle-i Şor meblağ 148, Mahalle-i el-Hâc Şaban meblağ 40, Mahalle-i el-Hâc Bunyad meblağ 45, Mahalle-i el-Hâc Salih meblağ 279, Mahalle-i Çorum meblağ 80, Mahalle-i Câmi'-i Kebîr meblağ 45, Mahalle-i Acem meblağ 80, Mahalle-i Ali efendi meblağ 65, Mahalle-i Seyyid Hasan meblağ 40, Mahalle-i el-Hâc Murat meblağ 30, Mahalle-i Receb meblağ 379, Rum ve Ermeniyân meblağ 1300. Cem'an meblağ 3400.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 51 (ORRNB, Fond 917, No: 51)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1135-1136/1723-1724
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	65

Sicil meşin ciltlidir ve 65 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfaların olduğu fakat daha sonradan söküldüğü görülmektedir. Sicil 1135-1136 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıtlardan ikisi 1135 ve 1136 tarihli, diğerleri tarihsizdir. Varak 65b'deki kayıt 1136 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Kayıtların üçte birlik kısmını muhallefatlar oluşturmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Bede't kütübü'l-vekā'i fi hâzihi'l-evrâk …. hüve'l-âlim el-fâzıl Abdüllatif bin Ömer el-kādı bi'l-asker el-hânî fi Saltanat-ı Saâdet Giray ibn Selim Giray Hân fi gurre-i B sene 1135*" imza kaydı, sicilin kazasker Abdüllatif Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Varak 52a'daki Han yarlığını ihtiva eden kayıttan 1136 yılında aynı kazaskerin görevine devam ettiği anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki İstanbulî el-Hâc Mustafa bin el-Hâc Mehmed nâm kimesneden da'va-yı âdîsine Mehmed nâm kimesne vekîl olmağla meclis-i şer'a Karasulu Papayşer Yahudi muhzırında yüz seksen beş gurûş taleb ve ahza ve kendüye vekîl eylediğin Hasan bin Abdullah nâm kimesne şehâdet idüb şehâdet-i âhara tavakkufı kayd düşdü. Fî 9 B 1136. Şuhûdü'l-hâl: Aytimur Ağa, Azamat Ağa, Abdulgaffar Efendi, Mustafa ve gayrihim.

[Son kayıt] Kütüb-i hânîye hâfızı Seyyid Ataullah Çelebi yediyle bi'l-iktizâ mahkemeye gelen kitâbların beyânıdır. Vâiz Efendinin Tefsîr-i Acem Hikmetü'l-ayn Hirâki hâşiyesidir. Efendinin içerisinde olan 5 kitâb bakılmaya mütevakkıfdır aldığı kitablar 22 adet, kıymeti 125 gurûş. Oldur ki Mehmed Efendi yedinden Losbeye(?) veled-i Samavin nâm nasrânîye meclis-i şer'de bir kaba zincir bir akçelik mâlı olmak üzere ahz ve kabzı kayd şüd. 22 Ca 1135. Şuhûdü'l-hâl: Arif Mehmed Efendi el-muhzır, Ahmed Efendi, Ali Efendi, el-Hâc Hüseyin kâtibü'l-hurûf, el-Hâc Seyyid Alim ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 52 (ORRNB, Fond 917, No: 52)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1136-1137/1724-1725
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+35+I

Sicil meşin ciltlidir ve 35 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz müsvedde kayıtlar vardır. Arka kapak iç yüzündeki kayıtların sadece biri 1136 tarihlidir, diğerleri tarihsizdir. Sicildeki kayıtlar Şâban 1136-Muharrem 1137 tarihleri arasını kapsamaktadır. Bu nedenle sicil aslında 1136 yılına aittir. Sadece bir kaç kayıt Muharrem 1137 tarihlidir. Varak 1a'da yedi kayıt 1136 tarihlidir. Varak 35b'deki dört kayıt Muharrem 1137 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*E'ûzü billâhi mine'ş-şeytânirracîm, bismillâhirrahmânirrahîm. Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr; Vaka'at hâzihi'l-cerîdetü'ş-şer'iyye ve's-sukûku'l-mer'iyye fi nevbeti az'afi'l-'ıbâd Sâlih bin eş-Şeyh Feyzullah el-kādı bi-Bağçesaray el-mahmiyye afâ anhüme'l-Âfi bi-mennihi'l-vâfi ve keremihi'l-kâfi ve fi saltanati eşca'i'z-zemân es-Sultân ibn es-Sultân el-Gâzî Saâdet Girây Hân ibn el-Hâc Selîm Girây Hân ebbedallâhu devletehu ilâ inkırâzi'd-deverân fi şehri Şa'bân min şuhûri sene sittin ve selâsîn ve mi'etin ve elf, men lehü'l-izzü ve'ş-şeref.*" mühür "Ahmed" imza kaydı, sicilin Şâban 1136 tarihinden itibaren Bahçesaray kadısı Salih Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
TURKISH RELIGIOUS FOUNDATION
www.tdv.org.tr

[İlk kayıt] Manguş mer'âsında katlen mürd olan Meyamin Yahudinin dem-i desti için 1136 senesinin Ramazan-ı şerîfinde Manguş zimmîyânından alınan otuz beş bin üç yüz otuz beş akçe resm-i âdî sekiz yüz kırk beş akçe. [Tarih ve şühûdü'l- hal kaydı yoktur]. Oldur ki İsak nâm Yahudi karye-i Hızırbalabandan Abdüsselam Çelebi mahzarında üzerine dava idüb iki yüz altmış akçe hak taleb eylediğinde ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr edâsıyla emr olundukda edâsı bi't-taleb kayd şüd. Şühûdü'l-hâl: Hasan Beşe, Abdülgaffar en-nâib-i nâhiye.

[Son kayıt] Oldur ki Avedik nâm zimmî mahfel-i kazāda Mikail nâm zimmînin muvâcehsinde altı yüz seksen akçe çûkadan hak talep eyledikde ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr mesfûr Mikail mesfûr Avedikden iki yüz akçe hak taleb eylediğinde dört yüz seksen akçesin edâ ile emr olınub bâkī iki yüz akçe takas olınub edâsı kayd şüd. Tarih ve şuhûdü'l-hâl yok. Varak 35b'deki son sicil kaydı M. 1137 tarihlidir.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 53 (ORRNB, Fond 917, No: 53)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1138-1140/1725-1727
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+92+I

Sicil meşin ciltlidir ve 92 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde 1139 yılına ait çeşitli narh ve sicil kayıtları bulunmaktadır. Sicil 1138-1140 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a-64b arasındaki kayıtlar 1138-1139 tarihlidir. Varak 65a-74a arsındaki kayıtlar 1140 tarihlidir. Ardından gelen varaklar ise tekrar 1139 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*E'ûzü billâhi mine'ş-şeytânirracîm, bismillâhirrahmânirrahîm. Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr; Kad vaka'at hâzihi'l-cerîdetü'ş-şer'iyye ve's-sukûku'l-mer'iyye fi nevbeti az'afi'l-ibâd Sâlih bin eş-Şeyh Feyzullah Efendi el-kādı bi-Bağçesaray el-mahmiyye afâ anhüme'l-âfi ve fi saltanati eşca'i'z-zemân Mengli Girây Hân ibn el-Hâc Selîm Girây Hân –ebbedallâhu devletehu ilâ inkırâzi'd-deverân. Hurrire fi şehri Şa'bâni'l-mükerrem senete semânin ve selâsîn ve mi'etin ve elf. 1138*" mühür "*Salih*" imza kaydı, sicilin Bahçesaray kadısı Salih dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki mahmiyye-i Bahçesarayda Yahudiyân kal'ası sâkinesinden Semha veled-i Kökeni(?) nâm Yahudi meclis-i şer'i hâtırda kal'a-i mezbûre sâkinlerinden İsak veled-i Yafudan nâm Yahudiden beş yüz akçe hak taleb eyledikde anis's-su'âl İsak Yahudi on beş gurûşı Semha nâm Yahudiye havâle eylediğinde, Semhanın hakkı kalmadı. Semha el-merkūm havâleyi inkâr eylediğinde ba'de'l-aczi'l-beyyine ve'l-istihlâf ve'l-hulf edâ ile emr ve edâsın kayd şüd. Şühûdü'l-hâl: Fetullah Efendi, Salah Efendi, Mehmed Kul Efendi, Ali Efendi el-imâm, Abdülfettah Efendi ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki Abdullatif Efendi el-imâm Kasım Efendiden kırk gurûş ve iki ay va'de ile rıbh yüz kırk akçe kayd şüd. 9 C Bahçesaray Müslümanlarından ahz olunan bin altı yüz doksan üç gurûş sekiz yüz elli akçe in'âm ve ihsân on dört bin sekiz yüz akçe.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 54 (ORRNB, Fond 917, No: 54)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1138-1139/1725-1726
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+90+I

Sicil meşin ciltlidir ve 90 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Sicilin ön kapağı üzerine "*Sakk-ı Seyyid Ebüssuûd Efendi 1138*" ibaresi kazılarak kaydedilmiştir. Ön kapak iç yüzünde kayıt yoktur. Arka kapak iç yüzünde tarihsiz bir muhallefat ile üç kayıt bulunmaktadır. Sicil 1138-1139 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da başındaki kayıt Zilhicce 1139 tarihlidir. Varak 1b'den itibaren kayıtlar 1138 tarihlidir. Varak 90a'daki son kayıt 11 Zilkade 1139 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde çoğunlukla muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Seyyid Ebüssuûd Efendi 1138*" kayıt, sicilin kazasker Seyyid Ebüssuûd Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Varak 36a'daki evâsıt-ı Zilhicce 1138 tarihli ilk sicilde "*Latif Efendi kādıasker-i sâbık*" kaydından, bir önceki kazaskerin Latif Efendi olduğu anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKSTA ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki kazā-yı Dibkerş muzāfâtından karye-i Çalı sükkânından Esed bin Hacı Bolad nâm kimesne mahfel-i kazāda Azamad bin Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde beni işbu Azamad kāmçı ile sol gözüme vurıb gözümü görmez eyledi su'âl olınub mücbîr mahbes icrâ olınması murâdımdır didiğinde ani's-su'âl ve'l-inkâr ve'l-istişhâd ve udûlü'l-cevleti Hacı Molla ve Esed Ali Sofu alâ vukūfu'd-da'va edâ-yı şehâdet-i şer'iyye ile geldikde ba'de't-tezkîye ve'l-kabûl hükm sene-i kâmile tamâmına tevakkufı kayd şüd. Fî evâhir-i Z sene 1138. Şuhûdü'l-hâl: Ali Ağa el-a'zâ, el-Hâc Derviş Ağa el-ma'rûf, el-Hâc Mehmed Ağa.

[Son kayıt] Oldur ki bundan akdem vefât iden el-Hâc Süleymanın vakf eylediği mekteb evkāfının mütevellisi el-Hâc Seyfullah Efendi mekteb-i Hoca Navi Mollaya 1139 senesinin mâh-ı Zilhicce âhirinde sekiz yüz yetmiş beş akçe teslîm kayd şüd. Şühûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ el-Hâc Abdulhalim Efendi, Hızır Efendi el-müderris, el-Hâc Mehmed Efendi el-hafız ve gayrihim. Oldur ki işbu 1138 senesinin mâh-ı Zilhiccesinin gurresinden fazîletli kādıasker efendi hazretleri Navi Mollayı kendilerine imâm nasb eylediği kayd şüd. Şühûdü'l-hâl: el-mezbûrûn.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 55 (ORRNB, Fond 917, No: 55)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1139-1144/1726-1731
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+97+I

Sicil meşin ciltlidir ve 97 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapağı üzerinde "*es-sakka's-sânî li-Seyyid Ebüssuûd Efendi sene 1139*" kaydı vardır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde kısa bir kayıt ve hesap müsveddeleri bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde dört kayıttan ikisi 1140 ve 1141 tarihli, diğerleri tarihsizdir. Sicil 1139, 1140-1143, 1144 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki üç kayıttan ikincisi 1133 tarihli diğerleri tarihsizdir. 97b'deki kayıtlar 1142 tarihlidir. Önceki varaklarda ise 1143 ve 1144 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Varak 1b başındaki kayıt, evâhir-i Zilkade 1139 tarihlidir ve diğerleri 1139 tarihlidir. 1139 yılının son iki ayını içeren kayıtları 1140-1143 yıllarına ait olanlar takip etmektedir. 1144 yılının birkaç ayına ait kayıtlar da bulunmaktadır. Bu nedenle sicil 1140-1143 yıllarını kapsamaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Defterde muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Bu konuda varak 86'ya kadar herhangi bir kayıt yoktur. Ancak ön kapak üzerindeki ve varak 86b'deki iki kayıttan sicilin Zilkade 1139 tarihinden 1 Şâban 1143 tarihine kadar kazasker Ebüssuûd Efendi dönemine ait olduğu, bu tarihten itibaren kazasker Fethullah Efendi dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Abdulfettah bin Abdülkerim Safiye bint-i Ali nâm hâtûn mahzarında işbu Safiye benim zevcem olup tarîk-i kitâbdan sekiz sene mukaddem ben diyâr-ı âhara gittiğimde mezbûre Fatıma işbu Yahya bin [boş] nâm kimesneye beni tatlîk eylemişdir deyü tezvîc etdirmiş benim taht-ı nikâhımda olmak ile zevcemi taleb iderim didiğinde mezbûr Fatıma da'vayı tatlîk idüb ba'de'l-acz an ityâni'l-beyyine mezbûre Fatıma zevc-i Abdülfettaha hükm mezbûr Yahyanın iddeti tamâmına dek bir yerde meks etmek üzere tenbîh olundı kayd şüd. 9 M öğle vaktiydi sene 1133. Şuhûdü'l-hâl: Hamid Efendi, Ebubekir Efendi, Sinan Efendi, Abdurrahim Efendi, Ebubekir Molla, Yahya Efendi ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki fazîletli kādıasker efendi hazretleri bâzirgân-ı Makdesî papasın mahfel-i kazāda hâzır olub Efendi hazretleri …. geldiklerinden sonra kışlık harç ve masraf bin on beş gurûş seksen akçe olmış idi mahmiyye-i Kefede kendi yedinden tâm ahz ve kabz eyledim deyüb ikrârı kayd şüd. 12 C 1142.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Seyyid Ali Efendi, Abdullah Efendi, Din Ali, Salih ve gayrihim. Oldur ki fazîletli kādıasker efendi Ali Efendi bin Abdülkerim Efendiden yirmi bir bin beş yüz akçe iştirâ idüb firâr iden gulâmın semeni olan yirmi bir bin beş yüz akçe mezbûr Ali Efendiye bi't-temâm teslîm idüb ve mezbûrın ahz ve istifâsı kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Hamid el-müderris, el-Hâc Seyyid Ali, Mehmed Nafi Efendi, Garib Hoca, Halil Efendi, Ahmed Efendi, İbrahim efendi.

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 56 (ORRNB, Fond 917, No: 56)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1143-1146/1730-1733
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+96+I

Sicil meşin ciltlidir ve 96 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde "*Sakk-ı Fethullah Efendi sene 1143 Sakk-ı Fethullah Efendi bin Şeyh Abdurrahman Efendi*" kaydı bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde tarihsiz beş kayıt bulunmaktadır. Sicil 1143-1146 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da iki arapça dua kaydı vardır. Varak 1b'deki ilk kayıt 28 Şâban 1143 tarihlidir. Varak 95b'deki kayıtlar 1143 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı döneminde tutulduğu bellidir. Ön kapak iç yüzündeki "*Sakk-ı Fethullah Efendi sene 1143 sakk-ı Fethullah Efendi bin Şeyh Abdurrahman Efendi*" kayıt, sicilin kazasker Fethullah Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Seyfeddin Ömer meclis-i şer'-i hâtır-ı lâzımü't-tevkīrde imâm Şaban Molla mahzarında takrîr-i da'va idüb işbu Şaban Molladan bir Kızılbaş câriyesi on üç bin akçeye iştirâ eylemişdim ba'de câriye hürriyet-i da'va eylemek sadedinde iken câriye-i merkūmeyi yine kendine red eyledim otuz gurûşımı ahz eyledim zimmetinde yüz gurûş hakkım kaldı su'âl olınub ihkāk-ı hak olunması matlûbımdur didiğinde ani's-su'âl akībü't-tasdîk mûcibiyle hükmü kayd şüd. 15 L 1143. Şuhûdü'l- hâl: Mehmed el-hafız, Seyyid Abdulvehhab Efendi el-marûf, İvaz Efendi, Abdullah Efendi, Devlet Gazi, Kasal el-muhzır.

[Son kayıt] Oldur ki işbu 1146 senesinde Bahçesarayda vâkī' hamâmın hamâmîleri odun bahâlı olub iltizâm altında kalurız deyü hâtûnlardan ikişer akçe ücret alınmak içün taraf-ı şer'den istizân itdiklerinde erbâb-ı hibreden su'âl olundukda avretlerden ikişer akçe alınmak bi'l-iktizâ-yı şer' o şeyden ziyâde ve müşterilere zarâr olmamak üzere haber virmeleriyle avretlerden ikişer akçe ücret alınmak kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Efendi, Mustafa Efendi, Hamid Efendi, Cemil Efendi, Derviş Ali, el-Hâc Halim Efendi. Sultan Mahmud Gaferallah asrında bu sūret-i fermân-ı şerîfde Efendizâdelerin haklarında sādır olmuştur. Kıtvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm mevlânâ Mangup kādısı zîde fazlehu, tevkī'-i refī'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Kıtvetü'n-nüvvâb el-müteşerri' ve [boş] ve zide ilmuhu ve südde-i sa'âdetime arz-ı hâl idüb bu sen ki mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin mutasarrıf olduğın Mangup kazāsında tarafından nâib olub beyne'l-ahâli icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyye idüb hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

te‘addîsi olmayub dahl olunmak icâb itmez iken ashâb-ı ağrâzâdan [boş] ve [boş] ve [boş] nâm kimesnelerin hevâlarına ta‘kîb ile zulmlerine ruhsat virildiğiçün biz senin nâib olduğın istemezüz deyü dâima ta‘cîz ve rencîdeden hâli olmadıkların bildirüb mezbûrların hilâf-ı şer‘ ve mugāyir-i kānûn te‘addîleri men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnım ricâ itmeğin kānûn amel olunmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vusūl buldukda bu bâbda sādır olan emrim üzere amel dahi husūs-ı mezbûre temâm mukayyed olub göresin. Bu kazā-yı mezbûrda tarafından nâib olub beyne’l-ahâli icrâ-yı ahkâm-ı şer‘iyye idüb hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesne cevr ü te‘addisi yoğken ashâb-ı ağrazadan olan mezbûrlar olvechile biz senin nâib olduğın istemezüz deyü müdâhale ve te‘addi eyledikleri vâkī‘ ise imdi min ba‘d kānûna ve emr-i hümâyûnuma mugāyir ashâb-ı ağrazdan olan mezbûrları müdâhale etdirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfeme i‘timât kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Za sene 1143. Be-makām-ı Kostantiniyye el-mahrûse.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 57 (ORRNB, Fond 917, No: 57)

KAZA:	Karasu
TARİHİ:	1144-1146/1731-1733
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+78+I

Sicil meşin ciltlidir ve 78 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapağı üzerine, "*Sakk-ı Abdülgaffar bin Hasan*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde ilk kayıt 1144 tarihlidir. Ayrıca 1135 ve 1136 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde ilk kayıt tarihsizdir. Diğerleri 1135 ve 1136 tarihlidir. Sicil 1144-1145 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ilk kayıt Ramazan 1144 tarihlidir, diğer iki kayıt 1145 ve son kayıt 1144 tarihlidir. Varak 1b'deki kayıtlar Ramazan 1144 tarihlidir. Varak 78b'deki kayıtlar 1145 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde çoğunlukla muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Elhamdülillâhillezî ahkeme ahkâme'ş-şerîati'l-garrâi 'ileyhi yes'adü'l-kelimü't-tayyibü' asluhâ sâbitün ve fer'uhâ fi's-semâ'i. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ Muhammedin hüve'ş-şefi'u fi'l-âhirati ve'l-'ûlâ. Ve âlâ âlihî ve sahbihi'l-lezîne lehümü'l-büşrâ bi'd-dereceti'l-'ulyâ. Sümme kad bede'tü hâzihi'l- harîtate'l-mer'iyye li'l-kazâya'ş-şer'iyye fi zemeni a'deli'l-havâkîni'l-fehâm ve eşca'i's-selâtîni'l-'ızâm Kaplan Girây Hân ibn el-Hâc Selîm Girây Hân –tâle ömruhu ilâ inkırâzi'l-asri ve'z-zemân bi-nevbeti efkari ibâdillâhi'l-mennân Abdülgaffâr bin Hasan bi-mâh-ı Ramazân ellezî ünzile fihi'l-Kur'ân, bi-seneti erba'atin ve erba'în ve mi'etin ve elf min hicreti men lehü'l-'izzü ve kemâlü'ş-şeref. Rabbi yessir velâ tü' assir rabbi temmim bi'l-hayr ve'l-âfiye.*" mühür "*Abdulgaffar*" imza kaydı, sicilin Karasu kadısı Abdulgaffar Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Varak 45b'deki kayıt ise sicilin Şevval 1145 tarihinden itibaren es-Seyyid Abdulhay(?) ibn Seyyid Abdurrahman dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Karasu kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki Eyübzâde İsmail mahfel-i kazāda İbrahim Secved Beyi Beyhânında olan hamâmın akçesinden küsûr yüz beş gurûş hakkım Şolzâde Hacı İbrahim yedinden bi't-temâm ahz ve istifâ idüb hâsılı iki yüz yirmi beş gurûş semen-i hamâmı bi't-temâm ahz idüb mezbûr hân-ı sultânda bir habbe ve bir akçe kalmamışdır dediği kayd şüd. 8 Z 1144. Şuhûdü'l-hâl: İvaz Efendi el-müderris, Abdülgaffar Efendi, Hasan Efendi, Seyyid Mahmud Çelebi, Serdazâde hüddâm-ı mahkeme, Şeyh Musa el-Asabi, İbrahim.
>
> **[Son kayıt]** Oldur ki lahm-ı ganem 8 akçe, lahm-ı kuzu 9 akçe, lahm-ı bakar ve

keçi 5 akçe olmak üzere narh ve tes'ir olunduğı kayd şüd. 13 Za 1144. Oldur ki buğdayın a'lâsı 220 akçe olduğın haber virmeleriyle târih-i kitâbdan bede' olunmak üzere 130 dirhem hubz-ı matbûh 1 akçe narh ve tes'ir olunduğı kayd şüd. 14 Şevval 1144. Berber el-Hâc Feyzullah karşısında olan bâb dükkanı bir seneye üç yüz akçeye icâre ile bir zimmîye virilmişdir. Fî gurre-i R sene 1145.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 58 (ORRNB, Fond 917, No: 58)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1146-1148/1733-1735
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+98+I

Sicil meşin ciltlidir ve 98 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde "*Sakk-ı Fethullah el-kādı bi'l-cündi'l-hânî ufiye anhu*" kaydı bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzüne yapışık sayfada 1147 ve 1148 tarihli iki ve üç tarihsiz kayıt bulunmaktadır. Sicil 1146-1148 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da hesap müsveddesi bulunmaktadır. Varak 1b'deki ilk kayıt 1 Cemâziyelevvel 1146 tarihlidir. Varak 98b'de 1146 ve1147 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Varak 97a'daki kayıtlar 1148 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapak iç yüzündeki "*Sakk-ı Fethullah el-kādı bi'l-cündi'l-hânî afa anhu*" kayıt, sicilin kazasker Fethullah Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Hasan el-müezzin meclis-i şer'de Üveysli Mustafadan iki yüz akçe hak taleb eylediğinde ani's-su'âl akībü'l-ikrâr edâ ile emr olundukda istimhâl idüb sekiz gün mehil üzere def' etmeğe ta'ahhüdü kayd şüd. Fî gurre-i Ca 1146. Şuhûdü'l-hâl: Şuhûdü'l-mezbûrûn es-sâbıkūn.

[Son kayıt] Oldur ki Mehmed Gazi Bölükbaşı Zekeriya Ağaya sekiz kîse üç yüz elli bir gurûş nakd teslîm eylediği bu mahalle kayd ve işâret olınub zincirli altûn dört yüz seksen beş akçeye, zolata yüz otuz beş akçeye hesâb olunmuşdır. Bu mahalle işâret olundı. 15 M 1148. Ağa-yı a'zam hazretlerinden olan iki kîseden yedi yüz on beş yine Zekeriya Ağaya teslîm olundı. Bu mahalle değin teslîm olunan on kîse altmış altı gurûşdur. Meblağ-ı merkūm bi't-temâm Zekeriya Ağa yedine teslîm olunmuşdır. Bu mahalle işâret olundı. Şuhûdü'l-hâl: Ömer Mirza, Ali Mirza, Gülünşah Mirza, Mehmed Şahbaz, el-Hâc Ali kâtib el-hurûf ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 59 (ORRNB, Fond 917, No: 59)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1149-1150/1736-1737
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+42+I

Sicil meşin ciltlidir ve 42 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde herhangi bir kayıt yoktur. Sicil 1149-1150 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başında "*Sakk-ı sâlis-i Fethullah Efendi fi saltanat-ı Fetih Giray Hân sene 1149*" kaydı ve hesap müsveddesi ile "*Bir şey yokdur Ali vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Varak 1b'deki ilk kayıt evâsıt-ı Ramazan 1149 tarihlidir. Varak 39-40'da kayıt yoktur. Varak 42b'deki son kayıt 15 Safer 1150 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzenlidir. Sicilde muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Sakk-ı sâlis-i Fethullah Efendi fi saltanat-ı Fetih Giray Hân sene 1149*" kayıt, sicilin kazasker Fethullah Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Muhallefât-ı Arslan Gazi Ağa an Borta ve tereke Hacı Sultan Hanbike ve zevceteyn-i seniyye Totay ve Vefadar Bike ve ibneyn-i bi'l-ayn Salim Şah ... ve erba'a binneyn-i sagîrîn Azimet ve Hacı Gazi ve Mehmed Şah ve Selamet ve bint-i Hob Sultan ve sagîreteyn Muhabbet Sultan ve Esma Sultan ve'l-verâse-i min huzûr-ı fihâm-ı şer' fî tahrîr-i muhallefât fî evâsıt-ı Ramazan el-mübârek sene 1149.

[Son kayıt] Oldur ki Sulukoba Mescidinin imâmı ve evkāfının mütevellisi Ali Molla harâb olan üç aded dükkânı vakıf akçesiyle ta'mîr için savb-ı şer'den istizân idüb ba'de'l-izn dükkân-ı mezbûrların ta'mîrine be-hesâb beş bin yüz on beş gurûş sarf eylediğin bu mahalle kayd şüd ve işâret olundı. Fî Muharrem 1150. Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Efendi, el-Hâc Abdullah Efendi, Abdülmecid, Molla Ali, el-Hâc Abdüllatif el-kayyûm, Mehmed ve gayrihim.

TÜRK TARİH KURUMU
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 60 (ORRNB, Fond 917, No: 60)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1149-1155/1736-1741
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	63

Sicilin cilt kapağı yoktur ve 63 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ilk varağı yıpranmış ve ortadan yırtılmış durumdadır. Sicil 1149-1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155 yıllarını kapsamaktadır. Fakat kayıtların çoğunluğu 1149-1150 yıllarına aittir. Varak 1a başındaki kayıt 1 Receb 1149 tarihlidir. Varak 1b'de ilk kayıt Cemâziyelâhir 1149 tarihlidir. Varak 63b'deki kayıtlar tarihsizdir. Varak 63a'daki kayıt Şevval 1149 tarihlidir. Varak 62b'deki kayıt ise 12 Muharrem 1150 tarihlidir. Varak 32a, 39a-43b, 51b-57b'de kayıt yoktur. Varak 35b-36a'da 1154 tarihli, varak 36b-38a, 48b-51a, 57b-58a'da 1155 tarihli, varak 58b-59a'da 1154 tarihli, varak 59b'de 1153 tarihli, varak 60a'da 1152-1153 tarihli, varak 61a'da 1151 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*E'ûzü billâhi mine'ş-şeytânirracîm, bismillâhirrahmânirrahîm. Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr; Kad vaka'at hâzihi'l-cerâyidü'l-mer'iyye ve's-sukûku'l-lâtîfetü'ş-şer'iyye fî nevbeti efkari'l-verâ es-Seyyid Abdülhay ibn es-Seyyid Abdurrahmân el-kādı bi-Bağçesaray el-mahmiyye –hamâhullâhu ani'l-beliyye fî saltanati eşca'i'z-zemân el-Gâzî Fetih Girây Hân ibn el-Gâzî Devlet Girây Hân âmelehümallâhu bi'l-gufrân. Hurrire fî gurreti Receb el-müreccb senete tis'atin ve erba'în ve mi'etin ve elf. 1149.*" ve varak 11a başındaki "*E'ûzü billâhi mine'ş-şeytânirracîm, bismillâhirrahmânirrahîm. Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr; Min hâhünâ; kad vaka't hâzihi's-sukûku'ş-şer'iyye fî nevbeti ahkari'l-verâ Ârif Mehmed bin Ahmed el-kādı bi-Bağçesaray el-mahmiyye fi saltanati eşca'i'z-zemân el-Gâzî Feth Girây Hân ibn el-Gâzî Devlet Girây Hân –âmelehümallâhu bi'l-gufrân. Hurrira fi yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min şehri Ramazân el-mübârek bi-seneti tis'atin ve erba'în ve mi'etin ve elf. 1149*" imza kayıtları, sicilin Bahçesaray kadısı Seyyid Abdurrahman ve Arif Mehmed dönemlerine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki mahmiyye-i Gözleve sükkânından Şemayil nâm Yahudi meclis-i şer'-i şerîfde Barâhir(?) nâm Yahudiden yüz gurûş sağ akçe ve kirpâs akçesi yüz on altı gurûş seksen akçe ve bir seccâde akçesi iki yüz akçe hakk da'va eylediğinde ani's-su'âl akībü'l-ikrâr edâ ile emr olınub bade'l-habs olunduğı kayd şüd. Fî evâsıt-ı C 1149. Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed Efendi, Molla Mehmed bin Receb, Hasan el-muhzır ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki Ömer bin Ahmed nâm kimesne iç yağı 25 akçeye alub mumın vukīyyesin altmış akçeye bey‘ itmek üzere iltizâm kayd şüd. Fî evâil-i Cemâziyelevvel 1150. Bakkālâna müte‘allik olan eşyânın tes‘iri ber-vech-i âtî beyân olunır. Fî 7 L 1149.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 61 (ORRNB, Fond 917, No: 61)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1150-1152/1737-1739
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+94+I

Sicil meşin ciltlidir ve 94 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapakları iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzündeki sayfa yıpranmış durumdadır ve yarısı yoktur. Aynı şekilde sicilin ilk 8 varağı, çürüme nedeniyle büyük ölçüde hasar görmüştür. Tamir edilen varak altları okunabilir durumdadır. Sicilin ilk sayfaları kopmuş olabilir. Ön kapak iç yüzündeki kayıtlar tarihsizdir. Arka kapak iç yüzünde altı kayıt bulunmaktadır. Bunlardan biri 1151 tarihli, diğerleri tarihsizdir. Sicilin 59a, 61b, 63a-b, 64a, 65a-78b, 79b-80b varaklarında kayık yoktur. Sicil 1150, 1151-1152 yıllarını kapsamaktadır. Üst kısmı olmayan varak 1a'da tarihsiz bir muhallefat kaydı bulunmaktadır. Varak 1b'deki varolan son iki kayıt tarihsizdir. Varak 2a'daki kayıt Muharrem 1151 tarihlidir. Varak 2b-3a'da Zilhicce 1150 tarihli kayıtlar vardır. Fakat daha sonraki varaklar 1151 yılına aittir. Varak 94b'deki kayıtlar 1151 tarihlidir. Varak 94a'da son kayıt 1152 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde kayıtların çoğunluğunu muhallefatlar oluşturmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 81b'deki "*Kad temmetü's-sicillât ... vaka'at fî nevbet-i Ebüssuûd Efendi el-kādı bi'l-cündi'l-hânî*" ve yine aynı varaktaki "*Fazîletli hâlâ bi'l-fi'il kādıasker Mehmed Kul Efendi hazretleri tarafından gelen muhzırbaşı Mehmed yedine yalnız kırk dört aded sicil teslîm olunmuşdır fi evâil-i Zilhicce sene 1152*" kayıtlar, sicilin kazasker Ebüssuûd Efendi ve Mehmed Kul Efendi dönemlerine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

[İlk kayıt] Oldur ki Dellâl Seyyid meclis-i şer'de Bıçakcı Ahmedden dokuz gurûş hak taleb eylediğinde ani's-su'âl ve'l-ikrâr ve edâ ile emr olunduğında altı gün mehili kayd şüd. 30 Ş 1151. Şuhûdü'l-hâl: Osman, Rakım, Muhzır Mehmed, Sunullah, el-Hâc Abdullah ve gayrihim.

[Son kayıt] Bir nefer Gürci kazak medine-i Bahçesarayda âbık bulunub mâliki zuhûr edincek yevmi 20 akçe nafaka ile hâfız Abdulveli Bölükbaşıya teslîm olınub Abdulveli Bölükbaşı el-mezbûr istidâne ve mâliki zuhûrunda mâliki üzerine rücû'a izn ve icâzet virilüb mâ-hüve'l-vâkī' bu mahalle kayd şüd. Fî evâil-i Ra 1153. Şuhûdü'l-hâl: Kasımullah Efendi el-ma'rûf, Adil Odabaşı, Ali el-muhzır ve gayrihim.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 62 (ORRNB, Fond 917, No: 62)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeler
TARİHİ:	1150-1155/1737-1742
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+83+I

Sicil meşin ciltlidir ve 83 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapakları iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz üç küçük kayıt bulunmakta, biri okunamayacak şekilde silik durumdadır. Arka kapak içi yüzünde biri 1151 tarihli olan beş kayıt bulunmaktadır. Sicil 1150, 1151-1154, 1155 yıllarını kapsamaktatır. Varak 1a başındaki imza kaydı 9 Zilhicce 1150 tarihlidir ve başka kayıt bulunmamaktadır. Varak 83b'deki kayıt Rebîülâhir 1152 tarihlidir. Önceki sayfalarda 1153 ve 1154 tarihli kayıtlar vardır. Sicil Zilhicce 1150 tarihinde başlamakta ancak çoğunlukla 1151-1154 yıllarını kapsamaktadır. Sicilde 1155 yılına ait sadece birkaç kayıt bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde Muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellirdir. Varak 1a başındaki "*E'ûzü billâhi mine'ş-şeytânirracîm, bismillâhirrahmânirrahîm. Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr; Kad vaka'at hâzihi'l-cerîdetü'l-mer'iyye ve's-sukûku'l-latîfetü'ş-şer'iyye fî nevbeti efkari'l-verâ eş-Şeyh el-müftî Fethullah el-Gâzî ber-vech-i arpalık bi-Bağçesaray el-mahmiyye –hamâhullâhu te'âlâ ani'l-beliyyeti fî saltanati eşca'i salâtîni'z-zemân el-Gâzî Mengli Girây Hân ibn el-Hâc Selîm Girây Hân -âmelehumallâhu te'âlâ bi'l-'afvi ve'l-gufrân-. Hurrire fi'l-yevmi't-tâsi' min Zilhicce eş-şerîfe senete hamsîn ve mi'etin ve elf min hicreti men lehü'l-'izzü ve'ş-şeref. 9 Zilhicce 1150.*", varak 49b'deki "*Kad vaka'at hâzihi's-sicillât fi nevbeti az'afi'l-'ıbâd Osmân Efendi el-kādı bi-mahmiyye-i Bağçesaray fî asrı Selâmet Girây Hân ibn el-Hâc Selîm Girây Hân bin Bahâdır Girây Hân -ebbedallâhu saltanatahu ilâ âhiri'd-deverân- fi seneti erba'atin ve hamsîn ve mi'etin ve elf fi gurre-i Rebîülâhir. 1154*" ve varak 35b'deki "*Kad vaka'at hâzihi's-sicillât fi nevbeti az'afi'l-'ıbâd Ârif Mehmed el-kādı bi-mahmiyye-i Bağçesaray fi asrı el-Gâzî Selâmet Girây Hân ibn el-Hâc Selîm Girây Hân bin Bahâdır Girây Hân –ebbedallâhu saltanatahu ilâ âhiri'd-deverân fi seneti isneyni ve hamsîn ve mi'etin ve elf fî evâsıtı Zilhicce. Zilhicce ortaları 1152*" kayıtlardan sicilin Bahçesaray kadıları Fethullah Efendi, Arif Mehmed ve Osman Efendi ve dönemlerine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki Mağribî el-Hâc Ali Derviş Hızır mü'ezzinin kahvehânesinde bi-emrillâhu te'âla vefât idüb terekesi savb-ı şer'îden bey' olunmuşdır. Fî 19 Z 1155. Sūk-ı sultânîyede bey' olunan eşyâsı semeni bin iki yüz seksen akçe. el-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Bâkī ba‘de’l-muhâsebât 180 akçe. Muhâsebât-ı resm-i âdî 30 akçe, dellâliyye ve kalemiyye 70, tedfîn ve tekfîn 1100 akçe.

[Son kayıt] Oldur ki Tılmaç Yahudi, meclis-i şer‘de Avram Yahudiden ketân akçesinden on sekiz gurûş seksen akçe taleb etdikde, ani’s-su’âl akībü’l-ikrâr ve’l-istişhâd on bir gün virildiği kayd şüd. Bu sicil tarihsiz olup bir önceki sicil kaydı 20 R 1153 tarihlidir.

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 63 (ORRNB, Fond 917, No: 63)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1152-1158/1739-1745
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+85+I

Sicil meşin ciltlidir ve 85 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapakları iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde kayıt yoktur. Sicil 1153-1157 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki ilk kayıt Rebîülevvel 1153 tarihlidir. Varak 1b başındaki kayıt 1152 tarihli, sonraki kayıtlar Muharrem 1153 tarihlidir. Sicilin sonunda yer alan kayıtlar, çoğunlukla 1157-1158 tarihli olup 1159, 1160 ve 1161 yıllarına ait olanlar da vardır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Bismillâh el-mâlikü'l-vehhâb … Kad bede't fi ketbi'l-vakāyi' fi hâzihi's-sakk el-mahfûz ene'l-fakīrûlillah Kul Mehmed kādı bi'l-cünd fi vakt-i saltanat-ı Selamet Giray ibn el-Hâc Selim Giray tahrîren sene 1152*" kayıt, sicilin kazasker Kul Mehmed dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki şevketlü mehâbetlü şecâ'atlü Selamet Giray Hân-ı âlîşân hazretlerinin Câmi'-i Kebîri binâsı içün bin gurûş sîm-i hânî mahkeme tarafına emâneten irsâllerinden masraf beyândır. Ra 1153.

[Son kayıt] Oldur ki Hızır Baki karyesinden mezbûr Abdülhalim Ağa evlâdının yüz elli gurûş Banamuş Tuka Bey gaynı Papa Yahudiye onu on ikiye olmak üzere devr-i şer'ile virilüb altı ay tamâmında on beş gurûş mahkeme tarafına virildikde Zilkade âhirinde meblağ-ı merkūm on beş gurûş vâdeleri Hatice kadına teslîm olunduğı kayd şüd. Sene 1157. Şuhûdü'l-hâl: Molla Efendi el-hatîb, Mehmed el-muhzır, İlyas ve gayrihim. 1158 senesi hilâline Cemâziyelâhir gurresinde 15 gurûş rıbh Abdülhalim Ağa oğluna teslîm olundı. Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Efendi, Molla Hasan Efendi, Mehmed muhzır. Meblağ-ı merkūm Vafor Yahudiden ahz olunmuşdır 1160.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 64 (ORRNB, Fond 917, No: 64)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1154-1156/1741-1743
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+80+I

Sicil meşin ciltlidir ve 80 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapakları iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz üç kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde 1154 ve 1155 tarihli altı kayıt vardır. Sicil 1154-1156 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıt evâil-i Safer 1154 tarihlidir. Varak 80b'deki kayıtlar evâhir-i Safer 1154 tarihlidir. Sicilin 3a-6b, 30b-42b, 66a-75a, 78b-79a varaklarında kayıt yoktur. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde kayıtların çoğunluğu muhallefatlardır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 43b ve 44a'daki üç kayıt, sicilin 1154 yılında kazasker Seyyid Yahya Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Hüseyin Ağa yedinde gök gözlü sarışınlı çatık kaşlı Banoz nâm kazak mahfel-i kazāya gelüb bi't-tue's-saf dîn-i İslâma kelâm edyân-ı bâtılânın cümlesinden teberrü eyledim ikrârı kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi, Mehmed Ağa, Abdüllatif Efendi ve gayrihim. Oldur ki Hârâmi Köylü Begtemir el-müteveffâ koyunları akçesinden kādıasker efendide olan iki yüz yetmiş gurûşdan yetmiş gurûşı karye-i mezkûre imâmı Hibbetullah Efendiye teslîm olınub ve iki yüz gurûşı Adilşah Mirza bin Derviş Mirzaya teslîm olunmuşdır. Fî Z 1154. Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Efendi, Mehmed Efendi, Nazif Efendi, Hacıoğlu Mehmed.

[Son kayıt] Oldur ki merkūm el-Hâc Abdullah Efendinin Gözlevede binâ ve vakf eylediği medresenin tevliyyet hizmeti Gözlevî Akay Çelebiye sipâriş olunduğı bu mahalle kayd şüd. Fî evâhir-i Safer 1154.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 65 (ORRNB, Fond 917, No: 65)

KAZA:	Karasu
TARİHİ:	1156-1157/1743-1744
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+40+I

Sicil meşin ciltlidir ve 40 varaktan oluşmaktadır. Ön kapağında "*Sakk-ı İbrahim Efendi*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapakları iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde biri 1156 tarihli altı kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde 1156 tarihli altı kayıt bulunmaktadır. Sicil 1156-1157 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıt evâhir-i Rebîülevvel 1156 tarihlidir. Varak 40b'deki ilk kayıtlar 1156 tarihlidir. Varak 40a'daki kayıtlar ise 1157 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat ve vakıf kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı İbrahim Efendi*", ön kapak iç yüzündeki sayfa başındaki, "*Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr; Allâhümme yâ mülhime'l-hakkı ve's-savâb. Kad süvvide hâzihi'l-harîtatu'ş-şer'iyyetü li'l-kazâyi'l-mer'iyyeti fî saltanati a'deli havâkîni'l-'ızâm ve's-selâtîni'l-fehâm Selâmet Girây Hân ibn el-merhûm el-Hâc Selîm Girây Hân ibn el-merhûm Bahâdır Girây Hân halledallâhu hilâfetehu ve ebbede devletehu ve hassene memleketehu ilâ inkırâzı'd-dehri ve'z-zemân. Sevvedehu fakîrullâh sübhânehu tevâlâ İbrâhîm el-kādı bi-medîneti Karasu, gufira lehu.*" mühür "*İbrahim*", varak 14b'deki "*Fî zemen-i Selamet Giray Hân ibn el-Hâc Selim Giray Han fî nevbet-i Abdullah Efendi ibn Osman Efendi fî gurre-i Şâban sene 1156*", varak 32b'deki "*el-kazāya eş-şer'iyye fî zemen-i Selim Giray Hân ibn Kaplan Giray Hân ibn el-Hâc Selim Giray Hân ve fî nevbet-i Musa el-kādı bin eş-Şeyh Abdülveli an zâviye-i Güleç fî Muharrem sene 1157 der-uhde*" imza kayıtları, sicilin Karasu kadısı İbrahim Efendi, Abdullah Efendi ve Musa Efendi dönemlerine ait olduğu göstermektedir. Sicil Karasu kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Tâlibe Emine bint-i Bayram an mahalle-i Şahin Giray, bi'l-cümle mehr-i mü'eccel ve nafaka-i iddetimden fâriğa olmam üzere işbu zevcim İstaki bin Bayram Gazi hul' etmesi matlûbımdır didikde minvâl-i meşrûh üzere zevc itāka idüb ba'de kabûl beynlerinde vâkī' hâl'-i ihtilâ' sūreti bu mahalle kayd şüd. 23 Ra 1156. Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Nakīb Efendi, İvaz Efendi el-müderris, Mustafa Efendi, Şakir Efedi, Mehmed Efendi el-müderris, Musa Efendi ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki Arguni Feyzi huzûr-ı şer'de Menas nâm zimmîye sekiz bin akçe deynimdir deyü ikrâr ile yirmi bir gün va'de idüb tamâmında efendiye teslîm idecekdir. 19 M 1157. Şuhûdü'l-hâl: Nakībü'l-eşrâf Hacı Efendi Vehbi Efendi

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

el-ma'rûf, Abdulgaffar Efendi nâib-i sâbık. Darbhâne Emîni Tavasadan istikrâz olunan elli gurûş-ı beşlik Karasuda sarrâf Avram yedine teslîm olunmak üzere va'ad olunmağla meblağ-ı merkūmdan yirmi beş gurûşı sarrâf almışdır yedine teslîm olunduğı bu mahalle kayd şüd. 9 Ra 1156. Şuhûdü'l-hâl: Mortakay Avram veled-i Papay, Salah Acem kethüda. Hâlâ şevketlü Hân-ı aliyü'ş-şân efendimizin Darbhâne Emîni Tavasanın Karasuda sarrâfı Avram nâm Yahudi meclis-i şer'de bi'l-fi'il Karasu kādısı İbrahim Efendi muvâcehesinde Tavasadan istikrâz olunan elli gurûş akçeyi bi't-temâm ahz ve kabz idüb yedimde olan temessükü şakk ve devletim hasebiyle müşârun-ileyh efendi hazretlerinin zimmetini ibrâ ol dahi kabûl eyledi didikde ani't-tasdîk sūreti bu mahalle kayd şüd ve işâret olundı. Evâhir-i Ra 1156. Şuhûdü'l-hâl: Saatçı Ahmed Efendi, Ebüssuûd Çelebi bin Mustafa Efendi, Abdullah el-muhzır, İbrahim el-muhzır ve gayrihim.

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 66 (ORRNB, Fond 917, No: 66)

KAZA:	Karasu
TARİHİ:	1157-1158/1744-1745
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+84+I

Sicil meşin ciltlidir ve 84 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön ve arka kapakları iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde Safer ve Rebîülevvel 1157 tarihli 5 kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde Safer 1157 tarihli beş kayıt bulunmaktadır. Sicil 1157-1158 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıt evâsıt-ı Muharrem 1157 tarihlidir. Varak 83a-b'deki kayıtlar tarihsizdir. Varak 82a'daki kayıt 8 Rebîülevvel 1157 tarihlidir. Önceki varaklarda 1158 yılı kayıtları vardır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Fakat son varaklarda 1157 yılı kayıtları da bulunmaktadır. Sicilde kayıtların yarıya yakını muhallefatlar oluşturmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Hüve'l-hallâk er-Rezzâk el-Bâkī Kad bede'tü hâzihi'l-harîtate'l-mer'iyye li'l-kazâyi'ş-şer'iyye fi zemeni Selîm Girây Hân ibn Kaplan Girây Hân ve fi nevbeti Mûsâ el-kādı ibn eş-Şeyh Abdülveli Efendi an zâviyeti Kömeç. Kad ibtede'e hâze's-sakku fi evâsıtı şehr-i Muharremi'ş-şerîf senete seb'atin ve hamsîn ve mi'etin ve elf min hicreti men lehü'l-'izzü ve'ş-şeref 1157.*" ve 31b başındaki "*Sāhibü's-sakk Musa el-kādı*" ve varak 33a başındaki "*Kad ibtede'tü hâzihi'l-harîtate'l-mer'iyye li'l-kazâyi'ş-şer'iyye fi zemeni Selîm Girây Hân ibn Kaplan Girây Hân halledallâhu hilâfetehu ve ebbede saltanatehu ilâ inkırâzi'z-zemân ve fi nevbeti ahkari'l-verâ Osmân el-kādı bi-kazâi Karasu fi seneti seb'atin ve hamsîn ve mi'etin ve elf min hicreti men lehü'l-'izzü ve'ş-şeref. 1157*" imza kayıtında kaza ismi belirtilmemiştir. Fakat sicil 67'deki imza kaydında Musa'nın Bahçesaray kadısı olduğu yazılıdır. Bu nedenle sicil kadı Osman ve kadı Musa dönemlerine aittir. Varak 80b başındaki "*Oldur ki işbu 1157 sene hilâlinde vâkī' şehr-i Saferü'l-hayrda şevketli celâdetli Selim Giray Han ibn Kaplan Giray Hân ve hâlâ bi'l-fi'il kādı'l-kazā olan Kul Mehmed Efendi hazretleri ve ...*" kayıttan ise kazaskerin Kul Mehmed olduğu anlaşılmaktadır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki Karasu sâkinlerinden Seyyid Ebubekir bin Hasan Çelebi Meclis-i şer'de Eşmecid Molla muvâcehesinde târih-i kitâbdan altı ay mukaddem işbu Molla yedine yirmi gurûş-ı beşlik olmak üzere karz virmişdim elân taleb iderim didikte ani's-su'âl Şevvalde edâ itmişimdir deyüb sıdk-ı ma'âline beyyine taleb olundukda Zekeriya bin Sultan ve Zahid Çelebi bin Gayet Şah şahâdetleri ile ba'de't-tezkîye halâsıyla hükm olunduğı kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: İvaz Efendi el-müderris, Hamdi Efendi el-ma'rûf, Mustafa Efendi, Mümza Efendi.
>
> **[Son kayıt]** Kefevî olub firâr iden avradın eşyâsı Kara Mehmed Ağanın evinde kalan bir köhne ferâcesi bir de köhne hırkası Mehmed Ağadan alınub meclis-i şer'le Alican Efendi el-kâtib nâm kimesneye teslîm olunmuşdır. Evâsıt-ı S 1157. Şuhûdü'l-hâl: Halil Ağa, Şerîf Çelebi, Muhzır Efendi ve gayrihim.

TÜRKİYE DİYANET VAKFI İSLÂM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ
TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 67 (ORRNB, Fond 917, No: 67)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1157-1159/1744-1746
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+93+I

Sicil meşin ciltlidir ve 93 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapak dış yüzüne, "*Sakk-ı Güleç Musa Efendi, sene 1157*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapıştırılmış sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz üç kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde 1157 ve 1158 tarihli beş kayıt bulunmaktadır. Sicil 1157-1159 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ilk kayıt 12 Zilkade 1157 tarihlidir. Varak 93b başındaki kayıt Receb 1157 ve üçüncü kayıt evâil-i Şâban 1157 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Hüve'l-Mu'în; E'ûzü billâhi mine'ş-şeytânirracîm, bismillâhirrahmânirrahîm. Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr; Kad vaka'at hâzihi'l-cerîdetü'ş-şer'iyye ve's-sukûku'l-mer'iyye fi nevbeti ez'afi'l-'ibâd Mûsâ bin eş-Şeyh Abdülvelî Efendi el-kādı bi-Bağçesaray el-mahmiyye afâ anhüme'l-Âfi ve fi saltanati eşca'i'z-zemân es-sultân ibnü'l-sultân el-Gâzî Selîm Girây Hân ibn Kaplan Girây Hân ebbedallâhu devletehu ilâ inkırâzi'd-deverân. Hurrire fi Recebi'l-ferd senete seb'atin ve hamsîn ve mi'etin ve elf mine'l-hicre. 1157.*" ve varak 25a'daki kayıtlar sicilin Bahçesaray kadısı Musa dönemine ait olduğu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Külliyetli menzîl iktizâ idüb menzîlhânede olan bârgîr vefâ itmediğinden münâvebe tarîkīyle nâhiyeden bârgîr alınmak içün sādır olan fermân sūretidir. Vasala, şehr-i Z el-yevmü's-sâni ve aşer sene 1159. Oldur ki Hüseyin Bölükbaşı Mescidi mahallesinden İlyas bin Kurt Ali nâm kıptî meclis-i şer'-i şerîfde yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Ali bin Mustafa nâm kıptîden cihet-i kefâletden otuz beş gurûş sağ akçe hakk da'va eyleyüb ani's-su'âl akībü'l-inkâr, müddeî el-mezbûrın kavline müsbite-i beyyine taleb olundukda, beyyineden âciz olmağın müddeî-aleyh el-merkūm istihlâf olundukda ba'de'l-hulf bi'l-llâhi'l-azîm, halâsıyla hükmü kayd şüd. Hurrire zalik ve hurrire fî evâil-i Receb sene 1157. Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Hatib Efendi, Salih Efendi bin Mustafa Efendi, Halil Efendi el-müderris ve gayrihim.

[Son kayıt] Kalpakçı Papaz veled-i Devletkar nâm zimmî çarşı içinde Büyük Hamâm … tarîk-i amm üzere kaldırım taşı vaz' eylemeye kıbel-i şer'den izn virildiği bu mahalle kayd şüd. Oldur ki Abdurrahim mü'ezzin Koba Câmi'i üst

yanında çarşı içinde tarîk-i amm üzere kaldırım taşı vaz‘ eylemeye kıbel-i şer‘den izn virildiği bu mahalle kayd şüd. Oldur ki menzilci Mehmed Ağa meclis-i şer‘-i şerîfde İsmail bin Abdullah nâm kimesneyi menzîlhâneye bir sene hizmet-i istihdâm içün istîcâr eyleyüb mezbûr dahi bir senede kırk gurûşa nefsini icâr eyleyüb bu mahalle kayd şüd. 20 Receb 1157. Şuhûdü’l-hâl: Salih Efendi, Mustafa Efendi, el-Hâc Abdullah Efendi el-hatib, el-Hâc Murtaza.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 68 (ORRNB, Fond 917, No: 68)

KAZA: Bahçesaray Nahiyeleri
TARİHİ: 1157-1161/1744-1748
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 75

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 75 varaktan oluşmaktadır. Sicilin baş kısmında birkaç fasikülün koptuğu ve dolayısıyla eksik olduğu anlaşılmaktadır. Sicil 1159-1161 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ilk kayıt 19 Rebîülâhir 1159 tarihlidir. Diğer iki kayıt tarihsizdir. Varak 1b ve 2a'da bulunan kayıtlar Şevval ve Zilkade 1157 tarihlidir. Varak 75b'de Receb, Şâban ve Şevval 1161 tarihli 7 kayıt bulunmaktadır. Varak 11a-12b varaklarında bulunan üç muhallefat kaydı 1191 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin yarısından itibaren muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Kayıtların çoğunluğu Bahçesaray haricindeki kazalar ve köylerlere aittir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu belli değildir. Sicil Bahçesaray kadısı naibine ait olmalıdır.

[İlk kayıt] Oldur ki 1159 senesi hilâlinde şehr-i Rebîülâhirin ondokuzuncu güni Abrilin 28. güni idi [yırtık] Rûz-ı Hızırdan altı gün mu'ahhar Bazarirtesi gicesi bi-iznillâh bazı dağlarda bir şibh-i sehil yerlerde nısfşar kar yağub vakt-i zuhura gelince meks ve ba'de zâ'il oldı bu mahalle kayd olundı. Tahrîren fî târihü'l-mezbûr.

[Son kayıt] Oldur ki merkūm Şeyh Salih Efendizâde Abdülkerim Çelebi, fazîletlü kādıasker efendi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb iki cild Zeylâî ile bir cild Gaslu el-Mağazi kitaplarım kırk gurûş mukâbilinde mumâ-ileyh efendiye bey' ve teslîm idüb semeni ahz ve istifâ eyledim didikde bu mahalle kayd şüd. Fî B sene 1161. Şühûdü'l-hâl: Ebüssuûd Efendi, Arif Efendi, Mevlüd el-muhzır, Mehmed el-muhzır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 69 (ORRNB, Fond 917, No: 69)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1159-1160/1746-1747
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	91

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 91 varaktan oluşmaktadır. Sicil 1159-1160 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki yedi kayıt 1159 ve 1160 tarihlidir. Varak 91b'deki son kayıt 9 Rebîülevvel 1160 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin yarısından itibaren muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*E'ûzü besmele. Rabbi yessir sümmel bahal, ebtede't hâzihi'l-cerîde … fi hurrireti's-sâlise ene ez'âfu el-ibâd Musa bin eş-Şeyh Abdülveli el-Güleç el-medîne-i Bahçesaray fi saltanat-ı Selim Giray ibn Kaplan Giray. Hurrire fi Zilhicce sene 1159*" kayıt, sicilin Bahçesaray kadısı Musa Efendiye ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Topal Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'de Seyfeddin Mehmed nâm kimesneden bir esedî kılıç da'va eylediğinde, ani's-su'âl akībü'l-ikrâr bi'l-emâne mezbûr Seyfullah yedine ibkāsıyla emr olunduğı bu mahalle kayd şüd. Hurrire zalik ve hurrire fî mâh-ı M sene 1160. Şuhûdü'l-hâl: Abdülhay Efendi en-nâib, Hasan Efendi, Salih, Süleyman el-muhzır ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki Bahçesaraylı Halim nâm kimesne meclis-i şer'de Yuri veled-i Dadi nâm zimmîden on gurûş hakk da'va idüb ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr edâ ile emr olundukda ta'ahhüd itmekle beş gün mehl virildiği bu mahalle kayd şüd. 7 Ra 1160. Şuhûdü'l-hâl: Abdülhay nâib-i nâhiye, Molla Sefer el-imâm ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 70 (ORRNB, Fond 917, No: 70)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1161-1163/1748-1750
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+74+I

Sicil meşin ciltlidir ve 74 varaktan oluşmaktadır. Sicilin ön kapağı üzerinde, "*Sakk-ı Mehmed Efendi sene 1161*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde Rebîülâhir 1162 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1161-1163 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki altı kayıt 1160 ve 1161 tarihlidir. Varak 1b başındaki kayıt evâsıt-ı Şâban 1161 tarihlidir. Varak 74b'deki son sicil kaydı 10 Cemâziyelâhir 1162 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin yarısından itibaren muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*E'ûzü besmele. Kad vaka'a hâzihi'l-cerîde eş-şer'iyye ve's-sukûk el-mer'iyye fî nevbet-i az'afü ibâd Seyyid Mehmed bin Seyyid Osman el-kādı be-Bahçesaray ve fî Saltanat-ı Arslan Giray Hân ibn Devlet Giray Hân. Hurrire evâsıt-ı Şâban sene 1161*" imza kaydı sicilin Bahçesaray kadısı Seyyid Mehmed Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki mahmiyye-i Bahçesaray mahallâtından çarşı başında vâkī' merhûm Gök Yalıderi Mescid-i şerîfinin hizmeti mahlûl olmağla Seyyid Abdulkerim Çelebi bin Seyyid Abdurrahman Çelebi nâm kimesne her vechile mahalle mustahak ve hizmet-i imâmete ilyâk olduğı nümâyân olmağın mescid-i merkūmûn hizmet-i imâmeti merkūma taraf-ı şer'-i şerîfden ferâğ olınub merkūm dahi hizmet-i merkūmeyi kabûl ve hidemâtını edâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğin mâhüve'l-bâkī ala mâ-vak'a bu mahalle kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Abdurrahim en-nâib, Molla Hüseyin el-imâm; Hasan el-muhzır ve gayrihim.

[Son kayıt] Biata zimmî meclis-i şer'de Kostantin veled-i Sava zimmîden kırk gurûş hakk da'va eyleyüb ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr istihâliyle otuz gün mehli kayd şüd. 10 Cemâziyelâhir 1162. Şuhûdü'l-hâl: Hasan, Süleyman. Oldur ki Nemse Evamis zimmînin hâlâ Gözleve Nazırı Ahmed Ağaya bey' eylediği yağ 514 kıyye mesfûrın Nâzır Ağa zimmetinde yağ akçesi ve iki fuçı akçesi min haysü'l-mecmû' yedi yüz elli gurûş otuz akçedir. Nâzır Ağa el-merkūm istihālinde kırk bir gün mehli bu mahalle kayd şüd. Hurrire zalik ve hurrire 15 Rebîülâhir sene 1162. Şuhûdü'l-hâl: Emrullah nâib-i nâhiye, Seyyid Celil, Hasan Akar ve gayrihim.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 71 (ORRNB, Fond 917, No: 71)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1161-1166/1748-1753
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+96+I

Sicil meşin ciltlidir ve 96 varaktan oluşmaktadır. 16x44 cm ebatındadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzü başında "*Sakk-ı Sâlis Kul Mehmed Efendi fi asr-ı Arslan Giray*" kaydı ve tarihsiz iki kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde 1164, 1165 tarihli üç ve tarihsiz iki kayıt bulunmaktadır. Sicil 1161-1166 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıtlar 1163, 1164, 1166 tarihlidir. Varak 1b-2b arasındaki kayıtlar Şevval-Zilkade 1161 tarihlidir. Varak 9b'de bir kayıt 1171 tarihli, üçü tarihsizdir. 1171 yılına ait olan sadece bu kayıttır. Varak 96b başında "*45 adet sakk muhzır Mehmed Akay yedine teslîm olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin dörtte üçü muhallefat kaydıdır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapak iç yüzündeki "*Bede'tü hâzihi's-sicillât fi asri Arslan Girây Hân ibn Devlet Girây Hân ebbedallâhu devletehu ilâ intihâi'z-zemân fi nevbeti el-âlim el-fâzıl Kul Mehmed Efendi ibn Abdullah Efendi. Hurrire fi gurre-i Şa'bân li-seneti vâhidetin ve sittîn ve mi'etin ve elf. 1161.*" imza kaydı, sicilin kadı Kul Mehmed Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki işbu 1165 senesi hilâlinde vâkī' Cemâziyelevvel gurresinde Murtekay Yahudiye devr-i şer'ile üç aya 198 Rûmî gurûş virilmişdir üç ay temâmında iki yüz beş buçuk Rûmî gurûş ider. Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Mehmed Efendi, Abdülhak Çelebi, Şerefüddin Efendi. Yahûd-i mesfûrdan akçe-i mezkûr alınmışdır. Müderris Efendi bundan akdem ahz itdüği bedel-i hac akçesi elli gurûş getirüb Arif Efendi yedine teslîm idüb anın zî-teslîm kayd şüd. Ra 1166.

[Son kayıt] Nehr-i Kaçı karye-i Gülümbeyde sâkin Abdurrahim Molla huzûr-ı şer'e gelüb işbu el-Hâc Numana yüz yetmiş beş Kırımî gurûş deynim var andan kırk beş günde edâ itmek üzere ta'ahhüd eylediği kayd şüd. Yevmü's-sâdis ve aşere sene 1171. Oldur ki merhûme Emineye iddet-i nafaka yevmî yirmi beş akçe takdîr olunmuşdır ve merkûme Emineden mütevellid Hamiye yevmiye on beş akçe takdîr olunmuşdır. 15 Ş 1170. Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Efendi el-müderris, el-kādı-i Tekürli Ahmed Efendi, Kethüda Ağa.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 72 (ORRNB, Fond 917, No: 72)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1163-1164/1750-1751
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+80+I

Sicil meşin ciltlidir ve 80 varaktan oluşmaktadır. 16x42,5 cm ebatındadır. Sicilin ön kapağı üzerine; "*Sakk-ı Fethullah Efendi sene 1163*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz üç kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde 1163 tarihli dört kayıt bulunmaktadır. Sicilin 60a-65a varakları, kesilmiş küçük sayfa parçalarıdır. Sicil 1163-1164 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da tarihsiz beş kayıt bulunmaktadır. Varak 1b'de kayıt yoktur. Varak 2a'daki imza kaydı evâhir-i Cemâziyelâhir 1163, son kayıt 5 Receb 1163 tarihlidir. Varak 80b'deki kayıt Rebîülevvel 1163 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 2a başındaki "*Hüve'l-Mu'în; E'ûzü billâhi mine'ş-şeytânirracîm, bismillâhirrahmânirrahîm. Rabbi yessir velâ tü'assir rabbi temmim bi'l-hayr; Kad vaka'at hâzihi'l-cerîdetü'ş-şer'iyye ve's-sukûku'l-mer'iyye fî nevbeti ez'afi'l-'ibâd Fethullah el-kādı bi-Bağçesaray el-mahrûsa afâ anhü'l-âfî ve fî saltanati eşca'i'z-zemân es-sultân ibnü'l-sultân Arslan Girây Hân ibn Devlet Girây Hân ebbedallâhu devletehu ilâ inkırâzi'd-deverân. Cerâ zâlike ve hurrire fî yevmi't-tâsi' min Cemâziyelâhir senete selâsetin ve sittîn ve mi'etin ve elf. 1163.*" imza kaydı, sicilin Bahçesaray kadısı Fethullah Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Vartas veled-i İvaz nâm zimmî meclis-i şer'i şerîfe Yakub veled-i Sefer nâm zimmîden semen-i mebi'den küsûr kırk gurûş hakk da'va eyleyüb ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr edâ ile emr olınub ba'de'l-edâ ani'l-ad habs olunmağa bu mahalle kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Ağa, Hamid Efendi, Salih Efendi, Abdullatif Efendi, Abdurrahim el-nâib ve gayrihim.

[Son kayıt] İffetlü Ulu Hânî hazretleri Süyrütaşlı Karagözükeden iştirâ eyledikleri düğe câriye kıymeti 1700 Kırımî gurûş, müşârun-ileyhâ hazretleri kethüdâsı Akmescidli Mehmed yediyle hâliyen mahmiyye-i Bahçesaray nakībi fazîletlü Seyyid Mehmed Efendizâde Halid Efendiye huzûr-ı şer'de teslîm olunıb, mumâ-ileyh dahi ahz u kabz eylediği bu mahalle kayd şüd. Hurrire zalik ve hurrire fî evâsıt-ı Z sene 1163. Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Efendi an Akmescid, Esad Efendi nâib-i Akmescid, Abdurrahim en-nâib, Mahrem-i Divân, Hasan Salih ve gayrihim.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 73 (ORRNB, Fond 917, No: 73)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1163-1165/1750-1752
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+74+I

Sicil meşin ciltlidir ve 74 varaktan oluşmaktadır. 15x38,5 cm ebatındadır. Sicilin ön kapağında "*Sakk-ı Ebüssuûd Efendi*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde farklı tarihlere ait kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1163-1165 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da sonradan yazıldığı anlaşılan tarihsiz sekiz kayıt bulunmaktadır. Varak 1b başındaki kayıt 8 Rebîülevvel 1163 tarihlidir. İkinci kayıt 9 Rebîülevvel 1163 tarihlidir. Varak 74b'deki son kayıt evâil-i Şevval 1163 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin ortasından itibaren muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Besmele. Kad bede'et hâzihi'l-cerîde bi'l-mer'iyye li'l-kazā eş-şer'iyye fi saltanat-ı Arslan Giray Hân ibn Devlet Giray Hân el-merkūm fi nevbet-i Ebüssuûd Efendi el-kādıasker sâbıkan fi 8 Ra 1163*" imza kaydı, sicilin daha önce de kazaskerlik yapmış olan Ebüssuûd Efendinin kazasker Kul Mehmed Efendi yerine atandığı döneme ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Anadolu Tokat şehrinde iken nâçar-ı hüdâ üzerime fakīrlik mütevelli olmağın Kırım cânibine râhi olub elhamdillâh ve'l-minhu mahmiyye-i Karasuya gelüb karye-i Eşdim Mağarası Derviş nâm karındaşım bulub yanında oturmak üzere bana izin virüb temekkün olmuşdım. Bi-emrillâh helâk olursam mâl addolunur bir şey ve emti'a-i büyûta müte'allik zerre mâlik olmamağın efendiden … murâd iderim deyü takrîr itmesiyle işbu evsâf ile mevsûf olub fakīr-i miskîn ve min lâ-şey olduğı kayd şüd olundı. Şehr-i Şevval sene 1164. Şuhûdü'l-hâl: İsmail Efendi, el-Hâc Ağa el-muhzır, Osman Ağa, İbrahim ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki Karasu re'âyâsından merhûm Bahadır Giray Sultana karz virdiği üç bin gurûş merkūm terekesinden bâkī yedine virilüb o dahi Karasu re'âyâsına tamâmen teslîm ve mesfûrlar dahi ahz ve kabz oldığın i'tirâfları kayd şüd. Fî evâil-i Şevval sene 1163.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 74 (ORRNB, Fond 917, No: 74)

KAZA:	Gözleve
TARİHİ:	1164-1165/1751-1752
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+72+I

Sicil meşin ciltlidir ve 72 varaktan oluşmaktadır. 15,5x43 cm ebatındadır. Sicilin ön kapağında "*Sakk-ı Abdurrahman*(?) *Efendi sene 1164*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde çeşitli hesap kayıtları bulunmaktadır. Sicil 1164-1165 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da sonradan yazıldığı anlaşılan kayıtlar bulunmaktadır. Varak 1b başındaki kayıt gurre-i Receb 1164 tarihlidir. Varak 1b'deki ikinci kayıt 6 Receb 1164 tarihlidir. 72b'deki son kayıt 1165 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin ortasından itibaren muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*E'ûzü besmele. Rabbi yessir velâ tu'assir rabbi temmim bi'l-hayr. Bede't li-tahrîri el-kazā eş-şer'iyye ve'l-hukūk es-sâbite fi zemen-i Arslan Giray Hân bin Devlet Giray Hân fi nevbet-i az'afü ibâdi'r-rahman Abdurrahim(?) Efendi bin Hafız Abdurrahman Efendi el-kādı be-kazā-yı Gözleve fi gurre-i B sene 1164*" imza kaydı, sicilin Gözleve kadısı Abdurrahim(?) Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Müddeî Avram Yahudi veled-i İsak müddea aleyh İsa veled-i Nikola müddeî kırk üç buçuk gurûş sîm-i hânî esbâb bahâsından hakk da'va , ani's-su'âl ve ikrâr ve'l-emr bi'l-edâ kayd şüd. 6 B 1164.

[Son kayıt] [Bir müderrisin muhallefat kaydıdır. Bu sicilin sondan onbirinci varağında bir müderrisin muhallefatı da bulunmaktadır. Bu muhallefata ilişkin ek bilgiler varak 71b'de mevcuttur.]

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 75 (ORRNB, Fond 917, No: 75)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1165-1168/1752-1755
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+81+I

Sicil meşin ciltlidir ve 81 varaktan oluşmaktadır. 15,5x42 cm ebatındadır. Sicilin ön kapağında "*Sakk-ı İbrahim Efendi sene 1165*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Ayrıca sicilin üzerinde, "*Vakfı tetebbu' olunmuşdur*", "*İşbu sakkda, ben Molla İlyas rü'yet itdim Bâydâr hizmetine dâir hüccet ve yafta dâir bir şey bulamadım*" kaydı yer almaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerine yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz bir kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde tarihsiz iki ayrı hesap kaydı bulunmaktadır. Sicil 1165-1168 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki kayıt 1 Receb 1165 tarihlidir. Bunun üstünde "Bazar güni ahşam Lütfullah nâm sohta Zilhicce ayını görüp, ihbâr eylediği kayd şüd" kaydı bulunmaktadır. Varak 81b'deki kayıt evâsıt-ı Safer 1166 tarihlidir. Varak 34b-36a arasında kayıt bulunmamaktadır. Ancak varak 35b başında "*Oldur ki hâliyâ bi'l-fi'il mahmiyye-i Bahçesaray kādısı olan halîfemiz Abdullah tarafından gelen Aliye mahkemede olan sukûkdan 26 adet mücelled ve 11 aded evrâk-ı sicil teslîm olunmuşdır bu mahalle kayd şüd fi gurre-i Ş. sene 1166*" kaydı bulunmaktadır. Varak 68a'dan itibaren Bahçesaray ve çevresindeki cami, mescid, mektep ve medrese vakıflarıyla ilgili muhasebe kayıtları bulunmaktadır. Varak 79b'de "*Bakkālâna verilen narh*" kaydı bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Hüve'l-mu'în. E'ûzü besmele. Rabbi yessir velâ tu'assir, rabbi temmim bi'l-hayr. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde ve's-sukûk fî nevbet-i az'afü ibâd İbrahim el-kādı bi-Bahçesaray el-mahrûse ve fî saltanat-ı Arslan Giray Hân ibn Devlet Giray Hân âfâ anhüma. Hurrire fî 1 B sene 1165*" ve yukarıda belirtilen varak 35b'deki kayıtlar, sicilin Bahçesaray kadısı İbrahim Efendi ve Abdullah Efendi dönemlerine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki fahrü'l-muharrerât hâliyen ulu Hânî devletlü Rukiye Sultân Hânî hazretleri işbu 1165 senesi hilâlini vâkī' mâh-ı Şâban-ı şerîfinin beşinci gününde Rumyân ve Ermeniyândan bin altı yüz gurûş-ı beşlik akçe istikrâz idüb yedlerine iki yüz otuz iki gurûş-ı Rûmî rehn virmişdir. Gaflet olınmaya. Kıtvetü'l-kuzāt hâlâ Bahçesaray kādısı efendiye inhâ-i yârlığ-ı Hânî oldur ki Or kal'asının hendeğinin tathîri ve Çavaş kapûsının ta'mîri içün beher hâneden birer adam tahrîr olınub Ruğcak(?) ayın ibtidâsı Bazar güni orada bulunmak üzere cümle ümerâ ve ağa ve

ana münâsib görmeleriyle yevm-i mezkûrde bizzât kendimiz de orada bulunmak üzereyiz. İmdi taht-ı kazānızda mevcûd kurâları devr ve beher hâneden birer adem tahrîr ve yirmibeşer günlik zahîre göndermeleri içün her birlerine tenbîh idüb kazması olanları kazmaları ve Leskeri olanları leskeriyle ve körük ve torba gibi âlâtlarıyla sürüb çıkarub Ruğcak(?) ayın ibtidâsı Bazar güni kazānın halkıyla orada bulunmak içün yârlığ tahrîr ve Yahya Bölükbaşı mübâşir ta'yîn olunmuşdır vusûlünde bu husûsda cümle ulemâ ve ağa ve meşâyih müsâvi olıb bu tarafda her kazānın defterleri de mazbût olmağla defteri himâyet edersen nedâmet çekeceğin emr-i mukarrer bilüb emr ü tenbîhimiz üzere Ruğcak(?) ayının ibtidâsı Bazar güni kazānın halkı ile orada bulunasın şöyle bilesin işbu Bahçesaray ve nâhiyelerinden on nefer taşcı ve on nefer dülger âlâtlarıyla tahrîr ve isimleriyle tahrîr idüb sâir ahâlisin sandıkçı tahrîr eyleyesin. Baki sahh.

[Son kayıt] Oldur ki Gözleveli Mustafa nâm kimesnenin el-Hâc Bilal nâm kimesnede beş altûn alacak hakkı olub kendü tarafından el-Hâc Ali nâm kimesneyi vekîl eylediği gıbbet-i şahâdet-i Emrullah Efendi ve Süleyman. Hurrire zalik ve hurrire evâsıt-ı Safer sene 1166.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 76 (ORRNB, Fond 917, No: 76)

KAZA: Bahçesaray
TARİHİ: 1166-1168/1753-1755
CİLT: Meşin
VARAK SAYISI: I+64

Sicil meşin ciltlidir ve 64 varaktan oluşmaktadır. 15,5x43,5 cm ebatındadır. Arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde tarihsiz bir kayıt bulunmaktadır. Sicil 1166-1168 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da tarihsiz üç kayıt bulunmaktadır. Varak 1b başındaki imza kaydı 1167, ikinci kayıt evâil-i Şâban 1166 tarihlidir. Varak 64a'daki son kayıt Safer 1168 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin ortasından itibaren muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin son varaklarında para vakıflarına ait kayıtlar bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Hüve'l-mennân. Kad vaka'at hâzihi'l-vakāyi' eş-şer'iyyeti'l-âtiye ve's-sicillât'l-müeyyede el-mer'iyye fi zemeni'l-âlim el-âmil Ebüssuûd Efendi ve fi saltanat-ı Arslan Giray Hân min kıbeli hâze kāziyu'l-kuzāt fi vakt-i Mengli Giray Hân sene seb'a sittîn ve mie ve elf*" imza kaydı, sicilin kazasker Ebüssuûd Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki ortaboylu kara kaşlı kara gözlü esmerü'l-levn Aişe bint-i Timurbey Hudâî Kul karyesinden kendine refîkası ve esnâ-yı yed olan Feyzullah Efendi huzûrunda Komalıda Boynak karyesinden Anay nâm hürriyetü'l-asl hâtûndan mütevellide hürriyetü'l-asl olub tarîk-i kitâbda iki sene akdem karyesi kurbunda ahz olınub tedâvül idi birle merkūm efendi yedine düşdüğünü da'va itdikde mezbûr efendi merkūmeyi Aliş Hacı nâm kimesneden bin üç yüz gurûşa iştirâ etmişimdir hürriyetü'l-asl nâ-ma'lûmdır deyü inkârında ba'de't-talebetü'l-beyyine Murtaza Ali bin Yakub Hacı ve Hacı Kurban bin Abdullah ala vefk-i da'va şahâdetleriyle mezbûrenin hürriyetü'l-asl olmasıyla hükm şüd. Evâil-i Şâban sene 1166. Şuhûdü'l-hâl Mustafa Ağa, Mahmud Ağa, Abdullah Efendi, İbrahim Efendi, Nimetullah Molla, Hacı Hasan.

[Son kayıt] Mumâ-ileyh kādıasker efendi mezbûr Yahya Efendiye Rûmî 450 gurûş Ra 1167. Ba'de mumâ-ileyh kādızasker efendi mezbûr Yahya Efendiye Rûmî 40 gurûş evâhir-i B 1167. Ba'de mumâ-ileyh kādıasker efendi mezbûr Yahya Efendiye Rûmî 100 gurûş M 1168. Mumâ-ileyh kādıasker efendi mezbûr Yahya Efendiye Rûmî 50 gurûş teslîm idüb mezbûrın teslîmi kayd şüd. S 1168.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 77 (ORRNB, Fond 917, No: 77)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1166-1168/1753-1755
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+65+I

Sicil meşin ciltlidir ve 65 varaktan oluşmaktadır. 15,5x43 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Abdullah Efendi*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Aynı yerde "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz kayıtlar bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzündeki üç kayıt evâil-i Zilhicce 1167 tarihlidir. Sicil 1166-1168 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da Rebîülâhir 1167 tarihli dört kayıt bulunmaktadır. Varak 1b başındaki imza kaydı 1 Şâban 1166, diğer kayıtlar evâsıt-ı Şâban 1166 tarihlidir. Sicilde yer yer boş sayfalar bulunmaktadır. Sicilin ortasından itibaren tamamı muhallefat kayıtlarıdır. Ayrıca son varaklarında narh kayıtları bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Kadı imza kaydı olmasına rağmen sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu belli değildir. Varak 1b başındaki "*Hüve'l-müsta'în. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde ... fi nevbet-i az'afü ibâdillâh el-kādı be-medîne-i Bahçesaray el-mahmiyye ve fi Saltanat-ı Arslan Giray Hân ibn Devlet Giray Han fi gurre-i Şâban 1166*" kayıtta isim belirtilmemiştir. Fakat "*el-kādı be-medîne-i Bahçesaray*" kayıtı, sicilin Bahçesaray kadı mahkemesine ait olduğunu göstermektedir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

[İlk kayıt] Oldur ki Musa veled-i Yako nâm Yahudi Dikici İsak veled-i İlya nâm Yahudiyi meclis-i şer'a ihzâr idüb bağ mahsûlü bey' itmek cihetinden bâkī on yedi gurûş hak taleb itmek da'va eyledikde ani's-su'âl ve'l-inkâr müddeî-i mesfûrdan istişhâd olundukda ityân-ı beyyineden acz ile müddeî-aleyh el-mesfûr istihlâf olundukda yemînden nükūlüyle meblağ-ı mezbûrı edâ ile emr olundukda ve ba'de't-te'annüd habsi kayd şüd. Fî R. 1166. Şuhûdü'l-hâl: Fazîletlü Abdurrahim Efendi, Mehmed Ali Efendi, Süleyman el-muhzır ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki şevketlü ve şecâ'atlü Arslan Giray Hân Efendimiz ihtisâb hizmetini el-Hâc Ali Ağaya tevcîh ve yedine berât-ı âlîşân sūret kaydı virildi. Oldur ki hüddâm-ı mahkemeden Hasan Akay yetmiş gurûş-ı Kırımî mu'âmele-i şer'iyye ile Yahudiyân tâifesinden Arzan veled-i Moşe nâm Yahudiye virdüği kayd şüd. Fî gurre-i Zilhicce 1167. Bi't-temâm edâsı kaydşüd. Şuhûdü'l-hâl: Mehmed İsak, Süleyman, kâtibü'l-hurûf Hüseyin. Oldur ki hüddâm-ı mahkemeden Hasan Akay iki gurûş mu'âmele-i şer'iyye ile Kölem veled-i Köken ve Tumsuri veled-i Kutluşah nâm zimmîlere virdüği kayd şüd. C 1168. Oldur ki hüddâm-ı mahkemeden Hasan Akay altmış gurûş mu'âmele-i şer'iyye ile Yahudiyân tâifesinden İsak veled-i İlya nâm Yahudiye virdiği kayd şüd. 10 B 1167. Şuhûdü'l-hâl: Mehmed râkım el-hurûf, Süleyman ve Osman.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 78 (ORRNB, Fond 917, No: 78)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1168-1169/1755-1756
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+78+I

Sicil meşin ciltlidir ve 78 varaktan oluşmaktadır. 15,5x42,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde tarihsiz çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1168-1169 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da imza kaydı 1 Şâban 1168 tarihlidir. Varak 78b'deki son kayıt 1 Receb 1169 tarihlidir. Sonraki kayıt "*el-fakīr Mehmed*" isimli, muhtemelen katibin dört beyitlik şiirine düşülen tarih 2 Şâban 1168'tir. Varak 2b'de yer alan ilk kayıtta "*Oldur ki 1172 senesi Saferin 8. güni, Çarşamba güne, Şerâfetlü Şecâ'atlü, İzzetlü Kırım Giray Hân Efendi Hân olmuşdur. Gaflet olınmaya 1172*" yeni Kırım Hanı'nın tahta geçişi, ay-gün ve yıl olarak belirtilmiştir. Sicilin ortasından itibaren muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Hüve'l-müste'an. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde … fî nevbet-i az'afü ibâdillâh Seyyid el-Hâc Abdurrahman el-kādı be-medîne-i Bahçesaray fî saltanat-ı Arslan Hân ibn Devlet Giray Hân. Hurrire fî gurre-i Ş 1168*" imza kaydı, sicilin Bahçesaray kadı Seyyid el-Hâc Abdurrahman dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.turkam.gov.tr

[İlk kayıt] Hâliyâ Dayır müderrisi izzetlü Abdurrahman Efendinin Gaspori nâm zimmî zimmetinde lede'ş-şer' sâbit olan yüz yirmi üç gurûşına Abdülgaffar bin Kutlu Gazi nâm kimesne kefîl bi'l-mâl ahz olınub üç gün mehil virildiği kayd şüd. [Tarihsiz] Şuhûdü'l-hâl: Kâtibü'l-hurûf Selami, Süleyman el-muhzır ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki Muhzır Hasan Akayın Sadık Yahudide olan iki yüz Kırımî gurûşını üç aya devr-i şer'î olunmuşdur on gurûş murâbaha-i şer'iyyesi ile iki yüz on gurûşdur. Fî gurre-i B sene 1169. Şuhûdü'l-hâl Ahmed ve Mehmed Ali Efendi ve gayrihim.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 79 (ORRNB, Fond 917, No: 79)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1169-1170/1756-1757
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+89+I

Sicil meşin ciltlidir ve 89 varaktan oluşmaktadır. 15,5x44,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve Arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz üç kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1169-1170 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da sonradan yazıldığı anlaşılan beş kayıt bulunmaktadır. Varak 1b başındaki imza kayıtı Rebîülevvel 1169 tarihlidir. Varak 89b'deki kayıt 1170 tarihlidir. Sicilin baş ve orta kısımlarında yer yer boş varaklar bulunmaktadır. Sicilin ortasından itibaren daha çok muhallefat kaydı bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Kad vaka'at hâzihi'l-vakāyi'i'ş-şer'iyye el-âtîye ve's-sicillât … el-mer'iyye fî zemen-i be-kazā-yı el-âlim el-âmil Seyyid Feyzullah Efendi fî asr-ı saltanat-ı Halim Giray Hân ibn Saâdet Giray Hân âfâ anhüma. Hurrire el-fakīrullah subhâne Abdullah en-nâib fî şehr-i Ra sene 1169*" kayıt, sicilin kazasker Seyyid Feyzulah dönemine ait olduğu ve naib Abdullah tarafından yazıldığını göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki kazā-yı Şeyheli karye-i Akhoca sükkânından İdris Efendi el-müderris nâm kimesne Boynakdan Abdülgani nâm kimesneyi meclis-i şer'e ihzâr ve kırk dokuz gurûş hak taleb ve da'va eyledikde ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr ve ba'de'l-emr bi'l-edâ mezbûrın istimhâlinde yirmi bir gün ihmâl olınub Hacı Akay kādı kefîl bi'l-mâl olduğı kayd şüd. 24 R 1169. Şuhûdü'l-hâl: Müfti-i sâbık Seyyid Hamid Efendi, Seyyid Abdurrahman Efendi sâbık Gözleve kādısı, Abdurrahim Efendi sâbık Gözleve kādısı, Ebüssuûd efendi.

[Son kayıt] Oldur ki bundan akdem fevt olan Abdullah Efendi Gözlevede binâ eylediği medrese içün meşrûta Akgöz karyesinde bir mikdâr arâzisi olub mütevellisi Nimetullah Çelebi arâzi-i mezbûreden hâsıl olan gallâyı Zekeriya Çelebiye teslîm eylediğinin beyânıdır. Nakd 850 karışık aşlık kilesi 3,5 kile darı. Şuhûdü'l-hâl: Fetullah Efendi, Kethüdâ Arif Efendi, Ebüssuûd Efendi ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 80 (ORRNB, Fond 917, No: 80)

KAZA: Bahçesaray
TARİHİ: 1172-1174/1758-1761
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 75

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 75 varaktan oluşmaktadır. 15,5x44 cm ebatındadır. Sicil 1172-1174 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı 20 Safer 1172 tarihlidir. Bu varakta çeşitli hesap kayıtları bulunmaktadır. 75b'deki kayıt tarihsizdir. Fakat önceki sayfalarda 1174 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Varak 1b-3a'da muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin ilk yarısında genellikle alacak-verecek davalarına ait kayıtları bulunmaktadır. İkinci yarısında ise çoğunlukla muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin sonunda bakkalara verilen narhlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Yâ Allah Yâ fettâh Yâ Rezzâk. Besmele. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde fî nevbet-i az'afû ibâd Seyyid Mehmed Efendi en-nâib el-kādı be-mahmiyye-i Bahçesaray ve fî asr-ı saltanat-ı Kırım Giray Hân ibn Devlet Giray Hân 20 Safer 1172*" imza kaydı, sicilin Bahçesaray kadısı naibine olduğunu göstermektedir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES

[İlk kayıt] Yâ Allah Yâ fettâh Yâ Rezzâk. Besmele. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde .. fî nevbet-i ez'âfu ibâd Seyyid Mehmed Efendi en-nâib el-kādı be-mahmiyye-i Bahçesaray ve fî asr-ı saltanat-ı Kırım Giray Hân ibn Devlet Giray Hân. 20 Safer 1172.

[Son kayıt] Oldur ki şevketlü şecâ'atlü Hân-ı âlîşân Efendimizin emirleri üzere Bahçesaray kazāsından gerek şehir ve gerek nâhiyesinden bedel alub Akkirman tarafından olan adamlardan emr-i pâdişâhî ile bedel viren adamlar vekîl olan İbrahim Çelebi tahsîl edüb meclis-i şer'de sâhiblerine teslîmi beyân olunur el-Hâc Kara Hasana 13.750 akçe, Molla Yusuf ve Ebubekir Paşaya ve Ahmede 6.650 akçe, Zamarka karyesinden Hasan 4 ağça çûka kıymet 8.000, nukûd 4.500 yekûn 12.500 akçe, Hamraklı Abdullah ve Velenşaya 4.800 akçe, Otaşay karyesinden Bekir Sofuya 2.500 akçe, Melül Gaziye 2.500 akçe teslîm, Timurşaya 2.000, Yörük karyesinden Bektaş nâm adama teslîm 3.000 akçe, Bodanlı Alinin bedeli Mehmed Beyden 300 dirhem-i sîm. 100 gurûş mukābilinde kahve 6 kıyye teslîm 10.000 akçe, Abdulvahidin bedeli Hasan bölükbaşıdan 100 gurûş teslîm kayd şüd. Çotkara karyesinden Ali Dede bedeli Yahya efendi adamında Abdüsselam Çelebi yediyle 155 gurûş mukābilinde çûka aded 17, Kıymeti fî dokuzdan 15.300 akçe, beşlik 200 cem'an yekûn teslîm 15.500 akçe. Atay Gumuhdan Salihcan bedeli 12.500 akçe, Kazanlı İbrahim bedeli Yahya Efendiden 100 gurûş mukābilinde 10,5 ağça çûka teslîmi 10.000 akçe, Hamaşlı Abdülgaffar bedeli 50 gurûş teslîm kayd şüd.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 81 (ORRNB, Fond 917, No: 81)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1171-1173/1757-1759
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	116

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 116 varaktan oluşmaktadır. 15,5x45 cm ebatındadır. Sicil 1171-1173 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da sekiz kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt tarihisizdir. İkinci kayıt gurre-i Rebîülâhir 1173 tarihlidir. Varak 1b başındaki imza kaydı gurre-i Şevval 1171 ve evâhir-i Safer 1172 tarihlidir. Bundan sonraki kayıt Şevval 1171 tarihlidir. Varak 116b'deki son kayıt 29 Safer 1173 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin ortasından itibaren muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Hüve'l-müste'ân. Kad vaka'at hâzihi'l-sicillât eş-şer'iyye ve's-sukûk fî nevbet-i Ebüssuûd Efendi ibn el-Hâc Mehmed Efendi el-kādı bi'l-cündi'l-muzaffer el-hânî fî asr-ı Halim Giray Hân ibn el-Hâc Saâdet Giray Hân tahrîren fî gurre-i L sene 1171. Sümme fî asr-ı Kırım Giray Hân ibn Devlet Giray Hân fî evâhir-i Safer 1172*" imza kaydı, sicilin kazasker Ebüssuûd Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Bu imza kaydını diğerlerinden ayıran önemli fark, Han değişikliğinde yeni bir imza kaydına gerek duyulmadan kazaskerlik görevinin, tahta yeni oturan Kırım Giray Han zamanında da devam ettiğinin aynı imza kaydı içinde belirtilmesidir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[Son kayıt] Oldur ki semâhatlü kādıasker hazretlerinin Türk Mustafa Beşeye olan Rûmî üç yüz gurûş deyni Molla İbrahim yediyle mezbûrın vekîli Bahçesaraylı Hacı Haliloğlu Hacı İbrahim nâm kimesneye meclis-i şer'de teslîm olınub, mezkûrın dahi ahz ve kabz eylediğin bu mahalle kayd şüd. Hurrire zalik ve hurrire fî 10 Safer sene 1172.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 82 (ORRNB, Fond 917, No: 82)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1174-1175/1760-1761
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	I+94+I

Sicil meşin ciltlidir ve 94 varaktan oluşmaktadır. 15,5x43,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Seyyid Mehmed Efendi 1173*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Aynı yerde "*vakfi tetebbu' ve teftîş olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli kısa kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1174-1175 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ilk sicil kaydı 23 Safer 1175 tarihlidir. Varak 94b'deki son sicil kaydı 27 safer 1175 tarihlidir. Önceki sayfalarda 1174 tarihli kayıtlar vardır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin ortasından itibaren çoğunlukla muhallefat kaydı bulunmaktadır. Sicilin son on varağında, başta Mehmed Giray Han Mektebi olmak üzere, Bahçesaray'da bulunan cami ve mescitlere ait para vakıfları ile gayrimenkul vakıfların hesap kayıtları bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapakta kazılı bulunan "*Sakk-ı Seyyid Mehmed Efendi*" kayıt, sicilin Bahçesaray kadısı Seyyid Mehmed dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki işbu 1175 Cemâziyelevvelisinin gurresinde Ora gönderilen ustalara kırkar günlik ücret virildiği bu mahalle kayd şüd. Börlükde Beyzâde ustaya kırk günlik ücret bi't-temâm virilmişdir. 10.000 akçe. Ferâkuzâde Hasan ustaya 5.000 akçe, defa 2.500 akçe, defa 2.500 akçe.

[Son kayıt] Oldur ki Münife Nefise bint-i Hüseyin nâm hâtûnun kürkü havfen ani'z-ziyâ' bey' olınub akçesin çürük yüz yirmi gurûşı Almalı İbrahime teslîm olınmuşdır. 27 S 1175. Şuhûdü'l-hâl: Nâib Abdurrahim, Ali Efendi, Abdülveli Efendi.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 83 (ORRNB, Fond 917, No: 83)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1174-1177/1760-1763
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+156+I

Sicil meşin ciltlidir ve 156 varaktan oluşmaktadır. 15,5x41,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Ebüssuûd Efendi sene 1174*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Altında "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde tarihsiz çeşitli hesap dökümleri ve kayıtlar bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzündeki son sicil kaydı Cemâziyelâhir 1175 tarihlidir. Sicil 1174-1175, 1176, 1177 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da beş kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt Receb 1174, son kayıt Şâban 1175 tarihlidir. Varak 156b'deki son kayıt 20 Şâban 1175 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilde varak 2a'dan itibaren tamamı muhallefat kaydıdır ve çoğunlukla 1174-1175 yıllarını kapsamaktadır. Fakat muhallefat kayıtları arasında 1176 ve 1177 tarihli olanlar da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Ebüssuûd Efendi*" kayıt, sicilin kazasker Ebüssuûd Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki kütübhâne nâzırlarından Arif Efendi müderris Seyyid Abdurrahman Efendi huzûrunda takrîr-i kelâm idüb kütüb-i mezkûreden merkūm Efendiye bir cild Etval ve bir cild Şerh-i Mevâkıf ani's-su'âl ve akībü't-tasdîk mâvak'a kayd şüd. Kütüphâneden bir cild Şehzâde Tefsîr-i Fâtiha, Sûre-i Bakara kādıasker hazretleri efendidedir. Oldur ki kādıasker hazretleri efendi Koyun Emini Seyyid Mehmed Ağaya alâ ciheti'l-karz sekiz yüz otuz gurûş-ı Kırımî akçe virdiği bu mahalle kayd şüd. Ba'de mumâ-ileyh efendinin virdiği meblağ 8.000 akçe, ba'de mumâ-ileyh efendi mezbûr Seyyid Mehmede alâ ciheti'l-karz 100 aded zer-i mahbûb virmişdir. Fî Ş 1175. Şuhûdü'l-hâl: Salih Efendi, Molla Feyzullah, Sunullah mütevelli, Seyyid İsa Efendi, Hasan Efendi.

[Son kayıt] Oldur ki Afîfe Sultân Hânî-i ma'lûmenin Akmescidde binâ ve vakıfları olan mekteb-i ma'lûmenin mütevellisi olan Müderris Mustafa Efendi mahmiyye-i Bahçesarayda sâkinler olûb birer münâsib tâife-i Nasrânî olan İvaz veled-i Serkez ve Gürcü İvaz Serkez veled-i Kaspar ve sâirleri muvâcehlerinde, tahrîr-i kelâm idüb mumâ-ileyha Hânî Sultân Mekteb-i mezkûre vakıfları olan Rûmî dört yüz gurûşdan üç yüz Rûmî gurûşını onu on bir buçuk rıbhı olmak üzere meblağ-ı mezkûrı mesfûrına def' ve teslîm eyledim didikde ani's-su'âl ve akībü't-tasdîk mâvak'a kayd şüd. 20 Ş 1175. Şuhûdü'l-hâl: Müslihiddin Hayal Efendi, Molla Salih,

Molla Feyzullah, Abdülveli Ağa. Meblağ-ı mezkûrdan Rûmî yüz gurûş dahi Rûm Cemâ'atine yine onu on bir buçuk hesâbıyla devr ve mu'âmele ile mütevellisi mesfûrûna teslîm itmişdir. Fî't-târihi'l-mezbûr. Mehmed Ağanın vakıf akçesinden yüz iki gurûş-ı beşlik Cemâziyelevvel gurresinden üzerime devr olundı yine merkūmın vakıf akçesinden sekiz Rûmî gurûş Abdullah Efendiye devr olundı. Gaflet olınmaya. C 1175.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 84 (ORRNB, Fond 917, No: 84)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1175-1176/1761-1762
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+80+I

Sicil meşin ciltlidir ve 80 varaktan oluşmaktadır. 15,5x44,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1175-1176 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı 13 Şâban 1175 tarihlidir. Varak 80b'deki son kayıt evâil-i Ramazan 1176 tarihlidir. Varak 1a başındaki imza kaydından sonra varak 4b başına kadar kayıt bulunmamaktadır. Varak 4b'deki ilk kayıt Şevval 1175 tarihlidir. Bu varaktan sonra sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Sicilin sonlarında boş varaklar da bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*E'ûzü besmele. Rabbi yessir. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde … fi nevbet-i az'afü ibâd Seyyid el-Hâc Mehmed bin Seyyid Osman el-kādı be-Bahçesaray ve fi saltanat-ı Kırım Giray Hân ibn Devlet Giray Hân ibn Selim Giray Hân 13 Ş 1175* imza kaydı sicilin Bahçesaray kadısı Seyyid el-Hâc Mehmed Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki menzîlhâne için Gözleveden Mehmed Bölükbaşı yediyle sağ dört yüz elli gurûş gelmişdir ba'de Gözleveden gelen menzîl akçesi meblağ-ı merkūm İbrahim Bölükbaşı yediyle, huzûr-ı şer'de hâlîyen mahmiyye-i Bahçesaray menzîlcisi Ali Ağaya teslîm olunmuşdır. [Tarihsiz] Şuhûdü'l-hâl: Abdurrahim Efendi nâib, Ali Efendi el-Hâc Abdullah ve gayrihim.

[Son kayıt] Oldur ki işbu 1175 senesi hilâlinde şehr-i Zilkade gurresinde Bahçesaray muhtesibi Maksud Ağaya, mu'âmele-i şer'iyye ile iki yüz gurûş çürük akçe virilmişdir. Gaflet mübâşeret. Mezkûr akçe Memiş Ağa Mescîdi evkāfındandır. Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Abdülcelil Efendi el-kādı, Seyyid Yahya Efendi, el-Hâc Mustafa Efendi, Abdulveli el-muhzır. Evâil-i Ramazan 1176.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 85 (ORRNB, Fond 917, No: 85)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1178-1179/1764-1765
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+93+I

Sicil meşin ciltlidir ve 93 varaktan oluşmaktadır. 16,5x43,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı el-Hâc Abdulgaffar Efendi sene 1178*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Altında "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde çeşitli kayıtlar ve hesap müsveddeleri bulunmaktadır. Sicil 1178-1179 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da ilk kayıt 9 Zilhicce 1178 tarihlidir. Varak 2b başındaki imza kaydı 1178, dördüncü kayıt Muharrem 1178 tarihlidir. Varak 93b'deki son kayıt 26 Receb 1178 tarihlidir. Önceki varaklarda 1179 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin ortasından itibaren muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki yazılı "*Sakk-ı el-Hâc Abdulgaffar Efendi sene 1178*" kaydı ve varak 2b başındaki "*Rabbi yessir el-mesâil-i şer'iyye kema suvveret .. el-mer'iyye. Kad übtidi'at el-ahkâm ve't-tahrîrü's-sicil bi't-temâm fi gurre-i şehri Muharrem sene 1178 fi zemen-i Kırım Giray Han ibn Selim Giray Hân fi sene 1178*" kayıt sicilin Bahçesaray kadısı el-Hâc Abdulgaffar Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Camoyluk ve Cedceki oğlu kabâilinden bâ-fermân-ı âlî gelen buğday, mahmiyye-i Bahçesaray etmekçilerine virilen buğday beyân olunır. Ekmekçi İbrahim dükkânına Beşerî 1.000 kile, ekmekçi Abdullah 1.000 kile, ekmekçi Yesir Akdara Beşerî 1.000 kile, Hasana 800 kile, Arslan dükkânına Beşerî 100 kile, Ömer dükkânına Beşerî 600 kile, Akay dükkânına Beşerî 600. [Tarihsiz] 1179 senesi hilâlinde şehr-i Ramazan yirmi dokuzuncu güni mahkeme kirâsı iki aylık çürük Rûmî gurûş Yusuf yediyle Hasan Efendiye teslîm kayd şüd.

[Son kayıt] Şeyh el-Hâc Mehmed meclis-i şer'de Kādı Mescidi imâmı Çelebi Efendiden vakıf akçesi çürük iki yüz karz-ı hasen onu on ikiye deyü devr-i şer'î ile ahz eyledim üç ay va'de iledir deynimdir kayd olunsın didikde mezbûrın ikrârı bu mahalle kayd şüd. Hurrire 26 B 1178. Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Hasan, Ali Efendi, Abdülveli ve gayrihim. 1 altûn kalbasdı rehn virmişimdir.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 86 (ORRNB, Fond 917, No: 86)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1178-1180/1764-1766
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+120+I

Sicil meşin ciltlidir ve 120 varaktan oluşmaktadır. 16x42,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1178-1180 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da beş kayıt bulunmaktadır. Bunlardan ilk üçü tarihsiz, son ikisi Cemâziyelevvel 1178 tarihlidir. Varak 1b başındaki imza kaydı 25 Rebîülâhir 1178 tarihlidir. Varak 120b'deki son kayıt 1 Safer 1179 tarihlidir. Önceki sayfalarda 1180 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilin ortasından itibaren çoğunlukla muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin son varaklarında çeşitli menkul, gayrimenkul ve para vakıflarına ait muhasebe kayıtları bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Besmele ve'l-hamduhu ve selavât ve's-selâm alâ Resûlihi … Selim Giray Hân ibn Fetih Giray Hân ibn Devlet Giray Hân tahrîren 25 R 1178*" mühür "*Kādı Abdullah*" imza kaydı, sicilin Bahçesaray kadı mahkemesine aitmiş düşüncesini verse de sicil, büyük ihtimalle kazasker mahkemesine aittir. Çünkü aynı tarihte Bahçesaray kadısı el-Hâc Abdulgaffar'dır. Ayrıca ilk sicil kaydı Selim Giray Han ile ilgilidir. Hana ait kayıtlar kazasker mahkemesi tarafından tutulmaktadır. İmza kaydındaki kadı Abdullah muhtemelen kazasker naibi olmalıdır. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki bundan akdem fevt olan Adil Beyin Medîne-i Münevvere fukarâsına meşrûta vakıf değirmen ve bağçenin 1178 senesinin maktû' yirmi Rûmî gurûş Molla Halil yediyle mahkeme tarafına teslîm olunmağla bu mahalle kayd olundı. Vak'a et-tahrîr fî gurre-i C Sene 1178. Şuhûdü'l-hâl: Gözleveli Abdülbâri Efendi, Seyyid Mehmed Efendi, İbrahim Bölükbaşı, İhtiyâr Hafız Efendi ve gayrihim. Oldur ki hâlâ bi'l-fiil Kırım Hânı olan şevketlü celâdetlü mehâbetlü Selim Giray Hân ibn Fetih Giray Hân ebdellâh devletehu ila'l-inkırâz ed-deverân hazretlerinin Tavukbay Deresi zeylinde müceddeden binâ etdirdiği çeşme ve künk ta'mîri içün vakf eyledikleri 500 Rûmî gurûş bâlâda mestûru'l-esâmi olub kal'ada sâkinîn-i Yahudiyân tâifesine biribirlerine kefîl bi'l-mâl olub ve onu on bire devr-i şer' olınub virildiği kayd şüd. Tahrîren fî Şâban-ı şerîf sene tis'a ve seb'în ve mie ve elf. Şuhûdü'l-hâl: Dîvân Efendisi Hamid Efendi, Ebüssuûd Efendi ibn Mustafa Efendi, Fahrü'l-müderris Halil Efendi, el-Hâc Abdullah ibn Hasan, Seyyid Hüseyin Efendi ibn Seyyid Mehmed Efendi, Sunullah el-mütevelli, Bektaş bin

İbrahim, Zahid Çelebi ibn Süleyman, el-kâtib, Molla Feyzullah mine'l-hüddâm ve gayrihim. Rıbhından fazla olursa yine tâife-i mezkûrda olan re'se zam olmak şart olmuşdır. Hüccet-i mezkûrda zikrolunan beş yüz gurûşın rıbhından fazla olursa yine Yahudiyân tâifesinden olan beş yüz gurûşa zam devr olınması şart olmuşdır.

[Son kayıt] Oldur ki mahmiyye-i Bahçesarayda Kaytas Ağa mahallesinde Halil Beşenin oğlu Alinin 1.000 gurûş çürük akçesi bizim Mustafa Efendiye onu on bir gurûşa devr-i şer'î olınub virilmişdir gaflet olınmıya. Gurre-i Safer sene 1179. Şuhûdü'l-hâl: Salih Efendi, Ebüssuûd Efendi, Aykala Efendi, Hasan Efendi, Molla Feyzullah, Sunullah el-mütevelli.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 87 (ORRNB, Fond 917, No: 87)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1179-1181/1765-1767
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+74+I

Sicil meşin ciltlidir ve 74 varaktan oluşmaktadır. 16x43,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı el-Hâc Abdülgaffar Efendi sene 1179*" altında "*Sakk-ı Abdurrahim Efendi ibn-i Hafız Abdurrahman sene 1180*" kayıtları bulunmaktadır. Varak 1b, 3b ve 4a'da da imza kayıtları bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzlerinde çeşitli kısa kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1179, 1180-1181 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da tarihsiz dört kayıt bulunmaktadır. Varak 1b başındaki imza kaydı evâil-i Zilhicce 1179 tarihlidir ve altında kadı mührü bulunmaktadır. Aynı varaktaki ikinci kayıt tarihsiz, üçüncü kayıt 9 Zilhicce 1179 tarihlidir. Sicilde 1179 yılının sadece Zilhicce ayına ait kayıtlar vardır. Varak 73b'deki 7 Safer 1181 tarihli son kayıt, Kırım'da bulunan menzilhaneler ve masraflarını belirtmektedir. Sicilde bazı varaklarda kayıt bulunmamaktadır. Sicilin ortasından itibaren çoğunlukla muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sicilin sonlarında "*Hâlâ bi'l-fi'il mahmiyye-i Bahçesaray kādısı nâibi Salih Efendi hazretlerine 42 cilt sakk teslîm olunmuşdır 9 Safer 1181*" kaydı bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapakta "*Sakk-ı el-Hâc Abdülgaffar Efendi sene 1179*" ve altındaki "*Sakk-ı Abdurrahim Efendi ibn-i Hafız Abdurrahman sene 1180*", varak 1b başındaki "*Elhamdülillâh alâ külli'l-ahvâl et-tesyîr… ve kad ibdete't be-tahrîr-i hâzihi's-sicil el-mahfûz ve takrîri'l-hükmi'ş-şer'î el-mahfûz ve'l-mer'î el-melhûz ve hüve's-sicilü's-sâni fî nevbet-i sânî … be-mahmiyye-i Bahçesaray ve fî zemân-ı Hân-ı mu'azzam Selim Giray Hân ibn Fetih Giray ibn Devlet Hân … ve emma ahkaru ibâdillâh el-Hâc Abdulgaffar bin el-Hâc Hasan bin el-Hâc Mahmud. Hurrire fî âhir-i Zilkade ve evâil-i Zilhicce sene 1179*", varak 3b'deki "*Hâlâ bi'l-fi'il fazîletli Bahçesaray kādısı Abdurrahim Efendi bin Abdurrahman Efendi hazretlerinin nâibi Ali Efendiye 39 cilt sakk-ı mahfūz et-teslîm olunduğı bu mahalle kayd şüd fî gurre-i M 1180*", varak 4b başındaki "*Hüve'l-mu'în. E'ûzü besmele. Rabbi yessir velâ tu'assir. Kad ibdete't hâzihi'l-cerîde … el-mer'iyye ene az'afü ibâd Abdurrahim bin Abdurrahman el-kādı be-Bahçesaray fî saltanat-ı Selim Giray Hân ibn Fetih Giray Hân fî şehr-i M sene 1180*" ve son varaktaki "*Temmet er-rakam ve ceffe'l-kalem Abdurrahim el-kādı be-Bahçesaray*" kayıtlar, sicilin 1179 yılı sonuna kadar Bahçesaray kadılığı görevi yapan Ab-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tba.gov.tr

dülgaffar, 1180-1181 yıllarında bu görevi devam ettiren Bahçesaray kadısı Abdurrahim Efendi dönemine ait olduğu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Hâlâ kādı el-beled fazîletlü Abdurrahim Efendi Sofuyla Hasan Efendi el-hatîb yedinden çürük 100 gurûş 25 akçe karz-ı hasen olmak üzere ahz olınub Emîn-i Ganem Hasan Ağaya teslîm olunduğı bu mahalle kayd şüd. Hurrire zalik fî evâil-i Safer sene 1180. Şuhûdü'l-hâl: Ali Efendi en-nâib, nâzır vekîli Hüsyeyin Ağa, Şehir kādısı Abdurrahim Efendi. Merkūm Hasan Ağa meblağ-ı merkūmı Hüseyin Ağaya havâle eyleyüb mumâ-ileyh dahi havâleyi kabûl etmişdir. Edâsı kayd şüd.
>
> **[Son kayıt]** Temmet er-rakam ve ceffe'l-kalem Abdurrahim el-kādı be-Bahçesaray.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 88 (ORRNB, Fond 917, No: 88)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1180-1181/1766-1767
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+42+I

Sicil meşin ciltlidir ve 42 varaktan oluşmaktadır. 16x39,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapakta "*Sakk-ı müderris Halil Efendi sene 1180, nısf sakk-ı müderris Çelebi Efendi nısf Hızır Efendi*" kaydı bulunaktadır. Ön kapak iç yüzünde kayıtlar bulunmamaktadır. Arka kapak iç yüzünde çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1180-1181 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da "*Kaşka Baş Sultan geldikde konulan kuvvetler ber-vech-i âtî zikrolunur*" ifadesi yer almakta ve altında kuvvetlerin isimleri bulunmaktadır. Varak 1b başında imza kaydı 1 Safer 1180 tarihlidir. Aynı varaktaki diğer kayıtlar da Safer 1180 tarihlidir. Varak 42b'deki son kayıt 20 Receb 1181 tarihlidir. Sicil tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı müderris Halil Efendi sene 1180, nısf sakk-ı müderris Çelebi Efendi, nısf Hızır Efendi*" ve varak 1b başındaki "*Yâ fettâh iftah lenâ hayra'l-bâb, yâ ileyhim yâ âlim yâ kerîm yâ Rezzâk men yeşbi-gayri hesâb… Kad übtüdi'a ile't-tahrîrât fi sakkı'l-mahfûzât fi zemen-i el-avâkinin el-a'zam ve eşcâ'i selâtîni'l-kirâm es-sultân ibn sultân Selim Giray Hân ibn Fetih Giray Hân ve ene ahkaru'l-enâm fi nevbet-i müderris Halil Efendi bin Selim Efendi fi gurre-i mâh-ı Safer sene 1180*" imza kayıtları sicilin kadı müderris Halil Efendi, müderris Çelebi Efendi ve Hızır Efendi dönemlerine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[Son kayıt] İşbu 1181 senesi hilâlinde vâkî' mâh-ı B yirmisinde buğdayın kilesi 12,5 gurûş ve odun arabası 8 gurûş olub hubz-ı matbûh narh ve tes'ir sûretidir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tubb.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 89 (ORRNB, Fond 917, No: 89)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1181-1182/1767-1768
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+48+I

Sicil meşin ciltlidir ve 48 varaktan oluşmaktadır. 14x44 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Salih Efendi sene 1181*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Altında "*Vakfi tetebbu' olunmışdır*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde tarihleri farklı kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1181-1182 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da ilk kayıt Rebîülevvel 1181 tarihlidir. Varak 1b başındaki imza kaydı 1 Safer 1181 tarihlidir. Sonraki kayıt Safer 1181 tarihli Abdulveli muhallefatıdır. Varak 47b'deki son kayıt Cemâziyelevvel 1181 tarihlidir. Varak 48b başında Kırım'daki menzilhanelerin kaydı bulunmaktadır. Son kayıt Safer 1181 tarihlidir. Sicilin ilk yarısında muhallefat kaydı çoğunluktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Salih Efendi sene 1181"* ve varak 1b' başındaki *"Hüve'l-mu'în. E'ûzü besmele. Rabbi yessir. Kad vaka'at … el-mer'iyye fi nevbet-i az'afü'l-ibâd Salih bin Mustafa Efendi el-kādı be-Bahçesaray fi saltanat-ı Maksud Giray Hân ibn Selâmet Giray Hân fi gurreü Safer sene 1181*" ve varak 29b başında 23 Receb 1182 tarihli *"Temmet er-rakam ceffe'l-kalem kıldı bunu Salih itmâm. Hurrire Salih*" kayıtlar, sicilin Safer 1181-Receb 1182 tarihleri arasında görev yapan Bahçesaray kadısı Salih Efendi ve halefi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tba.gov.tr

[Son kayıt] Hacı Ali Ağa mescidinin mütevellisi olmamağın bıçakcı Hisbetullah nasb olunmuşdır. Fî Ca 1181 ve defterde mestûr olan akçesi 80.000 imâma meşrût zam içün 15.000 akçe.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 90 (ORRNB, Fond 917, No: 90)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1181-1183/1767-1769
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+108+I

Sicil meşin ciltlidir ve 108 varaktan oluşmaktadır. 16x41,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Ebüssuûd Efendi sene 1181*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Altında "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1181-1182, 1183 yıllarını kapsamaktadır. 1183 yılına ait sadece bir kaç kayıt bulunmaktadır. Varak 1a'da ilk kayıt "18 Rebîülâhir 1183", ikincisi "12 Rebîülevvel 1183", üçüncüsü ise "13 Rebîülevvel 1183" tarihlidir. Varak 1b başındaki imza kaydı Muharrem 1181, ikinci kayıt Gurre-i Ramazan 1181 tarihlidir. Varak 2a başındaki imza kaydı Zilkade ve Zilhicce 1182 tarihlidir. İkinci kayıt 1183 tarihlidir. Varak 108b'deki son sicil kaydı 22 Zilhicce 1182 tarihlidir. Sicilin büyük çoğunluğu muhallefat kaydıdır. Varak 106a'da "Gence kadının muhallefâtı" kaydı bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Ebüssuûd Efendi sene 1181*", varak 1b başındaki "*Hüve'l-müste'ân. Kad vaka'at hâzihi's-sicillât … ve's-sukûk el-mer'iyye fî nevbet-i Ebüssuûd Efendi bin el-Hâc Mehmed Efendi el-kādı bi'l-cünd el-muzaffer el-hânî fî asr-ı Maksud Giray Hân ibn Selâmet Giray Hân … tahrîren fî M sene 1181"*, varak 2a başındaki *"Sümme Kuld Efendi el-mumâ-ileyh fî asr-ı Kırım Giray Hân ibn Devlet Giray Hân ... Hurrire fî C 1182"* sonra, *"Sümme Kuld Efendi mumâ-ileyh fî asr-ı Arslan Giray Hân … fî şehr-i Ẕa ve Ẕ 1182*" imza kayıtları sicilin Muharrem1181 - Cemâziyelâhir 1182 tarihleri arasında kazasker Ebüssuûd Efendi dönemine ve Cemâziyelâhir 1182 tarihinden itibaren muhtemelen naibi olan Kuld(?) Efendi tarafından tutulan ve üç han zamanına ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki merhûm Giray Hân çeşmelerine mütevelli Ali Ağa azl olınub Sadullah el-kâtib mütevelli nasb olınmağla mütevelli-i sâbık-ı mezbûrda üç yüz gurûş-ı devr ahz olınub Sadullah el-kâtibe teslîmi bu mahalle kayd şüd. 1183. Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Ağa, Molla Efendi ve gayrihim. Oldur ki Darbhâne Emîni olan Zaki zimmî Avram Veled-i Yako Yahudi muvâcehesinde ikrâr-ı tâm idüb bundan akdem mesfûra bey' eylediğim esbâb ve akmîşe bahâsı bin gurûşdan otuz parayı ale's-sabah ahz ve istifâ itmiş idim bâkī beş yüz gurûş fazîletli kādıasker Ebüssuûd Efendi hazretlerine olan deynim mukābiline havâle idüb mumâ-ileyh

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tub.gov.tr

efendinin kabûliyle mesfûr Yahudide meblağ-ı mersûmdan bir akçem kalmadı deyü ikrârında Yahudi el-mesfûrın dahi Zaki mesfûru tasdîk eylediği kayd şüd. 8 C 1182. Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Abdülcelil Efendi, Ahmed Ağa el-türbedâr, Abdülmecid Efendi el-imâm, Adilşah Mirza, Kethüda Ağa bin İbrahim.

[Son kayıt] Oldur ki Sinobî Öküzzâde Şehir Süleyman Ağa mahfel-i kazāda hâzır olub bundan akdem Gürciyü'l-asl olan iki aded kazağımı hâlâ fazîletli kādıasker efendi hazretlerine bey' ve teslîm idüb mumâ-ileyh huzûrunda ve muvâcehelerinde kıymetleri olan beş yüz elli gurûşı tamâmen ahz ve istifâ eyledim deyü bi't-tav' ikrâr ve i'tirâf eylediğinde mumâ-ileyh efendinin ber-vech-i meşrûh tahkîk ve tasdîki bu mahalle kayd şüd. 25 Za 1181. Şuhûdü'l-hâl: Ebubekir Ağa, Debbağzâde Ahmed Ağa, el-Hâc İsmail Efendi an Karas, Kethüda el-Hâc İbrahim, Ahmed Ağa Türbedâr, Şah Mirza Ağa, Abdülhalim Ağa el-imâm, Abdüllatif Çelebi an Karasu.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 91 (ORRNB, Fond 917, No: 91)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1182-1184/1768-1770
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+124+I

Sicil meşin ciltlidir ve 124 varaktan oluşmaktadır. 16x38,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Seyfullah Efendi sene 1188(?)*" kaydı bulunmaktadır. Ayrıca "*Vakfı tetebbu' olundı*" kaydı bulunmaktadır Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli hesap kayıtları bulunmaktadır. Sicil 1182-1184 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da dört sicil kaydı bulunmaktadır. İlk üç kayıt tarihsiz, son kayıt evâsıt-ı Rebîülâhir 1182 tarihlidir. Varak 1b'de ilk kayıt evâsıt-ı Rebîülâhir 1182 tarihlidir ve diğer üç kayıt tarihsizdir. Varak 2a başında imza kaydı 1 Rebîülâhir 1182 tarihlidir. Varak 2b'deki ilk sicil kaydı evâsıt-ı Zilhicce 1182 tarihlidir. Varak 123b'deki son kayıt 6 Zilhicce 1183 tarihlidir. Önceki kayıtlarda 1184 tarihli olanlar da vardır. Sicilde yer yer muhallefat kaydı bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapak bulunan "*Sakk-ı Seyfullah Efendi sene 1188(?)*" kayıttaki 1188 tarihi şüphelidir. Sicilin 1188 yılı ile hiç ilgisi yoktur. Şimdilik neden böyle bir kayıt düşüldüğü anlaşılamamıştır. Fakat Varak 2a başındaki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk eş-şer'iyye ve sicillât el-mer'iyye fî nevbet-i'l-âlim el-âmil el-fâzıl el-kâmil İbrahim Efendi bin Şeyh Süleyman el-kādı bi'l-cünd fî saltanat-ı Selim Giray Hân … Sene 1182 gurre-i R*" imza kaydı, sicilin kazasker İbrahim Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Sarıcalar tâifesinden Hacı Ahmed mahfel-i kazāda Andeng Cerrah veled-i Aleksey muhzırında takrîr-i da'va idüb işbu Andengden işbu burulatı(?) bir tüfeng ile mufâzaya etmişdim. Kal'a-i Azakda beni tutub tüfengi bana redd eyleyüb fuzûla bir atımı ve dört buçuk esedî gurûşımı ahz eyledi. Su'âl olunsın diyecek ani's-su'âl ve'l-inkâr ikāmeti'l-beyyineden âciz olacak ba'de't-tahlîf eş-şer'î mûcibiyle hükm olundı. Tarihsiz. Şuhûdü'l-hâl: Cünd Efendi, Ahmed Efendi, Hasan el-muhzır, Abdülbaki Efendi el-muhzır.

[Son kayıt] Oldur ki Abdülmalik Çelebi bin Abdurrahman Kethüdaya bey' olunan … kerestesinin akçesi 2 altûn yarım sikke-i Halebîye bâkī bir altûn mahkemede teslîm olınub zevcesine virilmek üzere ta'ahhüd olundı. Ba'de'l-yevmü'l-mezbûr Abdülmalik bir akçesi kalmamışdır. Hurrire zalik 6 Z 1183.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 92 (ORRNB, Fond 917, No: 92)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1182, 1188/1768, 1774
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+50+I

Sicil meşin ciltlidir ve 50 varaktan oluşmaktadır. 16x42 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Salih Efendi bin Mustafa Efendi sene 1182*", altında "*Sakk-ı Salih Efendi bin Mustafa Efendi sene 1188*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Ayrıca yanında "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde kayıt bulunmamaktadır. Arka kapak iç yüzünde bir kayıt bulunmaktadır. Sicil 1182 ve 1188 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı 1 Receb 1182, ikinci kayıt Zilhicce 1182 tarihlidir. Varak 3a sonudaki imza kaydı 1 Safer 1182 tarihlidir. Aynı varaktaki diğer kayıtlar 1188 tarihlidir. Varak 48b'deki son kayıt 22 Şevval 1188 tarihlidir. Sicilin tamamına yakını muhallefat kaydıdır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Salih Efendi bin Mustafa Efendi sene 1182*", ve altındaki "*Sakk-ı Salih Efendi bin Mustafa Efendi sene 1188*", varak 1a başındaki "*Hüve'l-mu'în. E'ûzü besmele. Rabbi yessir. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde … fi nevbet-i az'afü'l-ibâd Salih bin Mustafa Efendi el-kādı bi-Bahçesaray el-mahrûse fi saltanat-ı eşca'-ı zemân … Kırım Giray Hân ibn Devlet Giray Hân ibn Selim Giray Hân fi gurre-i B sene 1182*", varak 3a sonundaki "*Hüve'l-mu'în. E'ûzü besmele. Rabbi yessir. Kad vaka'at ... az'afü'l-ibâd Salih bin Mustafa Efendi … Sahib Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân gurre-i Safer sene 1182*" imza kayıtları, sicilin 1182 ve 1188 yıllarında görev yapmış olan Bahçesaray kadısı Salih Efendiye ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki şahâdet-i hasbîyede da'va bilâ-şart olmağla mahmiyye-i Bahçesaray mahallâtından Kaytas Ağa mahallesi sükkânından Mengli Akay ve Bakarkan mahallesi sükkânından Ahmed bin Mehmed nâm kimesneler meclis-i şer'e li-ecli'ş-şehâde hâzır olub şu gûne takrîr-i kelâm eylediler ki işbu 1182 senesi mâh-ı Zilhecce-i şerîfe Perşembe güni şems-i gurûba karîb vakitde re'yâl ay müşâhede eyledik. Cuma güni gurre olmak üzere şehâdet iderüz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eyleyüb ba'de'l-kabûl Cuma güni gurre olmak üzere sübûtı bu mahalle kayd şüd.

[Son kayıt] Ermeni tâifesinden Andreyan veled-i Karabed mahfel-i kazāda kazzâz Seçik meclise ihzâr mahzarında beş gurûş-ı Rûmî akçe hakk da'va taleb eyledikde ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr, emr bi'l-edâ meblağ-ı mezbûre huzûr-ı şer'de bi't-temâm teslîm. Bu mahalle kayd şüd. 22 Şevval 1188. Şuhûdü'l-hâl: Ali Ağa, Ebüssuûd Efendi, Mustafa Efendi, Herbalı Abid Efendi.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 93 (ORRNB, Fond 917, No: 93)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1182-1183/1768-1769
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+67+I

Sicil meşin ciltlidir ve 67 varaktan oluşmaktadır. 15,5x40,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Seyyid Mehmed bin Seyyid Hamid sene 1182*" kaydı, altında ise "*Sakk-ı Mustafa Efendi bin Fethullah Efendi sene 1183*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1182-1183 yıllını kapsamaktadır. Varak 1a'da altı kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt 1 Safer 1182 tarihlidir. Varak 2a'da kayıt bulunmamaktadır. Varak 2b başındaki imza kaydı 1 Muharrem 1182 tarihlidir. İmza kaydı altındaki "*Oldur ki bundan akdem Bahçesaray kādısı fazîletli Salih Efendi tarafından 1182 senesi hilâlinde vâkī ' mâh-ı Muharremin gurresinde teslîm olunan sukûk 36 cilddir gaflet olınmaya. Salih nâib bin Mehmed Molla. Bâkī 7 kıta perişân olmak üzere teslîm olunmuşdır*" kayıtta bir önceki döneme ait kadı sicillerinin ciltli halde teslim edildiği belirtilmektedir. Eski kadının naibi Salih tarafından sağlam 36 ve "perişan" olarak tabir edilen 7 cilt olmak üzere toplam 43 sicilin, Muharrem 1182 tarihinde görevi devralan yeni kadıya teslim edildiği anlaşılmaktadır. Varak 2b'de ki muhallefat kaydı 10 Muharrem 1182 tarihlidir. Varak 62b'de "*Temmetü'r-rakam ve ceffetü'l-kalem mine'l-fakīr Mustafa el-kādı be-Bahçesaray*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin son 15 varağında kayıt bulunmamaktadır. Varak 65b'de menzilhaneler ve masraf kayıtları bulunmaktadır. Varak 66a'da bakkal narh kayıtı bulunmaktadır. Varak 67b'deki son kayıt 1 Cemâziyelevvel 1183 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde kayıtların tamamına yakını muhallefattır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Seyyid Mehmed bin Seyyid Hamid sene 1182*", altındaki "*Sakk-ı Mustafa Efendi bin Fethullah Efendi sene 1183*", varak 2b başındaki *"Hüve'l-mu'în. E'ûzü besmele. Rabbi yessir. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde fi nevbet-i az'afü'l-ibâd Seyyid Mehmed bin Seyyid Hamid bin Osman el-kādı be-Bahçesaray ve fi saltanat-ı Maksud Giray Hân ibn Selamet Giray. Hurrire zalik gurre-i M sene 1182*", varak 62b'deki "*Temmetü'r-rakam ve ceffetü'l-kalem mine'l-fakīr Mustafa el-kādı be-Bahçesaray*" kayıtlar, sicilin Bahçesaray kadıları Seyyid Mehmed ve Mustafa Efendi dönemlerine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki el-Hâc Mehmed Ağanın kahvesinin mültezimi Emir Mehmed nâm kimesne Safer'ül-hayrın gurresinde firâr idüb kahvesinde bâkī kalan eşyâsı

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tubа.gov.tr

tahrîr olınub bu mahalle kayd olundı. Sene 1182. Eşyâ listesi. Cem'an meblağ 11.435 akçe, ihrâc-ı kalemiyye 350 akçe, Bâlâda mestūr olan eşyâ Kasım Molla İbrahim yedine emâneten teslîm olundı. Gurre-i Safer 1182.

[Son kayıt] Oldur ki nalband Ahmed bin Mustafa nâm kıptî zevci Cemile bint-i Yudumlu Mehmed nâm kıptîye kalan sülüs ile tatlîk mezbûr Ahmed iki yüz kırk gurûş mehr-i mü'eccel otuz beş gurûş nafaka sübûtı zâhir olub edâsıyla emr olundıkda beher ayda yirmi beş gurûş beş akçe teslîm etmek emri kayd şüd. Gurre-i C 1183. Şuhûdü'l-hâl: Kâtibü'l hurûf Salih, Veli Akay, Ali Ağa, Lütfullah.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 94 (ORRNB, Fond 917, No: 94)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1183-1184/1769-1770
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+62+I

Sicil meşin ciltlidir ve 62 varaktan oluşmaktadır. 16x43,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Ebüssuûd Efendi sene 1183*" ifadesi kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde bir kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1183-1184 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki iki sicil kaydı 1184 tarihlidir. Varak 2b başındaki imza kaydı Şâban 1184 tarihlidir. Sonraki kayıt 23 Zilhicce 1183 tarihlidir. Varak 62b'deki tek kayıt Zilhicce 1183 tarihlidir. Önceki varaklarda 1184 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilin ortalarında ve son altı varağında kayıt bulunmamaktadır. Sicilde kayıtların tamamına yakını muhallefattır. Sicilde kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Ebüssuûd Efendi sene 1183"* ve varak 2b başındaki *"Hüve'l-müste'ân. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde … fi asr-ı saltanat-ı Kaplan Giray Hân ibn Selim Giray Hân ve fi nevbet-i Ebüssuûd Efendi bin el-Hâc Mehmed Efendi el-kādı bi'l-cünd fi evâil-i Za 1183. Sümme … mumâ-ileyh Ebüssuûd Efendi fi saltanat-ı Sânî Selim Giray Hân ibn Fetih Giray Hân fi Şâban-ı 1184*" kayıtlar sicilin kazasker Ebüssuûd Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki işbu 1184 senesi M on sekizinci güni Bazar güni ve Mayısın ikinci güni olmak üzere Dubacı bahçelerinden mahkemeye bir top kirâz getirdiklerinde huzzâr-ı meclis olan efendilerin bazıları târih-i kitâbdan beş gün akdeminde dahi top kirâz rü'yet ve müşâhede olunmuşdır deyü haber virmişlerdir. Lisan-ı Tatarcasına barızur(?) sene 1184.

[Son kayıt] Tüfenkçi Abdurrahman Çelebi Zevcesi Mutkiye Aminenin babası Süren karyesinden Zekeriye bin Camiş Sofu ve tüfenkçi ve hâlâ Hamâmî Abdulkadirin babası Adil bin merkūm Camus Sofu olmak üzere Molla Muhyiddin bin Molla Abdulvehab ve Abdurrahman bin Fettah şahâdetleriyle ba'de's-sübût akabesi olub Hacı Süleyman ba'de'l … hissesin ahz şüd. Z 1183.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 95 (ORRNB, Fond 917, No: 95)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1183-1187/1769-1773
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+40+I

Sicil meşin ciltlidir ve 40 varaktan oluşmaktadır. 15,5x43,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Halid Efendi sene 1183*" ve altında "*Sakk-ı Abdurrahman*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Aynı yerde "*Ben molla bu sakkda Bâydâr hizmetine dâir bir yafta ve hüccet bulamadım*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli kayıt ve hesap dökümleri bulunmaktadır. Sicil 1183, 1184-1187 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başında imza kaydı 1 Zilhicce 1183 tarihlidir. Sonraki kayıt da aynı tarihlidir. Varak 1b'de kayıt bulunmamaktadır. Varak 2a'da evâil-i Zilhicce 1183 tarihli bir muhallefat kaydı bulunmaktadır. Varak 35a'da imza kaydı 1187, sonraki kayıtlar 1186 tarihlidir. Varak 38b'deki Bahçesaray kadısı Es-Seyyid el-Hâc Abdurrahman dönemiyle ilgili imza kaydı tarihsizdir. Fakat öncesindeki kayıtlar 1187 tarihlidir. İmza kaydından sonraki varak 30a-40b arasındaki kayıtlar tarihsizdir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Halid Efendi sene 1183*", altındaki "*Sakk-ı Abdurrahman*", varak 1a başındaki "*E'ûzü besmele. Rabbi yessir. Kad vaka'at … fi nevbet-i ez'âfu ibâd Halid bin Musa el-müfti el-kādı be-Bahçesaray ve fi saltanat-ı Kaplan Giray Hân ibn Selim Giray Hân. Hurrire fi gurre-i Ẕ 1183*", varak 35a başındaki "*Ve minhâ vaka'a'a et-tahrîr fi nevbet-i Seyyid el-Hâc Abdurrahman el-kādı be-Bahçesaray sene 1187*", varak 38b'deki "*temmetü'r-rakam ve ceffetü'l-kalem mine'l-fakīr Seyyid el-Hâc Abdurrahman el-kādı be-Bahçesaray*" imza kayıtları, sicilin Bahçesaray kadıları Halid Efendi (1183-1187) ve Seyyid el-Hâc Abdurrahman Efendi (1187-?) dönemlerine ait olduğunu göstermektedir. Abdurrahman 1187 yılında göreve başlamıştır. Varak 38b'deki tarihsiz kayıttan kadı Abdurrahman'ın kadılık görevinin mi yoksa sicilin sonu olması sebebiyle kayıt işleminin mi sona erdiği belli değildir. Ayrıca bir sonraki 1184-1185 tarihli Bahçesaray kadı mahkemesine ait 96 numaralı sicilde kadılardan birinin Abdurrahman olması şaşırtıcıdır. Aynı kişiler olma ihtimali olabilir ya da olmayabilir. Ayrıca 96 numaralı sicildeki diğer kadının görev süresi 95 numaralı defterde 1183-87 arasında görev yapan Halid Efendi ile de çakışmaktadır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** Oldur ki şahâde-i hâsbide da'va bilâ-şart olmağla fazîletlü müftî efendi arpalığı kurâlarından … şahâdetleri ba'de'l-kabûl Bazartesi güni Zilhiccenin gurresi olmak üzere bu mahalle kayd şüd. [Tarihsizdir].

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 96 (ORRNB, Fond 917, No: 96)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1184-1185/1770-1771
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+94+I

Sicil meşin ciltlidir ve 94 varaktan oluşmaktadır. 15,5x43,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Abdurrahman Efendi sene 1185*", altında "*Nısf-ı sakk-ı Şemseddin Efendi sene 1185*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1184-1185 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı 5 Şâban 1184, ikinci kayıt tarihsiz, üçüncü kayıt 15 Şâban 1184 tarihlidir. Varak 94b'deki kayıt 7 Ramazan 1184 tarihlidir. Önceki varaklarda 1185 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilin ilk yarısında ve son kısmında muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Abdurrahman Efendi sene 1185*", altındaki "*Nısf-ı sakk-ı Şemseddin Efendi sene 1185*", varak 1a başındaki "*E'ûzü besmele. Rabbi yessir … kad vaka'at hâzihi'l-cerîde el-mer'iyye fî nevbet-i az'afü ibâd Abdurrahman bin Şeyh Halil el-kādı bi-Bahçesaray el-mahmiyye el-mahrûse ve fî saltanat-ı eşca'u'z-zemân Selim Giray Hân ibn Fetih Giray Hân. Hurrire zalik ve hurrire fî 5 Şâban 1184*" kayıtları sicilin Bahçesaray kadıları Abdurrahman Efendi ve Şemseddin Efendi dönemlerine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[Son kayıt] Oldur ki Ümmü Gülsüm mahallesi imâmı Molla Abdülvahid mahfel-i kazāda Yahudiyândan Moşe veled-i Dellâl Şomele nâm Yahudiden iki yüz yirmi iki gurûş hakk da'va ve talebü'l-mü'ekkid ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr ve emr bi'l-edâ ve ba'de't-te'annüd haps olundığı kayd şüd. Ramazan 1185. Yeresemek karyeli imâm Hacı Mehmed Efendinin Bahçesaray Yahudiyânından Avram Yahudiye virilecek on dört gurûşı kādı Abdurrahman Efendi yedine virilüb ba'de'l-huzûr-ı şer'de mesfûr Yahudiye mumâ-ileyh efendi hazretlerinin yediyle bi't-temâm virüldiği kayd şüd. Hatîb Hasan Efendiye mahkeme icâresi şehr-i Şâbanın nısfından bede' etmek üzere bir buçuk ayın icârı Kadîr güni teslîm kayd şüd. 7 Ramazan 1184. Müşârun-ileyh efendiye Şevvalde 800 akçe virildi. Mumâ-ileyh Hasan Efendiye Zilkadenin icâresi 800 virildiği kayd şüd.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 97 (ORRNB, Fond 917, No: 97)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1185-1186/1771-1772
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+46+I

Sicil meşin ciltlidir ve 46 varaktan oluşmaktadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Şemseddin Efendi 1185*" altında ise "*Nısf-ı sakk-ı el-Hâc Abdurrahman Efendi*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde kayıt bulunmamaktadır. Sicil 1185-1186 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da kayıt bulunmamaktadır. Varak 1b'deki sicil kaydı 28 Zilhicce 1185 tarihlidir. Varak 4b başındaki imza kaydı 7 Safer 1186 tarihlidir. Varak 46a başındaki kayıt 9 Cemâziyelevvel 1186 tarihlidir. Sicilin ortasından itibaren muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Şemseddin Efendi 1185*", altındaki "*Nısf-ı sakk-ı el-Hâc Abdurrahman Efendi*" ve varak 4b başındaki "*E'ûzü besmele. Rabbi yessir … Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde… fi nevbeti az'afü ibâd el-Hâc Abdurrahman el-kādı li-mahmiyye-i Bahçesaray fi saltanat-ı Sâhib Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân fi 7 Safer 1186*" imza kayıtları sicilin Bahçesaray kadıları Şemseddin Efendi ve el-Hâc Abdurrahman Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Ermeni Belik veled-i Agob mahfel-i kazāda terzi Kapril veled-i Kirkor nâm zimmîden beş yüz altmış akçe hakk da'va ve talebü'l-mü'ekkide, ani's-su'âl ve akībü'l-ikrâr ve'l-emr bi'l-edâ istimhâlinde üç gün mehil virildiği kayd şüd. 28 Z 1185. Şuhûdü'l-hâl: İmâm-ı Kādı Efendi Câmi', Ali Ağa.

[Son kayıt] Oldur ki bundan akdem esbak Anadoluya firâr iden Hibbetullahın kahvehânesinde olan eşyâ beyânıdır ki ber-vech-i âtî beyân olunır. [Eşya listesi yer almaktadır]. Oldur ki bâlâda mezkûr derûn-ı kahvehânede olan eşyâ sāhib-i kahvehâne talebiyle taraf-ı şer'den tahrîr olınub Molla Ahmed bin Batarna nâm kimesne yedine emâneten teslîm olunduğı bu mahlle kayd şüd. 9 C 1186.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 98 (ORRNB, Fond 917, No: 98)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1185-1187/1771-1773
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+99+I

Sicil meşin ciltlidir ve 99 varaktan oluşmaktadır. 15,5x44,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Feyzullah efendi, 1185*" ve "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde hesap kayıtları bulunmaktadır. Sicil 1185-1187 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da üç kayıt bulunmaktadır. İkinci kayıt C 1187 tarihlidir. Varak 1b başındaki imza kaydı 1 Cemâziyelevvel 1185, ikinci kayıt evâil-i Cemâziyelevvel 1185 tarihlidir. Varak 99b'deki kayıt 1187 tarihlidir. Sicilin ortasından itibaren muhallefat kayıtları çoğunluktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Feyzullah Efendi 1185*", varak 1a'da üçüncü kayıttaki "... *kādıasker-i hazret-i hânî Fazîletlü Feyzullah Efendi bin Şeyh Kul Mehmed hazretleri ...*", varak 1b başındaki *"Hüve'l-mu'în. Kad vaka'at hâzihi's-sicillât ... el-mer'iyye fi nevbet-i fazîletlü Feyzullah Efendi bin Şeyh Kul Mehmed Efendi el-kādı bi'l-cünd fi asr-ı Sâhib Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân fi gurre-i Ca 1185*" imza kayıtları sicilin kazasker Feyzullah Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.ttaa.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki 1187 senesi mezrû'âtından Uçuköy hatibi Molla nâm kimesne zirâ'at eylediği "Karakılçık" ta'bîr olunur Buğday helâlinde bir kaside çatal bitmiş. İki sünnile bulub mahkeme-i şerîfe getürdi. Kādıasker hazret-i Hânî fazîletlü Feyzullah Efendi bin Şeyh Kul Mehmed hazretleri mezkûr çatal bitmiş sünnileyi a'yân ve eşrâfdan mahkemeye gelen zevvârîne ve sâir kazālardan gelen zirâ'at ehli kimselere erâ'et itdikde kat'a manzûr ve mesmû'ımız değildir. Halîku's-semâvât ve'l-azin ve mâ-fiha olan ilâhî azimü'ş-şânın ni'âmı kesîre ihsânına hamd ü senâ eylediler C 1187. Keteb-i fakīr Abdullah en-nâib. Oldur ki Kefevî el-Hâc Arif yediyle gelüb ashâbı na-ma'lûm kütüb-i Şetta beyân olunur Sakk-ı Mülden ve Nihaye'den ve Gayetü'l-Beyân'dır ve İbn Hemmam'dan ve Hamdullah'dan bazı cüz cild 1, Tuhfetü'ş-Şahâne cild 1, Hadîs-i Buhârî cild 3, Şerh-i Müslim cild 3, Seyyid Abdullah Şerh-i Şâfiye fi'n-Nayn.

[Son kayıt] Kütüb-i hânîyeden Gayetü'l-Beyân ahz olundı cild 2 kethüda Mustafa Efendiden istikrâz itdüğimiz Rûmî 9 gurûş-ı beşlik 2.500 akçe edâ şüd.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 99 (ORRNB, Fond 917, No: 99)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1187-1188/1773-1774
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+58+I

Sicil meşin ciltlidir ve 99 varaktan oluşmaktadır. 16x44 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Abdürrezzak Efendi bin Hüsami Efendi 1187*" ve "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*", altında "*İşbu sakkını ben Molla İlyas fakīr itdim rü'yet bunda dahi Bâydâr hizmetine dâir bir hüccet ve yâfta bulamadım*" kayıtları bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde çeşitli hesap kayıtları bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde çeşitli kısa kayıtları bulunmaktadır. Sicil 1187-1188 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı 18 Safer 1187 tarihlidir. Bu varakta başka kayıt yoktur. Varak 1b'deki muhallefat kaydı evâhir-i Safer 1187 tarihlidir. Varak 58b'deki kayıt Zilkade 1187 tarihlidir. Önceki varaklarda 1188 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilin ortasında "*Temmetü'r-rakam ve ceffetü'l-kalem mine'l-fakīr eş-Şeyh Abdürrezzak el-kādı be-Bahçesaray*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ilk yarısı muhallefat kayıtlarıdır. İkinci yarısında çeşitli konulara ait kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Abdürrezzak Efendi bin Hüsami Efendi 1187*", varak 1a başındaki "*Sakk-ı Feyzullah Efendi 1185*", varak 1a'da üçüncü kayıttaki "*... kādıasker-i hazret-i hânî Fazîletli Feyzullah Efendi bin Şeyh Kul Mehmed hazretleri ...*", varak 1b başındaki "*E'ûzü besmele. Rabbi yessir … Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde … mer'iyye fî nevbeti- az'afü ibâd Abdürrezzak bin Hüsami Efendi el-kādı be-mahmiyye-i Bahçesaray ve fî saltanat-ı eşca'u'z-zemân Sâhib Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân min şehr-i 18 Safer sene 1187*", sicilin ortasındaki "*Temmetü'r-rakam ve ceffetü'l-kalem mine'l-fakīr eş-Şeyh Abdürrezzak el-kādı be-Bahçesaray*" imza kayıtları sicilin Bahçesaray kadısı Abdürrezzak Efendi ve kendisinden sonra gelen bir kadı dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] [Bir muhallefat kaydıdır.]

[Son kayıt] Debbâğ Dede Mahmudun arabasından Muhtesib Ağa yediyle add olunan meşîn ve sahtiyân beyân şüd. Kırmızı sahtiyân 62 aded, sarı sahtiyân 40 aded, Meblağı sahtiyân arasında fürûht olunmasına tenbîh olundığı kayd şüd Za 1187.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 100 (ORRNB, Fond 917, No: 100)

KAZA: Karasu
TARİHİ: 1187-1189/1773-1775
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 81

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 81 varaktan oluşmaktadır. 16x44,5 cm ebatındadır. Sicil 1187-1189 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a tarihsiz bir kayıt ile "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" ve "*İşbu sakkda ben molla İlyas ba'de rü'ye Bâydâr hizmetine dâir bir şey bulamadım*" kaydı bulunmaktadır. Varak 1b'de kayıt bulunmamaktadır. Varak 2a başındaki imza kaydı 1187 tarihlidir. Aynı varakta bulunan kayıtlar Muharrem 1187 tarihlidir. Varak 80b'deki kayıt 1189 tarihlidir. Sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 2a başındaki "*Yâ fettâh iftah lenâ hayra'l-bâb yâ ilâhi yâ âlim yâ kerîm yâ rezzâk li-men yeşâ bi-gayri hisâb… Kad ibdete ile't-tahrîrât fî sakk-ı mahfûzât fî zemen-i eşca'u's-selâtîn Sâhib Giray ibn Ahmed Giray Hân … ve ene ahkaru'l-enâm fî nevbet-i Abdurrahman Efendi bin Mustafa Efendi sene 1187"* ve altındaki *"Mine'l-fakīr Abdurrahman el-kādı be-medîne-i Karasu*" kayıtlar, sicilin Karasu kadısı Abdurrahman Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Karasu kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] [Bir muhallefat kaydıdır.]

[Son kayıt] [Bir muhallefat kaydıdır.]

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 101 (ORRNB, Fond 917, No: 101)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1188-1191/1774-1777
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+67+I

Sicil meşin ciltlidir ve 67 varaktan oluşmaktadır. 15,5x42,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli kısa kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1188-1191 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da beş kayıt 1189 tarihlidir. Varak 1b'deki imza kaydı evâhir-i Safer 1188 tarihlidir. İkinci kayıt aynı tarihlidir. Üçüncü kayı 13 Rebîülâhir 1188 tarihlidir. Varak 19b'deki imza kaydı Muharrem 1189 tarihlidir. Varak 57b'deki imza kaydı selh-i Rebîülevvel 1191 tarihlidir. Varak 19b sonunda "*Şarâb-ı azl içmeden döner sanma beni sâki, Bilirsin mansıb-ı dünya değildir kimseye bâkī*" beyiti yer almaktadır. Altında ise "*Temmetü'r-rakam ceffe'l-kalem ve ene'l-fakīr Abdullah el-kādı … mühür*" kaydı bulunmaktadır. Varak 63b'de bir mektep ve camiye bağışlanan para vakıflarının konu edildiği bir kayıt, varak 64b ve 67b'de kazasker ile kethüdasına ait tarihsiz muhasebe kayıtları bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin ortasından itibaren kayıtların tamamı muhallefattır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Rabbi yessir, Rabbi temmim bi'l-hayr. Kad vaka'at hâzihi's-sicillât eş-şer'iyye ve's-sukûk el-mer'iyye fi nevbet-i a'limü'l-ulemâyi'l-mütebahhirîn fazîletlü Feyzullah Efendi bin Şeyh Kul Mehmed Efendi el-kādı bi'l-cünd el-muzaffer el-hânî ve fi asr-ı şevketlü Sâhib Giray Hân ibn Ahmed Giray Sultan ibn Devlet Giray Hân ibn el-Hâc Selim Giray Hân aleyhi'r-rahme ve'l-gufran. Hurrire fi evâhir-i Saferi'l-hayr sene 1188*", varak 19b'deki "*Kad vaka'at hâzihi's-sukûk el-mer'iyye ve's-sicillât eş-şer'iyye fi nevbet-i alimü'l-ulemâ fazîletlü Yahya Efendi bin el-Hâc Abdülhalim Efendi el-kādı bi'l-cünd ve fi asr-ı Sâhib Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân. Fi evâil-i M 1989*", aynı varak sonundaki "*Şarab-ı azl içmeden döner sanma beni sâki, Bilirsin mansıb-ı dünya değildir kimseye bâkī*" beyti altındaki "*Temmetü'r-rakam ceffe'l-kalem ve ene'l-fakīr Abdullah el-kādı ... mühür*"i varak 57b başındaki "*Şarab-ı azl içmeden döner sanma beni sâki, Bilirsin mansıb-ı dünya değildir kimseye bâkī*" beyiti altındaki "*Seyyid Abdülhalim el-kādı*", aynı varaktaki "*Hüve'l-müste'ân. Rabbi yessir. Kad vaka'at hâzihi's-sicillât … el-mer'iyye fi nevbet-i a'lemü'l-ulemâ el-mütebahhirîn fazîletlü Muslihiddin Efendi bin İbrahim Efendi el-kādı bi'l-cünd ve fi asr-ı Şâhin Giray ibn Ahmed Giray fi selh-i Ra 1191*" kayıtlar sicilin kazasker Feyzullah Efendi, Yahya Efendi, Muslihiddin Efendi dönemlerinde muhtemelen bu kazaskerlerin mahkemesinde görevli

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tubaarsiv.gov.tr

Abdullah ve Aldülhalim kadılara ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki kazā-yı Çetirlik karye-i Çıplak sükkânından bundan esbak fevt olan Bahadır bin Toktamış Sofu nâm müteveffânın halefi olan Hindî zimmeli seyfini Bahçesarayda Hân Câmi‘ hüddâmına Vasīyet idüb seyf-i mezkûr karye-i mezkûre sükkânından Kalgay Sultan tuğcularından Orazlı yediyle mahkeme-i şerîfeye gelüb câmi-i mezkûrın mütevellisi Seyyid Abdülcelil Efendinin câbisi el-Hâc Mehmed yedine teslîm olunduğı kayd şüd. 13 R 1188. Şuhûdü'l-hâl: Ebüssuûd Efendi, Molla Efendi, Kethüda Mustafa Efendi; Molla Feyzullah ve gayrihim.

[Son kayıt] [Kazasker ve kethüdasının muhasebe kaydıdır.]

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 102 (ORRNB, Fond 917, No: 102)

KAZA:	Gözleve
TARİHİ:	1189-1191/1775-1777
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	24

Sicilin cilt kapağı yoktur ve 24 varaktan oluşmaktadır. 16x48,5 cm ebatındadır. Sicil 1189-1191 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da "*Sakk-ı Seyyid İbrahim Efendi ve vakfı tetebbu' olunmuşdır Bâydâra dâir hüccet yokdır*" kaydı mevcuttur. Varak 1b'de tarihsiz bir kayıt bulunmaktadır. Varak 2a'daki üç kayıttan ikincisi Cemâziyelâhir 1189 tarihlidir. Varak 3a'daki kayıtlar 1189 tarihlidir. Varak 24b'deki kayıt 20 Zilhicce 1189(?) tarihlidir. Önceki varaklarda 1190 ve 1191 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilde kayıtların çoğu tarihsizdir ve tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu belli değildir. Fakat kayıtların çoğunluğunun Gözleve'ye ait olması, Bahçesaray sicillerine göre kayıtların daha kısa ve düzensiz olması, ayrıca aşağıda son sicil kaydında verilen varak 24b'deki "*İskelede vâkī'*" kayıt, bu sicilin Karadeniz kıyısında bulunan Gözleve kazasına ait olduğunu göstermektedir. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Türkmen tâifesinden Gazi nâm adam meclis-i şer'a hâzır Abid bin Akay Geldi nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında üzerine yüz altmış üç gurûş-ı beşlik da'va ve taleb itmeğin ani's-su'âl bi'l-ikrâr el-emr bi'l-edâ elân edâda izhâr-ı acz itmekle 11 gün va'de ihmâli kayd şüd. Çarşamba güni C 1189. Şuhûdü'l-hâl: Hüsameddin Efendi, Mahmud Çelebi Taşcıoğlu, Ahmed, Mahmud ve gayrihim.

[Son kayıt] Sene 1188'de mâh-ı Zilkadenin yirminci güninden ihtisâb iltizâmı beher mâh yirmişer Rûmî gurûşa Halil nâm adama Molla Abdülhamid yediyle i'tâ olunduğı kabûl ve iltizâm eylediği kayd şüd. İskelede vâkī' Uzun zimmî sâkin olduğı fırın icâresinden doksan beş gurûş-ı beşlik Molla Ömer bin el-Hâc Mustafa nâm adama emâneten virildiği kayd şüd. Şuhûdü'l-hâl: Hacı Osman, Dellâlbaşı emir Mehmed, Ahmed hüddâm, Mehmed hüddâm.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 103 (ORRNB, Fond 917, No: 103)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1189-1191/1775-1777
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+144+I

Sicil meşin ciltlidir ve 144 varaktan oluşmaktadır. 14x43,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Abdülbaki sene 1189, 1190-1191*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli hesap kayıtları bulunmaktadır. Sicil 1189-1191 tarihlerini kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı gurre-i Rebîülevvel 1189, 1190 fi gurre-i Muharrem, 1191 tarihleri bulunmaktadır. Aynı varaktaki ikinci sicil kaydı 13 Receb 1190, üçüncü sicil kaydı 23 Rebîülevvel 1190 tarihlidir. Varak 144a'daki kayıt 1191 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Abdülbaki sene 1189, 1190-1191*" ve varak 1a başındaki "*Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde eş-şer'iyye fî nevbet-i az'afü ibâd Abdülbaki Efendi ve fi asr-ı salatanat-ı Devlet Giray Hân ibn Arslan Giray Hân. Hurrire fi gurre-i Ra 1189 1190 fi gurre-i M 1191*" imza kayıtları sicilin Bahçesaray kadısı Abdülbaki Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Mahkeme kahvesi 1 kıyye Çarşamba şehr-i yevm 27, ev kirâsı, bakkāl el-Hâc Mehmede 11.500, 8.500 akçe def'an nâib Efendi, Hüseyin Efendi, Bahcan, Ali Muhzır. Adet-i hâzihi's-sakk el-mahfûz yalnız yüz kırk dört adet varakdır. Müteveffâ topcubaşı el-Hâc Mehmed Beyin Hatip el-Hâc Salih Efendi yedinden olan emânet akçesinden Tayikin sâkinlerinden İsmail Beye dört yüz gurûş-ı beşlik karz virilmişdir. Meblağ-ı mezbûr bi't-temâm ahz olınub ketebe el-Hâc Salih Efendiye teslîm olınmışdır. 23 Ra 1190.

[Son kayıt] Bâ'is-i tahrîr-i yârlığ-ı Hân budur ki Bahçesaray sükkânından Avanes oğulları Bali ve Müfredic ve Karabed nâm zimmî zimmetlerinde merhûm ulu hâkānın yüz gurûş-ı Rûmî akçesin mesfûr Mayorlondan bi't-temâm tarafımdan ahz ve kabz olundığını müş'ir sened yedlerine işbu yârlığ i'tâ olunmuşdır. Buyurdum ki mesfûrûndan meblağ-ı mezkûrı mütâlebesiyle muvâhaza kaydında olmayalar böyle bileler. Sene 1191.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 104 (ORRNB, Fond 917, No: 104)

KAZA: Gözleve
TARİHİ: 1190-1191/1776-1777
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 54

Sicilin cilt kapağı yoktur ve 54 varaktan oluşmaktadır. 16x43,5 cm ebatındadır. Sicil 1190-1191 tarihlerini kapsamaktadır. Varak 1a başındaki narh ve diğer kayıtlar tarihsizdir. Varak 1b başındaki imza kaydı 1 Rebîülevvel 1190 tarihlidir. Varak 1b'deki dört kayıt tarihsizdir. Varak 45b'de Gözleve kazasındaki çeşme vakıflarının hesap kayıtları bulunmaktadır. Varak 50a-54a arasında Şahin Giray Hân döneminde Kırımdan yük alan Anadolu sefinelerinin mal sahipleri, ortakları, taşıdığı eşya türleri, yük miktarlarını gösteren 1191 tarihli kayıt bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da bulunmaktadır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Elhamdülillâhi'llezî haleka's-semâvâti ve'l-arz ve câiz-zülûmât ve'n-nûr, büdi'et tahrîrü'l-kazāya'ş-şeri'yye ve'l-hukūki's-sâbite fi zemen-i eşrefü's-selâtîn Devlet Giray Hân ibn Arslan Giray Hân fi zemen-i akza'l-kuzāti'l-müslimîn ve evlâ vulâti'l-muvahiddîn Abdülgaffar el-kādı fi gurre-i Ra sene 1190*" kayıt sicilin Gözleve kadısı Abdülgaffar Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Kayıtta kadının bulunduğu kaza belirtilmemiştir. Fakat kayıtların genellikle Gözleve ve çevresiyle ilgili olması Bahçesaray sicillerine göre kayıtların daha kısa, düzensiz ve ciltsiz olması, ayrıca varak 45b'de Gözleve'deki çeşme vakıflarının kayıtlarının ve 50a-54a arasındaki kayıtların Kırım'dan yük alan gemilere ait olması, ayrıca Gözleve ile ilgili Hân yarlığının bulunması, bu sicilin Karadeniz kıyısında bulunan Gözleve kazasına ait olduğunu göstermektedir. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKSE ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[Son kayıt] Bâ'is-i tahrîr-i yârlığ-ı Hânî budur ki darende-i emrimiz olan Gözlevede mevcûd müslimûn ötedenberü medîne-i mezbûreye vürûd iden müsâfirden çendân ma'da vâkî' olan memleket hırzâbı re'âyâ iki virdikde Müslümanlar bir viregelüb Devlet-i Aliyye tarafından vürûd iden müsâfir nüzûlünde olan mesârifi kuvvetli re'âyâ virüb Müslümanlar virmediklerini bundan akdem Gözleve kādısı olan efendiler ve sâir vukūf-ı tâmı olan sıgāt-ı nâs haber virmeleriyle ba'de'l-yevm medîne-i mezkûrede mevcûd Müslümanlardan gerek siyâk-ı müsâfir ve gerek Devlet-i Aliyye tarafından vürûd iden müsâfir hırzâbını taleb kaydıyla tekdîr itmemeleri bâbında işbu yârlığımız tahrîr ve yed-i merkūmûna i'tā olunmuşdır. Buyurdum ki fî mâ-ba'd Medine-i mezbûrede mevcûd Müslümanlardan memleket hırzâbından ma'da müsâfir dahi taleb ve ahz kaydıyla rencîde kaydından olmayub işbu emrim te'ahhüdüyle amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz. Sahh.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 105 (ORRNB, Fond 917, No: 105)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1191/1777
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+50+I

Sicil meşin ciltlidir ve 50 varaktan oluşmaktadır. 15,5x44 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Abdülbaki Efendi sene 1191*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzündeki ilk kayıt 11 Rebîülâhir 1191 tarihlidir. Burada üç tane Hân yarlığı bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde kayıtlar tarihsizdir. Sicildeki kayıtların tamamı 1191 yılına aittir. Sicilin son kısım varaklarında kayıt bulunmamaktadır. Sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Abdülbaki Efendi sene 1191*" kayıt, sicilin Bahçesaray kadısı Abdülbaki Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Cemi' ekmekciyân huzûr-ı şer'e gelüb mutâf esnâfından teşekki birle dediler ki bir sene akdeminde ekmekçi çuvâlını bir kıyye üç yüz dirhem kıldan olmak üzere bin akçeye virecekler idi şimdi bir çuvâla on beş gurûş taleb idüb itminân iderler bir seneden bu seneye gelince bu kadar tecâvüz ne vechile olduğı su'âl olınması matlûbımızdır didiğinde mutâf esnâfı huzûr-ı şer'e da'vet olınub ahvâli teftîş olınub su'âl olundukda kıldanın kıyyesi üç yüz akçeye aldıkların ekmekcinin kendileri dahi haber virdiklerinden âdeta çileye geldikleri minvâl üzere bir kıyye üç yüz dirhem kıldan olmak üzere bir çuvalı on üçer gurûşa bey' ve iştirâ olunmak üzere kendilerinin dahi rızâlarıyla virmek üzere kavl-i karâr ve müstahsen gördükleri bu mahalle kayd şüd. 11 R 1191. Şuhûdü'l-hal: Ekmekçi Abdullah, Molla Abdülkerim, Mehmed Efendi nâibi, el-Hâc Abdullah el-ma'rûf, kādı Mehmed Efendi, ekmekçi Sarahdar. Bâ'is-i tahrîr-i menşûr budur ki bu esnâda mahmiyye-i Bahçesarayda bir mi'mârbaşı nasb ve ta'yîn olunması iktizâ eylediğinden mi'mârbaşı nasb ve ta'yîn olınub bu def'a ve ba'de'l-yevm binâ ve inşâ olunacak kaldırım ve sâir binâ husûsu uhdene havâle ve tefvîz olunmağla kendini mi'mârbaşı bilüb Câmi'-i Kebîr evkāfı olan dekâkînin ta'mîre muhtâc binâ kaldırımlarının keşf ve tarafımıza ifâde eyledikden sonra derûn-ı Bahçesarayda neferâtıyla birini kaldırımcıbaşı nasb ve ta'yîn idüp ba'de't-tekmîl her ne vakıf fenâ olur iseniz kaldırımbaşı tarafından bilâ te'hîr ta'mîr olunup üstâdiyye ve yevmiyesi arşın hesâbıyla sâhibinden ahz olunması emr-i mülûkânem olmağla işbu emrim sâdır olmuşdır. Buyurdum ki ber-minvâl-i muharrer kendüni mi'mârbaşı bilüb Câmi'-i Kebîr evkāfı dekâkîninin ta'mîr ve teceddüdü inbâya muhtâc olan

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

mahallerinin keşf ve taraf-ı davârâneme ifâde idüb mahmiyye-i mezbûrede neferâtıyla birini kaldırımcıbaşı nasb ve mahalle ve çarşı kaldırımlarını ma'rifetin ile tekmîl etdirivirdikden sonra hin-i iktizāda dahi ta'mîre muhtâc olan kaldırımları bilâ te'hîr ta'mîr itdirüb arşın hesâbıyla üstâdiyye ve yevmiyyelerini sâhiplerinden tekmîl itdirmeye sa'y ve dikkat birle me'mûr olduğın hizmetde ber- mûcib-i emr amel ve hareket idüb devâm-ı ömr-i devletim da'vasına iştigâl gösteresin şöyle bilesin. Sahh.

[Son kayıt] Mahmiyye-i Bahçesarayında olan esnâfbaşıları beyânıdır.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 106 (ORRNB, Fond 917, No: 106)

KAZA:	Gözleve
TARİHİ:	1191-1193/1777-1779
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	42

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 50 varaktan oluşmaktadır. 16x41,5 cm ebatındadır. Sicil 1191-1193 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da beş tarihsiz kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt ihtisab iltizamı hakkındadır. Varak 1b başındaki imza kaydı 1 Rebiüelahir 1191 tarihli, diğer dört kayıt tarihsizdir. Varak 2a'daki dört kayıt da tarihsizdir. Varak 2b'de "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı bulunmaktadır. Varak 3b başındaki kayıt Cemâziyelâhir 1190 tarihlidir. Varak 39b'deki kayıt 25 Receb 1192 tarihlidir. Sicilde kayıtların sonuna tarih kaydı düşülmemiş, her ayın başı varak başına yazılmış ve altına siciller kaydedilmiştir. Varak 30a-49b arasında Gözleve'de bulunan çeşitli cami, mescit ve çeşmelere ait vakıf muhasebe kayıtları bulunmaktadır. Varak 40a-42b arası Andoludan gelerek buğday taşıyan gemi ve tüccar isimleri yer almaktadır. Sicilin ortlarında boş varaklar bulunmaktadır. Muhallefat ve diğer kayıtları karışık olarak kaydedilmiştir. Varak 42b'deki ikinci kayıt Cemâziyelevvel 1191 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak başındaki "*Elhamdülillahi'llezî haleka's-semâvâti ve'l-arz ve cebelü'z-zulûmât ve'n-nûr büdi'et tahrîrü'l-kazâya'ş-şer'iyye ve'l-hukūki's-sâbite fi zemen-i eşrefü's-selâtîn Şâhin Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân ibn Devlet Giray Hân fi zemen-i akza'l-kuzāti'l-Müslimîn ve evlâ vulâti'l-muvahhidîn Mustafa el-kādı fi gurre-i R Sene 1191*" imza kaydı, sicilin kadı Mustafa Efendiye ait olduğunu göstermektedir. Kadının görev yeri belirtilmemesine rağmen sicilin fiziki özellikleri ve Gözleve'ye ilişkin kayıtların bulunması, sicil Gözleve kadı mahkemesine ait olduğunu göstermektedir.

[İlk kayıt] İç yağı her ne kıymette olur nesne mum iki kat bahâsına fürûht olunur asel-i mûm ve şem' onu on beş hesâbıyla fürûht olunır.

[Son kayıt] Varak 42b'deki ikinci sicil bir gayrimüslime ait kısa muhallefat kaydıdır ve C 1991 tarihlidir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.bab.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 107 (ORRNB, Fond 917, No: 107)

KAZA: Bahçesaray
TARİHİ: 1191-1195/1777-1781
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 10

Sicilin cilt kapağı yoktur ve 10 varaktan oluşmaktadır. 19,5x55 cm ebatındadır. Sicil 1191-1195 yıllarını kapsamaktadır. Sicilin tamamı Şahin Giray'ın Hân olduktan sonra yaptığı yeni malî düzenlemeler ve gümrük tarifeleriyle ilgili hüküm kayıtlarıdır. Sicilde toplam 27 hüküm vardır. Malî konuları ihtiva eden hükümler olduğu için bir sureti de kadı tarafından kaydedilmiş olmalıdır ya da yanlışlıkla daha sonradan sicil olarak kaydedilmiştir. Sicil Osmanlı merkez bürokrasisindeki Maliye Ahkam Defterlerine benzemektedir. Varak 1a'da "*İşbu sakkı ben Hattab Salih Efendi rü'yet itdim Bâydâr hizmetine dâir hüccet ve yâftâdan bir şey bulamadım*" kaydı bulunmaktadır. Varak 10b'de "*sahh*" kaydı bulunmaktadır. Varak 2b'deki "*Vech-i tahrîr-i hurûf-ı temessük*" kaydı 1191 tarihlidir. Varak 10a'daki son hüküm 1195 tarihlidir.

[İlk kayıt] Gümrük mültezimlerinden havâle-i senevî 400 kîse akçe = 200.000 gurûş, Menkub ve Sudak mültezimlerinden havâle-i senevî 60 kîse akçe = 30.000 gurûş, Yalta ve Dombasar mültezimlerinden havâle-i senevî 80.000 kîse akçe = 42.500 gurûş, Karasu nezâretinden havâle-i senevî 16 kîse akçe = 8.000 gurûş; Duhan mültezimlerinden havâle-i senevî 50 kîse akçe = 25.000 gurûş, mecmû' 611 kîse akçedir = 305.500 gurûş.

[Son kayıt] A'lâ kîsve: Şîrîn Mirzaları ve ba'zı sultânlar taraflarından vürûd iden Mirzayâna mareksos çûka Kālmūkkârî harçlı çekmen Sakız atlâs kāfdân Haleb hacecikli(?) entâri Fransuz çûka şalvar Kerbela kûşak. Evsat kîsve: Bu tarafda olan kapu halkı ve Nogây Mirzalarına Fransuz çûka sâde çekmen ve keremsûd ve kāfdân Şam âlâcası entâri ve Fransuz çûka şâlvar işleme yün kûşak. Edna kîsve: Ba'zı hidmetde gören Karaçılı ve Nogâyâna ekser çûka çekmen edna kapıkūlı ve ba'zı bogâsi kāfdân kūtni entâri ekser çûka şâlvar Mağrib kūşak. Osmanlı kîsvesi: ve ba'zı Mirzayâna büyük kürk ve küçük kürk virilmek iktiza eyledikde ne gûne kat' olınacağı vaktinde şevketli efendimizin emrine menûtdır 9 C 1195 emr-i velîni'âmi üzere kisve bu minvâl tertîb olınmuşdır.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 108 (ORRNB, Fond 917, No: 108)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1192-1193/1778-1779
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	112+I

Sicil meşin ciltlidir, arka kapak yoktur ve 112 varaktan oluşmaktadır. 16x45,5 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Salih Efendi sene 1193*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Ön kapak iç yüzüne yapışık sayfa tarihsiz kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1192-1193 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da tarihsiz Molla Salih'in muhallefat kaydı bulunmaktadır. İkinci kayıt 12 Zilkade 1192 tarihlidir. Varak 1b'deki kayıt Cemâziyelevvel 1192 tarihlidir. Varak 2a'daki imza kaydı 1 Safer 1192, sonraki kayıt Safer 1192 tarihlidir. Varak 98a-100a arasında Bahçesaray'da bulunan vakıfların muhasebe kayıtları ile çeşitli gayrimüslim gruplarına verilen vakıf borç para miktarları beyan eden kayıtlar bulunmaktadır. Varak 112a-b'deki kayıtlar Şâban 1193 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Salih Efendi sene 1193*" ve varak 2a başındaki "*E'ûzü besmele. Rabbi yessir velâ tu'assir. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîdeti'ş-şer'iyye ve's-sukûk el-mer'iyye fî nevbet-i az'afü'l-ibâd Salih Efendi bin Mustafa Efendi el-kādı be-mahkeme-i Bahçesaray fî saltanat-ı Şahin Giray ibn Ahmed Giray ibn Devlet Giray fî gurre-i Safer sene 1192*" imza kayıtları sicilin Bahçesaray kadısı Salih Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki Mumcu Baba Yahudi mahfel-i kazāya hâzır olub Gözleveli boyacı oğlu Efram zimmî meclis-i şer'e ihzâr idüb muhzırında didikde işbu mesfûr Eframdan darası ba'de mikdârınca tarh olunmak üzere iki yüz doksan bir kıyye mum yağı iştirâ itmiş idim şimdi fıcusı üzerinden aldığımdan fâsit çıkub mu'ib bulunmağla Reddolunmasını taleb iderim didiğinde zeylde isimleri mezkûr kimesneler ile üzerine mûmhâneye varılub görüldükde fî'l-vâki' fesâdı ve ayıbı huzûr-ı şer'de sübût bulub mu'ibân bâyi'-i mesfûr Eframdan ki redd ile tenbîh olundığı bu mahalle kaydolundı. Hurrire zalik 12 Ra 1192. Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Çelebi, Muhzır Salih ve gayrihim.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 109 (ORRNB, Fond 917, No: 109)

KAZA: Gözleve
TARİHİ: 1192-1193/1778-1779
CİLT: Meşin
VARAK SAYISI: I+44+I

Sicil meşin ciltlidir ve 112 varaktan oluşmaktadır. 15x42 cm ebatındadır. Ön kapakta "*Sakk-ı Zahid bin Kemal sene 1992*" ve "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır*" kaydı kazılarak yazılmıştır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli hesap ve kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1192-1193 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da tarihsiz üç kayıt bulunmaktadır. Varak 1b'de bir Yahudinin borç davasını içeren hesap kaydı tarihsizdir. Varak 2b başındaki imza kaydı 1192 tarihlidir. Altındaki "*mâ-vaka'a mine'l-vakāyi' min şehr-i Rebîülâhir seneti'l-mezkûre*" kaydı bulunmaktadır. Sonrasındaki muhallefat kaydı Rebîülevvel 1192 tarihlidir. Varak 42b başında "*Şarâb-ı azl içmekten döner sanma bizi sâki bu dünyâdır döner dâim değildir kimseye bâkī*" beyiti ve altında "*Ceffe'l-kalem temmetü'r-rakam el-fakīr Seyyid Abdurrahim el-kādı*" imza kaydı bulunmaktadır. 44b'deki kayıt 15 Rebîülevvel 1193 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapaktaki "*Sakk-ı Zahid bin Kemal sene 1192*" ve varak 2b başındaki "*Yâ men bîdek el-masnu'ât ve kelimâtek hayrul'mesmu'ât ... ilâ yevmi'l-haşr ve'l-karâr büdi'et li- takyîdil vekā'i hazren ani't-tezâî fi eyyâm-ı eşrefü's-selâtîn Şahin Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân ibn Devlet Giray Hân ibn Devlet Giray Hân ve ene ahkaru'l-ibâd Zahid bin Kemal el-kādı be-medine-i Gözleve sene 1192*" ve varak 42b başındaki "*Ceffe'l-kalem temmetü'r-rakam el-fakīr Seyyid Abdurrahim el-kādı*" imza kayıtları sicilin Gözleve kadısı Zahid Efendi ve Seyyid Abdurrahim dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[Son kayıt] Ötedenberi derûn-ı memleketde dâir-i Kırım/Kadim olmadığına binâen asker tâifesinden olanlara dâima hakâret nazarıyla nazar ve isnâd-ı küfrile şetm eylediklerinden ahâlî ile leşkerî olanlar beynlerinde nizâ' munkatı' olunmamağla ba'de'l-yevm gerek ağa ve mirza ve gerek sâir ahâlî askerî tâifesine bir günâ mu'âmele-i terk ve hakk-ı ri'âyetlerinde tahrîrât itmeyüb bi-hüsn-i efrâh veznde kâyine ihtimâm eyledi matlûb olmağla husûs-ı mezkûre cümle kāimmakāmları ifâde ve sudûr iden emir sūretini dahi irsâl eylemeniz bâbında emr-i mülûkânem sudûr itmekle buyurdum ki ahvâl-i ma'lûmeniz oldukda ber-mu'ceb-i emr amel ve hareket idesiz. Oldur ki 1193 senesinde vâkī' Rebîülevvelinin on beşinci güni

mahmiyye-i Gözlevede vâkī‘ Ballı-zâde dimekle ma‘rûf Vakıf Hamam dellalı yediyle müzâyede olınub 800 gurûş-ı beşlikden ziyâde tâlib-i âhar olmadığından bu sene-i mübârekede meblağ-ı merkūm dahi hamâm-ı mezkûrenin icâre-i misli olduğından sigāt dahi haber virmeğin mütevelli Abdülgaffar ma‘rifetiyle ve ma‘rifet-i şer‘le Abdünnafi Çelebiye 800 gurûş-ı beşliğe icâr olınub ol dahi kabûl eylediği bu mahalle kay şüd. Hurrire zalik 15 Ra 1193.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 110 (ORRNB, Fond 917, No: 110)

KAZA:	Gözleve
TARİHİ:	1192-1195/1778-1781
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+108+I

Sicil meşin ciltlidir ve 108 varaktan oluşmaktadır. 15x42 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde çeşitli hesap ve kayıtlar bulunmaktadır. Sicil 1192-1193, 1194, 1195 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a başındaki imza kaydı Safer 1192 tarihlidir. İkinci kayıt 2 Safer 1192 tarihlidir. Varak 1b başındaki kayıt 6 Ra 1192, halktan toplanan imam, müezzin, mekteb ve fukara akçelerini gösteren üçüncü kayıt tarihsizdir. Varak 108b'deki kayıtlar Zilkade 1192 tarihlidir. Kayıtlar çoğunlukla 1192 tarihlidir ve 1193, 1194 ve 1195 yıllarına ait kayıtlar da bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki "*Elhamdülillahi'l-lezi haleka's-semâvâti ve'l-arz ve ceala'z-zulûmâti ve'n-nûr. Büdi'et tahrîrü'l-kazāya'ş-şer'iyye ve hukūki's-sâbite havfen min ez-ziyâ' fi zemen-i eşrefü's-selâtîn Şahin Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân ibn Devlet Giray Hân ibn Selim Giray Hân fi nevbet-i kuzāti'l-müslimîn ve akzâ vulâti'l-müvahhidîn Mehmed el-kādı be-medine-i Gözleve min gurre-i Safer sene 1192*" imza kaydı, sicilin Gözleve kadısı Mehmed Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki işbu 1192 senesi mâh-ı Rebîülevvelinin altıncı güni olmak üzere şevketlü secâ'atlü, inâyetli Şâh-ı cihân Kırım Hânı uluvvü'ş-şân veliyyü'n-ni'âmî efendimizin bâ-fermân-ı âlî medîne-i Gözlevede vâkī' ve mevcûd olan tuz-ı Zeynik(?) beher kıyyesi on kapeyk yani beş kara akçe ve Tuzla karyesinde mevcûd olan tuzı araba ile varûb ahz eyleyenlerden üç kıyyesi iki kapeyk ki yani bir kara akçe olmak üzere sicilline kayd olunması iktizâ etmeğin emr-i âlî sūreti kayd şüd.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 111 (ORRNB, Fond 917, No: 111)

KAZA: Gözleve
TARİHİ: 1192-1196/1778-1782
CİLT: Meşin
VARAK SAYISI: 18

Sicilin cilt kapağı yoktur ve 18 varaktan oluşmaktadır. Sicil 17x35 cm ebatındadır. Sicil 1192-1196 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki ilk sicil kaydı tarihsizdir. Muhallefat olan ikinci kayıt Şâban 1196 tarihlidir. Varak 1b'deki muhallefat kaydı Rebîülevvel 1193 tarihlidir. Varak 10a'da Naib Muslihiddin'e ait Receb 1196 tarihli muhallefat kaydı bulunmaktadır. Sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kazaya ve hangi kadı dönemine ait olduğu belli değildir. Fakat sicilin ciltsiz oluşu, köy isimleri sicilin Gözleve'ye ait olduğunu göstermektedir. Bu sicil muhtemelen 110 numaralı sicilin devamı niteliğindedir. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Oldur ki Nasya kazası İskender karyesi Abdülcemil nâm kimesne karye-i mezkûrda İslam Çobanın üzerine bir kuzulı koyun da'va ve taleb itdüğinde mersûm çobanın halâs ile hükm olunduğı kayd olundı. Tarihsiz.

[Son kayıt] [Bir muhallefat kaydıdır.]

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 112 (ORRNB, Fond 917, No: 112)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1194-1195/1780-1781
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+71+I

Sicil meşin ciltlidir ve 71 varaktan oluşmaktadır. 16x45,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde bir kayıt bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde altı kayıt bulunmaktadır. Sicil 1194-1195 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da yedi sicil kaydı bulunmaktadır. Varak 1b'de dört kayıttan ikisi Rebîülâhir 1194 tarihlidir. Varak 2a başındaki imza kaydı 1 Safer 1194 tarihlidir. Muhallefat olan ikinci kayıt tarihsizdir. Sicilin son iki varağındaki kayıtlar 1194 tarihlidir. Önceki varaklarda 1195 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilin ilk yarısının tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır. İkinci yarısında yine muhallefatlar ile birlikte çeşitli konulardaki kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 2a başındaki "*E'ûzü besmele. Kad vaka'at hâzihi'l-cerîde el-mer'iyye fi nevbet-i ahkaru'l-ibâd ihtiyâr Abdullah Efendi el-fakīr el-kādı be-Bahçesaray ve fi saltanat-ı eşca'u's-selâtîn ez-zemen-i Şahin Giray Hân ibn Ahmed Giray Hân ibn Devlet Giray Hân ibn Selim Giray Hân. Hurrire zalik ve hurrire fi gurre-i Safer sene 1194*" imza kaydı, sicilin Bahçesaray kadısı Abdullah Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES

[Son kayıt] Cemi' haffâfhâne ustaları kāimmakām hazretleri huzûruna gelüb teşekki eyledikleri Çıplak İbrahim nâm Sekbânın bana su'i kast ile rencîde eyledi deyü gelüb haber virdiği uşakları esâmileridir. Dikici Vehbi, Dikici Arton, Dikici Velican bin Mehmed Can, Dikici Askarod, Dikici İsmail Mustafa ve Dikici Abdülkadir bin Mustafa Çelebi. Kal'alı Avanişoğlu Murtaka Beyi Câmi'nin vakıf akçesi re's 20.000 akçe bir buçuk senelik murâbahası 6.000 akçe vardır.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 113 (ORRNB, Fond 917, No: 113)

KAZA:	Gözleve
TARİHİ:	1195-1196/1781-1782
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+40+I

Sicil meşin ciltlidir ve 40 varaktan oluşmaktadır. 15x42 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde bir kayıt ve hesap dökümü bulunmaktadır. Arka kapak iç yüzünde iki kayıt ve hesap dökümü bulunmaktadır. Sicil 1195-1196 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da dört kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt 10 Cemâziyelâhir 1195 tarihli, diğeri tarihsizdir. Varak 1b başındaki imza kaydı 1 Cemâziyelevvel 1195 tarihlidir. İkinci kayıt Cemâziyelevvel 1195 tarihlidir. Varak 40b'deki son kayıt 1196 tarihlidir. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki "*Yâ men bidek el-mesmû'ât ve kelimâtek hayru'l-mesmû'ât … ilâ yevmi'l-haşr ve'l-karar büdi'et … li-takyîdi'l-vakāyi' hâzırân ane't-tezâi fi eyyâm-ı eşrefü's-selâtîn Şahin Giray Hân ibn Selim Giray Hân ve ene efkârü's-sa'ad Seyyid Abdürrahim el-kādı be-mahmiyye-i Gözleve fi gurre-i Ca sene 1195*" ve varak 39b'de üçüncü kayıttaki "*Ve'l-irâde mine'l-fakīr Muslihuddin el-kādı bi'l-cünd el-mansûr el-Hânî*" imza kayıtları sicilin Gözleve kadısı Seyyid Abdürrahim Efendi ve kazasker Muslihiddin Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

[İlk kayıt] Oldur ki mahmiyye-i Gözleve mahallâtından mahalle-i Ali Efendi sâkinlerinden Seyyid Ali bin el-Hâc Derviş Ali nâm kimesne meclis-i şer'e hâzır olub gene Gözleveli Molla Zaid bin Abrol nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında üzerine dükkân kirâsı otuz gurûş-ı beşlik da'va ettikde ane's-su'âl akībü'l-ikrâr ve'l-emr bi'l-edâ dâhil-i mahalde edâ kayd. Fî Ca 1195. Şuhûdü'l-hâl: Menglişah Efendi el-müderris, Şerifüddin Efendi nâib-i nahiye, Mustafa Çelebi ve İbrahim Efendi ve gayrihim.

[Son kayıt] Hâlâ Gözleve kādısı fazîletli efendi huzûra vefûr üzere selâmlar takdîminden sonra nemûh-ı mihbânemizdir ki işbu 1195 senesi hilâlinde vâki' mâh-ı Temmuzun gurresinden bede'en ve umûmen kuzâtın rızk ve ma'âşları cânib-i hazret-i velînî'âmîden edâ olınub gerek da'va ve gerek kısmet-i mevâd ve gerek tahrîr-i hüccet-i şer'iyye ve gerek kalemiyye ve hüddâmiyye nâmıyla bir akçe ve bir habbe taleb ve ahz olınmayub ta'yîn olunan vazîfeleri mahal-i memûrundan ahz ve istifâ ve vâkī' olan da'vayı dahi mahkemede rü'yet olınmayub hemen kāimmakāmları huzûrunda istima' ve fasl olunmak bâbında emr-i âlî sâdır olmağla siz

dahi gerek da‘va ve gerek kısmet-i mevâd ve gerek tahrîr-i hüccet-i şer‘iyye ve kalemiyye ve huddâmiyye nâmıyla bir akçe ve habbe taleb ve ahz itmeyüb vâkī‘ olan da‘vayı kāimmakāmınız huzûrunda rü’yet fasl itmeniz içün mehbâne tahrîr ve irsâl olundı. Bi-mennehu te’âla ber-minvâl-i muharrer hareket idüb hilâfından hazer etmeniz memûrdır. Ve’l-irâde. Mine’l-fakīr Muslihiddin el-kādı bi’l-cünd el-mansûr el-hânî.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 114 (ORRNB, Fond 917, No: 114)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1196-1197/1782-1783
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+40+I

Sicil meşin ciltlidir ve 40 varaktan oluşmaktadır. 15,5x44,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde kısa kayıtlar ve hesap dökümleri bulunmaktadır. Sicil 1196-1197 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'daki kayıtlar tarihsizdir. Varak 1b'deki muhallefat kaydı 1 Şevval 1197 tarihlidir. Varak 2b-8b arasındaki kayıtlar 1196 tarihlidir. Varak 9b'den itibaren 1997 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Varak 37b'deki son kayıt 16 Rebîülevvel 1198 tarihlidir. Fakat son iki varaktaki kayıtlar 1196 tarihlidir. Arka kapak içi yüzündeki son sicil kaydı 18 Receb 1197 tarihlidir. Aynı varakta "*Vakfı tetebbu' olundı*" kaydı bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzensizdir. Sicilin tamamına yakını tereke kayıtlarıdır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu belli olmamakla birlikte 116 numaralı sicilin tarih olarak yaklaşık 1,5 yıl öncesini içerdiğinden muhtemelen Bahçesaray kadısı Mehmed Efendi dönemine ait olmalıdır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[Son kayıt] Bağçe nâhiyesi karyesinden Koçkareli karyesi sükkânından iken Rumelinde vefât iden Molla İlmi bin Sunullah Molla nâm müteveffânın terekesinden karye-i Kobazı sükkânından Muhibbî Çelebi bin Abdullah nâm kimesne Rumeliden emâneten Bağçeler Dikici Hacı Osman yediyle seksen dokuz gurûş-ı Rûmî gönderüb karındaşı Selami yedine teslîm olınduğı bu mahalle kayd olındı. 18 B 1997.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 115 (ORRNB, Fond 917, No: 115)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1196-1197/1782-1783
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+60+I

Sicil meşin ciltlidir ve 60 varaktan oluşmaktadır. 16x42,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde kısa kayıtlar ve hesap dökümleri bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde Şevval 1197 tarihli 7 kayıt vardır. Arka kapak iç yüzünde 1196 ve 1197 tarihli 13 kısa kayıt bulunmaktadır. Sicil 1196-1197 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1a'da Şevval ve Ramazan 1197 tarihli yedi kayıt ve bir muhallefat listesi bulunmaktadır. Varak 1b-2a'da 1197 tarihli bir muhallefat kaydı vardır. Sicilin tamamına yakını 1196-1197 yıllarına ait muhallefat kayıtlarıdır. Son birkaç varakda çeşitli konuları içeren kayıtlar bulunmaktadır. Bunlar arasında Kırım Hânı Şahin Giray'a ait, Kırımdan Rusya'ya göçeden gayrimüslim reayanın geride bıraktığı taşınmaz mülklerden satılmayanların Hânın Mirahor-ı sânîsi olan İbrahim Ağa'ya temlik olarak verildiğini ve mülklerin ve arazilerin Kırım dışından gelen gayrimüslimlere asla satılmaması gerektiğini bildiren yarlık bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzenlidir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu belli olmamakla birlikte, kayıtların büyük kısmının Bahçesaray'a ait olması, Hânla ilgili kayıtların bulunması, bir alım-satım işleminde Bahçesaray kadısına ait ismin bulunması, sicilin kazasker mahkemesine ait olduğunu göstermektedir. Sicil kazasker mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tubа.gov.tr

[İlk kayıt] Oldur ki merhûm nalband İsmail'in zevce-i metrûkesi Azimet bint-i Ali nâm hâtûnun vekîl-i vekâleti ber-nehc-i şer' sābit olub vekîl-i merkūm muvâcehesinde Osman Sofi bin el-Hâc İsmail Hoca tasaddî idüb merkūm İsmail bin Aliş ve Numan ve Mehmed bin Mustafa ve İbrahim bin Ali kimesneler şehâdetleri zabt olunduğı bu mahalle kayd şüd.

Bahçesarayda anbarda mevcûd zehâir beyânıdır: Erzen 17 şinik, Dökü 13 şinik, Dökü 115 kıyye, Buğday 2 şinik, Çavdâr 15 şinik, Arpa 2 şinik, Kantar 3 aded.

[Son kayıt] Yahudiyân kal'asında bulunan balcı Yahudilerin ismidir ki zikr olınur. Karakaş oğlu İsak Balcıbaşı, Çeltekoğlu İsak, Mutekayoğlu Şumail, Bornaz David, Murtekayoğlu İsak. Hamid Ağa ma'rifetiyle Hân hazretlerine bal cem' idenler. İsakoğlu Moşe, Moşeoğlu Şumail. Sene 1196 mâh-ı Ramazan-ı şerîf.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 116 (ORRNB, Fond 917, No: 116)

KAZA: Bahçesaray
TARİHİ: 1197-1200/1783-1786
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 115

Sicilin cilt kapağı yoktur, sonradan kopmuş olduğu anlaşılmaktadır ve 115 varaktan oluşmaktadır. 15,5x46 cm ebatındadır. Sicil 1197-1199 yılları ile 1200 yılının bir kaç ayına ait tarihleri kapsamaktadır. Varak 1a'nı başında "sene 1197" yazılıdır. Altında ise 12 kısa kayıt ve Vahid adlı kişiye ait evâsıt-ı Şevval 1197 tarihli muhallefat kaydı, sol alt köşede ise okunamayacak derecde silik muhtemelen kadıya mührü bulunmakyadır. Varak 1b'de ise 1197 ve 1998 tarihli 7 kayıt vardır. 1198 tarihli olanların sonradan kaydedildiği anlaşılmaktadır. Varak 2a-b ve sonrasındaki kayıtlar kronolojik olarak 1197'itibaren devam etmektedir. Varak 115b'de 1197 ve 1198 tarihli 11 kayıt vardır. Önceki varaklarda ise 1199 ve 1200 tarihli kayıtlar bulunmaktadır. Sicilin tamamına yakını muhallefat kayıtlarıdır Ayrıca Bahçesaray ve köylerine ait hane ve nüfus kayıtları ile ödeyecekleri zahire miktarını belirten çok önemli kayıtlar bulunmaktadır. Ayrıca bu sicil Kırım'ın Ruslar tarafından işgal tarihi olan 1783 ve sonrasına ait tarihleri kapsadığını için de çok önemlidir. Kayıtların tarih sıralaması kısmen düzensizdir. Bu sicil 114 numaralı sicilin devamıdır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b'de "*Sene 1198 mâh-ı Zilkade'nin on beşinde Kadı Mehmed Efendinin yedinde kal'alı İsak nâm Yahudi 152 gurûş karz-ı hasen olmak üzere ahz itmişdir*" ve varak 100a'da "*Kadı Efendinin sarraf Şalom'a zimmetinde karz virilen eşyâ 300+625: 925 gurûş*" ve varak 105b'deki "*Oldur ki fazîletlü kādı efendinin zimem-i nâsda bi-tarîkī'l-istikrâz viren akçelerini beyân kayd şüd. Farklı kişilerden 652 rûble; kādıasker efendide 84.600 Rûmî gurûş; diğer beş kişide 14.900 Rûmî gurûş. Cem'an yekûn 99.500 Rûmî gurûş. Za 1198*" kayıtlarından sicilin kadı Mehmed Efendi dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bu son kayıttan Kırım'ın 1783 yılında işgal edilmesinden sonra da kazaskerin görevine devam ettiği anlaşılmaktadır. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

[İlk kayıt] Muhallefât-ı merhûm Vahid fî mâh-ı evsat-ı Şevval 1197.

İki bâb hâne 40.000; İki öküz 17500; Siyah âlâşa 250.000; Eğer ma' levâzım 50.000; Siyah yapınca 1.500; Keçi ma' oğlak 64 aded 675.000; Kısır keçi 54 aded 486.000; Yeşil çûka kālpak 20.000; Siyah şâlvar 4.000; Köhne cepken 5.000; Siyah kolan 9.500; Orak 2 aded 1.000; Çâlkı 3.500; Nacak balta 6.000; Kırklık 1.000; Macar ma' levâzım 40.000; Çûka entâri 20.000; Köhne yelek 2.500; Katık

20 kıyye 6.000; Taze duhân 50.000; Piçen 3 kile 30.000; Saman 7.500; Çavdâr 27 şinik 67.500; Kurt sebet 2 aded 50.000; Kebîr câbcak 5.000; Çelîk iki aded 2.000; Def'a Çavdâr 5 şinik 12.500; Nükūd akçe 275.000; Taze üsküle 2 kıyye 10.000; Def'a nükūd akçe 3.300; Kazma balta 5.000; Karton(?) 1.000. Cem'an yekûn: 2.272.800 akçe. Resm-i kādı 56.800. Mine'l-ihrâcât: Techîz ve tekfîn 293.300: İsak Yahudiye virilen çavdâr 4 kile 3,5 şinik 65.000; Ziyâde çavdâr 5,5 kile 75.000 akçe

[Son kayıt] Merhûm Salih Efendinin terekesinden olmak üzere vekîl-i vasī-i muhtâr Suhtezâde İsmail Ağa kal'alı Yahudi meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehesinde Rûmî 1500 gurûş ve Şahin Giray Hân hazretlerinin meskûk gümüş akçesine bi'l-hesâb Rûmî 534 gurûş hakk-ı müteveffâ iddi'a ve taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mebla'-ı da'va Rûmî 1500 gurûşı ikrâr ve Şahin Giray Hân hazretleri akçesinden 320 gurûş 40 kapeykdir deyü ikrâr ve cevâb virüb edâ ile tenbîh olundıkda ödemek üzere der-uhde itdüği bu mahalle kayd şüd. Fî'l-yevmi's-sâlis min mâh-ı Zilkade sene 1197. Şuhûdü'l-hâl: Hafız Seyyid Ahmed, Hafız Ahmed, Molla Abdülkerim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 117 (ORRNB, Fond 917, No: 117)

KAZA: Gözleve
TARİHİ: 1199-1200/1785-1786
CİLT: Meşin
VARAK SAYISI: I+36+I

Sicil meşin ciltlidir ve 36 varaktan oluşmaktadır. 16x42,5 cm ebatındadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön ve arka kapak iç yüzünde kısa kayıtlar ve hesap dökümleri bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde hesap dökümleri ve tarihsiz dört kısa vardır. Arka kapak iç yüzünde hesap dökümleri ile tarihsiz altı kısa kayıt bulunmaktadır. Varak 1a başında Eûzü besmele ile başlayan 18 beyitlik şiir ve altında arapça dua ile 7 tarihsiz kayıt vardır. Varak 1b başındaki "*Elhamdü lillâhi'l-lezî elhemnâ hakāyika'ş-şarâyi' ve dekāyika'l-beyân ve hassasnâ bi-bedâyi'i'l-eyâdi ve revâyi'i'l-ihsān etkane bi-hikmeti nizâmi'l-'âlem 'alâ vifki mâ iktazathu'l-hâl ve evrade bi-ra'feti firaki'l-enâm fi türuki'l-en'âm ve'l-efzâl ve's-salâtü 'alâ nebiyyihi Muhammedin hayrun men tebe'a min zayfeyi'l-kerem ve's-semâha ve eşrafu men tebe'a min devhati ahsan ve'l-fesâha ve 'alâ âlihi ve eshâbihi'l-lezîn hum tele'le'ü gurreti'l-hakk ve eşrafu vechi'd-dîn ve ezhalu düca'l-bâtil ve sem'u(?) nûri'l-yekīn ve ba'd. Feinne ahakka'l-fuzalâ bi't-takdîm ve esbakahâ bi't-ta'zîm el-lezî hüve el-mütehalli bi-hakāyıki'l-ulûm ve'l-ma'ârif ve'l-mümtâz bi-tedbîri'l-umûr ve'l-masālih lâsiyyemâ fi hâzihi'l-ezmân müftiyü'l-enâm ve efzalü'l-hâs ve'l-'âm Efendi hazretleri tarafımıza tefvîz ve ihâle ettiği nefs Gözleve vatan ve mülhakatında olan ümmet-i Muhammedin mesālih-i şer'iyyesi ki bede'tü bi-takyidihâ hazran 'ani't-tazâyi' ve'l-itlâf ve temenniyen ecrahâ 'ani'l-hakki'l-hallâk ve'r-rızuknâ bi-ni'ami'd-dünyâ ve'l-âhire bi-fazlihi'r-razzâk ve enâ efkarü'l-'ibâd Murtaza el-kādı be-mahkeme-i Gözleve 1200*" imza kaydı 1 Muharrem 1200 tarihlidir. İmza kaydından sonra "*İşbu 1200 senesi mâh-ı Şubatı ibtidâsından memleketde kānûn ve nizâm-ı Rusya küşâd olub şeri'at gayrıya tevcîh olınmışdır*" kaydı, Rus Çarlığı tarafından işgal edilmiş olan Kırım Hanlığında 1 Şubat 1786 tarihinden itibaren Rusya kanunlarının geçerli olduğunu göstermektedir. Varak 2a-10a arasında Şevval 1199 tarihli Gözleve'de bulunan vakıflar ve bunların muhasebe kayıtları bulunmaktadır. Varak 10b-22b arasında 1200 yılına ait kayıtlar bulunmaktadır. Varak 23a-36b arasında 1200 tarihli muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Sadece bir muhallefat kaydı 1201 tarihlidir. Kayıtların tarih sırlaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1b başındaki imza kaydından sicilin Gözleve kadısı Murtaza Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Gözleve kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

[İlk kayıt] İşbu bin iki yüz senesi mâh-ı Şâban-ı mu'azzamanın beşinci güni merhûm Tarhanlı Selamet Ağa zimmetinde alacağı mukābili aldığı doru at Şeyhili kazası Cemil karyesinde Bekir Çelebi hâliyâ Gözleve'de kūmândâtzâde Pavlovic hazretlerine yetmiş Rûmî gurûşa fürûht ve bey' olan meblağı bi't-temâm aldıkları kayd olınmaları niyâz itmesiyle kayd olundı. Şuhûdü'l-hal: Mehmed Ağa Tercüman, Destari Ali Tarhan, Hüseyin Tiryaki, Ahmed.

Oldur ki bin yüz doksanda vâkī' mâh-ı Şevval-i şerîfin nısfında an-asl Boytak kazası İbraşili karyesi ahâlilerinden el-Hâc Mesud nâm kimesnenin nefs-i Gözleve'de binâ ve ihdâs eylediği mekteb-i şerîfin evkāfı mütevelli ve mekteb hocası es-Seyyid Şerafeddin Efendi ve ma'rifet-i şer'le teftişi ber-vech-i âti zikr ve beyân olunır. Mekteb-i şerîfin hocalığı evlâd ve evlâd ve evlâdından her kim müstehak ise ona olmağladır. Karagöz Mişa Yahudi 30 kefîl el-Hâc, Sarı Yasef 5, Şah Mirza 15, Yako Yahudi 10. Cem'an 245 Rûmî gurûş.

[Son kayıt] Karakaş keçeci Abdullah oğlu Mustafa nâm kimesneden yirmi ruble alacağı olub temâm oluncaya kadar hıdmet itmek üzere iltizâm eyledikleri eğer hıdmet itmeyüb giderse gene hıdmeti hesâb olmayub bi't-temâm medyûn olmak üzeredir tahrîr ola. Gurre-i Şâban sene 1200.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 118 (ORRNB, Fond 917, No: 118)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1200-1201/1786-1787
CİLT:	Meşin
VARAK SAYISI:	I+32+I

Sicil meşin ciltlidir ve 32 varaktan oluşmaktadır. 15,5x44,5 cm ebatındadır. Ön kapak üzerinde "*Sakk-ı Abdurrahim sene 1200*" altında "*Vakfı tetebbu' olunmuşdır Bâydâra dâir hizmet yokdır*" kaydı bulunmaktadır. Sicilin ön ve arka kapak iç yüzüne yapışık sayfa bulunmaktadır. Ön kapak iç yüzünde 12 kayıt vardır ve ilki 23 Cemâziyelevvel 1200 tarihlidir. Arka kapak iç yüzünde 1201 tarihli üç kayıt bulunmaktadır. Sicil 1200 yılını kapsamaktadır. Varak 1a'da üç kayıt bulunmaktadır. Bunlardan biri 1200, diğerleri 1201 tarihlidir. Varak 1b-12a arasında muhallefat kayıtları bulunmaktadır. Arada 6 varak boştur. Sonrasındaki dört varakta çeşitli konulara ait kayıtlar bulunmaktadır. Varak 16b'deki ilk sicil kaydının tarihi, 15 Rebîülâhir 1201 tarihlidir. Varak 17'den itibaren kayıt bulunmamaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Ön kapak yüzündeki "*Sakk-ı Abdurrahim sene 1200*" kayıt, sicilin Bahçesaray kadısı Abdurrahim Efendi dönemine ait olduğunu göstermektedir. Sicil Bahçesaray kadı mahkemesine aittir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TÜRKSOY ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

[İlk kayıt] Müddeî Molla abdurrahman bin Ebubekir müdde'â-i aleyh Dellâl İslam müddeîye 1.775 gurûş ane's-su'âl ve akîbü'l ikrâr ve'l-emr bi'l-edâ meblağ-ı mezkûrdan altı yüz yetmiş altı gurûşını edâ idüb bâkī bin yüz on beş gurûşını on günde virmek üzere mehil virildiği bu mahalle kayd şüd. 23 Ca 1200. Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ve gayrihim. Hân Cami'-i Şerîfinde vâkī kütüphânede mevcûd kitâblardan Molla Câmi, Dürer ve Mutavvel Müderris Abdurrahim Efendidedir ve bir cild Kazvi ve bir cild Hülâsa kādıasker efendidedir.

[Son kayıt] Oldur ki 1201 senesi hilâlinde vâkī mâh-ı Rebiülahırın 23. güni merhûm Bâblı Kocazade Akmollanın Azizli kassāb İbrahim zimmetinde olan koyun bahâsı 1190 gurûş-ı Rûmî akçesini ve bir çift öküz ve araba bahâsı bedel-i kîse-i beşlik akçe vasī-i muhtâr tarafından vekîl Ömer Çelebi bi't-temâm ahz idüb birbirlerinde alacak virecek kalmayub amme-i da'vadan zimmetlerini ibrâ eyledüği bu mahalle kayd-şüd. Efendi yedinden teslîm: 100.000+54500: 154500 akçe. Şuhûdü'l-hâl: Muhzır Feyzullah, Sarrac Mehmed, Mehmed Efendi Yeşil Câmi imâmı.

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 119 (ORRNB, Fond 917, No: 119)

KAZA:	Bahçesaray ve Nahiyeleri
TARİHİ:	1192/1778
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	24

Defterin cilt kapağı yoktur ve 24 varaktan oluşmaktadır Defter 17x46 cm ebatındadır. Defter 1192 tarihlidir. Varak 1a-2a arasında kayıt bulunmamaktadır. Varak 3a'daki kayıtlar okunamayacak derecede siliktir. Varak 3b'deki "*Şavaro karyesinden giden re'âyânın hânesini beyân ider*" kaydı bulunmaktadır. Sonraki varaklarda diğer çeşitli karyelerin emlak kayıtlarını ihtiva etmektedir. Defterin sonunda, "*Kazā-yı Bahçesarayda Ermeni hânelerin beyân ider*", "*Def'a kazā-yı Bahçesarayda Ermeni emlâkini beyân ider*", "*Def'a kazā-yı Bahçesarayda Rum emlâkini beyân ider*." kayıtları mevcuttur. Defterde bu emlak kayıtları dışında, herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Bu defter Kırım'da bulunan ve 1178 yılında Azak bölgesine gönderilen Rum ve Ermenilerin emlak tahriridir. Tahrirde her köy ismi varak başına yazılmış, altında her hane reisinin ismi belirtilerek sahip olduğu taşınmaz malların tamamı ayrı ayrı kaydedilmiştir. Bu defter 120 numaralı defterin baş kısmıdır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 120 (ORRNB, Fond 917, No: 120)

KIRIM TARİHİ: 1192/1778
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 18

Defterin cilt kapağı yoktur ve 24 varaktan oluşmaktadır. Defter 16x46,5 cm ebatındadır. Defter 1192 tarihlidir. Varak 1a'daki "*Karye-i Laspi'den giden re'âyânın emlâkini beyân ider*" kaydı ve altında hane sahiplerinin adı ve taşınmaz mallarının isimleri bulunmaktadır. Varak 2a'daki "*Karye-i Balıklav'dan giden re'âyânın emlâkini beyân itmektedir*." kaydı ve altında hane sahiplerinin adı ve taşınmaz mallarının isimleri bulunmaktadır. Defterin bütünü yerleşim birimlerindeki Rum ve Ermenilere ait taşınmaz malların tahrir kayıtlarıdır. Defterde bu kayıtlar dışında herhangi bir kayıt bulunmamaktdır. Bu defter Kırım'da bulunan ve 1178 yılında Azak bölgesine gönderilen Rum ve Ermenilerin emlak tahriridir. Tahrirde her köy ismi varak başına yazılmış, altında her hane reisinin ismi belirtilerek sahip olduğu taşınmaz malların tamamı ayrı ayrı kaydedilmiştir. Bu defter 119 numaralı defterin devamıdır.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 121 (ORRNB, Fond 917, No: 121)

KAZA:	Bahçesaray
TARİHİ:	1216-1230/1801-1815
CİLT:	Yok
VARAK SAYISI:	44

Defterin cilt kapağı yoktur ve 44 varaktan oluşmaktadır. Defter 17x47 cm ebatındadır. Defter 1216-1230 yıllarını kapsamaktadır. Varak 1b'deki kayıt Şâban 1219 tarihlidir. Varak 3b başında Receb 1222 tarihli muhallefat kaydı bulunmaktadır. Sonraki varaklarda 1216 ve diğer yıllara ait kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması düzenli değildir. Tarih itibarıyle Rus kanunlarının geçerli olup, kadıların herhangi bir fonksiyonun kalmadığı yıllara ait olup kim tarafından ne amaçla birleştirildiği belli değildir. Defter fizikî ve form özellikleri sebebiyle diğer defterlere benzememektedir. Defter farklı cins ve boyutlarda bulunan kağıtların düzensiz bir şekilde bir forma şeklinde birleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLİ NO: 122 (YİLM, No: 315)

KAZA: Karasu
TARİHİ: 1166-1167/1753-1754
CİLT: Yok
VARAK SAYISI: 47

Bu sicil, Yalta Tarih ve Edebiyat Müzesi'dedir. Giriş bölümünde bahsettiğimiz gibi İSAM kütüphanesine bağışlanan İsmail Otar koleksiyonun içinde fotokopisi bulunmaktadır. Ayrıca sicilin fotokopisinden çekilen dijital kopya İSAM Kütüphanesi Arşivi'nde 315 numara ile kayıtlıdır. Bu dijital kopyanın bir nüshası tarafımızdan St. Petersburg Millî Kütüphanesi Elyazmaları Bölümü'ne teslim edilmiştir. Sicilin ilk varağı üzerinde müze demirbaş kaydı olduğunu düşündüğümüz 315 sayısı yazılıdır. Bu nedenle sicil tarafımızdan katalogda YİLM. No: 315 olarak adlandırılmıştır. Sicilin kapağı yoktur ve 47 varaktan oluşmaktadır. Sicil 1166-1167 tarihlidir. Varak 1a'da sadece "*Sakk-ı Abdülcelil Efendi sene 1171*" kaydı bulunmaktadır. Varak 1b'de üç sicil kaydı bulunmaktadır. İlk Sicil kaydı Şâban 1166 tarihli bir imza kaydıdır. İkinci sicil kaydı Şevval 1166 tarihlidir. Üçüncü sicil kaydı ise tarihsizdir. Varak 2a'daki kayıtlar Şâban 1166 tarihlidir. Sicilin son varağının yarıya yakını kopmuştur. Bu varaktaki iki sicil Şâban 1166 tarihlidir. Varak 46b'deki son kayıt Cemâziyelâhir 1167 tarihlidir. Muhtemelen bu sicil eksiktir. Birkaç yılı kapsamış olması gerekir. Çünkü sicilin 1166-1167 tarihli olmasına rağmen varak 1a'da aynı kadının 1171 tarihli "Sakk-ı Abdülcelil Efendi" kaydı bulunmaktadır. Kayıtların tarih sıralaması kronolojiktir. Sicilde muhallefat kayıtları da vardır. Sicilin hangi kadı dönemine ait olduğu bellidir. Varak 1a başındaki 1171 tarihli imza kaydında Abdülcelil Efendi, varak 2b başındaki 1166 tarihli imza kaydında ise "*Abdülcelil ibn Seyyid Yahya Efendi*" yazılıdır. Ayrıca varak 37a'daki 10 Rebîülâhir 1167 tarihli kayıt ve mühürden kadının Abdülcelil olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 1166-1172 tarihleri arasında Abdülcelil Efendinin kadılık yapmış olduğu anlaşılmaktadır. Sicil Karasu kadı mahkemesine aittir.

> **[İlk kayıt]** 1166 senesi evâil-i Şâban-ı şerîf gurresinde hâlâ nâzır-ı cedîd Ahmed Ağa şevketlü Kalgây Sultân Efendimiz tarafından ber mu'ceb-i emr dahl itmesiyle şevketlü müşârun-ileyh Efendimize i'lâm olınub Ağa-yı azîmleri Hacı Ömer Ağa tezkereleriyle Karasu ulemâsı teftîş olınub mezkûr tekâlifden mu'âf oldıkları bu mahalle kayd şüd. Hurrire fî evâil-i Şevval sene 1166. Şuhûdü'l-hâl: Molla Hüseyin İmâm, Seyyid Mehmed, Bağcı Mehmed, Molla Hüseyin, Molla Mahmud, Murtaza Efendi, İmam, İbrahim Çelebi, Abdülaziz el-imâm, Molla Ömer, Molla

Yakup, Abdül Veli Çelebi, Abdül Çelebi, Mumcu Çelebi, Selami Çelebi, Mustafa Efendi İmam, Molla Ebu Bekir müezzin, Molla İsmail, Ziyaeddin müezzin, Mustafa Halîfe, Abdullah Efendi, Molla Osman, Hacı Ömer oğlu Osman, Hüseyin Efendi cem'an mu'âf an-tâife Seyyid Abdülcelil el-kādı.

[Son kayıt] Oldur ki mahmiyye-i Karasu re'âyâsından olub an-asl Acem re'âyâsından olub an-asl Acem re'âyâsından olan Vartan Veled-i Salgur zimmîyi Kefe Nâzırı tarafından harâc cem'ine memûr Mustafa Ağa zabt ve Hüdâvendigâr-ı şehriyârî re'âyâsından zannedüb Osmanlı harâcı on yedi gurûş ahz eylemesiyle kapu tarafında arz edüb Ağa-yı azîm hazretlerinin tezkereleri ile gelüb tezkere ibrâz ve Osmanlı re'âyâsı defterinden ihrâc olınub … re'âyâsı olmak üzere bâkī kaldığından dahl ve ta'arruzları havfından bu mahalle kayd ve tescîl itdirdüği ketb olundı. Hurrire fî 28 Şevval sene sitte ve sittîn ve mie ve elf. Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi, Seyyid Abdullah el-imâm, El-Hâc İsmail Serdellâl ve gayrihim mine'l-hâzır.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

KIRIM HANLIĞI KADI SİCİLLERİ PARÇALARI

(İVRRAN, Dokumentalnıy Fond T500)

KAZA: Bahçesaray, Karasu, Gözleve
TARİH: 1149-1195/1639-1781
CİLT: Yok
SAYFA SAYISI: 390

St. Petersburg Rusya Bilimler Akademisi Doğu El Yazmaları Enstitüsü'nde [İnstitut Vostoçnıh Rukopisey Rossiyskoy Akademii Nauk (İVRRAN)] Dokumentalnıy Fond T500 numarada kayıtlı V. D. Smirnov koleksiyonu içindeki 20 dosya içinde bulunan sicil parçalarıdır. Bu sicil parçalarının elimizdeki mevcut sicillerden koparılma mı yoksa başkalarına mı ait olduğu şimdilik belli değildir. İVRRAN'da bulunan bu malzeme hakkında K. M. Bogdabov, yazdığı makalede Türkçe ve Türk dillerinde yazılmış olan malzemelerin T1-T543 numaraları arasında kayıtlı olduğunu, T500 numarada bulunanların Kırım Kadı Defterlerine ait, Hicrî 1049-1195 tarihlerini kapsayan toplamda 390! sayfadan oluşan 20 *tetrad*/defter bulunduğunu belirtmektedir. Bogdanov'un *tetrad'*/defter şeklinde belirttiği belgeler, ciltli sicil/siciller olarak algılanmamalıdır. Bogdanov'un kastettiği, yukarıda da belirttiğimiz gibi Smirnov koleksiyonu içinde bulunan ve yine Smirnov tarafından sicil parçalarının konulduğu dosyaları kastetmiş olmalıdır. Dilâra Agişeva'nın virmiş olduğu bilgilere göre ilk üç dosya içinde bulunan malzemeler şunlardır: 1 Numaralı dosya içinde bulunan sicil parçalarından 3 sayfada 1188 ve 1189 tarihli 16 kayıt vardır. İlk kayıt 1 Cemâziyelâhir 1188 tarihli olup Kırım'a gönderilen Osmanlı askerî yardımını nakletmede kullanılacak arabaların Bahçesaray'ın mahalle ve köylerinde temin edilmesi ve sayılarını gösteren yarlıktır. İkinci kayıt, Zilhicce 1888 tarihli Bahçesaray'daki Asmalı Mescid vakfına, üçüncü kayıt Zilhiccenin birinci güni hilalin görüldüğüne ait, dördüncüsü Bahçesaray muhtesib ataması ve alınacak vergiler hakkında yarlık ve diğerleri de alacak verecek davalarına ait kısa kayıtlardır. İki numaralı dosya içinde 1116 tarihli 6 kayıt bulunmaktadır. Yıpranmış ve sol kenarları yırtılmış kısmen okunan 4-5 sayfanın ilk iki kayıtı Hac Emirinden Kırım Hanına gönderilen muhtemelen 1116 tarihli mektup sureti ve bu mektup hakkındadır. Üçüncüsü 1116 tarihli kazasker Ebüssuûd Efendi huzurunda görülen ölmüş bir kadının muhallefat kayıtlarıdır. Diğerleri ise yine 1116 tarihli alacak verecek davalarını içeren kısa kayıtlardır. Üçüncü dosyada 19 sayfalık 1116 tarihli sicil parçası bulunmaktadır. Bunlar farklı

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

kişilere ait muhallefat kayıtlarıdır. Bu sicil parçaları kazasker mahkemesine ait olmalıdır. Eğer ilk üç dosyada yirmi civarında sicil sayfası varsa, toplam yirmi dosyada Bogdanov'un şüpheyle verdiği 390 sayfa bilgisinin doğruluk ihtimalinin yüksek olduğu söylenebilir.

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

II. BÖLÜM

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Kayıt Örnekleri

Bu bölümde Kırım Hanlığı Kadı Sicillerinin İçerdiği Hanlığın idarî yapısı, sosyal ve iktisadî hayatı, mimarî yapıları, taşınmaz mülk çeşitleri ve vakıflar hakkında hüccet, ilam, sebeb-i tahrir, yarlık ve ferman örnekleri yer almaktadır.

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 7/1

Oldur ki Ramazan bin Şaban nâm âdem mahfel-i kazāda Dilaver bin Abdullah muvâcehesinde işbu Dilaver Bey İstanbul'da bir kazağımı doksan sekiz gurûşa bey' idüb doksan gurûşdan bana yigirmi dört gurûş virdi deyüb mezbûr Dilaver yigirmi beş gurûş harcım varidi altı aldım bâkīsini bi't-tamâm virdim diyüb mezbûr Dilaver tamâm virdiğüne şâhidden âciz olub kırkdan ziyâde almadım diyü halef-i bi'l-llahi'l-aliyyi'l-azîm itdüği itdükden sonra mûcibiyle hükm olundı. Tahrîren fî evâil-i Şevvali'l-mükerrem lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hasan bin Arap Yusuf, Timur Bey bin Mevlüd ve Kâtibü'l-hurûf.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 28/1

Oldur ki Dilaverin ortağı Ahmed bin Abdullah nâm kimesne Mehmed Odabaşı muvâcehesinde işbu Mehmedden elli altûna bir Urus kız almış idik mezbûre kızı ortağım Dilaver istanbula alub gitmiş idü kasaba-i Sinoba düşüb orada kızın atası çıkub hürri'l-asl olduğını isbât idüb hürri'l-asıl oldukdan sonra ortağım Mehmed el-mezbûrdan alduğı kız olduğını Sinob kādısı Abdulnefi Efendi bin Mehmed nâm kimesneden nakl-i şer'i göndermiş diyüb nakl-i şer'i ibrâz idüb nakl-i mezbûr mezkûr efendinin hükmü ile mahtûm olub nakl-i mezbûr efendinin olduğına udûlden El-Hâc Sefer bin Abdullah şehâdet idüb minvâl-i meşrûh üzere kitâbı mezbûrda olan şuhûddan Ahmed Çelebi bin Şaban nâm

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

kimesne şehâdet idüb kayd olundı bi't-taleb kayd oldı. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebîülevvel lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Çelebi el-kâtib-i muhâsebe-i Hân-ı a'zâm ve Beşir Hoca bin Ahmed ve Akay el-muhzır, Mustafa bin Abdullah ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 14/2

Oldur ki Gazanfer bin Abdullah an karye-i Kobazı meclis-i şer'de efendisi Ali bin Efrad muvâcehesinde işbu efendim beni oğlumdır azadımdır dimişdir bâşer'î sübût-ı ıtkım taleb iderim didikte gıbbe'l-istintâk mezbûr Ali inkârlı cevab virüb udûlden Receb bin Mehmed ve Hüseyin bin Murtaza nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzıran olub mezbûr Ali bu Gazanferi oglumdır azâdımdır didiğine şâhidüz şehâdet dahi iderüz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye idüb ba'de ri'âyeti şerâitü'l-kabûl şehâdetleri hayr-ı kabûlde mâ-vâkī' olub mezbûr Gazanferin ıtkı velâyetine hükm olınub bi't-taleb kayd olundı. Tahrîren fî evâhiri Recebü'l-mürecceb lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-mezbûrûn ve Rahmet Ali bin Sefer Gazi.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 79/4

Oldur ki Sürende sâkin Hasan bin Abdullah mahfel-i kazāda hâzır olub hâlâ yed-i mülkimde olan ak yüzlü kayıkî burunlu orta boylu müslime'l-mille Kutlı Bike nâm câriye-i memlûkim ve yine uzun boylu ayrık bıyıklı konur kaşlı ve dudağı üzere beşkeli Kutlu Ayak nâm câriyemin fevtimden sonra azad olsun diyü tedbîr-i mutlak ile tedbîr eyledikde sıhhat-i tedbîr ile hükm olunduğı kayd şüd. Tahrîran fî şehr-i Rebîülâhir sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Murtaza Efendi bin Gazi, El-Hâc Baki Efendi bin Pîrî Devlet Gazi, Abdurrahman el-Muhzır, kâtibü'l-hurûf Mahmud bin Mehmed el-kâtib, Ahmed.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 57/1

Oldur ki vâlidesi Gülsüm kıbelinden vekâle-i mutallakası Emir Baki bin Emir Ömer Mahmud Efendi ibn Mehmed şehâdetimiz sâbitü'l-vekâle Hacı Mustafa bin Abdullah mahfel-i kazāda Gülsüm-i mezbûrın Laçin nâm müdebbiri

muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb mezbûr Laçin Albaşak altı sene hıdmetden sonra a'zâd olunsın didikde mezbûr Laçin dahi merkūme Albaşaka altı sene hıdmeti üzerine ikrâr eyledikde târih-i kitâbdan altı seneden sonra meccânen a'zâd olmak üzere hükm olunduğı kayd olundı. Hurrire fî şehr-i Zilhicce lî-sene seb'a ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ Mehmed Efendi, Mustafa Ağa, Abdurrahman bin Hüseyin Ali Efendi, Dedeş Çelebi ibn Hacı Timur Beg Ağa, Fahrü'l-akrân Ahmed Ağa ibn-i Hacı Hüseyin, Fahrü'l-a'yân İsmail Efendi ibn-i Yusuf, Hacı Sefeş ibn-i Toktamış, Mahmud Çelebi ibn-i Hacı Hızır.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 41/4

Oldur ki karye-i Aktaşdan Hacı Gazi mahfel-i kazāda orta boylu gök gözlü sarı sakallı arık yüzlü sivri burunlu omzunda tâ'ûn eserli Aslay bin Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Aslay el-mezbûr vâlidemizden irsle intikāl iden mülkim idi târih-i kitâbdan yedi sene mukaddem sekiz sene buçuk hizmete kitâbe eylemişdim yedi sene hizmet eyledi üzerinde bir buçuk hizmete hakkım kaldı mezbûr Aslay târih-i mezbûr azâdedir deyü ikrârını mezbûr Aslay vicâhen tasdîk eyledikde mezbûr Aslay minvâl-i muharrer üzere hurriyle hükm olınub mâ-hüve'l-vâkī' kayd olundı. Fî şehr-i Saferü'l- muzaffer lî-sene tis'a hamsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Esad Efendi ibn-i Süleyman, Kırım Gazi Mevla bin Gazi Dede, Abdullah Efendi ibn-i Can Gazi, el-muhzır bin Abdullah, Ahmed Çelebi ibn-i Hüseyin Ali Efendi.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 29/15

Mezbûrân oğullarının birinin adı İbrahimdir birisi Çelebi oğludır ve birinin adı Abbasdır Beşir hocadandır kırk gurûş Hân hazretleri virüb otuz beş Sefer Gazi Ağa hazretleri virüb iştirâ itmişlerdir gaflet olınmaya mezbûr Ağa hazretlerinden Abdullah Çelebi ile Beşir hoca şehâdetleriyle Aliş kethüdâ vekîl olub azad itdüklerine ikrâr itmişdir.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 11/3

Oldur ki el-Hâc Sefer bin Toktamış Mehmed Ağa bin Mustafa nâm âdemler şehâdetiyle İslam Ağa bin Hasan Bey kıbelinden ikrâr-ı âtîye vekâlet-i sâbite olındıkdan sonra orta boylu düz burunlu gök gözlü ak sakallu Moskofi'l-asl Esteban bin Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb müvekkilim mezbûr İslam Ağa bu Estabanı azad ve ı'tak eyledi ve ı'taknâme aldığına beni tevkîl eyledi ı'taknâme virilmek matlûbımdır didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Esteban tasdîk idecek ı'tkı mukarrer olub bi't-taleb kayd şüd. Tahrîren fî evâil-i Safer lî-sene sittîn ve elf.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 7/10

Oldur ki Timur Gazi bin Şaban nâm gulâm mahfel-i kazāda babam Şaban-ı mezbûrdan iki öküz intikāl itmiş idi işbu hâzır-ı fi'l-meclis çapar öküz biri budur kendim nâ bâyi' iken bir âdem bey' itmiş benim vasīm bilâ vech bey' itmiş hâlâ işbu Can Timur yedinde buldum hâlâ taleb iderim didikde udûlden Kaytas bin Abdullah ve Mehmed bin Allahvirdi nâm âdemler bu öküzü mezbûr Timur Gaziye babası mezbûrdan intikāl itmiş öküzidir diyü şehâdet idüb mûcibiyle hükm olundı. Tahrîren fî evâil-i Şevval-i mükerrem lî-sene 1060.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi el-kādı-i Sultan, Derviş Ağa bin el-Hâc Timur Bey Ağa, el-Hâc Sefer bin Toktamış.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 10/9

Oldur ki Gülsüm bint-i Kaytas nâm avret Dellâl Sefer bin Ali nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Seferin sanduğından hafiyyeten aldım hâlâ şundan bundan tedârik idüb virdim haklaşdım didikte gıbbe's-su'âl mezbûr Sefer tasdîki kayd olundı. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 27/7

Oldur ki Timurtaş Can Mehmed an Bütke Mehmed bin Kel Mehmed muvâcehesinde yanımda üç altûn yarım akçem varidi yanımdan gāib oldu mezbûr

Mehmed almışdır şübhem var yemün eylesün şâhidlerim yokdur didikde mezbûr Mehmed mezbûr Can Mehmedin meblağ-ı mezbûrın almadum diyü halef-i bi'l-llahi'l-aliyyü'l-azim itdükden sonra halâsıyla hükm olundı. Tahrîren fî el-yevmü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Murtaza Efendi el-müderris-i medrese-i Ulaklı, Osman Efendi bin Dede Efendi, Abdulkerim Efendi bin Arslan Efendi ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 37/3

Abdülgani ve Abdülfettah ibnân-ı Osman mahfel-i kazāda Abraş bin Sarı Sofi muvâcehesinde bu Abraşın sanduğundan akçesin almaduk diyü halef-i bi'l-llâhi'l-aliyyi'l-azîm eyledikden sonra kayd olundı. Tahrîran Fî evâhir-i Ramazanü'l-hayr.

Şuhûdü'l-hâl: Kâtibü'l-hurûf.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 55/10

Oldur ki fahrü'l-a'yân Hasan Ağa mahfel-i kazāda tâife-i Ermeniyândan Bağdâsar veled-i Arakyaz muvâcehesinde güftâr idüb bundan akdem mahrûse-i Kefede evinde müsâfir eden Kaçador nâm zimmînin evinde biri bin akçe kıymetinde bir âyinem kalmışdı mezbûr Kacadordan alub işbu Bağdasar el-mezbûr âyinemi itlâf eylemiş şer'le su'âl olunsın didikde mezbûr Bağdasar gerçek merkūm Hasan Ağanın mezbûr âyinesini aldım velâkin subaşına virdüm diyü ikrârıyla âyine-i mezbûrenin kıymeti hükm olunduğı bi't-taleb ketb olundı. Fî't-târihi'l- mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Muzaffer bin Abdullah, Mehmed bin Tok Mehmed, Kırım Gazi Molla bin Gazi Dede, Abdurrahman Çelebi ibn Hüseyin Efendi ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 58/2

Oldur ki fahrü'l-akrân İslam Mirza ibn Memay Mirza mahfel-i kazāda karye-i Hangeldiden Azimet bin Dost Mehmed Ali ve Hüseyin bin Murâd muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Azimet ve Ali ve Hüseyin benim otarımı yağma idüb on batman dârımı on batman arpa ile buğdayımı cem'an yirmi batman

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

terekemi almışlardır şer'le su'âl olunsın didikde mezbûrûn Azimet ve Ali ve Hüseyin ancak yarımşar beşerî arpa aldık didikleri bi't-taleb ketb olundı. Tahrîran fî şehr-i Zilkade sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ Mehmed Efendi ibn Mustafa Ağa, Fahrü'l-akran Hacı Temirbek Ağa ibn Abdülkadir Ağa, Mahmud Çelebi ibn Hacı Hızır, Emir Abdülbaki ibn Seyyid Ömer ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 81/2

Oldur ki mahrûse-i Tamandan İsmail bin Hacı Abdi mahfel-i kazāda Rahime Dellâle dimekle ma'rûfe hâtûn muvâcehesinde güftâr idüb merhûme vâlidem Zeyneb işbu Rahimeye otuz altûn kıymetinde bir altûn zülüflük bey' virüb ba'de mezbûre Rahime merkūm zülüflüğü itlâf eylemiş şer'le su'âl olunması matlûbımdır didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Rahime merkūm zülüflüğünü âhara bey' itdüğini ikrâr eylediği kayd şüd. Fi't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Devlet Gazi Molla, Mahmud Mirza bin Aliş Ağa, Ahmed Efendi bin Mahmud Efendi, Abdulhannân Molla bin Aziz.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 76/5

Oldur ki İnkirman sâkinlerinden Ramazan mahfel-i kazāda Gömeki ihzâr idüb didi ki işbu Ramazan bu gece benim evime gelüb evimi açub esbâbımı uğurlar iken bulıb dutmış idim elinden kurtardım mezbûr Ramazandan su'âl olundukda inkâr ile cevâb virecek Ramazan sıdk da'vâsına beyyine taleb beyyineden âciz olub Gömeke yemîni şer'i şerîf teklîf olınub yemîni şer'î etdikden sonra halâsıyla hükm olınub kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: Murteza Efendi el-muhzır, Atalug el-muhzır, Ahmed Efendi ibn-i Mustafa Efendi.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 15/2

Oldur ki Abdulfettah bin el-Hâc Musa an Kamışlu mahfel-i kazāda Eyyüb Hoca bin Sofi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Eyyüb Hoca zimmetinde kāide ile sekiz altûn hakkım var idi hâlâ altıncı sene kāidesiyle hepsini aldum

haklaşdım zimmetinde bir akçe hakkım kalmadı mâlik olduğum hasebiyle aldum deyicek mezbûr hoca altı senede dokuz altûn yetmiş iki akçe kāidesiyle sekiz altûnı virdüm el-hâsıl on yedi altûn yetmiş iki akçe virüb ibrâ itdim didiği kayd olındı. Tahrîren fî evâsıt-ı Receb lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hoca bin Akbolad Hoca, Köbek el-Hâc, Şah bin Sefer Şah, Devlet Gazi ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 23/7

Oldur ki Hacı Mehmed bin Kenan Bey nâm âdem Ali Çelebi bin el-Hâc Mahmud nâm âdemden dükkân bahâsından doksan iki altûn aldım ahz ve kabz itdim dediğine udûlden el-Hâc Kurt bin Abdullah ve el-Hâc Mustafa Çelebi bin Abdullah nâm âdemler şehâdetleri kayd şüd. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr ve'ş-şehrü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Abdulhak Çelebi bin Abdulkadir, Abdullah Çelebi bin Abdurrahman Efendi, Mehmed Çelebi Efendi bin el-Hâc Mustafa an Gözleve, Receb bin Allahvirdi, İbrahim Çelebi bin Arab ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
THE TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 30/13

Oldur ki Urkusta sükkânından Dede bin Hüseyin meclis-i şer'de Mustafa Beşe bin Sefer nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bu Mustafanın zimmetinde altı altûn hakkım var idi mezbûr Mustafanın rızāsıyla gök kaşka atını altı altûna mukābelesine virdi diyüb Mustafa inkâr idüb udûlden Bali bin Ali nâm kimesne mezbûr Mustafa babanın mezbûr Dedeye altı altûn deyni olub mezbûr gök kaşka atı virdim deyü ikrâr itdüğine şâhidüz şehâdet dahi iderüz diyü şehâdet idüb şâhid-i âhara te'hîr olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Abdulbaki Efendi an Edirne, Kırım Gazi Efendi bin Gazi, Hüseyin Ağa bin Mehmed, el-Hâc Sefer bin Toktamış ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 41/3

Oldur ki tâife-i Ermeniyân Murad bin Abdullah mahfel-i kazāda Yanaki veled-i Kösteme muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb işbu Yanaki zimmîde üç yüz

gurûş karz-ı hasen yüz gurûş sahtiyân bahâsı cem‘an dört yüz gurûş deynim vardır didikde gıbbe’l-istintâk ve’l-inkâr udûl-ı müslimînden İslam bin Mehmed diğer İslam bin Osman li-ecli’ş-şehâde hâzıreyn olub işbu Yanaki el-mezbûr müdde‘î-i mezbûr Murad bin Abdullah’ın benim üzerimde üç yüz gurûş ber-vech-i karz deynim var idi yüz gurûş sahtiyân şirâ eylemişimdi cem‘an benim üzerimde dört yüz gurûş deynim vardır diyü tav‘an ikrâr eylediğine biz şâhidüz şehâdet dahi iderüz diyü şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde şehâdetleri hayr-ı kabûl vukū‘ kayd şüd**.** Hurrire zalik fî 13 şehr-i Safer lî-sene tis‘a ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Devlet Gazi Molla bin el-Hâc Şaban, Davud Halife bin Hasan, Çavuş bin Mehmed, Devlet Gazi bin Mahmud, Abdurrahman Çelebi bin Hüseyin, Ali Efendi.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 49/3

Oldur ki Eş Mehmed Sofi bin Devletgeldi mahfel-i kazāda Teraf veled-i Meles muvâcehesinde takrîr-i güftâr idüb işbu Teraf zimmetinde yedi gurûş deyn-i sâbitim vardır su’âl olunsın didikde mezbûr Terafın müdde‘î-i merkūm Eş Mehmed Sofinin cem‘an kelâmını tasdîk ve tahkîk idüb meblağ-ı mezbûr yedi gurûş ikrârı kayd şüd.

Şuhûdü’l-hâl: Abdulvahhab bin Arab Nâzır, Mehmed bin Aşkay, ve gayrihim mine’l-hâzırîn.

ORRNB, Fond 917, 917 No: 3. 59/11

Oldur ki Ali Çelebi ibn Hacı Mehmed Balaban el-merhûmın üzerinde altı altûn deynim vardır diyü oğlı Ahmed muvâcehesinde da‘vâ ve takrîr-i kelâm eyledikde gıbbe’l-inkâr ve ba‘de’l-istişhâd Mustafa Çelebi ibn Yusuf şehâdet-i şer‘iyye eyledikde ba‘de’l-kabûl kayd şüd. Fî şehr-i Şevval sene 1057.

Şuhûdü’l-hâl: Osman Efendi bin Dede Efendi, Mehmed Efendi ibn Mustafa Ağa.

ORRNB, Fond 917, 917 No: 3. 66/1

Oldur ki Gülşah bint-i Koç kıbelinden sâbitü’l-vekâle Receb bin Turabi mahfel-i kazāda mezbûr Gülşahın li-ebeveyn Ahi Devlet Gazi muvâcehesinde

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ Turkish Academy of Sciences www.tuba.gov.tr

güftâr idüb işbu Devlet Gazi el-mezbûrda müvekkilem Gülşah el-merkūmenin yedi flori deyni vardır şer'le su'âl olunsın didikde gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr ve ba'de'l-istişhâd ve Balaban bin Ali Zülfikâr bin Ahmed Zeyd Ali bin Bolat li-ecli'ş-şehâde hâzırîn olub vekîl-i mezbûrın da'vâsını bi't-taleb şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de'l-kabûl mûcibiyle hükm olunduğı kayd şüd. Fî't-târihi'l-mezbûrûn.

Şuhûdü'l-hâl: Eş-şuhûdü'l-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, 917 No: 3. 71/4

Oldur ki Ömer ibn Hacı Ali mahfel-i kazāda Sefer Hacı bin Sefer Yanaki veled-i Keraled muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Hacının üç buçuk gurûş mezbûr Yanakinin sekiz gurûş deyni babam Hacı Alinin zimmetinde sâbitdir deyü ikrârı bi't-taleb kayd olundı. Tahrîren fî Cemâziyel-evvel 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Haşim Efendi, Abdülkerim Efendi, Mehmed Efendi.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 79/9

Oldur ki tâife-i tüccârdan Sinan bin Hasan mahfel-i kazāda Derviş bin Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Dervişe yüz yirmi riyâlî gurûş ber-vechi'l-karz virmişdim hâlen mutâlebe iderim şer'le su'âl olunması matlûbımdır gıbbe'l-istintâk Sinan meblağ-ı merkūmı ahza ikrârı bi't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: Eş-şuhûdü'l-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 15/3

Oldur ki Kamuşlı nâm karye sükkânından Eyüb nâm hoca el-mezbûr mahfel-i kazāda Molla Gani bin Ahmed Dede kıbelinden nehc-i şer'i üzere sâbitü'l vekâle Zorum Hoca bin Akbolad Hoca muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb mezbûr Hocaya Nehr-i Kaçıda Sehrab Bey değirmeni kurbunda vâkī' bir kıt'a bağım ki hudûdı budur zikr olunur kıbleten Kara Fatma Şarken mezbûr Zorum Hoca mülkine ve Göbek Hacı mülkine ve şimâlen tarîk-i âmme müntehidir cümle tevâbi' ve levâhıkıyla altmış altına bey' idüb zimmetimde olan evkāf akçesini havâle eyledim ba'de'l-yevm mülki müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ tasarruf ider di-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

dikte gıbbe'l-istintâk mezbûr Zorum Hoca cevâbında bağ-ı mezbûr mahdûdı mezbûr Molla Gani içün vekâleten altmış altûna iştirâ itdim diyicek sıhhat-i bey' ve şirâ temlîk ve temellük hükm olınub bi't-taleb kayd olındı. Tahrîren fî evâsıt-ı Recebü'l-mürecceb lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Ağa bin Aliş Ağa, Abdulfettah bin el-Hâc Musa ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 11/5

Oldur ki Bağçesaraydan Hediye bint-i Caneş kıbelinden sâbitü'l-vekâle zevci Şaban bin Hüseyin Sehmivan veled-i Yasef muvâcehesinde takrir-i kelâm idüb kıbleten tarîk şarken bir bağçe ve şimâlen yine bağçeye ve garben Süleyman Ağa mülkine müntehi dâr eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresiyle yirmi altûna mezbûr Sehmivana bey' itdüm semen-i mahdûdu bi't-tamâm alub mübeyyi'-i mahdûdı ikbâz iyledim Kermencik nâm karyede vâkī'dir. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Osman Efendi bin Dede Efendi, Hatib Efendi, el-Hâc Timur Bey Ağa bin el-Hâc Abdulkadir Ağa, Mehmed Efendi bin Ahmed Çelebi an Akmescid, Danişmend Efendi, İbrahim Efendi kādı-i Saim Giray Sultan ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 21/6

Oldur ki Eski Yurtdan Osman Dede bin Alaaddin Molla mahfel-i kazāda Yaşdağdan Mehmed bin Allahvirdi muvâcehesinde işbu Mehmede Almada dâhilinde kıbleten Alma Suyuna ve şarken Davud Sofi mülkine ve garben Aliş Mirza mülkine ve şimâlen Kaytas vakfına müntehi dâr dâhilinde bağ ve bağçe ve aran ve karaltı ve kırda bir zan hudûd-ı ma'lûm mülkimi cümle tevâbi' ve levâhıkıyla elli altı altûna bey' idüb meblağ-ı mezbûrı bi't-tamâm alub mübeyyi' mahdûdu bi'l-akar ikbâz itdim ba'de'l-yevm mülki müşterâsıdır keyfe mâyeşâ tasarruf ider didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Mehmed mezbûr Osman Dedenin vech-i meşrûh üzere olan kelâmını tasdîk idicek sıhhati bey' ve şirâ ve temlîk ve temellük mukarrer olub bi't-taleb kayd olundı. Tahrîren fî evâil-i Cemâziyelevvel lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Kırım Gazi Efendi bin Abdi Sofi, Salih Çelebi, Şeyh Mübârek, Devlet Gazi, Receb bin Alllahvirdi, Akbaş bin el-Hâc Hüseyin, Abdullah bin Okçu Mehmed.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 30/10

Oldur ki Sürende vefât iden Seferin Çelebi oğlu Seyyid Gazi meclis-i şer‘de karye-i mezbûreden Hakverdi bin Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bu Hakvirdiye karye-i mezbûrede vâkı‘ saban yeri hudûdu budur ki zikr olunır kıbleten ve şimâlen tarîk ve şarken ve garben tarîk-i amme ve şimâlen müşteri-i mezbûr mülkine müntehhiyedir dâhilinde bir aded ahlat direği vadır mezbûr Hakvirdiye dokuz altûna bey‘ idüb yedi altûn alub iki altûn üzerine vakıf akçesi içün devr eyledim didiği gıbbe’l-istintâk mezbûr Hakvirdi tasdîk idicek hücceti bey‘ ve şirâ hükm olundı. Tahrîren fî evâil-i Rabîül-evvel lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Abdullah Efendi el-Hâc Murad, Mustafa Çelebi bin Ebulhay Ağa, Kırım Gazi Efendi bin Gazi Sofi, Abdullatif Çelebi bin Ahmed Çelebi, İsa Çelebi bin Fazlullah Efendi.

ORRNB, Fond 917, No: 3b. 49/4

Oldur ki Terko veled-i Belis mahfel-i kazāda Köse veled-i Belis muvâcehesinde takrîr-i merâm idüb işbu Köseye kıbleten mâ-i cârî ve şimâlen tarîk-ı âmm ve garben Usta oğlu ve şarken kendi mülkine müntehiyye işbu hudûd-ı erbe‘a ile mahdûd olan mülki dâhilinde olan eşcâr-ı müsmiresiyle ve gayr-ı müsmiresiyle yedi flori ile bir gurûşa bey‘-i sahîh ile bey‘ idüb meblağ-ı mezbûrı ahz idüb teslîm-ı mübeyya‘ eylemişdir didikde müşterî-i merkūm dahî bâyi‘-i mezbûr cem‘an kelâm-ı meşrûhâsı üzere tasdîk ve tahkîk idicek sıhhat-i bey‘ ve şirâya hükm olınub mâ-hüvel vâkı‘ alâ vukū‘ kayd şüd.

Şuhûdü’l-hâl: Seyyid Baki bin Emir, Mehmed bin Akay, Mustafa Sofi bin Abdullah.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 58/6

Oldur ki karye-i Bekirde sâkin Balaban veled-i Tökele mahfel-i kazāda Alkaş bin Abdullah muvâcehesinde takrîr-i güftâr idüb Belbekde Güngörmezde kıbleten Ulaklı Babek Bağı şarken Kermencikli Köstük bağı şimâlen Mehmed Hoca havlisini garben Murtaza bağı işbu hudûd-ı erba‘a ile mahdûd bağımızı mezbûr Alkasa bey‘-i bât ile bey‘ eylemişimdir ve semenini kabz eylemişimdir diyicek müşterî-i mezbûr Alkaş bâyi‘-i merkūmın cemî‘an kelâmını tasdîk idicek sıhhat-i bey‘ ile hükm olunduğı kayd şüd.

Şuhûdü’l-hâl: Emir Baki, Can Gazi bin Atalık bin Sefer Gazi ve Ali ve gayrihim mine’l-hâzirûn.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tubagov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 68/4

Oldur ki Akmescidde Hızır Ali bin Hasan mahfel-i kazāda karye-i Edemseden Osman bin Balkaş muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Osman bin Balkaş bir kıt'a bağçesinin ma'iyyetini şehrî üzerinden yirmi flori nakd ile on bir flori borca bâzâr idüb mü'eccel olan on floriye mahsūsda inkīrâzını vakt-ı ta'yîn eylemişdik bu minvâl üzere bâzârımız ... olmağın akdimizin feshini murâd iderüz didikde gıbbe's-su'âl ve't-tasdîk akdlerinin feshine hükm olunduğı kayd şüd. Fî şehr-i Cemâziyelâhir sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Mevlüd Efendi el-vâiz, Fahrü'l-a'yân Receb Efendi ibn Hacı Kazak.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 81/6

Oldur ki karye-i Akpârede Kelyan veled-i Dimitri mahfel-i kazāda Ebu Bekir Dede bin Ömer Dede muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûrda vâkī' kıblen Balaban yolu Balabanın su yolu şarken Dağlı mülkine garben değirmen harkına müntehî bir kıt'a arz-ı hâlîyemi işbu Bekir Dedeye iki flori bey' ve teslîm ve semen-i mezbûrı kabz eylemişimdir arz-ı mezbûr mülki müşterâsıdır diyü ikrâr ve müşârun-ileyh Bekirde mukırr-ı mezbûrı akvâl-i meşrûhasında tasdîk eylediğin sıhhat-i bey'le hükm olunduğı kayd şüd. Tahrîren fî şehr-i Safer sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Efendi bin Mahmud Efendi, Abdurrahman Molla, Mehmed Efendi, Fazlullah Çelebi bin Çerizade Mehmed Efendi, Şâh Mehmed bin el-muhzır, kâtibü'l-hurûf Mahmud bin Mehmed ve Abdurrahman bin Sevin Ali.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 8/1

Oldur ki Kamran nâm karyeden el-Hâc Ali Beşe nâm kimesne mahfel-i kazāda Hasan Çelebi bin Nurullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb elân işbu Hasan Çelebi'nin nikâhı altında fevt olan Salihanın zevc-i evveli diğer Hasan Çelebi ile bir at husûsunda alâka ve da'vâmız var idi hâlâ ferâgat eyledim min ba'd da'vâm yokdır dediği mezbûr Hasan Çelebi talebiyle kayd olundı. Tahrîren fî't-târîhi'l- mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Hızır Çelebi bin Musli Çelebi, Timur bin Mevlüş, Fahrü'l a'yân Ahmed Ağa bin Ali Ağa ve gayrihim.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 8/8

Oldur ki Arslan bin Ayaz nâm Kıptî mahfel-i kazāda zevcesi Akbike bint-i-Mustafa nâm Kıptî muvâcehesinde ba'de'l-yevm bu avratı bî-günah döğersem üç talak boş olsın amma bu avrat bana vâlideme ve ağzıma şetm iderse döğerim deyüb şart eyledüği mezbûre avrat talebiyle kayd şüd. Tahrîren fî evâhir-i Ramazanü'l-mübârek lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Eş Akay bin Mevlamvirdi, Sefer Ali bin Mustafa ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 53/3

Oldur ki Kefeden olan Mustafa bin İbrahim mahfel-i kazāda takrîr-i kelâm idüb işbu Tatlı Ağanın bir re's doru atını almışdım beş buçuk gurûşa iki kîse iki buçuk gurûşa bir eğer üç flori nakd cümle on iki gurûşa musâlaha idişüb hizmetimden iskāta hak itmişdir şer'le su'âl olınub tahrîr olınması murâdımdır didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Tatlı Ağa merkūm Mustafayı akvâl-i meşrûhasında tasdîki bi't-taleb ketb olundı. Fî şehr-i Muharremü'l-harâm lî-sene semâni ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdülhâmid Ağa bin Abdurrahman, Mustafa Çelebi bin Ebu Yahya Ağa, Mehmed Efendi bin Mustafa Ağa, Mehmed Ağa el-muhtesib bin Mustafa, Emir Baki.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 55/4

Oldur ki Hıristo veled-i Abdullah kıbelinden vekâleti sâbite Hasan bin Abdullah mahfel-i kazāda Sefer bin Abdullah ve Mehmed bin Abdullah ve Todor veled-i Abdullah ve Yağmur veled-i Tavridi muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb işbu Sefer ve Mehmed ve Tavridi ve Yağmur'a müvekkilem Hıristo beş altûn kıymetinde bir alaşasını virüb anlar dahî tekâliflerine virmişdi hâlâ meblağ-ı mezbûrı mutâlebe iderim didikde gıbbe'l-istintâk tâife-i mezbûr ikrâr ve beş flori kıymeti oldığuna inkâr idüb müdde'î-yi mezbûr alaşa-i merkūmın kıymeti beş flori idüğine beyyineden âciz olub müdde'a-yı mezbûrûna yemîn teklîf eyledikde yemînden nükūllarıyla meblağ-ı mezbûr istikrâz olunduğı bi't-taleb ketb olundı. Tahrîren Fî gurre Muharremü'l-harâm Sene 1058.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 65/10

Oldur ki tâife-i Tatardan Hangeldi mahfel-i kazāda tâife-i sipâhîden Ahmed Ağa ibn-i Ali muvâcehesinde güftâr idüb işbu Ahmed Ağadan bir at almışdım atın gözin perdesi var idi bana zarar itmez dedi idi zararı mukırr olmağın redd-i murâd iderim diyicek da'vâsının butlanıyla hükm olundı. Fî şehr-i Safer lî-sene 1059.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed Can Ağa, Mahmud el-kâtib, Mehmed el-mezbûr.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 3/2

Mütevellî-i cedîd Murtaza bin Abdullah merhûm Acem Beyim hazretlerinin Gözlevede binâ-yı âtîye'z-zikr dükkânına mütevellî olan Perviz bin Abdullah ve Kâtib el-Hâc Mahmudı meclis-i şer'i ihzâr ve bi'l-mukâbele da'vâ idüb sâhibü'l Giray Hân aliyyü'r-rahmet ve'r-rıdvân hazretleri câmî'-i şerîf binâ itmek içün vakf idüb dört kazık kakub ba'dehû merhûm ve mağfûrun-leh Devlet Giray Hân aliyyü'r-rahman ve'l-gufrân hazretleri mahmiyye-i mezbûreden Câmî'-i Kebîrin mesârıfından merhûm Sâhib Giray Hân tâbe serâhu vakf itdüği yeri da'vâ idüb şühûdu ile sâbit olundıkdan sonra Câmî'-i Kebîr evkāfını binâ itmiş hâlâ merhûm Acem vakf yerde Câmî'-i Kebîre vakf olan dekâkîn dâhilinde on sekiz dükkân binâ itmişdir ve zikr olan on sekiz dükkânın taraf-ı kıblesinde arz-ı mevkūfe dâhilinde bir dâr dükkân dahi binâ itmişdir el-hasebü'ş-şer'i'l-kavîm görülmesin taleb iderin didikde mâru'z-zikr Pervîz ile Kâtib el-Hâc Mahmuddan su'âl olundıkda Sâhib Giray Hân vakf itdüği sâbit olmış değildir arz-ı hâliye idi Hân-ı a'zâm hazretlerinden istîzân ile binâ itdük diyicek mûmâ-ileyh Murtaza'nın da'vâsına muvâfik beyyine taleb olundıkda udûl-ı müslimîn ve'l-müvahhidînden Ebu Bekir bin Ali ve Receb Sofi bin Nasreddin ve Mehmed bin Mustafa ve Bursalı Ali bin Mehmed ve Pazar Başı Sefer li-ecli'ş-şehâde hâzırûn olub merhûm İslam Giray Hân tâbe serâhü hazretleri Mehmed Giray Hân hazretleri binâ itdüği dekâkînin vakfiyetine hükm olınsun ve vakf-ı ... tesvîd olınsun didikde Abdullah Efendi huzûrunda Pazarlı Mahmud ve Seyyid İlyas Efendi ve Deli Türk el-Hâc Şaban ve Kutlay Ağa li-ecli'ş-şehâde hâzırûn olub merhûm ve mağfûrun-leh Sâhib Giray Hân hazretleri dükkânlar binâ olınan yeri vakf itdi ve dört kazık kaktı dört kazığun biri el-Hâc Mahmud dükkânlarının başında ve biri ... mahzeni önünde ve biri Kassāb Hasan dükkânı önünde ve biri yeni hamam köşesinde olan yerden

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

kaktı bu husūsa şâhidüz ve şehâdet dahi iderüz diyüb varub ol kazıkları ta'yîn itdükleri yerden kazub çıkardukları bâ'isden Abdullah Efendi şehâdetleri kabûl idüb hudûd-ı erba'a-i mezbûre ile mahdûd olan yerin vakfiyetine hükm itdüğine şâhidüz şehâdet dahi iderüz didikden sonra hükmi Abdullah Efendi ihzâr olınub su'âl olundıkda vakfa şehâdet itdiler bizim huzûrumuzda şehâdet idüb bizim vakfiyetine hükm itdüğe biz dahi şâhidüz ve şehâdet iderüz didikde bi'l-cümle şühûd-ı merkūmûnun şehâdetleri ba'de't-ta'dîl hayr-ı kabûl-ı mevâkī olub hudûd-ı erba'a ile mahdûde olan arzın vakfiyetine hükm olundığı bi't-taleb kayd olundı. Tahrîren fî Rebîülevvel lî-sene seb'a ve elf .

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çavuş, Bali Ağa, Defterdâr Ali Efendi ibn Hamza, Vâiz Mehmed Efendi bin Molla Bolat, Habib Efendi. On iki dükkân ve on bir dükkân. Bu sicil merhûm mağfûrun-leh Hoca Efendi hazretlerinin kendi hatları ile ketb olınmuşdır gaflet olınmaya.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 4/6

Oldur ki mezbûr mütevellî Ermeniyândan Kosta veled-i Yuri muvâcehesinde mezbûr Kostaya elân olduğı dükkânını yine kendüye senevî beşer altûn üç yıla dek îcâr itdim didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Kosta mütevellî-i mezbûrı tasdîk idüb mâ-vâkī' gıbbe't-taleb kayd olundı. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 30/2

Oldur ki Salaçıkda Bakkāl Murad mescidi evkāfına mütevellî olan Mehmed meclis-i şer'de sâbıkan mescid-i mezbûra imâm olan Mehmed Halîfeden evkāf-ı mezbûreden altı altûn taleb idüb ba'de tescîl-i hesâb mezbûr Mehmed Halîfe zimmetinde iki altûn sabit olub bir gurûşı mütevellî mezbûr zimmetinde ketân bahâsından ikrârı ile sâbit olub Mehmed Halîfe el-mezbûr zimmetinde iki gurûş sâbit ve bâkī kaldı. Tahrîren fî evâil-i Rebîülevvel lî-sene 1060.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrül-a'yân Mehmed Gazi kādı-i Sultan, el-Hâc Mehmed bin Arslan, el-Hâc Mehmed Can Ağa bin Fazlı Çelebi ve gayrihim.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 38/10

Oldur ki Taman kazāsı muzāfâtından karye-i Unlular sükkânından Molla Gani bin İbrahim Efendi mahfel-i kazāda Cemîle Bike bint-i Kerim Çelebi tarafından nehc-i şer'i üzere sâbitü'l vekâle Ahmed Efendi bin Ramazan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bundan akdem merhûm olan babam İbrahim Efendi zimmetinde olan mescid akçesi içün yüz flori mukâbelesinden Tokaş nâm gulâmını merhûm Abdulganiye virmişdir didigi bi't-taleb kayd olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ibn-i Hüseyin Ali Efendi, Kara Mehmed, Demür Bey Ağa, el-Hâc ibn-i Abdülaziz, Devlet Gazi ibn-i Makūl Dede.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 53/7

Oldur ki Bakkāl Murâd Mescidine ta'yîn olunan evkāfın mütevellîsi olan İmâm Mehmed Efendi tevliyyet-i mezbûreden azl olınub muhâsebesi görüldükde mütevellî mezbûrın tevliyyet-i mezbûrede istikāmet üzere hıdmeti mukarrer olub cümle erbâb-ı zimem mahfel-i kazāda ihzâr olınub her biri zimmetlerinde olan meblağa ikrâr idüb üzerlerine mu'âmele-i şer'iyye olınub ba'de küllî hesâb iki yüz dört flori zimem-i nâsda mevcûd bulınub asl-ı vakf dahî ancak meblağ-ı mezbûr iki yüz dört flori olmağın mezbûr imâm Mehmed Efendi vakf-ı mezbûrın uhdesinden hâric oldıkdan sonra yerine Mehmed bin Murad mütevellî ta'yîn olınub ehl-i hibre ma'rifetleriyle galle-i vakfdan on iki altûn alacak tevliyyet-i nakdî olınub ol dahî tevliyyet-i mezbûre içün merkūme ile kabûl ve üzerine tekayyüd ve iltizâm eylediğine hüve'l-vâkī' kayd şüd. Fî şehr-i Saferü'l-hayr sene 1058.

Şuhûdü'l-hâl: Mevlüd Efendi, Abdüllatif Çelebi ibn Ahmed Efendi, Mahmud Çelebi ibn el-Hâc Hızır, Kâtibü'l-hurûf Mahmud bin Mehmed, Abdurrahman bin Hasan Çelebi.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 59/1

Oldur ki Hacı Memiş mahallesinde vâkī' Hacı Abdurrahman binâ eylediği mescid-i şerîfin evkāfına mütevellî olan Kenan bin Abdullah mahfel-i kazāda tâife-i Yahudiyândan İsak veled-i Sabancı muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb işbu İsak yahudi zimmetinde mescid-i merkūm evkāfından seksen beş flori vardır sene-i sitte ve hamsîn ve elf Zilkadesinde mu'âmele-i şer'iyye olınub

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

onda on iki mu‘âmele üzere cem‘an yüz iki flori olmışdır sene-i seb‘a ve hamsîn ve elf Zilkadesi gurresinde mu‘âmele tamâm olub meblağ-ı mezbûr yüz iki flori mutâlebe olınub tahsîl olınsa gerekdir ve meblağ-ı mezbûr Yeni dünya nâm mevzide vâkī‘ ma‘lûmü’l-hudûd bağçe rehn-i makbûzımdır şer‘le su’âl olınsun didikde gıbbe’l-istintâk mezbûr İsak veled-i Sabancı mütevellî-i mezbûrın vech-i meşrûh üzere cârî olan kelâmını vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk eylediğinde mâ-hüve’l-vâkī‘ bi’t-taleb ketb olundı. Tahrîran fî şehr-i Şevval lî-sene seb‘a ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Fahrü’l-ulemâ Mehmed Efendi ibn-i Mustafa Ağa, Hasan Efendi ibn-i Ali Divan, Ahmed Efendi, Mahmud Cemil ibn-i Hacı Hızır, Emir Baki ibn-i Emir Ömer.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 59/2

Oldur ki mütevellî-i mezbûr Kenan mahfel-i kazāda Harun veled-i Azra muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Harun veled-i Azrada mescid-i mezbûr evkāfından târih-i kitâbdan on bir ay mukaddem Harunda on iki floriye mu‘âmele olınmış üç flori vardır şer‘le su’âl olınsun didikde gıbbe’l-istintâk ve’t-tasdîk kayd şüd. Fî’t-târihi’l-mezbûr.

Şuhûdü’l-hâl: Şuhûdü’l-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 75/2

Oldur ki İslam Giray Hân-ı âlîşân hazretleri bir mushaf-ı şerîfi babası Selâmet Giray Hân aleyhi’r-rahmet ve’l-gufrân hazretlerinin rûh-ı şerîfleri içün vakf idüb her kim ki kırâet iderse merhûm ve mağfûr babamız Selâmet Giray Hân hazretlerine sevâbını bağışlaya didükde sıhhat-i vakf ve lüzûmıyla hükm olınub mâ-hüve’l-vâkī‘ alâ vukū‘a kayd olundı. Tahrîran fi’l-aşerü’l-evâsıt-ı min mâh-ı Rebîülevvel lî-sene fî seb‘a ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Mahmud Mirza bin Aliş Ağa, Baki Çelebi bin Hüseyin, el-Hâc Hasan bin Şükr ve gayrihimü’l-hâzirûn.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 75/5

Budur ki Balıklavda olub hâlen mahrûse-i Salaçıkda sâkin el-Hâc Ali bin Abdullah mahfel-i kazāda takrîr-i merâm idüb Salaçıkda merhûm Mengli Giray Hân hazretlerinin medrese-i mu'azzaması mahallesinde vâkī' vakf-ı hamâm harâb olub bir tarîkle intifâ'ı mümkün değüldir mücerred ebnâya muhtâcdır cânib-i şer'den izn virilürse senevî onar hasene mukāta'a ile hamâm-ı merkūmın arzını kabûl idüb mülkiyyet tarîki üzere binâ ider idim didükde fî'l-hakīka hamâm-ı merkūm otuz seneye karîb harâb olub bir-vechle intifâ'ı mümkün olmaduğı mukarrer olmağla cemâ'at-ı müslimîn ma'rifetleriyle cânib-i şer'den vech-i meşrûh üzere merkūm el-Hâc Aliye binâya izn virilüb ol dahi mukāta'a ile ücret-i arz olan senevî on haseneye mâlik-i ecldir Sultân olduğı makām-ı şerîfde şeyh olanlara sene sene viricek olub yapdığı binâ kendi mülki olmak üzere kabûl ve kabzı bi't-taleb ketb olundı. Tahrîran fî gurre-i Zilkade lî-sene seb'a ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İlyas Atalık ibn Hızır Atalık, el-Hâc Mehmed Can Ağa ibn Fazlı Çelebi, Seyyid Ali Çelebi ibn Seyyid Osman Efendi, Dilâver Bey ibn Abdullah, Mahmud Sofi ibn Mehmed, Receb Efendi, Mehmed Efendi ibn Mustafa Ağa, Kâtibü'l-hurûf Mehmed ibn Abdurrahman ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

ORRNB, Fond 917, No: 3. 81/7

Oldur ki karye-i Borköyden olub fevt olan Ramazanın terekesiyle tevzî'-i şurû'ında merhûm-ı mezbûrın maraz-ı fevtinde huzûr-i müslimînde bast-ı merâm idüb kıblen Halîl Hoca mülkü şimâlen nehr-i Kabardı şarken Murtaza mülkü garben Sefer Ali mülkü ile mahdûd olan bağçesini eşcâr-ı müsmîre ve gayri müsmîresiyle ve bi'l-cümle hukūkıyla vakf eylediği udûl-ı müslimîn ile sâbit olub cihet-i vakf takrîr eylemekde bağçe-i mezbûr hâlâ Azîzde şeyh vâiz olan Abdullah Efendinin tekyesine vakf ve ta'yîn olınmak el-yevm ve âharı görülmek ile vakf-ı mezbûr cihet-i merkūme ta'yîn olundığı kayd şüd. Fî't-târih-i mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Hacı Timur Bey Ağa, Ahmed Efendi bin Mahmud Efendi, Mahmud Mirza bin Aliş Ağa, Hacı Taymas Ağa bin Kaytas Ağa, Ahmed Molla, İsmail Efendi bin Musa Efendi, Fazlı Efendi bin Mehmed Efendi, Mehmed el-Hâc Abdurrahman, Şah Mehmed el-muhzır ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 16/7

Oldur ki İsmail Mirza bin Halil Mirza mahfel-i kazāda merhûm el-müteveffâ Gazi Beyin asabiyyesi Timurşah Mirza bin Haşim Mirza muvâcehesinde merhûm Gazi Beyin otuz altûn kıymetinde boz at bir alaşamı virüb dahi bahâsını yetişdirirün diyüb aldı dedikte gıbbe'l-istintâk udûlden Osman Kahya bin Ahmed ve Arslan Mirza bin Kaplan Bey nâm kimesneler Gazi Bey bahâsın virürün diyü otuz altûn kıymetinde mezbûr atı aldı bu husūsa şâhidüz şehâdet dahi iderüz diyü edâ'-i şehâdet-i şer'iyye idüb ba'de'l-kabûl merhûmın terekesinden hükm olundı. Tahrîren fî evâil-i Recebü'l-müreccb lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ Hasan Efendi bin Cafer Efendi el-Gözlevî, Abdulhak Çelebi bin Abdulkadir, Abdullatif Çelebi bin Ahmed Çelebi, Hacı Mehmed bin Hacı Osman ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 30/5

Oldur ki Seyisbaşı Hacı Ali bin el-Hâc Hüseyin nâm âdem meclis-i şer'de tüccârdan olub buraya gelüb vefat iden Yoroslu el-Hâc Abdi nâm müteveffânın tarafı yerinden muhallefâtın zabt iden hazîne kâtibi Abdulkerim Çelebi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb merhûm mezbûrın zimmetinde karz-ı şer'iden otuz dokuz gurûş hakkım vardır taleb iderim didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Abdulkerim Çelebi bilmem diyü müddeî-i mezbûrın kelâmına muvâfik beyyine taleb olundıkda udûlden Çelebi bin el-Hâc Bünyat ve Derviş Mehmed bin Allahkulu âdemler li-ecli'ş-şehâde hâzıran olub mezbûr Hacı ... benim huzūr-ı hak bu beş yaşından paydan otuz dokuz gurûş karz aldı bu husūsa şâhidüz şehâdet dahi iderüz diyü bi't-taleb kayd olundı. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Osman Efendi el-mezbûrûn, Mustafa Çelebi bin Ebulhay Ağa, Abdurrahman Efendi, bin Şaban Efendi, el-Hâc Mehmed Can Ağa bin Fazlı Çelebi.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 41/6

Oldur ki tâife-i bevvâbdan olub bundan akdem fevt olan Devlet Mehmedin vâlidesi Habibe er karındaşı Canbek mahfel-i kazāda Hacı Gazi bin Arslan muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb merhûm Devlet Mehmed işbu Hacı Gazi bin Arslandan otağa at alıb gidüb eline bir mikdar ... girdikden sonra fevt olmış

elinde olan eşyâsı işbu Hacı Gazinin yedinde kalmış dediklerinde beynlerinde musâlahadan tevâsut idüb iki floriyle ıslâh idüb mezbûre Habibe ile Canbek meblağ-ı mezbûrı kabûl ve kabz idüb ibrâ-yı hakk eyledikde mâ-hüve'l-vâkī' alâ vukū'a ketb olundı. Tahrîren fî Saferü'l-muzaffer sene 1059.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed Han Ağa ibn-i Musli Çelebi, Dedeş Çelebi ibn el-Hâc Timur Bey Ağa, Abdullah Efendi ibn-i Can Gazi ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 51/3

Oldur ki Mehmed Mirza ve Mustafa ibn-i İbrahim Mirza mahfel-i kazāda babası İbrahim Mirzanın irsle intikāl iden emvâlini ber-vechi'l-vesāye kabz iden vâlidesi Alem Bike kıbelinden nehc-i şer'iyye üzere sâbitü'l-vekâle Ebulhay Çelebi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb vâlidemiz ve kıbeli şer'den vasīyemiz Alem Bikenin elinde olan emvâlimizi vakt-i bülûğumuzda ahz ve teslîm eyledik ve vasīye-i mezbûremizin elinde emvâl-i merkūmemizden cüdâ kalmamışdır min ba'de'l-yevm husūs-ı mezbûre muta'allik da'vâmız kalmamıştır olursa istimâ' olınmasın didikde vekîl-i mezbûr Ebulhay Çelebi mukırrân-ı mezbûrânın vech-i meşrûh üzere cârî olan kelâmını tasdîk eyledikde mâ-hüvel vâkī' ketb olundı. Cerâ zalik fî şehri'l Safer lî-sene semân ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-a'yân Abdulkerim Ağa ibn Hayreddin el-Gözlevî, Abdullatif Çelebi ibn Ahmed Çelebi, Osman Efendi ibn Dede Efendi, Kara Mehmed bin Mevlüd, Hasan, Çelebi ibn Kara Mehmed, Şahin Beşe ibn el-Hâc Mustafa.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 63/4

Oldur ki Koba mahallesinden olub Ahmed bin Receb ve Mehmed Bey nâm yetîmlerine kıbel-i şer'den vasī olan Azâde Bey kıbelinden nehc-i şer'î üzere sâbitü'l-vekâle fahrü'l-a'yân Abdülkerim Çelebi ibn Cafer mahfel-i kazāda sagīrân-ı mezbûrânın vâlidesi Fatma bint-i Kasım Beşe muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bundan akdem merhûm Ahmedin sagīrân-ı mezbûrânına mezbûr Ahmedden irsle intikāl iden mahall-i mezbûrda vâkī' bey' inde'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd dârını elli floriye bey' idüb on florisini sagīrân-ı mezbûrânın nafakasına sarf eylemiş bâkī kırk kırk flori el-ân zimmetinde mezbûre Fatma minvâl-i muharrer üzere bey'ime kâmil kılınmış olmağın tenfîd eyledim velâkin bâkī kırk floriyi bana teslîm eylesün didikde mezbûr Fatma müdde'î-i mezbûrı

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

akvâl-i meşrûhasında tasdîk idüb meblağ-ı mezbûr kırk florinin yirmisini mahfel-i kazāda teslîm-i vasī idüb on florisini kendü zimmetine mu'âmele itdirüb cem'an kırk kırk vasī-i mezbûreye teslîm olundıkda sıhhat-i bey' ile hükm olundığı kayd şüd. Hurrire zalik fî şehr-i Ramazan sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Kâtibü'l-hurûf Mahmud bin Mehmed, İsen Halîfe ibn-i Abdüsselâm Çelebi, Devlet bin Eşbolay, Kasım Dede ibn-i Receb, Sefer el-bevvâb ibn-i Abdullah, Hacı İsen ibn-i Hacı İbrahim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 78/4

Oldur ki merhûm Hamâmî Ali Mehacek zevcesi Razıyenin kıbelinden sâbitü'l-vekâle zevci olan Hacı Hamza bin Hızır mahfel-i kazāda merhûm-ı mezbûrın sulbîye kızı Müslime Hâtûn kıbelinden sâbitü'l-vekâle Arslan bin Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb merhûm-ı mezbûr Hacı Alinin terekesinden kıyâsen olınan altı mahzenli bir çatmahâne ve bir çatmahâne ve bi'l-cümle ile sâbit beyti müvekkilem Razıyenin mülkidir merhûm-ı mezbûr karâr ve berâber ikrâr eylemişdir şer'le su'âl olınması matlûbımdır didikde gıbbe'l-istintâk ve eserü'l-inkâr ve ba'de'l-istişhâd Musli bin Hüseyin ve Seyyid bin Kul Bahadır Sofi bunun ve Pervane nâm hâtûnun nakl-ı şer'î üzere Laçin bir Kaytas İsmail Halîfe bin Mehmed li-ecli'ş-şehâde hâzırîn olub müdde'î-i mezbûr Hacı Hamza'nın da'vâ-yı meşrûhasına mutābık şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehâdetleri hayr-ı kabûlde vâkī' olub mûcibile hükm olundığı kayd şüd.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Şuhûdü'l-hâl: Abdülfettah Efendi bin Mehmed Efendi, Hacım Efendi bin Arat Bey, Şaban Efendi, Mustafa Efendi bin Ceharyar, Han Timur Dede ibn Tokaş, Şah Mehmed el-muhzır ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 81/5

Oldur ki mezbûr Veli Mehmed'in vâlidesi Devran mahfel-i kazāda Mehmed el-mezbûr muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb bundan zevcim Ömer fevt olub merhûm-ı mezbûrdan bir kızım ile üç oğlum bir debbâğhâne irsle intikāl itmişdi ba'dehû bir kızım ile iki oğlum irtihâl eyledi debbâğ-ı mezbûr bunlar fevtinden sonra kırk floriye bey' olundı meblağ-ı mezbûr merkūmın eline emânet teslîm oldu debbâğ Veli Mehmedin benim üzerimde debbâğ nühâsın-

dan kırk altûnı vardır deyü ikrâr eyledi meblağ-ı mezbûr kırk floriye meblağ-ı mezbûrda benim semen-i hissem bir oğlum ile bir kızıma değen meblağdan ve birükenden sülüs hissem vardır deyü da'vâ eyledikde vâkī' hâl minvâl-i muharrer üzere olduğı şuhûdıyla dedesi Mehmedin ikrârıyla sâbit oldukda mûcibile hükm olundı kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Efendi, Sarrac Mehmed Çelebi, Mustafa bin Mustafa Çelebi, Abdurrahman, Emin Şah Mirza ibn Bölük Mirza.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 34/10

Oldur ki Çerkes mahallesinden fî Bağçesaray Zahide bint-iAbdullah kıbelinden ikrârı âtîye Kaplan bin Ramazan ve Mehmed bin Osman şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle usta Hasan meclis-i şer'de Yusuf bin Abdullah muvâcehesinde müvekkilem mezbûre Zahide işbu Yusufa mahalle-i mezbûrede vâkī' dâr ki hudûdu budur ki zikr olınur kıbleten tarîk ve şarken Cafer mülkine ve garben Devin mülkine ve şimâlen arz-ı hâliyeye müntehiyye dâr dâhilinde olan çithâneyi cümle tevâbi've levâhıkıyla hibe ve ikbâz eyledi didikde mezbûr Yusuf tasdîk idecek sıhhati hibeye hükm olınub bi't-taleb kayd şüd. Tahrîren fî evâhir-i Muharremü'l haram lî-sene sittîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Efendi el-kâtib, Esin Ali Efendi bin Ahmed ve Hayrı Efendi, Usta Kutlu, Abdullah Çelebi bin Abdurrahman Efendi, Devlet Gazi, Hüseyin bin Hasan, Toktamış Hüseyin ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 75/7

Mezbûr Mehmed Şah merkūme zevceme çatmanımı hîbe ve teslîm eyledim deyü ikrârı gıbbe't-tasdîk kayd olundı. Fî't-târihi's-sâbıkūn.

Şuhûdü'l-hâl: Eş-şuhûdü'l-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 80/7

Oldur ki fahrü'l-muhdâr Kutlı Sultan Hânî hazretleri kıbelinde sâbitü'l-vekâle Emirşah Mirza bin Melikşâh Mirza Mahfel-i kazāda Mustafa Emildeş ibn Mehmed Atalık muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Kut-

lı Sultan Hânînin vâlidesi kıble Beyim kapusına şimâlen nehr-i Almaya şarken Turhal hânesine garben eski Vidinli araba yolına müntehî arz-ı memlûkesini hîbe-i teslîm eylemişdir vâlidesi merhûm Züleyhâ tâbe serâhu hâl-i hayâtında hîbe ve teslîm eylemişdir bu husūsda min-ba'd ta'arruzu yokdır didikde gıbbe't-tasdîk sıhhat-i hîbe ile hükm olundığı kayd şüd. Fî şehr-i Rabîülevvel sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Hasan Efendi, Devlet Molla bin Gazi Hacı, Şah Mehmed el-muhzır, Kurman Ali, Ali Dede el-imâm ibn Kara sofi ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 21/4

Oldur ki Karye-i Kamuşlu sükkânından Bike Naz bint-i Emin Ali nâm mahfel-i kazāda Zahide bint-i Tengrikulu muvâcehesinde takrîr-i kelâm bundan akdem merhûm olan zevcim Kırım Gaziye mehr-i mü'eccelim yüz kırk floriyi hîbe itdiğümde merhûm zevcim Kırım Gazi'nin vâlidesi işbu Zahide hîbe-i mezbûre mukābelesinde bana bir kongur öküz ve bir çit evi virmişdir şer' ile taleb iderim didikde gıbbe'l-istintâk mûmâ-ileyhâ el-merkūme Zahide inkâr ile mukābele olundıkda müdde'î-i merkūme Bike Naz beyyineden âciz olub müşarun-ileyha Zahideye istihlâf eyledüği yemîn-i bi'l-lahi'l-aliyyü'l-azîm yemîn idüb halâsı kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: Abdulgani Çelebi bin el-Hâc bin Şeyh Mehmed Efendi, Hannan Ağa bin Abdurrahman Çelebi, Devlet Gazi, Recep ve gayrihim mine'l hâzırân.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 31/10

Oldur ki Nasuh nâm âdemin oğlu Şah Gazi meclis-i şer'de Yusuf muvâcehesinde babam Nasuh bu Yusufun vâlidesi Gülbaharı almış idi bilâ mehir almış idi hâlâ bu Yusuf vâlidemin mehri var diyü altmış altûn aldı taleb iderim didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Yusuf kādı huzûrunda kādı hükmüyle altmış altûn mehri aldım diyicek mehri kabûlü hükmü şer'i olmağla mûcibiyle kayd olundı. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn, Receb Efendi, Devlet Gazi bin Koçi ve gayrihim.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 46/1

Sulh-ı âtîyü'l-beyân.

Oldur ki merhûm Şahbaz Mirzanın zevce-i muhallefesi Ferah Sultan Bike ibnete Sefer Gazi Ağa kıbelinden Mehmed Mirza bin Sefer Gazi Ağa Abdullah Çelebi ibn Abdurrrahman Efendi şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle Osman Efendi ibn Dede Efendi mahfel-i kazāda Arslan Mirza ibn Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Arslan Mirzanın ibn sulbi Şahbazın zimmetinde müvekkilem mezbûre Ferah Sultanın sekiz yüz altûn mehr-i mü'eccelinden bâkī kalan üç yüz yetmiş flori sekiz yüz flori mehr-i mu'accel cem'an bin yüz yetmiş sekiz flori mehrinden elli altûn kıymetinde Nur Sabah, Kara Kız nâm iki düğe altmış altûn kıymetinde Çevikgeldi nâm kazak altmış beş altûn kıymetinde Vâsil nâm bir kazak beş altûn kıymetinde bir yan makadı beş altûn kıymetinde altûn küpe bedel alub cemî' da'vâmı ibrâ ve ıskāt eyledim merhûm Şahbazın terekesine da'vâmdan bi'l-cümle fâriğa olmışumdır şundan sonra da'vâ olursa istimâ' olınmaya deyü ibrâ eyledikde sıhhat-i berâtla hükm olınub mâ-hüve'l-vâkī' alâ vukū' ketb olundı. Tahrîren fî şehr-i Rebîülâhir sene 1058.

Şuhûdü'l-hâl: Abdulhalim Çelebi ibn Mustafa Ağa, Receb bin Can Ali, Ahmed bin Can Ahmed, Seyyid Abdulbaki ibn Seyyid Ömer, Hıdır Bey bin Hasan Ali, Arslan bin Sefer Şah, Sefer Atalık ibn Hızır el-Hâc ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 56/2

Oldur ki merhûm Ömer Mirzanın zevce-i zâtü'l-ihtirâmları sāhib-i Sultan Bikçe merhûm-ı mezbûr Ömer Mirzanın zimmetinde beş yüz flori mehr-i mu'accele merhûm-ı mezbûrın ibn-i sagīri İbrahim Mirzanın vasī-i şer'îsi Devlet Mirza huzûrında Hasan Halîfe ibn Hacı Mustafa Nasuh kethudâ ibn Abdullah şehâdetleriyle sübûtı kayd şüd. Fî't-târih-i mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Şuhûdü'l-mezbûrûn es-sâbıkûn Gözleveli.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 67/5

Sekiz altûn mehre Dedeş Ahmedin Hacı İsanın şehâdetleri kayd şüd. Mehr-i Bikçenin üç yüz flori mehrine Hacı İsa el-mezbûrın şehâdeti kayd şüd. Hacı Şabanın şehâdeti dahi kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: Şuhûdü'l-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 75/6

Oldur ki Tebertepede sâkine Zehibe bint-iKutlu Saat mahfel-i kazāda zevc-i mutallakı olan Mehmed Şâh bin Hacı Haydar muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu zevcim Mehmed Şâh iki yüz altmış flori mehr-i mü'eccelim vardır su'âl olunsın didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Mehmed Şah cevâba tesaddî idüb mezbûre Zehibin benim üzerimde mehr-i mü'ecceli yüz on floridir deyü ısdâr-ı da'vâ idüb da'vâsına Ahmed Hoca ibn Allahvirdi Mehmed bin Mahmud Ceylad bin Abdullah şehâdetleriyle tenvîr elan meblağ-ı mezbûr yüz flori mehrden salâhla hükm olundığı kayd şüd. Fî şehr-i Rebîülâhir sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Hacı Osman, Abdurrahman el-muhzır, Şah Mehmed el-muhzır, Ahmed Molla, Hacı Şaban.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 25/2

Oldur ki Salaçıkdan Hüseyin bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'de zevcesi Kutlukız bint-i Abdullah muvâcehesinde cümle mehrinden ve iddet içünde olan nafakasından ferâgat itmek üzere bâyin-i talak tatbîk itdim diyüb mezbûre Kutlukız cümle mehrinden ve iddet nafakasından ve sâir zevciyyete müte'allık da'vâsından fâriğa olub şehâdet-i sulh-i şer'î vukū'ı kayd şüd. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Abdulkerim Efendi bin Arslan Efendi, Kırım Gazi Efendi bin Gazi Sofi, el-Hâc Abdulhak Çelebi bin Abdulkadir, Timur bin Mevlüş ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 42/6

Oldur ki Kādı köyünde sâkine Cihan bint-iMehmed mahfel-i kazāda zevci Toktamış bin Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Toktamış bin Abdullah beni altmış flori mehr-i mü'eccel ile tezevvüc eylemişdi ba'dehu ona hîbe eylemişdim zimmetinde elli flori mehrim var idi târih-i kitâbdan iki sene mukaddem eğer ben bir dahi hamr içersem avretim üç talak boş olsun deyü şart idüb ba'de şirb-i hamr eylemiş ve sonra ben mezbûr Toktamışdan minvâl-i muharrer üzere bâyinim şer'le su'âl olınsun didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Toktamış gerçek minvâl-i muharrer üzere şart eyledim velâkin beni Sefer Gazi Çelebi iki ehl-i şart itdirmişdir ben değenin altında şart olmaz deyü şartı mezbûr bundan sonra hamr içdim deyü ikrâr eyledikde mâ-hüve'l-vâkī' kayd şüd**.** Hurrire fî şehr-i Receb sene 1058.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Mustafa Ağa, Emir Abdulbaki bin Seyyid Ömer, Osman bin Mahmud Bey, Hüseyin bin Abdurrahman, Sefer Gazi bin Toktamış ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 66/3

Oldur ki Eskiyurtda sâkine Şekernaz bint-i Hüseyin mahfel-i kazāda zevci olan Şaban bin Hüseyin Bey muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb yirmi flori mehrimden nafaka-i iddetimden ve sâir hukūkumdan fâriğa olmak üzere işbu zevcim Şabandan talak murâdımdır didikde ol dahî muhâlefe-i mezbûre minvâl-i muharrer üzere sulh eylediği bi't-taleb kayd olundı. Tahrîren fî şehr-i Receb sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Mevlüd Efendi el-vâiz, İslam Mirza bin Temel Mirza, Murtaza Çelebi ibn Cafer, Şah Mehmed bin Şaban, Hasan ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 68/1

Oldur ki karye-i Dîvân Köyünde Abdullah bin İbrahim mahfel-i kazāda zevce-i mutallakası Hacı Bike bint-iMehmed Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Hacı Bikeyi sâbıkan yirmi floriye tezevvüc idüb ba'dehu hul' eyledikden sonra yine on flori mehr ile tezevvüc eylemişdim müşârun-ileyh Hacı Bike meblağ-ı mezbûrı bana hîbe ve zimmetimden mütemmeden ıskāt eylemişdir mezbûrûn ma'dâ bir yorgan ve bir koyunı tâkas bana hîbe eylemişdir şer'le

su'âl olunmak murâdımdır didikde gıbbe'l-istintâk ve eserü'l-inkâr Ömer Çelebi ve Ali bin el-mezbûrını lî-ecli'ş-şehâde hâzıreyn olub müdde'î-i mezbûrın da'vâsına mutâbıkan şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehâdetleri hayr-ı kabûlde vâkī' olub mûcibiyle hükm olundığı kayd şüd. Hurrire zalik fî şehr-i Cemâziyel-evvel lî-sene seb'a ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Efendi bin İslam, Alkaş Atalık, Halil Molla bin Çolak, Abdülgaffar Çelebi, Kâtibü'l-hurûf Mahmud bin Mehmed ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 16/1

Oldur ki Saliha Bikçe ibneteyn Abdulkadir Efendi kıbelinden ikrâr-ı âtîye Ahmed bin Abdullah ve İbrahim bin Mehmed Beşe şehâdetleriyle Abdi Çelebi Seyyid Ömerin vekâleti sâbite olduğı kayd olundı. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl: Kırım Gazi Efendi bin Gazi Sofi, Eş Akay bin Mevlüş, Devlet Gâzi Makul Sofi ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 38/5

Oldur ki Abdurrahman Mirzanın sulbî kızı Alemşah zevc-i merhûm Hacı Gazi zimmetinde olan yelek ve kuşağın kıymetlerini ahz ve kabz ve husūsuna Halim Halîfe bin Abdullah Efendiyi tevkîli Hüseyin Halîfe bin Nasuh Mustafa bin Bilal şehâdetleriyle sübûtı kayd olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Mevlüd Efendi, Sehrab Efendi, Timur Beg Ağa, Ali Avlan.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 59/3

Oldur ki Salgırda sâkine Ümmühânî Bike ibnete Aksakal Mihâl li-ebeveyn Ahî Mehmed Mirza ile üç re's esîr-i husūsîsinde husûmete Hasan Atalık ibn-i Ali Divanî tevkîl şuhûd-ı udûl ile sübûtı kayd olundı. Tahrîran fî şehr-i Ramazanü'l-mübârek sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Abdülhalim Çelebi ibn-i Mustafa Ağa, Devlet Gazi, Mahmud Çelebi ibn Hacı Hızır, Mehmed Efendi ibn Mustafa Ağa ve gayrihim mine'l-hâzirûn.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 74/2

Oldur ki Baydârda sâkin olub fevt olan Abdülkadirin zevcesi Eminenin merhûm-ı mezbûrın tereke müte'allik da'vâsına Zeyd Ali bin Cafer'i tevkîli Mehmed bin Mustafa, Mehmed Sofi ibn Esenin şehâdetleriyle sübûtı kayd şüd. Fî şehr-i Rebîülâhir sene 1057.

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Mirza bin Mirza Bey Ağa, Perviz Atalık bin Abdullah, Bay Mehmed Dede ibn İsa, Dedeş Çelebi ibn Maşrabacı.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 26/3

Oldur ki husūs-ı mezbûrı istima' kıbeli şer'den mürd-i mezbûr Çelebi Reisin eytâmına Abdullah Efendi bin Can Gazi vasī nasb olundı. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 46/5

Oldur ki müderris Mevlüd Efendi ibn Yahşi Bay merkūme Kerîme Bikeye kıbel-i şer'den vasī nasb olınub merkūm Efendinin dahi kabûlü kayd şüd. Fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 46/6

Oldur ki Hızır Efendi ibn Ali Dede mezbûr Abdullatif Çelebiye kıbel-i şer'den vasī nasb olınub merkūm Hızır Efendi'nin vesâyeti merkūmın kabûlü kayd şüd. Fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 24/3

Oldur ki Dölek oğlu Andon nâm zimmî Arslan Yahudi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu baş bağı altûnu ... nâm âdemin avratı Ziyâdeye yüz yetmiş dört gurûşa rehîn komış idim mezbûre avrat bu Arslana rehîn komuş taleb iderim didikde udûlden Mümin Çelebi bin Şeyh Bekri ve Karakat nâm âdemler bu baş bağı mezbûr Andonundır diyü şehâdet idüb ba'de'l-yevm rehîn-i mezbûr Andona hükm olundı. Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 38/9

Oldur ki Karasulu Hasan bin Mehmed mahfel-i kazāda Seyisbaşı muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Seyisbaşı babam Kara Mehmedin koyun emîninin yazıcısı Devlet Gazi yazıcıya rehîn virdüği üç atlası benim Kara Mehmedde hakkım vardır diyü bilâ beyyine bi-vech almışdır şer' ile su'âl olınsun didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Seyisbaşı mukır ve mu'terif olundığı kayd şüd sene 1060.

Şuhûdü'l-hâl: Devlet Gazi, Eş Akay el-muhzır, Ahmed Efendi bin Ramazan Dede min karye-i Çelebiler ve gayrihim mine'l-hâzırûn.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 65/7

Oldur ki karye-i Kermencikden Dimitri veled-i Kosta mahfel-i kazāda Bayke veled-i Kostantin muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Baykenin kardaşı Toktar veled-i Beraçuva nâm kimesne kable'l-fevt benden sekiz altûn karz alub inde'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan işleme direkli bağçesini rehn virmiş idi hâlen mezbûr Bayke zabt itmek murâd ider fi'l-vâkī' kardaşı Toktar fevt olduğı mukarrer ise sekiz altûn zimemini edâ itsün didikde ba'de's-su'âl mezbûr Bayke tasdîk mâ-vâkī' idicek bağçe-i mezbûrın rehni makbûzı olduğı kayd olındı.

Şuhûdü'l-hâl: Ali, Receb Efendi ibn-i Hacı Kazak, Ebû Bekir Molla ibn-i Bilal, Dânişmend Efendi.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 79/8

Oldur ki karye-i Yaşdağdan Receb bin Hüseyin mahfel-i kazāda İslam Emildeş ibn-i Mehmed muvâcehesinde bast-ı merâm idüb bundan akdem li-ebeveyn karındaşım Yuri kâfire tutsak olmuşdır yetmiş altûna bir kazak satun alub yüz floriye kesüb Rusa gönderübdüm mezbûr kazak karındaşım Yuriyi çıkarırsa ne söz karındaşım çıkarmaz ise yüz altûn virecek mezbûr yüz floriye işbu İslam Emildeş kefîl olmuşdır şer'le su'âl olınsun didikde müdde'î-i mezbûrın da'vâ-yı meşrûhası sahîh ve mezbûr İslam Emildeşin kefâleti dahi sahîh olınmağın İslam Emildeş el-mezbûr halâsıyla hükm olundığı kayd şüd. Fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Mevlüd Efendi el-vâiz, Devlet Gazi Molla bin Şaban, Abdi Ağa bin Cebecibaşı, Ahmed Molla ibn-i Ali Dede, Molla Şeyh, Abdülganî Çelebi ibn-i Abdullah.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 22/4

Oldur ki Ayni Şâh ibnete Tatar İsmail mahfel-i kazāda Mehmed bin Abdullah muvâcehesinde bu Mehmed zevcimdir beni kahpe deyü şetm itdi şer'le görilsün didikde gıbbe'l-istintâk mezbûr Mehmed inkâr idüb udûlden Mustafa bin İsmail ve Ali bin Şaban nâm âdemler bu adem zevcesi işbu Ayni Şâha kahpe diyü şetm itdi biz buna şâhidüz şehâdet dahi iderüz diyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye idüb ba'del-kabûl mûcibiyle hükm olundı.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn ve Hâşim Mirza bin Emir ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 60/2

Oldur ki Kostandin nâm zimmî mahfel-i kazāda el-Hâc Yusuf bin Hasan Efendiye benim medyûn olan kimesneyi zindândan ihrâc idüb sen kaçırdun didükde merkūm el-Hâc Yusuf Efendi ba'de't-tahlîf halâsı kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: Devlet Gazi, el-Hâc Mehmed Can Ağa, Mehmed Rıza Bey ve gayrihim mine'l-hâzirûn.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 3. 51/12

Oldur ki karye-i Süren'den Mustafa bin Abdullah zevcesi Rahime bint-i Murad muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb eğer işbu zevcem Rahimeyi bırakıp gidersem benden boş olsun didiği bi't-taleb ketb olundı. Fî-şehri'r-Rebîülevvel lî-sene Semân ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Çelebi ibn Ebulhay Çelebi, Hüseyin Beg Allahvirdi ibn-i Hasan, Hamdi Bey ibn-i Mehmed Ali Çelebi, Abdullah Çelebi Efendi bin kādıasker efendi ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 60/3

Oldur ki tâife-i kıbtiyândan Musa bin Murtaza mahfel-i kazāda Balaban bin Koci muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb işbu Balabanın kızını tezevvüc itmek içün iki gurûş kıymetinde vâle gömlek bir pabuç ve bir çamaşır yarım vukīyye kına virmiş idüm şimdi kızını bana virmeyüb âhara virdi virdüğüm şeyleri taleb iderüm didükde gıbbe'l-ıstntâk mezbûr Balaban dahi müdde'î-i mezbûr Musayı tasdîk idicek istirdâdıyla hükm olınub mâ-vak'a kayd olundı.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Mehmed Can Ağa, Danişmend Murtaza Efendi, Kırım Gazi bin el-Hâc Gazi.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 54/10

Merhûm Ulak Receb bin Abdullah ve asabete Hasan bin Abd Merhûm Receb'in babasının li-eb ve ümm karındaşı.

Şuhûdü'l-hâl: Kalaycı Mehmed Dede bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Ahmed bin Abdullah.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 62/7

Oldur ki Eşen Gazi bin Eşe nâm çoban mahfel-i kazāda Ulaklıda sâkin Ali muvâcehesinde güftâr idüb işbu Alinin üç yüz koyunun bakmışdım ortak olacak idim bazarımız böyle idi icârımız fâsid olmağın ecr-i misil mutâlebe ider didikde gıbbe's-su'âl ve't-tasdîk ehl-i hibre ma'rifetiyle yevmî iki akçe ücretle hükm olunır yüz on akçe çoban-ı mezbûrın üzerinde olmağın bâkī yetmiş

TÜBA Türkiye Bilimler Akademisi Turkish Academy of Sciences www.tuba.gov.tr

akçeyi virmek üzere kıbeli şer‘den emr olundığı kayd şüd. Tahrîren fî şehr-i Ramazan lî-sene seb‘a ve hamsîn ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Hızır Efendi bin Ali, Abdülkerim efendi bin Arslan Efendi, Abülfettah Çelebi ibn Seyyid ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 3. 68/5

Oldur ki Bay Tabar bin Aban mahfel-i kazāda Mustafa bin Şaban muvâcehesinde güftâr idüb işbu Mustafa Bayın koyunın dört ay ra‘y eyledim icâresi fâside idi. Hâlen ecr-i mislim mutâlebe iderim didikde mezbûr Mustafa üç ay hidmetinde tasdîk eyledikde ehl-i hibre ma‘rifetle yevmî üç buçuk akçe ecr-i misl hükm olundığı kayd şüd. Tahrîran fî şehr-i Cemâziye’l-âhir sene.

Şuhûdü’l-hâl: Eş-şuhûdü’l-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 10b/1

Oldur ki mahmiyye-i Bağçesaraydan Hacı Oğlu Ahmed nâm kimesne mahfel-i kazāda karye-i Avelden Hüseyin bin Receb Molla nâm kimesne mahzarında üzerine da‘vâ idüb mezbûr Hüseyin li-ecli’l-ra’i ecrim iken yedine teslîm itdüğim koyunlarımdan yüz re’s koyunumu itlâf eyleyüb taleb ittiğimde elli re’s koyunumun itlâfına bi’t-tav ve’r-rızā karye-i Yekimin dâhilinde ikrâr eyledim su’âl olınub mûcibi icrâ olunması murâdımdır didiğinde gıbbe’s-su’âl mezbûr Hüseyin tav-ı ikrârına münkir olub mezbûr Ahmedden kavline müsbete-i beyyine taleb olundıkda karye-i merkūmenin mescid imâmı olan Osman Halife ibn-i Kantimur ve Şakir Molla ibn-i Ebu Bekir nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde hâzırîn olub mezbûr Hüseyinin elli re’s koyununu itlâf itdüği üzere tav-ı ikrâr idüb müddeî-i merkūmdan sulh taleb itdüğine bi’l-muvâcehe şehâdet-i şer‘iyyeeylediklerinde ba‘de’t-ta‘dîl ve’t-tezkîye şehâdetleri makbûle olub merkūm Hüseyinin elli re’s koyun itilâfı sâbit oldıkdan sonra müddeî-i merkūm Ahmedden koyunlarının bahâları istifsâr olundıkda beher koyun birer gurûş olmak üzere da‘va idüb merkūm Hüseyin inkâr eylediğinde kendi müddeî-i merkūm ityân-ı beyyine idemeyüb Hüseyin dahi beyân itmeğin beyân ile cebr olundığı bu mahalle ketb olundı.

Şuhûdü’l-hâl: Seyyid Yahya Çelebi, Molla Mehmed bin Arslan Sofi.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 13a/2

Oldur ki mahmiyye-i Bağçesaray mahâllatından Hüseyin Bölükbaşı mahallesinden Ümmügülsüm bint-i Midaş nâm hâtûnun damadı el-Hâc Hasanın üzerinde zuhûr iden on üç bin yüz yirmi akçesiyle altmış ayın gurûşının altı bin ikiyüz akçesi edâ olınub bâkī zimmetinde altmış ayın esedî altı bin dokuz yüz yirmi akçe kalmış iken mezbûr el-Hâc Hasan altmış esedi gurûşın başı yedi yüz yirmi akçe ile on bin akçeyi meclis-i şer'e getürib kayın vâlidesi mezbûre Ümmügülsümün yedine teslîm ve oldahi kabz eylemeğin ve hesâblarında yetmiş akçe ziyâde bulınmağla gurûş başı yedi yüz yirmi akçeden istirdâd olundığı bi't-taleb ketb olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ibn-i Murteza Çelebi, Hızır Efendi ibn-i Abdullatif Ağa, Vâiz Osman Efendi, el-Hâc Abdullah ibn el-Hâc Hasan.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 14a/1

Oldur ki karye-i Kabac sükkânından Mehmed bin Mahmud nâm kimesne mahfel-i kazāda karye-i Ayrıku sükkânından Mehmed Can bin Bayram Gazi nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ idüb hâzır bi'l-meclis Mehmed Canın yedinde olan bağrı yanıkda ve çağında kuş tamğalı bozca alaşa mülkim iken târihi kitâbdan üç sene akdeminde mülkimden gâib olmuş idi el-hâleti hazihi mezbûr Mehmed Canın yedinde buldım yedinde bi-gayri hakkımdır su'âl olınub ihkāk-ı hak olınması murâdımdır didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mehmed Can merkūm alaşayı kendi köyümden hâzır bi'l-meclis Murtezadan beşyüz altmış akçeye iştirâ idüb ve oldahi hâzır bi'l-meclis Hasandan iştirâ idüb ve oldahi karye-i Ayrıguden Şahbaz nâm kimesneden iştirâ eylemiş idi müddeî-i mezbûrın mülkü idi ki ma'lûmum değildir didikte müdde-i merkūmdan da'vasını müsebbete beyyine taleb olundıkda Musa bin Bahadır Gazi ve Bacı bin Bahadır Gazi nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâdeti meclis şer'i hâzırîn olub eserü'l-iştihât her birleri zikr olunan mevsūf alaşa müdde-i mezbûr Mehmedin mülk-i hâssı olduğına şehâdet-i şer'îye idüb ba'de'l-kabûl müdde-i merkūm yemîn billah idicek mevsūf alaşa müdde-i merkūmûn mülki olmasıyla ba'de'l-kazā mâ-hüve'l-vâkī' kayd şüd. Hurrire fî gurre-i evâil-i şehr-i Zilkade sene 1125.

Şuhûdü'l-hâl: Murad Şah Efendi an Teberti, Abdi Efendi kâtib-i kul, Sâlih Efendi ibn-i Şâkir Efendi, Eski Yurtalı Bolat Molla, Selim Efendi an Teberti, Mustafa müezzin, el-Hâc Hızır Ağa ve gayrihim mine'l-hâzır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tubaweb.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 15a/3

Oldur ki Abdulbaki Mirza ibn el-Hâc Sadık Ağa nâm kimesne ile mezbûr Abdulbaki mezbûrânın zevcesi Neslişah Bike taraflarından husûs ati'l-beyân içün vekîl olub vekâletine hasmı şer'i câü'l-ism mahzarında Süleyman bin Hasan ve İvaz bin Abdullah şehâdetleri ile hükm-ü şer'i lâhık olan mezbûranın oğlu Mahmud Mirza mahfel-i kazāda Bahçesaray ahâlîsinden Ahmed Çelebi ibn el-Hâc Osman Çelebi mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem müteveffâ olan Ümmühan Bike terekesinden müvekkilelerim içün alâ tarîkü'l-müsâliha eş-şer'iyyeisbâta lâzım olan yirmi sekiz bin akçenin yirmi bin akçesi Abdulaziz Efendinin vekâleti ile ahz olınub on sekiz bin akçesi kalmış iken vekâletime binâen sekiz bin akçesinin kabz idüb zimmetinde on bin akçeleri kalmış iken elan meblağ-ı bâkī on bin akçeyi taleb iderim deyü vekâleti nehc-i şer'i üzere sâbite olmağla edâ ile emr olundıkda mezbûre Ahmed Çelebi meblağ-ı bâkī on bin akçe-i inde'ş-şer' infâz idüb vekîl-i mezbûrın yedine def' ve teslîm eylediğinde ve oldahi ahz ve kabz idüb mezbûr Ahmed Çelebinin bedel-i sulhinden te'cîl ve tevkīt olunan on sekiz bin akçeden edâsı vâkī' ve berâtı lâzım olmağın bi'l-iltimas ketb olundı. Hurrire fî evâsıt-ı Muharrem sene 1126.

Şuhûdü'l-hâl: Abdullah Efendi, Salih Efendi ibn-i Ahmed Efendi, Mehmed Efendi ibn-i Murteza Çelebi, Nehr-i Kaçıdan Seyfullah Bölükbaşı ve gayrihim min hüddâmü'l-mahkeme.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 18a/2

Oldur ki sicil-i sâbıkda isimleri mezkûr olan Alimcan ve Havva ve Zeyneb ve Melek nâm sıgārın nafaka ve kisveleri içün eşed-i zarûretleri oldıkları ecilden değirmen-i mezbûr vech-i mübeyyin üzere bey' oldıkdan sonra semen-i olan meblağ-ı merkūmdan yüz doksan akçe dellâliyesi ihrâc olınub bâkīye semeninden ve her birinin hissesinden her birine târîh-i kitâbdan zeyl-i sâhifede muharrerü'l-esâmi müslimînin reyleri üzere üçer akçe farz takdîr olınub istidâne idüb hîn-i zafer sığar-ı merkūmenin mallarına rucû' itmek içün sığar-ı merkūmenin hâlâ vasī-i mensûbları Alimcan ve Zin Ali ve Seyfullah Bölükbaşıya savb-ı şer'den izin virüldüği bu mahalle kayd olunır. Fî gurre şehr-i'l-mezbûr fî'l-sicil-i mukaddem.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 18b/1

Oldur ki fahrü'l-ûlamâ İslâm Efendi mahfel-i kazāda sâbıka Kalgay Sultan hazretlerinin hazinedâr başısı Hasan Ağa nâm kimesnenin mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Hasan Ağanın zimmetinde eşyâ bey'an akçesinden yirmi bin akçe hak-ı şer'im ile merhûm Gazi Giray hazretlerinin zimmetinde olan otuz bin akçe hakkım içün kefâinden min haysü'l-mecmû' elli bin akçe hakkım olub bundan akdem kefîl olduğı otuz bin akçeye Hân-ı mûmâ-ileyh edâ-ya istifâ idüb kendi zimmetinde hakkı sarîhim olan yirmi bin akçemden bin beş yüz akçesini bana edâ ve teslîm ve ben dahi ahz ve kabz idüb ve elan zimmetinde vâcibü'l-edâ on sekiz bin beşyüz akçe hakkım kalmışdır kendüsinden bi'l- muvâcehe istifsār olınub takrîri ketb olunması murâdımdır gıbbe's-su'âl müşârun-ileyh Hasan Ağa mûmâ-ileyh İslâm Efendinin kâmilât-ı meşrûhasını bi'l-müvâcehe tasdîk ve zimmetinde elan on sekiz bin akçe bâkīye deyn-i olduğı tahkîk idicek mâ hüvel vâkī' bit-taleb ketb olundı. Hurrire fî selh-i Rebîülevvel sene 1126.

Şuhûdü'l-hâl: Şıncı Hasan Efendi ibn-i Süleyman Efenbdi, Hızır Efendi ibn-i Abdullatif Ağa, Vâiz Osman Efendi, Molla Zekeriya ibn-i Murad Efendi, Mehmed bin Seyfullah, Derviş el-muhzır, kazā-yı muhzır.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

ORRNB, Fond 917, No: 45. 19b/1

Oldur ki bundan akdem bedel-i hac vasīyeti yirmi bin akçe olmak üzere Barakayzade Mehmed Efendiden tahsīl olunan Musa bin İbrahimin meblağ-ı merkūmı bundan akdem vefât iden Gölcü Şeyhi Abdurrahman Efendinin şehâdeti ve hâlâ kādıasker fazîletli Abdullah Efendinin ta'yîni ile sikāt-ı muhaddidinden Karasuda sâkin tekyeci İbrahim bin Gıyas nâm kimesneye bin yüz yirmi altı senesinin haccını itmek içün savb-ı şer'den altı yüz akçe ziyâdesiyle cem'an yirmi bin altı yüz akçe yedine def' ve teslîm olınub ol dahi ahz ve kabz idüb sene-i merkūmenin haccından tavafda bulınmağı ta'ahhüd itdüği bu mahalle kayd olundı. Hurrire fî evâsıt-ı şehr-i Rebîülâhir sene 1126.

Şuhûdü'l-hâl: Abid Efendi Kâtib Efendi, Müderris Ramazan Efendi, Mehmed Efendi ibn el-Hâc Yusuf, Mehmed Efendi ibn-i Murteza Çelebi, Atalık Ali, Kazā-yı muhzır, Bacı Çelebi el-mahdûm, Molla Mehmed ibn-i Arslan Dede ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 20a/2

Oldur ki Bağçesaray Ermenilerinden Noriki veled-i Haçadur nâm Nasrânî mahfel-i kazāda karye-i Süritaş sükkânından Kutluşah Yapıcızade Lütfullah nâm kimesnenin mahzarında üzerine da'va idüb mezbûr Lütfullahda kendi deyn-i olmak üzere on bir bin üç yüz akçe vâcibü'l-edâ deynim olub taleb eylediğinde edâdan ibâ ider su'âl olınub takrîri zabt olınması murâdımdır didiğinde gıbbe's-su'âl mezbûr Lütfullah müddeî-i merkūm Noriki zimmî akvâl-i tahrîresinde tasdîk ve vâhi eyleyüb bi't-taleb edâ ile emr olundığı bu mahalle beyân olundı. Hurrire fî evâhir-i şehr-i Cemâziye'l-ûla sene 1126.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Efendi ibn-i Mahmud Efendi, Karasulu Asiye Efendi, Murteza Molla ibn-i Ebu Bekir.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 51a/1

Oldur ki Mustafa Beşenin yedinde makbûz olan kılıç ve kübenın nısf-ı bahâsı üç bin üç yüz elli akçe olub nısfı Mustafa Beşenin müteveffâ-yı Abdülvehhabın üzerine ısbât-ı deyn-i itdüği üç bin dokuz akçe içün rehîn-i makbûz olduğı zâhir olub rahfiyeti? deyn-i mezkûrın ortası mukābelesine olmağın fesâdı istizâ-i deyn içün guremâdan hak olmağa zarâr virmediğinden meblağ-ı merkūm üç bin dokuz yüz akçeden nısf-ı kübe ve kılıçın bahâsı üç bin üç yüz elli akçe virildiği lâzım iken üç bin yüz akçe ahz idüb ziyâde dahi fâriğ olunır kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Efendi, Hızır Efendi, Müderris Hamid Efendi, Mehmed Efendi ibn-i Murteza Çelebi, Ali Efendi Bozoğlu Ali.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 56b/2

Bağçesaray Ermenilerinden Kasbar veled-i Bahsi ve Asfador veled-i Simahun ve Nur Beg veled-i Hacedor nâm zimmîler nükūd-ı merkūmeden otuz bin akçeyi onu on bir hesâbıyla sene tamâmında otuz üç bin akçe olmak üzere üzerlerine devr-i şer'i itdürüb bundan sonra kırk asıl mal olan otuz bin akçe ve kırk birinci olan üç bin akçe içün her bir âherinde kefîl bi'l-mâl olub bu minvâl üzere ahz ve kabz eyledikleri bu mahalle beyân olundı. Fî evâhir-i şehr-i Cemâziyelevveli ibtidâsına gurre-i Cemâziyelâhiredir.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderris Hızır Efendi, fahrü'l-kuzāt Mustafa Efendi ibn-i Mahmud Efendi, Molla Murteza ibn el-Hâc Ebu Bekir, Atalık Ali hâdim-i mahkeme, kazā-yı muhzır.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 56b/3

Ve nükūd-ı merkūmeden yirmi iki bin sekiz yüz akçe-i dahi Bağçesaray Ermenilerinden Kasbar veled-i Mugset ve Görihe veled-i Haçık ve Ogas veled-i Görihe nâm zimmîler minvâl-i muharrer üzere gurre-i merkūmeden üzerlerine devr-i şer'i ittirdüb kezâlik vech-i muharrer üzere her bir âharlerına re's en ve ricâ kefîl bi'l-mâl oldıkları bi't-taleb ketb olundı.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 56b/4

Ba'de mezbûrûn Kasbar ve Asfador ve Nur Beg vakf-ı merkūmdan yirmi bin akçe-i dahi meclis-i şer'îde yine hesâb-ı merkūm üzere devr-i şer'î üzere re'sen ve ricâ kefâlet-i bi'l-mâl olmaları üzere ahz ve kabûl eyledikleri bu mahalle beyân olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Abdi Efendi, Mehmed Arif Efendi, Vâiz Osman Efendi, Kaçılı İbrahim Efendi, Bahadır Ağa ibn-i Hüseyin Gazi Ağa Hüddam-ı mahkeme.

Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences

ORRNB, Fond 917, No: 45. 56b/5

Bu vakitte yine sicil-i sânîde mezkûr olan Kasbador ve Görihe ve Ogas meclis-i şer'îde on altı vakf-ı merkūmdan on altı bin akçe her bir âherine kefîl olmak üzere kabûl ve devr itdirdükleri bi't-taleb kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 2a/2

Oldur ki iffetlü Gevher Hân Bike zevce-i Mehmed Ağa tarafından ikrâr-ı âti'l-beyân içün vekîl olub vekâlet-i zât-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'iyye ile ârifân olan Süleyman bin Azimet ve Kamuran bin Abdullah şehâdetleri ile sâbite olan Begzade bin Kamuran nâm kimesne mahfel-i kazāda Salaçıklı Devlet Mirza bin Abdullah nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem vefât iden Şahbâz ile yine vefât iden Şâh Zemân nâm hâtûnın terekelerinden sulbî oğulları Hasan içün intikāl idüb ma'rifet-i şer' ile bey' olunan eşyâ ve

menzîl bahâsından ba‘de’l-masârifü’l-mühimme altı bin sekiz yüz altmış iki akçesi muhâfaza olunması lâzım gelmekle işbu Devlet Mirza yedi ile müvekkilem Bikeye irsâl olınmuş idi merkūm Devlet Mirza meblağ-ı merkūm altı bin sekiz yüz altmış iki akçeyi müvekkilem Bikeye def‘ ve teslîm eylediğinde oldahi ahz ve kabz hıfzına müte‘ahhide olduğı mukırr olub ikrâr-ı mezkûrın kayd ve tescîl için tarafından beni tevkîl eyledi didiğinde gıbbe’t-tasdîk mâ hüvel vâkī‘ kayd şüd.

Şuhûdü’l-hâl: Şeyhili kazāsından Şakir Molla Mehmed Ali tābi‘-i mahkeme, kazā-yı muhzır, Atalık Ali el-muhzır.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 5a/2

Oldur ki Avcı karyesinden olub bundan akdem katl olunan Abdullatif bin Hasan nâm kimesnenin vâlidesi Esma Şah nâm hâtûnun tarafından husûs-ı âti’l-beyân içün vekîl oldığı hısmı İbrahim bin Alican mahzarında Mevlüd bin Kaplan.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 15a/1

Oldur ki sicil-i sâbıkda beyân olunan Kutluhan Bikenin tarafından husûs içün vekîl olub vekâleti zat-ı mezbûreyi ma‘rifet-i şer‘iyye ile ârifân Ramazan Efendi ve Hasan bin Abdullah şehâdetleri ile sâbite olan Bayad nâm acem zimmî mahfel-i kazāda Bezzâz el-Hâc Ali mahzarında takrîr-i kelâm idüb müvekkilim mezbûre Kutluhan Bikenin işbu el-Hâc Ali zımmetinde on üç bin üçyüz akçesi olmağın tarafından vekîl olub meblağ-ı merkūm mezkûr el-Hâc Aliden tamâmıyla ba‘de’l-kabz müvekkilem mezbûreye def‘ ve teslîm eyledim meblağ-ı merkūma müte‘allik müvekkilem mezbûrenin bir akçe alâkası kalmamıştır diyü ikrâr idecek gıbbe’t-tasdîk mâ-hüve’l-vâkī‘ kayd olundı.

Şuhûdü’l-hâl: El-mezbûr fî’l-sicil-i sâbık.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 20b/1

Oldur ki Kal‘a sâkinelerinden Mâmuk bint-i İsak nâm Yahudiler tarafından merkūm İsak’ın terekesinden olmak üzere İvan nâm kazâk ile olan da‘vâ ve husûmetleri içün er karındâşları Simha nâm Yahudiyi vekîl eyledikleri Yako

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

veled-i Binyamin ve Şamail veled-i Simha nâm Yahudilerin şehâdetleri ile merkūm içün kazâğın mahzarına sübûti bi't-taleb ketb olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Efendi ibn-i Mahmud Efendi, Vâiz Osman Efendi, Müderris Hızır Efendi, Kâtib Kutay Asrı Efendi.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 45a/3

Müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Süleyman zaman-ı sıhhatinde el-Hâc Seyfullah nâm kimesneyi vasī-i muhtar idüb ve oldahi bi'l-müvâcehe kabûl idüb müteveffâ-yı mezbûrûn vasīyi oldığuna Mehmed Efendi ibn-i Mürteza Çelebi ve Abdulvehhâb bin Muslı şehâdet-i şer'îye eyledikleri ba'de'l-kabûl bi'l-iltimâs ketb olundı.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Salih, el-Hâc Abdulfettah, Müezzin Ahmed Beşe, Molla Hızır El-mücellid Zin Ali.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 2b/1

Oldur ki Nehr-i Kaçıda Bekmirza Ağa karyesi sükkânından Mehmed Beg ibn-i İlyas nâm kimesne meclis-i şer'ide Taşlı kazāsından Oyşun nâm karye sükkânından Kurman bin İbrahim nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb hâzırân-ı bi'l-meclis olub işbu Kurman İbrahim nâm kimesnenin yedinde olan bir re's koba ve bir re's siyah öküz mülküm olub tarih-i kitâbdan üç sene mukaddem mülkimden gıybet eylemiş idi el-hâleti hâzihi mezbûr Kurmanın yerinde buldum yedinde bi-gayrî hakkın su'âl olınub mûcebi icrâ olınması murâdımdır dedikte gıbbe's-su'âl merkūm Kurman zikr olunan iki re's öküzi târihi mezbûrda Karasubazarında dokuz yüz akçe semen ile aherin yedinden iştîra ve kabz eylemişimdir müddeî-i merkūmın mülki ittiğin ma'lûmum değildir didiğinde gıbbe'l-iştihât Şâh Hüseyin bin Zeyni Ali ve Halil bin Sefer Şâh nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırîn olub eserü'l-iştihât her birleri müddeî-i merkūm Mehmed Begin da'vâsına muvâfık şehâdet-i şer'iyye idüb kabûl olınub müddeî-i merkūm Mehmed Beg yemîn dahi eylediğinden sonra mûcebiyle ba'de'l-hüküm merkūm Kurmanın kasrı yedine tenbîh olundığı bi't-taleb ketb olundı. Hurrire fî nısf-ı Ramazan sene 1125.

Şuhûdü'l-hâl: Abdurrahman bin Adil Bölükbaşı, el-Hâc Ali el-hallâk, Atâlık Ali, Derviş el-muhzır.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 6b/2

Bağçesaray kazāsına tābi‘ Mayrem nâm karye sükkânından olub târih-i kitâbdan bir gün mukaddem karye-i merkūmenin dâhilinde sol memesinin altından alet-i cerhle katl olundığı mütehakkık olan Vasil veled-i Büke nâm zimmînin verâseti li-ebeveyn kız karındâşları hâzırân-ı bi’l-meclis Nurşen Dahundiye nâm nasrâniyeler ile yine er karındâşı olub Medet Sefer giyâbede olunan Polatın nâm nasrânî içün münhasıra olduğu sâbit olduktan sonra merkūmenin Nurşen ve Dahundiye meclis-i şer‘ide karye-i merkūme ahâlisinden Panayot Papas ve Mani Papas ve Derişci Temrik veled-i Bavlik ve Kıryazı veled-i Deriş ve Todoraki veled-i Mihal ve Andon Canik ve Panayot veledinin Timur ve Yuri veled-i Tatar ve Kostandil veled-i Calık Nikola veled-i Todor ve Vasıl veled-i Avrayim ve Avrayim veled-i Canbek Kiryako veled-i Toktamış ve Nikola veled-i Yanoş nâm zimmîler mahzarlarında da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb mûrisimiz merkūm Vasilik vech-i muharrer üzere karye-i merkūmenin dâhilinde maktûl bulınub kātili bi-aynihi ma‘lûmımuz olmamağla karye-i merkūme halkının kassame çeküb diyeti edâ eylemeleri murâdımızdır didiklerinde gıbbe’s-su’âl ahâli-i karye cevâblarında kātil-i merkūm Vasilik zimmînin vech- i mübeyyin üzere karyeleri dâhilinde mecrûh ve maktûl bulınduğı üzere ikrâr idüb ve lakin kātil karyeleri halkından Lefter veled-i Maverdi nâm zimmî olmak üzere merkūm Lefterin mahzarında da‘vâ eylediklerinde merkūm Lefter kātil-i mezbûr içün bi’l-külliye münkir olub karye-i merkūme halkından beyyine taleb olundıkta kasaba-i Akmescid sâkinlerinden Çingene mahallesinden Sadi bin Mehmed Şah ve Salaçık sükkânından Türk İmâm Halife mahallesinden Yahya bin Alican nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde hâzırîn olub her birleri merkūm Lefter zimmînin bıçak ile vakt-i magribte karye-i merkūme dâhilinde târih-i kitâbdan bir gün akdeminde katl-i merkūm Vasilik zimmînin sol memesi altından darb ve cerh ve katl idüb kātil-i merkūm Lefter zimmî olduğı üzere şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde ba‘de’t-ta‘dîl şehâdetleri verese-i merkūme ile münkir-i mezbûr Lefter zimmînin mahzarlarında makbûle olmağın ahâli-i merkūmenin kātil-i mezbûrın diyet ve kassamın halâsları üzere hükm olundığı bu mahalle beyân olundı. Hurrire 24 Şâban sene 1127.

Şuhûdü’l-hâl: Ali bin Hızır Ali, Osman bin Mehmed, Ramazan bin Gazi, Mustafa Çavuş ibn-i Hasan, Abdulhalim bin Dede Hoca, Abdurrahman bin el-Hâc Midaş.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 13a/2

Oldur ki mahmiyye-i Bağçesaray mahâllatından Hüseyin Bölükbaşı mahallesinden Ümmügülsüm bint-iMidaş nâm hâtûnun damadı el-Hâc Hasanın üzerinde zuhûr iden on üç bin yüz yirmi akçesiyle altmış ayın gurûşının altı bin ikiyüz akçesi edâ olınub bâkī zimmetinde altmış ayın esedî altı bin dokuz yüz yirmi akçe kalmış iken mezbûr el-Hâc Hasan altmış esedî gurûşın başı yedi yüz yirmi akçe ile on bin akçeyi meclis-i şer'e getirüb kayın vâlidesi mezbûre Ümmügülsümün yedine teslîm ve oldahi kabz eylemeğin ve hesâblarında yetmiş akçe ziyâde bulunmağla gurûş başı yedi yüz yirmi akçeden istirdâd olundığı bi't-taleb ketb olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi ibn-i Murteza Çelebi, Hızır Efendi ibn-i Abdullatif Ağa, Vâiz Osman Efendi, el-Hâc Abdullah ibn el-Hâc Hasan.

ORRNB, Fond 917, 917 No: 45. 27a/2

Oldur ki Alakerman karyesinde sâkin olub başı üzerine cerhle mecrûh olduğu inde'ş-şer'i mu'âyene olunan Abdullah bin Abdullah nâm kimesne mahfel-i kazāda karye-i merkūme sükkânından Sunullah bin Seyyid Ali nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb başım üzerine müşâhede olunan cerhi işbu Sunullah ağaç kāzık ile karye-i merkūmenin dâhilinde harb idüb ihdâs eyledi cârihim mezbûr Sunullah olmağla su'âl olınub mu'cebi icrâ olınsun didikde gıbbe'ş-su'âl ve'l-inkâr ve eserü'l-istişhât ve karye-i mezbûrede Mehmed bin Ali Derviş Ali gıbbe'l-istişhad her birisin merkūm Sunullah mezbûr Abdullah baş üzerine ağaç kazık ile ben darb ve ben cerh eyledim cârihi benim deyü tav'an ikrâr itdüğinde vechinden şehâdet-i şer'iyye eylediklerine ba'de'l-kabûl hükmü bir def'a tevakkuf olunduğı bu mahalle kayd ve ketb olundı. Hurrire fî evâsıt-ı şehr-i Zilkade sene 1127.

Şuhûdü'l-hâl: Molla Mehmed bin Arslan Sofi, Mehmed Ali tābi'-i mahkeme, Seyyid Çelebi, Seyyid Mirza Çelebi, Seyyid Mehmed Çelebi, kazā-yı muhzır.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 16b/2

Oldur ki Yaşdağ karyesinden olub Yaşdağı tepesinde sağ inceği altından bıçak yarasıyla mecrûh oldığı mukarrer olan Abdulhalim nâm kimesnenin tara-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TÜRKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

fından da‘vâ-i âtî’l-beyân içün vekîl olduğı hısmı câyü’l isimde mahzarında şuhûd-ı mu‘tebere üzere sübût bulan zevcesi nâm hâtûn mahfel-i kazāda karye-i merkūmeden Sefer Şah bin Kaplan mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Sefer Şah mahal-i merkūmda bıçak ile zevcem mezbûr Abdulhalimin sağ incek altından darp ve cerh eyledi su’âl olunsın didikde gıbbe’s-su’âl ve’l-inkâr ve eserü’l-iştihât karye-i mezbûre ahâlîsinden Hacı Bayram bin Mustafa Canbek bin Ali Beğ nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırîn olub her birileri fî’l-vâkī‘ mezbûrenin zevci Abdulhalim bıçak ben darp ve cerh eyledim cârihi benim deyü merkūm Sefer Şahın bi’t-tav ikrâr ve i‘tirâf eylediğine şâhidüz ve şehâdet iderüz deyü herbir edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde ba‘de’t-ta‘dîl şehâdetleri makbûle olub cârih-i mezbûr Sefer Şâh olduğu mukarrer oldığı bu mahalle ketb olundı. Hurrire fî’l-yevmü’l-hâmis ve’l-işrîn min Safer sene 1126.

Şuhûdü’l-hâl: Kāimmakām Mustafa Çelebi el-mücellid Efendi, Müderris Mustafa Efendi, Seyyid Mehmed el-ma‘lûm, İvaz Çelebi ibn-i Mustafa Efendi, Arif Mehmed Efendi el-Hâc Mustafa Bölükbaşı, Elmalı Can Mirza ve gayrihim mine’l-hâzır.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 3a/3

Oldur ki bi’l-fiil Çöyüncü Şeyhi Abdulcemil Efendi ile merhûm Murteza Efendizâde Şerafettin Efendinin Çöyüncü Tekyesinin meşîhati ve tedrîsi ve vâizi ve imâmı ve hitâbeti husūslarında niza‘ları olub bi’l-âhere meşîhat ve imâmet ve hitâbet müşârün-ileyh Abdulcemil Efendinin üzerine bilâ menâzi‘ kalub meşihât ve imâm ve hitâbeti içün aslâ ta‘aruz olınmayub ve vâiz ve tedrîs Şerafettin Efendinin üzerinde kalub ona da bir dahi Abdulcemil Efendinin tarafından ta‘aruz olunmayub fî’l-asl tedrîs-i meşrût olmak üzere mutâlebe olunan karye-i Asmada vâkī‘ bağçe-i ma‘lûmü’l-hudûd ve mezbûr Şerafettin Efendinin tarafından zabt olınub ve hidmet-i ders içün kabz ve masârifine sarf olınub ve Mesud Efendinin yine beynlerinde niza‘lar olan evkāf değirmen ve nükūd ve koyun ve kütüb ve gayrı vakf-ı yetimesinden olan eşyâsı alâ tarîkü’t-teslîm Şerafettin Efendinin yedinde kabûlu bu minvâl üzere beynlerinden ref‘-i niza‘ olınub mesâlih itmeleri içün müslihûn tavassut eylediklerinde her birleri vech-i meşrûh üzere sulhi sezâ görüp bit-tav akd-i sulh idüb vech-i mübeyyin üzere mezbûr Abdulcemil Efendi Mesûd Efendi vakfına müte‘allik da‘vâdan hakkını iskād idüb ve tedrîs-i meşrût olmak üzere beyân olınan asma bağçesinden dahl ve ta‘arruzumunu ve bi-vech hak ve alakasını iskāt

eylediğini tasrîh eylediğinde mâ hüvel vâkī‘ bi’t-taleb ketb olundı. Hurrire fî evâhir-i Cemâziyelevvel.

Şuhûdü’l-hâl: Müderris Hızır Efendi, Gözlev Kadısı Abdulaziz Efendi, Hüseyin Molla ibn-i Sefer, Ali Mehmed Efendi ibn-i Ali Borluca Beği hâlâ, Abdulcemil bin Enes Mehmed, el-Hâc Abdusselam el-ma‘rûf ve gayrihim mine’l-hâzır.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 4a/1

Oldur ki Emine bint-i Ali nâm hâtûnun tarafından husūs-ı ati’l-beyân içün vekîl olub vekâlet-i zât-ı mezbûreyi ma‘rifet-i şer‘îye ile ârifân olan el-Hâc Rüstem bin Abdullah ve Abdullatif Çelebi ibn-i Eş-Şeyh Abdulbaki Efendi nâm kimesnelerin şehâdetleri ile sübût bulan mezbûrenin Sadri oğlu Kul Ahmed Çelebi mahfel-i kazāda bundan akdem vefât iden Çatak Halilin sulbî oğlu olub kendi nefsinden asıl ve vâlidesi Rahime Hâtûnın tarafından vekîl olduğı Eyüb Müezzin ve Tiryaki Ebu Bekir nâm kimesnelerin şehâdetleri ile sübût bulan Ali nâm kimesnenin mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Alinin mûrisi olan babası mezbûr Çatak Halilin müvekkilem Eminenin er karındâşı Nebi nâm kimesnenin zimmetinde ikiyüz gurûş hakkı olmağın ba‘de fevt meblağ-ı merkūm oğlu işbu Ali ile müvekkilesi ve vâlidesi Rahimeye nakl eylemiş idi hâliyâ müvekkilem mezbûre Emine alâ vechi’l-fuzûlî kendi malından edâ ve teslîm itmek üzere mezbûrân Ali ve Rahime ile meblağ-ı merkūm ikiyüz gurûşdan yirmi beş gurûş üzere tarafeynden icâb ve kabûlu hâvi sulh-i şer‘i üzere akd-i sulh idüb bedel-i sulh olan yirmi beş gurûş kendi malından edâ ve teslîm eyledi su’âl olınub kayd ve ketb olunmasın taleb iderim didikde gıbbe’s-su’âl mezbûr Ali sulh-i mezbûrın vech-i muharrer üzere beynlerinde mün‘akd olub mezbûre Emine kendi malından edâ ittiği bedel-i sulh tamâmıyla ahz ve kabz itdüğine bi’l-asâle ve bi’l-vekâle ikrâr ve i‘tirâf eylemeğin sulh-i mezbûrın sıhhati üzere ketb olundığı bu mahalle şerh virildi. Hurrire fî evâsıt-ı Cemâziyelâhir sene 1127.

Şuhûdü’l-hâl: Seyyid Abdulvehhab Efendi an Nehri Kaçı, Fetullah Efendi, Kādıaskerzade Abdulfettah Efendi, Mustafa Müezzin.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 5. 5b/1

Oldur ki bundan akdem katl olunıb kātil İbrahim bin Alican olmak üzere sübût bulmağla üzerine oldur ki bundan akdem katl olunan Abdullatif nâm kimesnenin vâlidesi Esma Şah nâm hâtûnun tarafından alâ vechi'l-umûm vekîl olduğı Mehmed bin Hasan ve Abdulfettah bin Abdulbaki nâm kimesnelerin şehâdetleri ile hasmı olan İbrahim bin Alican mahzarında sübût bulan Kaplan nâm kimesne mahfel-i kazāda mezbûr İbrahimin mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr İbrahimin maktûl-i mezbûr Abdullatifin diyeti bedel-i sulhten mezbûre Esma Şâh ile hâzır bi'l-meclis Aydan nâm kimesnelere isâbeti lâzım olan on dört bin akçeden on iki bin akçeyi mezbûr Aydan ile mâ'an mezbûr İbrahimin yedinden kabz idüb bâkī iki bin akçesini târih-i kitâbdan on bir gün mürûruna te'cîl eyledi didiklerinde gıbbe't-tasdîk mâ vâkī' kayd şüd Ramazan 11.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Efendi nâib, Hüseyin bin Durmuş, kazā-yı muhzır.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 16b/3

Oldur ki mecrûh-ı mezbûr Abdulhalim bin Murteza nâm kimesnenin tarafından vech-i âti'l-beyân üzere vekîl olub vekâleti Haciş bin Gökçe ve Ali bin Abdullah nâm kimesnelerin şehâdetleri ile câribi mezbûr Sefer Şahın mahzarında sübût bulan Sefer Gazi bin Kuş Yeter nâm kimesne meclis-i şer'de mezbûr Sefer Şâhın mazharında takrîr-i kelâm idüb muslihûn tavassutıyla mezbûr Sefer Şâh bin sekiz yüz akçe cerrâh olan Seyyid İsmail Çelebiye ecir hizmeti için def' idüb ve bin beş yüz akçe dahi müvekkilim Abdulhalime nakden def' ve teslîm itmek üzere mezbûr Sefer Şâh ile akd-i sulh-i şer'i eyledim bundan sonra müvekkilim mezbûr Abdulhalim câbih-i merkūmın sirâyetinden vefât iderse dem ve diyetine müte'allika da'vâ husûmâtından müvekkilim tarafından mezbûr Şah bi'l-vekâle ibrâ ve iskâd eyledim didikde mezbûr sulh-ı mezbûrı kabûl ittiğine mukırr ve mu'terif olmağın mâ-hüve'l-vâkī' ketb olundı fî evâhir-i Safer sene 1126.

Şuhûdü'l-hâl: Abdi Efendi ibn-i Osman Efendi, Molla Mehmed bin Arslan Sofi, Ahmed Bölükbaşı, Atalık Ali, İşçi Ali ve gayrihim mine'l-hâzır.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 18b/4

Oldur ki Mehmed Mirza ibn-i Murteza Ağa mahfel-i kazāda zevce Rukiye Bike ibneti Mustafa Beğin tarafından hul-i ati'l-beyân içün vekîl olub vekâleti zât-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'i ile ârifân olan Ahmed bin el-Hâc Mehmed ve Mehmed bin Bektaş nâm kimesneler şehâdetleri ile sübût bulan Sinan bin Mustafa nâm kimesnenin mahzarında takrîr-i kelâm idüb zevcem mezbûre Rukiye Bike ile meyânımızda hüsn-i zindegâne olmağın mezbûre Rukiye Bike zimmetinde ba'de'l-hîbetü's-sahîha bakīyye olan beş mu'âmele altûn mehr-i mü'eccel ile iddeti nafakasından ve zevceyeti müte'allik da'vâsından fâriğa olmak üzere mezbûreyi hul' eyledim didikde vekîl mezbûr Sinan hul-i merkūmı şurût-ı mezbûre üzere kabûl idüb meyânlarında muhalea-yı şer'iyye vukū'undan sonra mezbûr Mehmed Mirza ısdâr-ı kelâm idüb mezbûre Rukiye Bikede yirmi bin akçe hakkı şer'im olmağla meblağ merkūmdan altı bin akçesini bint-i sadriyesi Hub Sultan içün havâle idüb ol dahi Hub Sultana virmek müteâhide olub ve mezbûre Hub Sultan dahi ondan kabûl eylediğinden sonra bâkī on dört bin akçe hakkımdan mezbûr Rukiye Bikenin zimmetini ibrâ eyledim didikde vekîl-i mezbûr ibrâ-i merkūmı müvekkilesi ecli içün kabûl eylediğinde sonra vekîl-i mezbûr mahfel-i kazāda mezbûre Rukiye Bike ile ibneyn-i bâliğin Adil Şah ve Veli Şah bint-i bâliğāsi Hub Sultan el-mezbûre taraflarından şâhid el-mezbûrın şehâdetleri ile isbât-ı vekâlet idüb müvekkilerim mezbûrların tarafından işbu Mehmed Mirzayı bi'l-cümle hukūk ve mutâlebeleri da'vâlarından ibrâ-i amme üzere ibrâ eyledim didiğinde mezbûr Mehmed Mirza kabûl eylediği ketb olundı. Hurrire fî'l-yevmü'r-Rebîülâhir sene 1126.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Ali Efendi an Gözleve, Ebussubûd Çelebi ibn-i Abdullah Efendi, Hatibzâde ibn-i Abdullah Çelebi, vâiz Osman Efendi, Ali efendi en-naib ve gayrihim mine'l-hâzır.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 22b/2

Müteveffâ-yı mezbûr Ali Mirzanın terekesi savb-ı şer'den tahrîr olınub terekesi cem'an yekûn elli dokuz bin iki yüz akçene bâliğ olub zimmetinde zevcesi ve Ana Sultan Hanımın mehr-i mü'ecceli iki yüz altûn sâbit ve mütehakkık olub ve sâir düyûn fî yüz elli gurûş bâliğ olmağla mecrû' tereke zevcenin mehr-i ile ve sâir düyûna vefâ eylemeyüb guremâ olmak göründüğünde zevce-i metrûkesi ve Ana Sultan Hanım kendinin mehr-i mü'eccelinden sâir deyü edâ idüb guremâdan tahlîs eylediğinden sonra bâkī zikr fî mehr-i mü'ecceli içün kabz

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

eyleyüb beyne'l-verâseti tevzi' ve teslîm olınmağa bir habbe kalmadığı bir mahalle teyîd olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Kasemen Beğ ibn-i Adil Beg, Ahmed Mirza bin Adil Beg, Sefer Şâh Mirza İbn-i Murad Şâh Mirza, Adil Molla ibn-i Ali, Abdullah Molla Aşrı Ali Molla ibn-i Hasan Dede, Nurallah bin Abdurrahman.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 37a/2

Müteveffâ-yı mezbûrûn terekesi savb-ı şer'den tahrîr olundukta zevcesi Fatıma Bikenin mehri içün ve sâir düyûn-ı müteferrika içün vefa itmeyüb üç dört yüz akçe noksân oldığundan zevcesi mehrinden noksânını edâ eyleyüb usūbeti içün kısmete mâl bâkī kalmadığı bu mevzûda kayd olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Bar Efendi, Abdulfettah bin Abdulvehhâb ve İdris fî Bağçesaray, Abdulvehhab ve Halil fî Bağçesaray ve Kara Ali ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 6a/2

Oldur ki Rukiye bint-i Mehmed Cân nâm hâtûn tarafından da'vâ-i âtî'l-beyân içün vekîl olub vekâlet-i sâbit-i mezbûreyi ma'rifet-i şer'iyye ile ârifân olan İbrahim bin Abdurrahman ve İvaz bin Abdulalh nâm kimesnelerin şehâdetleri ile vekâleti sâbit olan Seyyid Abdullah Molla nâm kimesne mahfel-i kazāda Nehr-i Kaçıdan Mehmed Molla ibn-i Ali Efendi nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb hâzır-ı bi'l-meclis ve Dünyageldi nâm gulâmın altı hisseden beş hissesi müvekkilem mezbûrenin mülki olub müvekkilim mezbûrenin tasarrufuna mâni olınur su'âl olunsın didikte gıbbe's- su'âl mezbûr Mehmed Molla cevâbında gulâm-ı merkūmın vech-i muharrer üzere altı hisseden beş hissesi mezbûre Rukiyenin olduğı vâkī'dir velâkin mezbûre Rukiye hisse-i merkūmesini hâzır-ı bi'l-meclis Kalmuk câriyem ile târih-i kitâbdan üç ay mukaddem mübâdele idüb tarafından hibe ve takas bulunmuşdur deyü mukâbele eylediğinde gıbbe'l-istifsâr vekîl-i mezbûr mübâdeleye münkir olınub Molla Mehmedden da'vâsını müsebbete beyyine taleb olundıkda ityân-ı beyyineden âciz olub merkūme istihlâf eylediğinde mezbûre Rukiye meclis-i şer'e gelüb alâ vefkü'l-âciz yemîn billah idecek gulâm-ı mezbûrda olan hissesine ta'arruz itmemek üzere tenbîh olundığı kayd şüd. 10 Zilkade sene 1127.

Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Abdulvehhâb Efendi an Kaçı, Vâiz Osman Efendi, el-Hâc Yusufzade Mehmed Efendi, Müderris Hâmid Efendi ve gayrihim mine'l-hâzırîn.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 12b/2

Mezbûrenin muhallefâtı tahrîr olundukta i'lâm ve beyân iden ancak mezbûr Bahadırşah Mirza olub müfredât-ı merkūmeden gayrı tereke olmayub bir re's câriyenin i'takı ve bir re's Kazak bir re's câriyenin dahi evlâd-ı mezkûreden Aişeye ve Rukiye hibe olunıb ve kendüsinin üzerinde olan mehr-i mü'eccelin dahi zamân-ı sıhhatinde mevhûb oldığına şâhidlerim vardır ancak seferdedir isbât idemiyorum dimesiyle acilen tahrîr olınmayıb te'hîr olundığı bu mahalle beyân olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Hellâk Ali el-ma'rûf, Hasan bin Abdullah, Mehmed Ağa, Kahirî Osman Efendi, Seyyid Abdulvehhâb Efendi, Vâiz Osman Efendi.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 3a/1

Oldur ki İvaz bin Ebüssuûd ve Seyyid Ali bin Molla Ali nâm kimesneler meclis-i şer'e gelüb Mehmed Çelebi bin Abdi nâm kimesnenin mahzarında mezbûr Mehmed Çelebinin bundan akdem zevcesi olan hâzıreti'l-bi'l-meclis Safiye bint-i Koç Ali nâm hâtûn huzûrumuzda zevcem mezbûre Safiye benden boş olsun boş olsun boş olsun deyü alâ vechi's-selâse tatlîk ittiğine şâhidüz ve şehâdet iderüz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de'l-ri'âye merâsimü'l-kabûl şehâdetleri mezbûr Mehmed Çelebi ile zevcesi merkūme Safiyenin mahzarlarında makbûle olub meyânlarında galîzenin vukū'ı sâbit olmağın mûcibi ile ba'de'l-kazā mâ hüve'l-vâkī' bi't-taleb ketb olundı. Hurrire fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziyel-evvel sene 1127.

Şuhûdü'l-hâl: Seyyid Abdulvehhâb Efendi an Kaçı, Derviş Ahmed Efendi el-kâtib Mehmed Efendi ibn Murteza Çelebi.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 57a/1

Merhûme Hanbikenin tilâvet-i Kur'an içün ta'yîn olunan cüzhânlarının esâmileridir ki beyân olunur.

Mehmed bin Hasan; Lütfullah bin Mustafa; Lütfullah bin Murteza; Mehmed Efendi ibn Murteza Çelebi; Musa Ahmed Çelebi ibn Abdulbâki Efendi; Molla Mehmed bin Arslân Sofi; Mehmed Ali Molla el-ma'rûf; el-Hâc Abdûllah ibn el-Hâc Hasan; Hakıyullah bin Mustafa; Ahmed bin Mehmed Efendi; Molla

Hızır el-mücellid; Müezzin Ali; Abdüllatif bin Bayram Ali; Süleyman bin Azimet Sofi; Mustafa bin Derviş Mehmed; Mehmed bin Mahmud Sofi; Can Gâzi bin Tohtar Ali; Abdülvehhab bin Müslim; Vâiz Osman Efendi; Yazıcı oğlu Mustafa Bölük Başızade; Abdülveli bin Ali; İmam-ı İslam Halife; Ahmed bin Arslan Sofi; Eş-şeyh Abdûlmümin Efendi; Ahmed Çelebi ibn-i Abdullah Efendi.

30000; 22800; 22000; (+) 74800; 16000; (+) 90800; 88200 (-) 2600. **57b** Mustafa 192; 1008; (+) 1200; 1200; 1200; 1200; (+) 4800; 1200; 1200; 1200; 1200; (+) 10800; Ali Cân meblağ 1200; Meblağ kabalı 1200; Veliş meblağ 1200; Ahmed Osman Efendi meblağ 260; 940; (+) 1200; Ebu Bekir Sofi meblağ 1200; Abdullah meblağ 1200; Süleyman meblağ 1200; Ali meblağ 1200. Bin yüz yirmi yedi senesinin şehr-i Saferü'l hayrının ibtidâsına gelincedir seferden yine kirâ alınmaludır.

Şuhûdü'l-hâl: Abdülaziz Efendi el-ma'rûf Hamid Efendi el-müderris Abdülhalim.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 8b/1

Muhallefât-ı Şeyh Ali Mirza mâte ve tereke-i ez-zevc-i Fatıma Sultan ve'l-bint-i-Zeyneb Sultan ve'l-binteyn Hadice Sultan ve Devlet Sultan ve'l-verâset-i munhasıra fîhim.

Kara at kıymet 200 deyn-i Şeyh Ali; Saat kıymet 4.000; Yıldızlı koşka kıymet 500; Anabaş koyun adet 75 kıymet 5.000; Toklu adet 20 kıymet 800; On dört kulaç piçen kıymet 2.800; On kulaç saman kıymet 1.000; Dört kulaç tezek kıymet 300; Levâzımıyla macar kıymet 240; Üç çift köhne araba bir arşın taş kıymet 50; Dört saban levâzımıyla dört kayış kıymet 120; Batman arpa kıymet 800; Batman çavdâr kıymet 800; Yarım beşerî darı kıymet 90; Yarım batman buğday kıymet 600; Ekilmiş yarım batman buğday kıymet 800; Mine'l-eb semen 18368; Mine'l-Hâc Derviş Mirza semen 4190; Mine'l-vâlide semen 37751; Mine'l-Şah Mirza semen 24404; Yapağı kıyye adet 2 kıymet 100; Çuval adet 2 kıymet 25; Büyük çapçak kıymet 25; Koba adet 2 kıymet 25; Çapçak kıymet 20; Çelîk kıymet 10; Üç köhne çelîk kıymet 10; Küçük çapçak kıymet 10; Hamur teknesi kıymet 10; Küçük çapçak kıymet 15 deyn-i zevce; Cem'an yekûn meblağ kıymet 104.948; Resm 2.624 sîm.

TÜBA Türkiye Bilimler Akademisi Turkish Academy of Sciences www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 25b/2

Muhallefât-ı Hadice mâte ve tereke-i zevceyn-i Ebâ Ebu Bekir ve ibn Bayakayzade Mehmed Efendi ve bint-iÜmmahan es-sagīre. Hurrire sene hamse ve işrîn ve miete ve elf fî evâhir-i Şevval.

Morlu bindallı yorgan kıymet 300 li-bint; Kırmızı mindallı baş yastık kıymet 7 li-bint; Kırmızıları basma döşek kıymet 120 el-ab; Basma döşek kıymet 100 el-ab; Köhne siyâh kebe kıymet 50 el-ab; Köhne bindallı kıymet 80 li-zevc; Nefti boğasi zarflı kürk kıymet 120 li-zevc; Köhne … Kıymet 40 el-ab; Ala karın zarfsız köhne kürk kıymet 200 li-zevc; Döşek cârşabı adet 2 kıymet 120; Karaboz beştemâl kıymet 40 el-ab; Dikme bohça kıymet 20 le-ab; Kutu sandûk kıymet 30 li-zevc; Bir meşin seccâde kıymet 5 li-zevc; Bir sebet sandûk ma'a hırdavat kıymet 80 li-ab; Mâili köhne bindallı köpeden kıymet 20 li-ab; Bir yüz bezi kıymet 19 li-ab; Saçak kıymet 10 li-ab; Makrama kıymet 60; Yeşilli mum çember kıymet 250 li-ab; Maili sâde hatâlı kupa? Kıymet 5 le-ab; Atlas cedîd kupa kıymet 5 li-ab; köhne zıbun kıymet 80 li-ab; Basma cârşab kıymet 80; Bindallı kıymet 100 li-ab; Basma don kıymet 70 li-ab; Melez kırbaş adet 17 kıymet 150 li-zevc; Makramalık keten adet 10 kıymet 150; Sâde uçkūr adet 8 kıymet 100 le-ab; Sâde yağlık keten adet 30 kıymet 150 li-ab; Yeşil cedîd şâl kıymet 170 li-zevc; Def'a yüz bezi kıymet 10 li-ab; Gümüş kemer kuşak kıymet 1.000 li-zevc; Gümüş bilezik kıymet 180 li-bint; Altûn küpe kıymet 500 li-bint; Nakışlı yağlık adet 4 kıymet 80 li-zevc; Köhne el çatkı kıymet 40 li-ab; Nakışlı yüz bezi kıymet 10 li-zevc; Kurma cedîd bohça kıymet 70 li-zevc; Üç ağaç el daralı kıymet 75 li- zevc; Hırdavat kıymet 50 li-zevc; Kutu içinde olan hırdavat kıymet 40 li-ab; Köhne kaşağı orak kıymet 25 li-zevc; Kol sandığı kıymet 20 li-zevc; Mehr 36.200; Merkūm semen 9200; Hisse-i bint 4.600; Hisse-i âhire semen 2398 sagīr; Hisse-i-ab semen 2398; Resm-i âdî semen 240.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 27a/1

Muhallefât-ı Fatıma Bike mâte ve tereket-i zevce-i el-Hâc Ahmed ve ibne İsmail ve binteyn Sabahat ve İsmihan ve'l-verâset-i münhasıra fihimâ. Fî evâhir-i şehr-i Şevval li hamse ve işrîn ve mie ve elf.

Buzağıyla kızıl sığır kıymet 500; Koba sığır kıymet 350; Koba konanca kıymet 250; Zencirli hare kürk kıymet 300; Zincâb kürk kıymet 300; Kutı sandûk 2 kıymet 800; Büyük halı köhne kıymet 700; Garma bohça kıymet 200; Hatâî

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

kaftân kıymet 800; Gümüş düğmesiyle 22 kıymet 800; Bindallı kaftân kıymet 250; Hatâî ? kıymet 80; Yüz yastığı kıymet 100; Yüz yastığı kıymet 100; Çatma yastık semen 2 kıymet 400; Hatâî yastık zarfı 1 kıymet 150; Yeşil çatma döşek kıymet 300; Makat köhne kıymet 150; Bindallı yorgan kıymet 250; Beyaz peşgîr kıymet 80; Raht kuşak kıymet 1.600; Altûn küpe kıymet 1.800; Bilezik kıymet 250; Mehr-i mü'ecceldir zimmet el-mezbûr meblağ 1.200. Cem'an meblağ 16.410; Resm-i kısmet meblağ 400; Hisse-i zevc meblağ 4.000; Hisse-i ibn İsmail meblağ 6.000; Hisse-i-nâs-ı merkūmeteyn meblağ 6.000.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 37a/1

Muhallefât-ı Kara Mehmed Bölükbaşı mâte fî karye-i Beyimköy tereke ve zevce-i Fatıma Bike. Hurrire fî evâil-i şehr-i Cemâziyelevvel sene sitte ve işrîn ve miete ve elf.

Beyne'l-ahâlî ve'l-Çerâkise ma'lûmu'l-hudûd ve araba yoluyla kendi sâkin olduğu karyede vâkī' bâğçe kıymet 1.800 mehr-i-zevce; Mirza Han nâm Çerâkise Kazak kıymet 8.000 deyn-i Karabet zimmî; Bir bâb çatmahâne önünde sofasıyla ve alanında arâziyle kıymet 4.200 mehr-i zevce; Köhne büyük divân halı kıymet 500 mehr-i zevce; Köhne Beyaz keçe kıymet 30 zevceti; Cedîd derme ev keçesiyle levâzımıyla kıymet 240 deyn-i Karabet zimmî; ... adet 4 kıymet 20 ez-zevce; İki sahan kıymet 60 Karabet; İki bâkır sahan kıymet 80 deyn-i Karabet; İki bâkır sahan kapağıyla kıymet 80 deyn-i Mustafa Çelebi; Su testi kıymet 25 Karabet; İki tepsi kıymet 20 deyn-i Mustafa Çelebi; Bakır ibrik kıymet 125 zevceti; ? kıymet 5 zevce; Asma sagīr kazan kıymet 300 Karabet; Küçük kahve ibriği kıymet 40 zevce; Sac ayak kıymet 11 zevce; Nacak balta kıymet 10 zevce; Göker at kıymet 1.000 deyn-i Karabet; Cıran koşka at kıymet 1.500 Karabet; Mısır hasırı kıymet 80 er-resm; Minder kıymet 100 deyn-i Mustafa Çelebi; Basma yorgan kıymet 100 Karabet; Çûka çakşır kıymet 400 deyn-i Karabet; Maili çûka zarflı samur kürk kıymet 3.000 Karabet; Yeşil çûka dolama kıymet 500 deyn-i Karabet; İki kemer kuşak kıymet 10 Karabet; Öküz kıymet 650 Karabet; Bir çift tabancalı tüfek kıymet 1.200 deyn-i Karabet; Köhne seyf kıymet 100; Nükûd sîm456; Eşyâ-yı bey' bahâsından sîm1090; Cem'an yekûn meblağ 40.861. İhrâcât mehri'z-zevce Fatıma müsebbete be-şehâdeti İdris ve Mustafa 23.000; Deyn-i Karabet zimmî be-şehâdeti el-mezbûrân 15.000; Deyn-i Mustafa 1200; Resm-i âdî 39.200; Deyn-i İdris

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

1.000; Deyn-i el-Hâc Osman 300; (+) 40585; Deyn-i Mustafa Çelebi ibn el-Hâc Mahmud 500; Deyn-i Yahudi 70; (+) 41160 düyûn-ı meblağ 41155. **[37a/2]** Müteveffâ-yı mezbûrûn terekesi savb-ı şer'den tahrîr olundukta zevcesi Fatıma Bike'nin mehriçün ve sâir düyûn-ı müteferrika içün vefa itmeyüb üç dört yüz akçe noksân olduğundan zevcesi mehrinden noksânını edâ eyleyüb usūbeti içün kısmete mâl bâkī kalmadığı bu mevzûda kayd olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi, Abdülfettah bin Abdulvehhâb ve İdris fî Bağçesaray, Abdulvehhâb ve Halil fî Bağçesaray ve Kara Ali ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 38b/1

Muhallefât-ı Mehmed Çelebi fî karye-i Şeyh Efendi ve tereke usūbeten nesebiyye Abdurrahman ve Salih ve Abdulcemil Çelebi ve'l-verâset-i münhasıra fîhim hurriren fî evâhir-i Cemâziyelevvel sene sitte ve işrîn ve miete ve elf.

Beyne'l-Çerakise tecdîden tagniye yurt yeri dahilinde bir çatma hâne ve karşısında bir taş hâne taraf garbında yurt yerine muttasıl bir kıt'a bağçe taş havlusıyla kıymet 8.000; Kıbleten Abdurrahim Ağa ve şimâlen yine Abdurrahim Ağa mülkine müntehîye ve şarken Hüseyin Dede mülküne müntehîye ve garben tarîk-i amme müntehîye bu hudûd ile mahdûd çâyır kıymet 3.000 ihrâc el-vasīyeti; Yurt yerinin taraf-ı şimâlinde vâkī' bağçe ve şarken tarîk tarafına müntehîye ve garben Abdurrahman Hoca mülkine müntehîye ve şimâlen ba'zen Abdurrahim Ağa ve ba'zen Abdulcemil Çelebi mülkine müntehîye kıymet 5.000; Kıpleten Mehmed Ağa mülküne müntehîye ve şarken ba'zen Abdurrahim Ağa ve ba'zen Abdulcemil Çelebi mülkine müntehîye ve şimâlen bağlara giden tarîk-i hâs ve garben Zahid mülkine müntehîye bağçe kıymet 4.000; Bulganak da vâkī' bir kıt'a arazi kıymet 200; Konanca baddal semen 160; min nakd-i sîm kıymet 500; Baddal kıymet 500; Dorı baddal kolanlı kıymet 500; Çal baddal alaşa kıymet 500 deyn-i Mehmed Ağa; Baddal kıymet 500 deyn-i Mehmed; İki köhne çatma yastık kıymet 200; Eğer ma' levâzım kıymet 80; Çöyün kazan kıymet 60 hisseti; Bir çift altûn küpe kıymet 500; Bir tek makat kıymet 100; Bir mikdâr hurda bakır kıymet 300; Bir çift gümüşî baş döşek kıymet 300; Tirkeş ma' levâzıma kıymet 240; seyf kıymet 120.

Cem'an yekûn meblağ 28.160; Düyûn-ı müteferrika; İhrâcât; Deyn-i Hasan Çelebi 660; Deyn-i Mehmed Ağa 600; techîz ve tekfîn 350; (+)1710; Resm-i âdî 700; Gassâliye 200; (+) 2610; 100; meblağ 2710; ve'l-bâkīyü'l-kısmete meb-

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

lağ 25.310; ... meblağ 8.426; İhrâcât; Yevm-i mevtinde harç 1.000; Cenâze üzerine bindallı 180; Bal yağ açma 100; (+)1280; Kelam içün 1.200; (+)2480; Ve'l-bâkīyü'l meblağ 5.956.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 39a/1

Muhallefât-ı Murad Şâh mâte ve tereket-i zevce-i Havva ve ibnet-i Kutlu Hân ve sitte benin İnayetşâh ve Seyyid Ahmed ve Muhiddin ve Muharrem ve Ahmed ve Yunus ve'l-verâseti münhasıra fîhim hurrire fî nısf-ı Cemâziyelevvel sene sitte ve işrîn ve miete ve elf.

Çavdâr adet 32 şinik kıymet 720; Arpa adet 15 şinik kıymet 240; Buğday adet 6 şinik kıymet 125; Mezrû' çavdâr adet 6 şinik kıymet 240 ez-zevceti; Kaldırımda mezrû' çavdâr şinik kıymet 400 Seyyid Abdullah; Ev kurbında mezrû' kıymet 40; Köhne nefti kebe kıymet 40 Seyyid Ahmed; İki beyaz keçe kıymet 70 ez-zevceti; Yan makatı kıymet 60 ez-zevceti; Basma yastık kıymet 30; Köhne yastık kyımet 10; Köhne basma yorgan kıymet 60 ez-zevceti; Köhne perde yorgan kıymet 30 Seyyid Ahmed; Basma döşek kıymet 60 ez-zevceti; Köhne çatma yastık kıymet 10; İki yastık kıymet 20; Bir çatma ve bir basma yastık kıymet 35 Seyyid Ahmed; Köhne iki minder kıymet 70 Seyyid Ahmed; Yağ kıyye 2 kıymet 30; Küçük sandık kıymet 5; Mikras kıymet 20 ez-zevceti; Atik Kelâmullah kıymet 40; Üç fincân kıymet 3; Kılıç kıymet 40 Seyyid Ahmed; Şişe tebsi kıymet 2; Kutu şişe kına kıymet 5; Terazi kıymet 5; Şamdân kıymet 5; Çengel kıymet 5 ez-zevce; Tabak kıymet 3; Küb kıymet 5; Köhne şamdân kıymet 5; Kilit kıymet 5; Ustura kıymet 2; Köhne halı kıymet 20; Bakır sini kıymet 35 ez-zevce; Tekne kıymet 20 ez-zevce; Büyük sac ayak kıymet 40 ez-zevceti; Hına kıymet 20; Küçük tekne kıymet 15 Seyyid Ahmed; Demir tarak kıymet 15 ez-zevceti; Leğen kıymet 220 Muhiddin; Kazan meblağ 1 direm 300 kıymet 140 ez-zevceti; Küçük sac ayak kıymet 15 er-resm; İki leğen kıymet 40; Üç burgı kıymet 40 er-resm; Aşkı kıymet 11; Üç orak kıymet 15; Meşe pare sîm5 kıymet 5; Bakır ibrik kıymet 100 Seyyid Ahmed; Küçük sini kıymet 120; ez-zevceti; Ayaklı sahan kıymet 100 ez-zevceti; El tâbesi kıymet 30 ez-zevceti; Kefgîr kıymet 25; Hamam testi kıymet 30 ez-zevce; Def'a kilit kıymet 5; Büyük saban demiri ma' kılıç kıymet 120 Seyyid Ahmed; Kazma balta kıymet 30; Çapa kıymet 5; İki ? kıymet 8 Seyyid Ahmed; Ok kıymet 25 ez-zevce; Köhne kazma kıymet 11; ? kıymet 10; Keser kıymet 10; Satır kıymet 5 Seyyid Ahmed;

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

İki balta kıymet 40 er-resm; Faraş kıymet 5; Çalgı kıymet 25; Bıçkı kıymet 2; Büyük çöyün kazan kıymet 200 er-resm; Küçük çöyün kazan kıymet 130 er-resm; Eğer ma‘ levâzım kıymet 60; Cedîd kamış kıymet 30 er-resm; İki kamış kıymet 20 ed-deyn; ? kıymet 15 er-resm; Deri kürk kıymet 40; Ağ kıymet 15; Çelîk kıymet 5 ez-zevce; Küpe kıymet 40 ez-zevce; Bıçkı kıymet 25 ez-zevce; İki varil kıymet 15 ez-zevce; Def‘a varil kıymet 15 ez-zevce; Büyük bıçkı kıymet 30 ez-zevce; Ot bıckı kıymet 25 ez-zevce; Şinik kıymet 10; Buğday bıçkısı kıymet 40 ez-zevce; Def‘a bir bıçkı kıymet 20 Seyyid Ahmed; Yün kıymet 100 er-resm; Halat kıymet 1.200 ez-zevce. **39b** Cabbar sığır buzağıyla kıymet 400; Cabbar konançın kıymet 150 ez-zevce; Göker öküz kıymet 500 Ahmed; Bir çift araba kıymet 60 Ahmed; Araba arşın kıymet 35; Köhne kübçek adet 8 kıymet 30 Ahmed; Göker ağaç kıymet 15 ez-zevceti; Sapan ağaçları kıymet 30; Macâr arşın ma‘ levâzım kıymet 30; Büyük saban ağacı kıymet 30; Küçük falacık ağacı kıymet 10; Çatmalar semen 100; Sâyır ağacı semen ve nısfı 55; Koyun 50 adet 50 kıymet 1.350 ez-zevce; Saman kıymet 200; Üç kovan kıymet 200 er-resm; Kışla dağı arazi kıymet 2.000; Kır üzerinde yer kıymet 600 ez-zevce; Sebet kıymet 1000; Bağ ardındaki tarla yeri kıymet 1.200; Muhiddin içün ta‘yîn yer ma‘ yol Ahmed kıymet 2.000; Anun beri yanında yer ma‘ oda yeri ve yol iki çatma ve hayatıyla ve kat kapısuyla Muhiddin ve Muharrem yurt yeri müstamel havlusuyla kıymet 10.000; Üsküle akçesi kıymet 100 ez-zevce; Kile kıymet 10; Tekne kıymet 5; İki tahta kıymet 5; Çökme ? kıymet 15; Basma minder kıymet 20; Yastık kıymet 10; Büyük nacak kıymet 40; Keten ağaçı kıymet 20; Kilid kıymet 30; Def‘a kilid kıymet 20. Cem‘an yekûn meblağ 28.022; İhrâcât-ı vasīyet 1.800; Resm-i kādı 940; Düyûn-ı müteferrika 9.990; Vasīyet-i Kelamullah 600; Deyn-i Kutlu 13.330; Deyn-i Ahmed 1.100 (+) 14.430; 125 (+) 14.555.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 42b/1

Muhallefât-ı el-Hâc İbrahim mâte ve tereke zevce-i-mü’mine usūbeten nesebiyye Osman Paşa ve Hasan Paşa ve Ahmed Paşa ve Salih Paşa ve İbrahim Paşa ve Mehmed Paşa ve Hüseyin Paşa es-sabî Abdullatif ve Mustafa ve’l-verâset-i münhasırati aleyhim vukū‘yü’t-tahrîr fî evâil-i şehr-i Receb sene 1126.

Hoşab testi kıymet 60; Büyük kahve ibriği kıymet 60; Küçük kahve ibriği kıymet 25; Bakır fener kıymet 70; ? adet 5 kıymet 70; Hoşab testi kıymet 30; İki

sahan kıymet 60; Dört sahan meblağ 2 kıymet 200; İki büyük sahan meblağ 2 kıymet 250; bir lenger kıymet 100; Büyük ? meblağ 3 kıymet 240; Büyük küfte tâbesi kıymet 80; ayaklı testi kıymet 20; Bakır saplı ayak ma‘ küçük testi kıymet 30; Def‘a saplı ayak kıymet 25; Küçük küfte taba ma‘ testi kıymet 40; kazan ma‘ kapak meblağ 2 kıymet 250; Şamdân kıymet 10 Küçük tencere ma‘ kapak kıymet 100; El tâbesi kıymet 100; Köhne el kupa tası kıymet 10; Def‘a küçük tâbe kıymet 40; Küçük tabâk kıymet 5; Kazan ma‘ kapak kıymet 100; Tencere ma‘ kapâk meblağ 1 kıymet 150; Leğen ibrik adet 1 kıymet 200; Bakır sini meblağ 1 kıymet 160; Kazan kapağı kıymet 30; Hurda demir kıymet 10; Küçük terazi ma‘ dirhem 1 kıymet 75; Akçe tahtası kıymet 5; Küçük tahta kıymet 15; Küçük kürk kıymet 120; Köhne kürk kıymet 30; Köhne beden kürk kıymet 150; Def‘a köhne kürk 150; Alaca minder kıymet 10; Köhne ihram kıymet 5; Ala kilim adet 2 kıymet 100; Yan kebesi kıymet 100; Basma yorgan kıymet 150 zevce; Köhne yorgan kıymet 40; Bir çift tabanca kıymet 125; Kılıç kıymet 200; Kantar kıymet 30; Bogasi kapama kıymet 150; Beden kürk kıymet 50; ? kıymet 5; Kamçı kıymet 5; Kırmızı kuşak kıymet 20; Köhne çakşır kıymet 60; Cüzdan kıymet 30; Üç arşın basma kıymet 30; Bir mikdar bez kıymet 50; Köhne çakşır kıymet 5; Yarım top bez kıymet 50; Hamur bezi kıymet 20; Tesbih kıymet 5; Bir kıt‘a basma kıymet 8; Leğen kıymet 25; Bir yay kıymet 60; İki tesbih kıymet 8; Halı seccade kıymet 50; Sarık ma‘ kavuk kıymet 50; Bıçak kıymet 5; Yüz bezi kıymet 10; Köhne kalpak kıymet 15; Üç yastık kıymet 30; Dört yastık kıymet 120; Köhne kapama ve zıbın kıymet 20; Taliki kıymet 50; Köhne minder kıymet 5; Köhne zıbın kıymet 10; Köhne döşek ma‘ yastık kıymet 30; Dimi döşek kıymet 25; Cedîd pabuc kıymet 30. **[43a]** İki beyaz zıbın kıymet 50; Don kıymet 25; İki sarık kıymet 100; Def‘a sarık kıymet 160; Gömlek kıymet 50; İki don kıymet 40; İki gülabdân kıymet 10; Demir arşın kıymet 10; Nacak balta kıymet 10; Aba kalpak kıymet 10; Siyah tahta sandık kıymet 100; Halı kıymet 200; Sarı kebe kıymet 50; Alaca minder kıymet 5; İki minder kıymet 10; İki keçe iki hasır kıymet 50; Bir mikdar pirinç kıymet 70; Bir mikdar balmumu kıymet 10; Kilit kıymet 5; Havan kıymet 50; Biberlik kıymet 5; Köhne ocak yaşmağı kıymet 25; Çüyun kazan kıymet 100; Kahve tabağı kıymet 30; Demir maşa ve kürek kıymet 15; Nükūd-ı zimmet-i İbrahim meblağ 14.500; Berha Yahudi zimmetinde meblağ 6.400; Mustafa Paşa zimmetinde meblağ 2.400; Bir mikdar odun kıymet 500 Zevce; İki fuçı kıymet 100; Fuçı testi kıymet 20; Çapçak adet 13 kıymet 300; Balmumu kıymet 90; Huni kıymet 30; İki tekne kıymet 30; Köhne mısır hasırı kıymet 30; Köhne kebe kıymet 20;

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

Dört çuval kıymet 60; Huni kıymet 15; Köhne çizme kıymet 30; Tekne kıymet 10; Basma yorgan kıymet 50; Şalvar kıymet 50; Kutu kıymet 15; Tekne kıymet 15 zevciye; Çabcak kıymet 40; Bir sicim bir ? kıymet 30; Bir kıt'a un kıymet 40; Demir şiş kıymet 5; Küçük kantar kıymet 3; Üç yastık bir minder kıymet 100; Yağ kıymet 100 zevceyi; Sekiz kaşık kıymet 5; Bakır tabak kıymet 25; Sac ayak kıymet 10; Bir mikdar bal kıymet 60 zevcen; İki ustura kıymet 10; Kilit kıymet 10; Dükkân kilidi kıymet 100; Kilit kıymet 10; Köhne yağmurluk kıymet 50; Sarık kıymet 100; Yedi adet tepsi kıymet 100; İki kilit kıymet 30 zevcen; Büyük sac ayak kıymet 20; Köhne leğen kıymet 40; Kahve ibriği kıymet 25; Bir tepsi kıymet 15; Çopar dana kıymet 150; Leğen ma' ibrik kıymet 200; Küçük bakır sini kıymet 100; Kefgir kıymet 10; El tâbası kıymet 70; Bir tebsi kıymet 15; Üç sac ayak kıymet 20; Mum huni Şamdân kıymet 20; İki basma yorgan kıymet 250; Sarı kebe kıymet 150; Çûka kıymet 600; sonradan zuhur iden; Saat kıymet 350. Cem'an yekûn meblağ 40.540; İhrâcât: Mehr-i mü'eccel meblağ 4.800; Resm-i kısmet meblağ 1.010; El-bâkī meblağ 34730; vasīyet-i müsbete bi's-sülüs meblağ 11.576; El-bâkīyü'l-verese meblağ 23.154; Hissetü'l-zevce meblağ 5.788; El-bâkīyü'l-hîbe meblağ 17366; Masraf ve nükūd budur; Li-ecli's-sülüs 4.693; tehcîz ve tekfîn 2600; Resm-i kısmet 1.010 (+) 8.303; Mehr-i mü'eccel 1.800; Hisse-i zevce 4.505; Hisse-i sagīrîn 3.858 (+)18.466. Her birine bin dokuz yüz yirmi dokuzar akçe isabet eylemişdir.

TÜRKİYE BİLİMLER ARAKEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

ORRNB, Fond 917, No: 45. 43b/1

tuba.gov.tr

Muhallefât-ı Şaban Ağa. Hurrire fi'l-yevmi's-sâlis işrîn Ramâzan sene 1126

Cedîd zolatadan esedî adet 21 bi-hesâb-ı sîm 2.100; Nakit sîm 200; Frenkli yaldız altûnu adet 6 kıymet 1.800; Tuğralı Altûn adet 9 kıymet 15.340; Beyaz ? kıymet 60; İpek kenârlı gömlek kıymet 150; Def'a gömlek ve don kıymet 120; Def'a don ve iki uçkūr kıymet 50; Def'a uçkūr ve yüz bezi ve beyaz bogasi uckūrlu puşi kıymet 20; Parça keten kıymet 15; Sakızî köhne kuşak kıymet 200; Siyah bogāsi fistân kıymet 120; İki babuş ve iki mest kıymet 200; çûka kalpak kıymet 40; Nacak adet 4 kıymet 50; Yeşil çûka kıymet 350; Neftî çûka dolama kıymet 500; Kırmızı bogāsi fistân kıymet 250; Alacalı don kıymet 100; Çûka çakşır ve mest kıymet 600; Bogāsi fistân kıymet 300; Duhan kîsesi semen 2 kıymet 50; Sabun kıt'a 16 kıymet 30; Sebet sandûk kıymet 150; Köhne çizme kıymet 50; Takunya semen 3 kıymet 20; Köhne kalpak ve uçkūr kıymet 5;

kamcı ve sapkı kıymet 80; Alaca bohca semen 2 kıymet 30; Heybe kıymet 25; Yeşil çûka zarflı naher kürk kıymet 800; Yağmurluk kıymet 100; Tirkeş kıymet 300; Eğer levâzımıyla kıymet 200; Nakışlı makrama semen 8 kıymet 120; Mürdim beyazı semen 2 kıymet 350; Yeşil kerake kıymet 800; Kırmızı çûka kıymet 600; Cem'an yekûn meblağ 26.280.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 43b/2

Müteveffâ-yı mezbûr marazı halinde âkîl iken Ali Ağayı vasî-i muhtâr idüb terekesinin sülüs-i tamâmına dek yevm-i mevtinde techîz ve tekfîn ve tedfîn ve tasaddukât-ı şer'iyyesi içün sarf ve harc itmeğe izin virdiği mezbûr Ali Ağanın da'vâsı akabinde Lütfullah bin Murteza ve Sefer bin Abdullah nâm kimesnelerin şehâdet-i şer'iyye ile sâbit olub mesârûf olan mahallerdir ki beyân olunur. Li-ecli'l-iskāt-ı salat kıymet 2.500; Molla Hüsrev Girman içün kıymet 730; Kefen kıymet 700; Namazını kılan imâm içün kıymet 300; Taş akçesi kıymet 160; Müezzinlere kıymet 120; Gassal harcı kıymet 200; Hafr kazanlara kıymet 200; Tabût içün tahta meblağ 120; Keraste meblağ 300; Desti içün meblağ 16; Hatm-i Kurân içün meblağ 120; Setir bezi meblağ 30; Resm-i tahrîr meblağ 675; Def'a kefen küsûru kıymet 30; Kabrinde tasadduk meblağ 300.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 45. 43b/3

Oldur ki karye-i Çobatardan Tohtar Ali ve Mehmed ibn-i Piyale Ağa nâm kimesneler müteveffâ-yı mezbûr Şaban Ağa ibn-i Piyale'nin li-eb karındâşları olub el-an verâset-i mezbûrân-ı münhasıra olub bunlardan gayrı vâris-i ma'rûfî olmadığına karye-i merkūmeden Mehmed Hoca İbn-i Ali ve Müstecip bin Hasan nâm kimesneler şehâdet-i şer'iyyeleri müteveffâ-yı mezbûrın vasî-i muhtârı olan Ali Ağanın huzurunda ta'yîn ve nasb itdüği vekîl-i şer'înin Hüseyin halife mahzarında sübût bulduğu kayd-şüd.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulema İslam Efendi, Mehmed Efendi ibn-i Murteza Çelebi ve Seyyid Bahri Çelebi, Mirza Ağa an Boynak ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 45b/1

Muhallefât-ı Melike Sultan Bike mâte ve tereke-i zevce-i Osman Mirza ve'l-ibn-i Ali Mirza Derviş Mirza ve'l-ibneteyn Hub Sultan ve Mahbub Sultan ve Devlethan Sultan ve'l-verâset-i munhasırati aleyhim vâkī'yü't-tahrîr fi evâhir-i şehr-i Saferü'l-hayr sene 1127.

Ziyade nâm câriye ibneteyn kıymet 13000; Samur paça kürk ma' sîm ve düğme adet 2 kıymet 1600 Hub Sultan; Zincirli kapama kıymet 500 ibn-i Aliye; Demir murabba ferace kıymet 300 Aliye; Bindallı şal kıymet 150 Hub Sultan; Çift bindallı karın kıymet 600 Hub Sultan; İpek kenarlı gömlek kıymet 120 Hub Sultan; Terbuş kıymet 150 Hub Sultan; Bindallı kıymet 100 Hub Sultan; Bir kıt'a atlas kıymet 40 Hub Sultan; Kara Bohça kıymet 130 Hub Sultan; Kadife yayma kıymet 500 Derviş; Bir çift kırmızı kadife yastık kıymet 350 Hub Sultan; Def'a kadife yastık kıymet 140; Kırmızı kutnisi döşek kıymet 200 Hub Sultan; Rahciyan kıymet 120 Hub Sultan; Hil'at kuşak kıymet 350 Hub Sultan; Çatma yorgan kıymet 550 Mahbub; Bindallı yastık kıymet 25; Köhne hataî yorgan kıymet 120 Mahbub; Halı kıymet 800 Mahbub; Alaca döşek kıymet 150 Mahbub; Basma döşek kıymet 120 Mahbub; Çarşâb kıymet 50 Mahbub; Ayna kıymet 10; Bir çift çûka yastık kıymet 100 Mahbub Sultan; Çatma yastık kıymet 100 Derviş; İki köhne yan kebesi kıymet 120 Mahbub; Şamdân kıymet 50 Mahbub; Çeyiz tabak kıymet 15; Hamayil kıymet 25; İki kelâm-ı kadîm kıymet 560; İki kutu sandûk kıymet 400; Sebet sandûk kıymet 60; Küçük sandûk kıymet 40; Beş adet Kapaklı sahan kıymet 600 Mahbub; İki sahan kıymet 120; Küçük bakır sini kıymet 200 resm; Bakır güğüm kıymet 100 Aliye; Küçük sahan kıymet 50; Leğen ma' ibrik kıymet 180; Kara sığır ma' buzağıyla kıymet 500; Koşka sığır kıymet 400; Göğer öküz kıymet 500 Mahbub Sultan; Kara konanca kıymet 200 Mahbub Sultan; Ak kuyruk konanca kıymet 200; Koşka dana kıymet 100; Sîm başkuşak kıymet 120; İki sîm kasıre kıymet 120; Altûn küpe kıymet 700 resm; Bir mikdar incir kıymet 300 Derviş; Zevci zimmetinde mehr-i meblağ 10.000. Cem'an yekûn meblağ 36.125; Resm-i kısmet meblağ 900.

ORRNB, Fond 917, No: 45. 54b/2

Oldur ki bundan akdem mahmiyye-i Bağçesarayda el-Hâc Hasan mahallesinde sâkin iken vefât iden Saliha bint-iAhmed nâm hâtûnun mahmiyye-i

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Gözleve'de Aişe Bike nâm mahbûbe verâsesi olub ciheti verâset-i mezbûre Abide Bikenin babası Aliş Çelebi ve iki anası Halime Bike ile müteveffiye-i mezbûrenin vâlidesi Fatıma ile kız karındaşlar olub ikisinin babası el-Hâc Abdi nâm kimesne olduğını udûlden Receb bin Mehmed ve Mehmed bin Süleyman nâm kimesnelerin şehâdetleri ile isbât idüb bundan gayrı müteveffiye-i mezbûrenin terekesine müstehak bir varise-iâher dahi olmadığı ecilden tereke-i müteveffiye-i mezbûreden olmak üzere sübût ve defter olunan eşyâ-yı âtîye mezbûr Abide Bikeye def' olundığı bu mahalle beyân olundı. Hurrire fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziyelevvel.

Hanen nâm câriye meblağ 4.000; Nehri Alma'da Börk nâm mezra'ada vâkī bağ meblağ 6.000; Sebet sandûk kıymet 80; Üç köhne don kıymet 40; Köhne çember kıymet 15; Dülbent kıymet 25; El bezi kıymet 5; Nakd kıymet 5.000; Çarşâb kıymet 40; İki köhne gömlek kıymet 40; Köhne sofa ferâce kıymet 80; Altın küpe kıymet 1200; Köhne peyker kıymet 15; Köhne mest 5; iplik kıymet 60; Kalıb kıymet 10; Sabun kıymet 15; Kalıb kıymet 6; Hamam tası kıymet 25; Baş kuşak kıymet 100; Kutu kıymet 5; Kilit kıymet 15; Kübte tavası kıymet 120; Bakır güğüm kıymet 120; Bakır sini kıymet 160; İki şamdân kıymet 30; İki bakır leğen kıymet 200. **55a** Tencere ma' kapak kıymet 140; Def'a tencere ma' kapak kıymet 140; Büyük kazan ma' kapak kıymet 250; Saplı ayak kıymet 100; Kahve ibriği kıymet 30; İki sahan kıymet 60; Dört tebsi kıymet 50; Hoşab testi kıymet 40; Kahve tabağı kıymet 30; El tavası kıymet 30; Satır kıymet 10; Sac ayak kıymet 5; Bindallı kupa kıymet 150; Kürk kıymet 150; Kilim seccade kıymet 10; Basma yorgan kıymet 120; İki yan kebesi kıymet 240; Basma yorgan kıymet 120; Def'a basma yorgan kıymet 120; Orta makat kıymet 300; Köhne kilim kıymet 15; İki keçe kıymet 220; Mısır hasırı kıymet 100; Köhne çatma yastık kıymet 60; Basma yastık adet 4 kıymet 120; Köhne basma döşek adet 5 kıymet 250; Köhne yaşmak kıymet 10; Kaşık kıymet 6; Üç kile buğday kıymet 300; Çapçak adet 6 kıymet 75; İki köhne ma' huni kıymet 20; Yarım şinik dakik kıymet 25; Bir mikdar un kıymet 30; Bir mikdar yağ kıymet 50; Mum hunisi kıymet 20; Hamur tekne kıymet 5; İhrâcât techîz tekfîn meblağ 2.040; Vasīyet meblağ 1.800; Resm meblağ 750. Cem'an beyân meblağ 20.766; 4590 (-); 16176; 2040; 1800; 0750 (+) 4590.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 33. 2a

Oldur ki Abdulbaki bin el-Hâc Mustafa mahfel-i kazāda imâm-ı sâbıkları Lütfûllah Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ idüb iş bu Lütfullah Efendi üzerine mescid-i merkūmın evkāfından 15 altûn vâcibü'l-edâ deyni vardır taleb iderüz didikde gıbbe's-su'âl ikrâr-ı kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl: El-mezbûrûn.

ORRNB, Fond 917, No: 25. 5a

Fermân-ı Şerîf-i Hacı Giray Hân Fî Nasb-ı Serdâr-ı Yeniçeriyân.

Bâ'is-i tahrîr-i yârlığ-ı şerîf-i Hânî budur ki iş bu Dârende-i emr-i şerîfim olan kulumuz Mataracıbaşının vekîli Hasan Beşe'yi Karasu'da serdar nasb idüb yedine yârlığ-ı şerîfim virdüm ve buyurdum ki Karasu'da olan eğer Yeniçeri ve Tobcu ve Cebeci ve Acem Oğlanı ve Kul Oğlu bunların birisinin şekāveti zuhûr iderse kıdvetü'l-kuzāt Karasu kadısı Efendi huzûruna getirüb töhmeti sâbit oldıkdan sonra kulumuz Mataracıbaşının vekîli serdar Hasan Beşe'nin yedine vireler âharden kim kimesne ma'ni ve müzâhim olmıyalar şöyle bileler emr-i şerîfimle âmil olalar. Tahrîren fî yevmi's-sânî min şehr-i Rebîülâhir sene 1095.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 25. 8a

Oldur ki Şevketlü Hân-î Alişân hazretlerinin tüfenkçisi Receb Beşe meclis-i şer'e gelüb mahmiyye-i Karasu'da olan yeniçeriyân ve tobcu ve cebeci ve acemi oğlanı ve kul oğullarının her birilerinin şekāveti zuhûr iderse izn-i şer'le töhmeti sābit olundukdan sonra zabt u rabtı lazım gelirse tarafımızda ve Mataracıbaşı Hasan Beşe tarafından iş bu hâzır bi'l-meclis İbrahim Odabaşıyı vekîl nasb eylemişizdir mezbûr zâbıta mezbûr Odabaşıdır didikde mezbûr İbrahim Odabaşını dahi vekâlet-i merkūmeyi kabûl eylediği kayd şüd. Fî yevm 12 fî Şevval.

ORRNB, Fond 917, No: 25. 26b

Oldur ki el-Hâc Ali Bây mahallesi sâkinlerinden Mahcin bint-i Usta Ali nâm hâtûn tarafından ber-nehc-i şer‘i mezbûreyi ma‘rifet-i şer‘iyye ile ârîfen Hüseyin Çelebi ibn-i Debbağ Hasan ve Nur Gazi bin Ramazan nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbitü’l-vekâle mezbûrenin babası Usta Ali nâm kimesne meclis-i şer‘de Dellâl Topal Ali mahzarında takrîr-i da‘vâ idüb mezbûr Ali şarab ve gark ve bal ve boza ve’l-hasıl müskirât cinsinden şarab içersem zevcem Mahcin benden talâk-ı selâse ile boş olsun deyü şart eylemişdir hâlâ mezbûr Ali şarab hamr ve gark ve bal ve bozadan şarab içüb dün akşam vaktinde serhoş gelüb kızımızı boş olsun benden boşdur deyü ikrâr eylemiş ve hem dahi şart-ı vâkī‘ olmuşdur didikde gıbbe’s-su’âl ve âtî’l-inkâr ve’l-istişhâd udûl-i müslîminden Ahmed bin İsençöle ve Receb Göz Mehemmed nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘de hazîran olub dün akşam serhoş gelüb avratıma benden üç talak boşdur diyü ikrârına serhoş geldiğine lillâhi şahîdleriz şehâdet dahi iderüz diyü her biri edây-i şehâdet-i şer‘iyye idüb gıbbe’t-ta‘dîl ve’t-tezkîye şehâdetleri hayyîz-i kabûlde vâkī‘ olub mezbûrenin talâkıyla hükm birle mâ-vâkī‘ bi’t-taleb kayd şüd fî yevmi’s-selâse fî şehr-i Şevval lisenete hâms ve tis‘in ve elf.

Şuhûdü’l-hâl: Adil Avlan Ağa, e-Hâc Ömer Efendi el-hatîb-i sâbıka, el-Hâc Ali Serdarzade, El-Hâc Ahmed Abdulveli Efendi el-hatîb, el-Hâc Hasan Ağa, Emîr Mahmud Çelebi, Kabil el-emîn Ali Çelebi, Abdulbaki Ağa, Hüseyin Çelebi Kadızade, Mustafa Beşe Kemani, Murteza Çelebi Mustafa Beşe, Emîr Mehemmed Çelebi Emîr Musa, Kâtibü’l-hurûf Abdulbaki en-nâib, Ali Çelebi Edirnevî.

ORRNB, Fond 917, No: 25. 29a

Oldur ki Acem mahallesi sâkinâtından Hayrünnisa ibnete Kefevî Mustafa nâm hâtûn meclis-i şer‘de zevc-i mutallâkı Bayram bin İsa mahzarında takrîr-i güftâr idüb 40 altûn mehr-i mü’eccilimden ve adât-ı nafakamdan ferâgāt itmek üzere mezbûre ve cümle hal‘ eyledik ve fî ba‘de her kangımızdan zevciyete müte‘allik da‘vâ sudûr iderse lede-l-hükkâm mesmû‘ı olmasun didikde gıbbe’s-su’âl mezbûr Bayram mukırre-i mezbûre Hayrünnisa ikrâr-ı meşrûhunda tasdîk-i vecâhi ve tahkîk-i şifâhi idecek sıhhati hal‘ ve sübût-ı muhâlanın vukū‘ı üzere mâ-vâkī‘ bi’t-taleb kayd şüd. Fî yevmi’s-sâni fî şehr-i Ramazan lî-senete hams ve tis‘in ve elf

Şuhûdü’l-hâl: Şeyh Emir Hamid Efendi, Emir Ali Efendi, Ahmed Efendi el-vâiz, Emîr İsmail Efendi el-vâiz, Molla Hasan el-imâm es-sagīr, Mustafa Çelebi Ali Efendi, Kâtibü’l-hurûf Abdulbaki en-nâib, Kurban Gazi el-muhzır

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 25. 31b

Oldur ki Lazar veled-i Bünyad nâm Yahudi meclis-i şer'de Zekeriya veled-i Şolem nâm Yahudi muvâcehesinde bey' âtî'l-beyâna ikrâr idüb mahalle-i merkūmede kıbleten Aşır mülkü ve şarken tarîk-i âm ve şimâlen Mîr mülkü ve garben Zekeriya mülküne muttasıl ve müntehirdir iş bu hudûd-ı merkūme ile mahdûd bir bâb kerpiç hânemi ve fırun yeriyle ve müşterek kapusıyla ve su yoluyla ve'l-hâsıl cemî' müştemilâtıyla 50 esedîye bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüb teslîm-i mübi' ve bî-küsûr kabz semen-i ma'dûd eyledim ve müşteriyü'l-merkūm dahi alâ mâ-yelik bi'l-akār kabz ve tesellüm eyledi ba'de'l-yevm benim mülkümden hariç olub müşteriyü'l-merkūmın mülk-ü müşterâsıdır didikde gıbbe's-su'âl ve âtî't-tasdîkü'ş-şer'i sıhhat ve şirâya hükm şüd.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Ahmed, Molla Osman el-mü'ezzin, Aliş Akay el-hallâk, Ahmed Çavuş Ömer, Edirnevî el-muhzır, Kurban Gazi el-muhzır, Mehemmed Acem el-muhzır ve gayrihim mine'l-huzur.

ORRNB, Fond 917, No: 65. 1a

1156 senesinde yazının dokuzuncu Pençşenbih güni Suğdak kazasından Karasu'ya hıyar geldiği bu cümle kayd şüd. Târih-i merkūmın on beşinci güni karye-i mezbûreden kabak dahi gelmişdir 17. Salı güni kavun ve karpuz geldiği bu cümleden kayd şüd.

ORRNB, Fond 917, No: 47. 70b

Oldur ki Pîr Mehemmed Çelebi ibn el-Hâc Ebüssuûd Efendi nâm kimesne meclis-i şer'de mezbûr el-Hâc Ebüssuûd Efendi mahzarında üzerine da'vâ idüb iş bu hâzır fi'l-meclis câriye-i mezbûr el-Hâc Ebüssuûd Efendiden 180 gurûşa iştirâ itmiş idim sağ omuzu mâ-ayib olmakla redd itmek murâdımdır didikde mezbûr el-Hâc Ebüssuûd cevâbı mutasaddî olub ayb-ı mezbûrdan malım olduğı halde bey' itmişindir diyüb mezbûr Pir Mehemmed Çelebi'den ayb-ı mezbûr el-Hâc Ebüssuûd'un yedinde iken olduğı istişhâd olundukda Ali bin Mustafa ve Sefer Ali bin Şahbaz nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırûn olub âtî'l-istişhâd her biri şöyle edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediler ki iş bu câriyenin mâ-ayib-i mezbûrı el-Hâc Ebüssuûddan mukaddem olan Mollası Murteza Efendi'nin mülki olduğı halde el-Hâc Ebüssuûdun olduğı

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

halde olan ayb kadîmdir bizler bu husūsa şahîdleriz şehâdet dahi iderüz deyü her biri alâ-vefk da‘vâ Pîr Mehemmed Çelebi edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye itdiklerinde ba‘de’t-ta‘dîl ve’t-tezkîye şehâdetleri makbûle oldukdan sonra mezbûr Pîr Mehemmed Çelebi ayb-ı mezbûre ıtlâğından sonra kabûlü ve rızâsına müte‘allik ve delâlet ider bir sene sādır olmadığına ? kuluna istihlâf olundıkda hulf-ı bi’l-llâhi’l-azîm itmekle redd olundığı kayd şüd.

Şuhûdü’l-hâl: Abdurrahim Efendi el-müderris, Sâdullah Efendi el-müderris, Avdulahd Efendi el-imâm, Himmet Efendi el-ma‘rûf, Sadi Çelebi Ahmed, Şah Mirza Mirza Mehmed Mirza, Mahmud Mirza Kadir Berdi, Mehemmed Çelebi Ömer, Sadullah Çelebi, Sarı Molla, Latif Çelebi, el-Hâc Ebüssuûd hüddâm-ı mahkeme.

ORRNB, Fond 917, No: 26. 67a/1

Kıdvetü’l- kuzāt-ı ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-kelâm Mevlana Taman kādısı zide fazlühu tevkī‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki cenâb-ı imâret sa‘âdet hâlâ Kırım hânı olan Selim Giray Hân Der-sa‘âdetime arz gönderüb Çerkes Beğleri ve Sipahilerin kadîmden darü’l-harbden ihrâc idüb Taman Adasında iskân eyledikleri defterlü reâyâları a’şar-ı şer‘iyyeleriden mîrî tarafına virdüklerinden sonra sipâhilerine dahi rüsûm-ı raiyyet virmek kānûn olub hâlâ rüsûm-ı raiyyetlerin ta‘allül itmeleriyle mu‘tad-ı kadîm üzere rüsûm-ı raiyyetlerin sipâhilerine virilmek bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına i‘lâm eylemeğin Hazîne-i Amîremde mahfûz olan Kefe mukātaası defterlerine nazar olundıkda Çerkes Beğlerinin sipâhilerinin darü’l-harbden ihrac eyledikleri reâyâ Taman Adasından bâ-fermân iskân ve hâsıl eyledikleri mahsûlâtın öşri erzâk-ı buğday içün ve resm-i ganemleri mukātaa zemînleri mîrî içün Kefe nâzırları tarafından tahsîl olunmak üzere müceddeden tahrîr olduğı mestûr ve mukayyed bulunmağın imdi mukaddema virilen emr-i şerîf mu‘cebince şer‘î kanun üzere amel olunmak üzere fermânım olmuşdır diyü buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi Çerkes Beğlerinin ve Sipâhilerinin darü’l-harbden ihrac idüb Taman Adasında iskân itdidikleri reâyâ tâifesi hâsıl eyledikleri mahsûlâtın öşri erzak-ı buğday içün ve resm-i ganemlerin ve mukātaa-i zemînlerin mîrî içün Kefe nâzırlarına edâ eyledıklerinden sonra rüsûm-ı raiyyetlerin kadîmden viregeldikleri üzere ve mukaddema virilen emr-i şerîfim mu‘cebince ve şer‘ ve kānûn üzere beğlerine ve sipâhilerine edâ itdirdüb olugelmişe ve kānûn-ı kadîme muhâlif kimesneye kat‘a ta‘allül ve muhâlefet itdürmeyüb husûs-ı mezbûr içün emr

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

irsâline muhtaç itmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'l-râb'i aşere şehr-i Rebîülevvel sene sitte ve tis'în ve elf.

ORRNB, Fond 917, No: 44. 5b/3

Oldur ki Alem Sultan Hân Murad Giray Hân hazretlerinin zevci olub bundan akdem vefât iden Şah Mirza'nın metrukâtına ve sâir davasına iktizâ olunmasına tarafından Abdullah Efendileri vekîl eylediği Abdülmelik Efendi Abdül Efendi ve Şah Kethüda Abdullah şehâdetleri ile ketb olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Abdül Efen, diAli Efendi, Murad Efendi, Abdülhamid Efendi.

TÜBA

ORRNB, Fond 917, No: 25. 115a/6

Oldur ki bin doksan beş tarihinde mâh-ı Zilhiccenin on birinci güni Abdülbaki Ağa dahi kendinin olan İbrahim veled-i Davud nâm Yahudi mahkeme-i şerîfe gelüb Mehmedin dimekle ma'rûf Mehmed nâm mühtedî zabtımda olan çerkânından bir dükkândan ücret ile sâkin idi. Bir kaç gün evvel gâib oldı taraf-ı şer'den dükkân feth olınub içinde olan eşyâsı var ise emâneten vaz' olınub bir kimesne olmağla dükkânı gayrı kimesneye icâre ile virmek murâd iderim ve taraf-ı şer'den mahkeme hüddâmından irsâl olınub feth eyledikde dâhil-i dükkândan olan eşyâda altmış dokuz vukıyye emâneten vaz' olınub mezbûrûnda on iki vukıyye ve yüz altmış dört ve beş akçe Yahudiye bi-tarîkü'l-emânet virüldiği kayd şüd.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 44. 5b/3

Oldur ki Alem Sultān-ı Hânî Murad Giray Hân hazretlerinin zevci olub bundan akdem vefat iden Mübarek Şah Mirza'nın metrûkâtına ve sâir da'vasına veledü'l-iktizâ ve müsâhele olunmasına tarafından Şirinli Abdullah Efendi vekîl ve nâib eylediği Abdülcemil Efendi Efendi ve Şah kethüda Abdullah şehâdetleriyle ketb olundı.

Şuhûdü'l-hâl: Abdülkadir Efendi, Ali Efendi Murad Efendi Şirin, Abdullah Tahir.

ORRNB, Fond 917, No: 1. 72b/1

Kıdvetü'l-kuzātü'l- hükkâm umdet-i vülâti'l-İslâm bi'l-fi'il Gözleve Efendisi ve Karasu Efendisi ve Ferahkirman kādısı ve Kırım Efendisi ve sâir kuzāta bâ-merâm i'lâm yârlığ-ı şerîf oldur ki Kazālarınızda kendinüz olmayub sicil ve hüccet ve resm-i kısmetde mahdûddan ziyâde ta'addi üzere hareket idenleri istihdâm ve nâib eylediklerinize mesmû'-ı şerîfimiz olub buyurdum ki min-ba'd nefs-i kazānıza bizzat kendiniz mesâlih-i müslimîne mukayyed olub kendüniz olmadıkça ehl-i ilm ve sāhib-i hükm ve ketb-i sicillât ve kısmet husūslarına üzere olanları istihdam idesiz ve ziyâde tenbîh idüb sicilleriniz akçe ve sūretine otuz iki akçe kısmet-i mevârisin kırkda birden bir akçe ziyâde almayub dahi hesâb oluna bundan yafta akçesi diyü almayalar ve ı'taknâmeye bir gurûşdan ziyâde almayalar vech-i meşrûh üzere nâiblerinize muhkem tenbîh ve te'kîd idesiz ve kendüniz dahi taht-ı kazānızda olan fukara ile minvâl-i meşrûh üzere mu'âmele idesiz diyü da'vanızda ta'addî eylemeyesiz şöyle ki zikrolunandan ziyâde fevka'l-âde rüsûmdan düşüb ta'addî olınmaya sebeb-i izniniz bulıb ona göre icrâ-i şer'i şerîfde mücedded sâî olasız ve nâibiniz itdikleri kendünize â'id olub kendüleriniz olıruz nâib bahâne olmak ihtimâli yokdır minvâl-i mezbûrdan te'min-i ta'addîsi dahi mûceb-i azldir şöyle bilesiz bu makūle kimesneleri istihdâm itmeyesiz kazānıza kendüniz mukayyed olasız ve hükm olunandan ziyâde resm diyü almayasız ve nâiblerinize tenbîh idüb aldırmayasız mühimmât-ı sicil akçesi sūret alursa sūret-i sicil otuz ikidir bundan ziyâde alınmaya ve vasī-i bedel-i Hac akçelerinden dahi rüsûm-ı sicil diyü almayasız ve aldırmayasız ve nâibiniz ile müsebbib azl bilesiz ana göre mukayyed olasız şöyle bilesiz diyü yârlığ-ı şerîf virildi. Tahrîren fî evâhir-i Saferü'l-muzaffer sene 1021.

ORRNB, Fond 917, No: 71. 89b/3

Oldur ki Salaçık'da vâkī' olub merhûm Hacı Ahmed Ağanın çeşmesi evkāfı teftîş olundıkda mütevellisi Abdurrahman Ağa zimmî nâsıra olan akçenin ba'de'l-masârifât binyüz seksen dört gurûş akçesi mevcûddır ikrârı kayd şüd. Fî evâsıt Cemâziyelâhir sene 1165.

ORRNB, Fond 917, No: 59. 40a/3

Oldur ki hâliyâ Câmi'-i Hân-ı Kebîrin hatîbi ve evkāfının mütevellîsi Seyyid

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Hamid Efendi Câmi‘-i Kebîrin evkāfında olub Aşlık Pazarı dimekle ma‘rûf mevzi‘de vâkī‘ yedi dükkan ihrâk olub fakat kalub vakf olınmak üzere harâb olub müceddeden ibnâ itmek lâzım oldukda yine vakf akçe ile harâb ve dükkânları ta‘mir içün meclis-i şer‘den izin ile zikrolunan dükkânları ta‘mîr itdüğinde sarf eylediği meblağ 38400 bi’l-cümle masârifât üç yüz seksen dört gurûş olduğın bu mahalle kayd ve işâret olunsın. Fî şehr-i Muharrem sene 1150.

Şuhûdü’l-hâl: Abdullah Efendi, el-Hâc Abdullah Efendi, Abdülmecid sermahfil, Ali, el-Hâc Abdüllatif, Kayyûm Mehmed Ali.

ORRNB, Fond 917, No: 59. 40a/4

Oldur ki Sulukoba mescidinin imâmı ve evkāfının mütevellisi Ali harâb olan üç aded dükkân-ı vakf ta‘mîr içün şer‘den istîzân idüb ba‘de’l-izin dükkân-ı mezbûrların ta‘mîrine hesâb yüz on beş gurûş sarf eyledik bu mahalle kayd ve işâret olundı. Fî’t-târihü’l-mezkûr.

ORRNB, Fond 917, No: 71. 29b/1

Oldur ki müşârun-ileyh Hân hazretleri zikr olunan Akmescid çeşmelerinden mütevelli itdikleri mezbûr İbrahim Efendi tevliyyetinden azl idüb oğlu Muslih Efendiyi mütevelli eylediği bu mahalle kayd şüd. Fî’t-târihi’l-mezkûr.

ORRNB, Fond 917, No: 49. 93b/1

Karye-i Şuma, Karye-i Arpat, Karye-i Tuvak, Karye-i Tavaklık, Karye-i Ayserez, Karye-i Koz.

Vech-i tahrîr hurûf oldur ki bâlâda mestūr olan Sudak kazāsında vakī‘ divân altı kat‘a karyelerinin üzerine el-Hâc Abdülbaki Ağa sübaşı nasb olub yedine işbu tezkiremiz virilmişdir ba‘de’l-yevm merkūm Abdülbaki Ağa mestūr olan köylerin zabt eylediği üzere zabt ve tasarruf idüb âdet-i kānûn a‘şâr-ı şer‘iyye ve rüsûmât-ı avâidini ahz ve kabz itdüğinde âhardan bir ferd dahl ve ta‘arruz itmeyeler ve ahâli-i merkūme dahi el-Hâc Abdülbaki Ağa üzerlerine zâbit bilüb buna mürâca‘at eyleyeler şöyle bileler. Tahrîren fî mâh-ı Cemâziyelevvel sene 1134.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 22. 98a/2

Bâ‘is-i menşûr-ı beşâret-bahş-ı Hânî ve tevkī‘-i refî‘-i nefs-i hükûmet-i Hakānî budur ki

Hâliyâ bu taht-ı sa‘âdet-makrûnumda cülûs-ı hümâyûn vâkī‘ olub kānûn-ı kadîm ve padişâhânem üzere darphâne işledüb zîr-i hükûmetimizde olan şehirler ve köylerde sikke-i cedîd-i Hânî icrâ olınmak fermânım oldığından darphâne hizmetinde memûr olanlar bâlâda defter olınub ve yetmiş â‘yâr üzere sîm-i Hânî kat‘ olınmak fermânım olub zikr olunan â‘yârdan bir dakika noksân ve ziyâde idenler kat‘-ı yed ve ibret-i âlem olmak şartıyla umûma hizmet darphânede olanlar yedine semânîn ve elf Rebîülâhirin dördüncü güninde bu berât-ı devlet bitiliğim virdüm ve buyurdım ki devlet ba‘de’l-yevm kānûn kadîm-i şahânemiz üzere darphânemiz işleyüb darphânede hidmete memûr olanlar zikr olunan â‘yâr üzere sâbit-i kadem olub hîle idenler veyâhud â‘yârdan noksan idenler kat‘-ı yed olınub ibret-i a‘lem olmak şartın üzerlerine iltizâm eyleyüb kemâl-i sadâkat ve istikāmetle hidmet-i lâzimeler edâsından sonra hidmetleri mukābelesinde ta‘yîn olunan vazîfelerin alub benim devâm-ı ömr-i devletim da‘iyyesine müdâvemet ve mümâreset ideler. Be-makām-ı Bağçesaray.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
THE TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 65. 35a/1

Şevketlü Kalgay Sultān Efendimiz Temessüki Sūretidir.

Bâ‘is-i tahrîr-i mevrûd-ı yârlığ-ı şerîf-i sultān budur ki Kara ahâlisine tuz vaktinde edâsı olunmak üzere üç bin gurûş-ı Kırımî akçe ki nısfı bin beş yüz gurûş Kırımî akçe olur deynimiz olmağın işbu temessük yârlığımız virilmişdir İnşallahü’r-rahman vakt-i merkūmda edâ olınub işbu temessük yârlığımız şüd oluna şöyle bilüle.

C mâh-ı Muharremü’l-haram sene 1157.

ORRNB, Fond 917, No: 48. 43a/1

Bundan akdem Bağçesarayda Câmi‘-i Kebîr mahallesinde mütemekkin iken vefât iden Şeyh Ali Efendinin metrûkâtından Salih oğlu Ali Abdul nâm sagīrin husûsuna ta‘yîn olunan emvâldir ki beyân olınur. Fî evâhir Şâban.

Nukūd-ı şerîfî altûn aded 945=212.625 akçe.
Nukūd-ı Firengî altûn aded 465=153.450 akçe.
Nukūd-ı Engürüs altûn aded 139=451.65 akçe.
Tuğralı altûn aded 40=11.000 akçe.

ORRNB, Fond 917, No: 36. 97a/1

Saadetli Hân Hazretleri taraflarına bir mikdâr harçlık lâzım olmağın saadetli ağa hazretlerinin kethüdâları Şahin Ağa yediyle zımmiyândan karz yedi yüz gurûş alınub mukābiline irsâl olunan cevher hançer Yahudiyândan Moşi Ermeniyândan Tamas ve Yagob ve Acemiyândan nâm kimesneler yedlerine teslîm olundı. Rebîülâhir sene ışrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Efendi abd-i Sultan, Ali Efendi Abdül, Hüseyin Efendi, Mehmed el-kâtib, Bekir bin Mustafa, Ali bin Osman.

ORRNB, Fond 917, No: 25. 114b/4

Fermân-ı Kalgay Sultān kethüdâ-i cem'iyyet başı Murad Şah oğlu.

Bâ'is-i tahrîr-i şerîf-i sultānî budur ki

Darende-i emr-i şerîfim olan Murad Şah oğlu usta kulumuzu Karasu'da vâkī' cizye güzâr re'âyâlarımızın üzerine cem'iyyet başı ve kethüdâ nasb idüb eline bu şer'-i şerîfim virilmişdir buyurdum ki Ba'de'l-yevm mahmiyye-i mezbûrda olan re'âyâlarımız mezbûr usta kulumuzu cem'iyyet başı ve kethüdâ eyleyüb ve her vechile sözünden dışarı hareket itmeyüb inkīyâd üzere olmamaları fermânımdır. Siz ki re'âyâlarımız mezbûrûn sözünden dışarı hareket iderseniz nizâmet müşâhede idersiz şöyle bilüb sādır olan emr-i şerîfimle amel olınasız şöyle bilesiz. Tahrîren fî yevmü'l-hâmis şehr-i zilkade sene-i hamsîn ve tisîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Emir Abbas, Mustafa Çelebi, Murtaza Edirneli, Semiz Ali Efendi, Çelebi Ali Çelebi, Ahmed.

TÜBA Türkiye Bilimler Akademisi Turkish Academy of Sciences

ORRNB, Fond 917, No: 1. 12b/1

Hızâne-i âmiremin Kefe cânibi defterdârı dâme uluvvühu tevkī‘-i refi‘ vâsıl olucak ma‘lûm ola ki

Sabıka Kefe mukāta‘âtı müfettişi olan Mevlâna Musa zîde izzihu hâlâ Der-sa‘âdetime arz gönderüb kıdvetü’l-sâlihâ ve’s-sâlikîn Şeyh Hasan Şeyh Ali zîde Kefe keferesi cizyesinden berât-ı hümâyun ile yevmî yirmi akçeye mutasarrıf iken merfu‘atdandır deyü virilmeyüb ta‘allül olundığın bildirüb ol-bâbda emr-i şerîfim recâsına i‘lâm eylemeğin Hazine-i âmirede mahfûz olan defâtire nazar olundıkda mezbûr Şeyh Hasan harac-ı mezbûr mâlından yevmî yirmi akçe vazîfeye mutasarrıf idüği mastūr ve mukayyed bulınmağın elinde olan berât mûcibince amel olunmak emr idüb buyurdum ki Hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa‘âdetim mûcibince amel idüb müşârun-ileyhin vech-i meşrûh üzere müstehak olduğı vazîfesi eline mâliye tarafından virilen berât-ı hümâyûn mûcibince harâc-ı mezbûr mâlından virdirüb kimesneye dahl ve muhâlefet itdirmeyesin ve bi’l-cümle alâmet-i şerîfe i‘timad kılasız. Tahrîren selh-i şehr-i Rebîülâhir sene seb‘a ve ışrîn ve elf.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 36. 33b/7

Oldur ki mahmiyye-i Bağçesaray mahallâtından Kadı mahallesi sükkânından Ahmed bin Abdullah mahfel kazāda karye-i Almakermen sükkânından Hacı Bayram bin Mahmud muvâcehesinde takrîr-i merâm idüb işbu Hacı Bayrama danayı ücretle beslemeye virmiş idim urup ayağın kırub öldürmüş su’âl olınub hakk murâd iderim didikde gıbbe’s-sual Hacı Bayram el-merkūm taş ile urup ayağını kırdım yüz atmış akçeye kıymet eyledim boğazlayup yirim diyü ikrâr idecek kıymet-i mezbûreye edâ ile emr kayd şüd.

Şuhûdü’l-hâl: Mustafa Musli zâde, Bekir bin Mustafa.

ORRNB, Fond 917, No: 14. 33a/3

Oldur ki Hân-ı azîm hazretlerinin Balcı Başısı olan Akbali Ağa tarafından Mustafa bin Hasan ve Şaban bin Abdülalim nâm kimesneler şehâdetleriyle ıtk-ı âtiyyü’l-beyân vekâleti sābit olan Süleyman bin Kādı Sofi mahfel-i kazāda abd-ı memlûkü olan orta boylu, sarı benizli ve ala gözlü Eflâkiyü’l-asl mü-

sellimi'l-mille Kayafet nâm câriye mazharlarında vekâle takrîr-i kelâm idüb müvekkilim mumâ-ileyh Akbali Ağa ve mezbûrân Doğanbaş ile ve Kayafetle hasbetu'l-llahi'l-milkü'l-hilâf malından âzâde ve i'tâk eyledi üzerlerine hak olan gayrı hakkı kalmadı sâir âhâr müslimîn gibi hürdürler didik de vekîl-i mezbûrın bi'l-vekâle ikrâren el-mukırü'l-himâ Doğanbaş ve Kayafet tasdîk idicek mâ-vak'a et-taleb kaydı şüd. Tahrîren fî't-târihi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: fahrü'l-kuzāt Ali Efendi el-kādı-i Taman, fahrü'l-müderris Devlet Gazi Efendi, Abdülfettah Efendi, Ömer bin Osman ve gayrihim.

ORRNB, Fond 917, No: 14. 79a/1

Adil Giray Hân Sözümüz.

Sebeb-i tahrîr-i bâ'is-i yârlığ-ı şerîf-i Hânî budur ki

dârende-i emr-i şerîfim olan kulumuz Ali Odabaşı Hüseyin Bölükbaşı mahallesinde vakī' bir mikdâr arâzi Ağa hânımız Mehmed Giray Hân zamânında ihsân idüb yedine yârlığ-ı şerîf virmiş iken zāyi' itdüğin bâb-ı sa'âdetime arz itmeğin bizim dahi ihsânımız olub yedine yârlığ-ı şerîfim virdüm ve buyurdum ki yârlığ-ı şerîfim yedinde gördükde efrâd-ı âferîyeden bir ferd mâni' ve merâhim olmayub tasarruf eyleye şöyle bilüb emr-i şerîfimle amel olalar. Fî evâhir-i Zilhicce-i şerîfe sene 1080.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 33. 82a/1

Oldur ki el-Hâc Selim Giray Hân damet mecdühu hazretleri Karasudan karz alduğı esedîdir ki Karasulu tarafından Bağçesaraylı Ali Bey Hân-ı mezbûrdan altûn getirüb mahallâta tevzi' kayd şüd. Mahalle-i Câmi'-i Kebîr an-asl esedî aded 100. Ba'de ihrâcü'l-öşr esedî aded 90 altûn aded 40; Mahalle-i Kıbtiyân an-asl esedî aded 75 meblağ 62. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr esedî aded 68 meblağ 6 altûn aded 30 meblağ 52; Mahalle-i Şor an-asl esedî aded 31 mablağ 75. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr esedî aded 28 meblağ 58 altûn aded 12 meblağ 87; Mahalle-i Acem an-asl esedî aded 32. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr esedî aded 28 meblağ 80 altûn aded 13 meblağ 45; Mahalle-i Receb Efendi an-asl esedî aded 54. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr esedî aded 48 meblağ 68 altûn aded 21 meblağ 142; Mahalle-i Çorum an-asl esedî aded 32. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr esedî aded 28 meblağ 80

ziyâde ahz olunacak meblağ 117 altûn aded 13; Mahalle-i el-Hâc Bünyad an-asl esedî aded 16. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr esedî aded 14 meblağ 40 altûn aded 7 bâkī ahz olunacak meblağ 42; Mahalle-i Es-Seyyid Hasan an-asl esedî aded 16 meblağ 38. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr esedî aded 14 meblağ 74 altûn aded 7 meblağ 138; Mahalle-i el-Hâc Ali Bey an-asl esedî aded 4. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr meblağ 360 teslîm-i altûn aded 2 meblağ 99; Mahalle-i Ali Efendi an-asl sîm 3175. Ba'de'l ihrâcü'l-öşr sîm 2858; Tâife-i Acemiyâna ta'yîn olunan iki yüz şerîfiye altûn ba'de ihrâcü'r-resm 195 altûn nâib efendiye emânet virildi; Tâife-i Ermeniyâna ta'yîn olunan 125 şerîfiye altûn Ali Bey zimmetinde 75 altûn cem'an 200 altûn olur ba'de'r-resm 195 altûn olur nâib efendiye emânet virildi. Üç cemâ'atin akçesi 45 altûn ol dahi nâib efendiye yedinde emânetdedir.

ORRNB, Fond 917, No: 35. 66a/1

Der beyân-ı evkāf-ı Kırım Giray Sultān el-merhûm.

Karye-i Gökağaçda vâkī' büyük kışla, yine karye-i Gökağaçda vâkī' küçük kışla, karye-i Gökçeağaçda vâkī' yurt yerleri ve tarla yerleri ve korulı dağı ve koyun kışlaları. Bunların kıymeti 400 esedî. Karye-i İnkirmanda vâkī' şerbet bağı dimekle ma'rûf ma'lûmû'l-hudûd bağ ve dağı muttasıl bir kıt'a tarla yeri ve harman yeri 4500 sîm. Yine karye-i İnkirmanda vâkī' indi'l-âhâli ma'lûmû'l-hudûd feda dimekle ma'rûf küçük bağ 2400 sîm. Yine karye-i İnkirmanda inde'l-cirân ma'lûmesiyle büyük bağ iki kaşulı(?) taşhanesiyle 4000 sîm. Yine karye-i İnkirmanda vâkī' inde'l-cirân ma'lûmû'l-hudûd uzunçayır. Yine karye-i İnkirmanda vâkī' Korsanla dimekle ma'rûf Musli Efendi çayırına muttasıl büyük çayır 7200 sîm. Karye-i Üçkuyuda vâkī' ma'lûmû'l-hudûd kamışlı koru 1000 sîm. Hacı Bayram tarlası dimekle ma'rûf tarla yeri 200 sîm. Belbekde vâkī' indi'l-âhâli ma'lûmû'l-hudûd bir kıt'a uzun tarla yeri 8000 sîm. Yine Belbekde vâkī' ma'lûmû'l-hudûd bir kıt'a bağçe 3600 sîm. Yine Belbekde vâkī' Kayacıkda indi'l-hayrât ma'lûmû'l-hudûd büyük tarla yeri 400 sîm. Yine Belbekde Bölükbaşı deresinde vâkī' ma'lûmû'l-hudûd bir tarla yeri 600 sîm. Yine Belbekde vâkī' Karadağda köprü ağzında indi'l-hayrât ma'lûmû'l-hudûd tarla 400 sîm. Karye-i İzgöride vâkī' indi'l-âhâli ma'lûmû'l-hudûd büyük çayır ve dağ 500 sîm. Karye-i Kıpçakda vâkī' kışla yeri ve arz-ı mezra ve mer'a ve kuyusuyla 5000 sîm.

Kırım Gazi nâm Kazak mekâtib olmak üzere bedel-i kitâbeti 90 gurûş virûb mu'tak olmuş. sonuna nokta Sefer nâm gulâm 12000 sîm, İvan nâm Kazak

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

10000 sîm, Zarafet nâm düğe 13000 sîm. Hüseyin nâm gulâm bey‘ olınub müşterik (?) yedinden mu‘tak üzere gelmiş yanık Sefer nâm gulâm büyük hânî azad itmiş. Seksen yedi gurûşa kıymet olunan 174 aded koyundan yetmiş Sultān-ı hânî merhûmın techîz ve tekfînine harc olunan 65 gurûş mukâbilinde müteveffâ-yı merkūm hânın mülk-i ma‘lûmû’l-hudûd iki çatmahâne ve 1 aşhâne ve âhûr ve odalı müştemil taş havlı 65 gurûş kıymet olınub deyn olınmuşdır.

ORRNB, Fond 917, No: 62. 4a/1

Esâmi-i kassābân.

Hasan kassāb başı, yiğit başı Kara Veli, Lütfûllah Çavuş, diğer Lütfûllah, Kutlum Mehmed, Selim, Ağırca Fazlı Mustafa, Derviş, Mehmed, Alican, Mûslim, Sabun oğlu Mehmed, Emir Abık, Abdulkerim, Veli Hasan.

Oldur ki 1152 senesi hilâlinde mâh-ı Şevvali’l-mükerremin on beşinci güni hallâcâna virilen narh ve tes‘îr beyân şüd. Atılmış penbe 1 kıyye 240 sîm.

Oldur ki çömlekçi ustası olan esnâfa 1155 senesinin şehr-i Safer virilen narhdır. Desti 80 sîm, kopbaş 4 sîm, küçük ibrik 3 sîm, büyük ibrik 4 sîm, maşraba 3 sîm.

1152 senesinin hilâlinde mâh-ı Şâban-ı şerîfin âharında haffâfâna ve gayrılara virilen narh ve tes‘îr beyân şüd.

Keçi derisi islâhı 200-150, sarı sahtiyân islâhı 300, mest 100, öküz tersi 600, 300 sagīr, babuc ıslâhı 150, Kırımî kırmızı ve sarı cizme astarı 350, 250 evsat, gön ıslâhı 1000, 700 âlâ, 500 edna, meşin 75, zenne babuc 100, zenne mest 80, siyah cizme 400, mutāf kılı 20, cemedân heğbe 50, büyük heğbe 90, kıl çuval 120, torba 20;10, kıl artan 15, yün 35 kıyyesi, çirki 75, koçkar tersi 45, şişek derisi 40, toklı derisi 30, beyaz 50, ıslah başlama cizme 300, evsat başlama 250, edna başlama 200, asel-i sâfî 60, şem‘-i asel 300 sîm kıyyesi, getüriciden alınması 200 sîm, rezzâki üzüm 36, böğrülce 32, çöplüce rezzâki 30, İzmir siyah nohud 30, sirke 10, ekşi 24, soğan 12, pösteki 400, 300, 250, revgân 130.

Oldur ki 1152 senesinin hilâlinde vâkī‘ mâh-ı Razaman-ı şerîfin 20. güni kassābâna virilen narh ve tes‘îri beyân şüd.

Lahm-ı ganem 35 sîm, lahm-ı bakar 30 sîm, iç yağı 50 sîm, kuyruk yağı 60 sîm, sığır ciğer-i sâfî 15, işkembe ve ton ipçiği 75, sığır yüreği 20 sîm, ve dört ayağı 20 sîm, baş ve ciğer ve derisi eski minvâl üzeredir re’s-i öküz 80 sîm, re’s-i sığır 50 sîm.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

ORRNB, Fond 917, No: 62. 5a/1

İşbu 1152 senesinin rûz-ı hızırında narh-ı bakkālâna virildiği kayd şüd.

Sarı yağ 132 sîm, Pestil-i Kırım 56 sîm, asel-i Rûmî, Mısır pirinci 46 sîm, zeyt yağı 80 sîm, zeytûn 26 sîm, rezzâki üzüm 36 sîm, börülce 26 sîm, İzmir siyahı 36 sîm, lob incir 26 sîm, ekşi 26 sîm, sirke 12 sîm, dağ fındığı 12, nohud 30 sîm, pestil 22 sîm, kuru kestane 24 sîm, kestane 20 sîm, kızılcık kurusu 12 sîm, nişasta 100 sîm, nardenk 20 sîm, harnub 16 sîm, mercimek 16 sîm, tuz iki kilesi 5 sîm, beyaz sabun 60.

İşbu 1152 senesinin Cemâziyelevvel evâsıtında esâmi-i bakkālân sebt ü tahrîr olınmuşdır.

Bakkālbaşı Muslihiddin, Çavuş Abdülveli, Yiğitbaşı Hüseyin, Mehmed, Tayfun Ahmed, Seyyid Abdülbaki, Mustafa, Nogaylı Mustafa, Abdülkerim, Pehlivan Mustafa, Abdülaziz, Ramaza, el-Hâc Kayyum Dede, Pîr Ali, Kayyûm Mehmed, Süleyman, Ömer, Yuriş Zimm'î, İhtiyar Mehmed, Mercanoğlu, Ebubekir Sofi, Hasan, el-Hâc oğlu Mehmed, Bıçaklı Mehmed, İdris, Mehmed, Ali İslam Sofi, Altı kulaç zimmî, Salih, Abdullah, Dimitri, Köse Abdülveli, Ömer Molla, Papasin zimmî, diğer Papasin, Murteza, Bayrakdar oğlu Ali, Kostantin, Ali, Mehmed.

İşbu 1153 senesinin Ramazan-ı mükerremde esâmiyân-ı ekmekçiyân kayd olundı.

el-Hâc Hasan 2 dükkan, şahbaz, odabaşı, Abdülhamid, Hibetullah Molla, Molla Ömer, Hasan ekmekçibaşı.

ORRNB, Fond 917, No: 40. 3b/1

Esâmi-i hallâcân sene 1119.

Hallac başı Ahmed, Yiğitbaşı Ali, Çavuş Şehreküstüli Ali, Yahudi Köse İlya, Kutleş, Kaposta, Avrahim, Vartek, Moşi, Kefeli, Avrahim, Hacı Ali, Şahbaz, Yağız Yahudi, Panos

Esâmi-i Mumcıyân sene 1119.

Mumcıbaşı Çoban, Sefer Şah, Kestor, Haçador, Nikola, İstepan, Korgi, Manol, Melkûn, Avanis, Babek, Kurt.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 40. 18a/1

Şehreküstüde vâkī‘ Sefer Gazi Efendi Mescidi vakfı imâmı Mustafa Efendi kavliyledir.

Arslanda 2 hasene, kendi ehlimizde 8,5 hasene, Emir Ali Efendide 5 hasene, Boran Gazide 5 hasene, Cantemirde 3 hasene, Kermencikli Aleksandırda 1, Bitli dellâlda 2 hasene, Keçeci Ahmedde 5 hasene, Osmanda 5 hasene, Çolak Boranda 4 hasene, Totayda 1 hasene, kendi zimmetimizde 54 hasene, def’a imam-ı mezbûrda 113 hasene 40 sîm. Cem‘an yekûn 209 hasene.

Mescid-i mezkûra Derviş Bölükbaşının vakf eylediği akçe beyân olunur.

Meydanda 10 hasene, Kadir Beğde 8 hasene, Kutlu Gazide 6 hasene, Alide 8, Müezzin Osmanda 16 hasene 80 sîm, Asiyede 1 hasene, Mahmudda 1 hasene, Şakir Efendide 3 hasene, Köse Mustafada 3 hasene, Mayramlıda 7 hasene, Bayram Alide 10 hasene, Mütevelli İbrahim 42 hasene. Cem‘an yekûn 116 hasene. Mescid-i mezkûrın cem‘an vakıf akçesi 325 hasene.

ORRNB, Fond 917, No: 40. 18a/2

Salaçıkda vâkī‘ Câmi‘-i Kebîr evkāfı imâmı Molla Ahmed ve mütevellisi Aliş el-mezbûr kavliyledir.

Emildeş Bitede 3 hasene, Mahmudda 2 hasene, Aliş Müezzinde 10 hasene, Atalık Mustafada 3 hasene, Abdullah Ağada 3 hasene, Sefer Şahda 1 hasene, el-Hâc Ömerde 13 hasene, Molla Ahmedde 18 hasene, Aşur Avratda 5 hasene, Çorıda 5 hasene, Abdurrahmanda 3 hasene, Halimde 9 hasene, Zeyd Alide 2 hasene, Habibde 5 hasene, Caferde 2 hasene, İlyasda 24 hasene, Uzun Mevlûdde 1 hasene, Sokur Recebde 2 hasene, Abdûlkerimde 7 hasene, Murtezada 4 hasene, Mırza Ahmedde 4 hasene, Başımızda 1 hasene, Murad Gazide 7 hasene, Dervişde 3 hasene, Soku Mustafa 16 hasene 80 sîm, Abbas Ağada 21 hasene, Ali,can Atalıkda 3 hasene 40 sîm, Mehmed Alide 2 hasene 60 sîm, def‘a Abbasda 2 hasene 60 sîm, Murtezada 3 hasene, Seyfullahda 10 hasene, Başımız avratında 1 hasene, Cantemirde 5 hasene, Mayremli kalfada 20 hasene, Vasilide 5 hasene, Şair Arslanda 1 hasene, Tökürde 10 hasene, Tohtar oğlu Aslanda 10 hasene, Todorda 13 hasene, Konstantinde 5 hasene, Öksüz Sade 2 hasene 60 sîm, Sıçanoğlu Yusefde 2 sîm, Azra Yahudide 7 hasene 20 sîm, Kızar Davud 1 hasene, Yakoda 20 hasene, Çomakide 5 hasene, Saltıkda 11 hasene, İsakda 2 hasene, Moşede 12 hasene, Şomlak 3 hasene, Nakid 10 hasene.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 30. 6a/2

Oldur ki mezbûr İsmail Beşenin duhân akçesinden 1750 akçe hakkı medyûn olan Bağçesaraylı Malkoç dâmâdı Ahmed Beşe ikrârı ile sübûtı bi't-taleb kayd şüd. Meblağ-ı merkūmdan 37 akçe harcı alınub bâkīsi yine zimmetindedir.

Şuhudû'l-hal: Ahmed Efendi, Kādıasker-i sâbık Abdülcemil, Salih Çelebi, Ali Müezzin.

ORRNB, Fond 917, No: 30. 60a/3

Oldur ki karye-i Mevzi ahâlisinden olub Gazi Kirman muhâfazasında esir olan Resûl nâm kimesnenin vürûd bulub bey' olınan emvâlinin sūretidir.

Koba öküz 300 sîm, sarı konacık 240 sîm, Boğazlı sarı sığır 600 sîm, Kısır ala sığır 480 sîm, Ak ala sabun sığır 300 sîm, Koşka konacin 240 sîm. Cem'an 2460 sîm.

ORRNB, Fond 917, No: 59. 45b/1

Bakkālâna müteallik eşyânın narhıdır sene 1150.

Kırım aseli 66 sîm, Rumeli aseli 42 sîm, revgân-ı sâfi 100, revgân-ı zeyt 36, rezzâki üzüm 43 sîm, İzmir siyahı 32 sîm, Börülce 32 sîm, lob incir 32, sarıca incir 24 sîm, kaba nohud 16, Sinob nohud 12, taban incir 4, kuyrık yağı 60 sîm, beyaz sabun 60, nişasta 36, limon suyu 40, zeytûn 26 sîm, fındık 26 sîm, sirke 16, harnub 8 sîm, dağ fındığı 8 sîm, soğan üskülü 44, badem 36, at nalı çift 80, öküz nalı 100 sîm, tuz 3 dirhem 1 sîm.

ORRNB, Fond 917, No: 36. 6a/2

1113 senesinde bakkālâna virilen rûz-ı Kasım narhı beyân şüd.

Revgân-ı sâde 28 sîm, Kırım aseli 20 sîm, pirinç 8 sîm, ohud 6 sîm, İzmir siyahı 8 sîm, kalem rezzâki 13 sîm, börülce, pekmez-i armut 8 sîm, emrud kurusu 6 sîm, dağ fındığı 3 sîm, badem fındığı 8 sîm, Trabzon fındığı 6 sîm, limon suyu 16 sîm, nişasta 16 sîm, tulum peynir 10 sîm, pestil 6 sîm, harnûb 6 sîm, Edremid üzümü 6 sîm, kalem inciri 8 sîm, ekşi 6 sîm, Rumeli aseli 16 sîm, zeytûn 8 sîm, kızılcık kurusu 4 sîm, çuval rezzâki 14.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

ORRNB, Fond 917, No: 36. 6a/3

Oldur ki 1114 senesinin şehr-i Muharremü'l-harâm evâsıtında bakkālâna virilen narh.

Kara üzüm 10 sîm, sade yağ 24 sîm, Kırım aseli 20 sîm, pirinç 8 sîm, nohud 6 sîm, İzmir siyahı 12 sîm, kalem rezzâki 20 sîm, börülce 12 sîm, armut pekmezi 8 sîm, armut kurusu 6 sîm, dağ fındığı 4 sîm, badem fındığı 8 sîm, Trabzon fındığı 6 sîm, limon suyu 16 sîm, nişasta 14 sîm, tulum peyniri 10 sîm, pestil 6 sîm, Edremid siyahı 10 sîm, kalem inciri 10 sîm, Rumeli aseli 16 sîm, ekşi 8 sîm, zeytûn 8 sîm, zeyt 30 sîm, kaba rezzâki 14 sîm, kızılcık kurusu 4 sîm, hına 16 sîm, tulum peyniri 8 sîm, at nalı 38 sîm, öküz nalı 44 sîm, su sığırı nalı 66 sîm.

ORRNB, Fond 917, No: 24. 91a/3

Temessük-i Devlet Giray Sultān.

Vech-i tahrîr-i tezkire-i şerîf-i sultānî budur ki

Bâzirgânımız Başa Yahudiyle hesâb görülüb üzerimizde bir yük ondört bin dokuz yüz seksen akçedir zimmetimizde deynimiz olmağla mezbûr Yahudinin yedine işbu temessikümiz virilmişdir İnşallahu te'ala meblağ-ı mezbûrı Başa Yahudiye edâ ve teslîm olundukda mezbûr Yahudi yedinde olan temessikümiz ahz olınub ve şakk oluna. Tahrîren fî şehr-i Rebîülevvel sene 1088.

ORRNB, Fond 917, No: 24. 91a/4

Temessük-i Mustafa Ağa.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Başa Yahudiyle bî-kusûr ve lâ-küsûr hesâb idüb üzerimizde 14400 sağ akçe hakkı olmağın mezbûr Yahudiye deynimiz olmağla mezbûr Yahudi yedine işbu temessükimiz virilmişdir mezbûr meblağ bî-küsûr edâ ve teslîm olundukdan sonra mezbûr Başa Yahudiden olan temessükimiz ahz olınub ve şakk idile şöyle ma'lûm oluna. Tahrîren fî şehr-i Rebîülevvel sene 1088.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 72. 24a/1

Cemâ'at-i mahalle-i Arslan Ağa sene 1163.

Molla Mehmed, Abdülhalim, Hafiz Efendi, Hasta, Fatma kadın dul, Molla Ömer, Mehmed, Abdûlgaffar, Hacı Timur fakir, Ömer Akay, Kassāb Mehmed Can, el-Hâc Hasan Attar, Mevlûd fakir, Mehmed Can bedel-i Molla İslam oğlu, Bekir Çelebi fakir, Abdûlkerim, Hüseyin fakir, Musa fakir, Molla Abdûyllatif bedel-i bıçakçı Mahmud, Hasan Beşe, Emir Osman, Emir Hasan, Mehmed yazıcı, Mehmed Efendi, Bakkāl Mehmed, Veli Beşe, Seyyid Mehmed, Berber Mustafa fakir, Mahmud fakir, Bey Mirza fakir, Mehmed Ali Efendi, Salih odabaşı, Kara Halim fakir, Veliş, Acem Ali, Dul hâtûn, Abdülcemil müezzin, Nimetullah müezzin, Salih müezzin, Abdullah Efendi el-hatîb, Nâzır vekîli Seyyid Mehmed, Dul hâtûn fakir, Abdûlhalim, Hendekçi 42.

ORRNB, Fond 917, No: 72. 15a/1

Oldur ki Bağçesaray mahallâtından bâ-fermân-ı âlî tahrîr olunan ırgātları beyân şüd.

Câmi'-i Kebîr mahallesi 25, Orta Câmi' mahallesi 9, Kādı ve Kaytas Ağa mahallesi 15, Karye-i Akçokrak 4, Sulukoba mahallesi 5, Şaban mahallesi 5, Kazoğlu ve Molla Şaban 4, Pirli Cami mahallesi 18, Debbağhâne mahallesi 6, Hazret-i Müfti Efendi ve Kerime Bike ve Baba Kurt mahallesi 6, Orta Medrese ve Molla Hızır ve Karye-i Azizden 5, Şehreküstü ve Nakkaş Hacı Bâkī mahallesi 2, Şah Bolat Ağa mahallesinden 7, Hüseyin Bölükbaşı ve Ümmü Gülsüm ve Totay mahallesinden 9, Açık Kuyu ve Mehmed Şah mahallesinden 7, Şehreküstü Abdullah Efendi mahallesi 5, Darağaç altında Molla Mustafa mahallesinden 5, Abdüllatif Efendi mahallesinden 7, Hacı Göğü mahallesinden 6, Arslan Ağa mahallesinden 10, Malış Ağa ve Hacı Ali mahallesinden 4, Eskiyurt karyesinden 6, Salacık Açık Kuyu mahallesinden 4, Büyük Aktaş mahallesinden 4, Osman Ağa mahallesinden 2, Özbek Ahmed Efendi mahallesinden 1, yekûn 181.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 71. 93a/1

Şevketlü Arslan Giray Hân hazretlerinin kirişçilere virdiği yârlığ sūretidir.

Ba'is-i tahrîr-i yârlığ-ı şerîf-i hânî budur ki

İşbu dârende-i yârlığımız olan Paskal ve Kirkor ve Hacerez ve Esteri nâm zimmîler kadîmû'l-eyyâmdan beri Bağçesarayında kirişçilik san'atında olıgelüb Bağçesarayında olan kassābların boğazladıkları koyunlarının inciğini mesfûrlardan gayrı kimesne almamak içün yedlerine bir yârlığımız i'tâ olınmuşdır Buyurdum ki ba'de'l-yevm mesfûrların san'atına kimesne karışmayub ve inciklerine bir ferd vaz'-i yed itdiklerine rızâmız yokdır ahârdan gelenlerden bir ferd müdâhale ve mu'ârıza itmeyenler şöyle bileler.

Tahrîren fî Cemâziyelevvel sene isnâ ve sittîn ve mie ve elf. Sah.

ORRNB, Fond 917, No: 38. 27b/1

Sūret-i fermân-ı Gazi Giray Hân.

Sebeb-i tahrîr-i yârlığ- beliğ-i sa'âdet-i tebliğ-i hâkānî ve tevkī'-i azîmet-i tersî-i memâlik-i cihânbânî budur ki

Hâliyâ işbu dârende-i fermân vâcibû'l-izân kulum Hacıgeldi hakkında mezîd-i inâyetim ve vufûr-ı şefkatim bulub târih-i fermân-ı şerîfde ibtidâ idüb sâl be-sâl bin cedîd-i sîm-i hânî akçe sâliyâne ta'yîn idüb elbette bu cevâb-ı sa'âdet âyât-ı be-baht-ı gayâtı virdüm buyudum ki kâtibî olanlar erbâb-ı sâliyâne defterine sebt idüb ta'yîn olınan sâliyânesini kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân defterdârım Zeynel zide kadrehudan ba'ad her kim defterdâr olur ise sâl be-sâl virüb mumâ-ileyh kulum dahi olub mutallib yerine sarf idüb benim devâm-ı devletim ed'iyesine iştigāl göstere deyü bu yârlığ virildi. Tahrîren fî evâhir-i mâh-ı Safer Muzaffer sene 992.

ORRNB, Fond 917, No: 38. 27b/2

Sūret-i fermân-ı Selim Giray Hân.

Kıdvetü'l umerâi'l-kirâm Şirin Beyi Karaçımız Cihan Girây Bey zide mecdühû soyuna selâm-ı selâmet ... hânî iblâğıyla ma'lûmları olaki Ulakberdi kıpça-

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ Turkish Academy of Sciences

ğında Hân ile olan dârende-i emrimiz olan kimesneler ile geçende Ağırmak Divân huzûr-ı hümâyûnımuza gelüb Şirin ra'iyyetindendir deyü tarafınızdan söz söylediğinde mezbûrların yedlerinde olan ecdâdımızdan dedeleri aldıkları evâmir-i şerîfleri var ise nazar olınub cevâbı virilür dimiş idik ba'de emirlerin getürdiler emirleri kırâ'et olundıkda Sahib Giray Hân aleyhü'r-rahmet ve'l-gufrânın al nişânlı gök mühürli emrinde cemî' tekâlife halt olınmasun didiklerinden gayrı Şirin ve Bâran Beyleri elim ve koşunumdır deyib incüdmesinler sözleri mesmû' bulmasıdır deyü tahrîr eylemiş cedd-i â'lâmızın ve Gazi Giray Hânın dahi mu'âf-nâmeleri ve bundan ma'dâ merhûm babamız cennet-mekân zamânlarında Muzaffer Ağa tüfenk tahrîr eylediğinde Hân ile olmak üzere tahrîr eylemiş bundan sonra bunlar Şirin ra'iyyetinden olmak bir vechle mümkin değildir bunları incidirmemeniz münâsibdir bu denlü temessükât ile ayrıldıkdan sonra nice Şirin re'âyâsıyla olur rencîde itdirmeyesiz şöyle ma'lûmları ola.

ORRNB, Fond 917, No: 38. 27b/3

Diğer sūret-i fermân-ı Şevketlû Selim Giray Hân.

İftihâmû'l-emâcid ve'l-a'yân Karaçımız Mehmed Mirza mecdühu soyuna selâm-ı selâmet ... Hânî iblâğıyla ma'lûmları olaki Ulak berdi kıpçağında Hân ile olub mescidleri başka olan bir kaç kimesneler geçende Ağırmak Divân ile divânımıza gelüb Ağırmak Divân bunlar Şirin re'âyâsındandır diyüb anlar dahi hânân-ı sâlifinden emirlerimiz vardır didiklerinde emirlerinizi getirüb kırâ'et olunsın ba'de cevâbı virülür deyü emirlerini getürmeleri üzere fermân itmiş idük emirlerini getürdiler Sahib Giray Hân-ı merhûm virdiği al nişânlı gök mühürli emrinde cemî' tekâlif halt olınmasın didiklerinden gayrı Şirin ve Barın Beyleri ve Mirzaları elim ve koşunum diyûb incidmesünler incidirler ise sözleri mesmû' olmazdır deyü tahrîr eylemişler ve cedd-i â'lâmız Devlet Giray Hân dahi Gazi Giray Hân tarafından dahi mu'âf-nâmeleri var ve bundan ma'dâ merhûm babamız cennet-mekân zamânlarında Muzaffer Ağa tüfenk tahrîr eylemiş bundan sonra bunlar Şirin ra'iyyetinden olmazdır Şirin Beyi Karaçımızın divânları Şirin halkıdır deyü bunları incitmek cedde layık değildir bu denlü temessükât ile Şirin re'âyâlarından olmadığından sonra nice halt olunur layık olan rencîde olunmamakdır şöyle ma'lûm ola.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 38. 27b/4

Sūret-i yârlığ-ı Gazi Giray Hân hâlâ.

Bâ'is-i tahrîr-i yârlığ-ı şerîf-i Hânî budur ki

Bundan akdem Ulak Berdi kıpçağında Hân ile olub mescidleri başka olan bir kaç kimesneler sâbık Ağırmak Divân ile da'va idüb Ağırmak Divân bunlar Şirin re'âyâsıdır deyüb onlar dahi hânân-ı sâlifinden emirlerimiz vardır didiklerinde emirlerinizi getirün kırâ'et olınsun deyü emirlerin getirdiklerinde Sahib Giray merhûmın al nişânlı gök mühürlü emrinde cemî' tekâlif halt olunmamak üzere Şirin ve Barın Beyleri ve Mirza ve âdemleri ve divânları karışmamak üzere sözleri mesmû' olunmazdır deyü tahrîr eylemişler ve cedd-i â'lâmız Devlet Giray Hân ile olmak üzere mezkûr Ulak Berdi kıpçağı âhâlisi yedine mu'âf-nâme-i yârlığ-ı şerîfim virilmişdir buyurdum ki gerek Şirin Beyi divânları ve gerek Barın Beyi divânları âdemleri olsun beğlidir deyü incitmeyeler bu denü temessükât ile Hân ile olub Şirin re'âyâsından olmadıkdan sonra nice halt olunur layık olan şerîfim mefhûmuyla âmil olalar şöyle bileler. Tahrîren fî mâh-ı Muharrem sene 1117.

ORRNB, Fond 917, No: 57. 5a/1

Sūret-i fermân-ı âlîşân-ı yârlığ-ı Kaplan Giray Hân edamallahu devletehu li-ecli't-tekîd-i def'-i Konak min kasaba-i Karasu hâliyâ Karasu zâviye nişîn olan Şeyh Efendi ve sâir da'îlerimiz ulemâ efendiler ve â'yân-ı vilâyet soblarına yârlığ-ı şerîf-i Hânî budur ki

Sizler Konakdan mu'âf ve müsellem olmak üzere eslâfımız olan Hânların ve bizim mü'ekkid yârlığımız var iken bu ta'yînde ihsân olınan emirlerin hilâfı zuhûr idüb cebren konak kondukları istimâ'mız olmağla te'kîd için tekrâr işbu yârlığ virilüb gönderilmişdir buyurdum ki vusūlûnde minvâl-i sâbık üzere kendinizi mu'âf ve müsellem bilüb Devlet-i aliyye tarafından gelen ağalara söz yok andan ma'dâ gerek selâtîn birâderlerimiz ve gerek Mirzayân ve kapıkulu ve sekbân ve sâir nâs cebren konak konmayalar ve sizler dahi kim emrimizin hilâfına tasaddî idüb konarsa sonra kendülerine iyü değildir atîk senedlerinde işâret olunan ... mazhar olsunlar şöyle bilesiz. Tahrîren fî evâsıt-ı Şevvali'l-mükerrem sene 1145.

Sūret-i mezbûre içün aynî ile Kalgay Adil Sultan hazretlerinin emr-i şerîfleri dahi vardır. İki emr-i şerîf dahi mahfuzdur.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 57. 5a/2

Bâ-fermân-ı âlîşân Bağçesaraylı Hacı Yusuf-zâde Muhammed Efendi Acem seferi içün Karasudan alub gitdüği akçedir.

Receb Efendi mahallesi, Kara Çora mahallesi, Tarhanlar mahallesi 360 gurûş, Şahingiraylı mahallesi 190 gurûş, Hacı Salih mahallesi, Hacı Aslan mahallesi, Sadık Efendi mahallesi 120 gurûş, Ali Efendi mahallesi 160 gurûş, Çorum mahallesi 80 gurûş, Hacı Aşir mahallesi 80 gurûş, Öşür mahallesi, Şah Murad mahallesi 118 gurûş, Bağçe içi mahallesi 64 gurûş, Hacı İsmail mahallesi, Câmi-i Kebîr mahallesi 50 gurûş, Acem mahallesi 160 gurûş, Hacı Bünyad mahallesi 160 gurûş.

Cem‘an yekûn bi’l-cümle re‘âyâdan 1800 gurûş.

ORRNB, Fond 917, No: 57. 4a/1

Sūret-i fermân-ı Kaplan Giray Hân fî gurre-i Zilhicce sene 1144.

Kıdvetü’l-kuzāt hâlâ Karasu kādısı ve zâbıtı ve vilāyet â‘yânı soblarına emr-i şerîf-i Hânî budur ki

bundan akdem mahmiyye-i Karasuda olan mahallâtın hâneleri ad olınub ma‘lûmü’l-alâ iken hâliyâ ba‘zı mahalleler hâne-i alâ üzerinden iskāt ve fukarâ üzerine tahmîl idüb fukarâya gadr olundığı arz olınmağla husūs içün emrimiz ile mahsūs ve mu‘temed Muhammed Mirza kulumuz mübâşir ta‘yîn olınub irsâl olunmuşdır vusūlûnde bi’l-cümle mahmiyye-i mezkūrda olan mahallâtın hânelerini mübâşir kulumuzla ma‘ân ad idüb tashîh ve alâ ma‘lûm oldukdan sonra herkesi yeksân idüb bir vecle fukarâya gadr ve hayf itdirmeyesiz bu husūsı kemâl-i mertebe ihtimâm-ı tâm ile ihtimâm idüb cümle hâneleri ad ve herkesi yeksân idüb bir ferde gadr itdirmeyesiz emrimiz mû‘cibince amel idüb hilâfından hazer eyleyesiz şöyle bilesiz.

ORRNB, Fond 917, No: 57. 4a/2

Oldur ki bâ-fermân-ı âlîşân mahmiyye-i Karasu mahallâtı kıbel-i şer‘den nâib-i şer‘ ile mübâşir ta‘yîn olınan Muhammed Mirza ve her mahalle tahrîr olundukda âhâr mahalleden bir kaç kimesne ile mahallâtı gezüb hâne be

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

hâne tahrîr olundukda her mahallâtın ulemâsı ve sâdât-ı kirâm-ı ve fukarâsı tahrîr olınmayub fakat zî-kudreti tahrîr olınub tamamından sonra cümlenin mabeyninde hesâb olundıkda hesâb bu sūret ile olmuşdır ki farezâ mahmiyye-i mezbûrenin ehl-i İslâmına 1160 akçe teklîf vâkī‘ oldıkda her mahalleye bu işâret olundığı vech üzere taksîm olınur. Mahalle-i Câmi‘-i Kebîr 27, Acem 72, Hasan Efendi 69, Hacı Aşir 48, Ali Efendi 69, Sadık Efendi 48, Hacı Bünyad 40, Şor 84, Şah Murad 39, Bağçe içi 40, Ali Dede 17, Hacı İsmail 42, Tarhanlar 98, Receb Efendi 93, Hacı Aslan 99, Çorum 44, Cem'an yekûn 1160 sîm.

Bi'l-cümle âhâlî-i memleket rızâlarıyla bu sūretde karâr bulmuşdır gaflet olınmaya. Tahrîren şehr-i Zilhicce sene 1144.

ORRNB, Fond 917, No: 18. 95a/2

Fî evâhir-i mâh-ı Receb sene 1083.

Üzüm pekmezi 10 sîm, elma ve armut pekmezi 8 sîm, sirke 4 sîm, Kırım aseli 20 sîm, Rumeli aseli 16 sîm, elma 2 sîm, ekşi 6 sîm, yağ 28 sîm, peynir 10 sîm, badem fındığı 6 sîm, dağ fındığı 3 sîm, kestane 4 sîm, pestil 6 sîm, armut kurusu 5 sîm, erik kurusu 6 sîm, üzüm kurusu 4 sîm, kızılcık kurusu 4 sîm, nohud 6 sîm, bakla 4 sîm, hına 20 sîm, zeytûn 10 sîm, limon suyu 14 sîm, ufak tuz 1 sîm (2 kıyyesi), ur tuz 2 sîm (3 kıyyesi), limon özü, nişasta 16 sîm, Rezzâki üzüm 12 sîm, lob incir 12 sîm, siyah üzüm 8 sîm, sarıca üzüm 8 sîm, harnub 11 sîm.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 18. 3a/1

1084 tarihinin mâh-ı Muharrem onyedinci güni bakkālân Rûz-ı Hızır İlyas narhı virildi kayd şüd.

Üzüm pekmezi 10 akçe, elma ve armud pekmezi 8 akçe, sirke 4 akçe, asel-i Kırım 24 akçe, asel-i Rûm 18 akçe, ekşi 6 akçe, sarı yağ 30 akçe, taze peynir 6 akçe, badem fındık 8 akçe, trabzon fındık 6 akçe, dağ fındık 4 akçe, kabsız badem 30 akçe, kuru kestane 6 akçe, taze kestane 4 akçe, pestil 6 akçe, armud kurusu 5 akçe, kızılcık kurusu 4 akçe, erik kurusu 6 akçe, üzüm kurusu 5 akçe, nohud 6 akçe, bakla 4 akçe, hınna 20 akçe, zeytûn 8 akçe, limon suyu 16 akçe, ufak milh 5 akçe, Ferah Kerman milh 1 akçe, rezzâki üzüm 10, börülce üzüm 8 akçe, siyah üzüm 8 akçe, lob incir 10, sarıca incir 8 akçe, zeytûn yağı 20, nişasta

16 akçe, pirinç 10, keçi boynuzu 60, siyah hurma 4 akçe, Ka'be hurma 16 akçe, nârdenk 6 akçe, ceviz helvası 14 akçe, beyaz sabun 24 akçe, siyah sabun 12 akçe, tulum peynir 8 akçe, küfter 16 akçe, leblebi 8 akçe, atılmış panbuk 48 akçe, tulum peynir 8 akçe, kaşkaval peynir akçe10.

ORRNB, Fond 917, No: 66. 3b/4

Oldur ki işbu bin yüz elli yedi senesinin hilâlinde vâkī' şehr-i Saferü'l-hayrda şevketlü, celâdetlü bi'l-fi'il Kırım Hânı Selim Giray Hân ibn Kaplan Giray hazretlerinin fermânı vâcibü'l-imtisâlleri üzere ve hâlâ bi'l-fi'il vezir hân-ı müşarünileyh hazretleri sa'âdetlü Mehmed Ağa ve hâlâ bi'l-fi'il semâhatlü, âtıfetlü müfti Seyyid Hâmid Efendi ve hâlâ bi'l-fi'il kādıü'l-kudāt olan Kul Mehmed Efendi hazretlerinin re'yi ve tenbîhleri ve ehl-i hibrenin ma'arifetleriyle medine-i Bağçesarayda bey' ve şirâ olunan eşyâya virilen narh ve tes'îr sūretidir ki, hâlâ bi'l-fi'il Kırım Kalgası şevketlü Şahin Giray Sultān ibn Adil Giray Sultān hazretlerinin husūs-ı mezkûre-i esnâfa tenbîh içün emr-i şerîfidir bu mahalle kayd olundı.

Fî yevmü's-sâbi' ve'l-ışrîn min şehr-i Rebîülevvel sene 1157.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 65. 8a/1

Konak hakkında.

Kalga Sultān hazretlerinin emr-i şerîf sūretidir.

Şerî'at-ı şiâr hâlâ Karasu kādısı efendi zide fazlihu savbına yârlığ-ı şerîf-i sultānî budur ki Karasuda iskân eden re'âyâ kullarımız tarafımıza hal-i diğer günlerin arz etmeleriyle ba'de'l-yevm gerek celâdetlü Hân-ı âlîşân efendimiz tarafından gerek …. gezen ademler ve Kırım halkından ağa ve Mirzalardan kim olursa olsun konak virmemek bâbında işbu yârlığ tahrîr ve irsâl olunmuşdur vusūlünde vech-i meşrûh üzere ba'de'l-yevm medîne-i mezbûrede ferd ü ehad konak virmeyesiz ve eğer ellerine senedleri olanlar olur ise ve diyâr-ı âharda Nogây ve Çerkes makūlesi müsâhî görürse dahi yine hânelerine kondırmayub kaç aded kişi olursa her bir âdeme bir rub' virlilüp konak virmeyeler hâsılı lafz-ı konak ref' olınması emrimdir bu husūsda rencîde idüb cebren konmak murâd idenleri vukū' üzere ilâm eyleyesiz işbu emrim mefhûmıyla âmil oluna şöyle biline sene 1157.

ORRNB, Fond 917, No: 65. 7b/1

Şevketlü Kalgâ Sultān Efendimiz temessüki sūretidir.

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf yârlığ-ı şerîf-i sultānî budur ki Kara ahalisine tuz vaktinde edâsı olınmak üzere üç bin gurûş-ı Kırımî akçe ki nısfı bin beşyüz gurûş-ı Kırımî akçe olur. Deynimiz olmağın işbu temessük-i yârlığımız virilmişdir. İnşaallahu'r-rahman vakt-i merkūmede edâ olınub işbu temessük yârlığımız şakk oluna şöyle bileler. Fî 12 mâh-ı Muharremü'l-harâm sene 1157.

ORRNB, Fond 917, No: 60. 4a/1

İşbu bin elli senesinin şehr-i Ramazanı bakkālâna virildi ki Rûz-ı Hızır beyân olunur.

Sarı yağ 120, asel-i Rûm 60 akçe, rezzâki üzüm 44 akçe, izmir siyahi 32 akçe, beylerce 32 akçe, lob incir 28 akçe, taban inciri 4 akçe, pekmez 28 akçe, ekşi 24 akçe, sirke 10 akçe, zeyt yağı 64 akçe, nişasta 60 akçe, dağ fındığı 28 akçe, badem 40 akçe, tuz 2 akçe, mercimek 15 akçe, yağ zeytûnı 56 akçe, kızılcık kurusu 8 akçe, erik kurusu 18 akçe, kaba nohud 28 akçe, hanna 32 akçe.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

ORRNB, Fond 917, No: 60. 2a/1

Der-beyân-ı bakkālân.

Bakkālbaşı Muslihiddin Çelebi, Hüseyin, el-Hâc Muharrem, Köse Monla Ali, Monla Ahmed, Ömer, Bekir Sofi, Mehmed bin el-Hâc Ömer, Bakkāl çavuşu Abdullah, Monla İdris, Ramazan, Mehmed Hüseyin karındaşı Hasan, Ahmed, Abdülaziz, Mustafa, Monla Halil, defa Tokatlı Mustafa, Ahmed bin Ali Çavuş , Mustafa Beşe, Topal Demî, Pabuşcu Sâlih, Abdülkadir, Seyyid Abdülbaki, Baba Yasin Selim.

Bakkālâna müte'allık olan eşyânın tes'iri ber vech-i âtî beyân olunur. Fî yevmü's-sâbi' min şehr-i Şevvali'l-mükerrem sene 1149.

Asel-i Kırım 66 akçe, asel-i Rûm 42 akçe, revgân-ı sâfi 100 akçe, revgân-ı zeyt 96 akçe, rezzâki üzüm 40 akçe, İzmir siyahi 32 akçe, börülce üzümü 32 akçe, lob incir 32 akçe, sarıca incir 24 akçe, kaba nohud 16 akçe, Sinob nohudu 12 akçe, taban inciri 4 akçe, kuyruk yağı 60 akçe, beyaz sabun 60 akçe, biber

dirhem 1 akçe, nişasta 36 akçe, limon suyu 40 akçe, zeytûn 26 akçe, fındık 26 akçe, sirke 16 akçe, fındık 9 akçe, keten 44 akçe, badem 36 akçe, tuz üç yüz dirhem 1 akçe, taze kestane 1 akçe.

Keçeciye mütea'lık eşyânın tes'iri beyân olunur.

Bir buçuk vukīyye yapağıdan yapılmış keçe çergi 50 akçe, sâir çergi keçe 26 akçe, hallâcân atılmış penbe 12 akçe, yapak miskāl 14 akçe, kâğıd tabak ipeği 3 akçe, ibrişim miskāl 18 akçe , post kürk aslan 125 akçe, orta post 100 akçe, alçağı 75 akçe.

ORRNB, Fond 917, No: 51. 13b/1

Şevketlü, inâyetlü, Saadet Giray Hân-ı alîşan hazretlerinin vakf hücceti suretidir.

Bismillahirrahmanirrahîm. Elhamdü lillâhi Rabbi'l-erbâb mâliki'r-rikāb ve's-salâtü ve's-selâmü alâ efdali men ûtiye bi hikmetin ve fasli'l-hitâb ve alâ âlihî ve ashâbihî hayri'l-evvel ve hayri'l-ashâb ammâ ba'd bu vesîka-yı vakfiyye-i şer'iyyenin sāhib ve hayrât-ı hasenâtın tâlebi bi'l-fi'il Kırım Hânı olan şevketlü ve inâyetlü ve adâletlü eşref-i selâtînü'l-azâm Sa'âdet Giray Hân ebed-i devletihi ilâ inkırazu'd-devrân hazretlerinin Çeterlik deresi üzerinde binâ eylediği köprü hayrâtının ta'mir ve termîmi içün Ferah Kermanda vâki' Kefe kapusu ve Sur Bazarı dimekle ma'rûf mevzi'de tecdîd ve tavsîfden ve tebyîn-i mesârifden lede'l-ahâlî Çarşıda olan dükkânlardan taraf-ı şimâlinde olan dükkâna muttasıl bir dükkânı mâliki olan Mehmed Hân Çelebiden cem'-i tevâbi' ve levâhıkıyle Hân-ı âlîşân hazretleri tarafından fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Şeyh Bolad Ağa ve İvaz Ağa nâm kimesneler şehâdetleriyle cem'i-i umûr ve şurûtına vekâlet-i sâbit olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kāimmakām Hasan Ağa on iki bin nakd-i râyic fi'l-vakt akçeye iştirâ-i sahih ile iştirâ idüb beynelerinde teslîm-i meb'i mahdûd ve kabz semen-i ma'dûd olub Hân-ı âlîşân hazretlerinin silk-i mülkünde dâhil olduktan sonra dükkân-ı merkūm vekîl-i mezbûr izzetlü Hasan Ağa vakf-ı sahih ile vakf idüb ve Ferah Kerman sükkânından sadâkāt ve istikāmet ile ma'rûf fazîletli Ali Efendiye mütevellisi nasb idüb şöyle şart eylediği dükkân ki mezbûr köprü ki ta'mîr ve termîm lâzım geldikce dükkân-ı merkūmın kirasını ta'mîr ve termîmine sarf ve harc idüb hıdmet idesin ve vakf-ı mezbûrın ta'mîri lâzım geldikce anı dahi meremmet idüb hayrât-ı mezbûreden nezâret hesabiyyenizi devr itmeyesin ve ber-mûcib-i kalehû teâlâ

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

kaza-yı emâne ve kadiri dermâne mütevellî-i mezbûr mülâkî olduktan sonra meütevellî emrine Ferak Kermanda her kim kādı olursa ana ve her kim muhal olub hıdmet-i lâzimesine ta'ahhüd ve iltizâm iderse anı mütevelli nasb olan kimseye vakf-ı mezbûrı bi't-temâm teslîm idüb oldahi kabz ve teslîm eyledikden sonra vekîl-i mezbûr İmâm- Azam ve İmâm Ebu Hanife-i Kûfî katında vakf lüzûmı men'imdir diyüb vakf-ı mezbûrın rücû' idüb yine evvel ki mülkine ilhâk etmek murâd itdükde mütevelli-i merkūm ve mücâdele yüzünden gerçi İmâm-ı Azam Ebu Hanife lüzûmı men'idim ise lakin İmâmeyn-i Hümâmeyn hazret-i İmâm Yusuf ve İmâm Muhammed kavli vakıf lüzûmı vakf mütekārinîn ve mütelâzimîndir deyüb sadr-ı kitâbda tevfîk vâkī' olan hâkime mürâfa'at olub hükm taleb itdükde hâkim mumâ-ileyhe cânib-i vakf onu görüb imâmeyn-i müşârûn-ileyhümâ kullarıyla olan sıhhat-ı vakf ve sâniyen lüzûmına hükm olınub mahkeme olmağla mecmû' aleyh olub min ba'd naks ve nakzına mecâl-i muhal ve tağyir ve tebdîlden dükkân mümteni'ü'l-ihtimâl oldı "fe-men beddelehû ba'de mâ semi'ahû fe-innemâ ismuhû alellezîne tübeddilûnehû innallâhe semî'un alîm. Cerâ mâfihû ve hurrire zalike fî mâh-ı Muharremü'l-harâm sene 1136.

Şuhûdü'l-hâl: Kāimmakām Hasan Ağa, İvaz Ağa el-ma'rûf, Abdullah Ağa Topçu, İbrahim Ağa Cebeci, Mehmed Kethudâ, Dizdâr, Ebu Bekir Efendi el- ma'rûf, İsmail Çelebi el-kâtib, Abdulvahid Efendi es-Seyyid, el-Hâc Haydar Ağa, el-Hâc Hüseyin Ali Çavuş, Ahmed Bölükbaşı, Veli Onbaşı, Abdülhalim Çelebi, ve gayrihim.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Kaynakça

Abdulgaffar Kırımî (1927), *Umdetü't-Tevarih*, haz. N. Asım Bey, İstanbul.

Abdullah bin Rıdvân Osmânü'l-Kırımî (2016), *Tevârih-i Deşt-i Kıpçak*, haz. Rasih Selçuk Uysal, İstanbul.

Ahmet Cevdet Paşa (1308), *Kırım ve Kafkas Tarihçesi*, İstanbul.

Alan, Ercan - Abdurrahman Atçıl (2018), *XVI. Yüzyıl Ulema Defterleri*, Ankara.

Barthold, W. (1979), "Bahçesaray", *İslam Ansiklopedisi*, C. 2, s. 225-227.

Başer, Alper (Aralık 2009), "Kırım'da Rus Kolonizasyonu, (1783-1850)", *Karadeniz Araştırmaları*, C. 6, S. 24, s. 29-42.

_____ (2011), "Kırım Hanlığı Tarihini Konu Alan Müstakil Eserler ve Yeni Bir Kaynak, Tarih-i Mevkufati", *Turkish Studies. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, [Prof. Dr. Gürer Gülsevin Armağanı], C. VI, S. 1, İstanbul, s. 747-762.

_____ (Kış 2011), "Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nde Nogaylar", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, XI/2, s. 117-128.

_____ (Kış 2015), "Sadrazam Koca Yusuf Paşa'nın 1791 Seferi Esnasındaki Yazışmalarına Dair Bir Defter (7 Temmuz 1791-10 Ağustos 1791)", *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, C. 12, S. 48, s. 79-98.

_____ (2015), "Kırım Hanlığı Tarihinde Mangıt Kabilesi", *Doğu Avrupa Türk Mirasının Son Kalesi Kırım*, ed. Yücel Öztürk, İstanbul, s. 75-98.

Bekir Çobanzade (Ağustos 1925), "Oquv İşlerinde Ameliyat ve Nazariyat: Leningrad'da Kırım Hatıraları", *Oquv İşleri*, No 4-5.

Bennigsen, A. - P. N. Boratav (1978), *Le Khanat de Crimée dans les Arvhives du Musée du Palais de Topkapı*, Paris.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Bilal, Metin (2015), *45 Nolu Kırım Kadı Sicili'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Bodaninskiy, Hüseyin (1928), *İnventarnaya kniga, gosudarstvennaya dvorstsa i muzeya tyurko-tatarskoy kulturı*, Bahçesaray.

Bogdanov, M. K. (2009), "Opisanie materialov dokumental'nogo fonda İnstituta vostoçnıh rukopisey RAN", *Pismennıe pamyatniki Vostoka*, 2 (11), s. 179-188.

Bursalı, Mehmet Tahir (1990), *Osmanlı Zamanında Yetişen Kırım Müellifleri*, Ankara.

Cihan, Ahmet - Fehmi Yılmaz (2004), "Kırım Kadı Sicilleri", *İslam Araştırmaları Dergisi*, S. 11, s. 131-176.

Dankoff, Robert (1991), *The Intimate Life of an Ottoman Statesman: Melek Ahmed Pasha (1588-1622) as Portrayed in Evliya Çelebi's Book of Travels*, Albany.

_____ (2004), *An Ottoman Mentality. The World of Evliya Çelebi*, Leiden-Boston.

_____ (2008), *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi Okuma Sözlüğü*, çev. Semih Tezcan, İstanbul.

Dubrovskiy, V. (1956), "Türk Kırım'a Dair Tarihî Kaynak ve Araştırmalar", *Dergi*, S. 2 (4), s. 53-76.

Ertaylan, İsmail Hikmet (1958), *Gazi Geray Han: Hayatı ve Eserleri*, İstanbul.

Evliya Çelebi (2003), *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, C. VII, haz. Yücel Dağlı, S. A. Kahraman, R. Dankoff, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Evracı, M. H. (2007), "The Role of the Crimean Tatars in the Ottoman-Safavi War (1578-1639)", *Historical Yearbook* 4, pp. 153-160.

Faizov, S. (2005), "Znaçenie naslediya Huseina Faizhanova v oblasti krımsko-tatarskoy arheografii dlya izuçeniya istorii Krımskogo yurta i russko-krımskih otnoşenii", *Faihanovskie çteniya*, 2, s. 146-151.

Finkel, Caroline (1988), *The Administration of Warfare: the Ottoman Military Campaigns in Hungary, 1593-1606*, Wien.

Fisher, Alan W. (1970), *The Russian Annexation of the Crimea 1772-1783*, Cambridge.

_____ (1978), *The Crimean Tatars*, Stanford.

_____ (1980), "The Ottoman Crimea in the Mid-Seventeenth Century: Some Problems and Preliminary Consideration", *Harvard Ukranian Studies, Eucharisterion: Essays presented to Omeljan Pritsak*, vol. 3/4, Cambridge, Harvard University, 1979-1980, pp. 215-226.

_____ (1981), "The Ottoman Crimea in the Sixteenth Century", *Harvard Ukrainian Studies*, No 5 (2), pp. 135-170.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

_____ (1990), [review] "G. A. Sanin, *Otnoshenia Rossii i Ukrainy s krymskim khanstvom v seredine XVII veka*, Moscow 1987 [The Relations of Russia and the Ukraine with the Crimean Khanate in the Middle of the Seventeenth Century, Moscow 1987, 270 p.]", *The American Historical Review* 95, No 2, pp. 546.

_____ (1998), *Between Russians, Ottomans and Turks: Crimea and Crimean Tatars*, İstanbul.

_____ (1999), *Precarious Balance: Conflict, Trade and Diplomacy on the Russian-Ottoman Frontier*, İstanbul.

Gökbilgin, Özalp (1973), *1532-1577 Yılları Arasında Kırım Hanlığının Siyasi Durumu*, Ankara.

Gordlevskiy, V. A. (1927), "Rukopisi Vostoçnogo muzeya goroda Yaltı", *Dokladı Akademii Nauk*, No 10, Leningrad, s. 223-224.

_____ (1968), "Rukopisi Vostoçnogo muzeya goroda Yaltı", *İzbrannıe Rabotı*, T. IV, Akademiya Nauk, Leningrad, s. 257-261.

Grant, A. (1855), *An Historical Sketch of the Crimea*, London.

Halim Giray (2013), *Gülbün-ü Hânân (Kırım Hanları Tarihi). Değerlendirme-Metin-Tıpkıbasım*, haz. Alper Başer - Alper Günaydın, İstanbul.

Hallaq, Wael (1998), "The 'qāḍī's dīwān' (sijill) before the Ottomans", *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 61/3, pp. 415-436.

Hammer-Purgenstall, J. von (2013), *Kırım Hanlığı Tarihi*, çev. Seyfi Say, İstanbul.

Hezarfen Hüseyin Efendi (1998), *Telhisü'l-Beyân fî Kavânîn-i Âl-i Osmân*, haz. Sevim İlgürel, Ankara.

Horoşkeviç, Anna (2001), *Rus i Krım. Ot soyuza k protivostoyaniyu. Konets XV- naçalo XVI vv*., Moskva.

İbn Batûta (2004), *İbn Batûta Seyahatnâmesi*, C. 1, çev. A. S. Aykut, İstanbul.

İbn Fadlan (1995), *İbn Fadlan Seyahatnâmesi*, haz. Ramazan Şeşen, İstanbul.

İnalcık, Halil (1988), "Gazi Giray II.", *İslam Ansiklopedisi*, C. 4, s. 734-736.

_____ (1964), "Giray", *İslam Ansiklopedisi*, C. 4, s. 783-789.

_____ (1964), "Hacı Giray I", *İslam Ansiklopedisi*, C. 5/1, s. 25-27.

_____ (1996), "Hacı Giray II", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 14, s. 475-476.

_____ [1967], "Kalgay", *İslam Ansiklopedisi*, C. 6, s. 505-522.

_____ [1967], "Kırım", *İslam Ansiklopedisi*, C. 6, s. 755.

_____ (1944), "Kırım Hanlığının Osmanlı Tâbiliğne Girmesi ve Ahidnâme Meselesi", *Belleten*, C. 8, Ankara, s. 185-229.

TÜBA TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ TURKISH ACADEMY OF SCIENCES www.tuba.gov.tr

_____ (1980), "The Khan and the Tribal Aristocracy: The Crimean Khanate under Sahib Giray I", *Harvard Ukranian Studies, Eucharisterion: Essays presented to Omeljan Pritsak*, vol. 3/4, Cambridge, Harvard University, 1979-1980, pp. 445-466.

_____ (1986), "Power Relationships between Russia, the Crimea and the Ottoman Empire as Reflected in Titulature", *Turco-Tatar Past – Soviet Present: Studies Presented to Alexandre Benningsen*, Paris, pp. 175-211.

_____ (1996), *Sources and Studies on the Ottoman Black Sea: The Customs Register of Caffa 1487-1490*, vol. 1, Harvard: Harvard University.

_____ (Nisan 1996), "Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Bulundu", *Belleten*, C. 60, S. 227, s. 165-192.

_____ (2014), *Kırım Hanlığı Tarihi Üzerine Araştırmalar 1441-1700*, İstanbul.

ITUAK 21 (1894), 59-89; 22 (1895), 35-115; 23 (1895), 71-129; 24 (1896), 35-137; 25 (1896), 29-158.

İvanics, Maria (1994), "Entstehung und Quellenwert der Krimtatarische Tıyış Defters", *Acta Orientalia*, vol. 47, Budapest, pp. 105-112.

Jankowski, Henryk (2006), *A Historical-Etymological Dictionary of Pre-Russian Habitation Names of the Crimea*, Leiden.

Kançal-Ferrari, Nicole (1997), "Kırım Hanlarının İmar Faaliyetleri ve Mezar Taşları", (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

_____ (1997), "Han Camii", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 15, s. 518-519.

_____ (1997), "Han Sarayı", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 15, s. 521-524.

_____ (2004), "Mengli Giray Türbesi", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 29, İstanbul, s. 137.

_____ (2005), *Kırımdan Kalan Miras Hansaray*, İstanbul.

_____ (2007), "Özbek Han Camii", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 39, İstanbul, s. 109-110.

_____ (2013), "Zincirli Medrese", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 44, İstanbul, s. 445-446.

Kármán, Gábor - Lovro Kunčević (2013), *European Tributary States of the Ottoman Empire in the Sixteenth and Seventeenth Centuries*, Leiden.

Kavak, Nuri (2013), "XVII. Yüzyılda Kırım Hanlığı ve Evliya Çelebi", *Evliya Çelebi'nin Şehirleri*, ed. Zekeriya Kurşun, İstanbul, s. 141-146.

_____ (2014), *Karasu Kazası (1683-1744) Kırım Hanlığında Bir Yerleşme Örneği*, Bursa.

Kazıaskerskie knigi Krımskogo hanstva [Kırım Hanlığı Kadıasker Defterleri], Otdel Rukopisey Rossiyskoy Natsional'noy Biblioteki (ORRNB), Fond 917, No: 1-121.

Kefeli İbrahim Efendi (1933), *Tevarih-i Tatar-Han ve Dağıstan ve Deşt-i Kıpçak Ülkelerinindir*, haz. S. C. Kırımer, Pazarcık.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Keppen, P. I. (1837), *Krımskiy sbornik. O drevnostyah yujnogo berega Krıma i gor Tavriçeskih*, St. Petersburg.

Kırım Hanlarına Nâme-i Hümâyûn (2 Numaralı Nâme Defteri) (2013), haz. Murat Cebecioğlu, Sinan Satar, Kemal Gurulkan vd., Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 123, İstanbul.

[*Kırım Hanlığı Kadı Sicili*], Yaltinskiy İstoriko-Literaturnıy Muzey, Yalta.

[*Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Parçaları*], İnstitut Vostoçnıh Rukopisey Rossiyskoy Akademii Nauk (İVRRAN), Dokumentalnıy Fond T500.

Kırımlı, Hakan - Nicole Kançal-Ferrari (2016), *Kırım'daki Kırım Tatar (Türk-İslâm) Mimarî Yadigârları*, İstanbul.

_____ (2011), *Türkiye'deki Kırım Tatar ve Nogay Köy Yerleşimleri*, İstanbul.

_____ (1996), *Kırım Tatarlarında Millî Kimlik ve Millî Hareketler (1905-1916)*, Ankara.

_____ (2001), "Karasubazar", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 24, s. 472-473.

_____ (2002), "Kırım", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 25, s. 447-465.

Kızılov, Mikhail (2005), "The Black Sea and the Slave Trade: The Role of Crimean Maritime Towns in the Trade in Slaves and Captives in the Fifteenth to Eighteenth Centuries", *International Journal of Maritime History*, 17, No 1, pp. 211-235.

_____ (2006), "Post Ottoman Cities: Changes in the Urban Structure of the Ottoman and Crimea after the Russian Annexation until the Crimean War 81783-1853/6)", *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, No 59 (2), pp. 181-191.

_____ (2016), "Administrative Structure of the Crimea Before and After the Russian Annextion of 1783", *Vostok (Orients)*, No 5, pp. 53-63.

Kolodziejczyk, Dariusz (1999), *Ottoman-Polish Diplomatic Relations (15th-18th Century) An Annotated Edition of Ahdnâmes and Other Documents*, Leiden.

_____ (2011), *The Crimean Khanate and Poland-Lithuania International Diplomacy on the European Periphery (15th-18th Century) A Study of Peace Treaties Followed By Annotated Dokuments*, Lieden.

_____ (2013), *Zaproszenie do Osmanistyki, Typologia i Charasterystyka Zrodel Muzulmanskich Sqsiadow Dawnej Rzeczypospolitej: Imperium Osmanskiego i Chanatu Krymskiego*, Warszawa, 120 p. (*Eski Lehistan'ın Müslüman Komşularının Kaynaklarının Tipolojisi ve Karakterleri: Osmanlı İmparatorluğu ve Kırım Hanlığı*), Tanıtan Hacer Topaktaş, *Osmanlı Araştırmaları*, S. 44, İstanbul 2014, s. 544-548.)

Kortepeter, C. M. (1972), *Ottoman Imperialism During the Reformation: Europe and The Caucasus*, London.

Köse, Osman (2006), *1774 Küçük Kaynarca Andlaşması*, Ankara.

TÜBA Türkiye Bilimler Akademisi
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Kramarovskiy, Mark G. (2003), "Cuçidı i Krım: XIII-XV. vv.", *Materialı po arheologii, istorii i etnografii Tavrii*, T. X, Akmescit, s. 506-532.

Kravets, Marina (2005), "From Nomad's Tent to Garden Palace: Evolution of a Chinggisid Household in the Crimea", *Toronto Studies in Central and Inner Asia* 7, pp. 47-60.

_____ (2009), "Blacks Beyond the Black Sea: Eunuchs in the Crimean Khanate", *Slavery, Islam and Diaspora*, ed. B. A. Mirzai, I. M. Montana, P. E. Lovejoy, New York, pp. 21-36.

Królikowska-Jedlińska, Natalia (2019), *Law and Division of Power in the Crimean Khanate (1532-1774) with Special Reference to the Reign of Murad Giray (1678-1683)*, Leiden.

Kurat, Akdes Nimet (1940), *Topkapı Sarayı Müzesi Arşivindeki Altın Ordu, Kırım ve Türkistan Hanlıklarına Ait Yarlıklar ve Bitikler*, Ankara.

_____ (1992), *IV-XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri*, Ankara.

Kurtoğlu, Fevzi (1937), "İlk Kırım Hanlarının Mektupları (Mengli Giray'ın Fatih ile II. Bayezid'e Bitikleri)", *Belleten*, C. I, s. 641-655.

Laşkov, Fyodor (1886), "Statistiçeskie svedeniya o Krıme, soobşçennıe kaymakanami v 1783 godu", *ZOOID* 14, s. 91-156.

_____ (1887), "Soobşçeniye çlena komissii F. Laşkova o peresmotre Çernemorskoga tarifa 1782 goda", *İTUAK* 1.

_____ (1895), "İstoriçeskiy oçerk krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 22, s. 35-81.

_____ (1895), "Sbornik dokumentov po istorii krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 22, s. 82-115.

_____ (1896), "İstoriçeskiy oçerk krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 23, s. 71-117.

_____ (1896), "İstoriçeskiy oçerk krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 24, s. 35-71.

_____ (1896), "Sbornik dokumentov po istorii krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 23, s. 118-129.

_____ (1896), "Sbornik dokumentov po istorii krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 24, s. 72-137.

_____ (1897), "İstoriçeskiy oçerk krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 25, s. 29-88.

_____ (1897), "Sbornik dokumentov po istorii krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 25, s. 89-154.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

_____ (1897), "Sbornik dokumentov po istorii krımsko-tatarskogo zemlevladeniya", *İTUAK* 26, s. 24-154.

_____ (1897), *Sbornik Dokumentov po istorii krımsko-tatarskogo zemlevladeniya*, Akmescit.

_____ (1916), "K voprosu o koliçestve naseleniya tavriçeskoy gubernii v naçale 19 stoletiya", *İTUAK* 53, s. 158-176.

Manz, B. F. (1978), "The Clans of the Crimean Khanate 1466-1532", *Harvard Ukrainian Studies*, No 3/2, pp. 282-309.

Matuz, J. (1970), "Qalga", *Turcica* 2, pp. 101-129.

Milner, Thomas (1855), *The Crimea, its Ancient and Modern History*, London.

Müller, Christian (2018), "The Power of the Pen: Cadis and their Archives", in: Alessandro Bausi, Christian Brockmann, Michael Friedrich, Sabine Kienitz (eds.), *Manuscripts and Archives: Comparative Views on Record-Keeping*, Berlin-Boston, pp. 361-385. De Gruyter. https://doi.org/10.1515/9783110541397-012.

Murad Bey Biyarslan (1889), "Vıpisi iz Kadiaskerskogo Sakka (Knigi) 1017-1022 g. Hicri (1608/9-1613 g.) hranyaşçegosya v arhive Tavriçeskogo gubernskogo pravleniya", *İTUAK* 8, s. 41-51.

_____ (1890), "Vıpisi iz Kadiaskerskogo Sakka (Knigi) 1017-1022 g. Hicri (1608/9-1613 g.) hranyaşçegosya v arhive Tavriçeskogo gubernskogo pravleniya", *İTUAK* 9, s. 68-70.

_____ (1890), "Vıpisi iz Kadiaskerskogo Sakka (Knigi) 1017-1022 g. Hicri (1608/9-1613 g.) hranyaşçegosya v arhive Tavriçeskogo gubernskogo pravleniya", *İTUAK* 10, s. 74-78.

Okawara, Tomoki (2015), "Reconsidering Ottoman Qāḍī Court Records: What Are They? Who Produced, Issued and Recorded them?", in: Vanessa Gueno and Stefan Knost (eds), *Lire et écrire l'histoire ottomane*, Beirut: Presses de l'ifpo - Orient-Institut Beirut, p. 15-37.

Osmanlı Belgelerinde Kırım Hanlığı (2013), haz. Kemal Gurulkan - Yusuf İhsan Genç vd., T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, İstanbul.

Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kırım Hanlıkları Arasında Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri (1608-1908) (1992), T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara.

Ostapchuk, Victor (1987), "The Publication of Documents on the Crimean Khanate in the Topkapı Sarayı: The Documentary Legacy of Crimean-Ottoman Relations", *Turcica* 19, pp. 247-276.

Öztürk, Yücel (2000), *Osmanlı Hakimiyetinde Kefe: 1475-1600*, Ankara.

Pallas, Peter Simon (1999), *Nablyudeniya, sdelannıe vo vremya puteşestviya po yujnım namestniçestvam Russkogo gosudartsva v 1793-1794 gg.*, Moskva.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

Paul, Jurgen (2018), "Archival Practices in the Muslim World prior to 1500", in: Alessandro Bausi, Christian Brockmann, Michael Friedrich, Sabine Kienitz (eds.), *Manuscripts and Archives: Comparative Views on Record-Keeping*, Berlin-Boston, pp. 339-360. De Gruyter. https://doi.org/10.1515/9783110541397-012.

Peyssonel, Charles de (1787), *Traité sur le commerce de la Mer Noire*, Tome 1-2, Paris.

"Protokolı zasedaniy Tavriçeskoy Uçyonnoy Arhivnoy Kommissii" (1899), *İTUAK* 29, s. 79-100.

Remmal Hoca Kaysunizade Nidai (1972), *Tarih-i Sahib Giray Han*, haz. Özalp Gökbilgin, Ankara.

"Rukopisi Vostoçnogo muzeya goroda Yaltı" (1927), *Dokladı Akademii Nauk*, No 4, 10, Leningrad.

Rustemov, Oleg (2017), *Kadiaskerskie knigi Krımskogo hanstva: issledovaniya, tekstı i perevodı*, Akmescit.

Sanin, G. (1987), *Otnoshenia Rossii i Ukrainy s krymskim khanstvom v seredine XVII veka* [*The Relations of Russia and the Ukraine with the Crimean Khanate in the Middle of the seventeenth*], Moscow.

Sarı, Sema Aktaş (2016), *3A-3B Numaralı 1648-1679 Tarihli Kırım Kadıasker Defterlerine Göre Kırım'da İktisadi ve Sosyal Hayat*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Seyityahya, Nariman (2009), *Krımskotatarskaya istoriçeskaya proza XV-XVIII vv.*, Akmescit.

_____ (2008), "Voennıe deystviya v Krımu v 1735-1736 gg.", *Qasevet* 33, s. 40-49.

Seyyid Mehmed Rıza (1832), *es-Seb'ü's-Seyyar fi Ahbar-ı Mülûkü't-Tatar: 1466-1737*, haz. Mirza Kazım Bek, Kazan.

Shamiloglu, U. (1984), "The Qaraçı Beys of the Golden Horde: Notes on the Organization of the Mongol World Empire", *Archiwum Euroasiae Medii Aevii* 4, pp. 283-297.

Smirnov, V. D. (1918), "Tatarsko-hanskie yarlıki iz kollektsii Tavriçeskoy Uçyonnoy Arhivnoy Kommissii", *İTUAK* 54, s. 1-19.

_____ (1887), *Krımskoe hanstvo pod verhovenstvom Ottomanskoy Portı do naçala XVIII v.*, St. Petersburg.

_____ (2016), *Osmanlı Dönemi Kırım Hanlığı*, çev. Ahsen Batur, İstanbul.

Smirnov, N. A. (1946), *Rossiya i Turtsiya v XVI-XVII vv.*, T. 1-2, Moskva,

Tott, Baron Françoise de (1996), *Türkler ve Tatarlar Arasında*, çev. R. Uzmen, İstanbul.

Thunmann, Johann (1784), "Der krimische Staat", *A. F. Büschings große Erdbeschreibung*. Vol. 4: *Das asiatische Rußland und die krimische Tartarei*, Troppau [Bu bölüm 1991'de müstakil kitap olarak Rusça yayınlanmıştır: Johann Thunmann (1991), *Krımskoe hanstvo*, çev. N. L. Ernst - S. L. Belyavskaya, Akmescit].

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
Turkish Academy of Sciences
www.tuba.gov.tr

Turan, Ahmet Nezihi (2003), "Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri Hakkında Notlar", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S. 9, İstanbul, s. 1-16.

Uğur, Yunus (2003), "Mahkeme Kayıtları (Şer'iye Sicilleri): Literatür Değerlendirmesi ve Bibliografya", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, I/1, s. 305-344.

Ürekli, Muzaffer (1989), *Kırım Hanlığının Kuruluşu ve Osmanlı Himayesinde Yükselişi (1441-1569)*, Ankara.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1984), *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara.

Vasilyeva, Ol'ga (1993), "Krımsko-tatarskie rukopisnıe materialı v otdele rukopisey" *Vostoçnıy Sbornik*, Vıpusk 5, St. Petersburg, s. 37-45.

Vatansever, Erim (2018), *67 A 90 Numaralı (On Dokuzuncu Cilt), 1083-1087 (1672-1676) Tarihli Kadıasker Defteri'ne Göre Kırım'da Sosyal ve Ekonomik Hayat*, (Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.

Velyaminov-Zernov, V. V. (2009), *Kırım Yurtına ve Ol Taraflarga Dair Bolgan Yarlıglar ve Hatlar: Kırım Hanlığı Tarihine Dair Kaynaklar*, haz. A. Melek Özyetgin - İlyas Kamalov, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Vinogradov, Aleksandr (2007), *Russko-krımskie otnoşeniya. 50-e-vtoraya polovina 70-h godov XVI veka*, Moskva.

Williams, Brian Gylyn (2001), *The Crimean Tatars The Diaspora Experience and the Forging of a Nation*, Leiden.

Yılmaz, Fehmi (2008), "18. Yüzyılda Kırım Hanlığı'nın Başkenti: Bahçesaray" *Selçukludan Cumhuriyete Şehir Yönetimi*, İstanbul, s. 237-266.

_____ (2009), "On Sekizinci Yüzyılın İkinci Yarısında Kırım'da Gayrimüslimler", *Osmanlı Araştırmaları*, S. 33, İstanbul, s. 237-268.

_____ (2011), "Terekelere Göre Kırım Karaylarının Servetleri", *Uluslararası Karay Çalışmaları Sempozyumu Bildirileri (5-8 Nisan 2010)*, Bilecik, s. 351-376.

_____ (2010), *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul.

_____ (2013), "İstanbul'un İaşesinde Kırım-İstanbul Deniz Taşımacılık Sektörünün Yeri: 1777-1779 Yılları Örneği", *Prof. Dr. Özer Ergenç'e Armağan*, İstanbul, s. 477-489.

Zaitsev, I. (2006), *The Structure of Giray Dynasty (15th-16th Centuries: Matrimonial and Kinship Relations of the Crimean Khanate)*, in: *Kinship in the Altaic World. Proceedings of the 28th Permanent International Altaistic Conference, Moscow 10-15 July, 2005*, ed. E. V. Boikova, R. B. Rybakov, Wiesbaden, pp. 341-353.

_____ (2009), *Krımskaya istoriografiçeskaya traditsiya XV-XIX vekov*, Moskva.

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

Ekler

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES
www.tuba.gov.tr

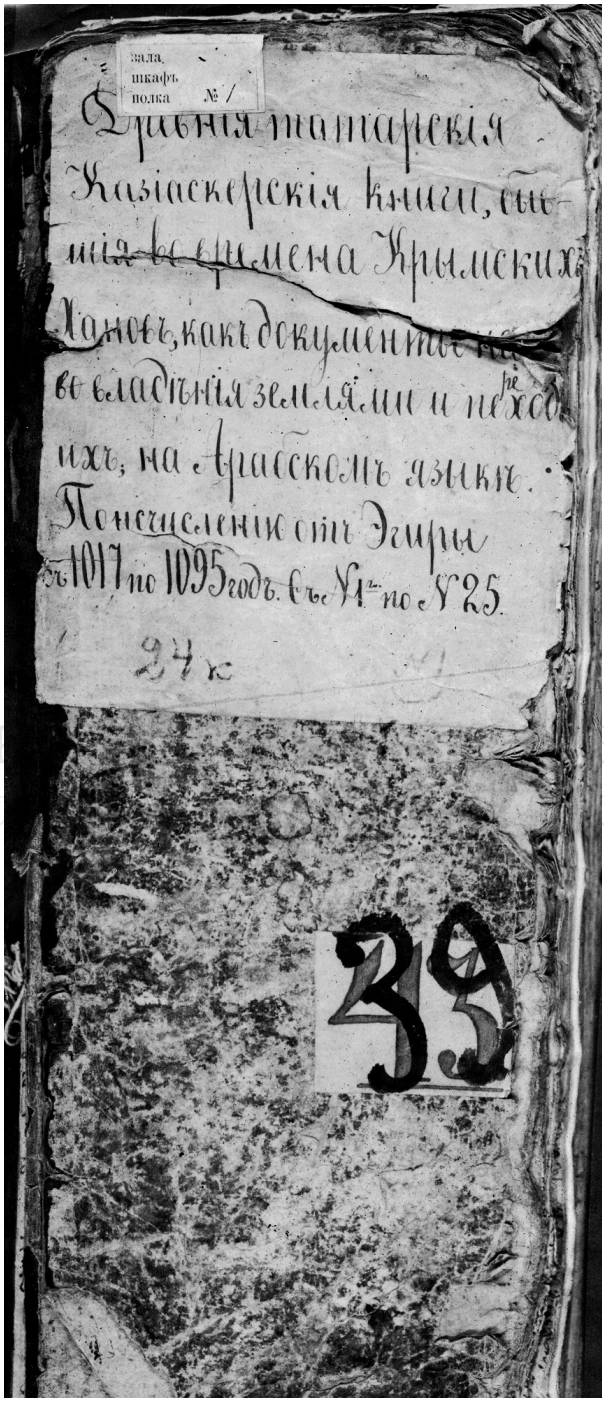

TÜRK TARİH KURUMU YAYINEVİ
TURKISH HISTORICAL SOCIETY PUBLICATIONS

Ek 1. ORRNB, Fond 917, No: 1. Kapak Ön Yüzü

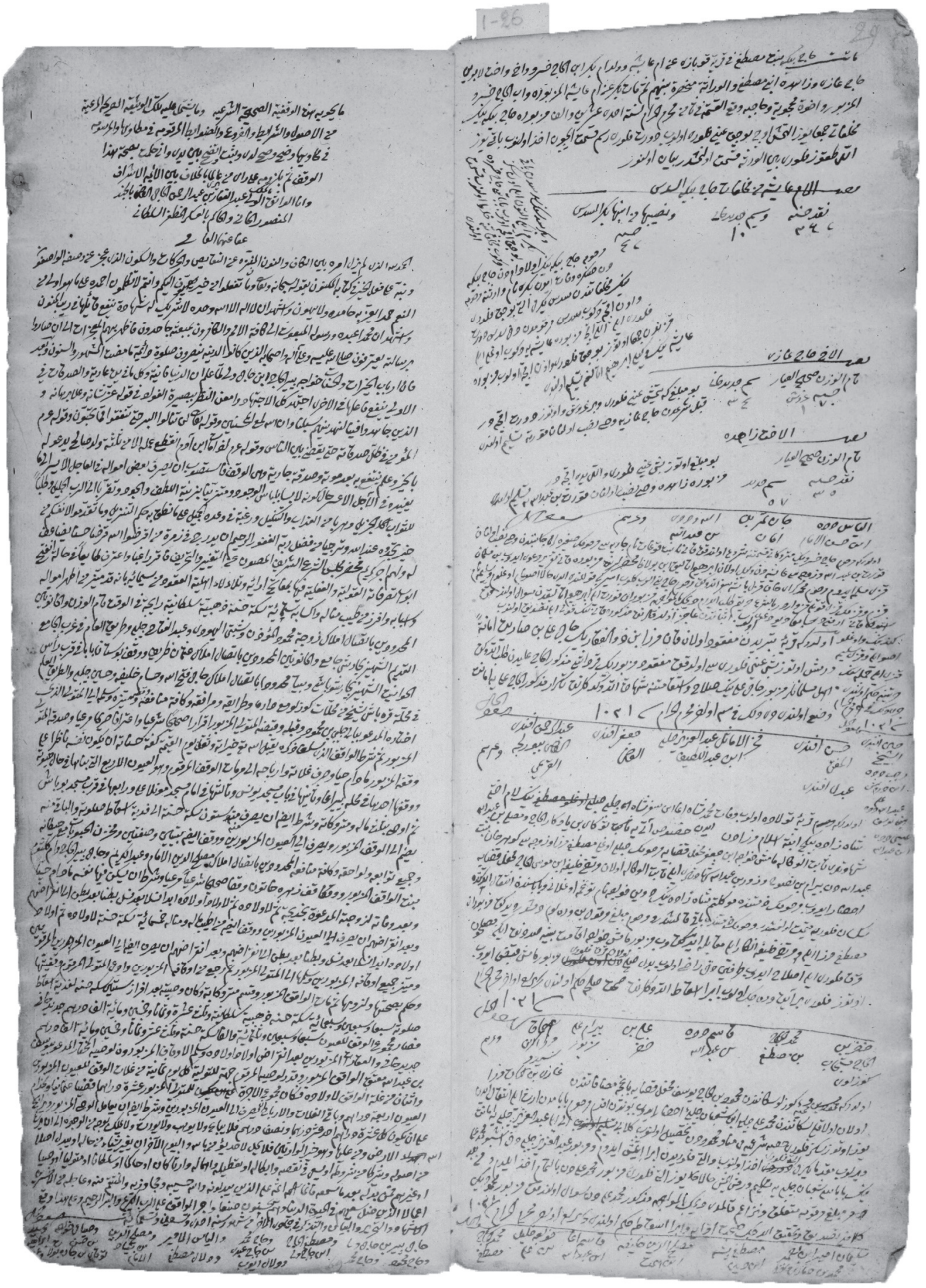

Ek 2. ORRNB, Fond 917, No: 1. 26b-27a

Ek 3. ORRNB, Fond 917, No: 4. 79b-I

Ek 4. ORRNB, Fond 917, No: 8. 139b-I

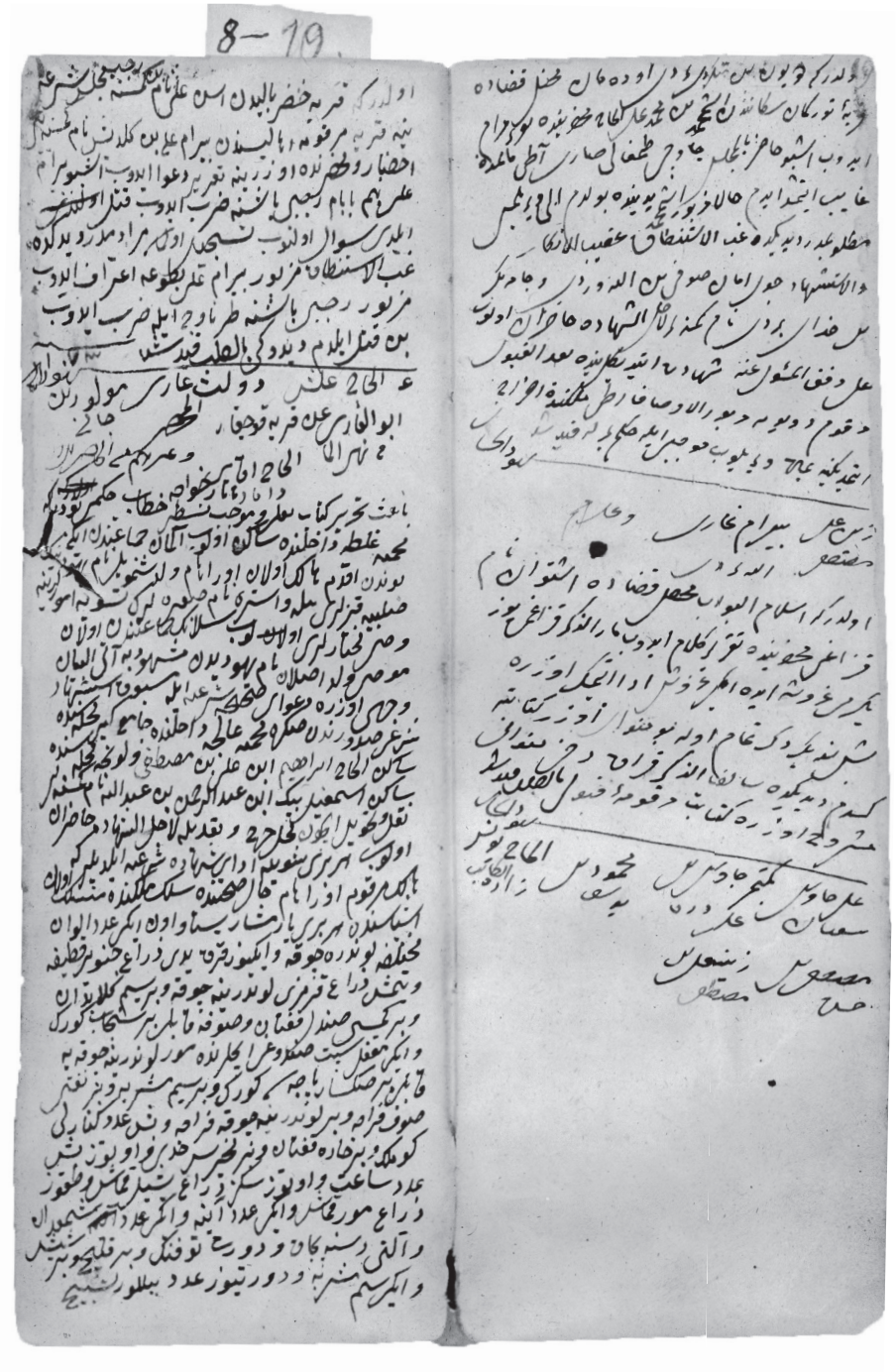

Ek 5. ORRNB, Fond 917, No: 8. 18b-19a

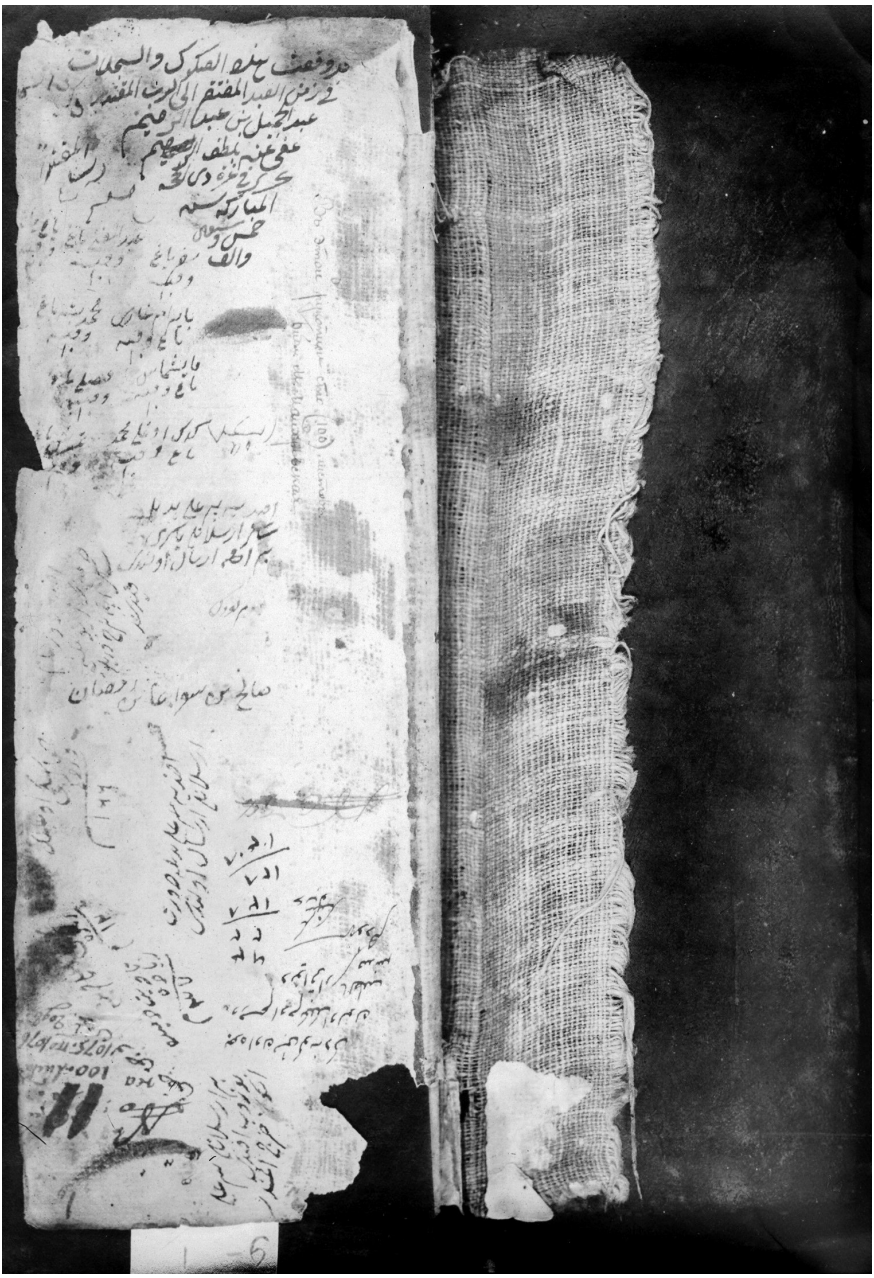

Ek 6. ORRNB, Fond 917, No: 9. 1a

Ek 7. ORRNB, Fond 917, No: 9. 49b-50a

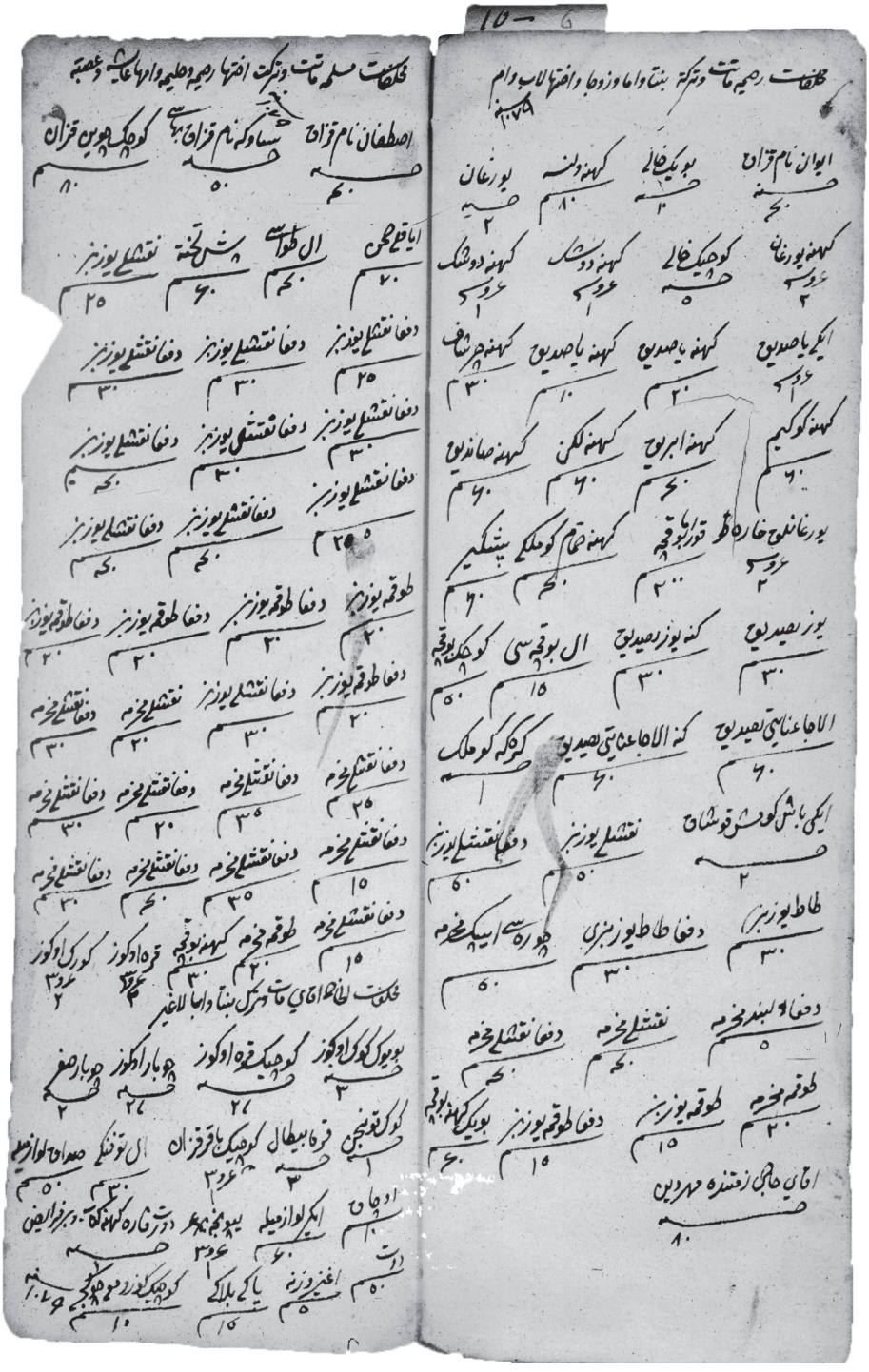

Ek 8. ORRNB, Fond 917, No: 10. 5b-6a

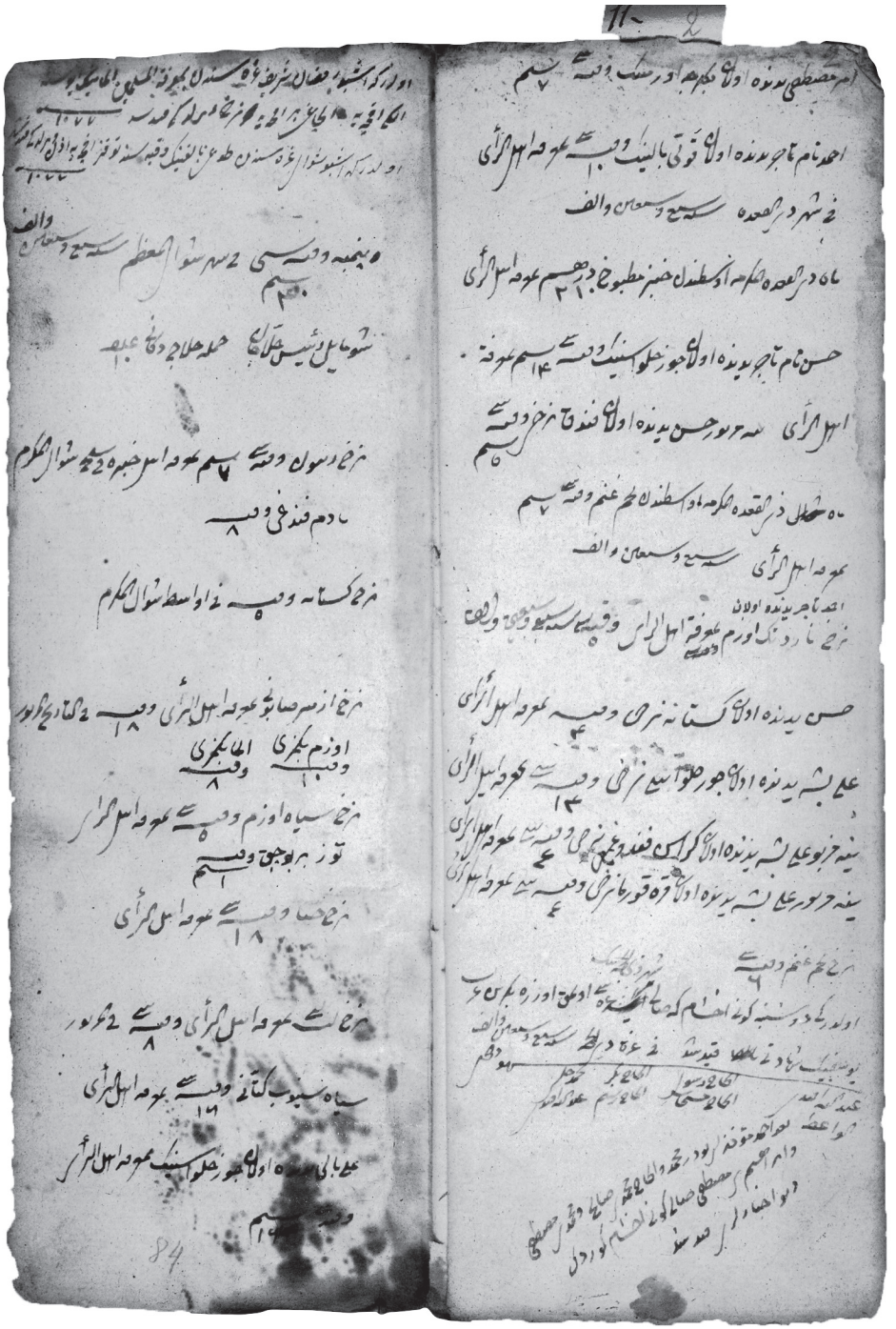

Ek 9. ORRNB, Fond 917, No: 11. 1b-2a

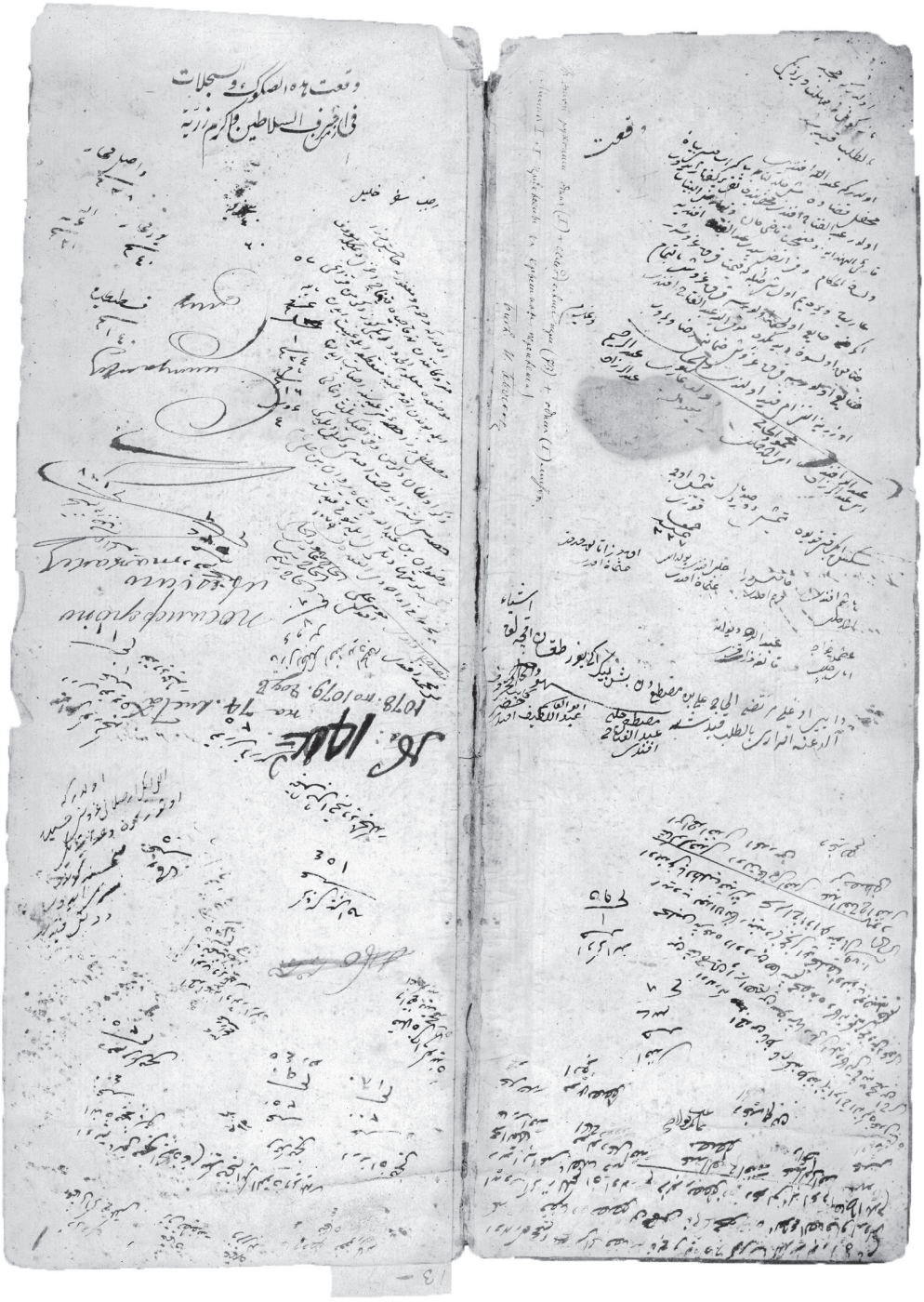

Ek 10. ORRNB, Fond 917, No: 13. 1b-2a

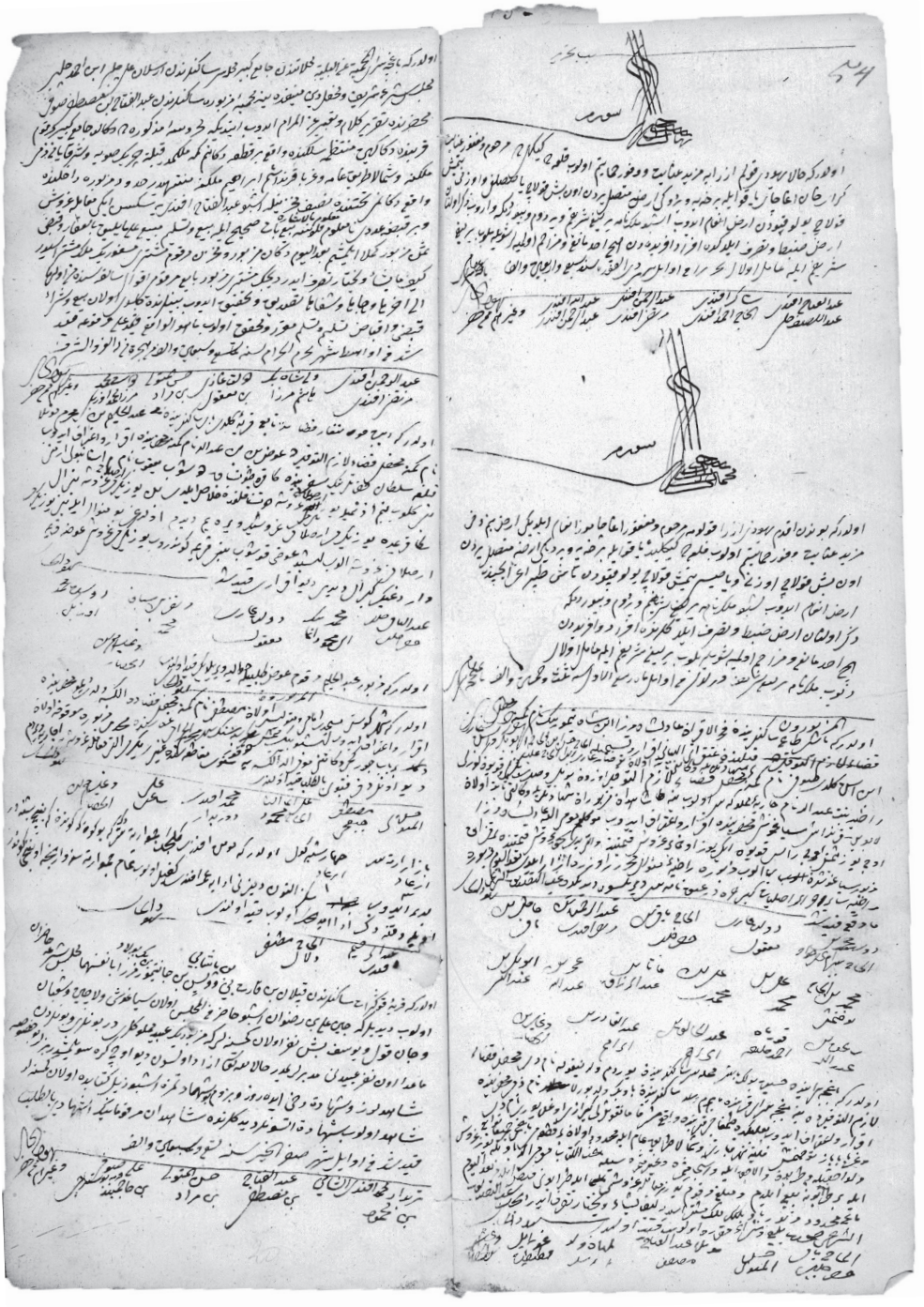

Ek 11. ORRNB, Fond 917, No: 13. 54b-55a

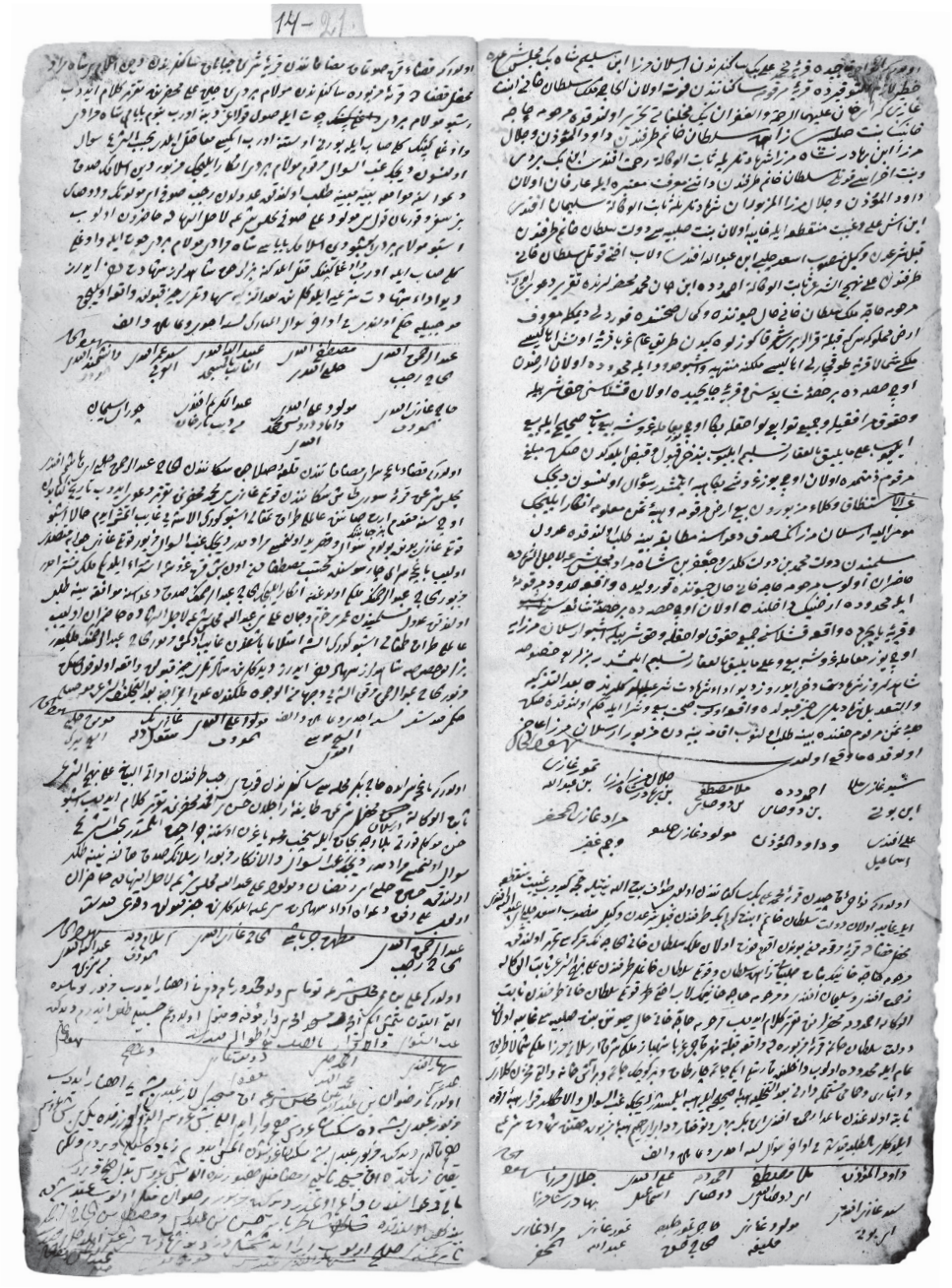

Ek 12. ORRNB, Fond 917, No: 14. 20b-21a

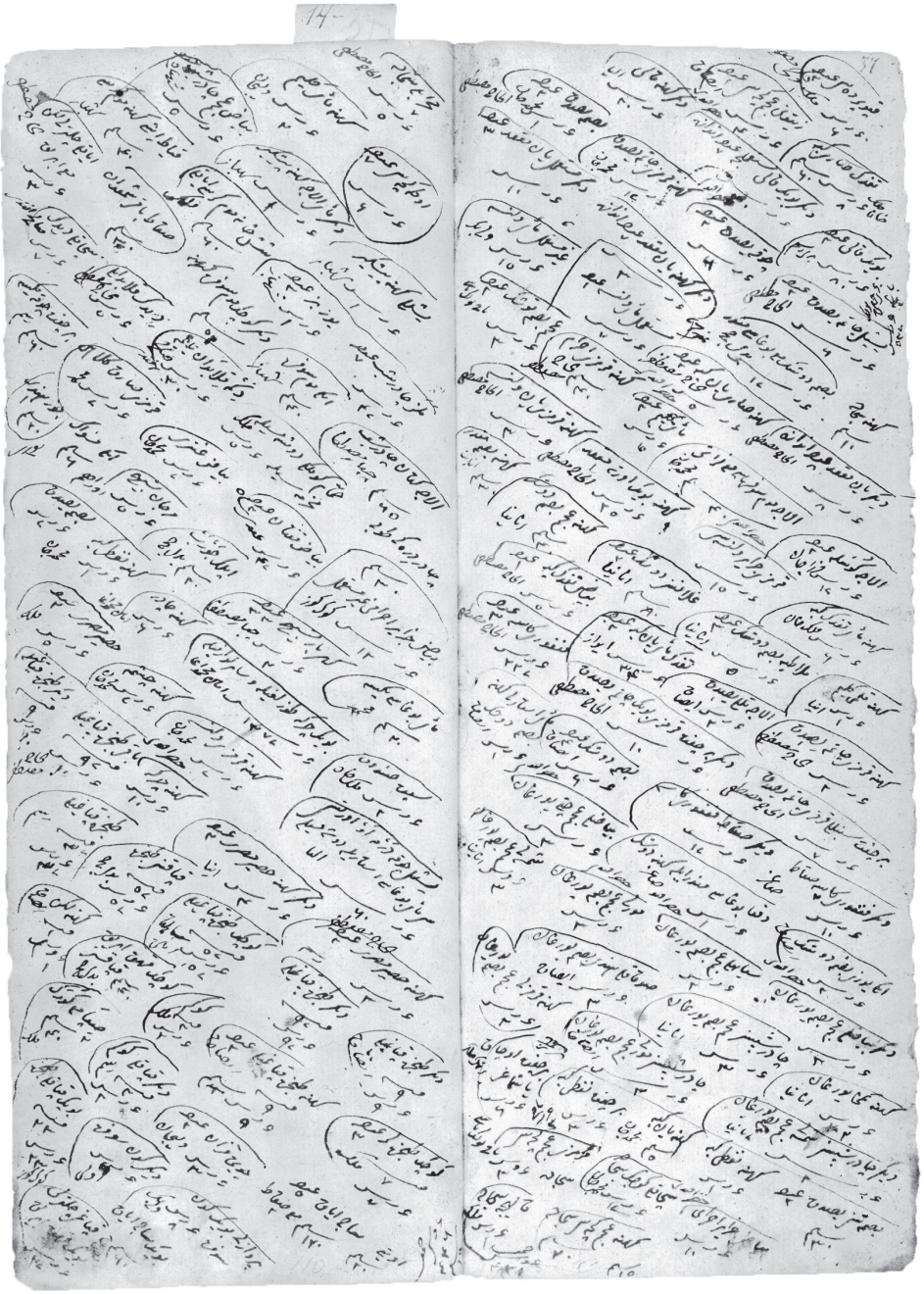

Ek 13. ORRNB, Fond 917, No: 14. 36b-37a

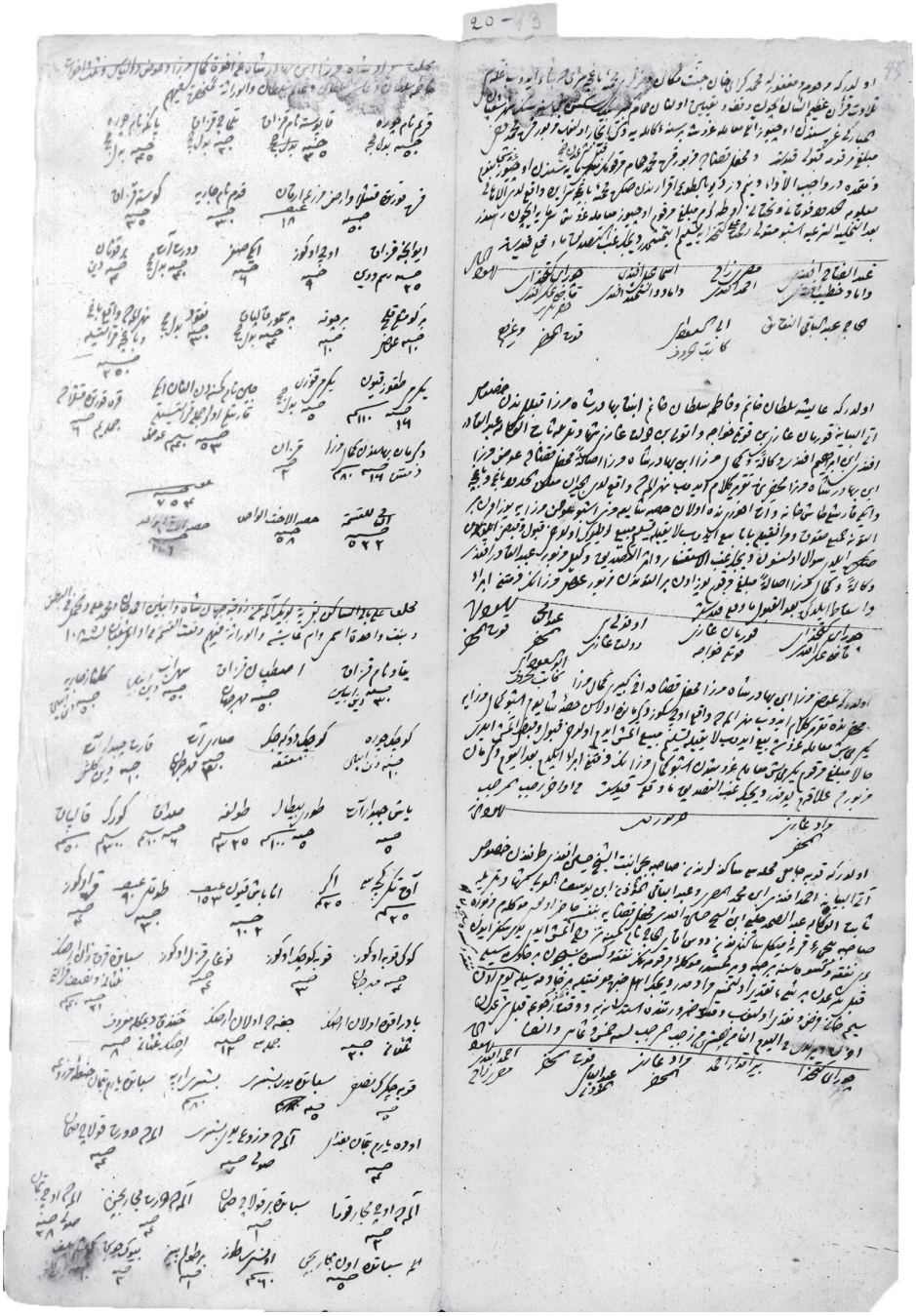

Ek 14. ORRNB, Fond 917, No: 20. 42b-43a

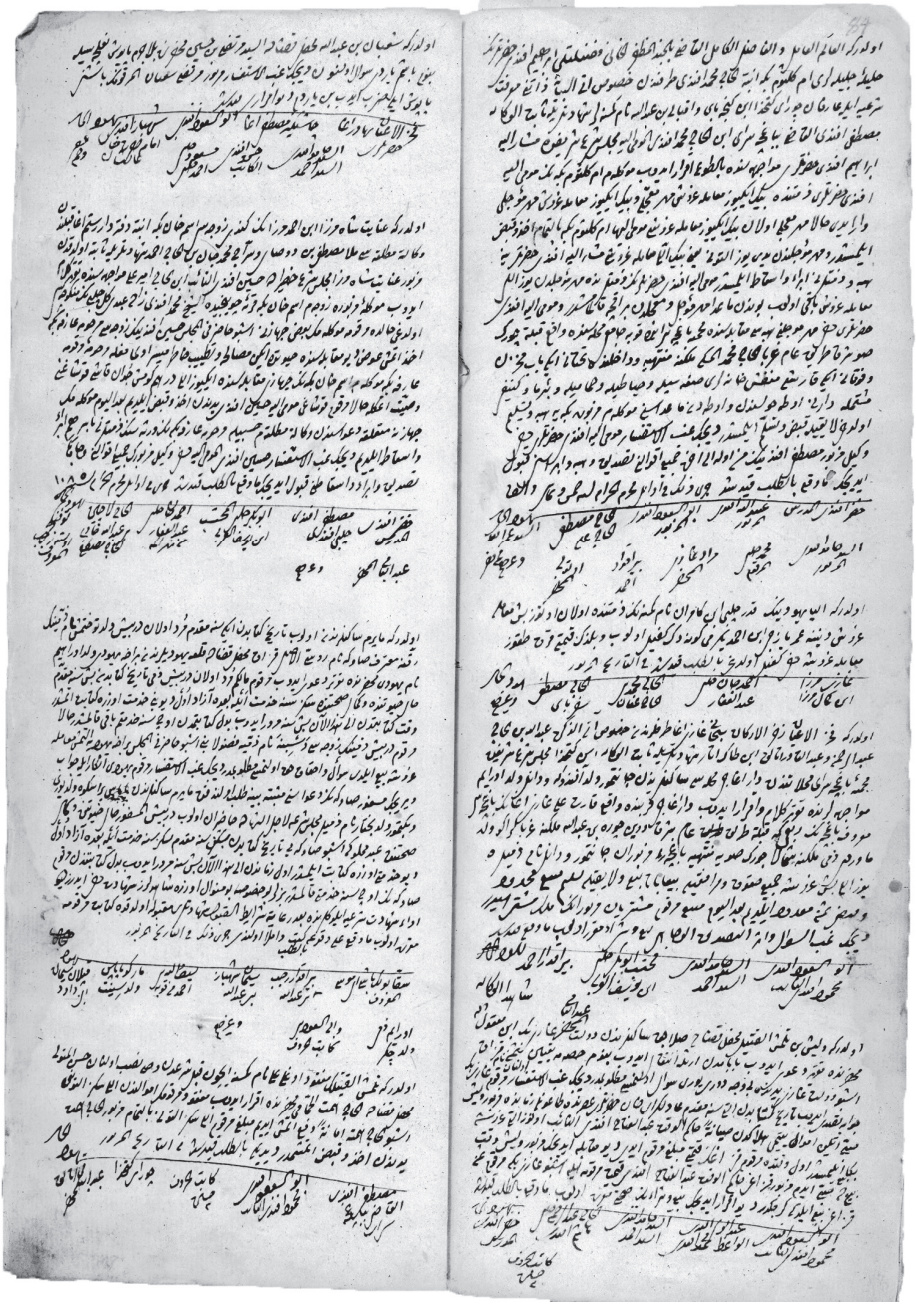

Ek 15. ORRNB, Fond 917, No: 20. 83b-84a

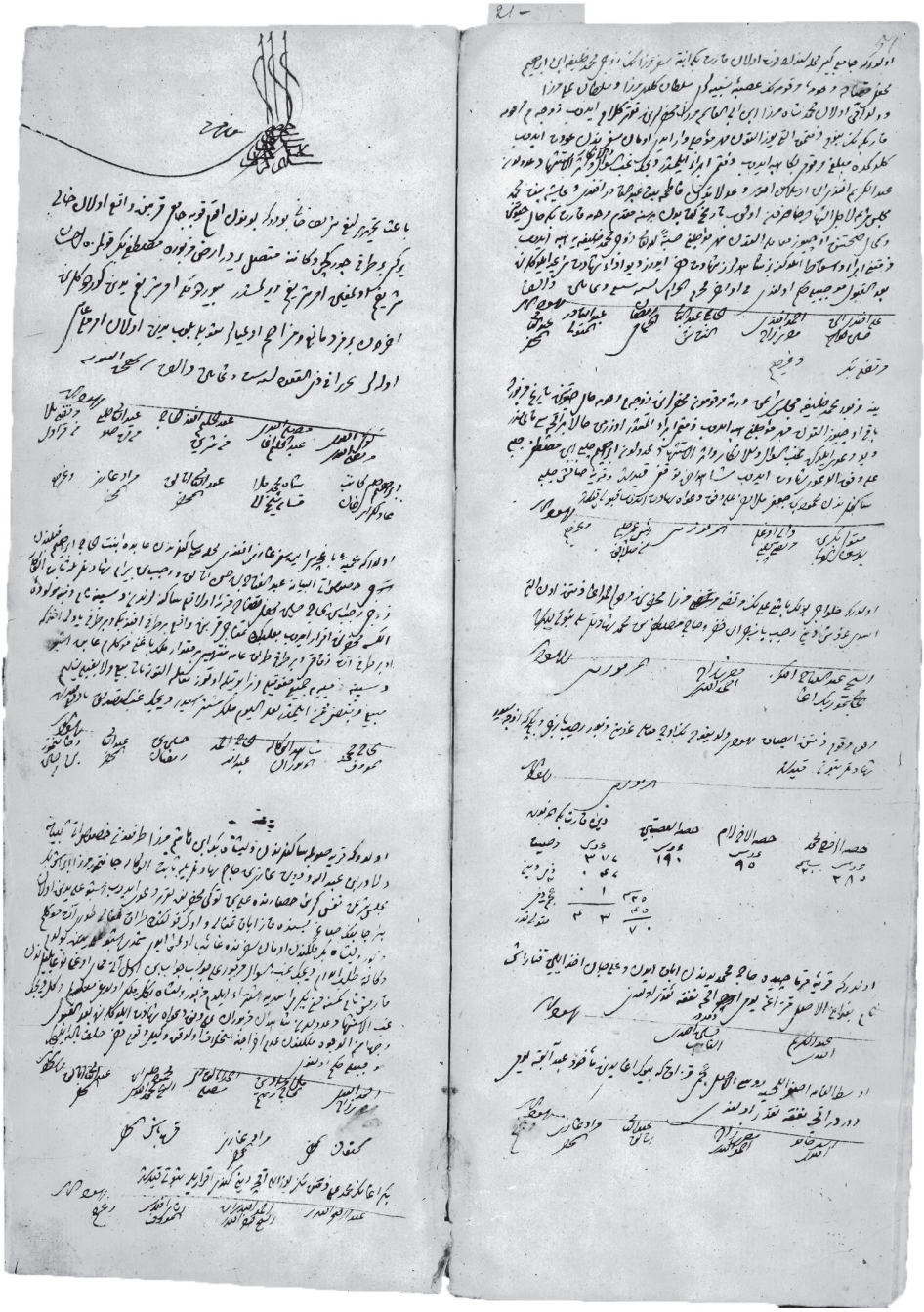

Ek 16. ORRNB, Fond 917, No: 21. 50b-51a

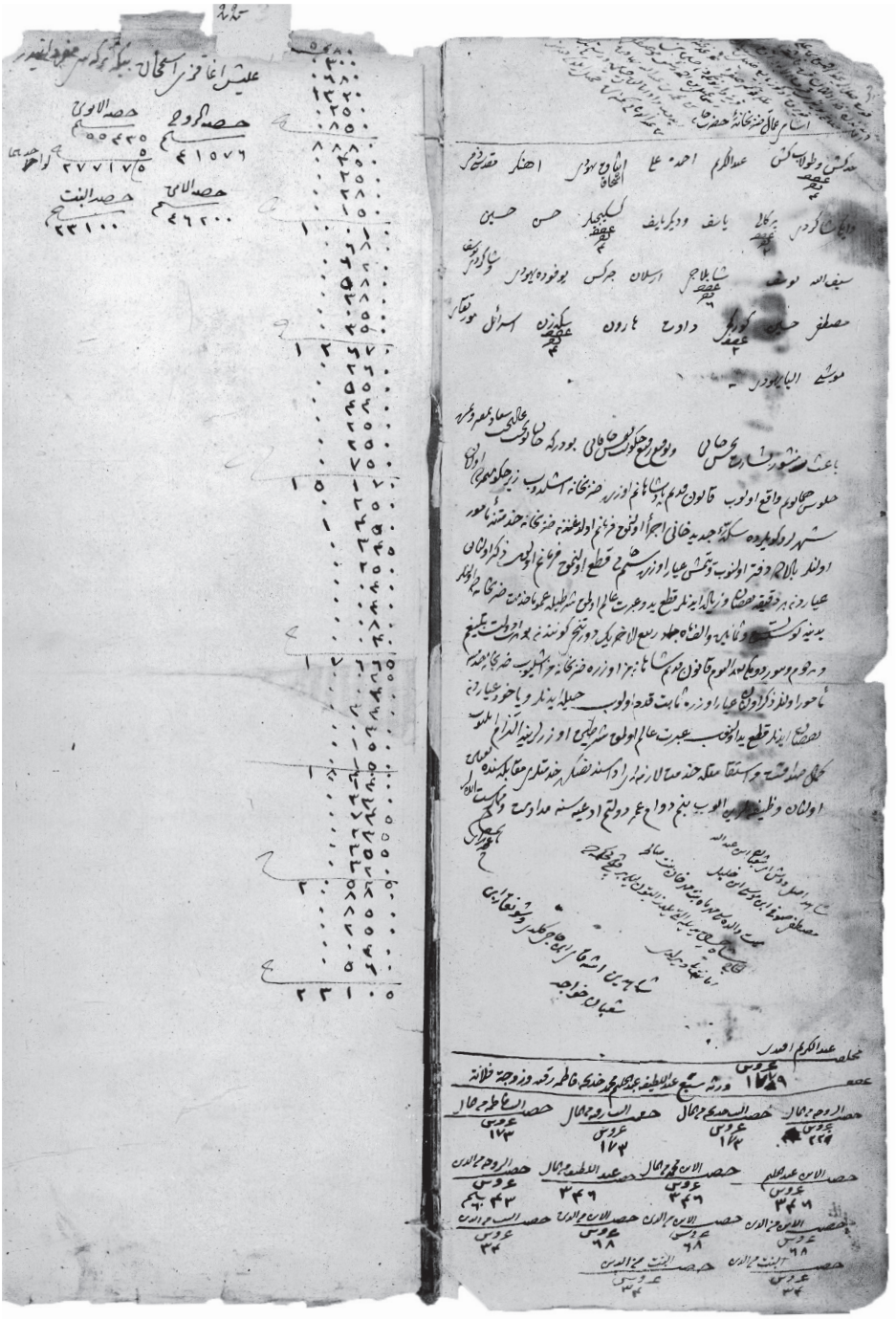

Ek 17. ORRNB, Fond 917, No: 22. 2b-3a

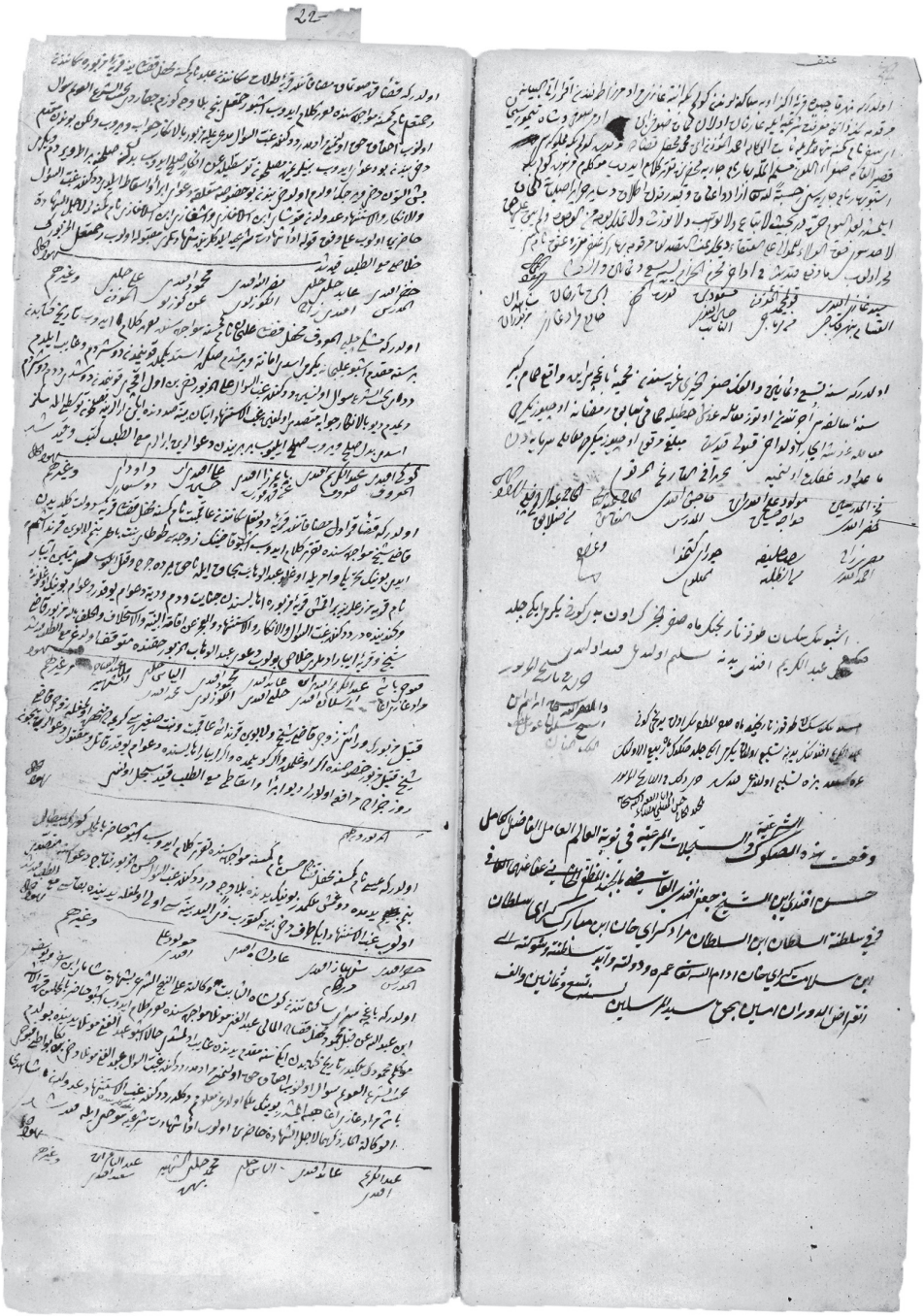

Ek 18. ORRNB, Fond 917, No: 22. 31b-32a

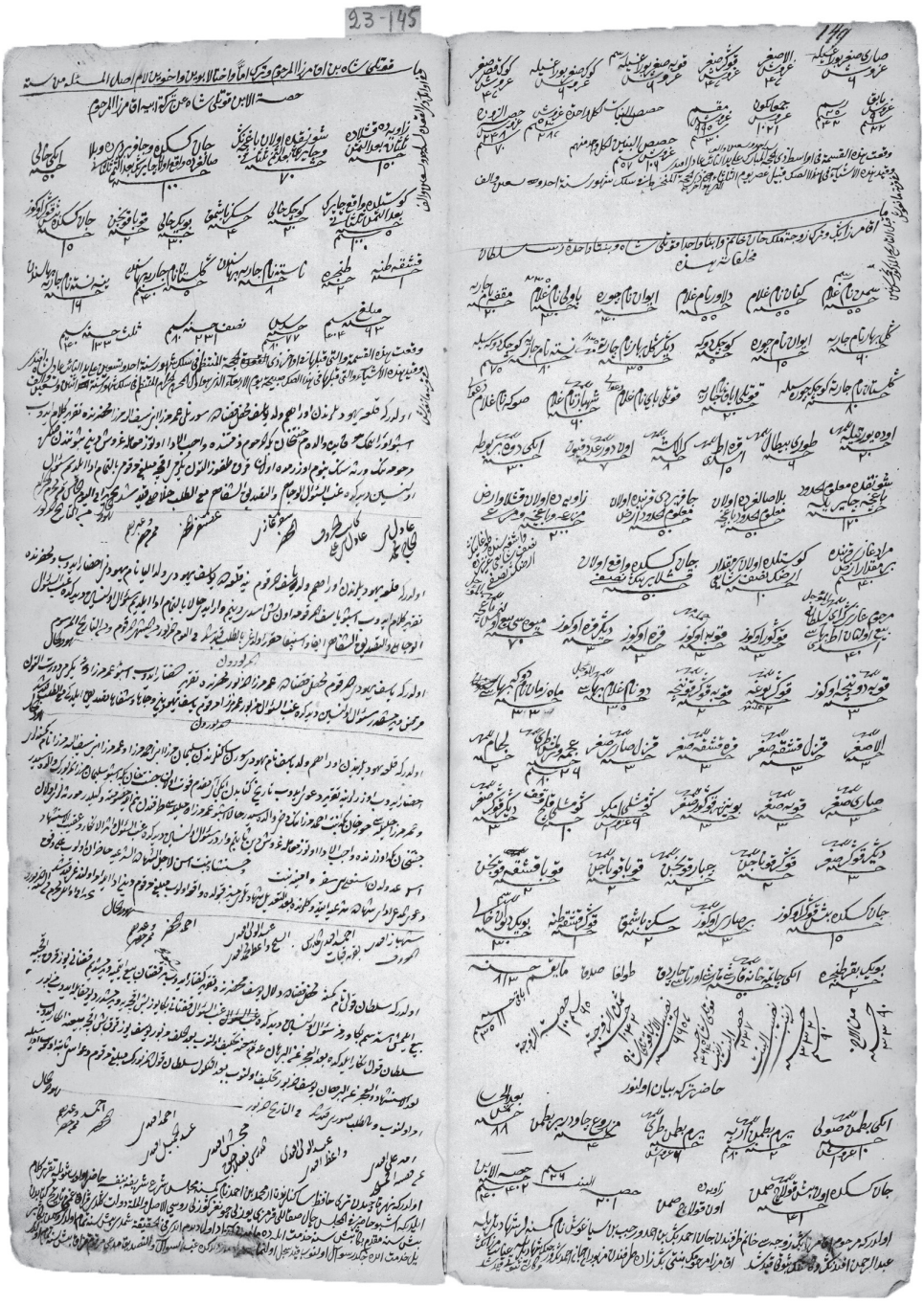

Ek 19. ORRNB, Fond 917, No: 23. 14b-15a

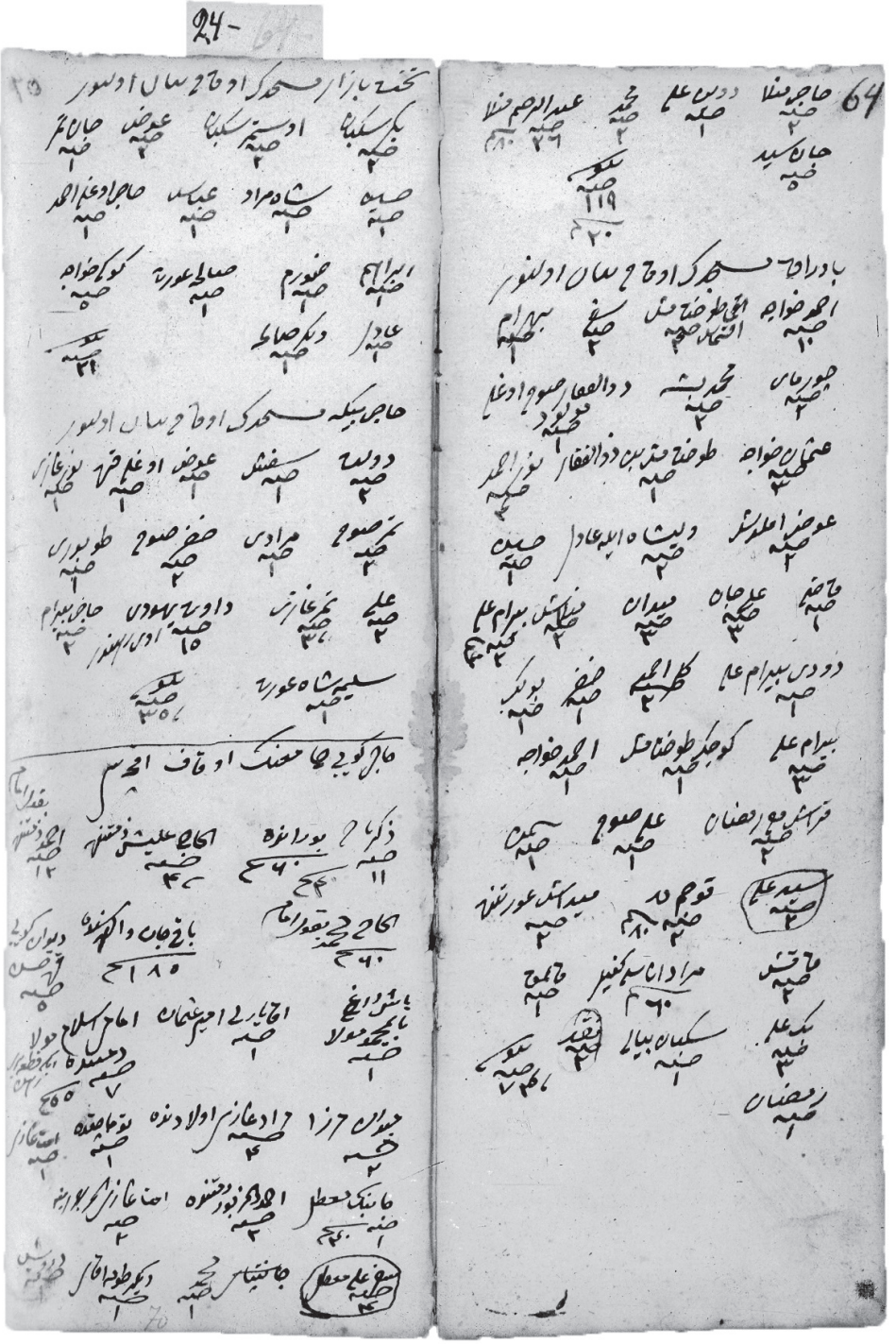

Ek 20. ORRNB, Fond 917, No: 24. 63b-64a

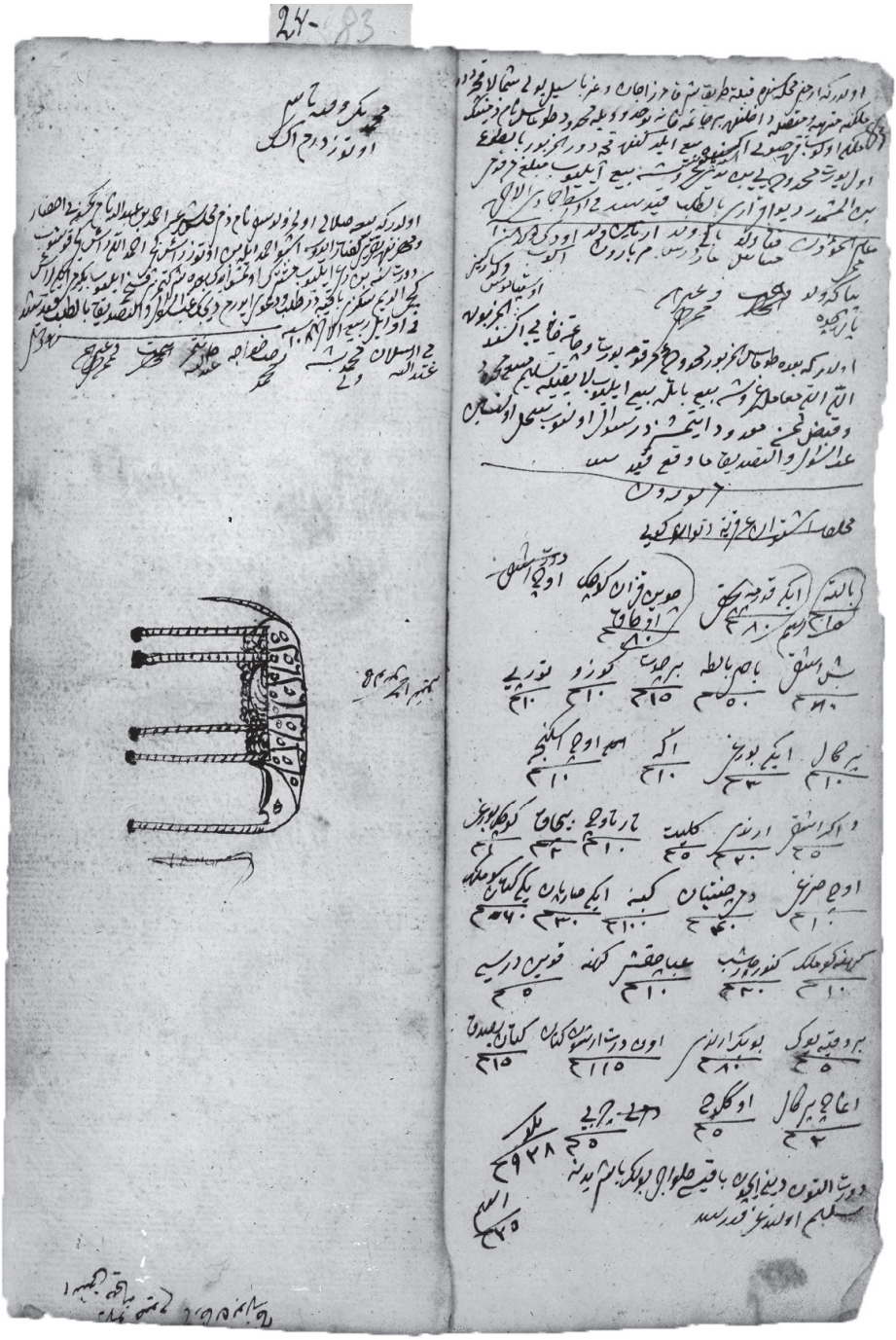

Ek 21. ORRNB, Fond 917, No: 24. 82b-83a

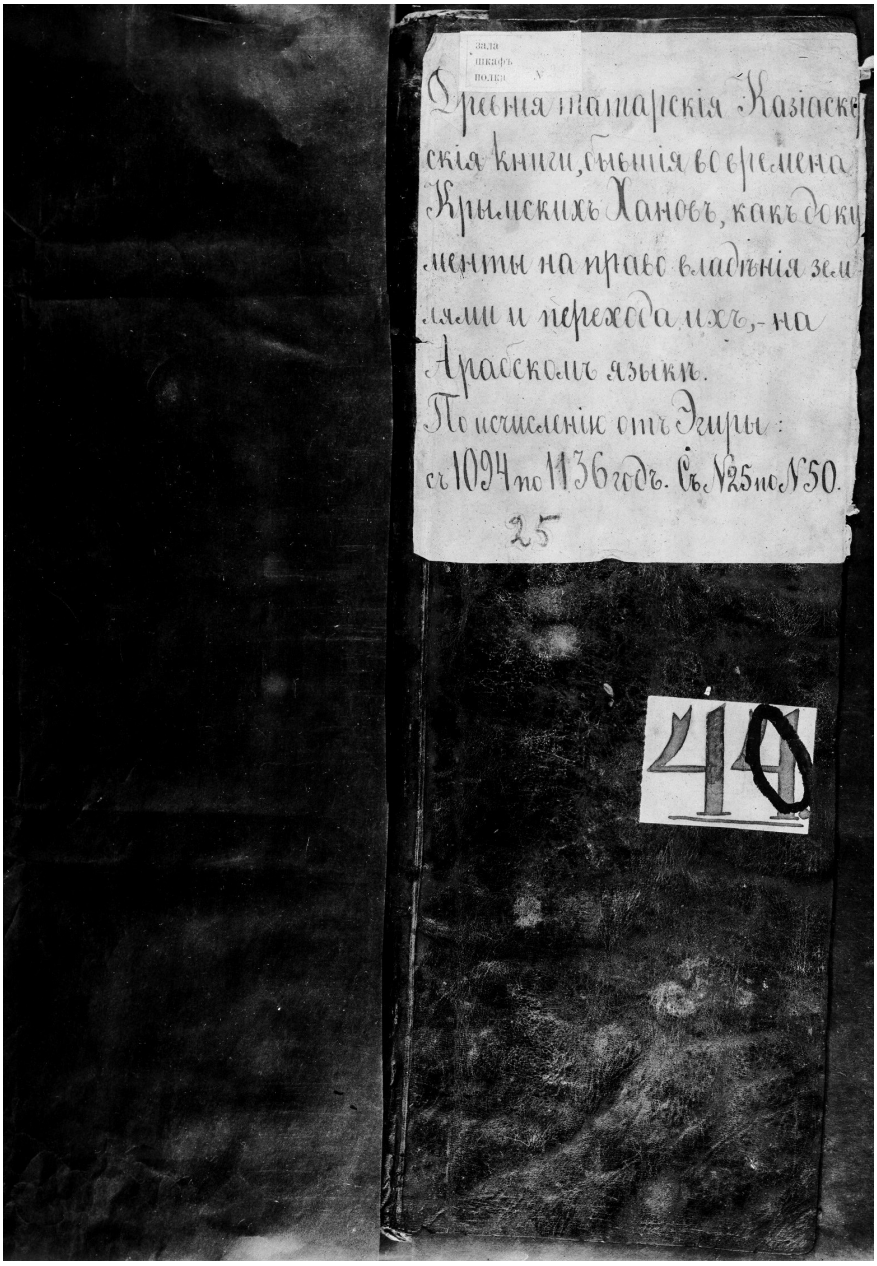

Ek 22. ORRNB, Fond 917, No: 25. Kapak Ön Yüzü

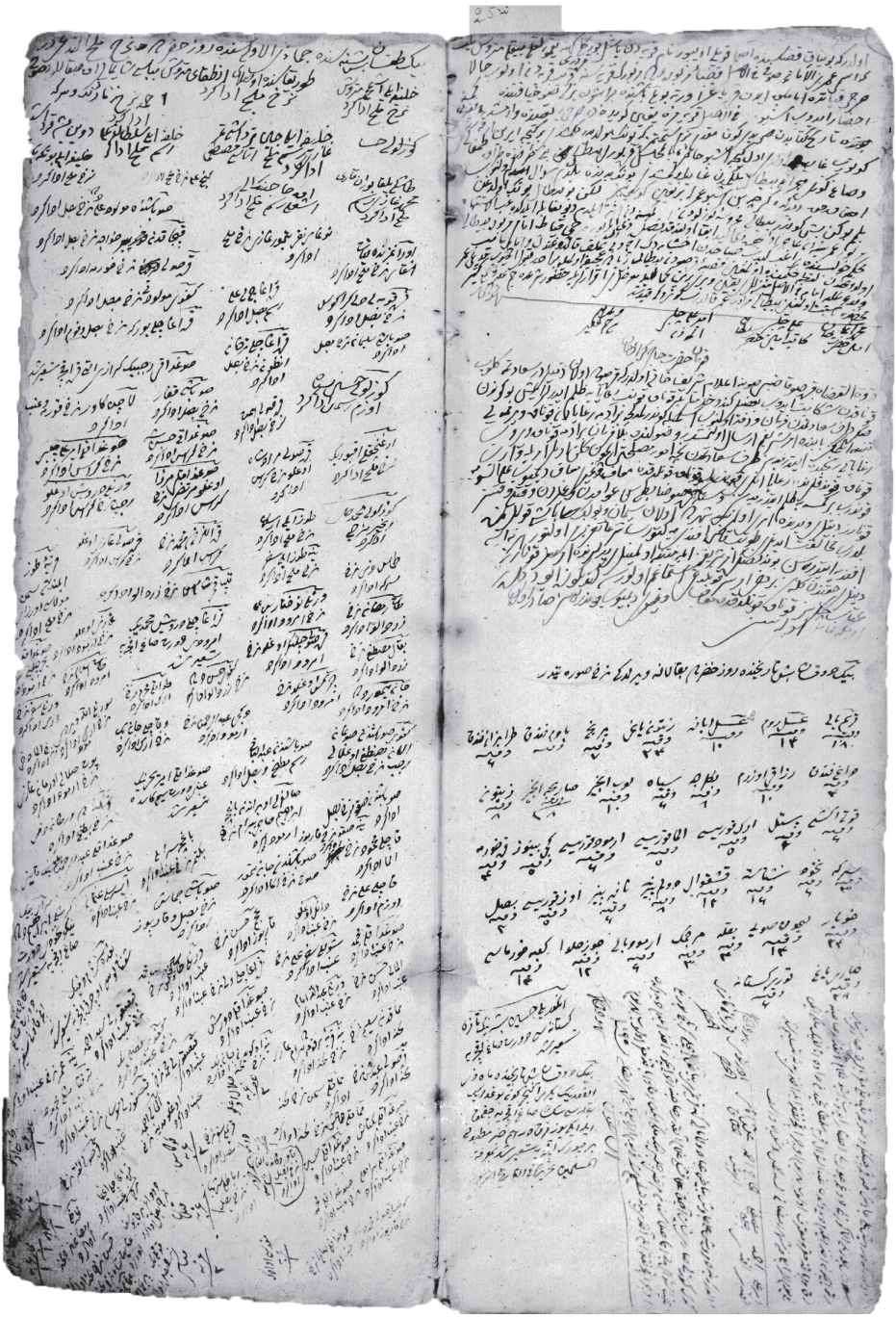

Ek 23. ORRNB, Fond 917, No: 25. 5b-6a

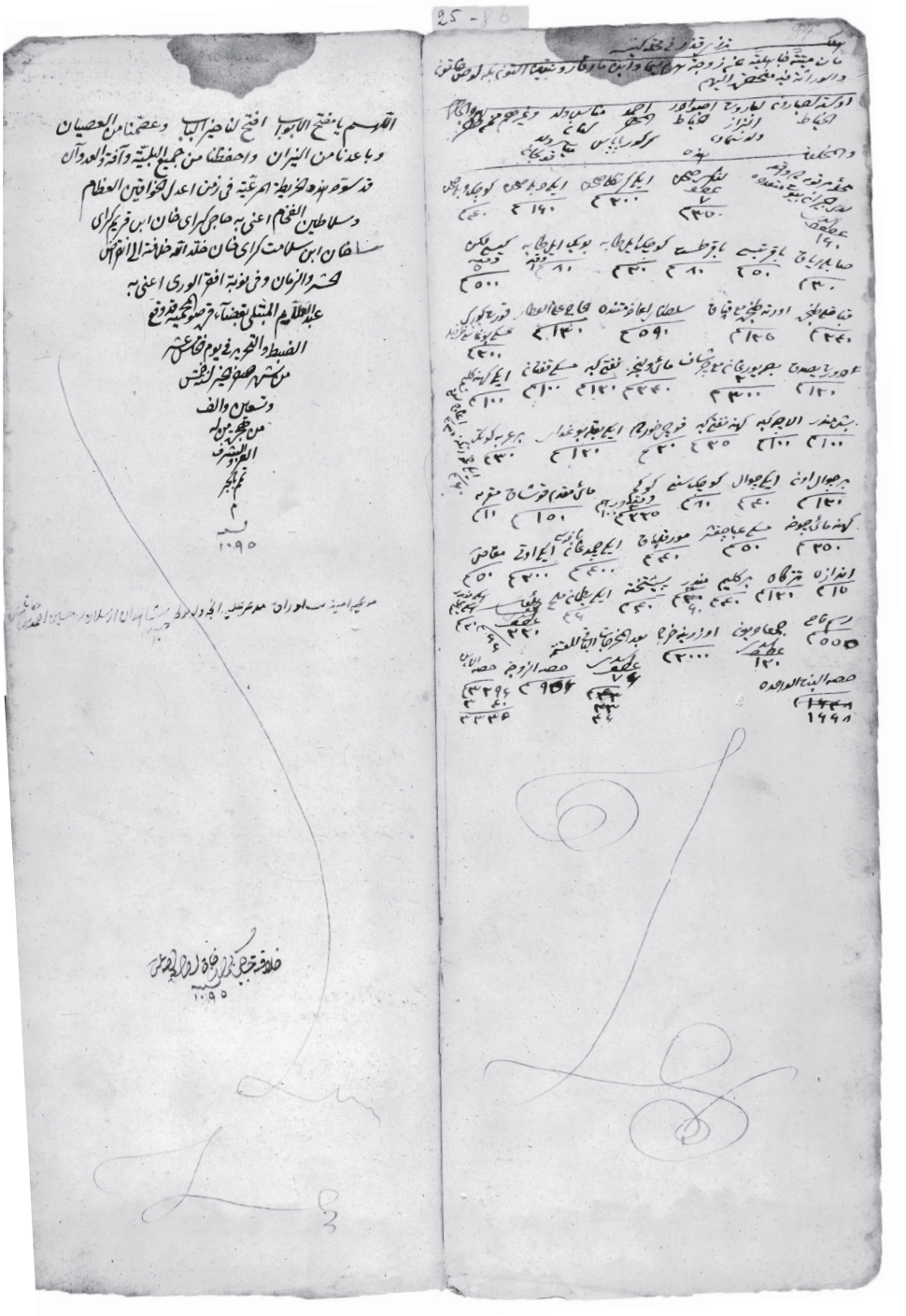

Ek 24. ORRNB, Fond 917, No: 25. 84b-85a

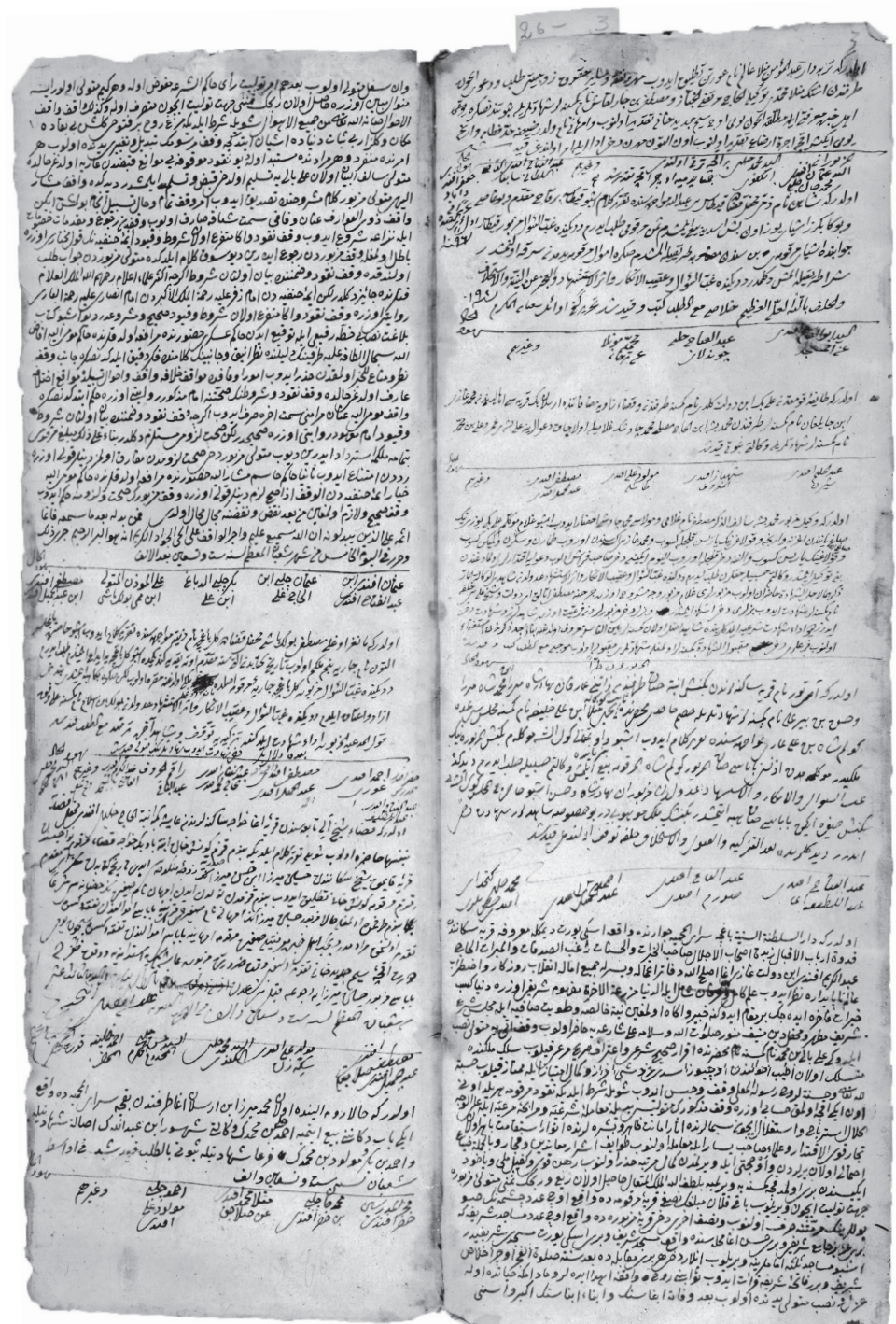

Ek 25. ORRNB, Fond 917, No: 26. 2b-3a

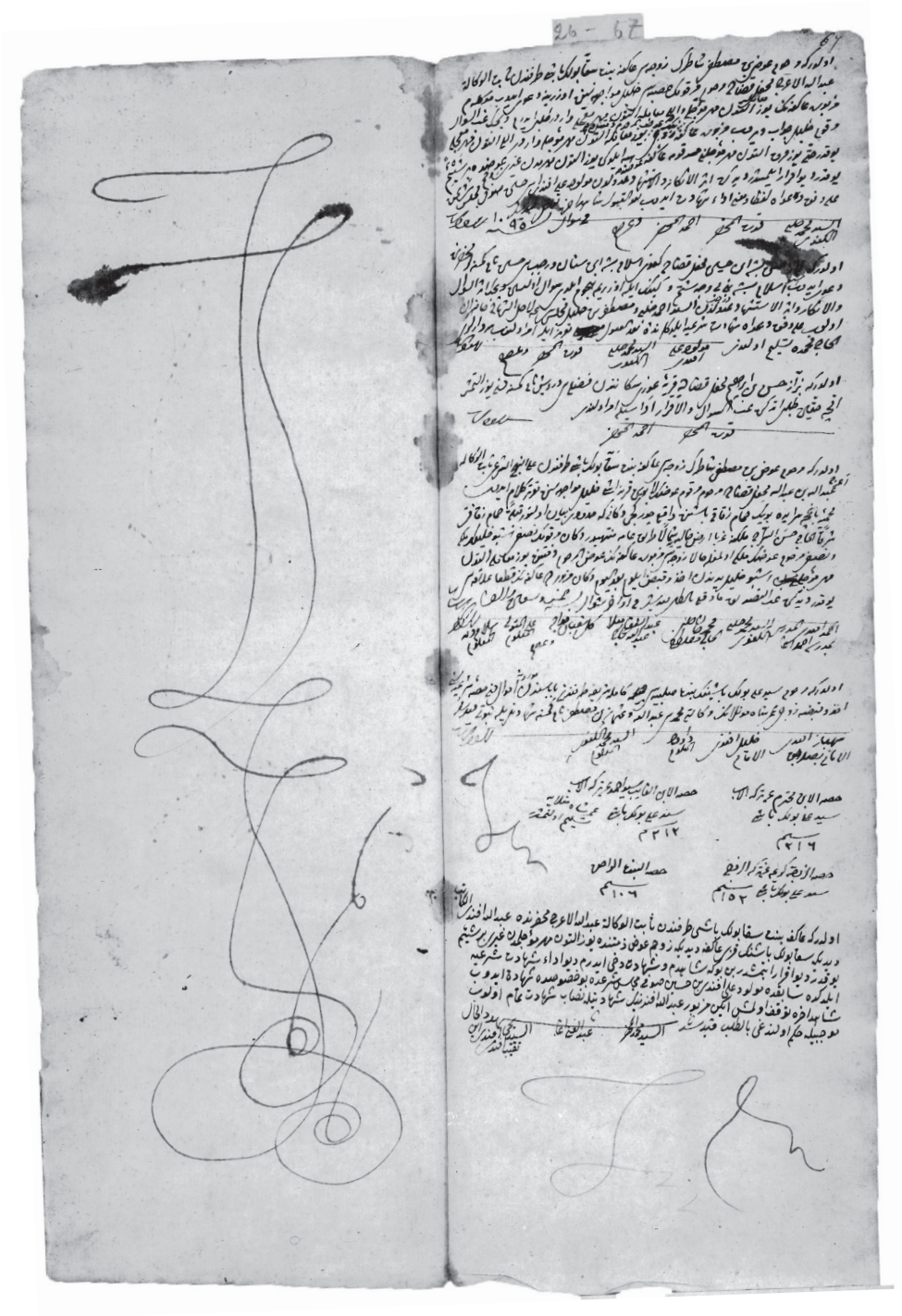

Ek 26. ORRNB, Fond 917, No: 26. 66b-67a

Ek 27. ORRNB, Fond 917, No: 27. 106b-107a

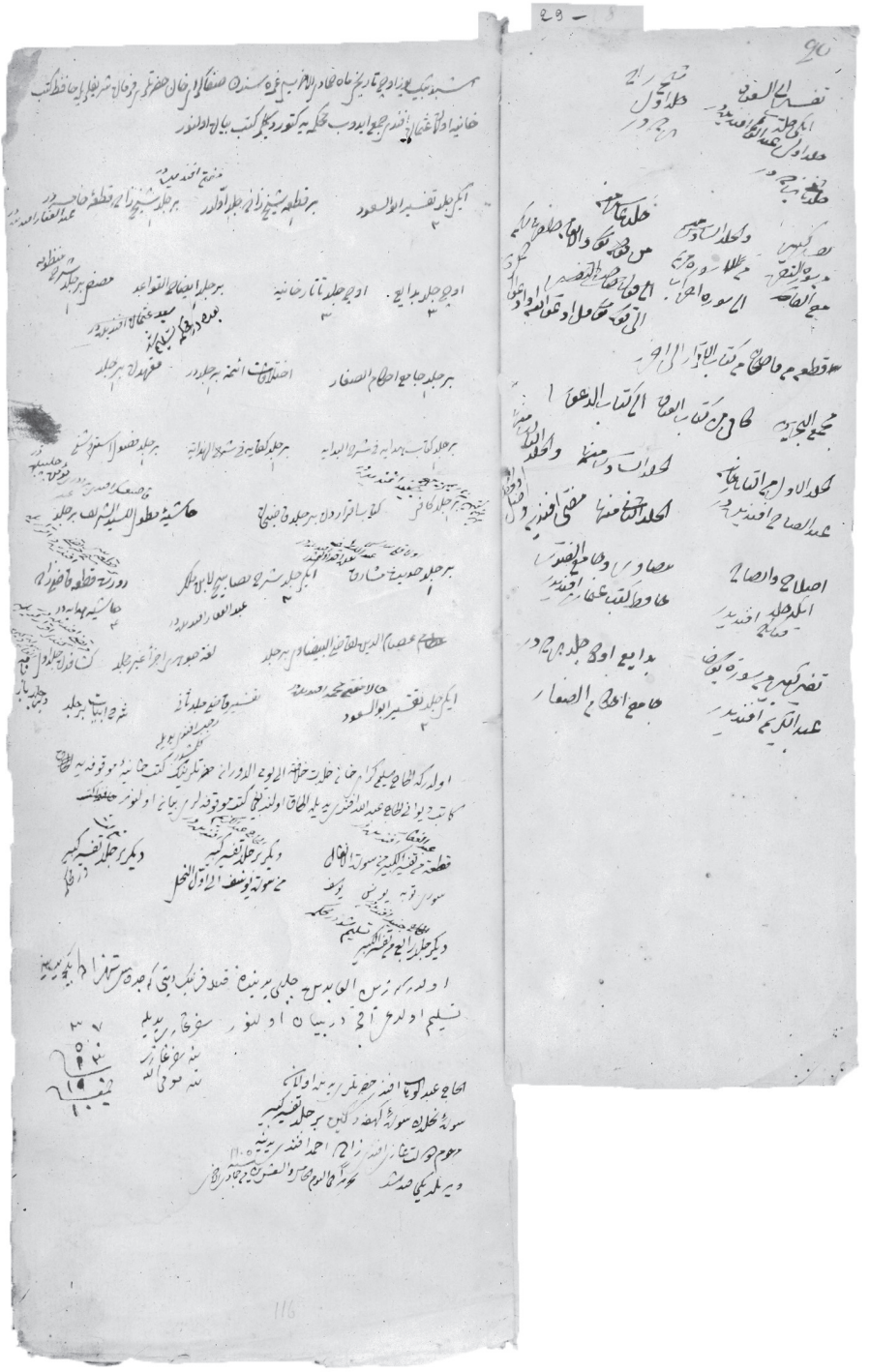

Ek 28. ORRNB, Fond 917, No: 29. 17b-18a

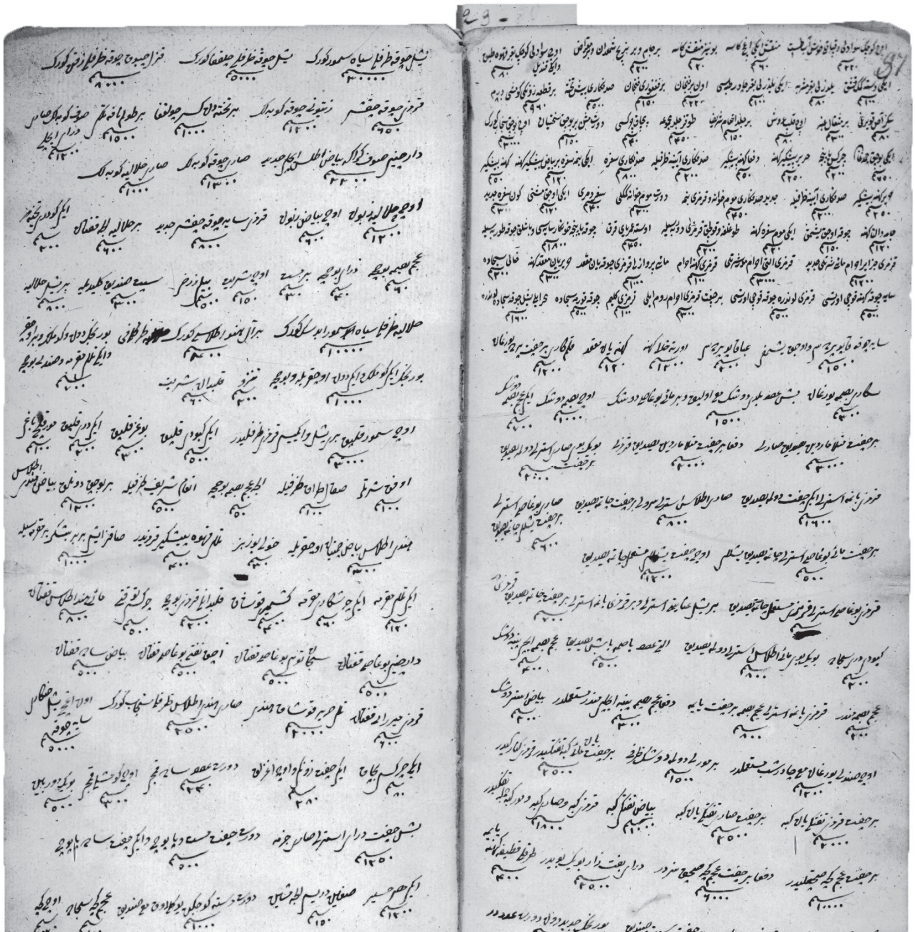

Ek 29. ORRNB, Fond 917, No: 29. 85b-86a

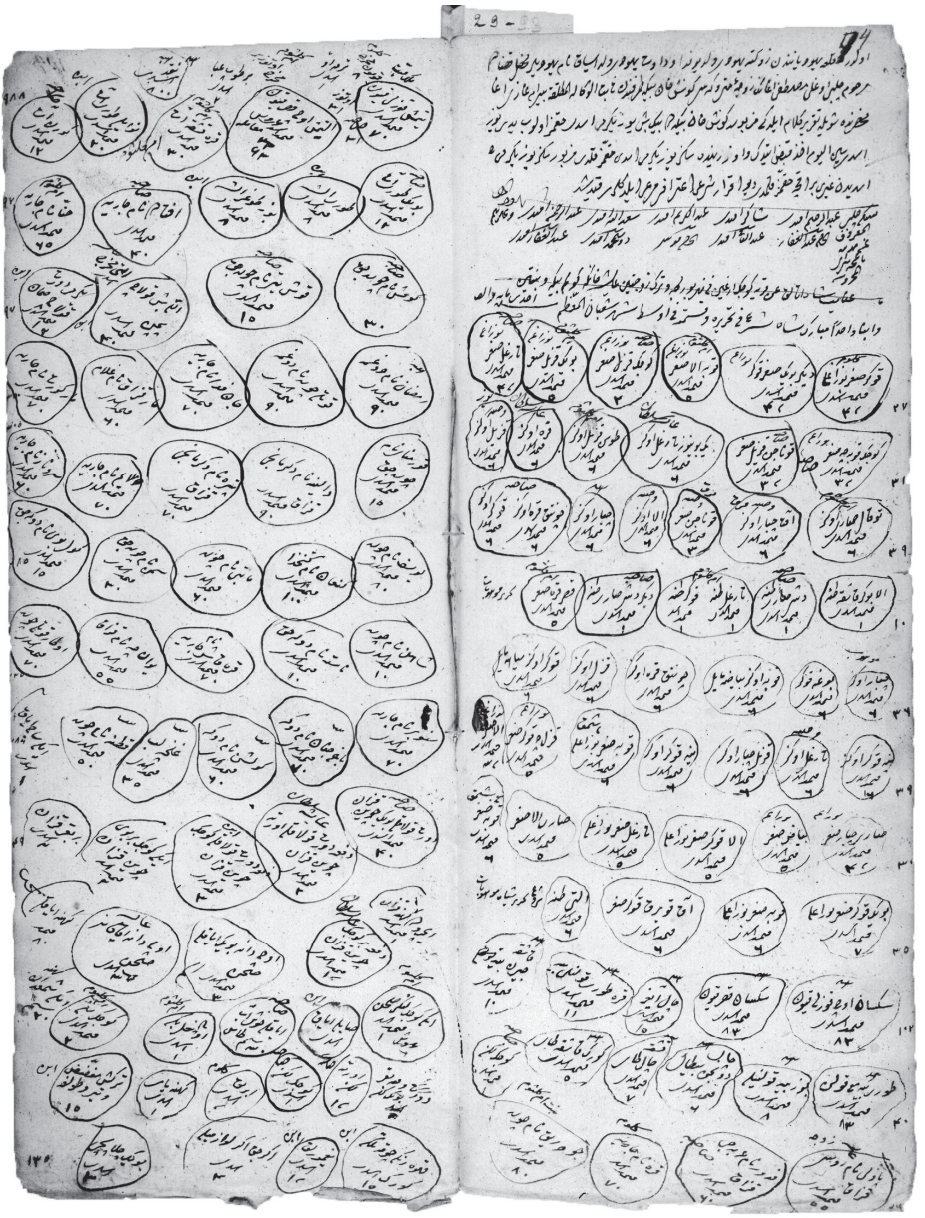

Ek 30. ORRNB, Fond 917, No: 29. 92b-93a

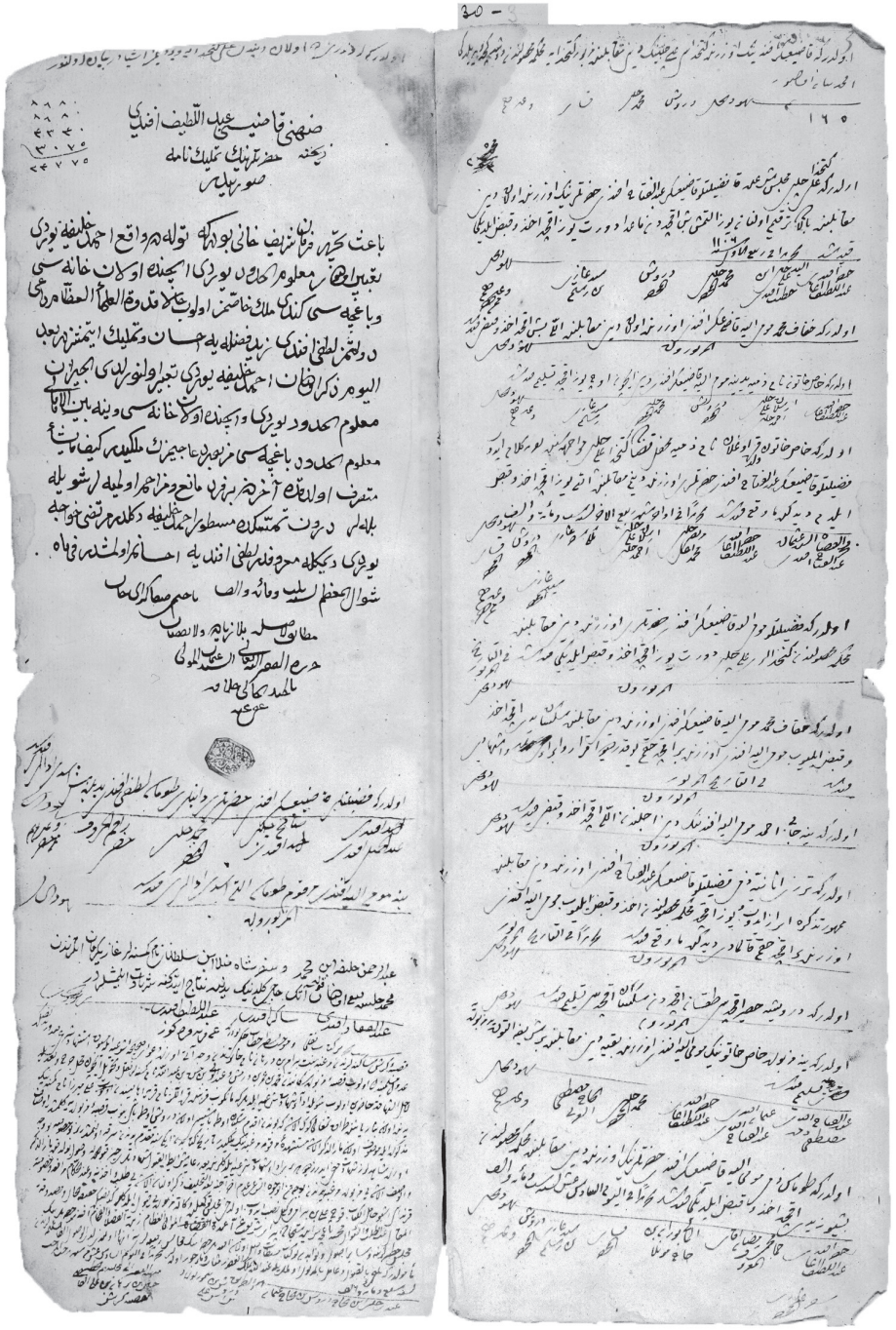

Ek 31. ORRNB, Fond 917, No: 30. 2b-3a

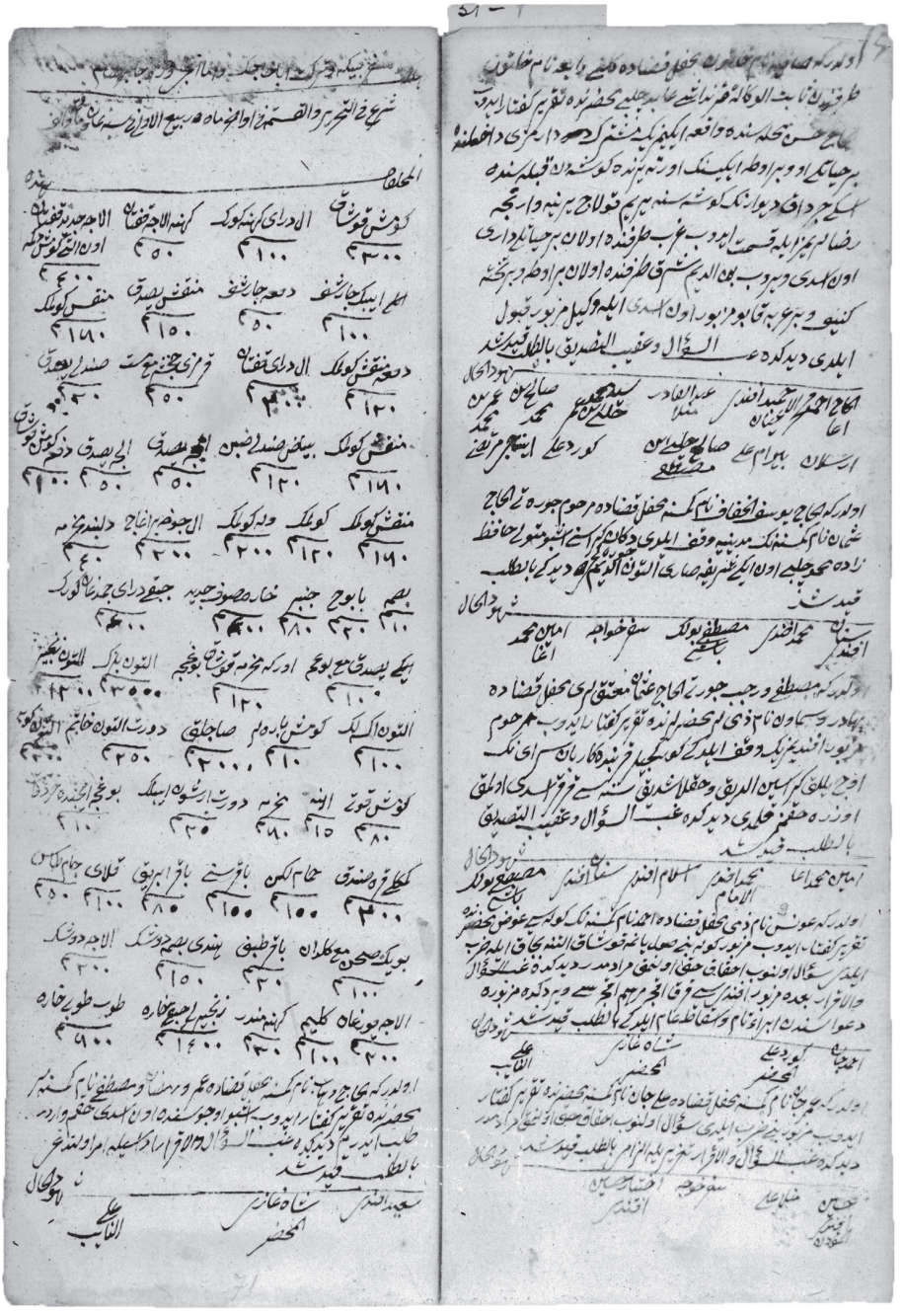

Ek 32. ORRNB, Fond 917, No: 31. 6b-7a

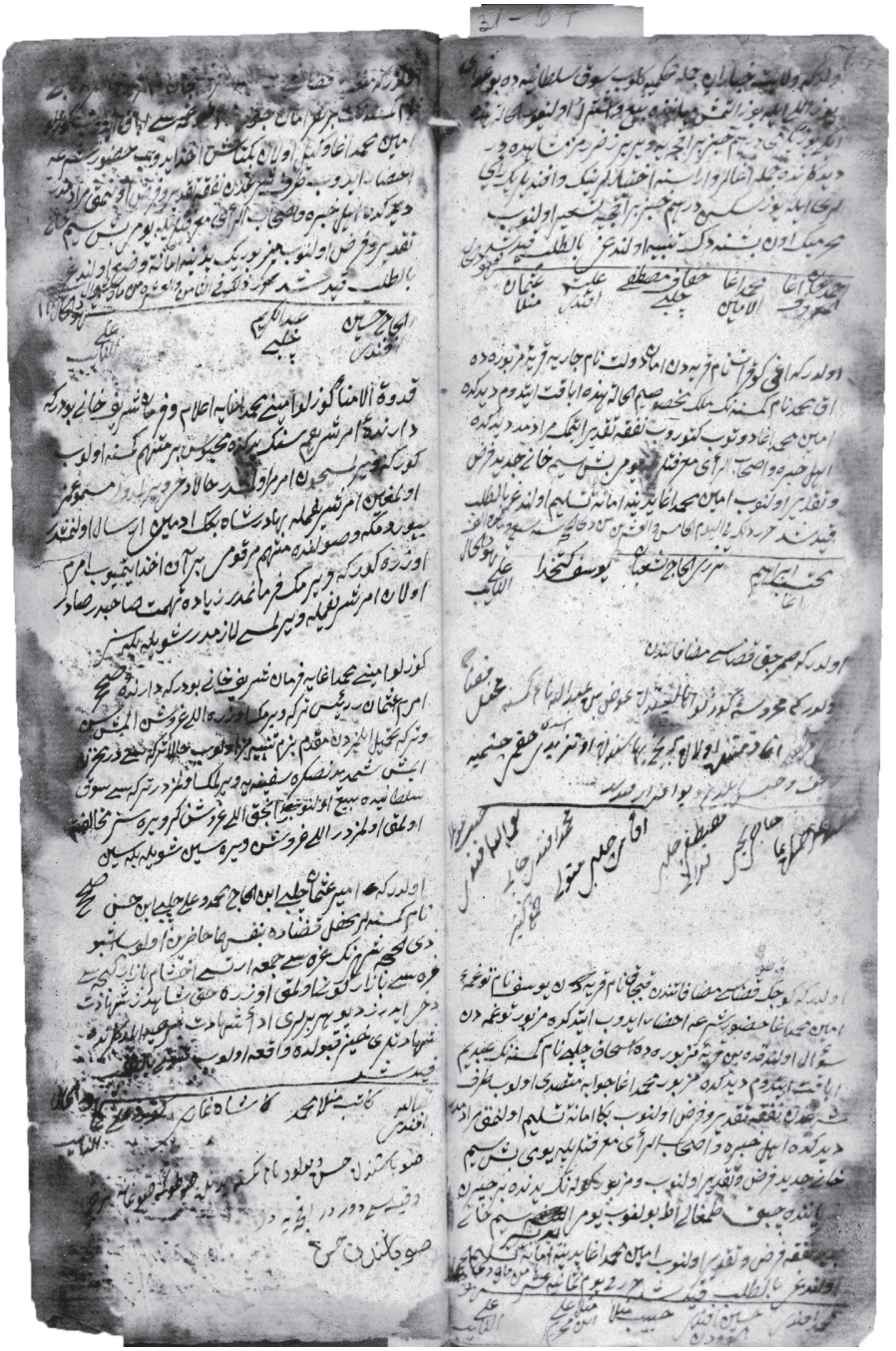

Ek 33. ORRNB, Fond 917, No: 31. 66b-67a

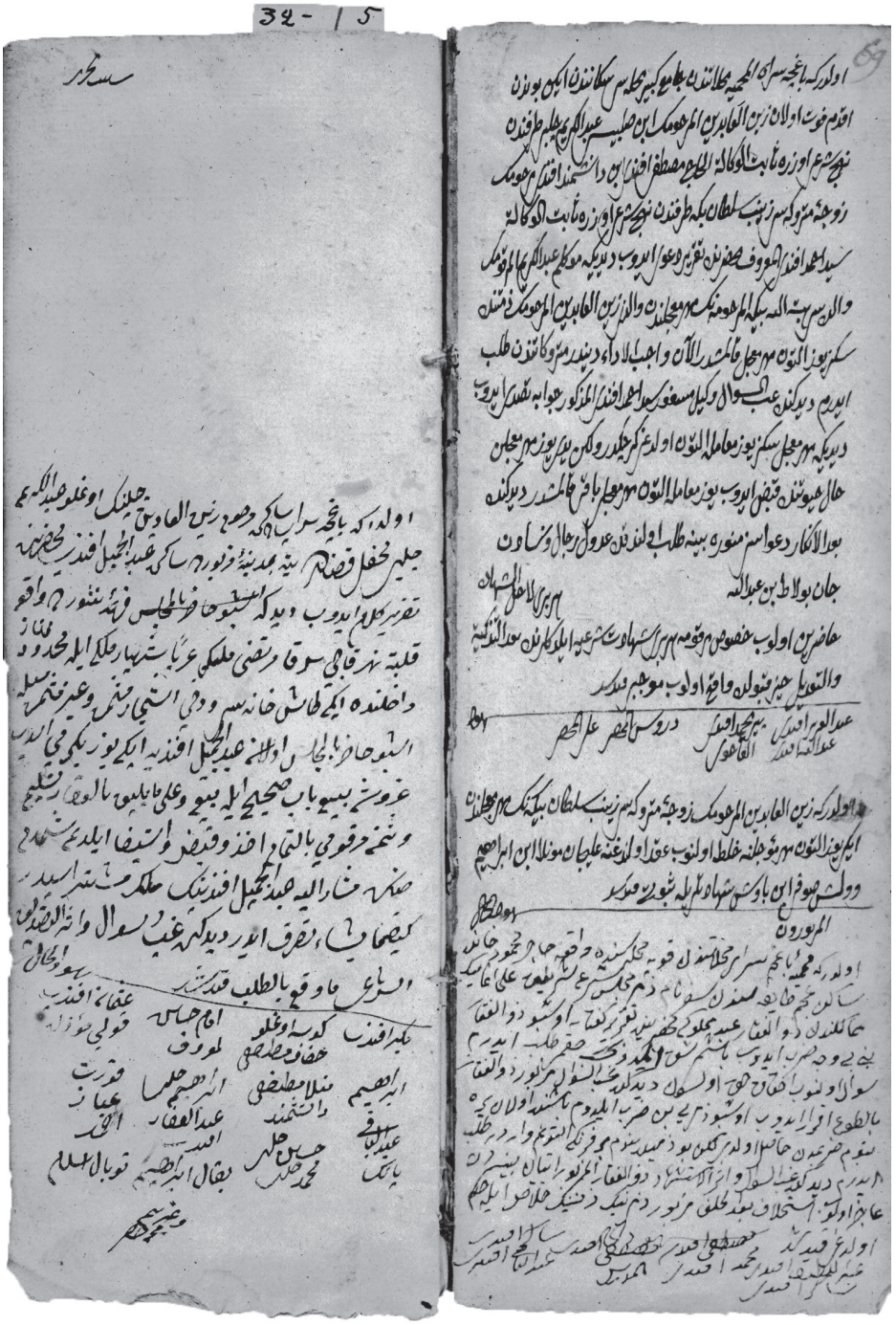

Ek 34. ORRNB, Fond 917, No: 32. 14b-15a

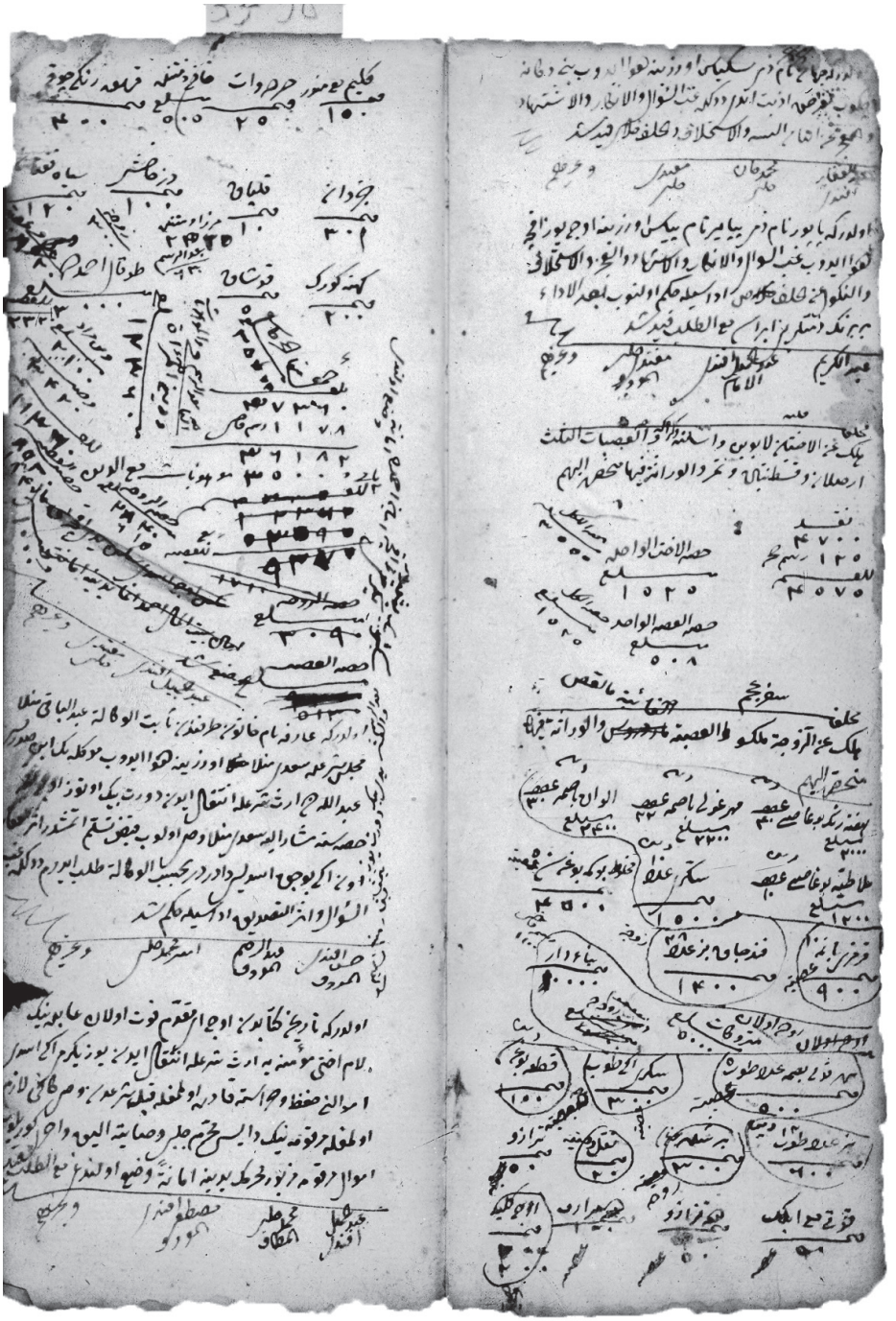

Ek 35. ORRNB, Fond 917, No: 33. 57b-58a

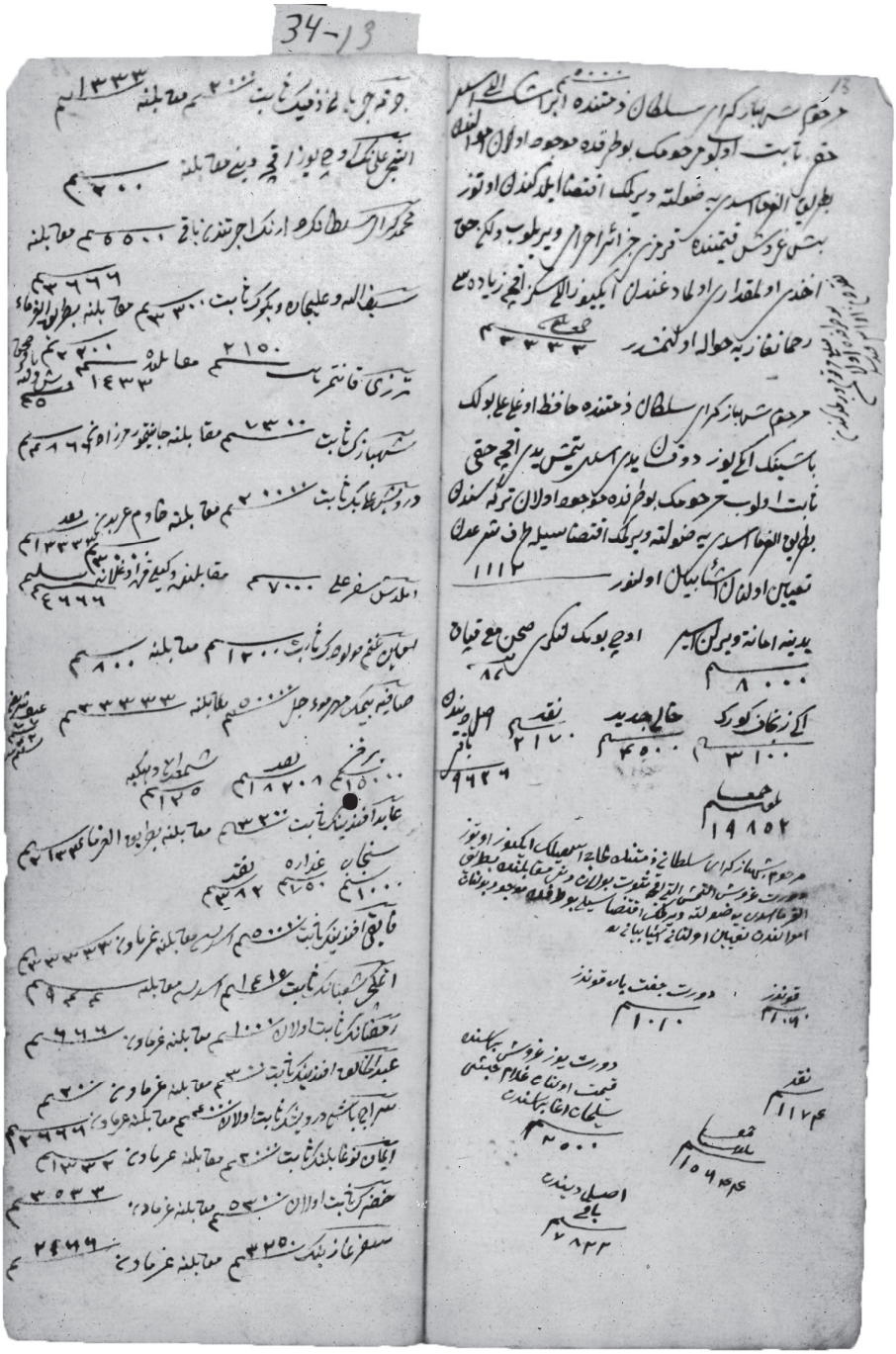

Ek 36. ORRNB, Fond 917, No: 34. 12b-13a

Ek 37. ORRNB, Fond 917, No: 34. 20b-21a

Ek 38. ORRNB, Fond 917, No: 34. 72b-73a

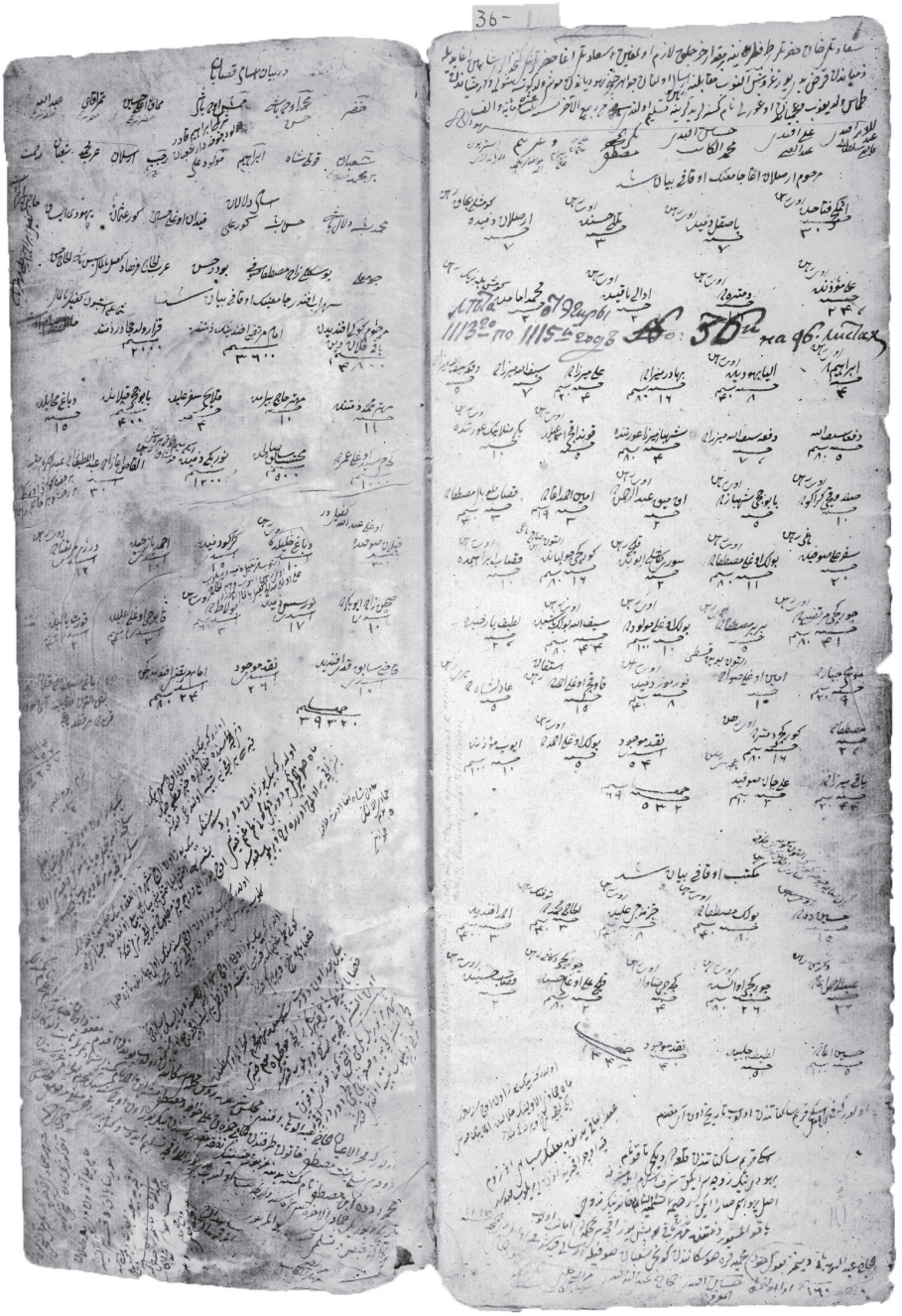

Ek 39. ORRNB, Fond 917, No: 36. 96b-I

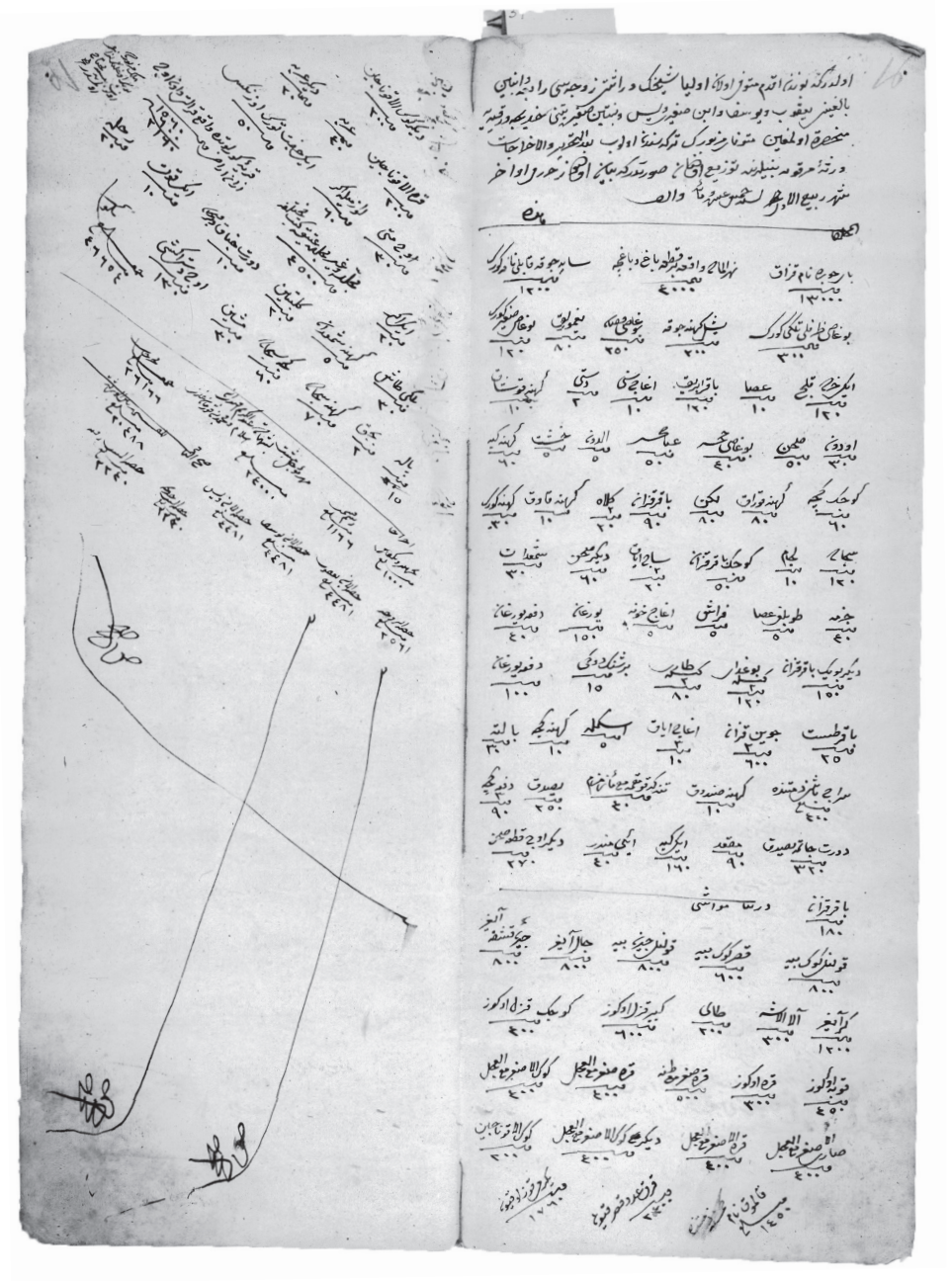

Ek 40. ORRNB, Fond 917, No: 37. 15b-16a

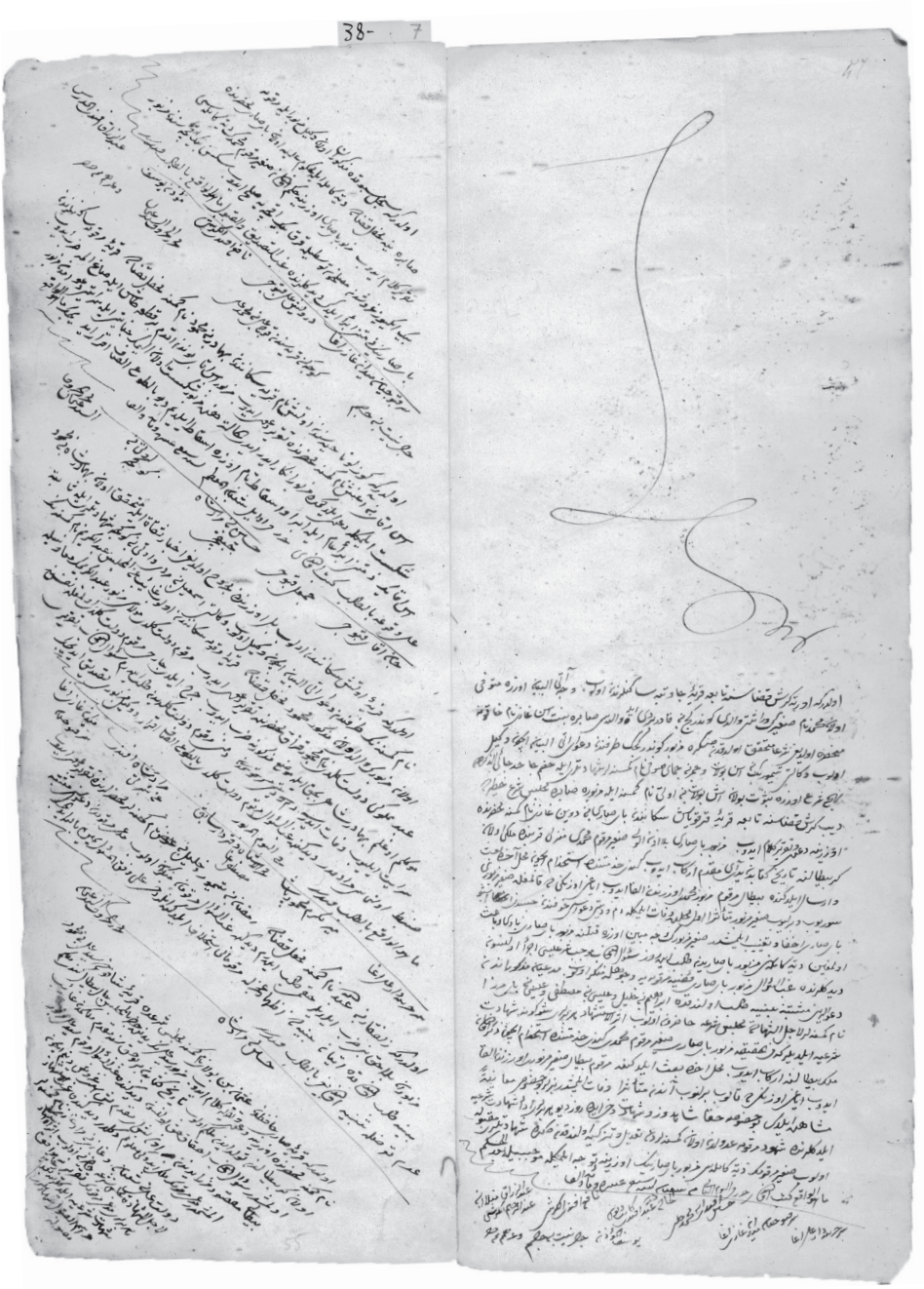

Ek 41. ORRNB, Fond 917, No: 38. 6b-7a

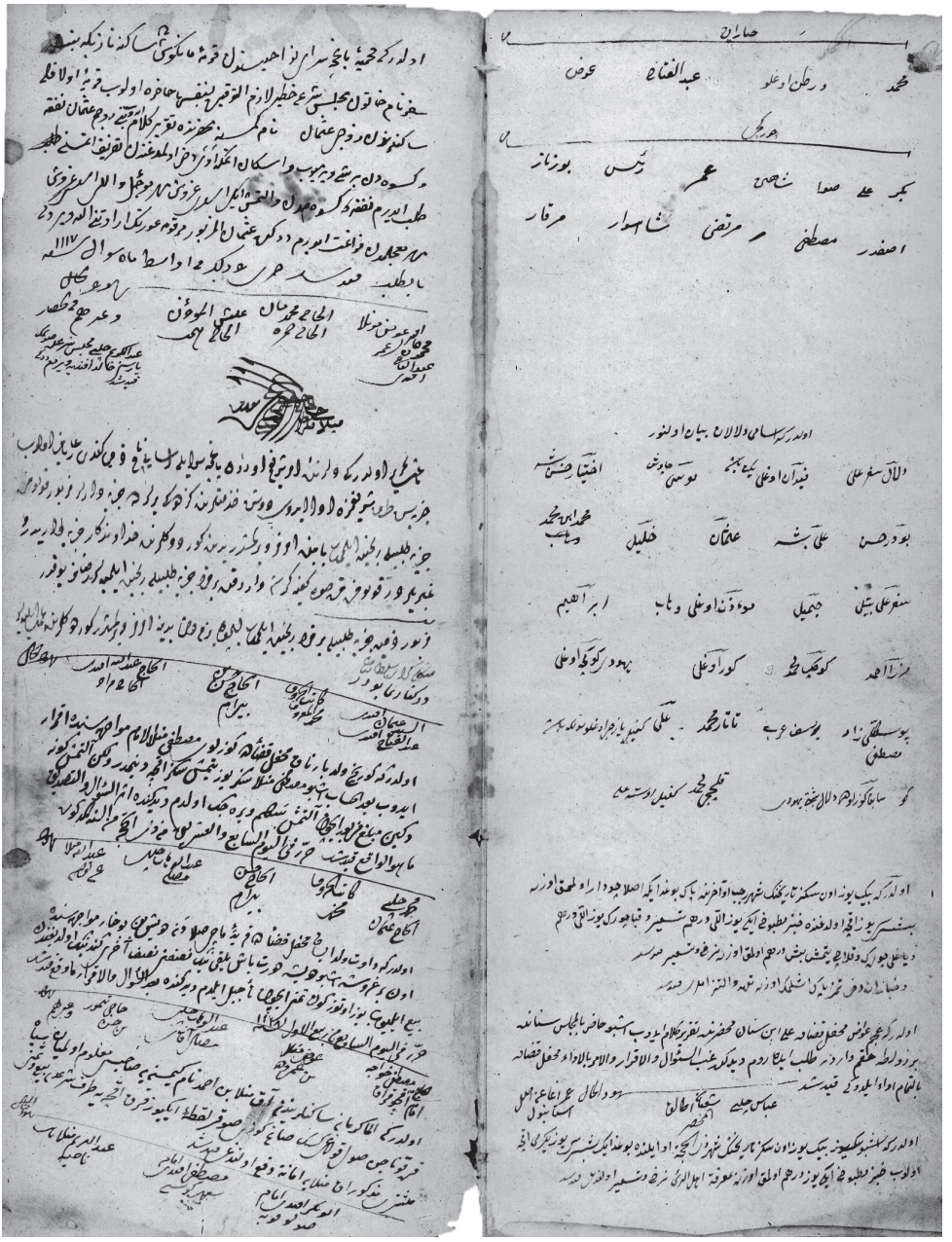

Ek 42. ORRNB, Fond 917, No: 40. 55b-56-a

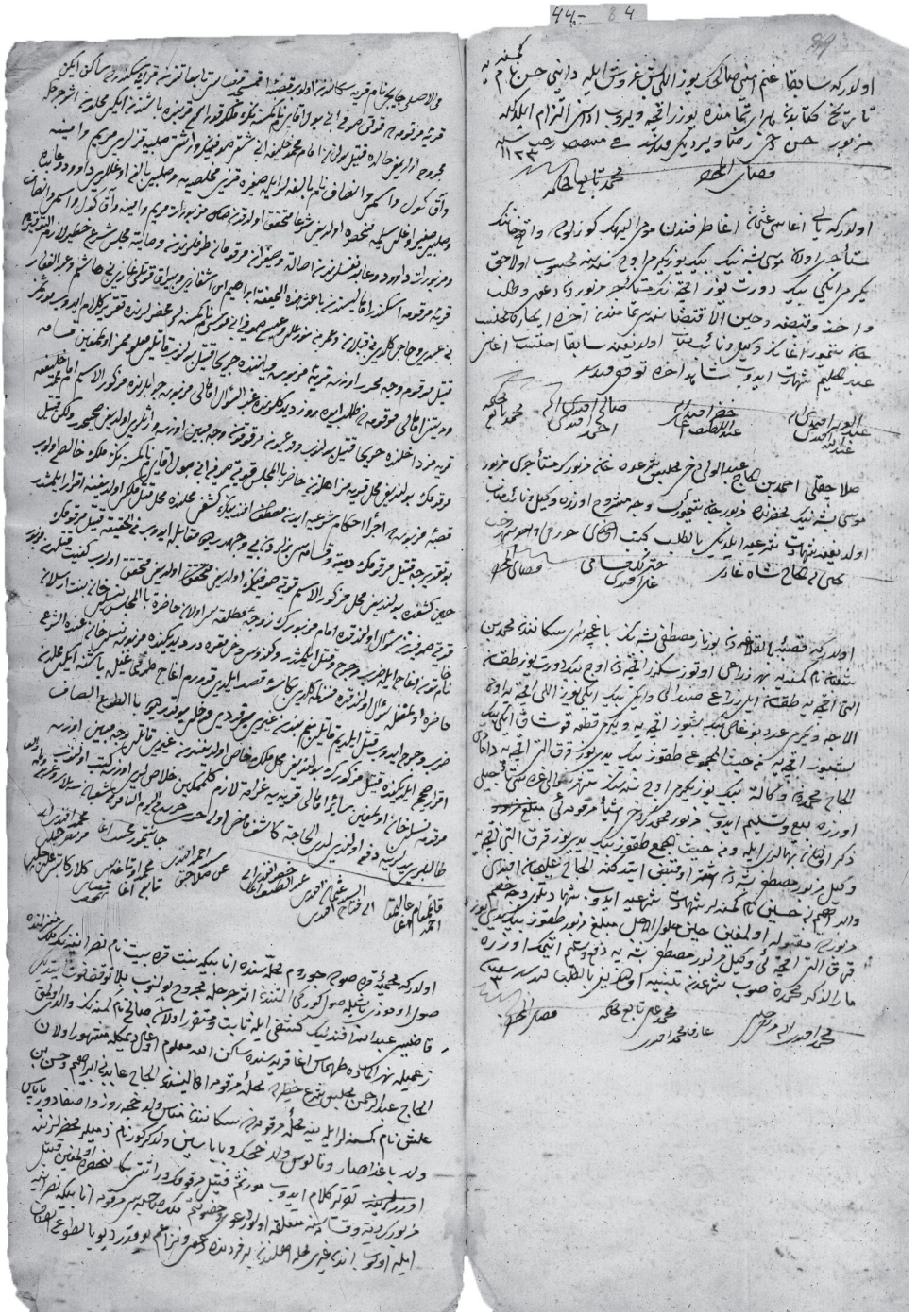

Ek 43. ORRNB, Fond 917, No: 44. 83b-84a

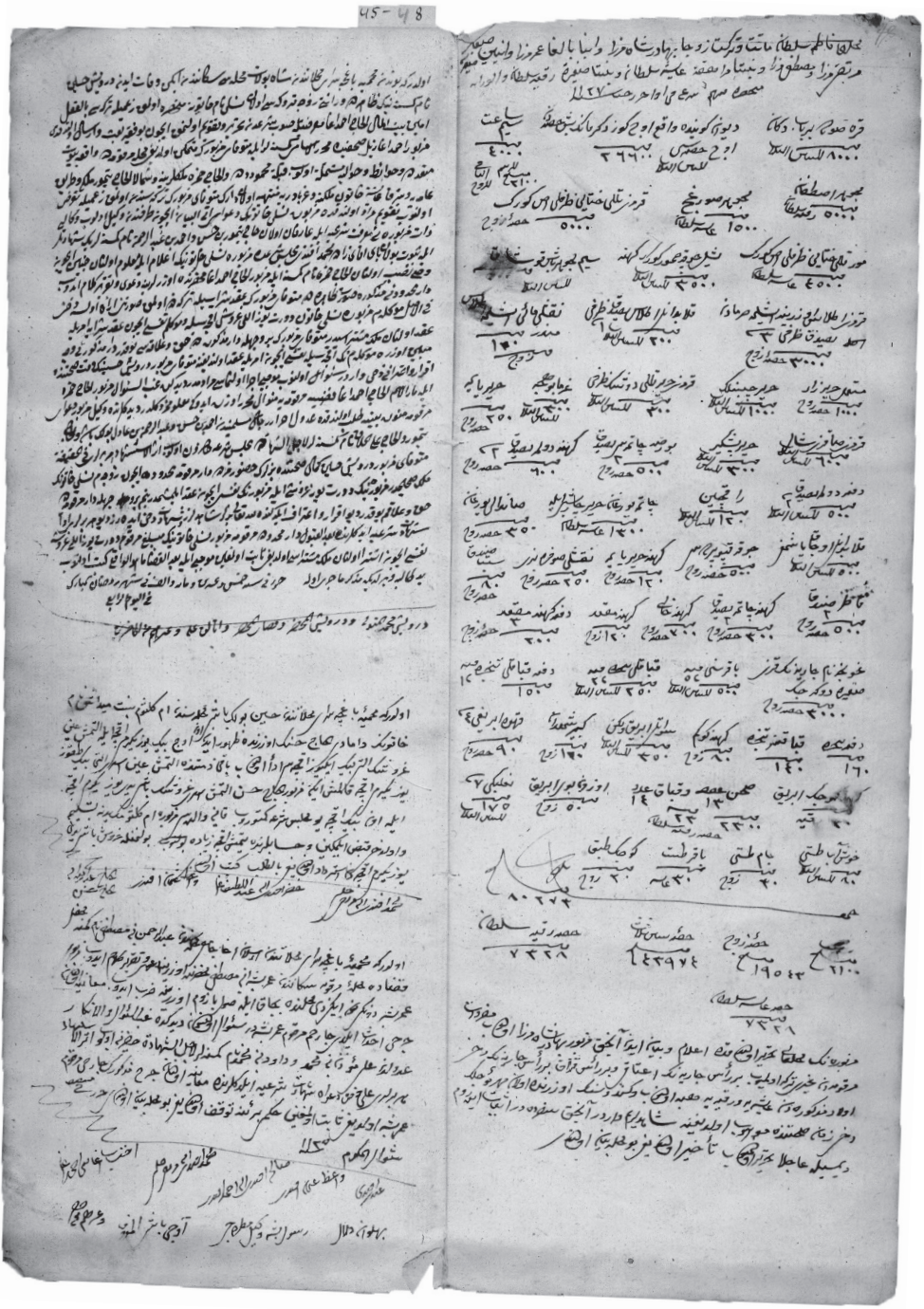

Ek 44. ORRNB, Fond 917, No: 45. 47b-48a

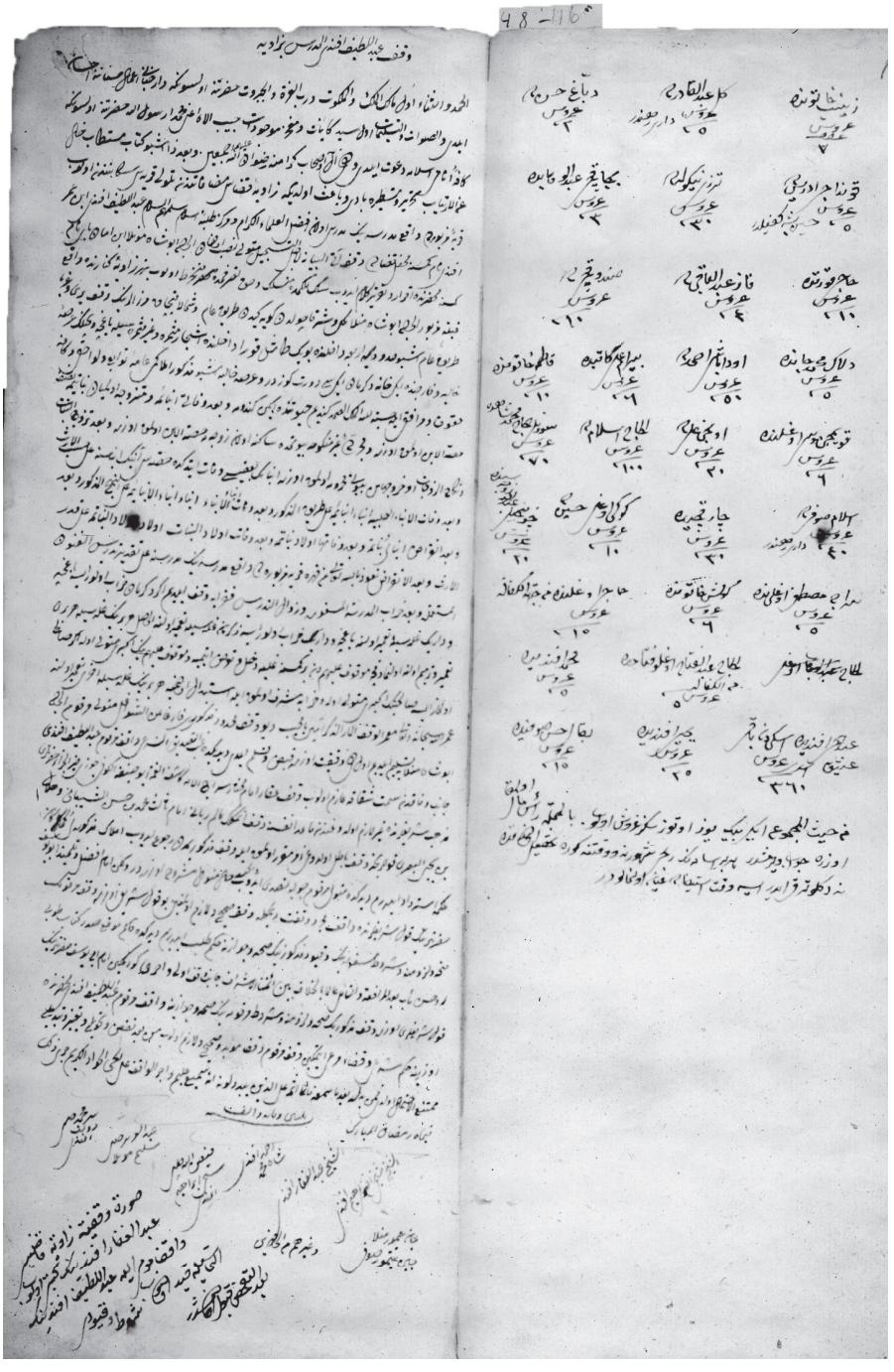

Ek 45. ORRNB, Fond 917, No: 48. 115b-116a

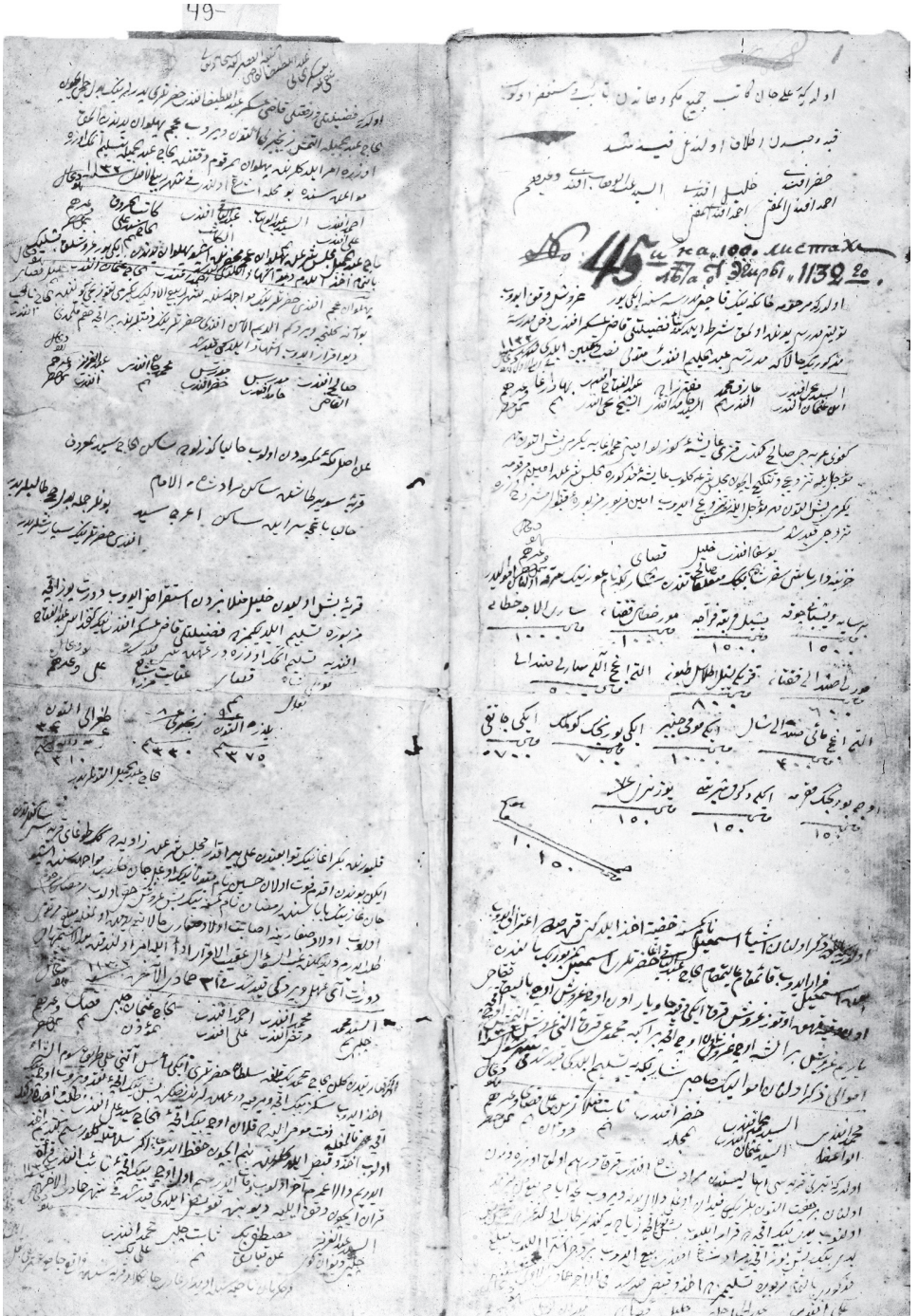

Ek 46. ORRNB, Fond 917, No: 49. 103b-I

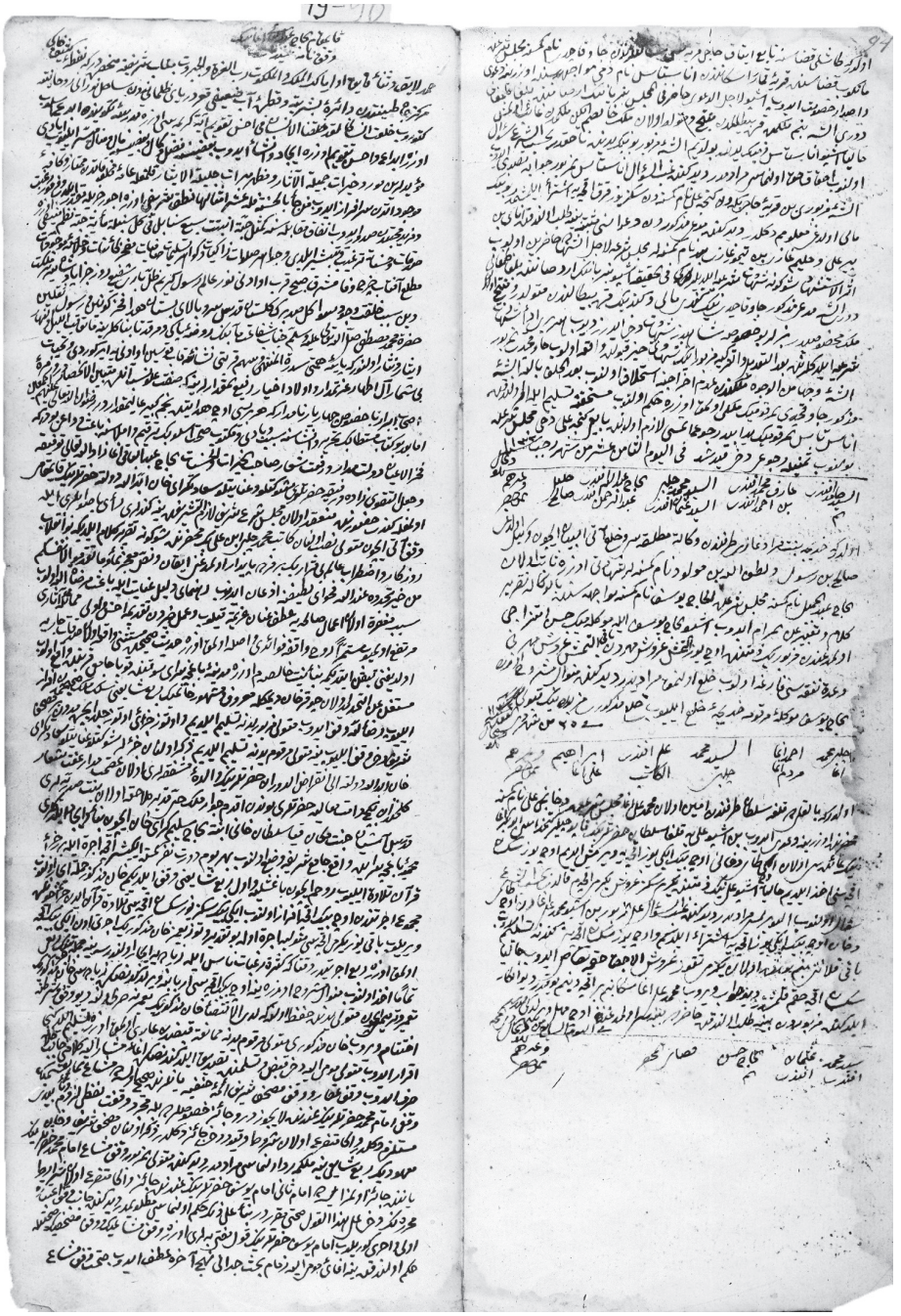

Ek 47. ORRNB, Fond 917, No: 49. 96b-97a

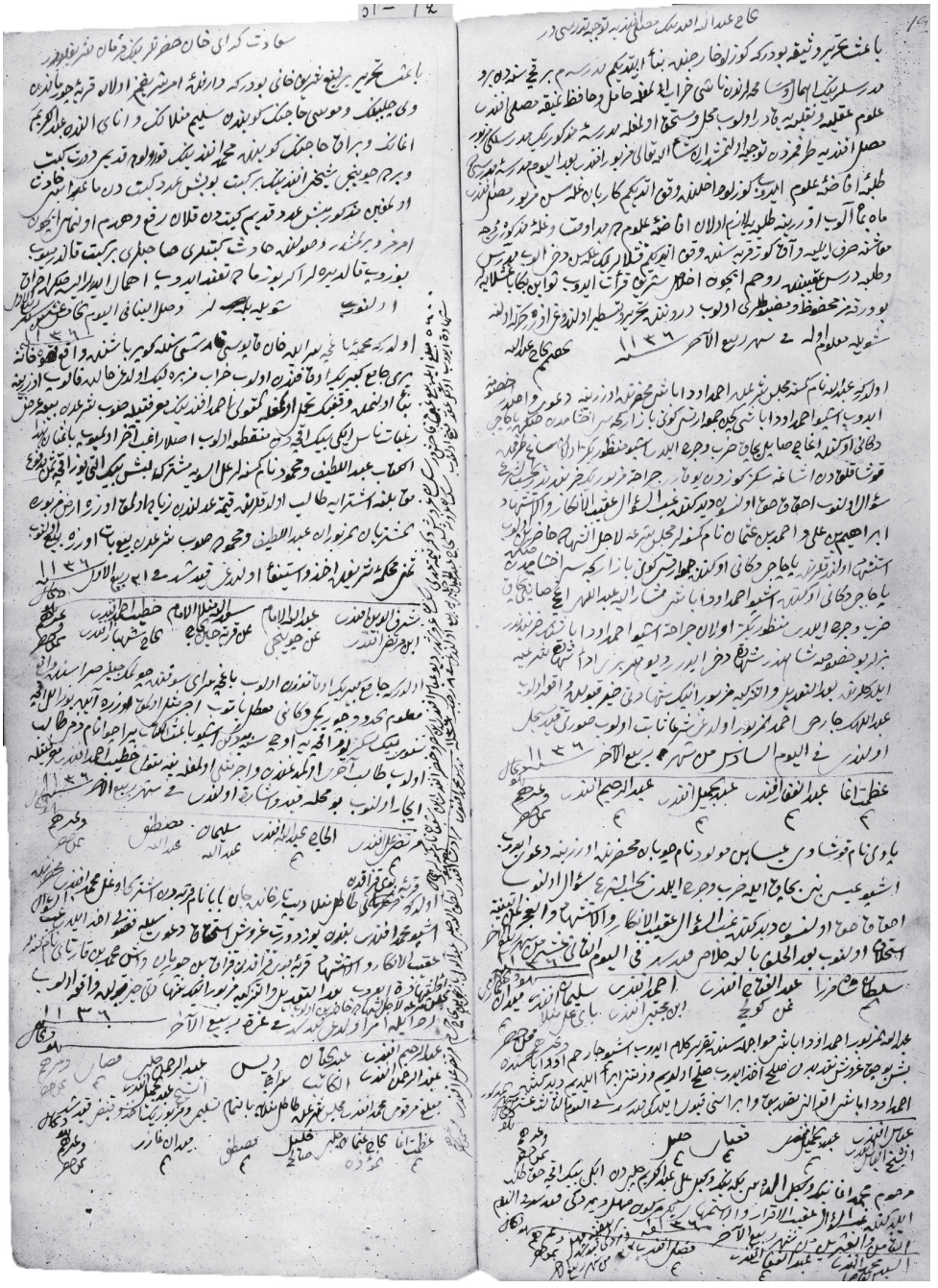

Ek 48. ORRNB, Fond 917, No: 51. 11b-12a

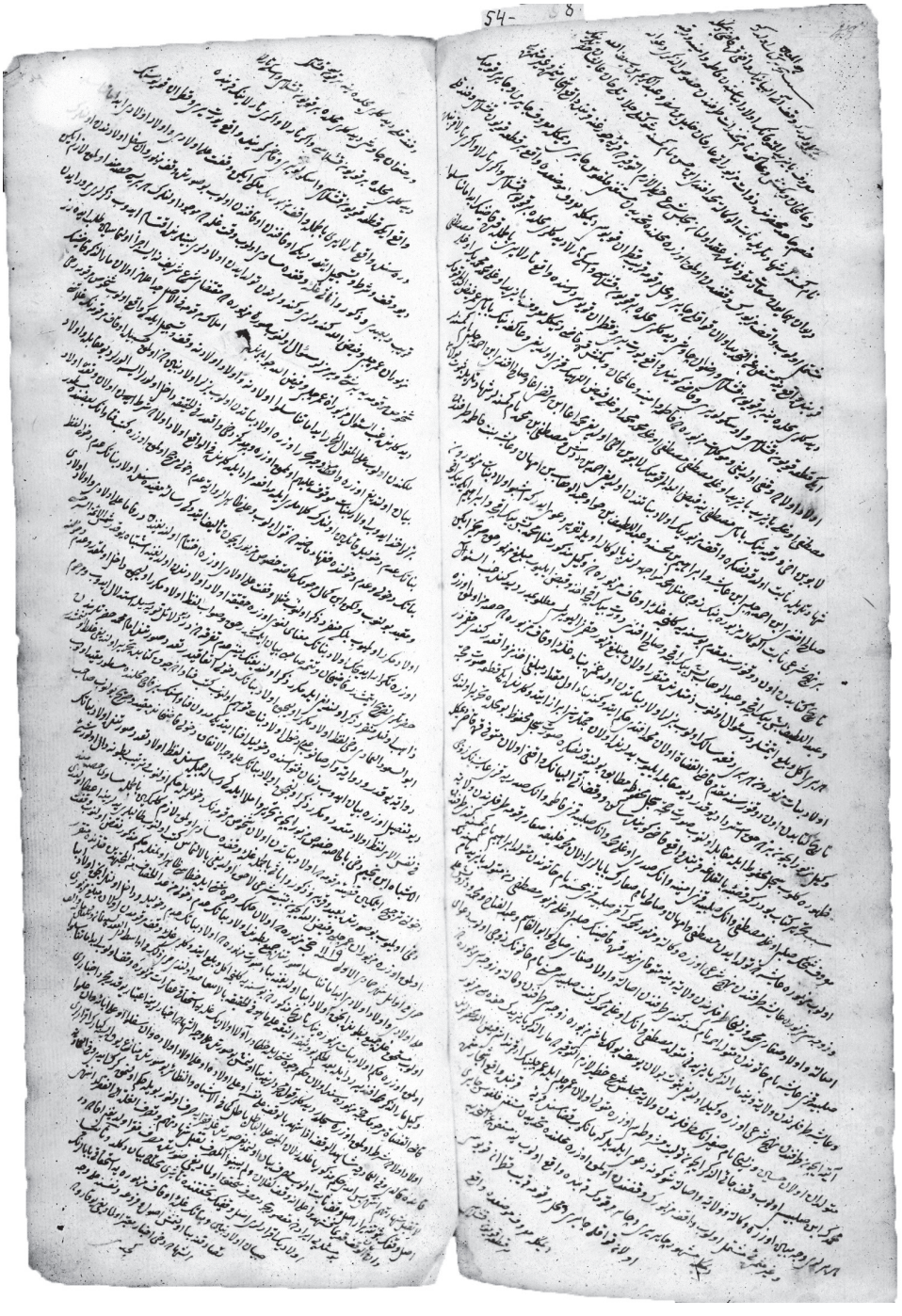

Ek 49. ORRNB, Fond 917, No: 54. 57b-58a

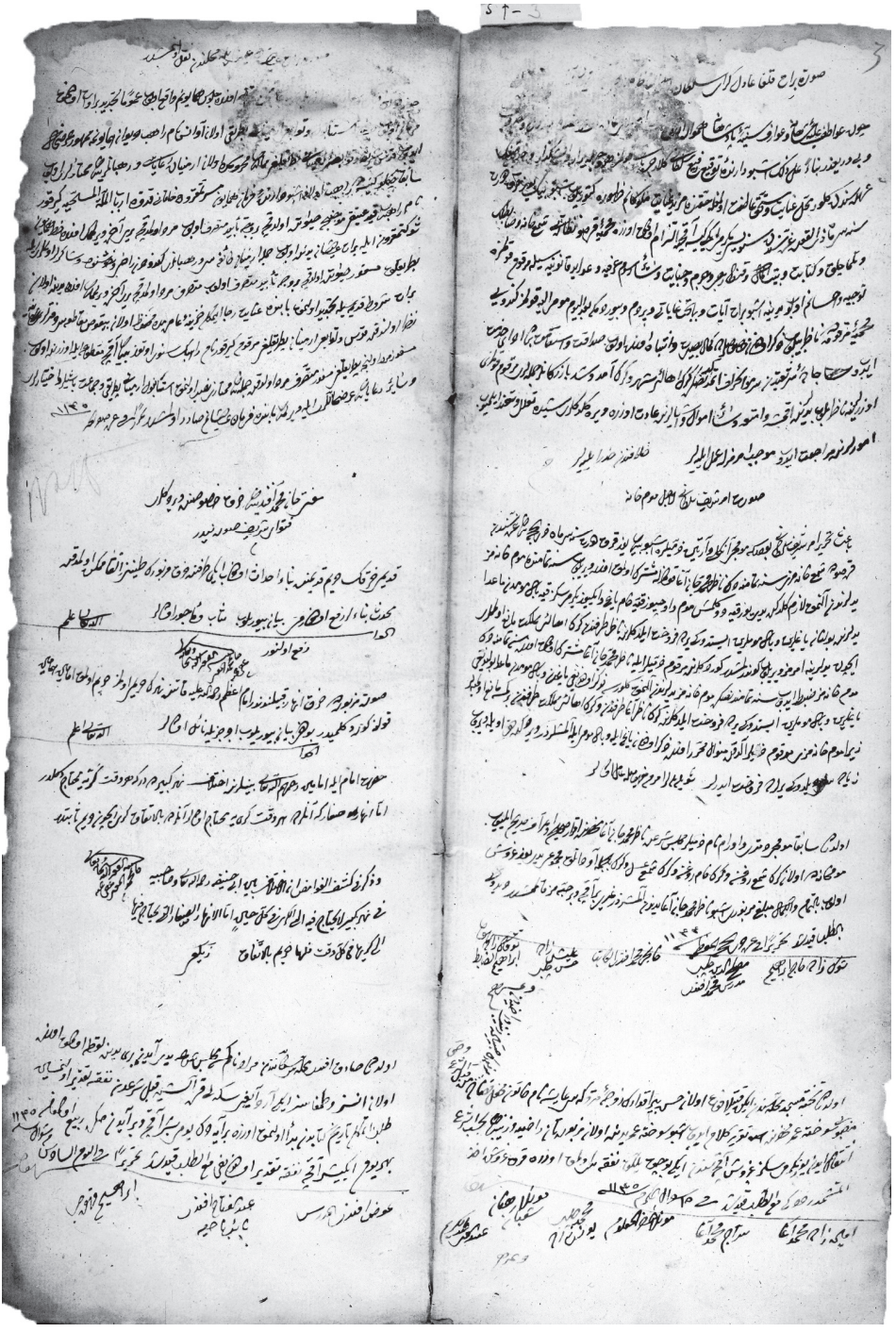

Ek 50. ORRNB, Fond 917, No: 57. 74b-75a

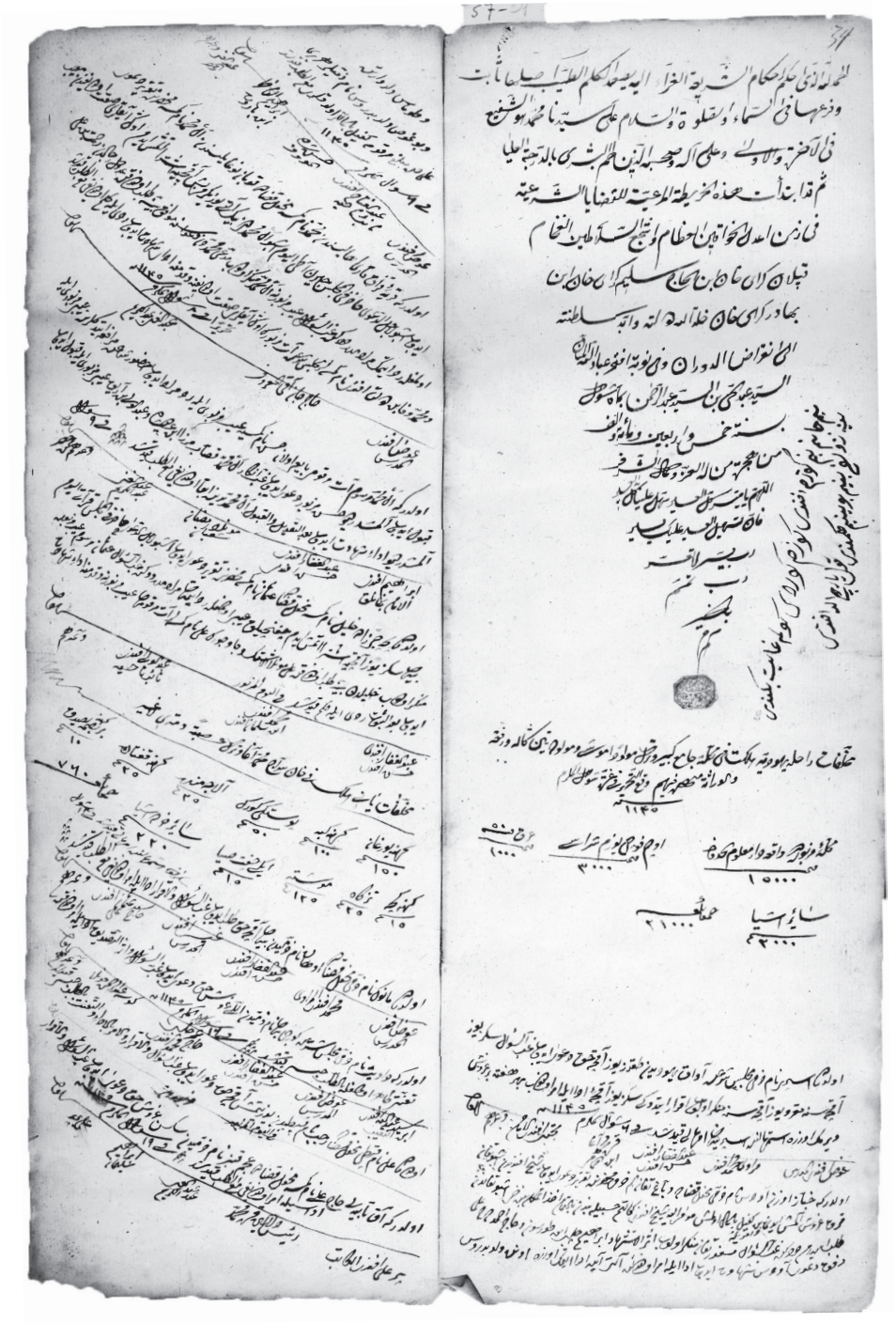

Ek 51. ORRNB, Fond 917, No: 57. 33b-34a

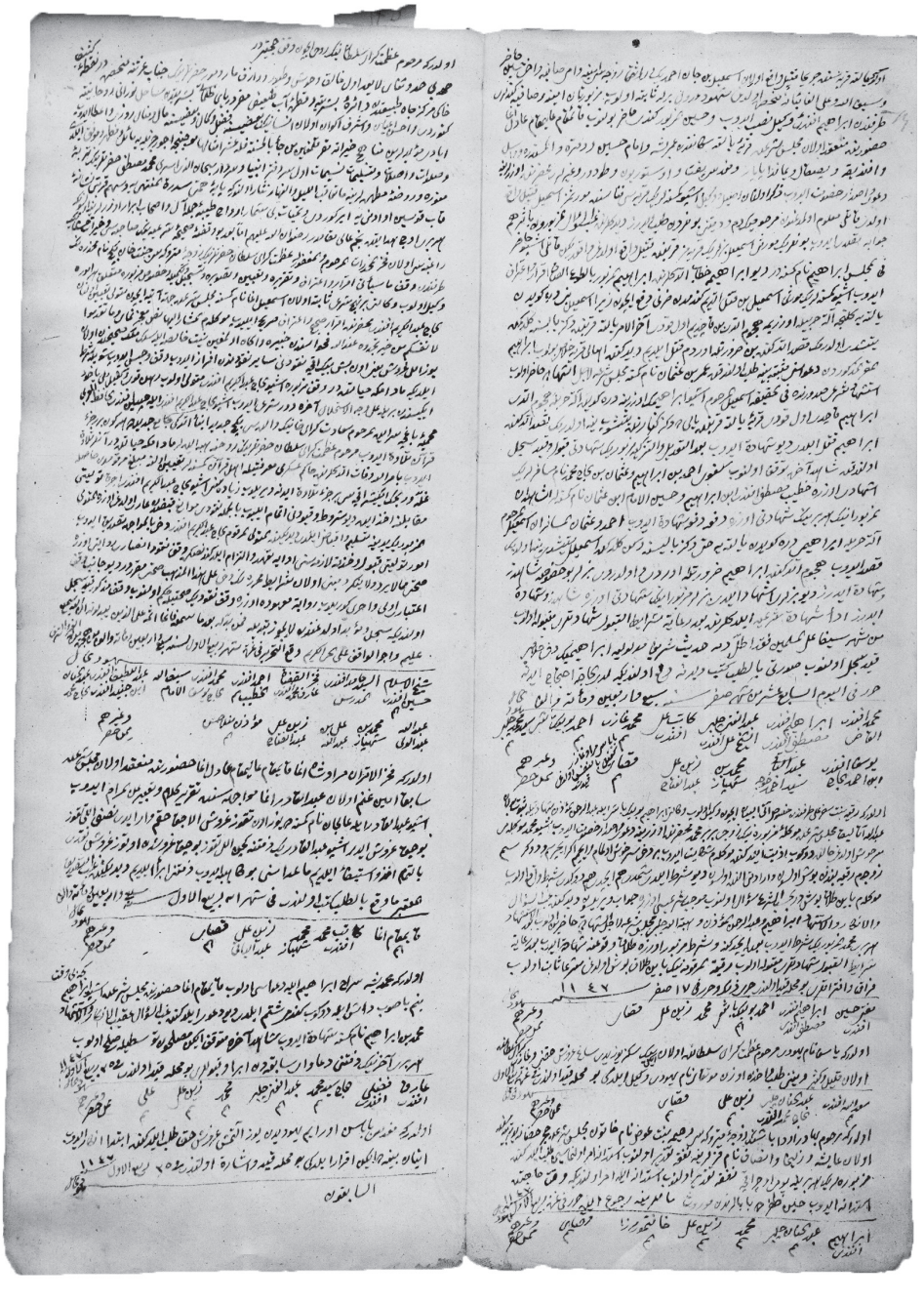

Ek 52. ORRNB, Fond 917, No: 58. 70b-71a

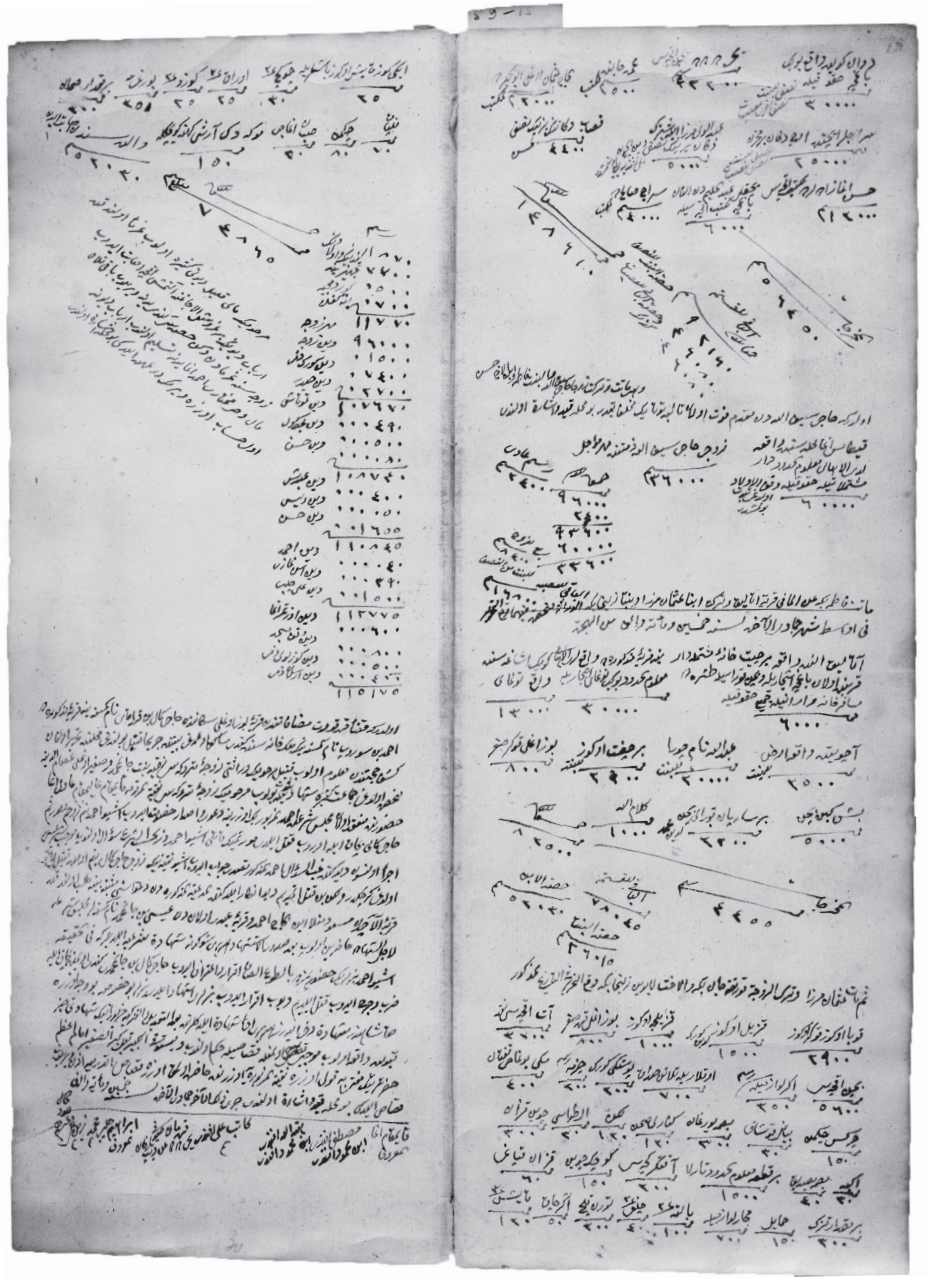

Ek 53. ORRNB, Fond 917, No: 59. 15b-16a

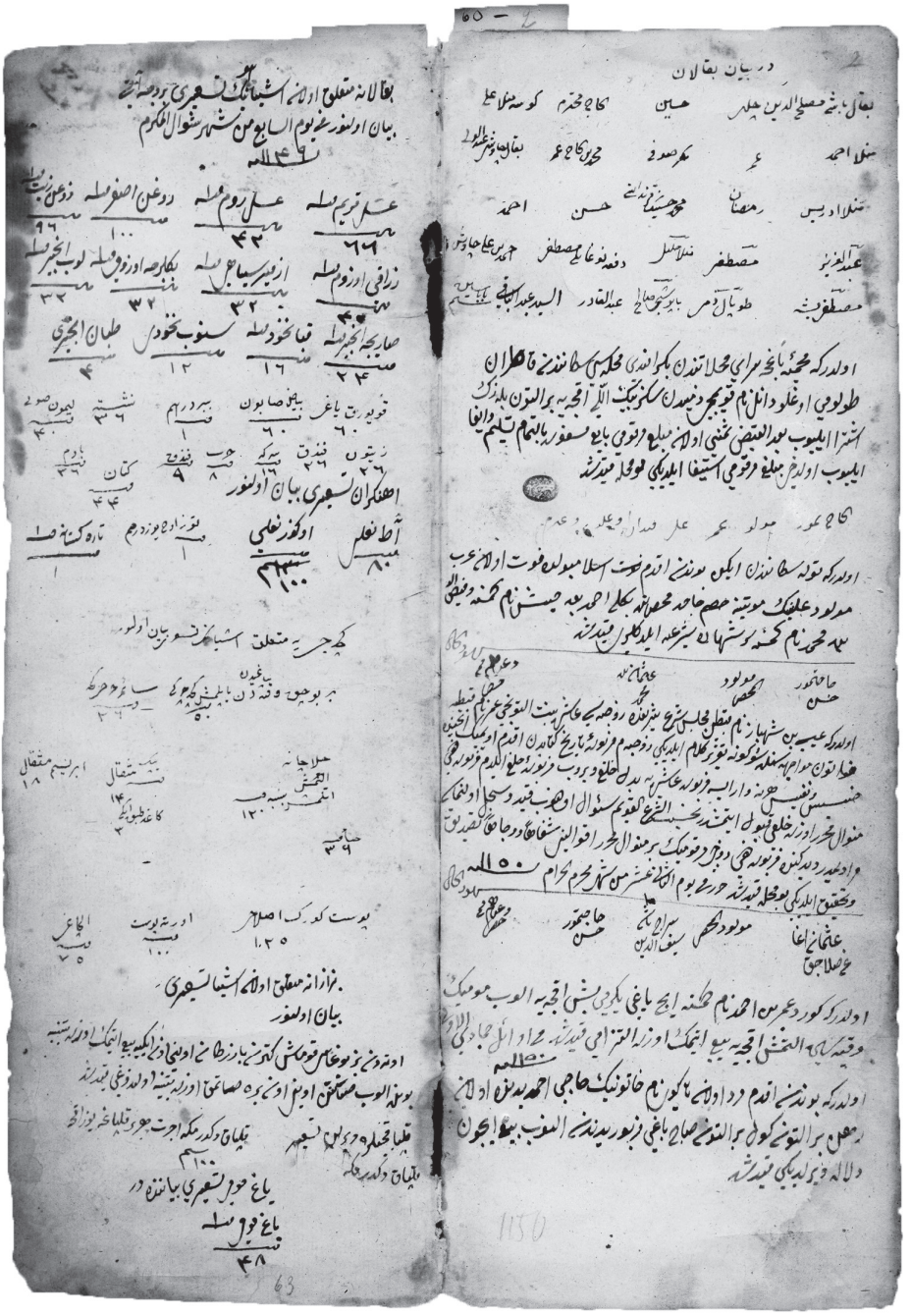

Ek 54. ORRNB, Fond 917, No: 60. 87b-88a

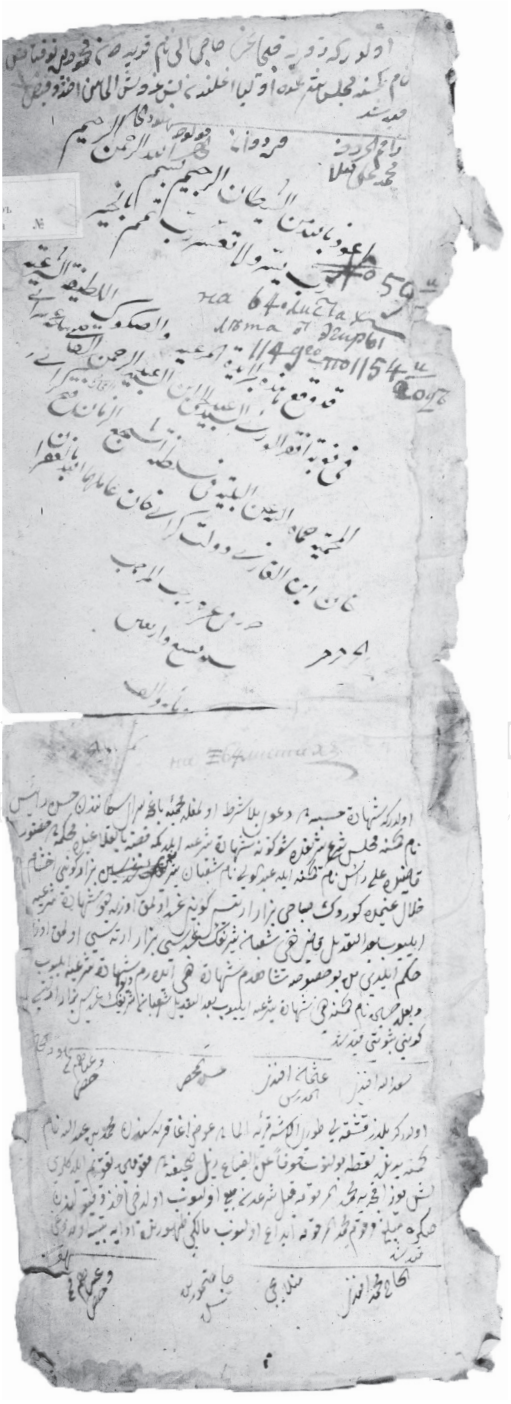

TÜRKİ DEMİSİ
TUR NCES

Ek 55. ORRNB, Fond 917, No: 60. 63b-64a

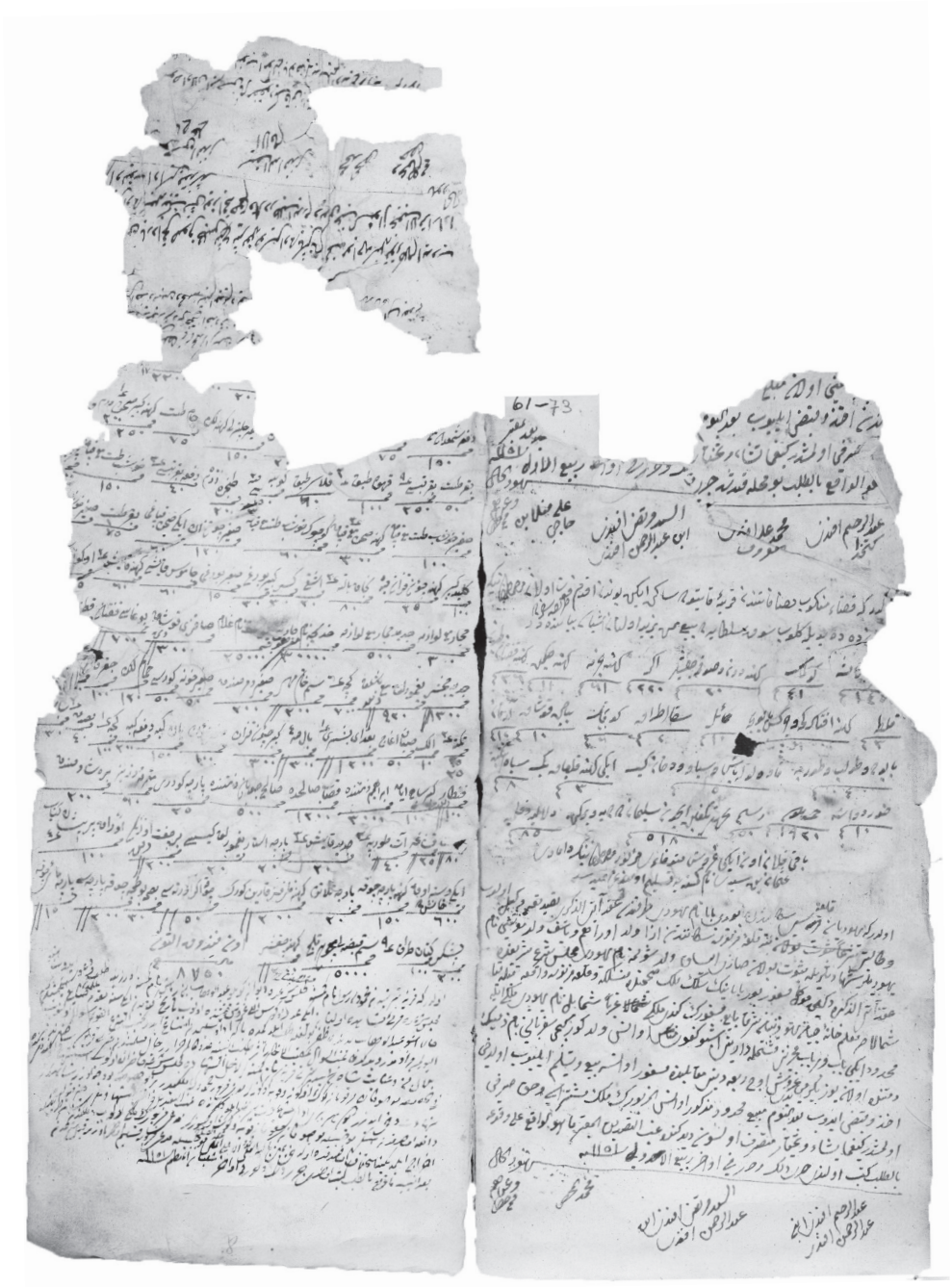

Ek 56. ORRNB, Fond 917, No: 61. 87b-88a

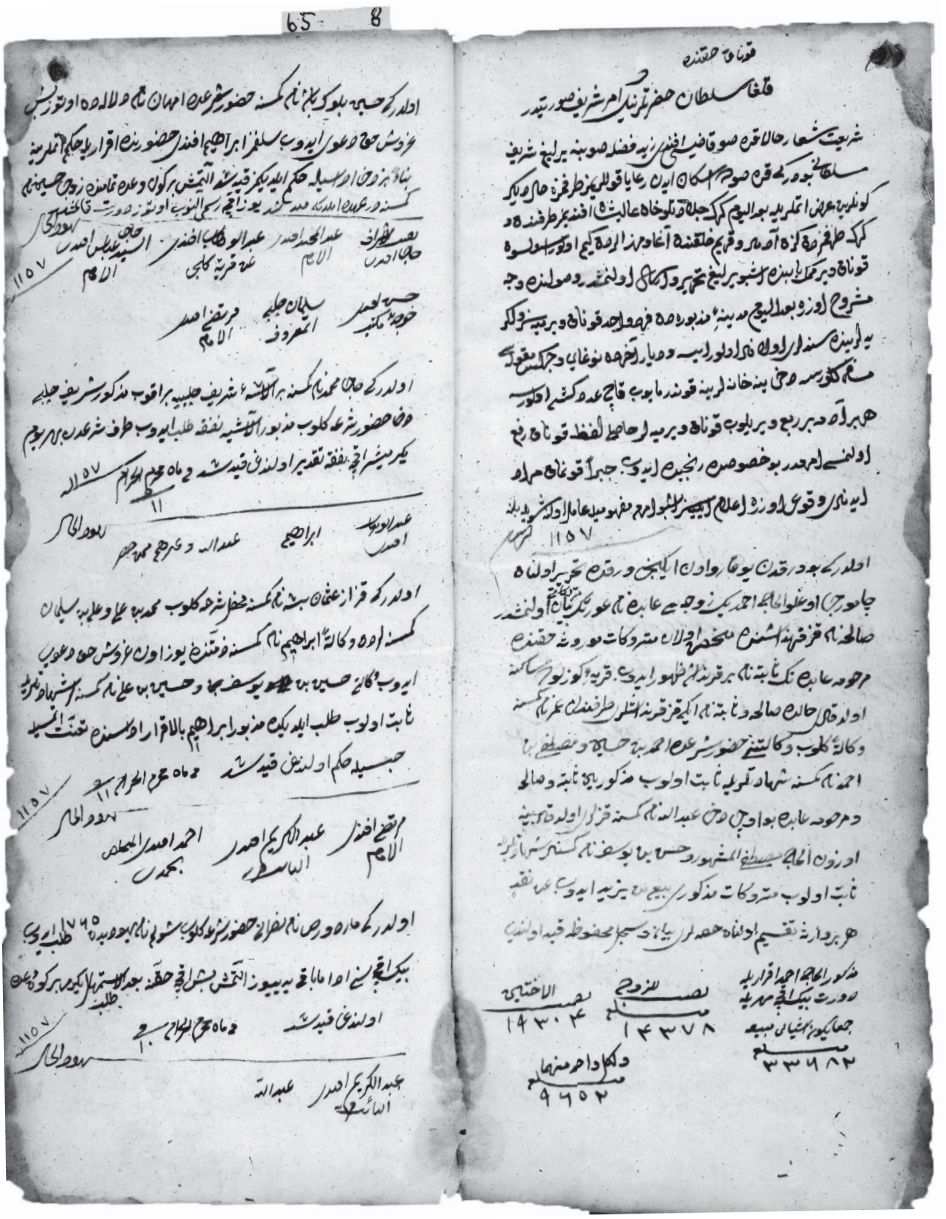

Ek 57. ORRNB, Fond 917, No: 65. 7b-8a

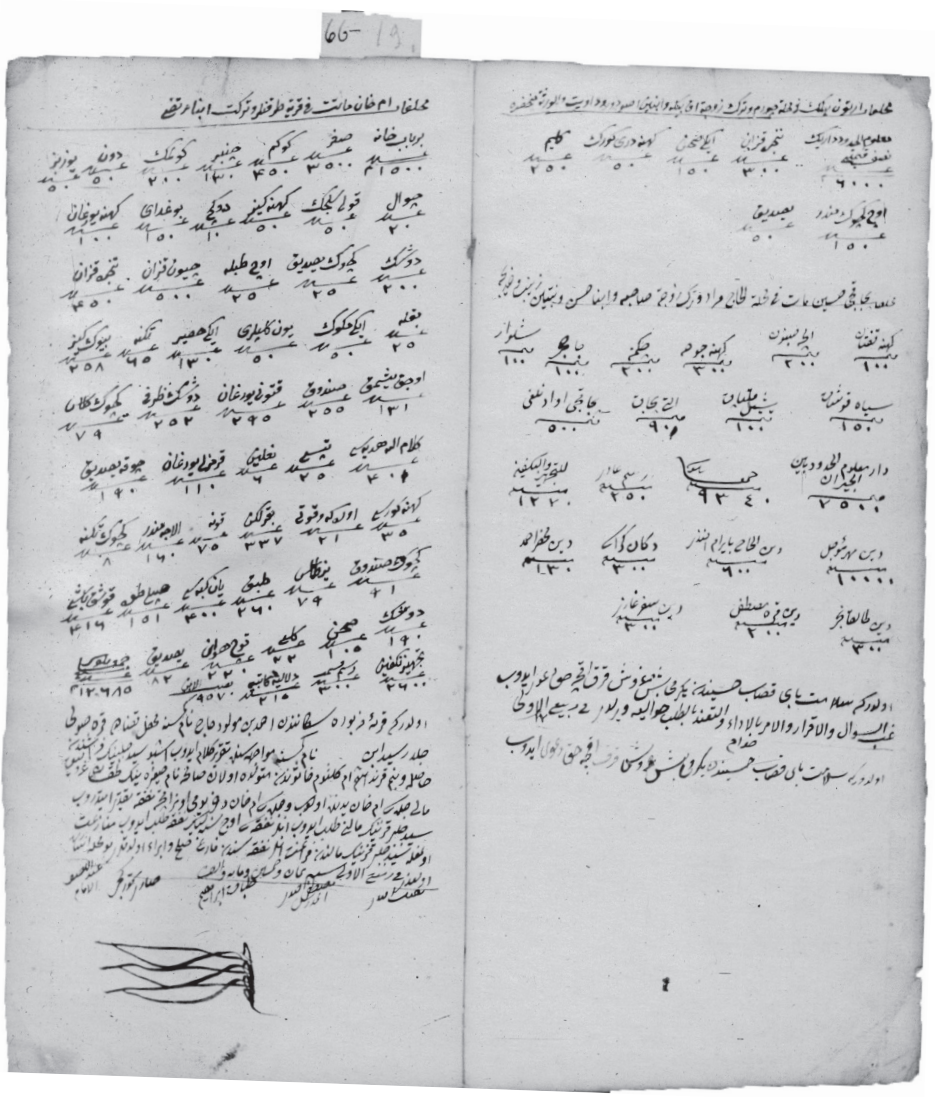

Ek 58. ORRNB, Fond 917, No: 66. 18b-19a

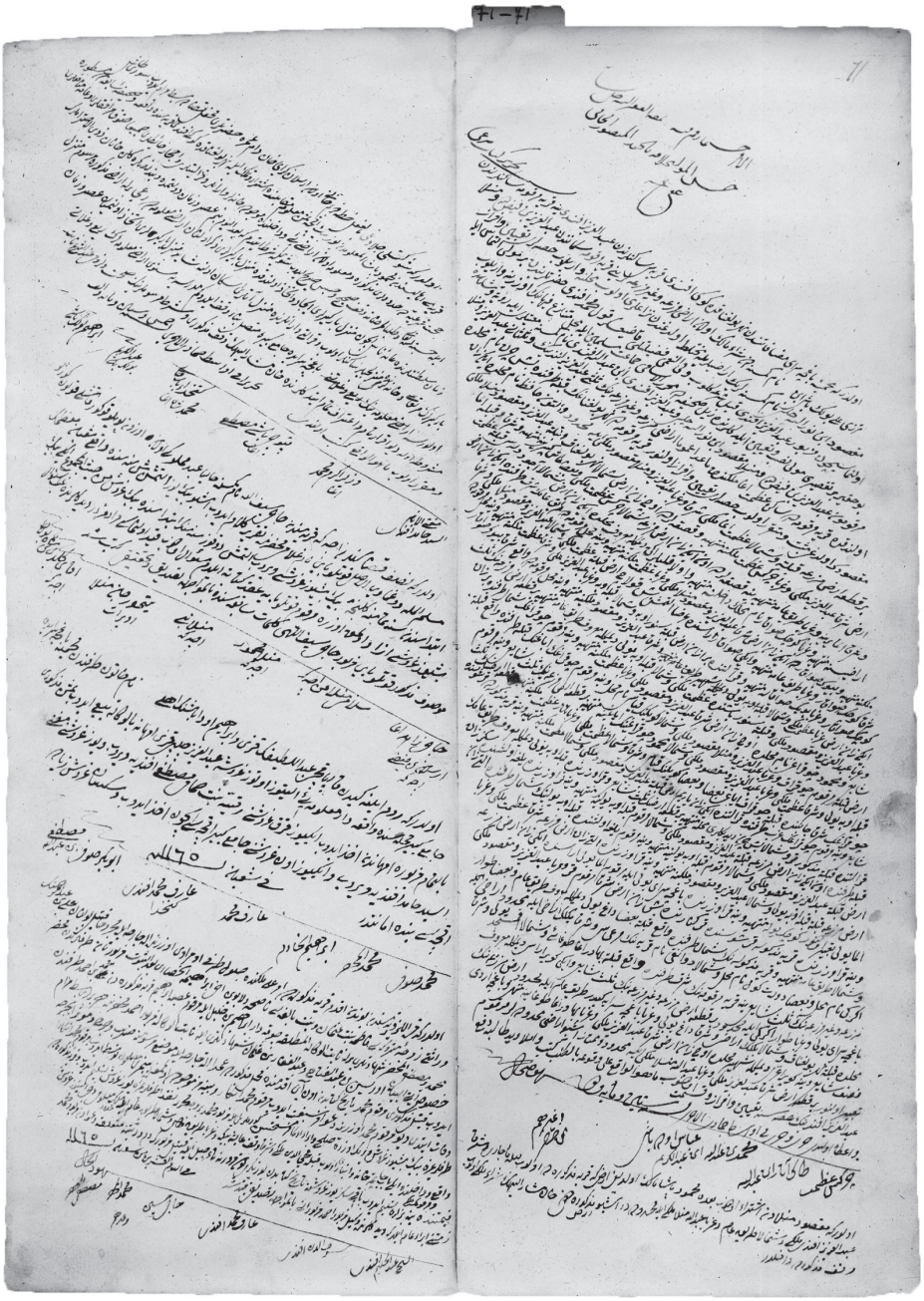

Ek 59. ORRNB, Fond 917, No: 71. 70b-71a

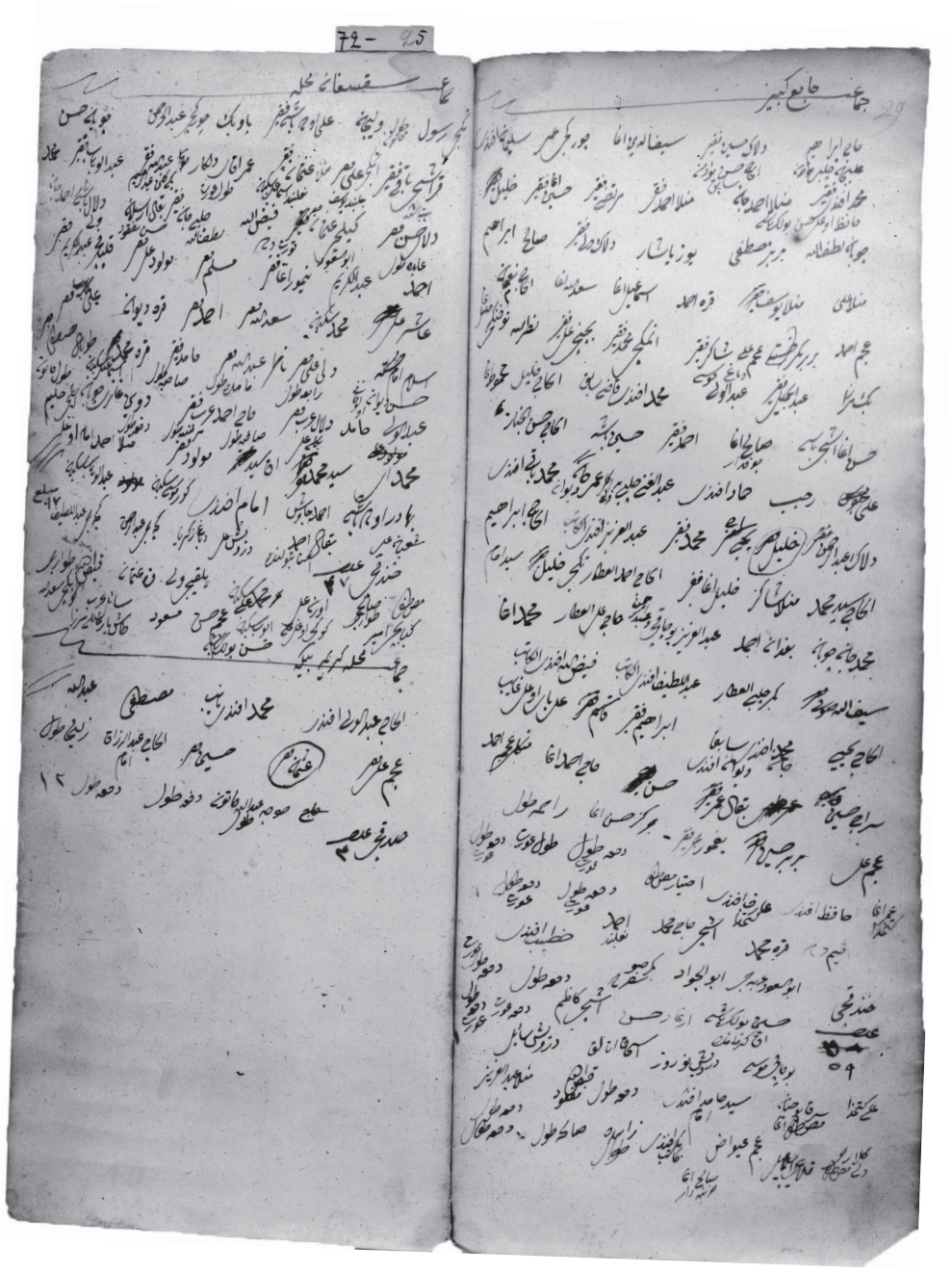

Ek 60. ORRNB, Fond 917, No: 72. 29b-30a

Kırım Hanlığı Kadı Sicilleri, genelde Karadeniz bölgesinin, özelde Kırım Hanlığının hukukî, siyasî, sosyal ve iktisadî tarihi için son derece önemli kaynaklardan biridir. SSCB'nin dağılmasıyla erişilebilir hale gelen bu kaynak sayesinde Rus ve Batı literatüründe neredeyse yok sayılan Kırım Hanlığı üzerine hem Türkiye hem de Batıda yeni çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Elinizdeki çalışma, *St. Petersburg Rusya Millî Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü Fond 917*'de "Kırım Hanlığı Kadıasker Defterleri" adıyla kayıtlı 121 cilt kadı sicili ile *Yalta Tarih ve Edebiyat Müzesi*'nde bulunan "Karasu kazası kadılığına" ait bir cilt sicilden oluşan toplam 122 cilt sicil koleksiyonunu tanıtmak amacıyla hazırlanmış bir katalogdur. Ayrıca bu katalog, *St. Petersburg Rusya Bilimler Akademisi Doğu El Yazmaları Enstitüsü Belgeler Fonu T500*'de kayıtlı V. D. Smirnov Koleksiyonu içinde yer alan sicil parçalarını da içermektedir.

Kırım Hanlığının "idarî yapısı", "sosyal hayat", "iktisadî hayat", "mimarî yapılar", "taşınmaz mülk çeşitleri" ve "vakıflar" gibi ana başlıklar altında toplanabilecek bu kayıtlar; Hanlığın, Osmanlı İmparatorluğuna benzer bir şekilde idarî, askerî ve sosyo-ekonomik yönden teşkilatlanmış olduğunu ortaya koymaktadır.

TÜRK-İSLÂM BİLİM KÜLTÜR MİRASI DİZİSİ 37

TÜBA
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

ISBN: 978-605-2249-67-3
9 786052 249673